

KVĚTOSLAV MINAŘÍK

**VNITŘNÍ SMYSL
NOVÉHO ZÁKONA**

**CANOPUS
PRAHA
1992**

PŘIZNÁNÍ

*Ježíši Nazaretský! Když jsem psal tuto knihu, byls při mně a jsi mi proto svědkem, že mne k tomu nevedla touha blýsknout se zjevo-
váním mystérií a vykládat je rozumově, nýbrž jen přání zjevit pravý
význam duchovního života, jak jej znají světci.*

*Jsi mi svědkem, že vysvětluje procesy ve vnitřním a duchovním
životě, neměl jsem obav ani strachu před následky zjevování mysté-
rií, aniž zaplápolal plamen mého duchovního života pro nejistotu.*

*Jsi mi svědkem, že jsem zjevil toliko věci důvěrně mi známé, dří-
ve již prožité a stále ještě prožívané.*

*Jsi mi svědkem, že to, co říkám, neříkám z prosté povídanosti,
nýbrž že zcela odpovědně popisuji tajemství Tvého vnitřního života,
abych Tě učinil více známým těm, kdo Tě uctívají.*

*Proto nechť velká milost snese se na tuto knihu a požehnání
nechť ji doprovází.*

Spisovatel

PŘEDMLUVA KE DRUHÉMU VYDÁNÍ

K napsání tohoto díla jsem byl inspirován již v letech 1940-41, tedy v době, kdy zájem o mystiku, podněcený četnými spisy vydanými v našem státě v posledních dvaceti letech, nebyl ještě potlačen politickými událostmi. Vznikal u nás tehdy názor, jako by k duchovnímu životu nebylo třeba nic jiného než laická snaha získat rozličné životní výhody. Platit se za ně snad mělo jenom určitými duchovními cvičeními, která nesměla nic požadovat, jen něco dávat.

Měl jsem dojem, že ti tzv. mystikové nebyli ani zdaleka morálně dost silní, aby křesťanství, k němuž se hlásili, mohli *žít de facto*. Hlásili se k němu jen proto, aby se vůbec hlásili k nějakému směru. Jako nejvyšší cíl viděli jen různé výhody, ale žádný systém, jaký by vedl bytost k omezení tužeb a tím ke spokojenosti.

Já sám jsem byl již tehdy známý jako mystik zvláštního typu. Jako svobodomyšlný člověk, který měl dost odvahy vysmívat se všem snahám, jaké tito mystikové pokládali za posvátné. Podle mne vyvěraly z elementárních tužeb člověka — zvířete. Vlastnil jsem totiž démant Východní mystiky. Z hlediska morálky byla v naprosté shodě s učním Nového Zákona a to nás nevede k tomu, abychom formou jakýchsi cvičení dávali Bohu úplatky za mystické síly, které nás činí nadlidmi. Učí nás, jak máme žít, abychom se svými morálními a karmickými hodnotami přiblížili nebešťanům.

Domníval jsem se, že bude dobré upozornit na to všechny mystiky. Věděl jsem, že mezi nimi nejsou jenom takoví, kdo se snaží lacině uniknout životním strastem. Víím, že by někteří splnili i těžší úkoly, kdyby se jim informativními spisy o mystice otevřely dveře k duchovní slávě, která neobsahuje tajné přání vynikat za každou cenu nad ostatními.

Právě těmito lidem jsem chtěl ukázat pravou cestu k duchovní dokonalosti. Cestu, na níž se bytost morálně zhodnotí do té míry, že se svými kvalitami začne podobat nebešťanům. Situace však tehdy nebyla dost příznivá, abych mohl vykonat všechno tak, jak jsem měl v úmyslu. Byla válka a tehdejší politikové začali v okultismu vidět nebezpečí, které je nutno paralyzovat. Kromě toho jsem začal být vá-

zán pracovními povinnostmi a vzhledem k jiným válečným následkům jsem mohl psát tuto knihu jen za velmi nepříznivých podmínek.

K citátům jsem použil bible Kralické a na propracování komentářů jsem měl jen zbytek času, který mi neodčerpalo zaměstnání. A když konečně válka přestala, cítil jsem, že musím s vydáním knihy pospíchat, neboť situace se mi zdála znovu hrozivá . . . Dnes, kdy tuto knihu připravuji k druhému vydání a čas mne tolik netísni, dávám jí novou úpravu, která snad bude čtenáři lépe vyhovovat. K citátům jsem pro toto druhé vydání použil Nový Zákon, přeložený Františkem Žilkou (vydal Jan Laichter, Praha 1946).

Ať tomu však bylo jakkoli, i první vydání této knihy svůj účel do jisté míry splnilo. Pokud jsem informován, i dnes existují lidé, kteří se nedívají na mystiku romanticky jako na dobrodružství, v němž může vyjít dobrý los i tomu, kdo nic nedal a mnoho požadoval, ale vidí v ní systém založený na určité životosprávě.

Tím nechci tvrdit, že na tento výsledek měla vliv jen tato kniha. Setkávám se dnes i s lidmi, kteří v mystice vidí specifikované mravní povinnosti, zatím co dříve jsem poznával jen takové, kdo celý problém duchovního vývoje až k nebeskému bytí viděli v pohodlném úkolu uskutečňovat celkovou pasivitu. To na mne působilo jako hrozivá předzvěst další duševní dekadence a demoralizace lidí. Naštěstí snad zlá válečná doba tuto předzvěst odstranila, protože většina lidí, kteří mystiku tak špatně chápali, od nauky odpadla a začlenila se do tzv. socialistického úsilí o lepší zítřek. Bylo to pochopitelné; jejich životní názor byl zcela materialistický, i když mysteriózně církevní.

Tzv. socialistické pojetí života v praxi se podle mého očekávání ukázalo jako druhý milník na cestě mého úsilí o rozvinutí nového názoru na mystiku. A od tohoto milníku jsem musel volit skrytou cestu informativního úsilí. Vzhledem k tomu odevzdávám tuto a ostatní své knihy jako odkaz ryzí Nauky, která může čelit veškerému zlu, pocházejícímu ze všeobecného mravního a duchovního úpadku, jehož kořeny jsou v materialistickém nazírání na svět.

Nechť tedy ti, kdo pochopí, že primárním faktorem, působícím spolehlivě na všeobecné ozdravení a individuální duchovní růst, je správná vnější i duševní životospráva, se především snaží žít v tom

smyslu, jenž vysvítá ze slov evangelií. Snažil jsem se je vysvětlit v duchu logiky. Nechť zamítnou názor, že k nadčlověčenství vedou ošidné mentální praktiky, provázené případně orientálními pozicemi. Místo toho ať si uvědomí, že karmické hodnoty jsou přímo závislé na hodnotách mravních, jež každý jedinec musí vykázat ve svém praktickém životě.

Každé světové náboženství je pouze rouchem univerzální mystiky. A každé náboženství, které by tyto hodnoty neuznávalo třeba jen tím, že by je považovalo za podružné v poměru k mentálním cvičením, je naukou falešnou a vede své stoupence na scestí a do zkázy. A kdyby se snad někdo domníval, že orientální mystické nauky jsou hlubší a působivější než křesťanství, nechť přijme připomínku, že i jejich morální předpisy jsou přísnější. To je fakt, který průměrného člověka varuje před hazardními pokusy a naopak ho upozorňuje na to, aby šel cestou spásné mravnosti až do úplného vnitřního ozdravení a nabytí moudrosti. Pak jistě pozná, že cesta prosté morálky, již ukazuje Nový Zákon, je předepsaná každému, kdo chce dospět do světa Veliké mystiky všech dob a směrů.

V březnu 1957

autor

EVANGELIUM PODLE MATOUŠE

Ale on (Jan) mu bránil a řekl: „Já potřebuji, abych se dal pokřtít od tebe, a ty jdeš ke mně!“ Ježíš mu odpověděl: „Nech to! Tak se sluší, abychom splnili všechnu spravedlnost.“ Tu ho nechal.

3, 14-15

Kdo jde cestou duchovního osvětlení a zdokonalování, musí se podřizovat obecným zákonům, i když evidentně zjistil, že duchovně přerostl člověka obecně žijícího. Jinak by se v něm probudila duchovní pýcha, založená na vědomí, že je vnitřně čistší, hodnotnější a dosáhl vyššího duchovního stupně než lidé ostatní.

Když pak byl Ježíš pokřtěn, hned jak vystoupil z vody, hle, otevřelo se nebe a uviděl Ducha Božího, jak sestupuje jako holubice a přichází na něj. A hle, hlas se ozval z nebe: „Tento jest můj milovaný syn, jež jsem si oblíbil.“

3, 16-17

Vystupuje-li duchovní substance nebo duchovní Já v těle, aniž to člověka přiměje k tomu, aby se považoval za vyšší, tj. nadsvětskou bytost, otevrou se mu nebesa jako bytosti, která plní správně své povinnosti. Posléze ho pomocí vnitřních popudů přesvědčí o jeho příbuzenství s nejvyšší nebeskou velebností.

Stoupání duchovního Já nebo substance v těle je příčinou duchovního vývoje, osvětlení a poznávání sil a schopností, jež vyvolává sympatie a antipatie.

Pak byl Ježíš vyveden Duchem na poušť, aby byl pokoušen ďáblem.

4, 1

Za ďábla máme považovat nižší přirozenost. Ta podle své povahy hledá své nejvyšší ideály ve světské sféře, která je temná a pekelná.

Síly nižší přirozenosti se za jistých okolností personifikují. Potom člověku našeptávají, aby poslechl hlasu bytostných pudů a plnil je-

jich nízké požadavky. Společný původ personifikovaných sil nízsi přirozenosti a Já, které se nepoutá na smyslovou oblast, vysvětluje moc pokoušejících sil. Toto Já, jež se vzhledem ke svým kvalitám obráží v já osobním, má člověka k tomu, aby se zříkal světa. Společná vazba těchto tří faktorů dovede donutit i světce, aby věnoval pozornost nejnižším pohnutkám, ačkoli by za jiných okolností do jeho vědomí nepronikly.

I postil se čtyřicet dní a čtyřicet nocí a potom pocítil hlad.

4, 2

Půst byl i Ježíšovi prostředkem k tomu, aby mohl ve vědomí udržet ztrácející se mu duchovnost, kterou předtím zřetelně zjišťoval. Ostatně to poznávají všichni mystikové. Stejně jako byl Ježíš, jsou vystaveni přirozené reakci, která se ovšem dostavuje jen v počátku jejich duchovního růstu. Jejím účelem je, aby bylo opět zastíněno jejich duchovní Já, které na mystické cestě čím dál tím jasněji svítí. Není v tom ostatně nic nepřirozeného. Když člověk rozsvítí ducha prudkým zanícením pro věci duchovní, neudrží toto napětí trvale; proto se opět kloní k duševnímu podřízení se zákonům karmického otroctví. K překonání i nejmocnějšího zpětného působení na duchovní snahy však existují prostředky. Jsou to různé druhy askeze. Ježíš užil hladovění a jím donutil Světlo Ducha snést se opět na jeho ducha; záporný prvek se pak zosobnil a přistoupil k němu v podobě ďábla.

I přistoupil pokušitel a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, poruč, aby se z těchto kamenů staly chleby!“

4, 3

Zde vidíme, že pokušitel útočí na člověka, jenž získal duchovní moc. A běda tomu, kdo této moci v nouzi použije k zachování těla a tím i k posílení vyhraněného osobního já, jež měl vlastně kázní přivést k poslušnosti a ovládnout je. Dožije se toho, že bude zavalen Temnotou a magickými shluky a bude nucen s nimi bojovat. V tomto boji ztratí osvěcující moc Ducha. Tím bude konec horší než začátek. Člověk morálně upadne a stane se alespoň na čas odpůrcem Ducha a Světla, ne-li bytostí ďábelskou.

Zase jej vezme ďábel s sebou na horu velmi vysokou, ukazuje mu veškerá království světa a jejich slávu a řekl mu: „To to vše ti dám, padneš-li a pokloníš-li se mi.“ Tu mu Ježíš odpoví: „Odejdi, satane; neboť je psáno: „Svému Pánu Bohu se klaněj a jej samotného uctívej!“ Tu od něho ďábel odešel, a hle, andělé přišli a sloužili mu.

4, 8-11

Když Záporný princip (ďábel nebo ztělesněná pudová podstata) po velikém odříkání na nás žádá, abychom přilnuli víc, než je to přiměřené pohnutkám naší odvyklé bytosti, vzbudí místo přilnutí aktivní odpor. A tento odpor definitivně překoná moc Záporného principu. Toto vítězství jest v evangeliu vyjádřeno slovy: „Odejdi, satane . . . “ atd.

Po překonání pokušení, uplatňovaného v nás Záporným principem, zazáří nám opět světlo Ducha a personifikované vyšší nebo světelné prvky v podobě andělů pak uklidní duši, bojem nejvyš vypjatou.

Rozdíl v působení světelných a temných mocí na bytosti je v tom, že zosobněné temné moci vedou člověka k tomu, aby uplatňoval a podporoval své nižší osobní jáství. Světlé zosobněné moci, které provolávají slávu Božímu duchu, ho podporují a radí mu, aby setrval na cestě ke spojení s Božím duchem — pokud ovšem tuto cestu znají nebo o ní vědí. Když však ten, kdo cvičí, usiluje o ovládnutí dobrých i zlých popudů, které v sobě nachází, spojí se světlé moci s temnými a pak se ho pokušeními snaží strhnout z této tzv. královské cesty do podřízenosti přírodním zákonům hmoty nebo nižší duševní oblasti, totiž podvědomí. Děje se tak proto, že temné stejně jako světlé mocnosti nesnášejí tu moc, která se vyvíjí z ovládnutí toho, co v nás vystupuje jako hnutí citová nebo duševní. Spojování bytosti na úrovni přirozených vnitřních hodnot s Božským duchem nebo Duchem celku světlé moci snášejí proto, že v lidském světě nevyvolává nechuť k tělesným jevům ani nepřináší poznání pomíjejícího tvarového jsoucna. Poznání pomíjejícího tvarů se děsí jak dobrý, tak i zlý člověk a dokonce i andělé.

Od té doby počal Ježíš kázati: „Čiňte pokání! Neboť království nebeské jest blízko.“

4, 17

Uvědomí-li si jogín Božskou sílu, kterou má v sobě, a také ji pochopí, upoutá ji v sobě mystickým cvičením a do jisté míry ji i ovládne. Když jí (pomocí uvědomění si této síly a těla v jednom časovém i obsahovém momentu) nasytí své tělo a stále ji ještě tímto způsobem bude přijímat, bude ji vyzařovat na svět a lidstvo jako sílu přebytečnou. Nechce-li následkem tohoto jogínova úsilí lidstvo propadnouti Temnotě, která se jogínovým počínáním dostává do mocného odboje, musí pokáním vzývat Božskou sílu. Tím totiž opět nastane harmonie.

Zadrží-li jogín světelnou Božskou sílu, vyvolá automaticky boj sil Světla a Temnoty v lidech. Má-li zvítězit Světlo v lidech a lidské úrovni, musí lidstvo vzývat Božskou sílu. Oddává-li se však smyslovému životu nadále, zvítězí Temnota. Tak působí jogín k blahu lidstva nebo k jeho potrestání.

Tajemná příbuznost a sounáležitost tedy skutečně existuje. Jediný jogín, schopný vdechovat Ducha svatého, strhne na sebe Světlo; jeho vyzařováním se stává metlou nehodných lidí. Prudce se vybíjející trestající sílu, již jogín vyzařuje, je však možno paralyzovat vírou a úctou ke Světlu.

Pověst o něm se rozešla po celé Syrii. I přinášeli mu všechny choré rozmanitými nemocemi a stížené neduhy, posedlé zlými duchy, náměsíčníky a ochromené, a on je uzdravoval.

4, 24

Léčivá moc v tak vysokém stupni, jak ji můžeme pozorovat u Ježíše, se v duchovně pracujícím člověku probudí soustředěním na Svítící Praprincip, který je přítomen v jeho těle a vyzařuje ozdravující sílu. Kromě toho musí cvičící jogín vědět, že tento Svítící Praprincip nemá vztahy k hmotnému a smyslovému světu, který je plný chtíčů. Zato má vztahy k Já, které si uvědomujeme jako prosté sklonů, přání, přichylnosti a odporu. Za těchto okolností se vyzařovaná světlá síla Ducha jeví jako mocná energie, vyrovnávající porušenou rovnováhu životních sil, která je příčinou chorob.

Blaženi jsou chudí v duchu, neboť jejich jest království nebeské.

5, 3

Za chudé v duchu jsou považováni ti, kdo mají nekolísavou víru v ochranu boží a v božské vedení životem a nevyhledávají rozumem cesty k zlepšování zevního osudu nebo dokonce k snadnému rozmnožení majetku.

Blaženi lkající, neboť jim se dostane útěchy.

5, 4

Lkající jsou ti, kdo z lásky k duchovnímu světu a ke Světlu cítí trvalou opuštěnost na světě i v lidské společnosti a kdo v této opuštěnosti touží a volají po lásce Nejsvětějšího.

Blaženi laskaví, neboť oni obdrží zemi za dědictví.

5, 5

Laskaví jsou ti, kdo setrvávají v soustředění mysli na Ducha v sobě, neupadnou do vnitřních rozporů pro věčnou zvědavost o poslání a účelu své existence a kteří v této vnitřní tichosti (nerušené ani mentálními debatami se sebou samými o účelu konání) věří v šťastné vyproštění svého já z třenic společenského žití, do něhož jsou začleněni.

Blaženi ti, kteří hladovějí a žízní po spravedlnosti, neboť oni budou nasyceni.

5, 6

Nekolísavá víra ve spravedlnost a touha po jejím poznání je hladověním a žízněním, které bude ukojeno pochopením pravdy a dobra vždy a ve všem se uplatňujícího.

Blaženi lidé čistého srdce, neboť oni budou viděti Boha.

5, 8

Čistého srdce jsou ti, kdo se duševně nevěnují věcem světským, neboť se jen snaží oprošťovat mysl od světských zájmů, citových zabarvení a vůbec od každé náchylnosti při stále se opakujícím soustřeďování na svítícího Všeducha. Ti spatří Světlo a spravedlnost podle své povahy i personifikovanou, která je vlastně Bohem.

Nemyslete si tedy ani neříkejte, že Boha nelze spatřit. Toto tvrzení totiž odporuje slovům Písma. Připusťme raději, co tvrdí jogínové: Boha lze nejen vidět, nýbrž se Ho i dotýkat a mluvit s Ním, tak jako mluví člověk s člověkem.

Toto tvrzení nemohou ovšem pochopit lidé, kteří o náboženství dovedou jen přemýšlet, ale nikoli je žít. Ti ovšem nevědí nic o účinku duchovního zanícení, které boří hradby mezi člověkem a Bohem a sblížuje tyto dvě existence, až se nakonec mohou ztotožnit. Mají totiž vychladlé srdce, které se příliš vzdálilo Světla vnitřního života. Srdce, jaké místo zdravého, ve všem správně informujícího instinktu, přenechalo vládu pochybujícímu rozumu, který by chtěl všechno vysvětlovat. Takový rozum je však raněn slepotou a zatížen hmotou. Proto dovede vzbudit jenom pýchu, nezdravé sebevědomí a domněnku, že majitel takového rozumu je schopen pochopit úplně všechno v rámci vyhraněného jáství.

Blaženi jsou tvůrcové pokoje, neboť oni budou nazváni syny Božími.

5, 9

Tvůrcové pokoje jsou ti, kdo postřehují chyby, ale nikomu je nevytýkají, protože se necítí k tomu povoláními soudci. Naopak se snaží účinně mírnit chaos v duši každého člověka. Chaos, z něhož vzniká střetávání se s ostatními lidmi a který podněcuje člověka ke konání pošetilých skutků, přičících se obecnému mravnímu názoru.

Blaženi ti, kteří jsou pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské.

5, 10

Protivenství pro spravedlnost trpí ti, kdo jsou napadáni pro svůj zbožný život a napadajícím je lidem úplně odpouštějí; přejí jim požehnání a kromě toho si ani sami u sebe nestěžují na svůj úděl. Ale „zbožný člověk nesmí být hlupák“, řekl indický světec Rámakršna. To znamená, že můžete odporovat, ale jen potud, pokud jste schopni každé vnitřní rozčerezení ovládat a potlačovat. Můžete se bránit slovy, jestliže lidé, kteří vás napadají, útočí na vaši důstojnost a škodí vám existenčně. Vnitřně jim však musíte odpustit tak dokonale, že se na

ně vůbec nerozzlobíte a naopak budete stále schopni přát jim to nejlepší.

Blaženi jste, kdykoli vás budou tupiti a pronásledovati a lživě proti vám mluvíti všecko zlé pro mne; radujte se a jásejte, poněvadž hojná jest vaše odplata v nebi, neboť tak pronásledovali proroky před vámi.

5, 11-12

Když provádíte jógu a tím v sobě probudíte Světlo, budou k vám přicházet nepřátelé Ducha. Často jsou to i lidé věřící ve smyslu církevního učení a žijící podle zevních náboženských předpisů. Budou na vás útočit a projevovat vám nejnesmiřitelnější nepřátelství. To proto, že tito lidé, přestože mají vztah k vnějšímu náboženství, ztotožňují se a paktují s ďáblem. Proto nesnášejí tak vysoké duchovní zanícení, jakému jste se oddali. Ale: „Radujte se a veselte se . . .“, říká další verš. Popuzení přátel ďábla dokazuje, že jste v sobě opravdu rozžehli světlo duchovní snahy, což vám poskytuje naději, že dosáhnete darů nebes.

Vy jste sůl země. Jestliže sůl pozbude chuti, čím bude zas osolena? K ničemu se nehodí, než aby byla vyhozena ven a šlapána od lidí.

5, 13

Solí země jsou ti, kdo v sobě probudili všelásku při správném duchovním zanícení. Všeláska a správné duchovní zanícení je moc, která paralyzuje činné zlo, projevující se lidmi a jejich konáním. Proto jsou jejich nositelé pro svět potřební — jsou solí země, jsou světci.

Přestane-li být nositel všelásky a správného duchovního zanícení duševně v tomto smyslu činný (nikoli v zevním projevu), ztratí svou vysokou duchovní hodnotu. Místo vlády nad ostatními bytostmi v dobru upadne do područí nedobrych zevních vlivů. Tím se stane nepotřebným pro svět a podle přísných zákonů bytí bude vyloučen ze sféry blaženosti, dobra a moci. Je prostě vyvržen ze světla Ducha do temnoty zevního života. Kromě toho se může dočkat zlých reakcí, totiž pronásledování zevními lidmi.

Pokud tedy nositel všelásky a správného duchovního zanícení žije

podle zákona duchovního života, je chráněn před škodlivými útoky. Zpronevěří-li se svému poslání, utrpí škodu. Ježíš v tomto verši praví totéž jinými slovy.

Tak ať zasvitne vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce v nebesích.

5, 16

Jste-li trvale spojeni s Bohem, nebo jinak řečeno, udržujete-li trvale spojení se světlem Ducha, stáváte se postupně pochodní, která může v mnohých jiných lidech zažehnouti plamen správného náboženského zanícení. Tím přibližujete své bližní k Nejsvětějšímu duchovnu.

Nemyslete, že jsem přišel zrušit zákon a proroky; nepřišel jsem rušit, ale naplnit.

5, 17

Bylo by omylem domnívat se, že ti nejosvícenější mudrci - reformátoři vybudují nějakou novou, morálně nenáročnou náboženskou nauku. Návody k spásnému duchovnímu životu existují od nepaměti; jsou přesné, správné a dokonalé. Nový mudrc jim jen vdechne nový život ve sféře právě převládajícího obecného názoru na život a svět, který se v některé době chápe víc citově, jindy víc rozumově.

Kdo by tedy zrušil jediný z těchto nejnepatrnějších příkazů a tak učil lidi, nejnepatrnějším bude nazván v království nebeském; kdo by je však činil a jim učil, bude nazván velkým v království nebeském.

5, 19

Zrušení nebo „úprava“ náboženských přikázání. To je jev, s nímž se setkáváme u těch vykladačů náboženství, kteří nemají dosti síly k dodržování náboženských přikázání. Proto je vysvětlují pomocí rozumu tak, aby to uspokojilo jejich svědomí i pověru, že přijdou po smrti do nebe, ačkoli očividně jednají v rozporu s nimi. Je politováním hodné, že se s touto zvráceností názorů a vysvětlování setkáváme ve všech církvích, církevních i náboženských společnostech. Všude přikázání „upravují“ a přizpůsobují, jen aby sami sebe ujistili, že je-

jich život, který je ve skutečnosti proti Bohu, je životem bohulibým. Ale tento promyšlený (nebo chcete-li, tedy nedomyšlený) podvod nebes a bohů se jim jistě vymstí. Až v okamžiku smrti vyznají své cítění, prokáže se, že neznají duchovní život. A duchovní život k nim nebude mít kladný poměr. Proto se ocitnou na scestí do světů plných bolesti a zla.

Při posuzování karmických následků životních snah musíme mít před očima zaměření mysli umírajících lidí. Indisponování a zkrušení bolestmi, budou umírající, kteří po celý život naplňovali mysl jen hmotnými zájmy, schopni myslet zase jen na věci pomíjející a hmotné. Tato náplň mysli je opět ponese jako mocná nosná vlna do pomíjejícího hmotného prostředí. A ponese je tam i tehdy, když budou mít kladný poměr k náboženství, vysvětlovanému ovšem více méně v rámci představ obecných lidí.

Běda člověku, který se přidržuje jen takového náboženství, které nepřesahuje rámec životní a zájmové sféry obecného člověka! Jeho zkreslené představy o božství a cíli života v těle jej zavedou do sféry zvrácených představ, kde zmaten a ošálen bude putovat v bludech, nenalézaje ani klidu ani Světla. Proto přijímejme příkázání v jejich skutečném smyslu; žijme prostě podle nich a nevyhledávejme v nich něco, co by omlouvalo naše mravní poklesky. Pak se přizpůsobíme žití nebešťanů, což nám poskytne možnost vstoupit do nebe.

Pravím vám: Nebude-li vaše spravedlnost převyšovati spravedlnost zákoníků a farizeů, jistě nevejdete do království nebeského.

5, 20

Domnělá spravedlnost většiny těch, kdo mají vztah k náboženství, je mravními poklesky ubíjena víc než u těch, kdo tento vztah nemají. Je to způsobeno nesprávným pochopením a vysvětlováním ve snaze omluvit viny a prohřešky proti mravním příkazům. U těch, kdo nemají vztah k náboženství, tyto problémy nevznikají.

Za omlouvání svých mravních slabostí zaplatí vykladač náboženství duchovními hodnotami, pro něž by se jinak dostal do nebe. Spravedlnost duchovního člověka se totiž rozmnožuje konáním dobra, pravdivostí, nestranným posuzováním sebe a láskou k Světlu.

Omlouvání povahových kazů nesprávným vysvětlováním náboženských příkázání je chytráctví, které nic neřeší. Proto buďme opatrní v zacházení se svými duchovními hodnotami. Musíme-li si již vysvětlovat řeč bible nebo čeho jiného z náboženství, buď naše vysvětlení toto: „Tak praví Písmo.“

Vpravdě pravím tobě: Nevyjdeš odtud, dokud nezaplatíš poslední haléř.

5, 26

Dluh světu splácíme vzdáváním se toho, co milujeme, v pokoře a při dobré mysli. Nemáme si žádat nic ze světa k svému obšťastnění a naopak přát nejlepší naše pocity a pocity štěstí všemu, co dýchá a žije. Při tom se dovoluje, aby člověk bránil svůj duševní klid slovy.

Slyšeli jste, že bylo řečeno: 'Necizolož.' Ale já vám pravím: Každý, kdo hledí na ženu se žádostivostí, již s ní zcizoložil v svém srdci.

5, 27-28

Z těchto veršů je zřejmé, že se spásný duchovní život neopírá jen o zevní morálku. Morálka, podporující duchovní život, vyžaduje zříkání se zlého i v mysli. Nauka o józe definuje plnění morálních příkazů takto: neubližovat nevztahuje se jenom na skutky. Nesmí se ubližovat (napadat nepřítel) ani myšlenkami, ani city. Kdo ubližuje (zraňuje) myšlením a cítěním, oddává se zlu, kterému se moudrý jógín snaží vyhnout.

Jaký je to ostrý rozdíl mezi indickou jógickou výchovou a výchovou křesťanskou! Bez zaujatosti proti jedné z nich musíme konstatovat, že křesťanská výchova zaměřená na buzení dobrého dojmu je vzhledem k vnitřnímu životu bezživotná. Proti tomu jógická výchova zaměřená na vymýcení zla z nitra člověka je živým a věčně mladým náboženstvím, jehož kladné hodnoty budou snad s to budit duchovní život ještě v daleké budoucnosti.

Je opravdu lépe nedbat morálky, jejímž účelem je budit dobrý dojem v očích lidí. Nedbejme jí a nahraďme ji morálkou, která hubí zlo v nás samých, abychom konečně zažili blaženost nebešťanů již zde na zemi. Nebo snad nelze činit nic jiného, než se snažit budit dobrý

dojem u lidí a uvnitř se nechat užít neovládanými chťiči a vášněmi? Víím, že při nedostatku vnitřní kázně musíme schvalovat morálku, jejímž účelem je budít dobré dojmy, aby snad neovládané vášně nenastolily zákon vraždy. Přesto však, vysvětluji-li bibli, musím poukázat na pravou morálku, vedoucí do nebe.

Ďále jste slyšeli, že bylo řečeno předkům: 'Nedopouštěj se křivé přísahy, ale plň Pánu své přísahy'. Ale já vám pravím: Vůbec nepřísahajte! Ani při nebi, poněvadž je trůnem Božím, ani při zemi, poněvadž je jeho podnoží, ani při Jeruzalému, poněvadž je městem velikého krále. Ani nepřísahej při své hlavě, poněvadž nemůžeš ani jediný vlas učiniti bílým nebo černým. Ale vaše řeč buď: Ano — ne! Co jest nad to, pochází od zlého.

5, 33-37

Ježíš radí nepřísahat z toho dobrého důvodu, aby byl ten, kdo má přísahat, uchráněn vnitřních hnutí a sebezpytu. Přísahající člověk je postihován reakcemi, které ničí jeho pokoru, i když je bez viny. Musí dostačit obyčejná obhajoba, jakou mnohdy skutečně používá člověk, který je opravdu ctný a který si je vědom vysoké ceny vlastní důstojnosti a správnosti. Jenom lhář a mluvka, člověk bez charakteru a otrok vnějšího života vám bude přísahat kdykoli a na cokoli.

Slyšeli jste, že bylo řečeno: 'Oko za oko, zub za zub.' Ale já vám pravím: Neodpírejte zlému, nýbrž, udeří-li tě někdo na pravou tvář, nastav mu i druhou . . .

5, 38-39

To říká Ježíš těm, kdo usilují o dosažení nejvyššího mystického cíle. Světský Ježíšův následovník může odporovat zlu, ačkoli ani jemu není dovoleno odporováním někoho zranit.

A chce-li se kdo s tebou soudit a vzít ti košili, nech mu i plášť . . .

5, 40

Ježíšův následovník musí mít sílu k bezbrannosti, ať již to je světský následovník, nebo kněz či mnich. Je to cvičení ve vzdávání se

různých osobních hodnot, jehož výsledek, pocit nespoutanosti (svobody) a neúčastenství při boji o osobní vyniknutí a úspěch, musí být prožit, aby byly pochopeny a poznány kvality duchovna. Kromě toho získá člověk sílu vzdorovat pokušením, jejichž účelem je svést jej s cesty duchovního vývoje.

... a nutí-li tě kdo na jednu míli, jdi s ním dvě.

5, 41

Obecní lidé jsou v mnohém ohledu vůdci žáka duchovního vývoje. Jimi se často projevuje Nejvyšší vůle, aby mu dala pokyny, jak žít a jakým směrem se ubírat. Ovšem jen tehdy, když jeho snaha je správná. Pak ho tito lidé nutí, aby se ubíral cestami nebo do okolností nebo míst, kde se mu projeví pravý smysl toho kterého dění. Tento smysl by mu mohl uniknout, kdyby, poslušen vlastního sebevědomí, snažil se určovat své cesty životem osobními (lidskými) rozhodnutími. Je však též žádoucí, aby odolal pokušení eventuálního zalíbení ve způsobu života, do něhož byl přiveden jinými lidmi, a jen pozoroval dění a okolnosti, jsa chladného srdce a tupě klidné mysli. Člověk musí být vždy bdělý a vnímavý, ale musí se i ovládat.

Tomu, kdo tě prosí, dej, a neodvracej se od toho, kdo si od tebe chce vypůjčiti.

5, 42

Trpícím a pomoci se dovolávajícím bytostem pomůžeme nejvíce, když na ně přenášíme svou vnitřní pohodu nebo pocity blaha a nabízíme jim je. Tímto způsobem splníme nejlépe přikázání pomáhat, jak to žádá duchovní velebnost.

Ale já vám pravím: Milujte své nepřátele a modlete se za své pronásledovatele.

5, 44

Milujete-li totiž jenom ty, kteří milují vás, jaká jest vaše odplata? Což nečiní totéž i celníci?

5, 46

Lidé duchovně málo vyspělí a lidé neosvícení jsou pro své sobectví schopni milovat jen ty, kdo jim jsou nějak užiteční. Ale lidé du-

chovně vyspělejší a osvícenější dovedou milovat i ty, kdo jsou jejich nepřáteli. Čistý a světelný jejich duch vidí v bližních Boha, a proto nedovede odsoudit nebo soudit to zlo, jež jako temný příkrov leží na duši těch, kdo jsou schopni jim ublížit.

Kdokoli dáváš almužnu, nedávej před sebou vytrubovati, jako činí pokrytci v synagogách a na ulicích, aby byli velebeni od lidí. Vpravdě pravím vám: Mají už svou odplatu!

6, 2

Kdo koná skutky ctnosti a milosrdenství se zřetelem na to, aby vzbudil pozornost ve svém okolí, získává odplatu právě v probuzeném zájmu o své konání u svých bližních. Nedočká se tedy dobré odměny, totiž aby byl zbaven Temnoty a zla, které nedovolují, aby vyvstaly pocity radosti a volnosti. Neboť odměna se vždy dostaví ze sféry, na niž byl brán zřetel při konání. Proto konajíce skutky milosrdenství, musíme si všimnout jenom skutků a neobracet pozornost k světu tvarů. Je však dovoleno nabízet vykonávané skutky Bohu nebo Prozřetelnosti nebo jinak jmenovanému nejvyššímu duchovnímu ideálu jako oběť nebo jako projev činné snahy v oddávání se mu. Pak lze doufat v pravou odměnu, která vychází z vyšších duchovních center.

Když vy se modlíte, netlachejte jako pohané; ti totiž myslí, že budou vyslyšeni pro svou mnohomluvnost. Nebuďte jim podobni! Vždyť váš Otec ví, čeho potřebujete, dříve než ho prosíte.

6, 7-8

Jóga lásky (bhakti jóga) a mantra jóga učí, že nejúčinnější modlitbou je pevná víra v dobro a v to, že bude odstraněna fyzická a duševní bída mocí Nejsvětějšího světla. Není třeba vypočítávat vlastní nedostatky a modlit se za nabytí věcí, po nichž toužíme a jichž si žádáme. Dostačí víra v to, že milostí Nejsvětějšího nebo milostí Nejvyšší světlé moci obdržíme všechno, co potřebujeme a co nám je prospěšné. Nedomnívejme se však, že prospěšné a dobré obdržíme velmi brzy potom, co jsme se začali soustavně modlit. Modlitba odstraňuje předpoklady pro příchod zla. Jakmile jsou tyto předpoklady odstra-

něny silou Světla mocí víry na nás strženou nebo námi vstřebanou, můžeme postupně v našem osudu zaznamenávat obrat k lepšímu. Úspěch však často přichází až za několik let, zejména je-li osudové zlo v našem životě hluboce zakořeněné.

Neodpustíte-li však lidem, neodpustí ani vám Otec vašich poklesků.

6, 15

Jakou mírou měříte, takovou vám bude měřeno. Věční soudci poklesků jiných lidí dožijí se přísného soudu vlastního svědomí, které je totožné s Bohem-Otcem — soudcem, o němž mluví Ježíš. Jejich poklesky se budou obrážeti v jejich nitru, citlivém na poklesky, jako v zrcadle. Tím se stanou zlovolnými skřítky, kteří budou vykonávat soud nad jejich proviněními, a to právě při odchodu z tohoto světa (ve smrti), nebo v době smrtelné nemoci, kdy je člověk nejvíc otřesen, a proto nejspíše přístupný vnímání přeludů rozjitřené obrazotvornosti. To všechno jenom proto, že soudci mravních poklesků jiných lidí viděli nebo chtěli vidět zlo, které tito lidé pášou, zveličené. Následkem toho vidí zveličené i své poklesky a dožívají se tak přísného odsouzení svým svědomím. Vlastní svědomí je nepodplatitelný boží soudce.

Neboť, kde jest tvůj poklad, tam bude i tvé srdce.

6, 21

Jestliže zájem člověka poutají jen smyslové předměty, dokazuje se samo sebou, že je miluje. Ze spojování se smyslovými předměty světa tvarů plyne hluboké zatemnění v poznávání duchovna i zmatení pojmů, z něhož vzniká veliké zlo ve světě a ve společenském životě. A jelikož musíme konstatovat, že většina lidí lpí jen na smyslových předmětech, můžeme právem a bez pochybností soudit, že není - a v dohledné době nebude — uhodnut nebo poznán smysl náboženského života. Nynější náboženské cítění proto nepovede k pocitu vnitřní svobody, ale jen ke zcela neúčinnému pozměňování zevní morálky a zevního chování.

Nikdo nemůže sloužiti dvěma pánům; neboť buď bude jednoho nenáviděti a druhého milovati, nebo jednomu dá přednost a druhým pohrdne. Nemůžeme sloužit Bohu a mamonu.

6, 24

Zajímáte-li se intenzívně o duchovní život, aniž si zčásti udržíte zájem o život hmotný, ztratíte smysl a instinkt pro věci hmotné. A zase naopak: zajímáte-li se jen o hmotné věci, aniž jste si vědomi vztahu hmotného života k životu duchovnímu, úplně ztratíte zdravé instinkty člověka, o němž říkáme, že je spojen s přírodou. Na to bere jóga zřetel a řeší tuto situaci zvláštním způsobem. Učí, jak má člověk „sebrat“ energii, nahromaděnou v celém těle, a jak ji „vést“ do srdce a nad ně při plném uvědomování si těla a vyhraněného já; pak je možno hájit svůj tělesný život alespoň krátkou dobu.

“Sebrání“ a „vedení“ energie je cvičení, které se jmenuje pratjáhára. Cvičí se takto: pozornost se upne na činného světelného Ducha, resp. vibrující světlo, sídlící v celém těle ve tvaru síly. Když si uvědomíme tuto sílu jako náplň těla nejméně od chodidel do středu prsou, máme cvičit uvědomování se ve středu prsou jako v prostoru vesmírového duchovního Já.

Toto cvičení způsobí, že tělo bude přesyceno vyšší silou. Je-li člověk přesycen čistou silou kosmického Ducha, může se krátkou dobu zabývat hmotnými záležitostmi bez nebezpečí, že duchovně upadne. Bhakti jogínové, jimiž byli téměř všichni Ježíšovi stoupenci, nejsou však s to vykonat toto cvičení. Proto se přidržují prostého soustředění mysli do sebe, spojeného s vírou v dobrý průběh osudu.

Je však ještě jiná možnost. Kdo pociťuje a je si vědom, že je v nejvyšším spojení s Duchem božím (Absolutnem), nemusí se vůbec zabývat otázkami zachování své vnější existence, neboť materiální složky jeho bytosti se samy o sobě budou starat o zachování existence jeho těla a vnějšího Já. Duch a vyhraněné (dočasné) já nejsou na sobě tolik závislé; každý z nich přebývá ve své sféře a roste v ní k svému konečnému cíli a určení.

Je-li však váš zájem upjat na nejduchovnější, zcela nehmotné Já bez zřetele na momenty smyslových počitků, můžete správně před-

pokládat, že nižší (osobní) já, jež žije ve sféře utrpení, ztemnělosti a zla, zemře, jak se má správně stát. Proto praví Ježíš dále, přihlížeje k svým posluchačům, kteří jsou bhakti jogíni:

Proto vám pravím: Nestarejte se o svůj život, co budete jísti, ani o své tělo, co budete oblékati. Což není život víc než pokrm a tělo víc než oděv?

6, 25

Pohleďte na ptáky pod nebem: nesejí a nežnou ani nesklízejí do stodol a váš nebeský Otec je živí. Což nejste vy mnohem cennější než oni?

6, 26

Účelem vyjádření v těchto dvou citovaných verších je, aby ti, kdo ve volnosti a bezstarostnosti žijí svůj život zcela spokojeně — jsou spokojeni s tím, že se najedí a mají tělo ochráněno před zimou oděvem — přijali něco z pocitu absolutní volnosti. Tento účinek vyvolává víra a vnitřní jistota, že může-li některý tvor nebo člověk žít v trvalém pocitu volnosti, může tak žít každý jiný.

Usilujte především o jeho (nebeského Otce) království a spravedlnost a toto vše vám bude přidáno.

6, 33

Ježíš tím potvrzuje učení jógy, která praví, že zaměření pozornosti na univerzální Já v člověku a trvalé udržování spojení s ním (ve stavu jasného uvědomování) dovoluje odložit zájem o vnější existenci bez nebezpečí, že bude člověk postižen neblahými osudovými následky — ztrátami a utrpením.

Nebudte tedy starostlivi o zítřek; neboť zítřek bude mít své vlastní starosti. Každý den má dost svého trápení!

6, 34

Starostmi o osud v následujících dnech zabíjí člověk v sobě nejvyšší kosmické Já, jež je v něm vždy obsaženo. Je-li tak slabý, že není schopen víry v neměnitelný, pro něho však dobrý chod osudu příštích dnů, pak alespoň ať se o osudy příštích dnů vůbec nezajímá. Nechť se nechá poučit obecnými životními zkušenostmi, že shodou

okolností, na něž neměl bezprostřední vliv, měla snaha realizovat některé plány naprostý nezdár. Když se tím nechá poučit a uvědomí si to, velmi snadno zaujme žádoucí duševní postoj k životu. Je to postoj, podepřený poznáním, že dnešními opatřeními nelze změnit osudy příštích dnů. Ty jsou totiž řízeny jinak než osobním názorem o správném a hodnotném stavu osudu.

Kdo se domnívá, že toto učení duševně oslabuje a je proto pochybné, nechť bedlivě pozoruje způsob života a počínání jiných lidí. Bude moci zjistit, že často dva lidé přibližně stejných duševních kvalit, kteří se snaží o stejný výsledek se stejným úsilím, dospívají k rozdílným výsledkům. Jednomu z nich téměř vždy tzv. šťastná náhoda přihrává do rukou víc šťastných okolností. To poučuje nezaujatého pozorovatele, že snahy o zlepšení vlastního osudu mají více či méně negativní význam. Když to pochopí, není dalek správného směru cesty života, totiž soustředování pozornosti na světelného Ducha v sobě. To je jednání, kterým dospěje k rozvinutí jasnocitu. Jím a jeho činností mu vyvstává možnost vyhnout se mnohdy škodlivému zlu.

Jak pak vidíš mrvu v oku svého bratra, ale v svém vlastním oku nepozoruješ kládu? Anebo jak můžeš říkati svému bratru: „Dovol, vyjmu ti mrvu z oka!“ a zatím máš kládu v svém vlastním oku? Pokrytče, vyjmi napřed z vlastního oka kládu, a teprve prohlédneš, abys mohl vyjmout z oka svému bratru mrvu.

7, 3-5

Kdo je duchovně vyspělejší a je schopen dívat se na sebe zcela nezaujatě, poznává, že jenom zlý člověk může v jiných vidět zlo. Správně soudící duchovně pracující člověk vidí, že ani sám není prost chyb a že proto nemá právo vidět zlo v jiných lidech. Jedná-li tak, je božími zákony považován za světelnou bytost, jíž je nutno svěřiti úřad nositele Světla.

Co je svaté, nedávejte psům a neházejte perel před svině, sic je pošlapou, obrátí se proti vám a roztrhají vás.

7, 6

Když v sobě budíte ducha Světla a nutíte jej k růstu (jako energii), nesmíte toto Světlo nabízet lidem hmotařsky žijícím až do svého úplného duchovního uzrání. To jsou totiž lidé, jež duchovní Zákon kvalifikuje jako spojence a nástroje ďábla. Oni to pak potvrzují tím, že když jsou upozorněni na ducha Světla jeho nositelem, počnou ho pronásledovat mnohdy s takovou úskočností, že stoupenec Světla ztratí duševní rovnováhu a upadne do Temnoty.

Pak se nositel Světla na čas od Světla odvrátí a začne žít pod vlivem ďábla, to je moci Temna, nepoznání, zla a zevní bytosti.

Proto duchovně žijící a Světlu se klanící a oddávající člověče, dokud nenabudeš síly k dobrému snášení útoků temných sil na Světlo, jež jsi v sobě našel, žij svůj duchovní život v sobě a pro sebe. Nevyzrazuj Světlo ani neupozorňuj na zákon života, který vede ke spáse, abys byl uchráněn škod, pocházejících z přerušování spojení se Světlem.

Všecko, co byste chtěli, aby vám lidé činili, tak i vy činite jim, neboť to jest obsah zákona a proroků.

7, 12

Nejvyšší moc, která se uplatňuje v našem osudu, je karma, to je zákon o zpětném působení činů. Konáním dobra, jímž jóga míní prokazování dobra činy, přáním i stavem nálady, vyvoláme příznivé zpětné působení, jež nakonec zažehne svaté zanícení našeho ducha v pocitech radosti a volnosti. To je hodnotný výsledek, který je dostatečnou odměnou za námahu spojenou s ovládnutím mysli; jeho dosah je časný i věčný.

Vejděte těsnou branou; neboť široká a prostranná jest cesta vedoucí k záhubě, a mnozí krácejí po ní.

7, 13

Za těsnou bránu se považuje způsob života podle náboženských přikázání pravé a hodnotné náboženské nauky. Je to nejkratší cesta ke sjednocení osobního já se Světlem (jakožto božím Já v člověku). Za postranní širokou bránu se považuje způsob života a jednání, řízené podněty osobního, pudového já, které se chápe jen věci

hmotných a smyslových. Je to cesta nebo způsob života, které se opravdu nevzdalují ztotožňování s ďáblem, nebo lépe probouzení sklonů k nesmyslným bojům a zatemnělé ukrutnosti. Následky toho jsou pak duševní i fyzická utrpení, pronásledování a strach ze zla.

Střeďte se lživých proroků, kteří k vám přicházejí v ovčím rouše, ale uvnitř jsou draví vlci.

7, 15

Za falešné proroky můžeme pokládat ty, kdo vysvětlováním pouček náboženské nauky neuvádějí jiné lidi na cestu spásného duchovního života. Zdůrazňují např. víru v Boha, který sídlí v nebesích, ale není přítomen v člověku jako vyšší světelná podstata, která vysvobozuje z pout Temnoty, budí moudrost a buduje duchovní tělo. Proč? Kdo učí, že Bůh a člověk není v podstatě touž bytostí, nýbrž dvě existence sobě naprosto vzdálené, vlastně tvrdí, že jsme v podstatě temné stvoření, blízké ďáblům. Každé učení o spásném (duchovním) životě, které hlásá takový názor, je zvrácené. Tak dokonale zvrácené, že se mluví o Bohu a myslí se tím vlastně ďábel, nebo o spásném dobru a myslí se tím zlo.

Proto: poznáte je po jejich ovoci.

7, 20

Zvrácené duchovní učení nahrazuje morálku, podporující rozvoj a růst duchovního života, morálkou zevní, která se zaměřuje na buzení dobrého dojmu zevním jednáním. Tato morálka neposkytne ani nejslabší dojem, že bylo získáno spojení s nejvyšším duchovním ideálem našeho já, ideálem osvěcujícím. Je ještě jiné „ovoce“ zvráceného duchovního učení. Uvedl jsem však jenom toto nejzřejmější, které lidi tolik klame.

Ne každý, kdo mi říká: 'Pane! Pane!', vejde do království nebeského, ale ten, kdo činí vůli mého nebeského Otce.

7, 21

Zmatení pojmů, vyjádřené povrchním uznáním spásného duchovního života, je podmíněno chápáním náboženství jako zevních úko-

nů, jimiž si chce člověk naklonit Boha. Domnívá se totiž, že je to tak předepsáno samým Bohem. Ale Ježíš varuje před náboženstvím takto chápaným. Zdůrazňuje, aby každý plnil vůli Otce nebeského, to je žil podle zákona a nikoli se jen modlil a ujišťoval nás slovy, že ctí Boha. To je totiž způsob, při němž zůstává srdce chladné a prázdné; jen mozek mumlá, že uznává jsoucnost Boha.

Mnozí mi řeknou v onen den soudu: Pane, což jsme nepro-rokovali tvým jménem? a nečinili jsme mnoho mocných či-nů tvým jménem? Tehdy však jim prohlásím: Nikdy jsem vás neznal! Odejděte ode mne, pachatelé nepravosti!

7, 22-23

O kom zde mluví Ježíš? O těch, kdo jsou zaníceni pro náboženství jenom zevně a kdo, dovolávající se Boha nebo svatého Ducha, konají divy náboženských mudrců a opírají se přitom o svět džinů či jiných fantómů nebo duchů fenomenálního světa, s nimiž jsou ve spojení. Obecněji jde o ty, kdo holdují smyslnostem, přitom konají církevní obřady a domnívají se, že jsou důležitým pojítkem mezi věřícími (u-ctívajícími) lidmi a Bohem. Jejich chladné srdce a zvrácené cítění je odcizuje Bohu. V rozhodujících okamžicích pak — totiž v době tzv. posledního soudu — nevystoupí sympatie mezi nejvyšším světlem kosmického Ducha a jimi ani přichylnost k Nejsvětějšímu, protože nepoznali jeho povahu. Budou proto musit duchovně sestoupit do Temnoty a narodit se tam jako bytosti podléhající utrpení.

Jsme tedy těmito verši nabádáni k tomu, aby naše skutky milosr-denství a pomoci byly konány v duchovním sjednocení s duchem Světla. Potom vyvstane sympatie a příbuzenský poměr mezi námi a Světlem. Výsledek toho bude, že se narodíme ve Světle, anebo ve stavu bytosti, prožívající blaženost.

Pravím vám: Přijdou mnozí od východu a od západu a usednou k stolu s Abrahamem, Izákem a Jákobem v krá-lovství nebeském; ale synové království budou zavrženi ven do temnoti; tam bude pláč a skřípění zubů.

8, 11-12

Ve světle duchovního osvětlení můžeme konstatovat, že do nebeského království vstupují mnohdy spíš lidé, kteří jsou na obecné mravní úrovni, žijí-li ovšem spravedlivě a budí v sobě nejsvětějšího Ducha pravou vírou. Na druhé straně můžeme konstatovat, že lidé, probouzející tohoto Ducha pouze silou mystických znalostí, krácejí po svahu do Temnot. To proto, že spravedlivý obecně žijící člověk nezná procesy znovuzrozdání, a proto, i když mluví o svatém Duchu, nevyzrazuje jej. Tím zachovává tajemství, jež má tajemstvím zůstat. Oproti tomu člověk, který v sobě budí k životu ducha Světla, často něco prozradí z vnitřního prožívání, unesen svými poznatky. Tím vyvolává reakci, která ho svrhne ze Světla do Temnoty.

Abychom se tudíž uchránili tak zlého osudu — sestupu ze Světla do Temnot — nemluvme o Světle s lidmi, kteří jsou v moci Temnoty. Mluvme s nimi jen smířlivě o věcech vezdejšího světa, ale svítícího Ducha se nedotýkejme. Tak se uchráníme - jakožto lidé, kteří v sobě budí k životu Ducha Světla — trestu, o němž se mluví ve dvanáctém verši.

Přišel jeden zákoník a řekl mu: „Mistře, budu tě následovati, kamkoli půjdeš.“ Ježíš mu odpověděl: „Lišky mají doupat a nebeští ptáci hnízda, ale Syn člověka nemá kam položit hlavu.“

8, 19-20

Ježíš mluví o člověku, který je pln prchavého a neuváženého nadšení a chtěl by proto vstoupit na Cestu Ducha. Upozorňuje jej, že na této Cestě se nedovoluje, aby si člověk dopřál pohodlí a uvolnění, jež milují a žádají si lidé světsky žijící, i když to jsou lidé dobří a naklonění Pravdě. Tímto upozorněním se Ježíš snaží odvrátit tohoto člověka od Cesty, vida jeho nezralost.

Cesta duchovního vývoje vyžaduje, aby byl člověk karmicky zralý. Pohodlí a vnitřní uvolnění nesmí mu být svodem a pokušením, ale věcí neznámou. Jenom tak se udrží ono mocné napětí ducha, jehož je třeba k dosažení nejvyššího ideálu — duchovního života.

Jiný z učedníků mu řekl: „Mistře, dovol mi napřed odejít a pochovat svého otce.“ Ježíš mu odpověděl: „Následuj mne a nech, ať mrtví pochovají své mrtvé.“

8, 21-22

Ježíš má na mysli, aby ten, v němž roste duchovní tělo a rozvíjí se magická podstata, zachovával duševní rovnováhu. Mluví k učedníkovi, který právě prochází touto fází duchovního vývoje. Proto by jeho účast na pohřbu vyvolala stavy a vibrace, které přerušují růst nebo rozrůstání či rozvoj světelného Ducha v jeho bytosti, jako jej přerušuje každý jiný zevní zájem.

Mluví-li Ježíš též o tom, že to mrtví pochovávají mrtvé své, pak tomu nutno rozumět tak, že mrtvým je každý člověk, který nežije pro světelného Ducha, nýbrž jen pro zevní zájmy svého osobního života.

Čtenáře snad bude zajímat, co se myslí slovy „růst duchovního těla“. K tomu krátké vysvětlení: upne-li člověk pozornost na Světlo, nedosáhne tím okamžitě úplného osvětlení, i když poznává „vlny energie“, které zatemňují ducha, a vyhýbá se jim. I u něho roste světelný Duch, počínaje od nohou, do středu prsou a výše.

Když pak Světlo dosáhne vyšší části prsou, projevuje světlý osobní duch znaky osvětlení a boží slávy. A když dosáhne hlavy, dosahuje se zpravidla dokonalosti ve smyslu správné náboženské duchovní nauky. Člověk si sebe uvědomuje jako syna duchovního Světla, syna božího.

Odpověděl jim: „Proč se děsíte? Jak malou víru máte!“ Pak vstal, pohrozil větrům a jezeru, i nastalo úplné ticho.

8, 26

Ježíš projevil moc jogína, který dovedl duchovní sílu (nebo vibrace duchovního těla) do hrdla a který přesto nezměnil názory na nutnost duchovní morálky. K změně těchto názorů dospívají ti, kdo se nechávají unést vědomím své vyšší duchovní vyspělosti. Tím se ovšem ocitají na scestí.

V hrdle je středisko, jež jogínové znají pod jménem višuddha. Jeho rozvinutím pochopí jogín tajné cesty k uplatňování moci zákonů přírody a tím nad nimi získává velikou moc. Jogín může měnit přírodní zákony a uplatňovat svou moc libovolně i ve hmotné přírodě. Se zřetelem na to ukládá jóga svým stoupencům velmi přísné morální podmínky. Neukázněný člověk, jenž má duchovní sílu v hrdle,

může v záchvatu duševního rozrušení zatřást světy a změnit jejich osudový běh. Stane-li se to, je jogín zpravidla potrestán tím, že mu je odňata duchovnost, jíž dosáhl dřívějším duchovním úsilím. Avšak způsobené změny, jež nemá práva vyvolati nikdo, ani syn boží, se již neodstraní. Tak jogín může na světě způsobit zlo, aniž to chce. To je nutno mít při duchovním vývoji na paměti.

Jakmile se octl Ježíš na druhém břehu v krajině Gadarenských, vyšli proti němu dva posedlí zlými duchy, vycházející z hrobek, tak velice nebezpeční, že si nikdo netroufal choditi tou cestou. A hle, vzkřikli: „Co nám chceš, Synu Boží? Přišel jsi sem, abys nás trápil předčasně?“

8, 28-29

Bytosti, které jsou činné ve zlu, trpí již prostou přítomností toho, kdo v sobě nosí Světlo božího Ducha. To se také stalo oněm dvěma posedlým lidem. Ale stává se to i těm, kdo nejsou tak zřejmě posedlí; ti však reagují jen podvědomě. Ale posedlý člověk vidí jiné lidi vnitřně, a proto reaguje zjevně.

Jógická nauka vede k rozvíjení Světla v sobě. Tím své ctitele vystavuje nebezpečí útoků těch, kdo jsou ve zlu a v Temnotě. Proto poskytuje i prostředky k obraně, aby Světlo mohlo být udrženo. Duchovně vyvinutý jogín může ztlumit své světelné vyzařování tím, že se uzavře na úrovni vyššího myšlení a může se chránit i obratnou manipulací se světskými představami a myšlenkami. Užitím představ a myšlenek ze sféry smyslového světa vzbudí sympatii i u lidí, kteří se staví příkře proti duchovnímu světu. Tak jsou jogínové uchráněni utrpení, jímž jsou postiženi prostí věřící, kteří ať vědomě, nebo nevědomě navazují spojení s duchovním světem.

Aby se člověk uchránil utrpení, musí se vyznat v působeních niterného (duchovního) světa. Musí umět měnit sílu soustředění podle okamžité potřeby a přijímat nebo nepřijímat smyslové představy a myšlenky. To však vyžaduje bystrost, neohroženost a inteligenci.

Není-li žák jógy bystrý a inteligentní, nerozezná okamžik a jeho požadavky. A není-li neohrožený, bude se bát představ a myšlenek světského života a tím nechá své nitro otevřeno pro vpád zla, kterým na něho bude působit útočník. Když se však nebojí, pozná slabiny zla a bude mu umět čelit.

A hle, celé město vyšlo naproti Ježíšovi; jakmile jej spatřili, prosili ho, aby odešel z jejich krajiny.

8, 34

Jestliže ten, kdo v sobě probudil ducha Světla, vydrží nápor temných sil, odolá tlaku duševních sil nepřátel Ducha, takže jej nebudou moci donutit, aby se vzdálil. Mohou se však vzchopit k tomu, aby jej o odchod požádali. Zejména proto, že mohou pozorovat zdánlivě neblahý účinek jeho vyzařování na majetek a všechn jejich světský život.

Má tedy každé proč své proto. Když hledáme příčinu útoků a odporu světských lidí proti nositeli Světla, hledejme ji v něm samém, v jeho postoji k životu, bytostem a duchovnu. Tak dosáhneme osvícení na cestě duchovního vývoje.

Ale abyste věděli, že Syn člověka má plnou moc na zemi odpouštět hříchy . . . “, tu řekl ochrnutému: „Vstaň, vezmi své lože a odejdi domů!“

9, 6-7

Ten, kdo světelným soustředěním zažehl v sobě duchovní Světlo, získává též moc přenášet je na jiné bytosti soustředěním myslí a pozornosti. Jelikož hříchy, nemoci a disharmonii v nitru způsobuje duchovní Temnota, je pochopitelné, že harmonizující a dobro obsahující duchovní Světlo odstraní všechnu disharmonii, jakmile je někdo bude umět přenést na trpící bytost. Proto naplnění Světlem je též provázeno tzv. zázračnou mocí, projevující se vně uměním správně manipulovat se světelnou duševní silou. Nikoli tedy jen vírou a zbožností, jak se domnívají prostí věřící lidé.

Jakmile to uviděli farizeové, řekli jeho učedníkům: „Proč váš mistr jí s celníky a hříšníky?“

9, 11

Jen duchovní pýcha nutí člověka k tomu, aby se varoval domnělého duchovního znečišťování, pocházejícího ze styku se společnostmi prostých a obecně žijících lidí. A touto duchovní pýchou jsou postižené i mnohé z uznávaných duchovních autorit, jež dovedou „vysvět-

lit“ každé tzv. duchovní tajemství a dokazovat svoje ctnosti správně (podle duchovních zásad) žitého života. Často to jsou lidé skutečně duševně čisť a vzdalující se všeho zla.

Z duchovního hlediska je nutno ctnost a nectnost soudit zcela jinak. Lidé duševně naprosto bezúhonní, a proto duchovní, mohou mnohdy žít zdánlivě zcela občanským životem. Nemusíme vidět, že se vyhýbají některým společnostem, a přece duchovně neupadají. Jiní zase, kdo se snaží svoji bezúhonnost hájit tím, že se vyhýbají zlu, jsou božím Duchem často považováni za nositele zla. Příčinou toho je, že rozlišují čistotu a nečistotu. Neboť kdo nepoznává, že nejvyšší Duch se projevuje vším — ať již to je čisté nebo nečisté, světlé nebo temné — je zatemnělý a zlý, protože propadl extrémům.

Tu řekl svým učedníkům: „Žeň je bohatá, ale dělníků je málo . . . “

9, 37

Přihlížíme-li k silám, podlamujícím a ničícím Ducha Světla, je stále málo osvícených dělníků, kteří ukazují lidem světlo víry a duchovní moci, tedy dělníků, kteří je upozorňují na ty duchovní hodnoty, jež v nich drímají. Neboť ti, kdo vysvětlují náboženskou nauku jako metodiku uvědomování si vlastní slabosti a závislosti na světlých mocích a kdo si přejí, aby věřící lidé v sobě viděli jenom duševní bídu, ti nejsou dělníky na vinici Páně. Jsou nástroji zlovolné moci, v jejímž zájmu je, aby byl lid udržen ve vědomí své osobní závislosti na něčem mocnějším. To skutečně vnáší zlo do života a soužití bytostí.

Duchovní člověk a dobrý učitel náboženství budí ve věřících lidech jen víru ve Světlo a v sílu, jež jim pomůže k zpretrhání pout Temnoty a zrušení spojů s temnými mocemi. Ty inspirují každého, kdo věří ve svou slabost a špatnost. Vždyť každý člověk je v podstatě božskou a mocnou bytostí. Když to pochopí a uvědomí si to, zbaví se domněnky, že je slabý a podřízen silám vyšším. Tato domněnka vznikla ze zatemnělosti a neznalosti vlastní podstaty, která je boží.

Zavolal si dvanáct svých učedníků a dal jim plnou moc nad zlými duchy, aby je vypuzovali a aby uzdravovali veškeré nemoci a veškeré choroby.

10, 1

Jogín může své schopnosti a duchovní moc přenést na jiné bytosti. Především však na ty, které jsou s ním ve vnitřním vztahu a jsou přesvědčeny, že je jim dána síla nebo moc Světla. Ale není to dovoleno vždy. Hlavním požadavkem je, aby jogín, jenž tuto sílu přenáší, sledoval vyšší cíle. Jogín, který je naplněn láskou ke všemu stvořenému a který by rád poskytl své poznání všem bytostem, aby je zbavil duševní bídy a utrpení z toho pramenícího, to dělat může. Jinak se přenášení duševních schopností stává pokusem o to, aby získal obdiv nebo chválu své moci.

Duchovní zákony jsou velmi přísné; rozlišují činy podle pohnutek. Jestliže není zájem na skutcích zcela neosobní, je člověk považován za služebníka sil Temnoty.

Když budete vcházeti do domu, pozdravte jej; je-li to hodný dům, nechť váš pokoj přijde na něj; není-li hodný, váš pokoj nechť se vrátí k vám. Kdo by vás však nepřijal a nechtěl slyšeti vašich slov, až budete vycházeti z toho domu nebo z toho města, setřeste prach se svých nohou. Vpravdě vám pravím: Snesitelněji bude zemi Sodomské a Gomorské v den soudu než onomu městu.

10, 13-15

Ježíš přenesl na své apoštoly sílu Ducha, upevniv ji v jejich srdci, nebo lépe ve středisku zvaném anáhata. Avšak jejich morální síla nebyla tak vysoká, aby dovedli strávit jedovaté výpary Temnoty a zla, vyzařované na ně lidmi, kteří byli služebníky této Temnoty. Protože to Ježíš předpokládal, poučil je, že se nemusí obávat přirozené reakce, totiž odrážení temných sil, jehož účinek porovnává se soudem nad obyvateli Sodomy a Gomory.

Adept vysokého stupně stráví jedovaté výpary, vyzařované služebníky Temnoty. Pak útočník na adepta bývá často odměněn za své útoky poznáním a osvícením. To je vodítko, kterým dospějeme k vysvětlení legendy o indickém bohu Kršnovi. Ten prý přemohl hada Kálinága, nepřitele člověka svítícího Duchem, ale pak jej obdařil dvojnásobnou silou, a to jenom proto, že tento had bojoval s bohem. Ostatně tato legenda se též ztělesňuje v niterných zážitcích jogína nebo mystika. I on zjišťuje, že se kolem jeho těla ovíjí had, kterého

v dobrém případě v boji potře a k němuž se potom tím nebo oním způsobem zachová.

Hle, posílám vás jako ovce mezi vlky. Buďte tedy opatrní jako hadi a prosti jako holubice.

10, 16

Ježíš, posílaje své apoštoly mezi lid, ulomil patrně nejjedovatější osten jejich ještě lidské přirozenosti, totiž sklon k neovladatelné zlosti a jejím následkům: vybíjení duchovní síly v protiútku na ty, kdo měli napadnout jejich světelného ducha. V náhradu za to jim připomíná i jógou dovolenou obranu — aby chytře unikali nepřátelům, ale neubližovali jim zlostí, pramenící ze vzpurnosti, která byla mravním nedostatkem apoštolů.

Mějte se na pozoru před lidmi. Budou vás vydávati radám, v svých synagogách vás budou bičovati.

10, 17

Ježíš varuje apoštoly před tím, aby vyzrazovali svítícího Ducha, který se v nich již snadno zjevně projevoval. Jeho vyzrazením člověk totiž vyzývá nepřátele Ducha k tomu, aby na něho přímo útočili.

Je však velmi obtížné nevyzradit při kázání Svítícího, který se již v tom, kdo káže, probudil. Je toho schopen jen ten, kdo v sobě úplně ovládá Světlo i Tmu. Apoštolové, kteří patrně přijali od Ježíše činného Ducha Světla, neměli asi sílu k úplnému ovládní jeho schopností a sil. Proto jim Ježíš předpovídá odpor ze světa, který se měl vybíjet v jejich odsuzování a trestech. Apoštolům však tyto útoky vnitřně neuškodily, neboť odpovědnost za tyto útoky přijal Ježíš na sebe.

Když vás jim vydají, nestarejte se o to, jak a co máte mluvit; bude vám dáno v tom okamžiku, co máte mluvit.

10, 19

Ježíš, posílaje své apoštoly do světa, přenesl na ně nejen magickou moc k obracení těch kterých hříšníků, ale vdechl jim i Ducha božího — což jogín může učinit — který člověka ochraňuje tím, že mu po-

skytuje spásná vnuknutí a správně ho vede při řeči. Buď však každý upozorněn, že ne každá myšlenka, vystupující z nitra jako vnuknutí, je vnuknutím božím. Velmi často je to pozdější vybavení nápadu, domněnky nebo přesvědčení jako myšlenky, pramenící odkudsi z Ducha. Proto radím k opatrnosti všem těm, kdo přikládají velký význam vnuknutí. Nechtě vědí, že i potvrzující se vnuknutí může pramenit ze sféry Temnoty a zla.

Budete nenáviděni ode všech pro mé jméno. Ale, kdo vytrvá do konce, bude zachráněn.

10, 22

Odevzdáváje učitelský úřad svým apoštolům, vzal Ježíš na sebe odpovědnost za jejich časné utrpení. Tím jim zase uložil povinnost plnit jeho vůli, totiž nést Světlo duchovního Života lidem, dokud se úplně nevybila duchovní Síla, Ježíšem v ně uložená. Po jejím úplném vybití (vydáváním Světla), byli apoštolové pro své skutky zařaděni do světa vyšší karmy (osudu), kde jim byla poskytnuta možnost dosáhnout nejvyššího cíle duchovního života velmi snadno.

Pro tento zákon, podle něhož učitel přijímá odpovědnost za časné utrpení žáků, byli lidé v Indii a na Východě vůbec vychováni k vysoké úctě k svým duchovním učitelům. Vědělo se, že plnění vůle toho, koho považujeme za svůj vzor, je jednáním osvobozujícím, i když vzor (učitel) není duchovně dokonalý. Tím však nechci doporučovat, aby týž postoj k duchovnímu učiteli zaujímalí lidé Západu. Ocitáme se zde na hranici mezi úctou a otroctvím, a proto to věru nelze doporučovat. Naším cílem totiž musí být svoboda každého člověka, svoboda vyrůstající z nezávislosti na společenských vztazích.

A nebojte se těch, kdo zabíjejí tělo, ale duši nemohou zabít.

Raději se bojte toho, kdo může zahubiti duši i tělo v pekle.

10, 28

Ti, kdo mohou zabít pouze tělo, nedovedou zabíjet silou světelného (jógického) Ducha. Proto se jich není třeba obávat. Mohou spáchat jen nízkou vraždu z dopuštění božího Ducha (osudu). Podněty k této vraždě jsou však přesto obsaženy v nitru toho, kdo je zabíjen. Může se to tedy stát i jogínovi, který z jistých důvodů ztratil víru v ži-

vot. Horší než vlastní zabití od nepřátel Ducha však je, když se jogín stane nepřítelem Ducha pro své hmotné zájmy a přestane plnit úkoly, uložené mu duchovním cvičením nebo naukou, jejichž účelem je růst Ducha v jeho bytosti. Tehdy vzniká nebezpečí, že jogín bude zabit paprskem Světla (duchovního). To je smrt, již můžeme pokládat za vyhubení duchovní světlosti, kterou jogín budoval duchovním cvičením a která udržovala jeho nitro v jasů a pohodě. Je to neblahá smrt. Lze ji přirovnat k vnitřnímu i zevnímu vyhlazení za tím účelem, aby se vyhraněné jáství rozplynulo v pekelných stavech, to jest ve stavech utrpení, temnoty a nepoznání. Je to smrt tak hrozná, že před ní varují všichni světci.

Nemyslete si, že jsem přišel uvést pokoj na zemi; nepřišel jsem uvést pokoj, ale meč.

10, 34

Jogín, jenž v sobě burcuje k životu Ducha Světla a nutí duchovní prvek k růstu nebo stoupání v těle proti přírodě, rozdmýchává činnost temných i světlých sil. Reakci toho může pozorovat ve zostření boje Světla s Temnotou mezi jejich nositeli. To opravdu nejsou jeho domněnky a představy. Boj je tak zřetelný, že jej může zaznamenat celý svět, neboť je to boj skutečný a rozhodný. Proto jogínové, náležející k řádu Růže a Kříže, jsou při buzení duchovního prvku a při jeho podněcování k rychlému růstu ve vlastní bytosti povinni podržet v mysli jenom žehnající myšlenky, ctíce vždy lidi jako bytosti nejsvětější. Tím ulomí osten působení rostoucího duchovního prvku ve vlastní bytosti, a to v jeho funkci trestat lidi, když přestupují nejvyšší morální zákon pro dosažení vlastních sobeckých cílů. Ale stává se někdy — a to je právě v případě Ježíšově — že ten, kdo ve své bytosti budí Světlo (jogín), musí nechat duchovní sílu, aby rozdmýchala nepřátelství mezi dobrem a zlem. Stává se to především tehdy, když nabízí své tělo mocnostem, které mu poskytovaly prostředky k udržení tělesného života, pokud žil obecným životem. Nabízení svého těla mocnostem, které mu poskytovaly prostředky k udržení života v těle, je úkon, jímž chce jogín splatit dluh, který vznikl přijetím těchto prostředků.

O splácení dluhu bytostem, které se obětovaly, aby mohla žít zro-

zená bytost, existuje celá nauka. Je to tibetská nauka, nazvaná čöd. Čekatel této nauky nabízí svůj život a všechno, co mu je milé, bohům, démonům a jiným bytostem. Bytostem sídlícím jednak ve sférách vyšších nebo nižších než lidských, jednak v každém člověku v podobě složek, tvořících jeho povahu, nebo v podobě odlesků jejich života a světa. Cílem této nauky je účinné přemáhání nebo potlačení nebo i zničení osobitého já, v němž vidí příčinu všeho utrpení, které člověka potkává v životě.

Kdo má rád otce nebo matku více než mne, není mne hoden; kdo má rád syny nebo dceru více než mne, není mne hoden.

10, 37

Láska k rodičům nebo dětem je láska smyslová, která připouští, aby vedle ní existovalo i veliké sobectví. Avšak láska k božímu Duchu nebo k Ježíši, jenž je jeho ztělesněným projevem, je láskou neosobní, která ničí sobectví. Proč? Z lásky k duchovním existencím neplyne bezprostřední hmotný zisk, totiž smyslové potěšení a ukojení tužeb, nýbrž nanejvýš jen bezmezný soucit se vším, co žije ve strachu o vezdejší život. A tento soucit vyvolává spíš pocity utrpení. Přesto však ti, kdo milují Boha ze strachu před zatracením nebo jinými časnými nebo posmrtnými tresty, nejsou pokládáni za lidi, milující Boha. Jejich láska má nízké a sobecké vnitřní pohnutky a poutá Temnotu a nepoznání.

Kdo nebere svůj kříž a chtěl by mne následovati, není mne hoden.

10, 38

Člověk, který nezná Ducha a žije světu, nachází v sobě pouze osobní duši nebo své jáství. Tato duše osvěcuje člověka nanejvýš smyslem pro zevní morálku a rozžihá v něm rozum a rozumovou inteligenci, kterými může obhajovat osobní existenci. Tato duše je však jenom smrtelná a rozpadá se smrtí těla.

Když člověk lne k Bohu, který je světelnou duchovní bytostí nebo Světlem samým a v ohni své lásky ztratí pojem sebe jako vyhraněné osobnosti i s jejími eventuálními kladnými hodnotami — ze zorného

úhlu obecného pojetí duševních kvalit — objeví v sobě vyšší rozum, cháající dění (život) v jeho vnitřním smyslu. Pak se stane mudrcem. Je-li bhakti jogínem, nemusí mít zevní rozum vynikajících kvalit. Projevuje však tolik moudrosti, že to bývá i nejvyšším rozumným světským lidem nápadné. Praví se např. o Rámakršnovi, že se jen stěží dovedl podepsat. A přece v jeho výrociích a v jeho moudrosti hledali objasnění spleťtých životních problémů lidé studovaní, lidé s akademickými tituly. To božská moudrost ukazovala, že vrchol zevní rozumovosti je hluboko pod ní.

V jiném smyslu mluví tyto verše o výsledcích lpění a vzdávání se. Kdo rozvíjí vědění logickou stavbou poznávání jednotlivostí a uvádí je ve vztah k osobnostnímu životu, dospěje brzy na hořejší mez. Zjistí totiž, že všechno je nicotné a bezúčelné a že není východiska z té smrtelné nicotnosti. Kdo však potlačuje všechny projevy vyhraněného jáství s úmyslem oddat se nejvyššímu a nezosobněnému Světlu, které naplňuje prostor i stvořené, přijme něco z nesmrtelnosti, kterou toto Světlo obsahuje. Tak najde svou duši jako nepomíjející nebo téměř nepomíjející světelnou jednotku, žijící stále v blaženosti.

Kdo přijímá proroka, protože je prorok, dostane odměnu proroka. Kdo přijímá spravedlivého, protože je spravedlivý, přijme odplatu spravedlivého.

10, 41

Jako jogínové mluví zde i Ježíš o zpětném působení konání. Miluje-li někdo Boha, který si podle jeho představ počíná lidsky, totiž tak, že odměňuje věrnost církvi a přítomnost v kostelích a shromážděních, ale nikoli křesťanské ctnosti bezbožníka, nepřijde k Bohu Světla. Přijde jen k zvláštnímu Bohu, který je nejvyšší mocí ve sféře nepřímých zásluh. U tohoto Boha lze žít dočasně v klamu vnitřní pohody. Potom však člověk opět padá do sfér spravedlivé odplaty.

K tomuto tématu se krásně vyjadřuje Bhagavadgíta, kterou můžeme nazvat biblí, zjevující názor Indů na božství. Praví se v ní: „Kdo se klaní bohům, půjde k bohům. Kdo miluje bhúty, půjde k nim. Kdo rakšasy, k nim půjde. Moji ctitelé však přijdou ke Mně.“ To je: bude-li kdo ctít proroky jako proroky, bude odměněn tím, že posléze vstoupí do jejich sféry, kde bude spatřovat osudy světa. Kdo pak

bude cítit ty, kdo jsou spravedliví v očích božího zákona, dostane se do jejich sféry, kde se žije ve světle příznivé karmy. Kdo však přilne k nevtělenému Bohu univerzálnímu, přijme jeho kvality: všepoznání, blaženost a neomezenost na úrovni osobního uvědomění.

Blažený, kdo se nade mnou neurazí.

11, 6

Kdo se nehoršil na Ježíše, jenž byl nositelem světlého Ducha téměř zjevného, byl též synem Světla. Jako takový byl člověkem blahoslaveným, totiž ctěným světlými mocnostmi božského světa. Kdo byl proti Ježíši, byl proti němu jenom proto, že byl v moci zla, Temnoty a nepoznání. Jako takový nemohl vstoupit do nebe, kde převládá Světlo, dobro a harmonie. Neboť Světlo, dobro a harmonie jsou jako oheň, který pálí zatemnělou lidskou duši.

Proč jste tedy vyšli? Viděti proroka? Ano, pravím vám, a daleko víc než proroka. To je ten, o kterém je psáno: 'Hle, já posílám svého posla před tvou tvář, který připraví cestu před tebou.'

11, 9-10

Ježíš považuje Jana za jogína, který do jisté míry prosvětлил své nitro, takže se stal předchůdcem Ježíše a upravoval jeho životní cestu. Z těchto veršů je zřejmé, že Jan postoupil na cestě prosvětlování svého ducha tak vysoko, že byl víc než prorok, který uctíváním Nejsvětějšího získal citlivost, aby mohl předvídat budoucí události. To znamená, že se necvičil jen v pasívní oddanosti, nýbrž i v aktivním soustředění, kterým podmaňoval jinak nespoutané síly svého těla a osobnosti.

Ode dnů Jana Křtitele až dodnes království nebeské podléhá násilí a násilníci je uchvacují.

11, 12

Vyskytne-li se na světě jogín, který aktivním soustředěním přinutil kosmické Světlo ke vstupu do lidského světa, otevřel tím dveře ke vstupu do vyšších světů mnohým jiným lidem. Pod vlivem této události stanou se zbožnost, pokora a láska k Pravdě úchopnější a du-

chovní Světlo více naléhá na lidi. Tím se stává doba vhodnější pro rychlení duchovního vývoje. Jedinci, kteří jsou na to karmicky připraveni a zralí, mohou si s pomocí osobní vůle klestit cestu k duchovní dokonalosti a budit v sobě duchovní světlo.

V dobách karmicky temnějších v sobě nezralí lidé nemohou snadno budit světlo Nejsvětějšího ducha. Temné síly, radžas a tamas, potlačují vysoké a čisté podněty, které musí podporovat duchovní snahu nezralých snaživců. Jejich cvičení vede proto téměř vždy jen k rozvoji obecných sklonů vyhraněné osobnosti — pýchy a sebevědomí bytosti s vyhraněným jástvím.

Jsou tedy doby, kdy lidská snaha o dosažení duchovnosti a jejích hodnot má větší úspěch, a zase naopak doby, kdy mají úspěch snahy více lidské. Dobu, v níž je možno usilovat o dosažení dokonalosti a jiných vysokých duchovních cílů s větším úspěchem i z podnětů více osobních, je možno nazvat obdobím, které připouští násilí a útok. Jindy je nutno použít pouze oddanosti.

Chcete-li však uznati: On je Eliáš, který má přijíti.

11, 14

Ježíš mluví o reinkarnačním zákoně. Tím potvrzuje správnost učení duchovních nauk, vyjadřujících názor, že se lidská duše, resp. bytost vtěluje znovu. Jsou však též nauky, zdánlivě popírající jsoucnost reinkarnačního zákona. Mezi nimi je i buddhismus. Tím vzniká rozpor, který nemůže rozřešit ten, kdo nepronikl záhadami života a dění. Těm chci podat vysvětlení.

V buddhismu se učí, že lidská duše, totiž já, které přes pocit oddělenosti od jiných já vnímá a má pocit, že žije, se nevtěluje. Křesťanství pak učí, že duše žije dál v nebi nebo v pekle, podle svých zásluh. Spiritisté zase tvrdí, že se lidská duše vtěluje.

Jsou to tři, můžeme říci, světové názory na tuto otázku. Nevystihují však skutečnost. Průměrný buddhista popírá znovuvtělování proto, že se Buddha stavěl proti této domněnce. A přece Buddha mluví o přecházení člověka do nové existence. Křesťan nevěří ve znovuvtělování, ale domnívá se, že podle Ježíšova učení bude člověk vzat do nebe nebo uvržen do pekla v té formě, v jaké jej vidíme na světě nebo ve formě jemnější. To dokazuje, že se chopil nauky pro li-

di duchovně nezralé a neinformované. Spiritista pak věří ve znovuvtělování proto, že se mu v seancích zdá něco takového potvrzovat.

Abychom tedy našli řešení, musíme vzít v úvahu, že kromě těla existuje vědomí a vyhraněné osobní já. Pozorujeme-li vědomí, můžeme zjistit, že jeho stavy nejsou zcela závislé na stavech těla. Tím se dokazuje, že tělo a vědomí jsou dvě do jisté míry od sebe oddělené existence. Rovněž tak vyhraněné já prochází stavy na tělesných stavech mnohdy nezávislými. Proto i ono je existencí do jisté míry na těle nezávislou. Tím je položen předpoklad pro existenci dalšího já, které se může z těchto tří jen odvodit. Člověk je souhrnem těchto čtyř druhů já. Ale pro zevního pozorovatele žije jen tělo. Když tělo zemře, přestává možnost kontroly jmenovaných tří dalších činitelů. Jedině za života a sám v sobě může člověk kontrolovat jejich existenci a uplatňování. Jak? Když zabráni tomu, čím pozoruje, aby se zúčastňovalo změn, kterými prochází vnímání, cítění a žití vůbec. Zjistí, že citové a jiné duševní stavy a projevy jsou podmíněny napětími jistých kosmických sil. Tím také jsou položeny základy k rozdílům v povahách a v duševních schopnostech bytostí.

Obecný člověk žije víc svým nižším citovým já. Lpí na jeho vymezené existenci a na pojetí života jím vymezeném. Lpění na tomto já však obrací pozornost člověka a tím i tok všech jeho duševních sil do světa, který je symbolizován napětím hrubých sil. Tím se ovšem toto já posiluje a omlazuje. Zatím co již tělo hyne, žije nižší vyhraněné já vesele dál a v jistém okamžiku pozná, že není vůbec vázáno na tělo. Pak člověk povstává po své smrti k životu jako fantóm nebo bytost — podle domněnky okultistů — astrální.

Toto domněle astrální tělo podléhá dalším osudům. Vyhledává shluky (sféry) nebo prostředí, které vyhovuje jeho sklonům. Když je najde, vyžije se v něm a nakonec, když podlehne smrti, přejde v novou existenci třeba i na naší (tělesné) pláni. Pozorovatel a vyšší vědomí se však již při tělesné smrti od těla odpoutávají, neboť nižší jáství způsobilo, že se člověk zaměřil jen na nižší citové já. Tím byl zničen předpoklad pro soudržnost *všech* složek bytosti, která se nazývá člověk.

Stejně tomu je v jiných případech, kdy se obrací zřetel k vyšším složkám. Eliáš je pozorujícím, soustředěným a poznávajícím já, které

se projevilo v Janu Křtiteli. To znamená, že Eliáš při odchodu z tohoto světa rozložil své duševní a životní kvality a síly v dech, který vdechl Jan Křtitel.

Pro zajímavost uvedu ještě další teorii o tomto tématu. Učí se např., že zabraňuje-li se pozorujícímu principu v účasti na změnách, jimiž prochází cítění, vnímání atd., naučí se člověk, jak velice využít soudržnosti složek, jimiž se jevíme jako táž bytost od kolébky do hrobu. Tím se dá život velmi prodloužit. Je-li člověk za těchto okolností zabit, rodí se opět jako táž bytost. Zkušenost pak říká, že je to možné. Velmi zkušený jogíní vědí, že lze osobní já podržet jako objekt a jako objekt je provést sférami citového života až k smrti a tím k novému zrození, které bude mít stejné znaky jako zrození předcházející. Ví, že osobní já lze ověsit chtěnými vlastnostmi, které přivolají štěstí a tak způsobit, aby příští inkarnace byla dobrá a šťastná. A když postoupí vysoko na žebříku duchovního vývoje, ví a poznává, že toto tělo lze učinit nesmrtelným pomocí vdechnutí věčně jsoucího kosmického Já, svatého Ducha.

Tím se myslím v mezích možností vysvětlují světové názory na znovuvtělování. Buddhismus má pravdu, když popírá znovuvtělování bytosti jako takové, neboť tělesnou smrtí se ve většině případů složky bytosti rozcházejí a je téměř vždy podržena jen některá z nich. Proto nelze mluvit o téže existenci. Křesťanství pak tuto otázku nezodpovídá. Mluví-li o posmrtném přechodu do nebe nebo do pekla, mluví jen o části procesu, k němuž dochází po smrti. Spiritismus je v této věci v klamu, neboť sbírá své informace z prostředí smrtelného, kde se o procesech bytí ví jen tolik jako zde na zemi. Získává informace od elementárních zbytků bytí, které se vydávají za celé lidské já, od zbytků, hnaných kosmickými silami stejně, jako je jimi hnán obecný člověk.

Nyní je ještě záhodno podotknout, že jáství, v němž se obecný člověk uvědomuje, není nesmrtelné. Příčina je v tom, že obecný člověk dovoluje svému já, aby se vtělovalo do dění. Dění přestává a s ním i bytost, která se s ním spojila. Někdy je toto já zničeno také strachem. Obecný člověk se dovede tak obávat, že se ze strachu spojí s cizím i neživým předmětem. Tím jeho duše takřka zaniká. Ale jogín dovede své já udržet nezměněné i na vlnách rozbouřeného moře ži-

vota. A je-li dost silný, udrží je nezměněno i v umírání. Tím je zachová k budoucímu životu. Nebo je také učiní nesmrtelným tím, že se ztotožní s věčně jsoucími bezpředmětnými kvalitami, které jsou vždy obsaženy ve světovém prostoru. To však není snadné. Praktik se o tom přesvědčí.

„Přišel totiž Jan a postil se od jídla i pití, i řekli: 'Je posedlý zlým duchem.' Přišel Syn člověka a jedl a pil, i řekli: 'Hle, jedlík a pijan vína, přítel celných a hříšníků.' Ale moudrost byla uznána za spravedlivou podle svých činů.“

11, 18-19

Lidé mají jisté představy o náboženství, Bohu a duchovním životě, a proto vidí v každém, kdo zná Zákon a má opravdu pozitivní poměr k duchovnímu životu, jenom člověka, který je vnitřně vzdálen Boha. To proto, že duchovní život vůbec neznají. Předpokládají, že jejich duševní bída je všeobecná a že proto není nikoho, kdo by mohl vdechovat nejčistší kosmický dech nebo být v důvěrném styku s onou inteligencí, která se chápe jako křesťanský Bůh. Tento názor však na skutečném stavu věcí nic nemění. Neboť v důvěrný styk s nejvyšší inteligencí (Bohem) může vejít každý, kdo je pokorný a žije podle příkázání hodnotných duchovních nauk.

V oné době Ježíš řekl: „Velebím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a chytrými a zjevil jsi je nemluvňatům.“

11, 25

Pravou podstatu všeho, která je skutečností a pravdou, neodhalí ani nejpečlivější badatel ve světech hrubých nebo duchovních, pokud se opírá o své hrubší psychické schopnosti. Odhalí ji však ten, kdo v umírněnosti a pokoře upíná pozornost a smysly do toho principu vlastní bytosti, který pozoruje dění, jež mění náladu a vyvolává rozličné psychické stavy.

Soustředíme-li pozornost a všechnu sílu smyslů v umírněnosti a pokoře na čisté Já, podobáme se dětem, jež nejvyšší skutečnost nezkoumají, nýbrž jen vnímají a obdivují. Mohou ji však též odlišit.

„Všecko mi bylo svěřeno mým Otcem; nikdo nepoznává Syna, leč Otec, a nikdo nepoznává Otce, leč Syn a ten, komu to Syn chtěl zjevití.“

11, 27

Bůh Otec Ježíšův byl silou, která přemáhala Ježíše-adepta. Jestliže je adept přemožen vyšší vnější silou, považuje ji za Boha. Bůh Otec Ježíšův byl světelná síla, která v něm byla obsažena ve tvaru složky zirájící a určující. Proto se jevila jako síla rozumná, usměrňující dění, a proto zákonodárná.

V jógické nauce je Bůh Otec (Stvořitel) považován za Boha druhého řádu, neboť je silou projektující. Nad ním je Bůh-pozorovatel, který je prvkem zvláštním a ve všem obsaženým. Ačkoli je obsažen ve stvoření, nemísí se s ním ani jako síla přetvořující, takže v sobě může zrcadlit všechny proměny, jimiž stvoření prochází. Jako takový nemá tento Bůh co činit se zákony stvoření, a proto můžeme jeho přirozenost chápat jako samého čistého zřece. Vzhledem k tomu usilují jogínové o ztotožnění pouze s tímto Bohem. Ztotožnění s ním přivodí vědění a nepochopitelně hluboký vnitřní klid.

„Pojďte ke mně všichni, kteří těžce pracujete a jste přetíženi, a já vám dám odpočinek.“

11, 28

Ježíš, nadmíru naplněn duchovním Světlem, mohl je vyzařovat jako sílu blahodárnou a osvěžující na ty, kdo pracovali a byli soustředěni v sobě, aniž se niterně zatěžovali přemítáním o svém pokoření a utrpení.

Vezměte na sebe mé jho a učte se ode mne, neboť jsem mírný a pokorný v srdci, a naleznete odpočinek svých duší.

11, 29

Životním úkolem Ježíše bylo udržovat duchovní Světlo v sobě. Stejný úkol má i každý jiný člověk, ale neplní jej. Když jej plní, i když na něho doléhají jistá utrpení, je odměněn takovou vnitřní pohodou, k jaké nelze přirovnat ani pohodu toho, komu se daří všechno na světě. A přihlíží-li k odměnám nadčasovým, může takový člověk právem zvolat s Ježíšem, který svůj úkol plnil jistě správně:

Vždyť mé jho je prospěšné a mé břímě lehké.

11, 30

Neboť Syn člověka je pánem nad sobotou.

12, 8

Kdo v sobě dovede podržet Světlo jakožto činnou sílu, je pánem dnů. Ale ostatní lidé udělají dobře, když si vyhradí jeden den pro službu Bohu nebo pro osvětlení idealismem, který při občasném odpočívání zesiluje a člověka duševně a morálně oživuje. Nejsou totiž schopni udržet vnitřní spojení se Světlem (Bohem) při zaneprázdnění záležitostmi, které souvisejí s obhajováním živobytí a vnější existence.

'Hle, můj služebník, kterého jsem si vyvolil, můj milovaný, kterého si má duše oblíbila; vložím na něj svého Ducha, a on ohlásí mé právo pohanům.

Nebude se přítí ani křičeti, nikdo neuslyší jeho hlas na ulicích.

Nalomenou třtinu nedolomí, doutnající knot neuhasí, dokud nedopomůže právu k vítězství.'

12, 18-20

Pokud člověk správně pracuje pro nejvyšší osobní cíle duchovní a chápe směrnice duchovních nauk, pokud nepřednáší a nehádá se o to, co je pro duchovní život správné nebo nesprávné, potud si počíná správně. Když pak na této cestě dosáhne poznání a obdrží úřad duchovního učitele, neopravuje ty, kdo chybují a nevytýká jim nesprávnosti v jejich jednání, nýbrž vyzdvihuje vždy jen to, co je jejich duchovnímu životu prospěšné a co lze vždy nalézt ve větší nebo menší míře u každého člověka. Nezáčastňuje se zápasů o obhajování domnělých pravd. Ale když uzraje doba nebo duch toho kterého člověka, vyjádří se zpravidla, aby ukázal, jaké nebezpečí je ztajeno v jednání proti božskému Duchu. Někdy také upozorňuje na nebezpečí, které vzniká ze zpětného působení útoků proti božímu Duchu, kterého v sobě budí a nosí duchovní člověk.

Proto vám pravím: Každý hřích a rouhání bude odpuštěno lidem, ale rouhání proti Duchu nebude odpuštěno.

12, 31

Ti, kdo v činnosti a konání Ježíšově viděli nepřátelskou moc a jako takovou ji nenáviděli, rouhali se Duchu svatému. Nenáviděli totiž činnou sílu boží, která je Duchem božím, projevujícím se tehdy Ježíšem. Odporem a nenávistí proti svítícímu Ježíšově Duchu se pak snažili svého ve zlu tkvícího ducha hodnotit výš. To je ovšem jednání velmi pochybené; znamená zaklínání Světla Temnotou. Nesprávně usměrněná se odrazí od svítícího Ducha a zabije nebo ubije nepatrnou jiskérku duchovního Světla, kterou v sobě nosí hmotou zatížený a nesprávným pojetím pravého stavu věcí zatemnělý člověk.

Rouhání proti Duchu svatému je jednání, kterým člověk projevuje nepřátelství Světlu. Nerozeznává-li Světlo od Temnoty, nemá posuzovat konání a projevy toho, kdo projevuje úctu Světlu nebo Temnotě. Pokud je od sebe nerozeznává, může se jednáním, zaměřeným proti jejich nositelům, střetnout se silami Ducha, které ho přemohou a vyhubí v něm jiskru božího života. Konečný výsledek jeho činu bude, že bude sražen do pekel na dobu nedohledně dlouhou.

„Plemeno zmijí, jak byste mohli mluvit dobré věci, když jste zlí? Vždyť ústa mluví z toho, čím je srdce přeplněno.“

„Dobrý člověk z dobré pokladnice vybírá dobré věci, ale zlý člověk ze zlé pokladnice vybírá zlé věci.“

12, 34-35

Opravdu zbožný člověk nebude napadat jiného zbožného člověka, protože se ubírá k Bohu jinou cestou nebo je příslušníkem jiného vyznání než on. Neshovívavý a ohnivý obhájce určité cesty k Bohu je vždy zlý. Lpí na smyslových skutečnostech a zevní formě; žije pro ně a to jej vzdaluje Boha (duchovního života) a brání mu poznat cesty božího Ducha. Dobrý člověk je zase nakloněn posuzovat smířlivě každou duchovní snahu, neboť předpokládá u každého člověka upřímnost, dobrotu a lásku. Tak každý svým jednáním vyjadřuje to, čím překypuje jeho srdce.

„Když nečistý duch vyjde z člověka, prochází místy bez vody a hledá klidu, ale nenalézá. I řekne si: 'Vrátím se do domu, odkud jsem vyšel.' I přijde a nalezne dům prázdný,

vydrhnutý a vyzdobený. Tu se vydá na cestu a přibere si s sebou sedm jiných duchů horších, než je sám, a pak vejde a přebývá tam. Poslední věci toho člověka jsou horší než první. Tak se stane i tomuto zlému plemenu.“

12, 43-45

Vznětlivé a nestálé povahy, které zahoří pro duchovní život a snahy natolik, že se duchovně očistí, se po vyvrcholení svého nadšení zpravidla znovu vrátí do stavu, v němž nekladou překážky silám svého ducha, které ničí již dosažené spojení se Světlem. Tím znovu otevřou dveře pro vtok nižších sil a vibrací, které jsou silami Temnoty a zla. A nebrání-li se velmi dobře, posílí to mocně jejich lpění na věcech pozemských. Lpění se stává tak mocným, že to vylučuje všechnu naději, že opět přilnou ke Světlu. Jde to dokonce mnohdy tak daleko, že v nich Světlo začne vzbuzovat odpor nebo hrůzu. Ráma-kršnovovo evangelium mluví o tomto tématu podobně jako bible. Praví: „Když je slon umyt, hází ihned po sobě bláto. Je-li však odveden do čisté stáje, nemůže se pošpinit.“ Tak i člověk, když se již duševně (duchovně) očistil zanícením pro duchovno, musí se vyhýbat světské společnosti. Má si vyhledat společnost lidí zbožných, jejichž snaha je shodná s jeho snahami, neboť ho to podporuje, aby mohl udržet niternou čistotu. Jelikož je takřka nemožné najít takovou společnost v našem prostředí, je lépe postupovat k produchovní rozvážně nebo i pomaleji, to je trvalým zahloubáním v nejsvětější Světlo (nejvyšší Já) v sobě, a přitom tlumit vzněty a nadšení, které mají člověka k tomu, aby co nejdříve a nejrychleji dosáhl duchovní očisty. Tak zabrání tomu, o čem mluví Ježíš: následkem náhlého očištění (vyhnání nečistého ducha ze sebe) upadnout do většího zla, nebo podle evangelia přimět k návratu nečistého ducha spolu se společností dalších sedmi duchů ještě horších.

Duchovně si citované verše můžeme vysvětlit takto: člověk je skupenstvím prvků, které jsou ve vztahu k dobru, zlu, materiálním i duchovním zájmům apod. Jestliže trvalý stav morálky člověka odpovídá materiálním zájmům a názorům, ale z nějakých příčin v něm vyvstane náhle zájem vyšší, nezůstane při tomto stavu věcí. Člověk se ze setrvačnosti vnitřního zaměření opět vrátí do původního duševního

a duchovního stavu se zkušenostmi, které budí strach před Světlem, jelikož Světlo zabíjí sobectví. Ze spjatosti vědomí s osobním já vzniká obava, že nelpění, které vede ke způsobu jednání, jaké nebudí ani nepodporuje sobectví, zabíjí individualitu a tím i člověka samého. Strach před tímto zabitím budí odpor proti Světlu a ten zavírá dveře k poznání a osvětlení. Právem se tedy může tvrdit, že poslední věci člověka budou horší prvních.

Když ještě mluvil k zástupům, hle, jeho matka a bratři stáli venku a přáli si s ním mluvit. (Někdo mu řekl: „Hle, tvá matka a tvoji bratři stojí venku a přejí si s tebou mluvit.“) On však odpověděl tomu, kdo mu to říkal: „Kdo je má matka? A kdo jsou moji bratři?“ I vztáhl ruku k svým učedníkům a řekl: „Hle, to je má matka a to jsou moji bratři. Neboť každý, kdo činí vůli mého nebeského Otce, to je můj bratr, má sestra i matka.“

12, 46-50

Ježíš vlastními slovy potvrzuje, že jeho matka i sourozenci byli orientováni víc k hmotným zájmům, takže mezi ním a jimi zela hluboká duševní a duchovní propast. Nemohli znát cesty, jimiž se Ježíš vnitřně ubíral; jinak by nemohl takto mluvit. On, který žil probouzením Světla a duchovního života, mohl vidět své nejbližší příbuzné pouze v těch, kdož vyvíjeli podobné úsilí jako on. Jeho láska k jiným byla tichým porozuměním a soucitem.

Je tedy bludné nebo mylné vidět v rodině, v níž se Ježíš narodil, rodinu Bohem omilostněných svatých lidí, i když na jiném místě čteme, že se anděl zjevil Marii a přislíbil jí, že se z ní zrodí Ježíš. Zrození nejduchovnějšího člověka se může uskutečnit v rodině obecně zbožných, ale upřímných lidí, protože nálada k plození manželů — jogínů málokdy odpovídá touze světce vtělit se v jejich rodině. Ostatní cvičící mystikové zabraňují většinou vtělení světce takovým zaměřením svého ducha, že to neodpovídá jeho touze. Ti naši „jogínové“ svou předpojatostí v názorech na duchovno myslí téměř výlučně na sféry zvráceného duchovního bytí. Tak staví temné duchovní hráze, jež překračuje svatá duše. O manželích jogínech pak musím ještě dodat, že manželství jogína s jogínkou je na světě velikou vzácností

a ještě větší vzácností je plození dětí jogínkou. Její plodivá substance stoupá obvykle do sféry nejniternějšího Ducha a strhuje s sebou všechno, co by se chtělo narodit z jejího těla. Proto se mudrci, spasi-
telé a světci rodí většinou ze zbožné a upřímné ženy — matky, která
nemusí znát filozofii duchovního života a působení.

*Srdce tohoto lidu zhrublo, stali se nedoslýchavými, zavřeli
své oči, aby neviděli očima, aby neslyšeli ušima, aby nechá-
pali srdcem a neobrátili se a já bych je uzdravil.*

13, 15

Zhrubnutím srdce se myslí zvrácené názory na niterný (duchovní)
život. Vyvěrají z toho, že člověk hluboce propadne materialismu.

Propadne-li člověk materiálním názorům na bytí a jeho projevy,
vyvine se v něm instinkt, jímž poznává v radostném uvolnění, vzni-
kajícím z poznání nekonečnosti a neohraničenosti života, velké ne-
bezpečí. Tuší, že jeho osobní bytí, v němž hledá konečný projev
života, může být zničeno, a proto nechce ani vidět, ani slyšet toho,
kdo jej může odvracet od jeho názoru na život a přimět jej k uctívání
činného, světelného Ducha. Jde v tomto směru dokonce tak daleko,
že se tento svůj omezený názor snaží obhájit, i když může denně po-
znávat, že život přes zanikání jedinců pokračuje dál.

Ale blažené jsou vaše oči, že vidí, a uši, že slyší.

13, 16

Když budeme hledat věčně žijící Já, položíme předpoklad aby-
chom našli věčně jsoucí kosmický prvek bytostného života. Tím se
naše oči a uši otevrou pro pochopení pravdy a skutečnosti.

Věčně jsoucí kosmický prvek bytostného života je možno nalézt
buď uctíváním nejvyššího Světla, nebo Ježíše, jenž byl jeho nosite-
lem, nebo univerzálního Ducha, který se chová ke všemu projevené-
mu neutrálně, nebo i nejniternějšího svého já, které je věčné jako
kosmický Duch. Tyto způsoby hledání náležejí k bhakti józe, pokud
hledající člověk vidí Nejvyšší jsoucno jako ztělesněné, a k džňána jó-
ze, pokud je vidí jako to, co existuje za sférou tělesností (tvarů).

Vpravdě vám pravím: Mnozí proroci a spravedliví lidé toužili spatřiti, co vy vidíte, a uslyšeti, co vy slyšíte, ale nespatriili a neslyšeli.

13, 17

Ježíš takřka nebo vůbec ztělesňoval činný duchovní princip, Svítícího Ducha, a jako jeho nositel jej svými činy učinil jiným lidem skoro zřejmým. Jeho žáci, apoštolové, viděli mnoho zázraků a slyšeli mnohé z moudrosti Ducha, po čem mnohdy touží duchovní lidé (proroci a spravedliví), ale jimž se nezjevují, dokud to neučiní nějaká bytost podobná Ježíšovi. Avšak jóga je metoda, jejíž pomocí se zjevuje nevtělená moudrost. Učí své žáky soustředit (sebrat) síly (pratjáhára) a soustředěním usměrnit jejich tok podle potřeby do Ducha a hmoty, které jim jsou zřetelně vyjádřeným objektem. Reakcí je zjevení moudrosti a zázraky.

Mluví-li se o tom, že ani proroci a lidé spravedliví neviděli a neslyšeli to, co viděli a slyšeli apoštolové, pak se tím zdůrazňují obtíže při snaze přimět k projevu Ducha moudrosti a zázraků. Jsou jogínové, kteří se soustřeďují správně podle předpisů jógy, a přece neprožijí zázraky projevujícího se Ducha. Proč? Nelze snadno oživit vyčištěné nitro ohněm nejvyššího projevu božství, které samo je zázrak. Někteří jogínové snadno vyčistí své nitro, ale oživit je již nedovedou. Nebo zase po způsobu mnohých mystiků dovedou uctívat projevené božství, ale nedovedou se ho vzdát k počtě Nezrozeného Světla. Tím je omezena možnost prožít zázraky.

Když některý člověk slyší slovo o království, ale nechápe, přichází ten zlý a rve setbu z jeho srdce; to je 'zasetý podle cesty'.

13, 19

Budete-li mluvit o království Ducha s lidmi duchovně neprobuzenými, budete moci pozorovat — je-li u vás ovšem tento talent vyvinut — jak vstřebávají toto Světlo duchovní temnotou (tamas). Když se pak z nich vybavuje, vybavuje se jako nepřítelství proti vám a proti duchovnímu Světlu, které jste vyzradili. Proto jsou všichni dobří duchovní učitelé při zjevování pravdy tak opatrní. Mluví o Duchu je-

nom s těmi, o nichž vědí, že jim to prospívá. Před ostatními lidmi mlčí, nebo jsou-li nuceni mluvit, uchylují se k podobenstvím.

Jinak je tomuto verši třeba rozumět tak, že duchovní pravdy jsou pohlcovány sobeckým podvědomým já, jestliže jeho nositel nechápe duchovno. Proto je nerozumné, aby hmotářským lidem kázali pravdu lidé duchovně slabí. Ti dovedou nejvyšší pravdy uvést jen ve vztah k svému ve skutečnosti hříšnému životu. Nebo snad není obvyklé, že se náboženství chápe jako vymezená etiketa a šalebnost zůstává v nitru? Tato zvrácenost plyne z nesprávného pojetí duchovního učení, které bylo vztaženo ke chtění sobeckého osobního já. Sobecké osobní já je zlým jástvím člověka (d'áblem), o němž se zmiňuje citovaný verš.

Syn člověka pošle své anděly, i seberou z jeho království všechny svody k hříchu a ty, kteří páchají nepravosti, a uvrhnou je do peci ohnivé, tam bude pláč a skřípání zubů. Tehdy spravedliví zazáří jako slunce v království svého Otce. — Kdo má uši, poslouchej!

13, 41-43

Tyto verše je třeba vysvětlovat spíš symbolicky. I když se klaníme Světlu, můžeme v sobě nosit nezničitelné zlo, jež je nečinné, ale může člověka znepokojoval svou prostou existencí. Za takových okolností ponese v sobě zlo až do svého duchovního vyvrášení, kdy bude muset být spáleno paprskem Světla. Spálení zla paprsky Světla pozoruje u sebe jogín nebo mystik v hlubokých duševních krizích a utrpeních, jaké se dostávají v době „přelomu“. V této době se osobní já povznáší a prosvětluje. Pohnutky ke zlu jsou ničeny vtělením dobra a Světla. Je to stav, v němž se teplota těla z psychických důvodů zvyšuje a v němž jogín mnohdy blouzní a zažívá ohnivé jevy nepříjemné povahy.

Když jsou zlé sklony spáleny, přestupuje já člověka do sféry Světla, kde pochopí utrpení světa, pramenící z prosté existence zla. Andělé, kteří třídí dobré lidi od zlých, reprezentují světelné moci, které se dostaví na naše stálé volání Světla. Jsou to síly, přicházející k nám zvenčí; byly vyvolány a ztělesněny úctou ke Světlu, které jsme viděli a chápali jako oddělené od já, tedy venku, mimo nás.

A on jim řekl: Proto každý učenec, který se stal učedníkem království nebeského, je podoben hospodářovi, který ze své pokladny vybírá nové i staré věci.

13, 52

Učenec, který vysvětluje otázky náboženského života se zřetelem na světské pojetí života a pomocí rozumu. Učenec, který se opírá o poznatky z fyzické úrovně a v souladu s logikou vztahů mezi ryze hmotnými skutečnostmi. Je proto učitelem, který učí pravdě i lži, aniž má o tom tušení. A protože jeho myšlení krystalizuje z obyčejné rozumovosti, pokládá své názory za správné a stejně tak i svá vysvětlení ducha náboženského učení. Klame však sebe i jiné. Proto, když je upřímný, je jenom málo odměněn zákonem o příčině a následku Světlem a dobrem. Když je neupřímný, upadne do pekla velkého zla a utrpení.

Jinak nabádá tento verš k tomu, aby člověk — žák mystiky — tlužil své nadšení a nikomu nedoporučoval, aby se věnoval praktické mystice. Vždycky je v tom totiž nebezpečí, že doporučí směsici klamu a pravdy. A z toho zase vzniká nebezpečí, že bude duchovně odsouzen, což má za následek jisté tresty a utrpení.

Nadšení pro mystiku nebezpečí takového trestu neodstraní. Nejde tu o kladný poměr k duchovnu, nýbrž o pochybené jednání a to je trestáno zákonem o příčině a následku.

I uráželi se nad ním. Ježíš pak jim řekl: „Prorok nikde nebývá v nevážnosti, leč v své vlasti a v svém domě,“ a pro jejich nevěru tam neučinil mnoho mocných činů.

13, 57-58

Člověk je pro své bližní, v jejichž společnosti žije, vždy jen člověkem obecným. Proto ani nejvyšší jeho moudrost, již získal spojením se Světlem, pro ně naplatí jako důkaz, že přijetím duchovního Světla již získal božský původ. Naopak: když je jeho moudrost hluboká, představují si ho jako člověka obecného, který se moudrostí jenom zpronevěřil svému dobrému původu. Tento názor jeho bližních oklešťuje pak jeho moc, již získal spojením se Světlem. Proto zdůrazňují: kdyby se Ježíš znovu vtělil jako spasitel, ukřižovali by jej s pocitem

zadostiučinění i ti, kteří doufají v nový příchod mesiáše, věří v něj a doufají, že se za ně přimluví u Boha a tím jim zaručí spasení. Zvláště kdyby byl spasitel obyčejným občanem, neuznali by ho, neboť si takového mesiáše představit nedovedou. Chtějí mesiáše zvláštního; člověka, jaký být nemůže, protože tomu brání zákony bytostných projevů na fyzické úrovni. Proto je náboženská víra z větší části jenom bludařství. Zobrazuje si věci ve vesmíru neexistující a tím své stoupence vede na scestí, do klamu, temnoty a nevědomosti.

A poručil zástupům, aby usedly na trávník, vzal těch pět bochníků a ty dvě ryby, vzhlédl k nebi, požehnal, rozlomil a dával chleby učedníkům a učedníci zástupům. I pojedli všichni a nasýtli se, a ještě sebrali zbytek drobtů, plných dvanáct košů. Těch, kteří jedli, bylo asi pět tisíc mužů, kromě žen a dětí.

14, 19-21

Zde se mluví o zázraku, který může vykonat jogín vyššího stupně. Dosáhl-li jogín nadosobního života a přesto udržel ve vlastním osobním dosahu v činnosti síly Světla, které probudil neosobním životem, může, pohnut soucitem, nasýtit ty, kdo ho ctí a snaží se jít jeho cestou nebo úctou k němu projevují úctu k duchovnu. Zázrak nasycení uskuteční tím, že se soustředí na všeprostupující moc oběti a vmyslí se do toho, že oběť se koná poskytováním pozemské potravy. Tato myšlenka způsobí, že jogín nepochopí, že potrava může ubývat, a proto jí neubývá. Je to tedy rozmnožování potravy prostým přesvědčením a vírou.

Lidé tyto možnosti nedovedou pochopit. Neznají duševní stav jogína, který dovede věřit bez pochybností a bez myšlenky na logický následek dávání z mála, když dává nadpomyslně mnoho.

Mluvím o tzv. živé víře. Živou vírou není víra v jsoucnost něčeho, např. v Boha. Je to magická síla, jejíž pomocí člověk usměrní mnoho kosmické energie, kterou oživí své představy, to jest učiní je téměř nebo úplně hmatatelné. Člověk, který má živou víru, oživuje své představy a zdokonaluje je tak dlouho, až se vyskytnou podmínky k jejich projevu nebo uplatnění na fyzické úrovni. Mluví se např. o lámech, kteří dovedou vyvolat přelud člověka, který jí, pije, chodí

a jedná jako každý jiný člověk. Co mne se týká, stavím se k tomuto tvrzení kladně. Víím, že vlastní myšlenky lze oživit proudy kosmické energie a pak s jejich pomocí konat díla, o jejichž uskutečnění by za stejných okolností musel každý jiný člověk pochybovat.

O čtvrté noční hlídce k nim přišel, kráčeje po jezeře.

14, 25

Tělesné lehkosti dosahuje jogín tak hlubokým soustředěním na lehké předměty nebo principy, že i své tělo chápe jako prázdné a lehké, čili nehmotné. Sanjámou, tj. soustředěním, jež v sobě zahrnuje dháranu (soustředění na okamžik), dhjánu (soustředění, jež můžeme udržet bez obtíží neomezenou dobu) a samádhi (soustředění, v němž se předmět ztotožní s já), na lehké předměty se tělo stává lehkým jako bavlna, letící vzduchem. Jinde se zase praví, že ovládnutí „astrálního nervu“ udána (jenž se nalézá v hořejší části těla), poskytuje tělesnou lehkost, která jogínu umožňuje neklesnout do vody a kráčet přes trní. A jinde se zase praví, že tělo jogína neohne klas, na němž spočívá.

Mohli bychom se domnívat, že suché předpisy jógy o tom, jak nabyt této schopnosti, jsou k tomu, aby se měl jogín s čím produkovat. Ale to je omyl. Jóga nám po způsobu vědy říká, čeho se dosahuje na cestě k dokonalosti. Je na jogínovi, aby pochopil, že účelem jeho činnosti je dosažení dokonalosti (duchovní obrození).

Síly, jichž se na Cestě dosahuje, je nutno ovládnout a znemožnit jim, aby se mohly okázale projevit. Jsou totiž výsledkem uvolňování energie, dřímající v nervových centrech v těle. Jsou-li ovládnuty, pomáhají jogínovi urazit velmi snadno veliký kus Cesty tak těžce schůdné a energii vyčerpávající.

Trvalým obrácením pozornosti do centra duchovnosti v různých částech svého vlastního těla uvolní nejlepší jogíni energii všech nervových center (zauzlin) a tím dosahují mnohých zázračných schopností a sil. Jakmile však zjistí, že se v nich vyvinuly, mají prohloubit soustředění na Ducha nebo na světlé Prázdno, aby vysáli sílu z magických schopností, jichž právě nabyli bezděčným (nekontrolováním) obrácením pozornosti k jiným než ryze duchovním předmětům a cílům.

Proto však, že obrátili pozornost k jiným než ryze duchovním předmětům a cílům, je nelze vinit ze světských sklonů. Soustředující se člověk neví z počátku nic o tom, jak se neusměrněná síla a nekontrolovaná mohutnost těch kterých orgánů poutá na milé jí předměty přes soustředování pozornosti na Ducha. Teprve zkušenost ho o tom poučuje. A tato zkušenost mu pomáhá prohloubit soustředění tak, že všechny síly jeho bytosti i vědomí se usměrní do jednoho bodu, který je středem jeho bytosti. To je také cesta, která vede ze skutečného i pomyslného vesmíru (jejich zákonů) k onomu Já, jež jako na ničem nezúčastněný divák stojí uprostřed všeho dění, aniž je jím dotčen.

Petr řekl: „Pane, jsi-li to ty, poruč mi, abych šel k tobě po vodě.“ Odpověděl: „Pojď!“ Petr vystoupil z lodi, kráčel po vodě a přišel k Ježíšovi. Když však viděl silný vítr, lekl se, počal tonouti a vykřikl: „Pane, zachraň mě!“ Ježíš hned vztáhl ruku, zachytil jej a řekl mu: „Jak malou máš víru! Proč jsi pochyboval?“

14, 28-31

Co se to tu všechno stalo? Jogín, který má duchovní náplň těla v hořejší části prsou, v místě, kde ruší tíži zemskou vzhledem k lidskému tělu, může vzbudit tuto vlastnost i v jiném těle přenosem této duchovní náplně do téhož místa. Když však vlastník jiného těla podlehne logickému uvažování, vytlačí duchovní náplň z místa, jež mělo vliv na rozvoj této schopnosti, a tím se vrátí do přirozeného, nebo lépe přírodního stavu, se všemi následky.

Tak rušíte slovo Boží pro svou tradici.

15, 7

Tento verš mě opět vrací k výtkám církvím a vykladačům náboženských tajemství, že převraceli, zlehčovali a přizpůsobovali náboženská přikázání tak dlouho, až z nich vytvořili nauku, která vyhovuje jednak mravní a názorové úrovni obecných lidí, jednak jejich poměru k Bohu. Jak se tím hluboce podvedli, je zřejmé z rozporů mezi jejich pudovým já a jejich lepší přirozeností. Zatím co jejich pudové já pádí za světskými cíli pochybných kvalit, jejich lepší já jim tyto sklonky vytýká. Tak se potácejí mezi pocity viny (hříchu) a lítostí své nižší

přirozenosti, že neprožili rozkoše, za nimiž jejich já utíkalo a už už jich dosahovalo.

Nebo to není strašné, když člověk musí litovat, že nepřijal nabízející se mu rozkoše, nebo když se musí jakž takž vyrovnávat se svědomím, když svému pudovému já podlehl? Zním kněze, kteří propadli jednomu a stoupence náboženství, kteří propadli druhému zlu. A všude jsem je viděl jít po scestí. Konečně je to pochopitelné. Kdyby bylo možno navždy uspokojit duši církevními ustanoveními, která přihlížejí k tomu, aby se zpříjemnil zevní projev, nemělo by náboženství hodnotu zápalky. Hodnota náboženství tkví v tom, že když člověk dodržuje jeho přikázání, dospěje k objektivnímu zjištění, že provazy připoutanosti byly zpřetrhány a místo pocitu připoutanosti vystoupil ničím nezničitelný pocit blaha a svobody, spojený s poznáním pomíjejícího všech zevních věcí.

Pokrytci! Dobře o vás prorokoval Izaiáš:

'Tento lid mne ctí svými rty, ale jejich srdce je ode mne velmi vzdáleno;

marně mě ctí, protože, co učí, jsou lidské příkazy.'

15, 7-9

Ctitelé Boha a náboženství jsou opravdu ve veliké většině tak povrchní, že i když je vyznávají horlivě, zůstává jejich srdce chladné. Tak mrazivě chladné, že se ho z náboženských mravních předpisů nedotkne nic kromě modlitby a mrtvé tradiční úcty k Bohu. Analyzujme pečlivě svůj niterný stav při modlitbě nebo jiné službě boží a budeme moci konstatovat, jak mnoho zvyklostí přitom spolupůsobí. Ze zvyku uznáváme Boha nebo v něho věříme, ze zvyku uznáváme význam náboženství a jeho morálky, ze zvyku se modlíme nebo konáme jiné služby boží. Nebo dokonce, ó hrůzo, to všechno děláme ze strachu před věčnými tresty, které prý na nás Bůh uvalí, když to dělat nebudeme.

Nechci však tvrdit, že si tak, jak jsem právě řekl, počínají všichni věřící lidé. Jsou výjimečně upřímní zbožní lidé, kteří mají k Bohu (duchovnímu životu) opravdový poměr, ale těch je přece jenom velice málo. Ostatní pak plní ústa řečmi o Bohu a o úctě k němu, ale jinak to jsou lidé duchovně tak mrtví, že by je neprobudil k životu ani sám Bůh, jenž by za tím účelem sestoupil na zemi a přijal lidské tělo.

Člověka neposkvrňuje to, co vchází do úst, nýbrž co vychází z úst, to člověka poskvrňuje.

15, 11

V evangeliu Rámakršny zase čteme, že je lépe, když zlo z nás vyjde a nezůstane v nás. Podle něho není dobře potlačovat v sobě zlost za každou cenu. Člověku je lépe, když se vyhubuje, neboť nabude snáze opět duševního klidu.

Ježto v náboženství musíme Rámakršnu považovat za autoritu Ježíši rovnou, nemůžeme se vyhnout otázce, proč ten rozpor. Je to však rozpor jen zdánlivý. Jde totiž o dva psychologické momenty pro nás stejně poučné. Ježíš varuje před tím, aby člověk pomlouval a snižoval jiné lidi. Rámakršna pak přihlíží ke zlým následkům ve vnitřní přirozenosti, když ve snaze dodržet náboženské morální předpisy povrchním sebeovládáním se člověk zmítá v rozčilení a v jiných duševních krizích.

Je-li člověk uchvácen hněvivou myšlenkou, je mnohdy opravdu lépe vybiti tento shluk energie slovy. A když zlost není namířena na nějakého člověka, je možno říci, že nevyvolá hřích (poklesek). Kdo však je schopen vyhnout se těmto duševním unesením tím, že si o jiných lidech myslí jen to nejlepší, vyhne se též hříšnému sebepovyšování. To vzniká z pocitu křivdy, který vyvolal v těch, jimž ublížil.

Jiným velice zlým skutkem je vyhledávat chyby jiných lidí a mluvit o nich. V takovém případě je to, co vychází z úst, opravdu velikým zlem. Není člověka, který by neměl na sobě co mravně opravovat a zlepšovat, proto mu opravdu nesmí zbývat čas k vyhledávání chyb u jiných lidí. Na to myslí Ježíš, když mluví o věcech, poskvrňujících člověka. Ostatní vysvětluje verš 17.

*Ale ona přišla, klaněla se mu a řekla: „Pane, pomoz mi!“
On odpověděl: „Není hezké vzít chléb dětem a hoditi jej štěňatům.“ Ona řekla: „Ano, Pane; ale vždyť i štěňata jedí drobty, které padají se stolu jejich pánů.“*

15, 25-27

Ježíš zde mluví v podobenství. Brát dětem chléb a dávat jej štěňatům znamená vzít lásku k Bohu, když jsme již zkušenostmi dospěli

k poznání pomíječnosti pozemských věcí, a věnovat ji hmotnému světu. Ale ona žena pochopila a řekla jinými slovy: „Moje srdce hoří pro Boha, ale nejsem ještě schopna nevěnovat část své lásky světu.“ Proto Ježíš reagoval takto:

Tu jí Ježíš odpověděl: „Ó ženo, veliká je tvá víra . . . “

15, 28

Šimon Petr odpověděl: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“

16, 16

Petr potvrzuje, že pochopil duševní přirozenost Ježíšovu, která pro trvalé podněcování duchovního Světla jeho bytosti k růstu dospěla k tak hlubokému příbuzenství s vesmírným pozitivním světelným principem, že ji bylo možno považovat jak z vnitřního, tak i zevního hlediska za syna tohoto principu. A protože Petr nedospěl k tomuto závěru ze slepé úcty a oddanosti k Ježíšovi, nýbrž prostým konstatováním na základě činů a jiných Ježíšových projevů, můžeme čísti dále:

Ježíš mu odpověděl: „Blažený jsi, Šimone Barjona, neboť nezjevilo ti to tělo a krev, nýbrž můj nebeský Otec. A já tobě pravím, že ty jsi Petr — Skála; na této skále vystavím svou církev, a mocnosti pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského; co zakážeš na zemi, bude zakázáno v nebi; co dovolíš na zemi, bude dovoleno v nebi.“

16, 17-19

Z těchto veršů je patrné, že Ježíš — jako jiní vysocí zasvěcenci (jogínové) — měl pevný plán poskytnout získané Světlo světu, jenž trpí pro jeho nepoznání nebo nedostatek. Petr byl opěrným bodem tohoto Ježíšova plánu. I když byl Petr dítětem světa, přece přijal toto Světlo; tím se stal prostředníkem mezi vyspělým duchem Ježíšovým a světským duchem lidským. Neboť materiální člověk, jenž si svým životem naklonil duchovno, může nejlépe absorbovat duchovní sílu vysokého zasvěcence. Pak, pozměněnou bližšími vztahy k lidem, může ji na ně vyzařovat s větším úspěchem než zasvěcenec sám.

Tím ovšem nechci říci, že by Petr nebyl zasvěcen. Tak vysoký duchovní úřad, jaký mu udělil Ježíš, nelze udělit jinému člověku než

tomu, který v duchovnu mnoho poznal, ale který má i povahové kvality odpovídající tak vysokému duchovnímu úřadu.

Klíči od království nebeského se myslí schopnost uzavírat vlastní mysl pro světské i duchovní věci. Předpokládá se však, že člověk, který má klíče od království nebeského a může jich používat, dosáhl schopnosti zpřítomňovat své já ve všech lidech. Pak teprve může na základě vlastních vnitřních reakcí na jednání světa uzavřít mysl duchovním proudům nebo jim ji otevřít, aby mohly být přijaty jinými lidmi. Protože s ním lidé jsou ve spojení pro své vnitřní kvality, zažívají všechno, co pramení z jeho spojení s duchovnem nebo z jeho uzavření se duchovním vibracím a proudům.

Všechno to, co říkám, nemyslím symbolicky, nýbrž doslovně. Ale jak to blíže vysvětlit? Odvolávám se na zkušenost každého jednotlivce, na zkušenost, již lze získat přímým studiem souvztažnosti mezi lidmi. Tím se pozná mnoho zázračných věcí.

Od té doby počal Ježíš Kristus ukazovati svým učedníkům, že musí odejít do Jeruzaléma, mnoho trpěti od starších a velekněží i zákoníků, býti zabit a třetího dne vzkříšen.

16, 21

Adept — zasvěcenec, jenž žije pro čistý ideál duchovního života, zná svůj osud, ale nemůže jej vyradit lidem, neboť by nepochopili jeho jednání. Kromě toho by projevil slabost povahy, závislost na hmotě a strach před tím, co jej má potkat. Jak to? Když nemůžeme unést svůj životní úděl, svěřujeme se se svými bolestmi jiným lidem, abychom tak jejich část na ně vložili a tím abychom si ulehčili. To však zasvěcenec nesmí udělat. Odvrátil by tím totiž od sebe svůj osud, jehož vyústění je v nejvyšším cíli života a všech lidských snah. Zlý osud je vychovatel, který prostřednictvím zkušeností otevírá trpícím člověku brány nebes.

Petr si jej vzal stranou a počal jej kárati: „Bůh chraň, Pane! To se ti nesmí stát!“

On se obrátil a řekl Petrovi: „Jdi pryč, satane! Svádíš mne, poněvadž myslíš ne na věci Boží, ale lidské.“

Tehdy řekl Ježíš svým učedníkům: „Chce-li kdo přijíti za mnou, zapři se, vezmi na sebe svůj kříž a následuj mne!“

16, 22-24

Petr, unesen soucitem s tělem a láskou k tělesnému Ježíši, mu domlouval, aby vystoupil z kruhu svého osudového předurčení. Ježíš však tím, že žil ve světě vnitřního života úplně a dokonale, věděl, že si udrží časově neomezený život v těle jenom tehdy, když se podřídí osudu, který byl vyměřen jeho hrubému tělu a tělesnému životu. Domluva Petrova působila na Ježíše jako našeptávání a pokoušení samotného d'ábla, protože prýštila z lidských (tělesných) zřetelů. Ježíšovi se tato Petrova domluva jevila jako d'ábelská proto, že duševně trvale přebýval v příliš jasném Světle. V tomto Světle se svody těla jeví jako svody d'ábla. Ježíš se jim však ubránil velmi snadno a naopak se ještě vzdal na protiútok, který popisuje verš 25. Praví se zde vlastně, abychom zřetelem na vnitřní (duchovní) život dosáhli obrození třeba přes ztrátu časného bytí a abychom nepodnikali nic pro zachování svého časného bytí, neboť se to děje na úkor vědomého spojení s vnitřním (duchovním) životem.

Vlastní karma je náš nejlepší majetek. V jejím rámci jsme upadali hlouběji do života ve smyslových skutečnostech a v něm se jí také můžeme zbavit. Vyhýbáním se této karmě vstupujeme do kruhu nových dění a karmických zápletek, takže místo abychom ji vyčerpávali, jenom ji rozmnožujeme. Je to, jako bychom utíkali před přeludem. Ten nás může pronásledovat všude a tak dlouho, dokud se nevzepřeme strachu a nepřemůžeme jej tím. Když se strachu vzepřeme, zapadne navždy to, co nás pronásledovalo, a my znovu ozdravíme v pocitech spokojenosti a štěstí. Proto *naše* karma není naším nepřítelem. Je jen naším vychovatelem.

Co prospěje člověku, získá-li celý svět, ale zhubí svou duši?

Co dá člověk jako náhradu za svou duši?

16, 26

Odvrácením pozornosti od duše, nebo lépe od naší svítící podstaty, a jejím obrácením do světa tvarů a dění může člověk dosáhnout velikých světských úspěchů. Čisté vědomí se však přitom spojí s pomíjejícími prvky, čímž se vlastně ztrácí nesmrtelnost. Ji podrží jenom ten, kdo udrží vědomí ve sféře nepomíjejícínosti a zachová si přitom vyhraněné jáství.

Nesmrtelnost se však musí zaplatit. Musí se zaplatit potlačováním dojmů, vznikajících obrácením pozornosti k smyslovým skutečnostem. Jak však člověk může usilovat o úspěch ve světě a současně se ho vzdávat? To je problém, který průměrný křesťan může jen těžko řešit — ačkoli není neřešitelný. Indické nauky připomínají krále Džanaku, který žil ve světském blahobytu a věnoval se světským zájmům (pokud to ovšem bylo nezbytné, neboť jenom to dovoluje jóga) a přece neztratil spojení se světelným principem v sobě — s Bohem. Ale to byl džňána jogín.

Jenom džňána jogín je schopen udržet pozornost úplně obrácenou do obou světů, totiž do světa časného i duchovního současně. Požadavkem pro užití této schopnosti je vysoká inteligence. Jenom ta člověka uschopňuje pozorovat dění objektivně a odlišit je od Pozorovatele (duchovního já). Neboť tvar a nekonečnost mají tutéž substanci. Proto je možno pozorovat je současně a rozlišovat je i ve víru dění.

*Syn člověka má přijíti v slávě svého Otce se svými anděly,
a tehdy odmění každého podle jeho činů.*

16, 27

Ježíš, informován o svém osudu, tvořeném zvláštním soustředěním světlé povahy, předpovídá své zmrtvýchvstání s jeho průvodními jevy, totiž s viditelnými znaky svého božského původu a s mocnějším působením na bytostný svět.

Vpravdě vám pravím: „Někteří z těch, kteří tu stojí, neokusí smrti, dokud neuvidí Syna člověka přicházeti v jeho království.“

16, 28

Tento verš připouští dvojí vysvětlení. Jednak to, že bude spatřen skutečný, z mrtvých vstalý Ježíš, jednak, že bude spatřeno nebo zažito duchovní Světlo, které se uvolnilo zničením Ježíšova těla. Toto druhé vysvětlení je možno podepřít jinými verši, kde se mluví o sestoupení sv. Ducha na apoštoly, kteří jej přijali. Z hlediska jógy je však přípustné i to, že adept vstane z mrtvých ve fyzickém těle.

Byl před nimi proměněn a jeho tvář zazářila jako slunce, jeho roucho zbělelo jako světlo.

17, 2

Jogín — praktik, jehož úsilí je čisté, se též dožije proměnění, o němž se mluví v tomto verši. Vysvětlit se tato skutečnost dá jen tím, že vdechl Ducha svatého, který je čisté, světelné ohňové povahy. V době vdechnutí svatého Ducha, nebo v době ztotožnění s ním, obličej jogína skutečně svítí, ovšem nehledíme-li na to, zda to je objektivní nebo subjektivní dojem každého z těch, kdo se s ním právě setkají.

Dojem, že obličej jogína svítí, není však omezen na jisté povahy. Může to vidět každý. Ale jogín sám o svém proměnění mnohdy ani neví. Proto říkám, že to může být subjektivní dojem každého jednotlivce, který se s ním setká.

Fenomén proměnění není sám o sobě tak důležitý jako skutečnost, že bylo dosaženo správného a čistého spojení s duchem Světla, což musí vždy předcházet proměnění.

A hle, zjevil se jim Mojžíš a Eliáš a mluvili s ním.

17, 3

To znamená, že Mojžíš i Eliáš vzali svá hmotná těla s sebou za hrob. Jinak by se nemohli zjevit za okolností ještě tak materiálních.

Adepti, kteří vezmou svá hmotná těla za hrob, žijí nevidění v našem světě, avšak mimo dosah jeho karmických i jiných zákonů. Začne-li později na světě někdo usilovat stejně jako oni, zjeví se mu právě při oslavení těla nebo jeho proměnění. Ježíš mohl mluvit s Mojžíšem a Eliášem proto, že metoda, jíž použil ke svému duchovnímu, byla alespoň v jistém smyslu stejná jako metoda, jíž použili Mojžíš a Eliáš.

Petr promluvil k Ježíšovi: „Pane, dobře je nám tu. Chceš-li, udělám tu tři stany, Tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden.“ Co ještě mluvil, hle, světlý oblak je zastínil, a hle, u oblaku se ozval hlas: „To je můj milovaný Syn, jehož jsem si oblíbil. Naslouchejte mu!“

17, 4-5

Petr tu znovu vystupuje jako Ježíšův pokušitel. Snaží se totiž setrvat v blaženosti, která je výsledkem jistého stupně produchovnění. To však není konečná blaženost. Té se dosahuje, až když jsou usmrcceny vzněty vyhraněného já a překonána karma bytostného života.

Ježíš však byl příliš silný, aby musil s úsilím vzdorovat pokušení. Chránila ho sama nadměrná síla světelného Ducha, jehož přijal intenzívním soustředěním a ztotožněním s ním. Tím se vytvořila hráz mezi ním a ještě lidským Petrem.

Hlas Ducha svatého byl u svědků proměnění vyvolán jejich krátkou úvahou o příčinách zjevení Mojžíše a Eliáše na jedné straně a odporem Ježíšovým — jeho vůlí jenom slabě zaznamenaným — na druhé straně. Duch svatý pak řekl svědkům, že Ježíše dobře vede, a že i oni by měli Ježíše poslouchat, když je nabádá, aby žili spásným životem.

Pro čtenáře laika může být toto vysvětlení jenom zajímavé. Mystikům a těm, kdo usilují o uskutečnění božského žití praktickými metodami duchovních nauk, budiž toto vysvětlení upozorněním, že se nemají spokojit se žádnou z dosavadních blažeností až na tu, která jim v bouři přerozování poskytne jistotu, že bylo dosaženo posledního (nejvyššího) stupně duchovní snahy.

Jistota, o níž zde mluvím, se dostavuje u různých lidí na různých stupních. Vždy však je provázena zjištěním (ovšem subjektivním), že již je zajištěn blažený posmrtný život buď v některém z rajských světů, nebo na zemi v těle adeptů, kteří přežívají smrt těla, aby je tak mohli vzít s sebou za hrob.

Nakonec se musím zmínit ještě o tom, že pomímám tu tzv. jistotu, již nabývají duchovně nevyspělí mystikové a která je má k tomu, aby si mysleli, že dosáhli vysokého stupně duchovnosti. Většinou to jsou mystikové, kteří nabývají jistoty o tom, že dosáhli posledního stupně vývoje a snahy, pouze zveličováním významu svých prožitků (tzv. mystických stavů). Ti ovšem nevědí, že vrchol mystické snahy a vývoje přesvědčuje sám sebou i přes prudkou eventuální nedůvěru jogína a že jej ztrácí jenom ten, kdo pracuje přímo proti němu. Obecné počinání nesrazí člověka do hlubiny života plného utrpení. Nedá se však také udržet kastovníckým přehlížením dění v obecném životě. To je jenom přeceňování sebe z nevědomosti.

Jakmile to učedníci uslyšeli, padli na tváře a velmi se zděsili. Ježíš k nim přistoupil, dotkl se jich a řekl: „Vstaňte a neděste se!“

17, 6-7

Z těchto veršů je zřejmé, že apoštolové neznali ještě všechny projevy svatého (svítícího) Ducha. Proto Ježíš musil přistoupit až k nim a dotknout se jich, aby se přesvědčili, že to, co viděli, bylo jen přirozeným děním u člověka, který dosáhl proměnění.

To, co viděli apoštolové, je přirozené jenom tomu, kdo si udržel vědomí své lidské přirozenosti i na nejvyšším stupni vnitřního spojení s nejduchovnějším prvkem života. A poněvadž tomu tak bylo i u Ježíše, váží si ho jogínové, kteří znají nebezpečná úskalí cesty k produhovnění, úskalí, kde může člověk snadno ztratit vědomí lidského bytí. Kdo jde po cestách k produhovnění, po ztrátě osobního vědomí se snadno svým duchem vlije do prvků kvalitativně od našeho (bytosného) světa naprosto odlišných, čímž je vzat světu v možné funkci spasitele.

Proto vy, jogínové, kteří dostatečně nechápete široký smysl duchovní snahy, vězte, že nejsvětější a nejreálnější duchovní snahy prikazují upínat současně pozornost do obou světů: jak do světa duchovního, tak i pozemského. Tím máte strhnout duchovní kvality do světa pozemského. V pozemském světě se máte stát nositeli duchovních hodnot a tím se stát buditeli lidstva až do doby, kdy přirozeným vývojem dospějete k naprostému odloučení svého vědomí od světa dění a tvarů.

Odloučení, jehož člověk nabývá přirozeným vývojem, se vysvětluje tak, že již nemá síly k tomu, aby udržel náplň duše smyslovými předměty, a že záře duchovního světa jej již tak ovládá, až jej bolí celé tělo a zastavuje se činnost jeho smyslů. Na tomto stupni ztrácí všechnu chuť chápat se smyslových předmětů. Poznává, že svět, v němž žije, je naprosto dokonalý, a proto nepotřebuje jeho pomoc a spolupráci. Poznává také, že se při snaze pomoci světu jen zamotává do sítě karmy, která, ať dobrá, nebo špatná, je vrahem jogínovy niťerné svobody.

Uvedeného stupně nelze snadno dosáhnout. Dosahuje se ho

mnohdy až po staletích vlastní upřímné snahy. K tomu ještě chci tvrdit, že žádný z lidí, žijících v Evropě, není dostatečně zralý, aby mohl svět zanedbat a ještě dnes prchnout do Ducha. To konečně buď varovným připomenutím, aby se snad někdo, kdo dosud není karmicky zralý, nepřirozeným postupem nezřítíl do propasti duchovní bídy a duševního utrpení. Způsobují to závratě na stezce odvahy.

Tu k Ježíšovi přistoupili jeho učedníci a zeptali se v soukromí: „Proč jsme ho nemohli vypuditi my?“ Řekl jim: „Pro nedostatek víry. Vpravdě vám pravím, budete-li míti víru třeba jen jako zrno hořčičné, řeknete tého hoře: 'Přejdi odtud tam!', i přejde. Nic vám nebude nemožného.“

(Dodatek k verši 21 podle Marka: Tento druh nevychází jinak, než modlitbou a postem.)

17, 19-21

Za víru ovšem nelze považovat pouhé schvalování jistých možností, nýbrž přepevnou jistotu, že se stane to, co požadujeme. Tímto způsobem totiž v sobě uvolníme magickou sílu psychických průchodů (nervů). Když ji pak usměrníme myšlenkou a představou, provede tato síla své blahodárné dílo.

Lidé nemají víru. A pokud ji mají, ničí ji pochybnostmi. Neodvážují se věřit bez pochybností, že mohou být realizována jejich přání a představy, pokud neodpovídají logickému zákonu pravděpodobnosti. Tím ovšem sami odstraňují možnost, aby se jejich předsevzetí uskutečňovalo duševní silou a ocitají se tak ve víru karmického působení.

Duševní postoj lidí bez víry není šťastný ani z duchovního hlediska. Modlí se a mnohdy uznávají, že Bůh existuje, ale nepožívají ovoce své zbožnosti, neboť pochybnostmi a nedůvěrou ničí realizující moc pravé (živé) víry. Jejich modlitby a víra jsou jen trpným souhlasem. Mátohou, která nemůže odstranit duševní a duchovní bezmocnost, jaká je charakteristickým průvodcem lidí nevěřících — ateistů.

Duchovní slabost a bezmocnost má člověka přimět k tomu, aby posiloval víru pevným přesvědčením, že se uskuteční všechno, čeho si žádá; tím se opraví jeho duševní postoj k životu, světu a duchovnu.

Ježíš mluví o „vycházení“ modlitbou a postem. To znamená, že lidé, o nichž se právě mluví, neměli víry, nýbrž jen ztrnulé zvyky, projevující se modlitbou a postem. Ztrnulé zvyky náboženské povahy budí zdání víry, neobsahují však nic z toho, co náboženství chce člověku poskytnout, totiž moc, která člověku jako takovému náleží. Ztrnulé zvyky to byly, které připravily člověka o víru a její dary, neboť v něm vzbudily dojem, že zachovává vše, co náboženská nauka žádá, aby bylo zachováno. Proto je lépe, když člověk zapomene zachovávat náboženské úkony a cvičením v sobě posiluje víru. Víra přináší úspěchy a ty činí člověka silným a sebevědomým. Silný a sebevědomý člověk se spíš může stát dobrým než člověk, který je slabý, a proto se snaží ukojit svou ctižádost úskočností.

Pravý smysl náboženství je v tom, aby učinilo člověka lepším a nikoli jen poslušným jemu nepochopitelných církevních příkazů. Pravý zbožný člověk je silný, sebevědomý, energický a — soucitný.

„Vpravdě vám pravím: Neobráte-li se a nebudete jako děti, jistě nevejdete do království nebeského.“

18, 3

Čtenář snad pochopí, že se zde mluví o nutnosti, aby byl člověk prostý, překonal sklony k neuváženým závěrům spekulativního rozumu a měl prostou víru v dobré vedení vůdčí Moci, která je tím kosmickým něčím, co člověka nutí ke konání. Vyhraněné jáství a jeho chybná přesvědčení o vlastním zařazení v božské hierarchii tuto prostou víru ničí. Každý člověk se totiž domnívá, že je nejvyšším povoláním rozhodčím všeho dění. Tím uplatňuje své já tam, kde má pomáhat instinkt a úvahy nezaujatého rozumu.

Království božího však lze dobýt nejen výše uvedeným duševním postojem. Má se k němu družít kladný vztah k duchovnímu Světlu. Když se člověk naučí vstřebávat vědomě Světlo a dobro cílevědomým cvičením v upevňování Světla v sobě, je to způsob nejvyšší. Zde však hrozí pád z výše duchovní moci, pokud nemá dostatečnou podporu v kapitálu dobré karmy. Umění, kterým se člověk vyšinul, selhává, když není podpořeno jemným citem a velikou neohrožeností, které jsou výsledkem dobré karmy.

Kdo však svede k hříchu (pohorší) jednoho z těchto malých, kteří věří ve mne, tomu by bylo lépe, aby mu byl pověšen velký mlýnský kámen na krk a aby byl ponořen do mořské hlubiny.

18, 6

Běda těm, kdo napadají člověka, jenž má prostou jistotu, že v něm sídlí a je upevněna pozitivní božská síla. Ničivá aktivita se od takového člověka odrazí a ve zpětném nárazu v původcích zla zničí duchovní Světlo, aniž to poruší rovnováhu karmy prostého věřícího člověka. Proto se obecným lidem doporučuje, aby byli opatrní v posuzování povahy a duchovních kvalit jiných lidí. Je to totiž akce, která se navrátí k posuzovači jako nějaké veliké zlo, pokud se ovšem posuzující člověk mýlil na úkor člověka posuzovaného a pokud posuzovaný svým vnitřním založením nepřijal cizí úsudek, který jej snižoval.

Jsou totiž lidé k manželství nezpůsobilí, kteří se takovými zrodili přímo z matky, a jsou takoví, kteří byli k manželství nezpůsobilými učiněni od lidí, a jsou takoví, kteří se sami nezpůsobilými učinili pro království nebeské. Kdo to dovede chápati, chápej!

19, 12

K manželství nezpůsobilí, zrodivší se primo z matky, jsou ti, v nichž nevznikají pohnutky hledat partnera druhého pohlaví, a proto jej nehledají. Kdo se takovými stali od lidí, jsou přitahováni ke druhému pohlaví, ale podlehli výchově a mravním názorům rodičů nebo cizích lidí, a proto bojují proti svým sklonům, až je přemohou nebo zničí, a pak již nepodléhají sklonům hledat partnery. O třetím druhu těch, kdo se nehodí k manželství, mluví Ježíš sám.

Z hlediska duchovního života si můžeme vážit jenom třetího druhu paniců. Ti totiž přinášejí oběť duchovnímu životu, ovšem jenom tehdy, nejsou-li na tuto oběť hrdí; to lze mnohdy pozorovat u mystiků, kteří nepochopili účel tohoto morálního příkazu.

Panicové, kteří se tak zrodili, a panicové, kteří se jimi stali z vnějších lidských důvodů, nemají vždycky duchovně významnou morální převahu. Jejich nitro mnohdy není v osvěcujícím napětí a boji, jako

tomu bývá u těch, kdo zlepšili svou morálku jenom proto, aby dokázali, že nadměrně lnou k Bohu nebo k Světlu.

Sexuální zdrženlivost má hluboký význam pro konečné fáze duchovního vývoje. Jogínové mluví o transformování pohlavní síly v sílu ódžas, která vyčišťuje mozek natolik, že se smysly velice zostří a vědění zvýší. Transformovaná pohlavní síla se projeví jako schopnost vidění a slyšení do velikých dálek. V jiném směru o ní praví Rámakršna: „Sukadeva byl Udhartahem, neboť byl cudnosti dokonalé a nikdy nepřerušené. Ale jsou též i jiní, tzv. Dhairieratahové, kteří se zdržovali po dvanáct let. Následkem toho se v nich vyvinul nový čiv, který se jmenuje nervem pochopení. Dhairieratahové mohou pochopit všechno a též všechno zvědět.“ Tím je řečeno, že zdrženlivý člověk s vyššími záměry probudí v sobě k činnosti světelnou magickou sílu, která zvýší jeho inteligenci, vědění a ochranu Světla. Proto je u jogínů pohlavní zdrženlivost ve veliké vážnosti.

Odpověděl mu: „Proč se mne ptáš, co je dobré? Jen jeden je dobrý. Ale chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!“

19, 17

Proč Ježíš řekl o sobě onomu člověku, že není dobrý? Onen člověk nevěřil, že je možné, aby byl člověk dokonalý, božský a dobrý. Proto Ježíš potvrdil jeho přesvědčení a tím posílil jeho tajné doufání, že všichni lidé jsou si blízcí a že je možné, aby byli společně zachráněni nebo spaseni.

Logické důvody: kdyby někdo z lidí kontroloval své jednání a zhodnotil je, dospěl by k závěru, že lidská bytost je vtělené sobectví. A jelikož všechna těla mají tytéž požadavky, předpokládal by i při malé nevědomosti, že každý člověk je stejně sobecký. Kdyby nějaký jiný člověk, považovaný za náboženskou autoritu, byl provázen pověstí (ať odůvodněnou nebo neodůvodněnou), že je bytostí božskou (nebo jen božským člověkem), a připustil by konvenční frázi, že je dobrý, vyvolal by tím u člověka s touto malou nevědomostí buď své odsouzení, nebo by byl v jeho srdci povýšen. To by mohlo mít nezdravé následky pro oba. Adept, který je opravdu moudrý, to však nesmí připustit. Musí vědět, že se tím ubíjí zbytek božství, jež v sobě každý člověk nosí. Přiřkne tedy dobrotu sobě prisuzovanou nějaké

pomyslné existenci a tím ve svém posluchači zachová slabou, vždy existující naději v dobré hodnoty lidskosti, které mají stejnou hodnotu jako vnitřní hodnoty vyšších existencí. To přiměje Moc, která všechno ovládá, aby se zajímala o celého člověka se všemi jeho mravními přednostmi a nedostatky.

Kdyby adept schválil posluchačovu konvenční frázi a jeho posluchač by tím poznal, že je rozdíl mezi člověkem a člověkem, případně by ztratil víru v možnost svého spasení. Obecný člověk se totiž převážně domnívá, že se Bůh vždycky bude zajímat spíš o dobré lidi, kdežto zlé nechá na pospas jejich vlastnímu zlému osudu. Tak jsou výroky mudrců nebo adeptů vždy uvážené a správně zaměřené

“Dále vám pravím: Je snadnější, aby velbloud prošel uchem jehly, než aby boháč vešel do království nebeského.”

Když to učedníci uslyšeli, velmi žasli a řekli: „Kdo tedy může být spasen?“

19, 24-25

Boháč není jen ten, kdo má skutečný (pozemský) majetek. Mnozí majetní lidé jsou miláčky Boha proto, že jsou opravdu nenároční a spokojení s osudem. A naopak jsou pozemsky nemajetní lidé, kteří lpí na hmotě a mají touhu po smyslových radovánkách, takže mají mnoho majetku v představě. Nebo se také chudí lidé touhou po majetku stávají před tváří duchovna bohatci, kteří proto, že se zabývají hmotou, nemohou vstoupit do duchovna.

Ježíš se na ně zahleděl a odpověděl: „U lidí je to nemožno, ale u Boha je možno všechno.“

19, 26

Džňána jogín, který poznal absolutní pravdu analýzou dění, by řekl: i bohatý člověk může být osvobozen, jestliže se jen bude umět vzdát v myslí, v citu a v rozumu všeho, co má, a v tomto stavu duševního oproštění bude schopen vnitřně se oddat svítícímu Duchovnu. Bhakti jogín však říká: nad námi je Moc, která nás ovládá a ta za jistých, člověku neznámých okolností, může trpícímu a lpícímu člověku podat ruku, vytrhnout ho z jeho současného stavu a převést do stavu duchovní svobody.

Vysvětlení názoru bhakti jogína je obsaženo v tvrzení džňániho. Snad jenom džňána jogín ví, že se můžeme osvobodit vzdáváním se všeho, co máme. Ví však též, že se to stane vzdáváním karmicky vyvolaným, to je jakoby neuvědomělým. Toto vzdávání je obsaženo v lhostejnosti člověka ke světu, v lhostejnosti, která vyrostla z jeho životních zkušeností, názorově i karmicky správně podepřených a udržovaných. V méně inteligentní a bystré duši budí tento fakt dojem, že původcem právě vyvstalého pocitu vnitřního oproštění je síla vnější, síla mocná, Bůh.

Ježíš je více méně bhakti jogín, a proto také mluví o pomocné ruce zvenčí podané. Avšak jeho zkušenosti, zjevované evangeliem, budí předpoklad, že dobře znal i výklad džňána jógický. Vzhledem k duševnímu stavu tehdejších lidí musil však podávat jen takový výklad jako bhakti jóga.

Ježíš jim odpověděl: „Vpravdě vám pravím: Vy, kteří jste mne následovali, v novém světě, až se Syn člověka posadí na svůj slavný trůn, i vy usednete na dvanáct trůnů a budete soudci dvanácti izraelských kmenů.“

19, 28

Ježíš mluví o úřadu jogína, který získal nebo který si zasloužil úsilím o absorpci Světla.

Není-li toto úsilí přivedeno k určenému (nejvyššímu) cíli, totiž když jogín pro nedostatek síly zavede Světlo do centra srdečního a upevní je v něm a pak zemře (tělesně) na tomto stupni, přijme vysoký duchovní úřad, který může mít význam i pro hmotný svět. Je to konec života, který jogína pozvedá do stavu boha, to je inteligence čisté povahy, která má vliv na hmotný svět.

Bozi, o nichž se tu zmiňuji, jsou bytosti, které ovládnutím sebe, povahou myšlení, kázní a duchovním cvičením získaly moc nad jistými přírodními silami nebo nad jistými projevy života a dění. Těmito bohy se mohou stát též lidé. Výrok „v novém světě“ se vztahuje na znovuzrození v duchu, čímž je též jasně řečeno, že se jedná o dění na duchovní úrovni.

Když pak přišli první, domnívali se, že dostanou víc, ale i oni dostali po denáru. Vzali jej, ale reptali proti hospodárovi: 'Tihle poslední dělali jedinou hodinu, a učinil jsi je rovnými nám, kteří jsme nesli tíhu celého dne i horko.'
20, 10-12

Jogín, který se vnitřně obrodil a poznal zákon zpětného působení činů, musí pracovat v intencích univerzálního duchovního Já. Nesmí však spoléhat na to, že bude mít před Nejvyšší spravedlností přednost před člověkem, který dosáhl poznání později a který proto pracoval jenom málo k uskutečnění záměrů nejsvětějšího vesmírného prvku.

Z lidského hlediska opravdu nelze odhadnout, jaké výsledky a odměny přinese dobrá duchovní lidská snaha. Srozumitelně to vyjadřuje i Buddha. Praví: „Kdo, mniši, pracuje sedm let, může dosáhnout dvojího výsledku: buď vykoupení za živa, nebo žádný návrat po smrti . . . Co se těch sedmi let týká . . . Kdo, mniši, pracuje sedm měsíců, může očekávat jeden ze dvou výsledků: buď vykoupení za živa nebo žádný návrat po smrti. Co se těch sedmi měsíců týká . . . Kdo, mniši, pracuje sedm týdnů, může se dočkat jednoho ze dvou výsledků: buď vykoupení za živa nebo žádný návrat po smrti. Co se těch sedmi týdnů týká . . . Kdo, mniši, pracuje sedm dní, může dosáhnout jednoho ze dvou výsledků: buď vykoupení za živa nebo žádný návrat po smrti.“ Přirozeně je tím míněno poctivé duchovní úsilí.

Jóga vysvětluje tyto zdánlivé karmické nesrovnalosti takto: jogín, který dosáhl cíle své snahy, nemůže již pracovat za tím účelem, aby vytvářel karmu prospívající jeho osobnosti, nýbrž jen tak, aby svým konáním nevyvolal žádné konkrétní karmické následky. Toho dosáhne tím, že potlačí všechny osobní zájmy na své činnosti. Jogína smí podněcovat ke konání jenom „okolnosti“, to je stav napětí, které chce konáním vyrovnat a převést do harmonie. Za tuto činnost ovšem nemůže být odměněn, poněvadž nejde o vyvolání efektů bez naléhavých karmických podnětů, nýbrž o akt, jehož účelem je zabránit dalším jeho vnitřním nebo společenským konfliktům. Bude však odměněn za to, že potlačil osobní zájmy na své činnosti. Ale žádný lidský předpoklad nemůže odhalit druh odměny. To tedy znamená, že takový jogín pracuje tak, jako by nepracoval.

Tu k němu přistoupila matka synů Zabedeových se svými syny, klaněla se mu a něco od něho žádala. Zeptal se jí: „Co chceš?“ Odpověděla mu: „Poruč, aby tito dva moji synové usedli jeden po tvé pravici a druhý po levici v tvém království.“ Ježíš odpověděl: „Nevíte, oč žádáte! Můžete pít kalich, který já mám pít? A býti křtěni křtem, jímž já se křtím?“ Odpověděli: „Můžeme.“

20, 20-22

Pít z kalicha a sebe křtít znamená v morálním Ježíšově smyslu vnitřní přerostovací proces, neboli mystickou cestu. Kdo v osobní pokoře a z lásky k dobru a Světlu přijímá bez vnitřního odporu to, co je na něho vloženo osudem a také následkem jeho kladného vztahu k světelné podstatě vesmíru (Duchu), ba více, přijímá-li to s radostí a nadšením z úcty ke světelnému prvku života, pije z kalicha Ducha cosi z věčného života. Za křest pak nutno považovat to, když člověk přijímá rány od bližních bez hlesu. Tímto křtem se tedy může křtít každý sám.

Ryze mystický význam Ježíšovy odpovědi je tento: konat s ochotou mravní příkazy a jiná cvičení, uložená mystickou naukou. Nikoli však pro svůj (osobní) prospěch, nýbrž jako hold Bohu, nebo tomu čemusi dobrému a světlému, co je uloženo ve všech lidech a bytostech vůbec. To je pít z kalicha. Křtem je neodporování zlu v pevné víře v moc vnitřního (duchovního) Světla, které vše proniká a vysvobozuje.

Řekl jim: „Kalich můj budete pít (a křtem, jímž já se křtím, pokřtěni budete), ale není mou věcí dáti vám, abyste seděli po mé pravici a levici, nýbrž to náleží těm, kterým je to připraveno od mého Otce.“

20, 23

Ježíš říká bratrům Zabedeovým, že půjdou stejnou cestou jako on sám, ale že nemůže říci, jakého výsledku dosáhnou na této cestě; nebo to i věděl, ale nechtěl říci. A nyní další zajímavost: kdo bude žít a jednat, jako jednal a žil Ježíš, prožije a pozná všechno to, co on prožil a poznal, ačkoli nemusí dosáhnout téhož stupně duchovního

vývoje ve stejném čase a karmickém stáří. Prožitky z takové kázně mohou být ryze niterné. Budete se cítit šťastnější a příjemné hřejivé teplo se rozlije ve vašich prsou, takže osudové útrapy překonáte mnohem snadněji, než když žijete pod jhem pudů. Možná, že také v sobě zaznamenáte a pocítíte, nebo ještě lépe uslyšíte to cosi veliké duchovní, co vás dobrými radami a vnitřním usměrňováním povede životem. Jako mystickou zvláštnost prožijete (citově) Ježíšovo utrpení na kříži, aniž musíte o něm meditovat nebo přemýšlet. Ba více, budete moci žít jeho život, abyste nakonec v sobě zemřeli a znovu se zrodili očištěnější a světlejší, než jste byli dříve. To je zákon života. Budete-li plnit vůli kladného světelného prvku života, budete musit prožít všechno to, co prožíval Ježíš zevně i vnitřně, jenomže to nejdřív prožijete vnitřně. Poznání to však přináší stejné.

Aby to bylo lépe srozumitelné, musím doložit: Ježíšův osud byl osudem člověka spjatého s kladným světelným prvkem života, s duchovnem. Analogicky je pak osud mystika shodný s osudem Ježíšovým. Může však být vnitřnější nebo zevnější povahy podle druhu úsilí. Mystik může pocítit bičování, přibití na kříž, vložení trnové koruny na hlavu aj., ale to vše jako prožitek ryze osobní a vnitřní.

Ježíš však si je zavolal k sobě a řekl: „Víte, že vladaři pohanů nad nimi panují a mocní mužové je znásilňují. Mezi vámi tomu tak nemá býti; nýbrž, kdo by se chtěl mezi vámi státí velikým, buď vaším služebníkem . . . “

20, 25-26

Ústup do pozadí ve snaze neprojevat osobnost je veliká ctnost bhakti jogína. Bhakti jogín musí být přesvědčen, že musí každému sloužit a že jeho život musí být prospěšný jiným lidem, aniž tím bude v nitru pohnut k pocitu vlastního ponížení. Jedině v tom je záruka, že překročí svět zápasů a vstoupí do sféry čisté blaženosti.

Této veliké ctnosti se věnují i džňána jogínové. Ti, když poznají, že vědomí bezpodstatnosti vyhraněného jáství a povinnost služby všem bytostem jsou cestou k čisté sféře duchovního života, provádějí následkem tohoto poznání veliké vnitřní vyhlazování sobeckých projevů vyhraněného já. Tím si záměrně otvírají dveře do jmenované sféry.

Ctnost ústupu do pozadí nelze tedy považovat za slabost povahy, zejména, když se jí člověk oddá záměrně z náboženských důvodů; může se považovat opravdu jenom za ctnost, pomáhající mu uskutečnit život ve Světle. Rámakršna, veliký indický bhakti jogín, uskutečnil tuto ctnost v takové míře, že zapomněl na tradiční bráhmanský kastovní stupeň, který mu náležel. A pak, ve snaze pozvednout rituálním způsobem mocně projev Ducha v sobě, čistil svými vlasy jizbu páriovu. Na základě svého poznání a zcela správně viděl jedině v této hluboké pokoře metodu k potření a vyhlazení vyhraněného já, jehož existence tolik překáží v uskutečňování stavu, provázeného pocitem blaženosti, jistoty a osvětlení.

Jako Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužiti, nýbrž aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.

20, 28

Musíme dávat veliký pozor, abychom pochopili význam tohoto verše. Obyčejně je křesťany vykládán tak, že se Ježíš narodil proto, aby obětováním sebe spasil všechny lidi, kteří přijali tuto víru, ale svým životem vlastně spasení odporují. Správný výklad tohoto verše je však jiný. Zní: podrží-li člověk Světlo správným soustředěním, pokorou, vírou, láskou a přijetím toho, co osud klade na něho jako na bytost, která úctou k Světlu s ním udržuje spojení, vyzařuje tolik síly a čistoty, že to zasahuje i do osudu světa. Touto činností se totiž vyvíjí osvěcující síla, která jiným lidem, kteří ji přijímají, vnucuje nové poznatky a nový životní směr, lepší než původní. Takto činný člověk je proto vlastně světlem, lampou, která svítí lidem v Temnotě — a v ní jsou téměř všichni lidé — aby mohli vidět, kde nebo v čem se nalézají.

Vedlejší působení Světla světlem buzeného je možno vidět v tom, že se v jiných lidech probouzí touha po harmonii, pravdě a lásce. Proto působení takového světce musíme považovat za nepřímé.

Není tedy světce, o němž bychom se mohli domnívat, že to vyjedná s božím Majestátem tak, aby všichni lidé na zemi byli spaseni jeho tělesným utrpením. Nebo který je prostě poslán na zem Stvořitelem, aby zde trpěl a svým utrpením jiné lidi vysvobodil. Musíme správně pochopit, kdo je stvořitelem světa, abychom pochopili jeho vliv na

bytosti a svět. Buddhismus učí zcela správně, že stvořitelem světa tvarů a bytostí je nejvyšší Já, které se roztržilo v já dílčí. Další trvání těchto tvarů a bytostí je podmíněno lpěním na trvání této dílčí existence.

Kladné univerzální Já jako princip, projevující se v člověku ve tvaru nezaujatého zírání, nemá v této své vlastnosti zájem někoho z jeho osudů vysvobozovat. Jenom bytost povstavší roztržtím původního kosmického světelného Já může po nasycení zkušenostmi zatažít po klidu netvořícího nejvyššího Já, to je po osvobození nebo spasení, a kladným poměrem k tomuto Já spasení dosáhnout.

Ale v hierarchii Bohů nacházíme i onoho Boha-Stvořitele, který svou vůlí udržuje existenci světa. Je jím ta část nejvyššího Já, která jako tvar nebo bytost odolala vlivu přírody a podržela si při tom vědomí, že je vyhraněným já. Její představy se potom stávají skutečnostmi toho kterého smyslového světa.

Je možné, že i my jsme vznikli z představ podobné bytosti nebo jsoucnosti. Přesto však musíme předpokládat, že tato jsoucnost je Bůh, stojící poměrně nízko v hierarchii Bohů. Nad ním mystik nachází bohy bez tvaru a bohy s neomezeným věděním a ještě nad nimi Já ve tvaru nebo stavu kosmického vědomí.

Bohové, kteří nelpí na tvarech, nemají o nás, to je o smyslový svět, žádný zájem. Kosmické vědomí není pak nějakou osobní vůlí, která by chtěla určovat čemukoli mravní nebo životní směr. A Bůh, jenž je tvarem omezen, je analogicky omezen i ve své moci. Proto nemůže volně disponovat s bytostmi světa, jehož tvůrcem, a proto i pánem se zdá být. To mocnějším bohem, než je tento bůh, je nositel zpětného působení činů, totiž karma. Udržující a ve zpětném působení se uplatňující moc karmy je mocí, již bytosti žádné sféry nemohou překonat, i když karma v sobě vše nesjednocuje. To zjišťuje každý jogín, který se objektivně a vědomě snaží přemoci vliv přírodních zákonů a kosmického působení. Karmu překoná teprve tehdy, když vystoupí z vesmíru. To může učinit tím, že překoná vlivy sfér všech bohů, tj. když uskuteční vyšší stav, než v jakém žijí oni.

Člověk, jenž dosáhl tak vysokého stupně duchovního vývoje, je tedy nositelem Světla, jímž lidem na cestě k svobodě jenom posvítí. Eventuálně pro ně najde nový směr, jímž se mají ubírat k vnitřní

svobodě: směr, který odpovídá současné době a obecnému životnímu názoru, který právě převládá. Nemůže však jakožto Spasitel sejmut jho a temnotu z lidských duší svým utrpením v lidském těle, ani tehdy, když dosáhne vrcholného stavu ve vnitřním těle, ba ani tím, že se po smrti může dotýkat božího trůnu. Je jen klenotem, který duchovou září láká jisté lidi na cestu Světla, nikoli však mocí, snímající s jejich duše temný příkrov, vyvolaný jejich zlým konáním a jeho zpětným působením. Či je snad logická a v něčem obdobná domněnka, že příčinou našeho vnitřního osvobození (spasení) bude to, že uznáme jsoucnost něčeho — v našem případě Boha — nebo subjektivní prožívání nějakého člověka, jenž jeho pomocí směřoval k dosažení a udržení osvobozujícího poznání? Příčinou vnitřního přetváření, oprošťování a osvětlení jsou skutky. Víra pak, i když s její pomocí lze vyvolat mnoho zázračného, nepovede sama o sobě k uskutečnění nejvyššího cíle. Pravé (boží) Světlo nemůže vnímat a uvědomit si člověk prostého ducha, nýbrž jen člověk, který rozeznává měnící se kosmické působení na ducha bytostí.

Přivedli oslici a oslátko, vložili na ně pláště, a on se na ně posadil.

21, 7

Tento verš nemluví jen o skutečné události. Jeho význam je též symbolický. Jízda na oslu znamená trpělivost na mystické cestě a postup bez planého uvažování o příčinách dění; také přiznání k tomu, že nejsme schopni pochopit lidským rozumem příčiny a význam dění vůbec.

Ježíš vstoupil do svatyně a vyhnal všecky, kteří ve svatyni prodávali a kupovali, zpřevracel stoly směnárníkům i lavice prodavačů holubů . . .

21, 12

Jak mohl Ježíš jako člověk vyhnati kupce z chrámu a zpřevracet jim stoly, když byl sám proti mnohým, kteří lpěli na majetku a kteří tudíž byli proti němu zajedno? — Byl to hněv jogína, naplněného duchovní silou, soustředěnou hořejším hrotem v krku, ve středisku, které jogínové nazývají višuddha. Za tohoto stavu nikdo neodolá jo-

gínovu hněvu; je jím poděšen a vůbec se nevzmůže na odpor ani si neuvědomí svou případnou přesilu.

*Řekli mu: „Slyšíš, co říkají?“ Ježíš jim odpověděl: „Ano“.
Nikdy jste nečtli: 'Připravil sis chválu z úst nemluvňat a kojenců'?*

21, 16

Správně chápající jogín nebo ctitel Ducha nachází mnohdy své duchovní vůdce v těch, kdo mluví bezděčně, neboť mluví pravdu. Tito lidé, neuvědomující si obsah své řeči, vyjadřují to, co chce jogínovi říci duchovní centrum, ale co mu nemůže říci přímo, neboť nemá ústa. Použije tedy lidí bezděčně mluvících.

Stejně tak k nám může mluvit naše nitro. Nemůže-li se nás dovolat svým způsobem (tzv. vnitřní hlas), působí tlakem na ty, s nimiž se setkáváme. Ti, uneseni tlakem našeho nitra, vyjádří to, co nám nitro říkalo, ale co jsme z nějakých důvodů neslyšeli. Proto dávejte pozor na to, co vám jiní lidé říkají, abyste se event. dověděli, čeho je vám třeba k překonání nesnází a překážek v podnikání i na cestě vašeho duchovního vývoje.

*Ráno se navracel do města a pocítil hlad. Spatřil u cesty fíkovník; přistoupil k němu, ale nenašel na něm nic než listí; i řekl mu: „Ať se z tebe již nikdy neurodí ovoce na věky!“
Fík najednou uschl.*

21, 18-19

Člověk, který se odříká, musí být ctěn přírodou. Když po velikém odříkání a postu povolí tlak pokušení a on se může opět vrátit k běžnějšímu způsobu života, může požadovat na každé věci i bytosti, aby uspokojila nutné potřeby jeho těla. Neučiní-li to, může asketa celou tíhu utrpení, odříkáním přemoženého, přenést na toho, kdo mu v nouzi odmítl pomoci. Může ji na něho přenést z vlastní vůle nebo i bezděčně, totiž z prosté reakce na jeho jednání. Tato kletba působí na toho, kdo odmítá, přímo a věčně.

Nezáleží tedy na tom, jde-li o věc nebo bytost. V okamžiku, kdy jogín pomoci potřebuje, je mu povinen pomoci každý, ať může nebo nemůže. Neboť nemůže-li dobrý člověk nebo věc dobré kvality právě

pomoci, obrátí se jeho nebo její poměry v tu chvíli tak, aby pomoci mohli, mají-li ovšem lásku a soucit s trpícími bytostmi.

Ježíš přenesl kletbu zla na fík, protože fík nebyl ani dobrý, ani neměl soucit s trpícími bytostmi, což mu zabránilo, aby podal Ježíšovi ovoce, nehledě k tomu, že právě nebyl čas fíků. (Viz Marek 11, 13.) Nebo by byl Ježíš v době, kdy fík neměl plody, nepřišel pro ovoce. Byla zde prostá skutečnost, totiž že duchovní život fíkovníku nebyl plodný. To Ježíše přimělo jít k němu pro ovoce v době, kdy mu fík ovoce poskytnout nemohl. Své jednání musil fíkovník zaplatit životem (uschl).

Čtenáři se snad bude zdát tento komentář nelogický. Ale co může obecný člověk vědět o životě bytostí a věcí? Duchovní život je tak pestrý a rozsáhlý, že se v něm utápí svět bytostí i věcí. Je to, jako by hlavní činitel, nejvnitřnější bytostné a v širším smyslu kosmické Já, prochvíval vším a tím všemu poskytl možnost dorozumívání. Z dorozumění vzniká harmonie, převládá-li ve spolujednajících bytostech láska a dobro, nebo disharmonie, převládá-li v nich zlo, i když jen na jedné straně.

Z věcí mluví opravdu nejvyšší, netělesný kosmický element. A každý by jej slyšel, kdyby zcela neupínal pozornost na vymezené skutečnosti částek kosmického Já — na já vlastní bytosti. Jeho vyhraňováním a odlišováním od Všejá vycházejí z člověka jenom duchovní pazvuky a zkreslené obrazy představ, které člověk, propadlý domněnce o konečnosti stavu vymezeného já, pokládá za základní pravdy. Ale buď každý opatrný! Potlačuj sobectví vyhraněného já, abys nabyl moudrosti poznáním nedílnosti nejvyššího Já. Neupadej v omyl, že jen tradiční materialistický názor je pravdivý, protože je omezen nepoznáním nedílnosti nejsubtilnější kosmické materie a hmoty nejhrubší. Tímto nepoznáním vznikly hrubé omyly, z nichž pramenilo mnohé zlo, bludy a lži, znesnadňující život a brzdící duchovní vývoj lidstva.

Nejsme ještě na konci vnitřního vývoje. Je třeba poznat Zírající prapřincip a též i základní materiál, z něhož je zbudováno všechno jsoící. Pak teprve se zastaví úsekové poznávání a duch člověka vplyne do centra Všepoznání. V něm se utopí všechny bolesti a křeče toho, co je stvořené, a učiní se místo neomezené blaženosti a spokojenosti.

Všecko, oč byste prosili v modlitbě s vírou, dostanete.
21, 22

Jak se modlit, aby modlitba přinesla to, čeho si žádáme, nebo aby byla jinak účinná? Při modlitbě slovy myslíte na vyšší principy (Boha) a věřte bez pochybnosti, že bude splněno přání, za jehož splnění se modlíte. Je to druh účinné autosugesce, jak ji v jiném smyslu známe z učení lékaře Couéa.

„Jeden člověk měl dvě děti. Přistoupil k prvnímu a řekl: 'Dítě, jdi dnes a pracuj na vinici.' On odpověděl: 'Ano, pane,' ale nešel. Přistoupil k druhému a řekl totéž. On však odpověděl: 'Nechce se mi,' ale potom litoval a šel. Který z obou vykonal vůli otcovu?“ Odpověděli mu: „Ten druhý.“ Ježíš jim řekl: „Vpravdě vám pravím, že celníci a nevěstky předcházejí vás do království.“

21, 28-31

Celníci a nevěstky jsou lidé, kteří neslibili, že budou plnit vůli Světla, to je, že nebudou zveličovat zlo a životní společenské nesnáze, ba naopak si usmyslili získávat co nejvíce smyslových potěšení pro sebe, tj. jít proti Světlu. Byli však natolik prostí a jednoduší, že se svým jednáním Světlu a jeho působení neprotivili, neboť i Světlo ve svém vlivu dovoluje vyhovovat některým přáním těla, pokud jsou ovšem tato přání v souhlasu s jeho potřebami. Proto měli — jako dnes prostě žijící lidé dosud mají — otevřenou cestu k duchovním zkušenostem a k harmonickému životu ve Světle. Neboť v zákonech přírody bylo stvořeno lidské tělo a v jejich působení trvá. Proto tyto zákony, které jsou v harmonii s kosmickým Zírajícím principem, připouštějí obhajovat existenci těla ukojením jeho rozumných potřeb.

Ti, kdo slíbili, že půjdou ke Světlu a budou plnit jeho vůli, ale nešli, ani jeho vůli neplnili, jsou někteří kněží. Takoví, kteří přes své sliby, že povedou prostý život, budou krotit choutky těla a nebudou holdovat smyslovým požitkům, propadli hrabivosti a klamnému sebevědomí, že jsou lidmi lepšími nebo Bohem vyvolenými. Bylo to křivopřísežnictví a to uvádí pocity se svědomím do rozporu, což znemožňuje uskutečnit vnitřní harmonii a radost nebo blaženost ze správně žitého vnitřního života.

Ježíš přísně soudí všechno jednání lidí. Ale nikoli proto, že to byl jeho osobní poměr k jejich jednání. Mluví jen o zákonech zpětného působení činů a počinů. O zákonech, jež jsou nemilosrdné vůči všem přestupkům, ale jejichž působení téměř nelze zjistit, když lidé jednají upřímně, otevřeně a bezelstně. Proto není třeba, aby se člověk bál posmrtných trestů, byl-li nesobecký a žil-li v harmonii s cítěním, které ho vedlo ke konání dobra. Musí se však bát mnohého zla (i časného) ten, kdo jedná nepoctivě, se sobeckými záměry a zle, neboť trest jako opatrný nepřítel a zloděj napadne svědomí. Svědomí ho zase přiměje k takovým činům, pro něž bude napaden a případně i potrestán buď karmou, nebo jinými lidmi.

Téhož dne k němu přistoupili saduceové, kteří tvrdí, že není vzkříšení, a zeptali se ho: „Mistře, Mojžíš nařídil: 'Zemře-li někdo bezdětný, jeho bratr se přižení k jeho manželce a zplodí svému bratrovi potomstvo.' — Bylo u nás sedm bratrů. První se oženil a zemřel; poněvadž neměl potomstva, zanechal svou ženu svému bratrovi; stejně druhý, třetí až do sedmého. Poslední ze všech zemřela i žena. — Kterého z těch sedmi bude tedy ta žena při vzkříšení? Vždyť ji měli všichni!“ Ježíš jim odpověděl: „Mýlíte se, poněvadž neznáte Písem ani moci Boží. Při vzkříšení se lidé nežení a nevdávají, nýbrž jsou jako andělé v nebi. — Co se pak týče vzkříšení mrtvých, nečtli jste, co vám bylo řečeno od Boha? 'Já jsem Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.' Bůh není Bohem mrtvých, nýbrž živých.“ —

22, 23-32

Ti, kdo jsou nakloněni věřit v doslovné a neohebné tvrzení bible, klamou se ve věci vzkříšení tak jako saduceové. Přitom je lhostejné, věří-li, že v soudný den sestoupí Ježíš z nebe jako Kristus a bude soudit probuzené duše zemřelých lidí s konečnou platností, ať již ve smyslu symbolickém, nebo skutečném. Vzkříšení mrtvého je znovuzrozením živého člověka z Ducha a Vody (chcete-li podle slov bible), nebo též obecně platné jeho opětné povstání k životu po smrti v jiném těle.

Vzkříšení znovuzrozením je počátkem duchovního života v plné

duševní zralosti. Povstání k opětnému životu po smrti v jemném nebo přesněji v jiném těle je následkem toho, že dál trvá vyhraněné jáství, jehož přirozeným sklonem je touha po zachování individuální jsoucnosti. Lpění na individualismu duše způsobí, že duchovní síly žijícího člověka si zachovají soudržnost, která se nezruší jeho smrtí. Díky této soudržnosti bude moci přijmout nový obal, tělo, které je podle karmických dispozic z myšlení, cítění, lpění a mravnosti jemné nebo hrubé, světlé nebo temné, vyšší (lidské nebo nadlidské) nebo nižší (zvířecí nebo elementárně — astrální). V tomto těle pak k opětnému životu povstalý mrtvý člověk vstoupí do příslušných karmických vibrací, aby v nich získal nové nebo další zkušenosti a tak přes výstupy a pády ve svých existencích dozrál k poznání, že není žádoucí získávat existenci ani ve sféře zvířat, ani ve sféře astrálních fantómů, ani ve sféře lidí, ani ve sféře bohů nižších nebo vyšších a vůbec ve všech jiných tvarem vymezených existencích.

Názor křesťana, věřícího v posmrtný život, že povstane k životu po smrti nebo v životě — smrti v tomtéž těle a s týmiž vlastnostmi — odporuje zkušenostem i logickému myšlení. Ve změnách, jejichž výraznými stavy jsou vědomý život vezdejší, potom smrt s úplným rozpadem těla a potom vzkříšení tohoto života a těla pod dohledem Stvořitele, není plynulý proces. Ostatně by se zde naskytl otázka množství materiálu. Nesmírný počet těl za dobu mnoha miliónů let by si vyžádal k novému jejich vybudování tolik hmoty, kolik jí naše země dát nemůže. Jde tedy asi o něco jiného. To vysvětlují intelektuální jógy. Podle jejich učení je život v nepoznání, jaký žijí bytosti pudové a zvířecí, vlastně mátohou, která pro neodolnost vůči vnějším působením má blíže k mrtvolnosti než k životu. Jenom chtíč a lpění je kladným a osobitým projevem činnosti. A chtíč a lpění vyvolává znovupovstání ve formě, čili v životě tomuto podobném. Ale tento neblahý stav jednou skončí. Až nasycen zkušenostmi, zkrušen utrpením z nesplněných přání a vypálen tužbami a chtíči člověk pochopí, že takový stav není ani příjemný, ani dobrý, odvrátí se od světa a předmětů, podněcujících chtění, čímž se sám v sobě obrodí. To je pravé vzkříšení, které působí, že člověk přestane být člověkem s lidskými slabostmi. Bude mravně tak vyspělý, že andělský stav mu bude stavem předurčeným. Jeho bohem již nebude smyšlená více méně

nedokonalá bytost s maskou soudce, nýbrž prvek božské povahy, který je pro své kvality Bohem skutečným.

Odpověděl mu: „Miluj svého Pána Boha celým srdcem, celou duší a celou myslí. To je největší a první příkaz; druhý je s ním stejný: Miluj svého bližního jako sebe.“

22, 37-39

Výraz „Pána Boha svého“ znamená „osobní Bůh“. Jím se myslí nejsvětelnější bytostný princip. Nikoli tedy Bůh vládce, jakého nám staví před oči církevní učení. Neboť církevní Bůh — vládce je proti nejsvětelnějšímu bytostnému principu přece jenom příliš hrubý a lidský, i když jsme ochotni přiznat mu dobrotu, o níž mluví světské náboženství.

Tedy to nejzářnější, co v sobě nosíme jako vrcholný bytostný projev, dosud ovšem ve stavu neprojeveném, je ten prvek, jež můžeme považovati za osobního Boha. Jeho máme milovat z celého srdce svého, ze vší duše své a ze vší mysli své. Ve zpětném působení povede tato práce nebo projev osobnosti k naplnění vědomí dobrem a Světlem. Z toho pramení osvícení a oprostění od pout závislosti na pomíjejících věcech a další jejich následky — zničení utrpení a bolestných duševních konfliktů.

Když se farizeové shromáždili, otázal se jich Ježíš: „Co myslíte o Kristu? Čí je syn?“ Odpověděli mu: „Davidův.“ Řekl jim: „Jak jej může tedy David v Duchu nazývati svým Pánem, když praví: 'Řekl Pán mému Pánu: Posad' se po mé pravici, dokud ti nepoložím tvé nepřátele pod nohy'?“

22, 41-44

Kristus v pravém smyslu toho slova nemůže být synem člověka. Je inteligencí též kvality jako Duch svatý, jenomže je vyzbrojen vůlí a jeho působení je i jinak vymezené. Duch svatý je totiž prostorově neomezené a kladně působící Světlo, jež nestranně působí na všechno dobré i zlé. Kristus pak je tímž světlem, které dokonává mystický proces v člověku ve znovuzrození, z něhož povstává člověk všelásky. Všeláska znamená aktivní šíření dobra a Světla magicky, totiž přáním, vedeným představou na místo určení.

Podle zákona mystického vývoje se může stát Kristem každý člověk. Bude jím však jen dočasně. Zkušenosti z nasycení životem jej povedou k tomu, aby stále více tíhl k nejvyššímu stavu jsoucnosti, tj. k neutrálnímu zírání v blaženosti a nedotknutelnosti (ve smyslu spojování s čímkoli projeveným). A jelikož Kristus je jsoucnost nebo stav na cestě k blaženému indiferentismu, musí jím lidé na své cestě vnitřního dozrávání projít.

Tu promluvil Ježíš k zástupům a k svým učedníkům takto: „Na stoličce Mojžíšově se usadili zákoníci a farizeové. Všecko, co vám říkají, činite a zachovávejte; ale jejich skutků nečinite, neboť mluví, ale nečiní . . . “

23, 1-3

Převážná většina kněží učí správné náboženské nauce. Učí nás, abychom zachovávali všechna její přikázání, zdůrazňují nutnost jejich mravních zásad, vedoucích k očištění a požeňnanějšímu životu. Sami však nežijí podle svých slov. Tím se kněžství stalo povoláním. Je to povolání, které získalo lidskou pečeť vysoké duchovní hodnosti, jakou zaujímají mudrci a věštcí, což Ježíš vyjádřil slovy posledního z citovaných veršů. Proto se s ohledem na své budoucí blaho můžeme řídit tím, co kněží praví a učí; nikoli tím, co činí, neboť jedno s druhým nesouhlasí.

Z lidského hlediska nelze kněžství nic vytknout, pokud jednání kněží není v rozporu s jednáním obecného člověka a pokud toto jednání neprovázejí myšlenkou, že je kněžství činí lepšími a nad jiné nadřazenými.

Následující verše (4 — 7), které nemíním citovat, nehodí se v dnešní době na všechny kněze a pokud něco z řečeného se na ně hodí, přece se zdá, že počet kněží s takovou ctižádostí klesá.

Vy se nedávejte nazývati rabbi, neboť máte jediného mistra, a vy všichni jste bratři.

23, 8

Učitelem na cestě duchovního vývoje může být jen jeden z mnohých, kteří dosáhli tzv. mistrovského stupně. Ale ani mistr povoláný k úřadu nebo funkci vůdce nesmí být o sobě přesvědčen, že je mis-

trem nauky. I on, pokud je v těle a žije více méně obecným životem, je jen žákem náboženské nauky, neboť se musí ještě dále duchovně zdokonalovat. Přijme-li přesvědčení, že je učitelem, a proto znalcem mystické cesty, zavře si sám brány dalšího poznávání.

Zdůrazňuji, že i učitel duchovní nauky musí o sobě vědět, že je žákem, nikoli to jen tvrdit. Neboť toto tvrzení, nikoli vědomí o sobě zavírá dveře poznávání. Ale toto omezení ve vlastním hodnocení sebe se netýká učitelů, jako byl např. Buddha. Jeho vnější život byl v úplné harmonii s požadavky, jež jsou na člověka kladeny, chce-li si udržet převládající duchovnost. Předpokladem pro její udržení je úplná nebo téměř úplná svatost.

Běda vám, pokryteční zákoníci a farizeové! Zavíráte království nebeské před lidmi; sami do něho nevcházíte a nedovolujete vejíti těm, kdož chtějí vcházeti.

23, 13

Čím vlastně kněží zavírají lidem království nebeské? Úmyslným překrucováním učení o spásném životě a autoritativním vnučováním tohoto zvráceného učení svým svěřencům. Když sami nemohou dodržet nebo nedodržují přísná pravidla spásné náboženské mravouky, nahražují je pravidly jinými, jaká vyhovují jejich nikoli nezávadné mravnosti. Vědomě obcházejí správná nábožensko-mravní pravidla a tím zamezují jiným lidem vstup do duchovního života. Proto budou souzeni přísně.

Běda vám, pokryteční zákoníci a farizeové! Obcházíte moře i zemi, abyste získali jednoho nového věřícího, a když se jím stane, učiníte z něho syna gehenny (pekla), dvakrát horšího, než jste sami.

23, 15

Totéž bychom mohli vytýkat misionářům a dřívějším náboženským a křesťanským válkám. I zde se vybíjely a vybíjejí lidská nevědomost a fanatismus v duchovně prázdné snaze získávat přívržence náboženství, jehož smyslu a účelu sami nerozumějí. A co víc! Jelikož mu nerozumějí, vykládají bludy pověrčivosti, přizpůsobené osobním slabostem mravním, citovým a rozumovým těch, kdo jsou v čele církví.

Tímto bludem se strhávají do propasti i získaní věřící. To bylo a bohužel je dosud.

Běda vám, vy slepí vůdcové; vy říkáte: 'Kdo přísahá na chrám, to nic není; kdo by však přísahal na chrámové zlato, ten je vázán.'

23, 16

Stejně tak se dnes utápějí učitelé náboženství v maličkostech. Zdá se, že „pravověrným“ stoupencům náboženství ještě dnes nezáleží tolik na mravnosti a charakteru jako na souhlasu s články víry, kterým nerozumějí a kterými se téměř nikdo v životě neřídí. Tak se věnuje pozornost mušce, zatím co nezrokovaný slon řádí v zahradě Du-cha.

Běda vám, pokrytečtí zákoníci a farizeové! Dáváte desátky z máty, z kopru a z kmínu, ale zanedbáváte důležitější předpisy zákona, totiž spravedlnost, milosrdenství a věrnost. To- to je nutno činiti, ale onoho zanedbávají.

23, 23

Jenom hloupá obchodnická spekulace může věřícím lidem namlouvat, že k získání zásluh, jimiž si chce člověk otevřít vstup do nebe, stačí majetkově nepocíitelné úplatky. Neboť do nebe, to je do stavu vnitřní harmonie a pocitů štěstí, je možné se dostat jen ctnostným životem a kázní, jimiž se člověk na takové prožitky vnitřně připraví. Majetkově nepocíitelné úplatky může dávat i člověk propadlý peklu a rozmařilosti. Hnací silou jeho skutků však může být jenom strach, pýcha nebo zvrácené přesvědčení, že na sebe může svést požehnání bez citelné oběti.

Soud (spravedlnost), milosrdenství a věrnost (dobrota) jsou těžší oběť, již nemůže podstoupit sobecký, světský nebo povrchní člověk.

Sobectví, světskost a povrchnost ve spojení s autoritou kněžství je těžké provinění proti nevyhnutelné náboženské morálce a svolává na takového kněze těžké karmické tresty.

Vy slepí vůdcové! Cedíte komára, ale polykáte velblouda!

23, 24

Jinými slovy: maličké přestupky vážíte a vytýkáte, ale veliké schvalujete, nebo je soudíte velmi shovívavě, nebo je přecházíte bez povšimnutí. Maličké přestupky jsou např. drobné mravní nebo náboženské poklesky, které se záhy napravují. Veliké jsou např. sobectví, hrabivost, nekázeň, zjevné nebo skryté pokrytectví, faleš, obžerství a holdování nemravnostem.

Běda vám, vy pokrytečtí zákoníci a farizeové! Vy čistíte zevnějšek číše a talíře, ale uvnitř jsou plné vašeho lupu a nestřídmosti.

23, 25

Tendence člověka vyvolávat v jiných lidech zdání, že je bytostí vnitřně i zevně morálně ušlechtilou, svědčí o tom, že se poddává vůdčím pohnutkám povrchních lidí. Stěží bychom si vážili kněze, který by byl duchovně čist a svatý a přitom nedbalý zevnějšku, ať již jde o vyjadřování, chování nebo jiné osobní projevy. A přece vnitřní hodnoty nejsou tolik vázány na zevnějšek. Vnitřní prázdnota bývá mnohdy zahalována pestrými květy zevní ušlechtilosti. Ale svět je již takový. Vyžaduje, aby byl člověk zevně ušlechtilý, uhlazený, zdánlivě šlechetný a dbal na jistou mravní společenskou formu, ale přehlíží upřímnou oddanost prostého člověka, neboť svět žije jen tím, co vidí a zažívá smyslově. Jak potom má být duchovně hodnotný kněz, který je též lidský a propadl klamu v hodnocení duševních a duchovních kvalit? Musil by dříve přemoci vliv a tlak pudové (zvířecí) osobnosti cvičením oddanosti Světlu, ale k tomu jej církevní učení nevede. Proto nebývá lepší než lidé ostatní, lidé více či méně animálně orientovaní. Duchovní život je takovému knězi cizí, i když ve svém počínání projevuje opravdovou zbožnost a víru v Boha. Zevní přetvářka, která se vždy skrývá v povrchním jednání, saje upřímnost, nutnou ke cvičení se v oddanosti. To však i Ježíš soudí přísně. A není možné se s tím snadno vypořádat.

Běda vám, vy pokrytečtí zákoníci a farizeové! Budujete prorokům hrobky a zdobíte pomníky spravedlivých a říkáte: 'Kdybychom byli žili ve dnech svých otců, nebyli bychom se s nimi účastnili prolévání prorocké krve.'

23, 29-30

Totéž tvrdí a myslí si všichni ti „věřící“ dnešní doby, kteří jsou vlastně fanatickými vyznavači Boha a Ježíše Krista. Ale notně se obelhávají. Dosvědčují to svým fanatismem. Vědí totiž, že Spasitel musí vypadat jen tak, jak si ho sami představují. Přitom si nedovedou domyslet, jaká nespočetnost projevů může provázet život těch, kdo v sobě rozvinuli duchovní život.

Ustálená představa o podobě a chování Spasitele je hnací silou odporu a útoků jedněch lidí proti druhým. Dosud totiž vládne přesvědčení, že byl jenom jeden boží syn — a to byl Ježíš. Ostatní lidé jsou podle této představy jenom duchovně prázdná stvoření: nevědomci, pokud jde o znalosti boží přirozenosti a zákona odplat, nebo podvodníci, jestliže si někdy dovolí tvrdit, že tyto věci znají. Neboť podle názoru průměrného věřícího člověka, který zastupuje celé to množství obecných lidí, nemůže žádný člověk vystihnout tzv. boží vůli. Kdo tvrdí, že ji zná, je věřícím člověkem vyhlášen za kacíře, pyšného člověka nebo dokonce d'ábla.

Tzv. boží zákony a vůli podstatné jsoucnosti (Boha) je možné vystihnout nebo poznat. Dokonce je možné poznat je dokonale a uvést své počínání s nimi natolik do souladu, že se člověk s Bohem téměř nebo úplně ztotožní. Ale o tom nemohou nic vědět lidé, jejichž pohnutky k jednání pramení z nezřízených žádostí jejich vlastní pudové podstaty, z nevědomosti a zla. Proto budou dál udržovat spojení s principem kosmické Temnoty a získávat jeho vlastnosti: nevědomost, nepoznání, pud a vášeň, i když budou stále plnit svá ústa slovy chvály světlých principů a Boha.

Neboť pravím vám: Neuvidíte mne od nynějška až do té doby, kdy řeknete: Požehnaný, který přichází ve jménu Páně!“
23, 39

Dokud Ježíš žil, hledali lidé příležitost, aby ho mohli zabít. Podvědomě se totiž domnívali, že jenom tak se zbaví zkrušující moci jeho slov a vyzarování. Ale po jeho smrti nastal obrat. Poznalo se, že Ježíš byl dobrý a spravedlivý a bylo záhodno ho následovat. Později ho oděli do hávu legend. Tím se z něho stal výnosný předmět, jímž je možno mávat jako korouhví spravedlnosti a božích vyhrůžek. Jeho čisté duchovní učení se mísilo s obchodní mazaností

interpretů náboženství. Tak vznikly církve, které mohou slibovat věčnou blaženost za několik modliteb a ztrnulých náboženských úkonů. Ale spravedlnost bdí a nenechá se ošálit. Lidé budou odměňováni za skutky.

Když seděl na hoře Oliv, přistoupili k němu o samotě učedníci a řekli: „Pověz nám, kdy se to stane a jaké bude znamení tvého příchodu a skonání věku?“ Ježíš jim odpověděl: „Mějte se na pozoru, aby vás někdo neoklamal!“
24, 3-4

Tato zdánlivě nepřímá odpověď Ježíšova klade na srdce těm, kdo neznají duchovní projevy, aby byli opatrní a nedali se svést předpověďmi o průvodních jevech zrození nebo návratu Spasitele, o jeho tělesném zjevu a povaze. Nesmíme zapomenout, že Spasitel se může zrodit v dospělém člověku a že tudíž předpovědi o jeho příchodu mohou mít význam toliko symbolický. Neobvyklé průvodní jevy Spasitelovy činnosti, jež tyto předpovědi uvádějí, mohou být napodobeny podvodníky.

Faleš a klam se neomezují na jednání, týkající se obecných věcí. Zasahují i do duchovna, zejména v podobě komentářů k náboženské nauce, v náboženské filozofii a v kvalifikaci náboženských zkušeností. Kolik těch experimentátorů s psychickými silami lidského těla, tj. spiritistů, magiků, magnetizérů aj. ví, že tyto síly jsou k tomu, aby jejich ovládnutím a jejich pomocí dosáhl člověk cíle všech tužeb a snah? Nikoli jen efektů, jež mají jiným lidem nebo samým stoupencům tajného učení ukázat zvláštnosti, jež domněle dokazují existenci Boha! Nesvádějí tyto lidé z neznalosti pravého stavu věci lid ze správné cesty realismu, dovršujícího své poslání, na cestu zmatku a blouznění? Psychické síly lidského těla jsou omezené. Jejich vybíjení seancemi a jinými magickými praktikami je nadměrně vyčerpává. Tím se vlastně zúmyslně porušuje rovnováha sil psýchy a těla a to nakonec člověku znemožní, aby vyčerpal dispozice svého fyzického a psychického života. A to všechno jenom proto, aby se podpořil fanatismus.

Jóga, již ctím a uznávám jako nauku s kladnými hodnotami, rovněž učí, jak manipulovat s psychickými silami. Používá jich však je-

nom k tomu, aby člověk získal zkušenosti a na jejich základě i poznání a schopnost zhodnotit účinky a zpětné působení činů. Tak jóga pomáhá najít rozřešení všech otázek, které se týkají konečného odstranění strasti. Při tom všem učí, jak doplňovat psychické síly těla pránajámou a jinými ještě jemnějšími pracemi, takže člověka duševně nevyčerpává. Naopak mu ještě pomáhá žádat o psychické síly a doplnit je, jeví-li se toho potřeba.

Dávejte tedy pozor, aby vás někdo nesvedl. Věřte, že Spasitel nemusí přijít na svět na oblaku s mocí a slávou velikou (viz Mat. 24, 30), ba ani to nemusí být tělesně. Může přijít tak prostě jako obyčejný člověk, který dá životu na světě nový, ale dobrý směr. Jiným Spasitelovým příchodem je jeho příchod duchovní. Jsou doby, kdy zbožnost a dobrota rostou a množí se samovolně. Tehdy je možno předpokládat, že Spasitel přišel na svět jako duch. Že naplnil zemské ovzduší nebo že se stal prostě dechem, který člověka mravně očisťuje a zlepšuje.

Tedy bez slávy a bez fanfár relativně ustupuje vláda jedné guny vládě guny druhé a v jejich vládě se mění mravnost, sklony i povaha lidí. Převládne-li sattva, pak je obecným jevem na světě štěstí, klid, spokojenost a rozvoj vědomostí. V době, kdy vládne radžas, je život provázen činností, chtíči, neklidem, chaosem apod. V době, kdy vládne tamas, převládá nevědomost, necitelnost, lenivost a klam.

Spasitel je duchovní vůdce, který tyto tři síly přírody ovládá a je nad ně povznesen; proto mu lidé nerozumějí. Musí ho tedy chápat jako svůj ideál a tak postoupit k vyšší guně, odkud je blíž k panství nad elementy, ke stavu Boha. Tvrzení, že Spasitel přijde v jistém těle s jistými znaky, je velmi nespolehlivé a je založeno na nepochopení a na neznalosti významných projevů Ducha.

Neboť přijdou mnozí v mém jménu a budou říkati: 'Já jsem Kristus' a oklamou mnohé.

24, 5

Toto tvrdit se snad dnešní člověk ani neodváží. Odváží se však své učení nebo pochopení Nového Zákona označovat za „kristovské“. Pečlivou analýzou jeho názorů však často dojdeme k závěru, že zase

jde jen o čištění konvic a mís na povrchu, ale psychická kázeň zůstává nepovšimnuta. Většinou jde o povrchnost nadutce, který svádí lidi ke společenskému kultu bez vztahu k záležitosti ryze niterné — k náboženství. Tím se ten, kdo vykládá náboženství, stává svůdcem lidí.

Uslyšíte o bojích a válečných zprávách. Hled'te, abyste se nelekali. Musí se to státi, ale to ještě není konec.

24, 6

Ježíš varuje apoštoly před obavou ze zla. Toho se člověk snadno uchrání, když se s dobrou a veselejší myslí zahloubá do svého nitra a s takovou náladou tam setrvává. Apoštolové tento prostředek k odrážení sugestivního účinku zlého dění jistě znali. Ze zkušenosti mohu říci, že se jím může člověk do jisté míry chránit před nebezpečím. Teprve při převládnutí tzv. démonických vlivů může být tato ochranná zeď probořena a člověk je napaden. Ale i pak lze mnoho vykonat pro svou ochranu.

Neboť povstane národ proti národu, království proti království; nastane hlad a zemětřesení na rozličných místech.

24, 7

Ježíš předpovídá soužení v celém civilizovaném světě. A je zajímavé, že se tyto věci opakují vždy po tom, když nějaký člověk mocí vůle zastaví vlastní duševní činnost. Nelze však zjistit, nejde-li též o kosmický vliv. Jisté je jen to, že se někdy některému člověku podaří zcela záměrně zastavit duševní činnost a v tomto stavu manipulovat s duševní silou, která je stejně v lidech jako v kosmu. Teprve potom se vyskytnou neblahé předzvěsti pro celý svět. A je též zřejmé, že tajemné vztahy mezi člověkem, jenž zastavil duševní činnost, a ostatními lidmi jsou prostou skutečností. Pak je tento jogín okolnostmi nucen nepovolit, aby se duševní síla jeho bytosti vrátila k opětné činnosti. Tak vyvolá napětí, způsobující podivný pohyb sil kosmu, jež mají vliv na duševní stav lidí. A pak, vzývá-li jogín Světlo, dochází k podivnému mísení nepřátelských sil, totiž Světla a Temnoty. Tím jsou připraveny boje ve sféře příčin, boje, jimiž lidstvo dospívá o stupeň výše k nejvyššímu poznání. Tak jogín v imaginárním světě, v říši

příčin, pomáhá světu k hlubšímu poznání, ale tato pomoc vede svět k vyšším metám přes utrpení a soužení.

Jóga učí zvláštním pracím. Učí tomu, jak manipulovat s duševními silami, jak je mísit a uvádět v činnost tak, aby bylo způsobeno víc dobra než zla. Když jogín dosáhne svého osobního duchovního cíle, je povinen mísit síly Světla se silami Temnoty při relativní převaze sil světlých, aby způsobil mnoho dobra a požehnání pro sebe nebo pro svět v říši příčin. V říši příčin toto latentní dobro a požehnání dozraje a pak se podle této nauky uplatní ve světě našich reálných jevů. Tím se jógická činnost stává požehnáním pro svět. A duševní napětí jogína, i když nevede jeho bytost k okamžitému klidu, vede jistě k povahovému zlepšení ty, kdo se s ním setkají. Příkladem je Ráma-kršna, o němž se praví, že měnil hříšníky ve světce svým prostým působením.

Tehdy vás budou vydávati v soužení a zabíjeti vás, budete nenáviděni ode všech pohanů pro mé jméno.

24, 9

Utrpení a zatemnělost podněcuje lidi k tomu, aby pronásledovali člověka, který v sobě nosí nejvyšší kosmické Světlo. Stejně jsou pronásledováni ctitelé takového člověka, neboť i oni mají vztah k nejvyššímu kosmickému Světlu.

Trpící a zatemnělý člověk je nepřitelem každého, kdo v sobě vyvinul a nosí Světlo, neboť má podvědomý pocit, jako by byl tento člověk příčinou jeho znepokojování. Kromě toho by chtěl mocí prosadit svůj názor na život a svět, názor protikladný názoru osvíceného člověka.

Tehdy se mnozí s pohoršením odvrátí a jeden druhého bude zrazovati a nenáviděti.

24, 10

Poněvadž vyvrcholí nepravost, láska mnohých ustydne. Ale kdo vytrvá do konce, bude zachráněn.

24, 12-13

Kdo v světě rozjitřených vášní, nenávisti, zápasů a bojů udrží pozornost soustředěnou do vlastního nitra při dobré a radostné mysli,

dočká se vítězství dobra a Světla i pocitu vlastního vnitřního vysvo-
bození buď ještě za živa, nebo při smrti. Je však obtížné tak žít.

Až tedy uvidíte ohavnost zpusťování, o kterém mluvil prorok Daniel, jak stojí na svatém místě — kdo čte, rozuměj! —, tu nechť obyvatelé Judeje utekou do hor; kdo je na střeše, nesešťupuj, aby si vzal s sebou něco z domu; kdo je na poli, nevracej se, aby si vzal šaty. Běda ženám těhotným a kojícím v těch dnech! Modlete se, aby váš útěk nenastal v zimě nebo v sobotu; neboť bude tehdy velká tíseň, jaké nebylo od počátku světa až do nynějška a jaké nikdy nebude.

24, 15-21

Ježíš předpovídá další mravní a kulturní úpadek. A to platí i pro dnešní dobu. I dnes můžeme zachycovat předzvěsti, že moc zla bude zesilovat až k nejvyššímu stupni, kde pozře samo sebe. A vyvrcholení zlého bude zlé. Neboť zlý uchvatitel nebude již uchvacovat jenom tělo, nýbrž i ducha člověka, který byl dosud od zla téměř uchráněn. Z žen matek se budou rodit ďáblové a jejich život bude jejich plodem ohrožen. Zachránit se budou moci jenom ti, kdo budou v dobru uzavřeni v sobě. Neboť to bude triumf Satana, který se narodí, aby sám sebe pozřel.

Dobu vlády zla nazývají Indové kali juga. Podle tamilského kalendáře započala dne 17. února 3101 př. Kr. v 00 hod. podle poledníku Ujjajini a bude trvat 432 000 let. O jejím vystupňování praví mezi jiným Mahánirvánatantra: „Až muži budou sluhy žen a otroky svých vášní, bude kali juga silný. Až ženy budou bez srdce a hádavé, bude kali juga silný. Až králové Klečkha (západních národů) se budou bít o moc a trůny, bude kali juga silný. V kali juze nebude pašu bhavy (oběti) a jenom cesta kauliků (prostého hloubání) bude schůdná. Zato upadnou v prokletí ti, kdo se odváží prakticky studovat velké jógy. — Až lidé budou vstupovat do manželství podle jiných zákonů, než mnou (bůh Šiva) ustanovených — mluví se o harmonii duší — pak kali juga bude silný . . . “ Ježíš zase v citovaných verších praví, že vystupňování zla bude provázeno znesvěcením svatého místa. Tomu je nutno rozumět tak, že vnitřní nebo citové spojení s nejsvětějším dobrem a zbožnost budou nahrazeny používáním vyšších duševních sil

k budování tělesných výhod na zemi. Tím jsou totiž ztraceny poslední možnosti uskutečnit vnitřní harmonii, blaženost a štěstí.

Symbolický smysl ostatních citovaných veršů napovídá, že se bude třeba mocně bránit, aby člověk neupadl do utrpení. Ježíš radí, aby ti, kdo jsou v Judsku, to je ve víru smyslového života a dění, utekli na hory niterné odpoutanosti a pocitů blaha. Ti, kdo pracují na poli, to je v pokoře a s odevzdaností (karma jóga), nechtě se již neohlížejí po tom, jaké vnější účinky, které jiné lidi zajímají nebo oslňují (šaty, roucha), bude jejich úsilí mít. Těhotní, tj. ti, kdo jsou na cestě růstu Ducha, jsou v době rozpoutaného zla v nebezpečí, že podlehnou pokušením a svodům své nižší přirozenosti — d'ábla. Útěkem v sobotu se myslí podlehnout pokušení v době rychlého postupu nebo vnitřní rovnováhy; v zimě pak propadnout pokušení v době vnitřního oslabení. V této době může cvičící nebo duchovně rostoucí člověk nejvíc ztratit.

A kdyby ony dni nebyly zkráceny, ani jediný člověk by se nezachránil. Ale k vůli vyvoleným, budou ony dni zkráceny.
24, 22

V dobách zvýšeného působení zla, to je v době vlády d'ábla nebo Satana, nemohou dosáhnout spasení lidé, kteří neznají jógu a neprovádějí ji. Ale ti, kdo jsou již karmicky zralí, a proto připraveni k provádění očištné jógy, budou k ní naopak událostmi přivedeni. A až se naučí spočívat duševně ve světlém klidu a pohodě, vymaní se z vlivů zla, obestírajících lidského ducha, jenž žije v ohni nepříznivého dění. Duševním spočinutím ve Světle se kromě toho nakonec člověk spojí s nejvyšším Duchem a to lze považovat za okamžité nebo posmrtné spasení.

V následujících verších Ježíš znovu varuje před falešnými proroky a Kristy, kteří budou činit i zázraky (rozvoj hypnotické síly a jiných podřadných magických schopností) a napodobovat světelného Ducha i ve ctnostech. Jejich ctnosti budou však znamenat pouhé zušlechtování zevnějšku nebo úsilí o vzbuzení dobrého dojmu u lidí, tedy jen velkou lež!

*Neboť jako blesk vychází od východu a jeví se až na západ,
tak bude příchod Syna člověka.*

24, 27

Kristovská doba vystřídá dobu temného zla (d'ábla) takřka bez přechodu. Nastane uvolnění, které nebude nikdo téměř pozorovat, protože obklíčení nitra temnotou a zlem trvá velmi dlouho. Nevím ovšem, jak si Ježíš představoval svůj opětný příchod v těle na svět, což se dá vyčíst z tohoto a následujících veršů. Jóga totiž vylučuje možnost, aby nějaká bytost mohla sestoupit nebo přijít na zemi tak otřásajícím způsobem. Ne proto, že nezná všechny možnosti duchovních a duchovně fyzikálních projevů, nýbrž naopak proto, že je zná. Její učení, jež svými kořeny tkví pevně v půdě logiky, učí podle týchž zákonů, že žádná bytost omezená tvarem nemůže působit tak obrovitě. To znamená mít při upjaté vůli na něco takové insignie, aby její prostá jsoucnost byla světem kvalitativně správně poznána a přijata naráz jako pravoplatný vykonavatel boží vůle. Je však možné připustit jiné symbolické vysvětlení. Jsou totiž okamžiky, kdy duchovní Já jogínovy bytosti prudce zazáří a zapůsobí navenek jako činná síla, která pod jeho dohledem a ovládána vyvolá sympatické vztahy v jiných lidech. V této spojitosti pozvedne jogín duchovní Já i v jiných lidech, když znovu donucen okolnostmi provede soustředění vysoké povahy. Ale tomuto vysvětlení odporuje způsob mluvy citovaného verše. Proto jej budeme považovat za podvržený nebo za nejasné vyličení symbolu nějakého dění.

Hned po tísní oněch dnů se zatmí slunce, měsíc nebude vydávati své záře, hvězdy budou padati s nebe, mocnosti nebeské se zachvějí.

24, 29

I v tomto verši jsou malé nesrovnalosti. Ačkoli je nutno připustit, že se mohou dostavit vyjmenované přírodní jevy, přece nelze připustit výraz „A hned po tísní (útrapách) oněch dnů . . .“ Jde totiž o jevy, které se dostávají při odchodu jogína (ovšem svatého) z tohoto světa a nikoli až potom. Ale je zde též skutečnost, která by mohla do jisté míry ospravedlnit tvrzení tohoto verše. Utrpení totiž vrcholí

v posledních okamžicích života jogína, který je v jistém spojení se světem. Při jeho smrti a bezprostředně po ní pak dochází ke jmenovaným úkazům, a to jenom proto, že jogínem dříve spoutané Světlo se opět postupně uvolňuje. Doba uvolňování Světla může pak vést k výrazu „po útrapách oněch dnů“. Uvolňování dříve spoutaného Světla je proto možné pokládat za skončení doby všeobecného utrpení. Ale významnou okolností, to je možnost dostavení se vyjmenovaných úkazů, je nutno připustit. A stane-li se to při úmrtí jogína, můžeme předpokládat, že to byl jogín vyspělý, jemuž leželo na srdci blaho všech bytostí, tedy Spasitel.

Tehdy se zjeví znamení Syna člověka na nebi, tehdy budou naříkati všechny kmeny země a spatří Syna člověka přicházeti na nebeských oblacích s velkou mocí a slávou.

24, 30

Slova „Tehdy se zjeví na nebi znamení Syna člověka, tehdy budou naříkati všechny kmeny země . . .“ můžeme vysvětlit takto: v určité době je i vzduch nasycen osvěčující silou jako esencí. To lidem pomáhá, aby pochopili zlo, jehož rozvoj člověk umožnil svým zporvchněním. Odtud pramení pocit viny na spolutvoření zla, které je ještě v činnosti, ale které již umírá. Můžeme věřit, že v jistých dobách je toto poznání obecné a dostavuje se periodicky někdy po kratší, jindy po delší době.

Druhá polovina verše může být vykládána kladně jen při přesvědčení, že vesmír je naplněn všeobecnými božími bytostmi, nebo tehdy, když jsme schopni věřit v existenci všemohoucí *bytosti*. Poznání džňána jogína je jiné. Pro něho je vesmír se všemi duchovními i fyzickými projevy vesmírem sil a silových napětí, které jsou někdy povahy víc duchovní, jindy fyzické. Pro džňána jogína není stvořitele, který by se na stvoření díval jako na svůj výtvar, jemuž může a chce vnucovat svou vůli. Nemůže tedy být ani jeho syna Spasitele, jenž by mohl přijít ve svém těle na zemi jakožto boží moc. Jeho moc jako bytosti s omezenou kvantitou hmoty je analogicky též omezena. Proto nemůže svou vůlí povolát k tzv. poslednímu soudu všechny bytosti; tím méně je uvrhnout za trest do pekla nebo jim za zásluhy dát nebe, jak tomu věří mnozí křesťané. Mluva tohoto verše může být symbo-

lická, ale jelikož tento verš mluví jasnou řečí v jiném smyslu, budeme jej považovat taktéž za chybně napsaný.

Následující verš je třeba posuzovat z téhož hlediska.

O onom dni nebo hodině pak neví nikdo, ani nebeští andělé, ani Syn, jenom sám Otec.

24, 36

Jsou věci, které se může dovědět člověk, ale ani andělé ani jiné bytosti duchovního světa se o nich dovědět nemohou. To proto, že sféra jejich zájmů je docela jiná než sféra zájmů zbožného člověka. Jen zbožný člověk je schopen analyzovat vnitřní procesy, setrvat při tom ve světelnějších sférách a vnášet Světlo do chaotické činnosti prožívání. Tím může získat vysokou moudrost, již mnohé světlé bytosti duchovního světa získat nemohou. Ostatně zkušenosti jogína mohou ukázat mnoho zajímavostí. Jsou jogínové, kteří by vám mohli říci, že např. andělé neznají mnohé z toho, co zná jogín. Jenom bohové, kteří jsou duchovně dokonalejší, znají mnoho zvláštních věcí z toho prostého důvodu, že dokonalejším ovládním sebe ovládli též dokonaleji přírodu a tak poznali víc tzv. tajemství.

Jako totiž ve dnech před potopou lidé jedli a pili, ženili se a vdávali až do dne, kdy Noe vešel do korábu, a jako nic nevěděli, až přišla potopa a všechny zahubila, tak bude i příchod Syna člověka.

24, 38-39

Lidé holdují vnějšímu životu přesto, že se jim naléhavě vnucují otázky života vnitřního, který je podstatou vnějšího života. Proto nevědí ani netuší nic z toho, co je má postihnout za jejich mravní přeštky; jdou prostě slepě vstříc událostem, podstatně působícím na jejich život. Kdyby, poslušni tzv. božích zákonů, žili v trvalém zahlobání v neměnicí se své vyšší Já, dověděli by se vždy včas o významných budoucích událostech, jež se jich týkají. Pak by se na ně mohli připravit a také z nich mnoho výtěžit pro obohacení životními zkušenostmi.

Z vyššího hlediska se nemá příliš vzdorovat osudu, postihujícímu tělesnost. Je třeba, aby se naplnil karmický zákon a člověk mohl do-

žít svůj život a dosáhnout cíle zkušeností, v němž bude odstraněno všechno to, co bolí a způsobuje utrpení.

Ezoterní význam těchto veršů napovídá, že nastane velká změna, kdy se duchovní vlivy více uplatní. Zároveň též mluví o tom, že na to lidé nebudou připraveni.

Tehdy budou dva lidé na poli, jeden z nich je přijat, druhý ponechán.

24, 40

Při tzv. vylití Ducha, tedy v době přelomu materialistického názoru v duchovní, vdechne osvěcujícího Ducha bez nebezpečí a ohrožení tělesné existence jenom ten, kdo byl na to připraven způsobem života v mezích zákona Pravdy a spravedlnosti. Ale ten, kdo holdoval hmotě a smyslovým požitkům, může ze strachu před Světlem propadnout Temnotě na celou následující dobu vlády Světla. Jedná se zpravidla o dobu velmi dlouhou, často o dobu celých staletí.

V době vlády Světla dosahují nejvyššího vývojového stupně jenom jedinci, a to po značné námaze. Kdežto v době, kdy je zvýšená činnost temného principu (Satana), dosahuje se vysvobození snadno u většího počtu lidí. Příčinu je dlužno hledat v tom, že v době, kdy převládá Světlo, nedochází u bytostí k tolika vnitřním konfliktům, proto také tak často nevystupuje zájem o zodpovědění otázek vnitřního života. Jenom u mála zralých lidí, kteří se v takové době zrodí, je možno předpokládat, že postoupí dál. Ale v době krizí a zla se lidé často utíkají do nitra před zmatkem zpovrchnělého života a tím splní požadavek duchovního zasvěcení.

Bděte tedy, protože nevíte, kterého dne váš Pán přijde.

24, 42

Bděním se myslí svěží a objektivní soustředění na neměnicí se Já, jsoucí v člověku. Hodinou Pánova příchodu jsou vyšší vjemy, které jsou zachyceny vědomím při vědomém, objektivním soustředění na neměnicí se Já.

Proto i vy buďte připraveni, neboť Syn člověka přijde v hodinu, v kterou se toho nenadějete.

24, 44

Vyšší vjemy nemůže zachytit ten, kdo se dlouhou dobu nesoustředoval nebo pečlivě neanalyzoval procesy a změny, k nimž došlo v jeho nitru. Neboť jde o Světlo, Světlo tak jemné, že uniká ještě při nejmenších poruchách rozlišování. Je to Světlo dharma kája, které bleskne člověku, vstupujícímu do 'čchi-kha'i barda, což se děje v prvních okamžicích osvobození vědomí při tělesné smrti; nebo lépe, je to počátek procesu, který nazýváme smrtí a přechodem do nové existence. O tomto tématu pojednává zevrubně „Tibetská kniha mrtvých“, zvaná „Bardo thödol“. Praví se tu zcela správně, že to je Světlo neúchopné pro bytosti nerozeznávající. Z toho ovšem vyplývá, že vykoupení v pravém smyslu toho slova je ideál, jaký někdo, kdo nebyl dokonale vyspělým jogínem, sotva uskuteční. Neboť Světlo dharma kája netrvá, nýbrž bleskne a opět zmizí. Ustupuje světlu nižšímu, v němž již je v činnosti karma, i když v tomto následujícím světle je to karma vyšších kvalit.

Lidé, kteří nejsou vyspělí jogíni, uchopí to zjevující se světlo, které odpovídá sféře, v níž duševně přebývají. Neboť jenom toto světlo znají a budí v nich sympatii a lásku. Jiné druhy světla, i když jsou lepších kvalit, nejsou přitažlivé, neboť defilují jako duševní stavy dost rychle, takže nemohou být správně zhodnoceny.

Ze světla sféry určitých karmických vibrací, do níž byl člověk stržen osobní sympatií a karmickými souvztažnostmi, si nemůže vybírat jen to, co se mu v něm líbí, i když se tato volba zdá být možná. To nejvíce sympatické, co člověka svede k tomu, aby se toho chopil, je právě to, co odpovídá jeho karmickým dispozicím. Proto si zlý člověk vybere jen zlo a utrpení a dobrý jen dobro, třebaže v obou případech si člověk vybíral jenom příjemné a domněle dobré. Zde jsme totiž uprostřed klamající moci přírody, která podvede každého nerozeznávajícího člověka. Proto se doporučuje trvalá bdělost, spojená s objektivním hodnocením vzdouvajících se vln duševních procesů, aby dostavivší se Světlo dharma kája nezmizelo propasením okamžiku. K tomu nabádá citovaný verš.

Pro informaci o tomto tématu chci ještě dodat: dharma kája je světlem 'čchi-kha'i barda, které je světem nejčistších nezosobněných existencí a odpovídá nevtělené moudrosti. Potom jako nižší následu-

je sambhóga kája, světlo čhos-ňid barda, které je světem mocných bohů dobra a utrpení a odpovídá moudrosti, jež zná a správně hodnotí tento svět. Kvalitativně nižší je nirmána kája, světlo srid-pa'i barda, světa klamu a omezení ať v jeho sférách božských, nebo pekelných. Odpovídá nižšímu, velmi členěnému poznávání.

Předpokládáme-li, že bleskne Světlo dharma kája, vezme, že se ho chopí ti, kdo znají povahu naprostého duševního klidu ve sféře čisté radosti. Světlo sambhóga kája přiměje k uchopení ctnostného člověka, který nezná práce vyšších jóg. Do světla nirmána kája vcházejí ti, kdo nemají ochranu záměrně konaného dobra. Jogín, který dokonale zná své úkoly, se často proti svým karmickým dispozicím vyhne čhos-ňid a srid-pa'i bardu a setrvává vědomě v 'čchi-kha'i bardu nebo do něho vejde. V tom vidím požehnání znalosti jógy.

Blažený onen služebník, kterého Pán při svém příchodu najde, že tak činí! Vpravdě vám pravím, že jej ustanoví nad celým svým majetkem.

24, 46-47

Podržíte-li Světlo dharma kája, stanete se pány světa a všech věcí vůbec. Neboť jde o světlo prapůvodu, o princip všeho stvořeného.

Jestliže by si však onen špatný služebník u sebe řekl: 'Můj pán dlouho nejde', a začal by bít své spoluslužebníky, jedl, a pil by s opilci, přijde pán onoho služebníka v den, v který ho nečeká, v hodinu, o které neví, a rozsekne ho a určí mu stejný úděl jako pokrytcům; tam bude pláč a skřípání zubů.

24, 48-51

Mluví se o těch, kteří nežijí povinností v zahlobání do sebe na Neproměnného ve stavu vnitřní pohody, nýbrž věnují se jenom zájmům o smyslový svět. Ti jsou přirovnáváni k pokrytcům a lidem zlým, kteří propasou vhodný okamžik, čímž se jejich utrpení prodlouží. Proto není vždy radno odkládat spásný život na dobu pozdější, zejména když víme, jaké jsou jeho výhody a jaké následky má, vyhýbáme-li se mu. Buddha varuje člověka a praví o tom: „Kdo odkládá spásný život na stará kolena, zemře dříve, než jej začne žít.“

A jógická nauka praví: „Dokud nic nevíte o spásném životě, nebudou ani následky vašeho počínání, jež se přičí zákonům duchovního žití, tak bolestné. Víte-li však o tom, jak jej žít, a přece neuposlechnete, budete postiženi citelněji, neboť jste se dostali vědomě do rozporu s poznaným zákonem.“ Logickým vysvětlením pak je: je-li člověk informován o spásném životě, znamená to, že je natolik očištěný a inteligentní, že se mu propůjčuje poznání prostředků, jak odstranit utrpení pro něho nesnesitelné; člověk méně uvědomělý je však snáší, neboť je hutnější a tupější. Nepoužije-li těchto prostředků, je jeho jemnější, a proto citlivější duch postižen mocnými vlnami, způsobujícími utrpení a bolest. Jestliže jich naopak použije, přechází do harmonických vlivů, které ještě zvýší a podpoří jeho čistotu a inteligenci.

Nebojme se již výrazu „spásný život“. Nejde přece o náboženské blouznění, nýbrž o setrvání ducha ve stavu vnitřní harmonie — i přes pokušení k opětovnému vycházení ze sebe — doprovázené jednáním, směřujícím k obecnému blahu a nikoli jenom prospěchu pro sebe.

Náboženství je nauka veskrze realistická. Zpracovává člověka v jeho současném stavu tak, aby ho dovedlo k harmonickému soužití s jeho srdcem, myslí a duchem a aby na prvním místě odstranilo jeho osobní utrpení. Teprve potom a právě přímo z této činnosti a stále na tomtéž žebříku snah a práce ho dovede ke zvláštnostem, jež jsou pokládány za zkušenosti extatického ducha nebo mysli. Proto se odvažují tvrdit, že náboženské zkušenosti při duševním pokroku lidstva zevšeobecní na té cestě, po níž jde. Že tudíž je zde náboženská nauka proto, aby pomáhala jednotlivci nebo všem lidem k tomu, aby snáze dospěli k harmonickému žití a soužití.

To, co dnes označujeme za náboženství, je jenom kult čehosi neznámého a kult mravní s mlhavým a zmateným cílem. Jako takové je náboženství mnohdy spíš politickým prostředkem v zápasu o vnější moc. To se stalo proto, že nebyl poznán jeho pravý účel a že povrchní lidé, kteří se ho chopili, je propagovali jako hračku, komedii nebo divadlo pro dav.

Verše 14 — 30 z kapitoly 25, které nemíním citovat, abych zbytečně knihu nerozšiřoval, mluví o služebnících, kteří obdrželi hřivny, aby mohli obchodovat a získat výtěžek. Dva vytěžili, třetí nikoli.

Proto ti dva byli odměněni, kdežto třetí potrestán tím, že mu Bůh odňal propůjčenou hřivnu. K tomu komentář:

Kdo poznal a zažil působení čistého Ducha, má jednat tak, aby jej projevoval svým jednáním. Neprojevuje-li jej, je považován za sobce, který přijal blaho pro sebe, ale nesdílí se o ně s těmi, kdo jeho existenci podporovali svou obětí. To však neznamená, že se má tato nauka hned dál doporučovat, jak to chápou nadšenci pro mystiku, pro Boha nebo pro Ježíše či pro cokoli jiného. Čistého Ducha a Světlo je nutno propagovat v první řadě jednáním. Mluvení se má člověk vyhýbat, neboť se právem říká, že kdo oplývá mnoha slovy chvály o Duchu nebo Bohu, je zpravidla duchovní mrtvolou. Nebo se svým nadšením stává fanatickým vyznavačem Temnoty a klamu, i když se domnívá, že je nadšencem pro Boha.

Jako protiklad se však nedoporučuje, aby se člověk uzavřel do sebe po způsobu špatných žáků buddhismu, kteří se mylně domnívají, že musí zcela zavrhnout svět, aby mohli dosáhnout nirvány. Tito lidé také zabloudili v pralese sobectví a sobecky chápané nauky. Neboť i oni, jak učí tibetská nauka čöd, přijímali po celé eony dary z rukou bytostí; dnes, při přijetí spásné nauky, jsou povinni jim splatit svůj dluh. Tím se zbaví závazků a pak budou moci vstoupit do nirvány bez překážek, jaké sobeckému člověku klade tento principiální vesmírový stav.

Jednat tak, jak mají jednat svatí lidé, totiž věnovat se službě bytostem a přivádět jas do jejich života, je odměněno vysokým stupněm duchovnosti a duchovní moci, jakož i poznáním zákona o životě duchovním, psychickým a o činnosti, utvářející a přetvářející fyzický život. Díky tomuto poznání odhalí povahu nirvány i přírody, takže budou moci svobodně volit mezi životem tím nebo oním. Tlachalové pak nepoznají nic a v rozhodném okamžiku upadnou do temných světů, i když budou neustále tvrdit, že je „Ježíš mé všechno“.

Když přijde Syn člověka v své slávě a všichni andělé s ním, tu se posadí na trůn slávy. Budou před něj shromážděny všechny národy. I oddělí lidi jedny od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů: ovce postaví po své pravici, kozy po levici.

25, 31-33

Otázku opětného příchodu Ježíše na svět s fyzickým tělem a s božskou mocí jsem již zodpověděl. Symbolický smysl citovaných veršů je tento: na jistém stupni duchovního vývoje přijme člověk „kristovského ducha“ spolu s poznáním pravé povahy dění. To mu umožní odlišit dobro od zla a podržet je ve svém zorném poli. Z toho vyplývá, že je možné nechat dobré převládnout a zlé zapadnout pod práh uvědomování, ovšem bez nebezpečných následků relativního potlačení zla.

Tu řekne král těm po pravici: 'Pojďte vy, kterým můj Otec požehnal; přijměte jako dědičný úděl království připravené pro vás od založení světa. Neboť když jsem měl hlad, dali jste mi jísti; měl jsem žízeň, a dali jste mi pítí; byl jsem cizincem a pozvali jste mne; byl jsem nahý a oblékli jste mě; byl jsem nemocen a ošetřili jste mě; byl jsem ve vězení a navštívili jste mě.'

25, 34-36

Ježíš mluví o sobě jako o světelném (kristovském) Duchu, který je přikován (ukřižován) v každém smyslově žijícím člověku. Když k němu člověk obrátí pozornost a bude podporovat jeho růst i uplatňování, spočine za odměnu v jeho Světle. V tomto Světle pak získá vyšší poznání a osvobodí se.

Tu spravedliví jemu odpovědí: 'Pane, kdy jsme tě uviděli hladového a nasýtli jsme tě, nebo žíznivého a dali jsme ti pítí? Kdy jsme tě uviděli jako cizince a pozvali jsme tě, nebo nahého a oblékli jsme tě? Kdy jsme tě uviděli nemocného nebo ve vězení a navštívili jsme tě?'

25, 37-39

Člověk žijící podle zákona o spásném životě nemusí ani vědět, že jej plní. Přesto je též odměněn zákonem zpětného působení skutků. Neboť nezáleží na uznání existence Boha, nýbrž na osobním projevu konáním.

Je veliký omyl, že je třeba neustále zdůrazňovat příchýlnost k Bohu. Spíš v sobě zničte sobectví, abyste mohli konat jen takové skutky, které ve vás nemohou vzbudit dojem, že jste jimi někomu

ublížili. Potom poměr světelného (božského) světa k vám bude jako ke světcům, který se neprotiví Bohu, Světlu, nebo Zákonu pravdy.

Král jim odpoví: 'Vpravdě vám pravím: Pokud jste to učinili jednomu z těchto mých nejnepatrnějších bratří, mně jste to učinili.'

25, 40

Ježíš mluví v podobenství o tom, že duchovnost je v člověku stále jen slabým dítětem. Vpravdě je však Bohem nebo Světlem nejvyššího poznání a nejvyšší blaženosti.

Potom řekne těm po levici: 'Jděte ode mne, vy prokletí, do věčného ohně, který je připraven ďáblu a jeho andělům. Neboť jsem měl hlad a nedali jste mi jísti; měl jsem žízeň, a nedali jste mi píti; byl jsem cizincem, a nepozvali jste mne; byl jsem nahý, a neoblékli jste mne; byl jsem nemocen a ve vězení a neošetřili jste mne.' Tu mu i oni odpoví: 'Pane, kdy jsme tě uviděli hladového, nebo žíznivého, nebo nahého, nebo nemocného, nebo ve vězení, a neposloužili jsme ti?'

25, 41-44

Mluví se o nevědomém prohřešování proti vyššímu kosmickému Já v člověku a proti mravním zásadám spásného života. Sobectví, podněcované kultem vyhraněného jáství, potlačuje pocit sounáležitosti — která je matkou duchovnosti — až do neznatelnosti. Tím se ztrácí pocit blažené nespoutanosti, již má člověk žít nejintenzivněji právě v době počínajícího se rozkladu tělesného života, to je před umíráním a při něm.

Je zajímavé, že i ve snech lze poznat, zdali žijeme v neshodě s duchovnem. Zdůrazňování vyhraněného jáství a sobectví je provázeno nepříznivými sny, v nichž člověk zažívá mnoho strachu a pronásledování nebo nepříznivých zakončení, nebo dokonce sny, které nevstupují do vědomí, ačkoli se dostavuje ranní zemdlenost, která dokazuje snový život.

Při potlačování duchovnosti sobectvím se ztrácí Světlo kladného

vnitřního života i světlo života vyšší úrovně (cit a ideální nazírání). To je veliké nebezpečí pro blaho složek, vyzařujících z těla po smrti člověka, složek, v nichž se skrývá naše vyhraněné, vědomé já. Přemohou-li člověka následky takového počínání, podobá se to pádu do pekel, to je do života plného utrpení.

Přistoupila k němu žena s alabastrovou nádobkou drahocenné masti, a jak ležel u stolu, vylila mu ji na hlavu.

26, 7

Bible mluví tak, jako by šlo o skutečnou událost a my k tomu nemůžeme zaujmout stanovisko. Ale tento verš mluví též o mystériu pomazání, které se děje tomu, kdo jde cestou správného zahloubání a soustředění, to je správně chápajícímu praktickému mystikovi. I on na jistém stupni prožije toto pomazání, doprovázené vnitřním vytržením do sféry blaženosti a poznávání s ještě jinými posilujícími prožitky, včetně čichových vjemů vůně. Je to asi tak, jako by soustředění a zahloubání, postihující nejvyšší možné stavy bytí, způsobilo, že naše vědomí bude prostupovat sférami, v nichž vstoupí do styku s novými smyslovými skutečnostmi; ty jsou stále čistší a vznešenější podle toho, jak vysoko člověk je. Poslední skutečností je vyrovnanost ve světle neohraňovaného vědomí.

Když vylila tuto mast na mé tělo, učinila to k mému pohřbu.

26, 12

To znamená, že „pomazání“ odpovídá vrcholu dramatu tzv. mystické smrti, totiž definitivnímu vyhlazení vyhraněného (osobního) jáství. Tímto aktem dospívá člověk k opětovnému zrození v sobě, jak káže zákon bytí. Podle tohoto zákona nic nemůže na světě zemřít s konečnou platností; vše se jen přepodstatňuje v nové formy. A mystická smrt je devízou nového zrození v nitru. Znovuzrození vyššího, jestliže mystická smrt zasáhne člověka v nejvyšším upětí myslí na konečné kladné hodnoty jsoucnosti, nebo nižšího, jestliže ho mystická smrt zasáhla v upětí myslí na skutečnosti dočasné, byť to byly skutečnosti božské. V obou případech však prožije mystik „pomazání“.

Když byli u jídla, vzal Ježíš chléb, požehnal, rozlomil, dal učedníkům a řekl: „Vezměte, jezte! To jest mé tělo.“ Vzal kalich, poděkoval, dal jim a řekl: „Pijte z něho všichni! Neboť to jest má krev smlouvy, vylévaná za mnohé na odpuštění hříchů.“

26, 26-28

Mluví se o čödu. Ježíš v nejvyšším aktu sebeobětování nabízí své tělo a svou krev jiným bytostem k jejich dobru. Pokud není provázena myšlenkou na odměnu, je tato symbolická oběť magickým činem, pozvedávajícím mnohé jiné lidi z prachu pozemskosti. A nad to je oběť krve přenesením zásluh mystika na ty, kdo ji přijali. Nižší lidští duchové přijmou jen oběť těla, která jim poskytuje příjemné prožívání. Obojí však do jisté míry očišřuje.

V souvislosti s tímto vysvětlením je záhodno upozornit na hrubý omyl těch, kdo se domnívají, že tzv. svatým přijímáním bude vykoupen každý, kdo věří v Ježíše. Přijímat kristovského ducha totiž může pouze ten, kdo našel harmonický vztah k Ježíšovu počínání a kdo k němu v sobě vzbudil lásku v nejširším pojetí jeho bytosti a konání. Ten, kdo jenom uznal Boha a Ježíše, kristovského ducha přijímat nemůže, neboť žije jiným cílům, než je vnímání duchovnosti. To mluvím o lidech, kteří duchovně žijí jenom z víry v Boha a jeho syna. Jiných se to netýká. Ti dosáhnou spasení, když se svým životem a jednáním budou umět přizpůsobit jeho životu a jednání. To platí i tehdy, když neznají finesy tzv. bohulibého života, jaké se domnívají znát téměř všechny náboženské společnosti a jimž také tyto společnosti učí. Ale větší díl této náboženské lstivosti není nic jiného než věrouka, jíž chybí život, totiž správný pocit sounáležitosti, láska a čistota.

Proto ještě jednou: příčinou vašeho spasení nebo přijímání kristovského ducha nebude víra, že Ježíš zemřel na Golgatě, aby byli spaseni všichni, kdo to uznají, nýbrž jen a jen ztotožnění s kristovským duchem kosmu, jež v sobě Ježíš nosil; ztotožnění pomocí dechu, myšlení, cítění a jednání. Nespojíte-li se s tímto duchem všemi nebo aspoň jedním z těchto způsobů, zůstanete duchovními mrtvolami, i kdybyste věřili v deset Ježíšů a milión Pánů Bohů.

Trochu poodešel, padl na tvář a modlil se: „Můj Otče, je-li možno, nechť mě mine tento kalich. Ale ne jak já chci, nýbrž jak ty chceš!“

26, 39

Tak má jednat každý pravý zbožný člověk. Ať již ten, kdo svůj budoucí osud nezná, nebo ten, kdo zahloubáním v sebe vnímá jeho předzvěsti. Zbožný člověk se může pozvedáním ducha pokusit o to, aby odstranil hořkou bolest života, ale nesmí to činit proti osudu. Musí se totiž podrobit osudovému údělu, jestliže vír citů mluví byt' jen o přechodné spjatosti jeho Já se světem. Jinak by se připravil o vrcholné osvobozující zkušenosti, které ho podporují v jeho novém vnitřním obydlí nebo světě.

I jde za učedníky, nalezne je spící a řekne Petrovi: „Tak jste nedovedli probdít se mnou ani hodinku?“

26, 40

Ježíš očekával, že bude moci vdechnout svatého Ducha, jehož snesl na zem mystickými pracemi. A chtěl, aby ho přijali i apoštolové prostřednictvím vnitřního spojení s Ježíšem.

Ve spánku uniká jemné světlo sv. Ducha, jestliže je člověk sám ne-svolal. Apoštolové pak měli tu neblahou indispozici, že jako lidé do-sud v sobě chovali negativní prvky vibrací bytostných světů. Tyto, překonávány vysokou přirozeností Světla sv. Ducha, v rozhodném okamžiku (kdy má Duch svatý sestoupit) zpravidla zapůsobí tak, že člověk podlehne spánku. Ježíš však apoštolů napomíná k bdělosti, aby přijetím Světla sv. Ducha negativní prvky přemohli a přijali s ním „kalich hořkosti“, čímž by se Ježíšovo utrpení zmenšilo a oni kromě toho dosáhli znovuzrození v nejvyšším stavu. Tak by se du-chovně vyrovnali Ježíšovi.

Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení; neboť duch je ochoten, ale tělo slabé.“

26, 41

Vyvrcholení duchovního vývoje dovedením Kundaliní — tzv. hadí síly — do hlavy, kam vystoupí i duchovní prvek, je spojeno s pokle-

sem fyzické energie do té míry, že se to podobá chorobě. Neboť „dokonání“, to je mystické zralosti, se dosahuje na hranici vyčerpání životních sil. To konstatuje jógická nauka u každého žáka.

Ježíš v době právě zmíněného stavu ducha a těla dorostl též ve svém vnitřním růstu do hlavy a upevnil tam principiální duchovou energii. A jelikož tím dosáhl jen cíle duchovního vývoje, pravil, že duch je hotov, ale tělo nemocno. Neboť jogín, dosáhnuv tohoto stupně duchovního vývoje, musí ještě počkat na další reakci, totiž až je tělo proniknuto duchovní silou. Tím se spálí negativní prvky, způsobující fyzickou pokleslost. Tělo se tím znovu uzdravuje a nabývá síly.

Spalování negativních prvků, spjatých s fyzickým tělem, je drama. Ježíš to naznačil svým fyzickým osudem. Prožije se bičování, korunování trny, ukřižování, probodení srdce a zmrtvýchvstání.

Jogín nebo mystik se může vyhnout největšímu utrpení, jež pochází z vrcholícího vnitřního procesu, z mystické smrti, tím, že se spojí s lidmi stejných snah. Jestliže tito jeho přátelé setrvají ve vysokém soustředění, spoutávajícím všechnu činnost jejich mysli i ducha, pomohou mu. Ale zpravidla se to neděje. Apoštolové usnuli; přátelé jogína nebudou mít právě zájem na soustředění, které by mu usnadnilo prožít poslední fáze duchovního vývoje bez neúnosného vnitřního zatížení.

Mystikové, kteří se obírají představou Ježíše, nebo mystikové, soustřeďující pozornost na tělo nebo na představy, vzaté z přírody, bývají také stigmatizováni, ale mnohem dříve, než byl Ježíš. Proto jejich stigmata nemají tentýž význam jako u Ježíše, nebo u jogínů vyšší úrovně. Džňána jogín dosáhne stigmatizace těsně před svým znovuzrozením a při něm tím, že potlačí duševní činnost, nebo jí nedovolí, aby se projevovala jako životní síla a místo toho aby se jako tato síla vstřebávala do Prázdna. Proto mají jeho stigmata charakter prošlé mystické cesty. U jiných mystiků jsou stigmata způsobena soužitím v utrpení s každou hmotou na vrcholu její duchovní vývojové linie. Z té příčiny mystikové, dosáhnou stigmatizace před znovuzrozením a nikoli při něm, nutně cítí, že se otvírá propast mezi jejich duchovním a tělesným životem. Jejich duch, v jistém smyslu zdokonalený, lne již k nejsvětějšímu duchovnu, kdežto tělo z morálního hlediska zůstává dále nepoddajné. Následkem toho nemají možnost získat my-

stické zkušenosti hatha jogína, totiž přinutit tělo, aby se poddalo vůli a aby mystické síly těla „vtekly“ do Prázdnoty, která je žádoucí sférou jogínů. Pokud nepoužil pránajámy, předstihuje zpravidla duchovní vývoj mystika jeho vývoj morální, který jediné působí na tělo. Proto se může říci, že dosáhl duchovní dokonalosti, kdežto dokonalost úplná se odsouvá na pozdější dozrání dalšími psychicko-fyzickými procesy. Pro tuto okolnost považují jogínové duchovní dokonalost za nižší stav, a proto se namáhají, aby úmyslně a současně převedli i nižší složky své vlastní bytosti k jejich cíli a určení.

Hle, jeden z družiny Ježíšovy, se rozpřáhl rukou, vytasil svůj meč, sekl po veleknězovu služebníkovi a uřal mu ucho. Tu mu Ježíš řekl: „Zastrč zase svůj meč na místo! Neboť všichni, kteří se chápou meče, mečem zahynou.“
26, 51-52

Ježíš tu jasnými slovy mluví o zpětném působení činů, o karmě, již někteří jogínové povýšili nad všechny vesmírové moci. Ale o tom jsem mluvil již dříve.

Či myslíš, že nemohu prositi svého Otce, aby mi poslal hned více než dvanáct pluků andělů?
26, 53

Ježíš mluví o své moci, moci jogína, který může povolát na pomoc vyšší síly, zde u Ježíše anděly. Žádný jogín však této své moci nepoužije k záchraně tělesného života, který se dříve rozhodl obětovat. Dokázal by, že šlo o rozhodnutí podmíněné, které bylo odvoláno ze strachu před tělesnou smrtí.

Moc jogína je založena na nelpění. Lpící člověk žije v nepoznání a je tudíž otrokem kosmických vlivů. Přemůže-li náklonnost k pozemským věcem, pozná a ovládne přírodu i její vyšší a nižší moci.

Svlékli jej a hodili na něj rudý (šarlatový) plášť.
27, 28

V Kralické bibli se mluvilo o „brunátném“, tedy hnědém plášti. V novodobém překladu je uveden plášť šarlatový (nebo rudý), proto jsem uvedl příslušný komentář.

Šarlatová barva, tedy vlastně červená (purpurová) nebo až temně fialová, symbolizuje vítězství nad hmotou. Odpovídá sféře dhjány-buddhy Amitábhy (prostoru bez hranic) a jejímu mystickému uskutečnění. Dochází k němu dostředivou tendencí životních sil, podmíněnou krizí soustřeďující se myslí, která se chopila příslušného fyziologického a psychického materiálu. Vede k úřadu duchovního vládce a vůdce sansarického světa. Vzhledem k této symbolice je zajímavé, že vykonavatelé rozsudku nad Ježíšem použili pláště této barvy.

Od této události prožívá Ježíš tělesně to, co prožívá mystik nebo jogín na cestě duchovního vývoje. Mystikové proto předpokládají, že Ježíš zevním způsobem naznačil to, co má mystik prožít vnitřně. Proto považují Ježíše za svého nejvyššího vůdce. Ale Ježíš může být vůdcem mystikovi dnešní doby jen tehdy, když mystik jedná, jak Ježíš učí. Jádro Ježíšova učení obsahují pátá až sedmá kapitola tohoto evangelia. Přesné dodržování těchto morálních předpisů pozvedne pozornost mystika k čistému a světelnému niternému Já. Setrváním pozornosti u tohoto Já se vyvolají procesy mystického sebezdokonalování. Ty člověku poskytnou sílu ke cvičení se v józe. Jóga pak vede k dokonalosti, již popisují správné a hodnotné duchovní nauky.

Upletli věnec z trní, vložili mu jej na hlavu, dali mu do pravé ruky třtinu, klekali před ním a vysmívali se mu: „Buď zdráv, židovský králi!“ Poplivali jej, vzali třtinu a bili jej po hlavě.

27, 29-30

I toto všechno prožívá mystik na své cestě k znovuzrození. Pocity jsou až tělesné. Koruna z trní jako klobouk je posazena na hlavu, aby bylo symbolicky naznačeno, že se mysl již nemá rozbíhat do světa za smyslovými zkušenostmi. Třtina je symbolem pomíjejícího světa a jeho bytostných jevů. Plivání na tvář symbolicky naznačuje bezpodmínečnou nutnost pokory na cestě přetváření, vyvolaného soustředěním na neomezené, časem a prostorem nepoutané svítící Já.

Dali mu píti víno smíšené se žlučí. Jen okusil, ale nechtěl píti.

27, 34

Chuť vína (octa), smíšeného se žlučí, je symbolem nejhlubšího ponoření vědomí mystika do jeho vlastní bytosti a nalezení ztělesněného záporného prvku — Mára. Tu již může mystik zvolat s Buddhou: „Odstup Máro! Nesužuj dokonalého! Zlo jsi!“ Potom se již rodí jen blaženost. Přesto však mystik nesmí snížit snahu dospět vzhůru k vrcholu mystického vývoje. Procesy by totiž ustaly.

Jakmile jej ukřižovali, rozdělili si losem jeho šaty, usedli a hlídali jej tam.

27, 35

Ukřižování je rovněž zkušenost, již získá mystik i jogín. Má otevřít průchod vyšší prány a současně zpečetit vnitřní smlouvu s nejvyšším kosmickým Dechem, Duchem svatým.

Ukřižování mystika není jen přijetí stigmat, které je celkem běžné. Dostaví-li se v pravé době a na správném stupni, pocítí mystik, že je přibíjen na prkno nebo na kříž a jeho srdce pronikne kopí. Žák racionalistické jógy, totiž rádža jogín, obdrží před stigmatizací čapku, která je symbolem moci, plášť, kterým se lze učinit neviditelným v moudrosti nebo i jinak, jakož i neviditelný, ale působivý meč pro svou obranu.

Od dvanácté hodiny nastala tma po celé zemi až do třetí.

27, 45

Duch Světla, kterého v sobě Ježíš upevnil na dlouhou dobu, právě z něho odcházel. Přírodní síly na to reagovaly. Proto je zde možný dvojí výklad. Symbolický nebo doslovný. Symbolicky je tím naznačeno, že přestává moc jogína na tělesné úrovni a že jeho tělo je dáno v plen astrálními skřítkům zlé povahy. V doslovném smyslu by to znamenalo, že umírající jogín ovládl dokonale pránu (moc oživující, nebo to, co Židé nazývali Dech ducha Života), již až dosud zadržoval. Při jeho tělesné smrti se zadržovaná prána opět uvolní a zatím, co se uvolňuje, vyvolává přírodní úkazy, např. zemětřesení, pohyb půdy, rozpoutání živlů a tmu před očima jiných lidí.

Kolem tří hodin vzkřikl Ježíš hlasitě: „Eli, Eli, lema sabachthani?“, to jest, „Můj Bože, můj Bože, proč jsi mě opustil?“

27, 46

Když dohasíná mystikův život v mystické smrti, zdá se mu opravdu, že je opuštěn vším, co je světlé. Ale tato krize se musí nějak řešit. Vlažný mystik ji zpravidla řeší proti své vůli tak, že mocným vzdmutím citů zavolá něco ze světa tvarů. Tím je dán předpoklad k jeho znovuzrození v nějakém podmíněném stavu. Kdežto mystik mocně usilující o ztečení vrcholu mystických snah bude mocným vzdmutím citů volat (i proti své vůli) nejvyšší skutečnost. Tím vytvoří předpoklad ke svému nejvyššímu znovuzrození. Definitivně v sobě upevní nejvyšší skutečnost, spojí se s ní a stane se buddhou, který ví, zná a je osvobozen.

Hle, chrámová opona se roztrhla odshora až dolů na dvě, země se zatřásla, skály se roztrhly . . .

27, 51

Symbolický význam roztržení chrámové opony značí, že mystik vstupuje do duchovně — mystického života podle příkladu Ježíše, který se zjevil po smrti. Zemětřesení a pukání skal odpovídají stavům ducha žáka, cvičícího lája jógu. Tato jóga, jakožto jóga naslouchání, vede ke slyšení různých zvuků, z nichž nejsilnější jsou podobny zvukům pŕlící se země a třaskavým hromovým ranám. Když zvuky utichnou, prožívá jogín nevýslovnou povznášející blaženost klidu a ticha. Podle líčení tohoto verše můžeme předpokládat, že tyto zvuky byly slyšeny i jinými lidmi, na něž se přenesla Ježíšova pránická síla, již Ježíš dříve spoutal, ale nyní již neřídil.

Hroby se otevřely a mnoho mrtvol zesnulých svatých bylo vzkříšeno.

27, 52

Mnozí mystikové, kteří mohou být přirovnáni ke světcům, o nichž se mluví v tomto verši, jsou připraveni na duchovní oživení. Nedovedou si je však sami vynutit, a proto setrvávají ve zbožné zahloubanosti mnoho let. To je tak, jako by byli mrtvi.

Sejdou-li se shodou okolností s jogínem, který mocně vnitřně působí, ožijí, čili vstanou z mrtvých jako svatí, o nichž se zmiňuje tento verš. Mocně působící jogín tak pomáhá i jiným mystikům, kteří nemají tolik štěstí ve svém snažení.

Hle, nastalo veliké zemětřesení; neboť anděl Páně sestoupil z nebe, přistoupil, odvalil kámen a posadil se na něj.

28, 2

Zemětřesení, o němž se zmiňuje tento verš, mohlo být subjektivním vjemem nebo pocitem pozorovatele nebo pozorovatelů. Ale mohlo být též skutečným zemětřesením na jiné úrovni, která je bouřlivější než svět náš. U hrobu svatých, a tím spíš u hrobu svatých mudrců, krouží síla Ducha, konající zázraky. Její vliv může být tak mocný, že otevře smysly přítomných lidí pro vnímání dění na jiné úrovni, takže dokážou vnímat to, co dřív unikalo jejich smyslům. Jak jinak by mohli přítomní lidé vidět anděla, kterého nelze spatřit jinak, než když je člověk smysly tak uzpůsoben, že je s to vnímat i světy jiného složení a jiné hmotnosti? Ježíš tedy, resp. jeho pozitivní, nyní odpoutaná duchovní energie, prováděla zázraky, zatím co spal. Přítomnost této síly v bezprostřední blízkosti velkého mrtvého je pak dokladem toho, že může vstát z mrtvých.

Jeho zjev byl jako blesk, jeho roucho bylo bílé jako sníh.

Strachem z něho se hlídky zachvěly a padly jako mrtví.

28, 3-4

Uvidí-li obecně žijící člověk světelného anděla, vyvolá to u něho vždy takové oslnění, že musí odvrátit zrak, nebo se zhroutí. Anděl se zjevil strážcům Ježíšova hrobu proto, že měli zájem o Ježíšovu osobu. A anděl byl personifikovanou světelnou silou, již Ježíš svými skutky přinutil k sestupu na zemi.

Pracuje-li člověk nezištně s dobrými úmysly a provází-li svou práci myšlenkou, že se musí oddávat univerzální světelné Síle, vytvoří tolik světlé karmy, že z ní povstanou legiony světelných bytostí, chránících jej před možnou úhonou ze světa Temnoty. Zejména při odchodu takového člověka ze světa uplatní se ochranná moc dobré karmy. Jevy, vyvolávající děs, tuto svou tvářnost ztratí nebo ani neproniknou do jeho vědomí, když odchází ze světa. Tak bude působením svých skutků chráněn před zlem.

Anděl oslovil ženy: „Vy se nebojte! Vždyť vím, že hledáte ukřižovaného Ježíše. Zde není. Byl vzkříšen, jak řekl; pojdte, podívejte se na místo, kde ležel.“

28, 5-6

Jak mohl anděl mluvit lidským hlasem? Ztělesněné Světlo — anděl — sděluje se přímým působením na lidského ducha. Uvede nitro svého oblíbence do chvění, které se manifestuje jako vyjádření anděla nebo ztělesněného Světla. Jde tedy o samomluvu, vyvolanou vnějším činitelem a provázenou zjevením se neviditelné bytosti.

V šestém verši se mluví o Ježíšově zmrtvýchvstání. Je něco podobného možné? Podle učení jógy ano. Jogín tomu musí pomoci soustředěním pozornosti, jímž se přinucují všechny duševní síly — ať již je jejich činnost spontánní nebo řízená vůlí — aby proudily do střediska soustředění. V něm mají být soustředěním drženy, pokud nepřetvoří celou mystikovu lidskou bytost.

Není však snadné přimět všechny duševní síly k tomu, aby spočinyly ve zvoleném středisku soustředění. Při této snaze musí spolupůsobit zkušenosti rádža jógické, jimiž musí předem projít jak mysl, tak i vědomí jogína. Jinak vzniká nebezpečí, že se soustředění nebude dít pod dohledem vědomí, nýbrž v temnotě neuvědomování se jak v já, tak i v předmětu soustředění.

Je-li však soustředění provedeno správně, dochází k onomu „šplhání“ rádža jogína, které se vine takto: když usilující jogín zastaví duševní činnost a uvědomí si přitom, že je bytostí odlišnou od dění a fyzické přírody, chopil se právě hrubých předmětů, aby je rozlišoval. Toto soustředění se jmenuje savitarka. Když to, co pozoruje, vyvede z času a prostoru, nebo lépe, když si již neuvědomuje jeho tvar a trvání, projde jedním stavem přírody a dosáhne nirvitarky, zastavení duševní činnosti bez otázky. V následující etapě pochopí, že podkladem toho, co může pozorovat, jsou jemné a velmi tvárné substance. Na ně zpočátku myslí jako na předměty pochopitelné. To je savičára. Když však tyto látky již zbaví omezení, které je založeno na tom, že je chápe jako pochopitelné *předměty*, dospěje k nirvičáre, v níž pochopí jednotnost stvoření v jeho podstatě.

Pak je definitivně odstraněna touha po předmětech. Díky tomu

není již usilující jogín ničím znepokojován, a proto může pozorovat svého ducha a vědomí, jako by byly zbaveny všech vlastností a byly již více náchylné spočinout v jednom stavu nebo oblasti.

Je-li vědomí zbaveno charakteru, prožije se sánanda, čili blažené a vědomé ponoření Já v sebe sama ve sféře vědomí. A když mystik setrvává dále v tomto soustředění, zahrnuje ve stav ducha i tělo, dosáhne asmita samádhi, čili odtělení Já. V tomto stavu nemůže již na sebe myslit jako na fyzickou bytost s hrubým tělem, nýbrž jen jako na fyzickou bytost s tělem jemným. Tím dospívá k odtělení, v němž může žít jako bytost, ale nemusí přitom myslit na smrt.

Existují však i jiné cesty. Když soustřeďující se mystik zcela vyprázdní mysl a jeho vědomí se spojí s kosmickým Prázdnem za podružného, ale stejně mocného uvědomování si těla, může se zničením vjemů tvarů časově omezených existencí a dlouhým setrváním v tomto pojetí přírody přímo oddělit tak jako Henoch nebo Eliáš. To je vstup do „záhrobí“, aniž se při něm ztratí tělo.

Vzetí těla do „záhrobí“ je však vždy spojeno s velikými fyzickými a psychickými proměnami zaživa, jimiž prošel Ježíš v hrobě. Vy všichni to můžete též prožít a povstat po smrti opět k životu jako bytost tělesná, ale nevázaná přírodními zákony známé nám úrovně.

Ježíš k nim přistoupil a promluvil: „Byla mi dána veškerá moc na nebi i na zemi.“

28, 18

Kdo přenesl fyzické tělo a neporušené vědomí za hrob, je mocným pánem přírody i stavů, které jsou za jistých okolností peklem a za jiných nebem. Ale neuplatňuje svou moc k vyvolání vnějších efektů, protože je moudrý. Chápe totiž, že každé dění a každá událost mají své hluboké oprávnění a že tudíž nepotřebuje ani rozumné, ani nerozumné zásahy. Tím je adept uspokojen a odchází z tohoto světa, aby se zařadil mezi ty, kteří pracují nezištně a v mezích zákonů karmy pro zlepšení osudových podmínek pro všechny, jakož i pro zevšeobecnění duchovního osvětlení. A tato vpravdě požehnaná činnost jej obklopuje slávou nejvyššího Světla.

EVANGELIUM PODLE MARKA

Nečistí duchové, jakmile ho spatřili, vrhali se před ním na zem a křičeli: „Ty jsi Syn Boží!“ I jim přísně nařídil, aby to o něm nerozhlašovali.

3, 11-12

Posedlost znamená nahrazení vyhraněného osobního jáství jástvem jiným. Může to být do jisté míry zosobněný cit, tvárlivá schopnost já, přetvářejícího se vjemy, nebo látka, která spojuje fyzické tělo s nejvyššími schopnostmi nebo silami duše. Nebo to může být i samostatný útvar jiných úrovní bytí. Ve všech těchto případech jde o bytostné projevy duševního života, proto tito „duchové“ přirozeně znají naši povahu i duševní kvality nebo jejich tendence.

Ve veliké většině případů osobní posedlosti jde o posedlost silami velmi nízké duševní úrovně. Zpravidla to jsou personifikované jevy temného světa pudů, vášní, chtíčů, smyslnosti apod. Ježíš kázní tyto síly ovládl a nadto do své bytosti vstřebával síly světů velmi světelných. Analogicky tím děsil samostatné jevy temné duševní sféry, již ovládl. Viděly totiž, jak s nimi, třebaže jako se silami nezosobněnými, Ježíš naložil, a bály se, aby též nebyly zničeny. Jenom proto mu projevily úctu.

U jiných lidí si posedající objekty tak nepočínají. Projevují se posedlým člověkem tak, že vám předpovědí budoucnost nebo vám budou vyhrožovat. Nebo vás budou nutit k nějakým činům a jednání; někdy může přinést osobní hmotný prospěch, ale vždy vede ke stejné závislosti na nich. Proto je nedocentelným dobrodiním, když se člověk spoléhá jen na své vynikající přirozené duševní schopnosti, totiž na rozum a přirozený cit, i když z vyššího hlediska nelze schvalovat, že dnes jsou hodnoceny jako schopnosti nejvyšší lidské vyspělosti. Z toho zřejmě vyplývá, že — podle mého soudu — je správná jen ta mravní a duševní výchova, která člověka učí potlačovat cit a jeho modifikace. Nic se tím neztratí. Ovládnutí citu ve všech jeho projevech znamená usmrcování toho já, které se potom přerodí v přirozenou schopnost jasnocítění, jasnoslyšení apod.

Ale posedlost nemusí vždy být jen zlovolná. Zbožný člověk, citel dobra a dobrého konání, může být posednut silami více méně andělskými. Jako takový vám poradí jednání, jímž nastoupíte světlou stezku do nebe rajských prožitků. A přece nejsem pro to, aby někdo tyto člověka posedající síly poslouchal a řídil se jimi. Vidím v tom také samolibost mohutně vypěstěné osobnosti posedlého člověka a ta zase vzniká z jeho sobectví a nemoudrosti. I za těchto okolností je proto člověk veden jako slepec po neznámých mu cestách a to opravdu není žádné dobro. Odvážuji se dokonce tvrdit, že je víc dobra obsaženo v jasně uvědomělém žití, i když je provází ubližování jiným lidem a některé skutky zla. Na cestě jasného uvědomování jednou člověk zanechá všeho zla, neboť pozná starostlivost přírody a osudu o blaho každého člověka.

Přesto však ani toto jednání neschvaluji tak, abych je doporučoval. Člověk musí, seč je, spět k vyšším formám jednání a projevů, neboť je žádoucí dospět k všeobecnému blahu nejkratšími cestami. Jednou z nejkratších těchto cest je vědomím kontrolované žití v dobrém počinání. A to jediné mohu doporučovat.

Když o tom uslyšeli jeho příbuzní, vyšli, aby se ho zmocnili, neboť říkali, že nemá zdravý rozum.

3, 21

Křesťané, věřící v opětný příchod Ježíšův na svět, se domnívají, že by ho ihned a bez nesnází poznali. Jde však o to, podle čeho by ho poznali, když ho jako Krista nepoznali ani jeho příbuzní. Jinak by ho jistě nepovažovali za člověka s pominutými smysly ani by se nesnažili odvést ho ze středu jeho posluchačů. Patrně ho neznali. Stejně jako by ho nepoznali naši věřící, neboť ani Kristovi příbuzní neznali, ani naši věřící vůbec neznají vnitřní život, jímž žil a usměrňoval své jednání.

Kdyby tedy Ježíš přišel znovu na svět, budil by opět svými názory a svým jednáním pohoršení, především u těch, kdo očekávají jeho příchod. I oni by ho pokládali za novotáře se zvrácenými názory, jakého je nutno odstranit pomocí svaté inkvizice, aby snad nevnesl do pelechu falešné morálky nábožných lidí trochu oživující a očistné mravní úpravy.

I řekl jim: „Vám je dáno tajemství království Božího, ale těm, kteří jsou mimo, všechno se děje v podobenstvích, aby hleděli a hleděli, ale neviděli, a slyšeli a slyšeli, ale nerozuměli, aby se neobrátili a bylo jim odpuštěno.“

4, 11-12

Porozumění duchovním zákonům a duchovnímu životu vyrůstá postupně ze zkušeností dlouhých věků a mnohých vtělení. Když v několika vtěleních budete osudem zasaženi tak, že si uvědomíte marnost všeho snažení a plánování i pomíjejícnost všeho, obrátíte konečně pozornost do svého nitra a tím vyhovíte požadavku jógické nauky, jímž je soustředění prvního stupně (dhárana). Dhárana je vstupní branou k porozumění vnitřnímu životu. Tím chci také říci, že vývoj k duchovní dokonalosti není výsledkem pobožnosti a prosté mystické oddanosti. Pochází z životních zkušeností a z nich samých vyvěrá dokonalé odvrácení ducha od smyslových předmětů. Jógická a mystická soustředění pak slouží jenom k tomu, aby životními zkušenostmi nalezená mystická práce byla rychle a metodicky prohloubena až k dosažení stavu samádhi, tj. soustředění, v němž vědomí splývá s předmětem, na nějž se člověk soustřeďoval.

Tímto soustředěním se mohou zpřetrhat pouta ke světu, jež prostými životními zkušenostmi zpřetrhat nelze.

Ale normální vývoj trvá dlouhou dobu. Mnohdy žije člověk celý svůj život jen pro získání jedné tak kruté životní zkušenosti, která ho přiměje k zahloubanosti a nedůvěře v pozitivní hodnotu hmotných věcí. A jestliže je k definitivnímu odvrácení ducha od světa třeba jednoho tisíce takových zkušeností, pak víme, že je k dosažení dokonalosti třeba dlouhé doby a velkého počtu vtělení.

Pokud lidé nedosáhnou jistého stupně zvnitřnění, vyhýbají se osvobozujícímu soustředění. Odporují mravním zásadám duchovních nauk, snad aby nebylo odstraněno jejich sobecké lpění na hmotě, které je drží v kleštích zatracení a Temnoty. Ale i tento stav přestane. „Smrt nastane pro všechny. Pro bohy i démony a všechny lidské a nelidské bytosti“, učí buddhismus. Všechna oživená hmota tíhne svou povahou ke Světlu a spěje k němu. Jenomže pouze po cestách zkušeností. Démon nebude ještě dnes provádět světelná jó-

gická soustředění, neboť se to přičí jeho povaze, vede to ke zničení jeho přirozenosti a ta znamená také jeho existenci. Proto musí setrvat v Temnotě a ji provázejícím utrpení, dokud jej osvobozující životní zkušenosti a poznání pomíjejícího předmětů nebo stavů, na nichž dosud lpí, nepozvednou k odpoutanosti.

Je to však velmi dlouhá cesta, vinoucí se velkým počtem vtělení. Buddha o tom řekl: „Není věci nebo bytosti, ve které bych nebyl.“ A Ježíš: „Prve než Abraham, byl jsem já.“ A Buddha nebyl před svým posledním nám známým zrozením Buddhou a Ježíš Ježíšem. Jím mohli být jenom jednou, i před dosažením stavu, v němž se nemění ani přirozenost, ani poznání. Je to stav cizí lidem, podrobeným přírodním zákonům. Musili vývojem získat tělo světelných adeptů. Ježíš je podle slov evangelia získal a Buddha též, neboť se o něm praví, že „zhasl na místě.“ Přesto se však jejich názor na život rozchází. Ježíš jako adept karmicky mladší zůstává spjat se světem láskou. Buddha jakožto karmický stařec tíhne k definitivnímu ukončení životní pouti ve stavu Nirvány, v rozpuštění formy a výlučnosti v neohrazeném a velebném, kladném kosmickém Prázdnu.

Nyní však k závěru: s lidmi pekla mluví Duch Světla v podobenství proto, aby je přiměl k úvaze, jaká je uvede na cestu osvobozujících zkušeností. Kdyby o nich mluvil přímo, vzbudil by v těchto lidech nebo bytostech hrůzu; duchovnost a duchovní život by se jim jevily jako prokletí místo jako požehnání.

Nějaká žena, jež dvanáct let byla nemocna krvotokem, mnoho vytrpěla od mnohých lékařů a všechno, co měla, utratila, ale jíž to nic neprospělo, nýbrž bylo jí čím dál hůř, uslyšela o Ježíšovi, přišla v zástupu zezadu a dotkla se jeho šatu. Myslíla si totiž: „Dotknu-li se jen jeho šatu, budu zachráněna!“ A hned se jí zastavil krvotok a ona v těle poznala, že je vyléčena ze svých muk. Ježíš hned na sobě poznal, že z něho vyšla síla, obrátil se k zástupu a zeptal se: „Kdo se dotkl mého šatu?“ Učedníci mu odpověděli: „Vidíš přece zástup, jak se na tebe tiskne, a ty se ještě ptáš: Kdo se mne to dotkl?“ On se rozhlížel, aby viděl, která to učinila. Žena pak se strachem a chvěním věduoc, co se s ní stalo, přišla, klekla před ním a pověděla mu celou pravdu.

Odpověděl jí: „Dcero, tvá víra tě zachránila. Odejdi v pokoj a buď zdráva od své choroby!“

5, 25-34

Jak to, že Ježíš pocítil, že z něho vyzářila uzdravující energie na dotyk pro něj více méně náhodný? Ježíš hrál úlohu akumulátoru, vydávajícího energii při každém zapojení, provázeném vírou v účinek. Byl však jogínem, jenž svou energii udržuje pod dohledem. Proto mohl pozorovat a zjistit každý její výkyv.

Vy i já jsme též takovými akumulátory. Ale podle stupně sebekontroly to pozorujeme více nebo méně. Jsme-li zaujati světem, nemůžeme pozorovat, že ji vyzařujeme. Abychom to pozorovali, musíme se soustředěnou analyzující myslí pozorovat svou vlastní jógu ustálenou duší a duševní energii. A když kromě toho uzavřeme pomocí jógy všechny vstupní brány energie, budeme moci činit divy, neboť ji budeme vyzařovat jako energii usměrňovanou a mocnou, a proto více účinnou.

V sobotu počal učiti v synagoze, a mnozí, kteří ho slyšeli, se divili: „Odkud to má?“ a „Jaká je to moudrost, která mu byla dána? A takové mocné činy se dějí jeho rukama? Což to není ten tesař, syn Mariin a bratr Jakubův a Josefův a Judův a Šimonův. A nejsou jeho sestry zde mezi námi?“ A uráželi se nad ním. I řekl jim Ježíš: „Prorok není bez úcty, jedině v svém městě a mezi svými příbuznými a v svém domě.“ A nemohl tam vykonati ani jednoho mocného činu, jenom na několik málo nemocných lidí vložil ruce a uzdravil je.

6, 2-5

Tyto verše přesvědčivě dokazují, že Ježíš neměl výrazné zevní znaky božskosti, jaké mu přikresluje obrazotvornost věřících lidí a církve. Ba i jeho moc byla omezována tím, že ji přítomní lidé zlehčovali, stejně jako se děje každému obyčejnému člověku. V čem tedy tkvěla ta jeho božskost? V moudrosti a moci, která byla jeho posluchačům od počátku nápadná. A nepřichází v úvahu, že by touto moudrostí a mocí nebyli jeho posluchači popuzeni, když si uvědomili, že jejím

nositelem je člověk z jejich středu. Vždyť téměř každý člověk je přesvědčen, že bratr známých prostých mužů a žen, chlapců a děvčat, nemůže být jiný, než jsou oni. Zdá-li se být jiný, je prohlášen za odpadlíka, jemuž nelze věřit. S dnešním člověkem — spasitelem by to nebylo lepší. Byl by též posuzován jako člověk. Jenom člověka neznámého nebo dávno zemřelého je možno ozdobit nezníčitelnou gloriolou Spasitele, poněvadž s ní nepřichází do rozporu jeho lidský zjev. Tak se blud i zvrácené názory, jež o tom mají lidé, stávají nezníčitelnými.

Když Ježíš vystoupil a uviděl četný zástup, bylo mu jich líto, poněvadž byli jako ovce bez pastýře, a počal je mnohému učiti.

6, 34

Ani Ježíš, ani jiný adept — učitel náboženství — nemohl a nemůže učit kohokoli. Mluví se o sedmi paprscích, odpovídajících povaze sedmi planet (podle astrologické charakteristiky); ty ovlivňují sympatie i dispozice k přijetí nauky, přizpůsobené potřebám toho kterého zabarvení lidského ducha. Ale v zástupu, o němž se zmiňuje tento verš, byli patrně téměř všichni lidé naplněni vírou v Ježíše, nebo v jeho ducha, nebo v učení, nebo v jeho moc. Svou víru projevil tento dav tím, že Ježíše vytrvale provázel (Marek 6, 31-33). Proto se mohl Ježíš odvážit „učiti je mnohým věcem.“

Zákon o nutnosti harmonie mezi duchovním učitelem a jeho žákem se uplatňuje dodnes a bude se uplatňovat i nadále. Musíte nějakým způsobem projevit příchýlnost k duchovnímu učiteli a jeho učení; pak můžete doufat, že vás zasvěťí do praxe duchovní sebeproměny. Neprojevíte-li ji, pak odpověď na vaše event. otázky o mystické praxi bude buď docela mrtvá, nebo neúčinná, nebo málo vysvětlující. Může se však také stát, že odpověď jogína bude pouze potvrzovat vaše případné falešné domněnky a nebude vůbec učením o cestě k pravdě. Fanatickým uctíváním nebo zbožňováním jogína si nepomůžete. Je to ctnost příliš negativní. Často ponechává vyhraněnou osobnost úplně nedotčenou, což adeptovi nedovoluje sdělit vám pravdu.

Ptal se jich: „Za koho mě pokládáte vy?“ Petr mu odpověděl: „Ty jsi Kristus.“ I pohrozil jim, aby nikomu o něm neříkali.

8, 29-30

Proč Ježíš zakazoval svým apoštolům, aby vyzrazovali, kdo je? Ježíš konal zázraky a lidé byli náchylni věřit mu. Kdyby byli apoštolové prozradili, že Ježíš má ducha Kristova (nebo, že je Kristem, chtěli), uvěřili by mu fanaticky a slepě by se řídili jeho radami, nadto mnohdy nepochopenými. Z toho by vzniklo mnoho zmatků a zvráceností. Neboť duchovní učení je jako lék. Je-li užito správně, pomáhá zázračně. Nesprávné jeho pochopení a použití vnitřně otravuje.

Mystický vůdce — nositel Světla — nikdy nesmí vyzradit, kdo je, neboť by opravdu své stoupence (věřící lidi) často utvrzoval v jejich nesprávných názorech. Pro jejich fanatismus by jim totiž mnohdy nemohl vyvracet jejich názory, jen potvrzovat ty správné a dobré. Krásné podobenství o dvojsečnosti mystického učení nacházíme v evangeliu Rámakršnově. Praví se v něm: „Jeden učitel říkal svým žákům, že ve všem je přítomen Bůh. Jednou kterýsi jeho žák šel po cestě, po níž se hnál splašený slon. Člověk, který seděl na slonu, volal na žáka, aby se uhnul z cesty splašenému slonu. Žák však uvažoval o učitelových slovech o přítomnosti dobrého Boha ve všech bytostech. Proto se neuhnul slonu, který jej hned na to zranil. Jeho učitel, slyše o neštěstí, přišel k němu a ptal se ho, jak se všechno sběhlo. Když mu žák všechno vylíčil, řekl mu jeho učitel: 'Řekl jsem, že ve všem je Bůh. Proč jsi však neposlechl Boha, který seděl na slonu a varoval tě? Jestliže je Bůh ve slonu, tím více je v člověku a ještě více v člověku zbožném.'“

Z citovaného podobenství je zřejmé, jaké nebezpečí hrozí těm, kdo nepoznávají pravdu a nechají se vést domněnkou, že hledanou božskou autoritou je právě ten, o němž něco takového od jiných lidí slyší nebo si sám myslí. Rozumný mudrc se proto vyhýbá tomu, aby takové domněnky o sobě potvrzoval. Ví, jaké zlo je v tom ztajeno, a proto zamlčuje všechno, co ví o sobě a svém „poslání“.

Když Ježíš viděl, že se zástup sbíhá, pohrozil nečistému duchu: „Duchu němý a hluchý, já ti přikazuji, vyjdi z něho,

a nikdy už do něho nevcházej!“ I vyšel s křikem a prudkým lomcováním, a hoch zůstal jako mrtvý, takže mnozí mysleli, že zemřel. Ale Ježíš jej uchopil za ruku a zvedl jej; i vstal.
9, 25-27

Podle slov bible bylo v té době velmi mnoho posedlých lidí. Čím to? V tehdejší době byli lidé v náboženském zanícení žhavější; žili více citem a věřili více v jeho vůdčí důležitost. Proto byla extáze obecnější jev a víra ve vjemy v tomto pohnutí vykonala ostatní. Věřilo se v moci, které se zjevovaly v extázi tak dlouho, až jako samostatná já vytlačily normální lidská já mnohých stoupců náboženství.

Prvním stupněm posedlosti je potlačování vědomého rozumu neuváženým vznícením citové (pudové) přirozenosti jako vůdčím činitelem v jednání. Druhým stupněm je neovladatelné vyjadřování (mluva), pramenící z funkcí pocitového já. To jsou mluvící média. Třetím je tzv. šílenství. Čtvrtým neovladatelné fenomenální jevy umožněné magnetickou silou těla média. Pátým úplná neschopnost ovládat počiny a zřejmé projevy zlovolného cizího já, vládnoucího tělem. Šestým smrtící fyzická ztuhlost po posednutí.

Ježíš rozpoznával projevy psychických úchylek lidského já a projevy úchylek, vyvolaných odštěpeným nebo cizím já; a měl také moc tato duševní vychýlení vyrovnávat. Je to moc magická, založená na mohutném vyzařování životní (pránické) síly se schopností usměrňovat ji. Proto mohl vymítat já nebo duchy posedající lidi.

První stupeň posedlosti, do něhož možno zahrnout neovladatelnou činnost mysli a citu, slavomam, podléhání pudům a vášním v jednání a podobné duševní projevy, nepodvázané rozumem jako kontrolním činitelem, se zhusta vyskytuje i dnes. Je to však choroba chronická, a proto se jí věnuje jen málo péče. Teprve akutní její stav, potlačení osobního vědomí, budí pozornost. Ale tady je již léčení obtížné, neboť se to vše odehrává na dosud velmi málo známé úrovni. Tím je tedy odbyta tato otázka. A přece dokonalé duševní zdraví, pocházející z toho, co Buddha definuje slovy: „ . . . vědomě jím, chodím, lehám, vstávám, konám potřebu, uvažuji, myslím . . . “, je velmi vzácný jev. Ale takové duševní zdraví je klíč k velikým novým poznatkům, které mění osudy světa k výraznému zlepšení.

Jan mu řekl: „Mistře, viděli jsme kohosi, kdo v tvém jménu vypuzuje démony, ale s námi nechodí; i bránili jsme mu, protože s námi nechodí.“ Ježíš odpověděl: „Nebráňte mu; neboť nikdo není takový, aby konal mocný čin v mém jménu a mohl snadno o mně zle mluvit.“

9, 38-39

Dnešní věřící lidé si nepočínají rozumněji. Také oni dělají ostrou čáru mezi božskými projevy v minulosti a božskými projevy v přítomnosti. Jsou přesvědčeni, že mluvit s Bohem a používat magnetických sil našeho těla bylo výsadou biblických postav daleké minulosti a že dnes něco takového může být jen podvod. A přece se od pravěku lidská přirozenost nezměnila. Změnilo se jen to, že lidé dávnověku víc pátrali po zázracích lidské přirozenosti, kdežto dnešní lidé pátrají v oblastech nejzevnější přírody. Proto bylo dříve konání zázraků obecnější jev, jako je dnes obecný jev naprostá neznalost tajů naší vlastní přirozenosti. A znamená přesun zájmů od přírody vnitřní k přírodě vnější nějaký pokrok? Odvážím se tvrdit, že ne.

„Svoboda je věcí ducha a otroctví též“, říká Rámakršna. To znamená, že štěstí a radost najdeme spíš v řešení duševního postoje ke světu než v ryze technických a materiálních vymoženostech. Vivekánanda, žák Rámakršnův, řekl, když procestoval Evropu i Ameriku: „Život na západě je jako veselý smích, ale uvnitř je úpění. Zde v Indii je zevnějšek zanedbaný, ale uvnitř naleznete radost.“ Má tedy způsob našeho života v sobě cosi trouchnivějšího, co je třeba odstranit. Věnujme tolik energie bádání v oblasti vnitřního života, kolik jí věnujeme věcem zevním, abychom technické a materiální bohatství znásobili bohatstvím vnitřních znalostí a tím ještě více pozvedli obecnou životní úroveň.

„Každý bude solen ohněm.“

9, 49

Mluví se o životních zkouškách a o duševním postoji člověka při nich. Budete-li přijímat všechny životní zkoušky s radostným srdcem a s vědomím, že jsou seslány samotným Světlem (Bohem), aby vykřesaly poznání, lásku k pravdě a k mystickému zanícení, budete samou solí.

Vpravdě vám pravím: „Kdokoli nepřijme království Boží jako dítě, jistě do něho nevejde.“

10, 15

Proti slovům evangelia Matoušova (18, 3), se tu mluví o přijetí království Božího v duševním postoji dítěte. Království Boží je tedy možno přijmout a nikoli jen do něho vejít. Vždy však jde o to, aby si člověk zachoval prostého ducha a nehodnotil své event. duchovní vjemy podle jejich domnělých hodnot smyslových nebo přírodních. To znamená, že musíme zastavit činnost spekulujícího rozumu a přijímat všechny mystické prožitky prostě, neboť jejich hodnota bude poznána podle jejich účinků na duši.

Činnost spekulativního rozumu je vždycky nebezpečná, protože snadno zamění moudrost a osvícení za rozumové konstrukce, jimiž se velmi často zastiňuje svítící božství. Víím, že je též nebezpečné rozum opouštět, byť byl jen spekulativní. Když však je člověk ukázněný a nenadchne se ihned pro zvláštní zkušenosti mystických prací, ale pouze je vnímá a čeká na jejich výsledný projev v duši, rozumu a citu, nemůže sejít na scestí. Nemáme totiž zatím takový mechanický přístroj, jakým by se mohla zjistit kvalita mystického prožitku z jeho tíže, světelnosti, elektrických efektů apod., takže jsme opravdu odkázáni na pokusné zjišťování jejich povahy na sobě samých. Trocha odvahy a nezaujatosti překoná nebezpečí v tom utajené.

Vpravdě vám pravím: „Není nikoho, kdo zanechal dům, bratří nebo sestry, otce nebo matku, děti nebo pole pro mne a pro evangelium, aby se mu nedostalo stonásobně — nyní v tomto čase domů, bratří i sester, matek a dětí i polí — ovšem s pronásledováním — a v příštím věku věčného života.“

10, 29-30.

Ježíš mluví o odměně, jíž se dostalo apoštolům v lásce a oddanosti těch, kdo je následovali. Tito dosud světší lidé dávali jim k volnému použití svůj majetek a kromě toho jim byli bratry, sestrami, rodiči, dítkami apod. Zřeknutí se vlastnictví něčeho je předpoklad dokonalého oproštění, které člověku umožňuje prožít blaženost, počínající v tomto životě a pokračující přes smrt do života budoucího.

Zřekne-li se tedy člověk své světské společnosti pro duchovní cíle, najde společnost lidí, nakloněných duchovnímu životu, takže opravdu nemůže mluvit o askezi úplné. To by se musil zříci každé lidské společnosti. Ale potom by přišla v úvahu společnost bytostí jiné úrovně. I ta by se při vytrvalém odříkání několikrát vyměnila, než by člověk dosáhl sféry bezbytné. Za touto sférou, kdyby ji přešel stálým a vytrvalým odříkáním, by našel společnost ještě vyšších bytostí — bohů, již je možno se zříci jen vášnivým odříkáním. Za ní by pak našel vyrovnanost všeovládajícího Ducha. Teprve tam by se pocítil jako doma.

Z toho, co jsem uvedl, je zřejmé, jak veliké obtíže se vyskytují na této cestě. Neboť i při odříkání jsou potřeba význačné duševní schopnosti a postřehy. Vzdávání se světa se často zvrací k nežádoucím zakončením. Chtíč se často mění v jiné formy nebo se dokonce skryje v podvědomí. Pak žák běžných kvalit považuje svůj úkol za šťastně vyřešený. A přece chtíč skrytý v podvědomí v příhodném okamžiku mocně vystoupí a strhne žáka do nechtěné situace.

Při odříkání je nutno postupovat obezřele. Jogín se musí vzdávat světa nejdřív vnitřně. Musí se cvičit v tom, aby pro nic netruchlil. Když jím nepohne ztráta všeho milovaného, dosáhl odříkání na hrubě smyslové úrovni. Potom se musí zříkat příjemných duševních stavů. Potom příjemného stavu vyvolaného lhostejností vůči všemu stvoření od projevů nejhrubších až k nejsvětějším. Nakonec se musí vzdát sebe sama jako bytosti od jiných odlišné a přesně vyhraněné. Pak bude odříkání skutečně správně a bude zažehnáno i nebezpečí, že se člověk ovládl neúplně.

Nemohu skončit a nezmínit se ještě o jedné závažné otázce, kterou musí mít na mysli každý, kdo chce jít stezkou odříkání. Jsou to vztahy k těm, s nimiž zůstáváme ve spojení dotud, dokud je potřebujeme k svému obšťastňování.

Což nemáme povinnosti k těm, kdo uspokojovali naši nenasytnou touhu po společnosti živých lidí apod.? Což právě vyvstávající myšlenka, že najdeme své nejvyšší štěstí v odříkání se všeho, nás opravňuje k opuštění všech příbuzných? Není to sobectví a nepůsobíme úm utrpení jiným lidem, tedy něco z toho, co jóga zakazuje? Musíme být rozvážní. Chceme-li se všeho vzdát, vzdejme se toho vnitřně

a zevnější samovolné odpadávání toho přijímejme jako pomoc od Boha a dar z nebe. Pak nebudeme rozmnožovat utrpení ani podporovat růst nežádoucích osobních vlastností. A to bude vstup na správnou stezku života a vývoje.

Mnozí první budou posledními a poslední prvními.

10, 31

Apoštolové si mysleli, že když se vzdali některých, dejme tomu, pro ně důležitých věcí a vztahů (viz Marek 19, 28), stali se lepšími než ostatní smrtelníci. Ale ještě se dějí zázraky. Nevěstka může duchovně předejít kněze a sedlák apoštola. Neboť již jenom myšlenka na to, že jsme lepší než lidé ostatní, je vlastně do pekel strhující pýcha. A naopak: prosté konání povinností s dobrými úmysly nakupí tolik duchovní a osvěcující karmy, že tato karma nás může pozvednout do velmi vysokého (čistého) nebe.

Ježíš si je zavolal k sobě a řekl jim: „Víte, že ti, kteří se pokládají za vladaře nad národy, nad nimi panují a velicí mužové mezi nimi je znásilňují. U vás však tomu tak není; nýbrž kdo by se mezi vámi chtěl stát velikým, buď vaším služebníkem, a kdo by se chtěl stát prvním mezi vámi, buď otrokem všech.“

10, 42-44

I s ohledem na karmickou odměnu v zevním světě je toto učení správné. A to podle učení jógy i bráhmanismu. Bráhmanismus učí, že vyššího postavení ve světě, ať fyzickém, nebo duchovním, lze dosáhnout službou všem bytostem. Jen tak si je možno zavázat bytosti k odměně, která se projeví tu jako významné světské postavení, tu zase jako království nad bohy.

Jóga, která je čistší než bráhmanismus, nás učí, že služba bytostem je povinnost. V tom je totiž záruka, že se člověk odvrátí od nežádoucích myšlenek a tím získá dobrou karma, prospěšnou jeho duchovnímu pokroku.

Stejnou věc sledoval Ježíš. Jinak by nepoznal, že i vzdávání se může člověka nechat duchovně pozadu za ostatními lidmi. Věděl by jen to, že díky ctnostem se žije snadněji. Nevěděl by však, že trvalou po-

korou se člověk zmocní nakonec toho nejvyššího, čeho lze dosáhnout v tomto vesmíru.

Kdykoli vstáváte k modlitbě, odpouštějte, máte-li co proti komu, aby i váš Otec v nebesích vám odpustil vaše přestupky.

11, 25

Jóga také učí, abychom před cvičením vyčistili mysl tím, že odstraníme zlobu a disharmonii. A Buddha doporučoval, abychom vysílali přání dobra a požehnání všem bytostem na všech světových stranách. Proč? Abychom mohli polapit Světlo, naplňující jak prostor, tak i nás samé. Kde je odpor, není Světla. Přátelská a požehnání přející mysl saje dobro a odstraňuje příkrov na duši, který zastiňuje Světlo.

I zavolal své učedníky a řekl jim: „Vpravdě vám pravím, tato chudá vdova hodila víc než všichni, kteří házeli do pokladnice; neboť všichni hodili ze svých přebytků, ale ona ze svého nedostatku hodila všechno, co měla, celou svou obživu.“

12, 43-44

Tak je nutno pohlížet na dobročinnost i na odříkání. Řeč o skutcích milosrdenství a dobrodiní je prázdné tlachání, když při jejich vykonání nebylo třeba odříci si nic z nejnnutnějších potřeb nebo pohodlí. Opravdový skutek dobra a milosrdenství je oběť. Obdarování, které nic neubere z nejnnutnějších životních potřeb, je jenom čin, rovnající se hodnotou jiným obecným činům.

Nenamlouvejme si, že všechny ty činovnice a činovníci dobročinných institucí jsou lidé vskutku obětaví a vysoce soucití. Což jsem mezi nimi neviděl lidi sežrané molochem činnosti? Sbírali, dávali, pořádali, dělali statistiky a zkoumali počínání i poměry lidí podporovaných se studeným srdcem advokáta nad chaosem mámy sedmi dětí, těžce se probíjející životem. Jak mnohem více lásky a obětavosti by prokázalo otevřené srdce a povzbudivé (dobré) slovo s menším peněžitým darem. Neboť chudý člověk se cítí velice nuzný jenom z nedostatku lásky nebo proto, že je ubíjen společností; to mu vzalo víru v sebe.

Probudíte-li v chudém a trpícím člověku víru v sebe, prokázali jste mu největší dobrodiní. Vráťte mu tím schopnost, aby se bil o existenci, tu schopnost k nemilosrdnému boji, jenž je nejvýraznějším projevem společenského života v civilizovaných krajích naší země. Skývou chleba pak odstraníte jenom nejnaléhavější potřeby okamžiku. Pak nové zoufalství vám ho vhání opět do náruče k vaší menší a menší radosti.

Bud'me tedy jako ta vdova. Chceme-li již prokazovat dobro, obětuje vše s otevřeným srdcem, plným přání pomoci, aby se naše dobročinnost nezvrhla a nezačala vytvářet pocity pýchy, že jsme vykonali něco dobrého. A nejsme-li již schopni dát vše, lásku i zboží, které sami potřebujeme, nevytrubujme do světa, že jsme učinili dobrý skutek malou almužnou.

Největší zásluhou a štěstím je upřímnost k sobě. Tu hledejme ve správném hodnocení dosahu našich vlastních činů. Nebud'me jako úzkoprsí farizeové, kteří nafukují svá malá dobrodiní, aby tak zakryli velké ohavnosti svého sobectví. Z hlediska časného života byste tím hnojili a kypřili půdu pro vzrůst nectností, které činí ze společenského života peklo. Z hlediska věčného života spějete tím do zatracení strašné bídy a strachu, tedy k přepodstatnění se v temnou bytost, pronásledovanou utrpením a strachem ze ztělesněných zlovolných představ.

„Nebe a země pomínou, ale má slova jistě nepomínou.“

13, 31

Pravověrní křesťané se těší na pobyt v nebi za svou pravověrnost. A zatím — „nebe a země pomínou . . . “ Ježíš tu potvrzuje Buddhovo: „Smrt nastane pro všechny. Pro lidi, bohy i démony.“ Neboť každý svět tvarů je pomíjející. Třebas byl i ze Světla. Věčné trvání má jen síla projektující, to je Logos (slovo) a jeho Pán. V nich je počátek i konec všeho stvoření. Naše já v nich má svůj původ, trvá v nich a bude v nich zničeno. A není existence, která by se na konci stvoření mohla skrýt jinde. Všechno zajde v činném Logos a toto v Pánu bytí.

To, co jsem nyní řekl, by mohlo soudné lidi vést k domněnce, že je zbytečné každé úsilí, které nás má pozvednout nad prostou přiro-

zenost. Zejména proto, že je s tím spojeno odříkání si toho, co je nám milé, a s tím jsou spojeny jiné námahy, které nepřejí lenošeni a zkracují odpočinek. Ale uvažujme dobře a ve velkých časových rozměrech.

Příroda ihned nezanikne. Přetavuje a přepodstatňuje existence podle jejich karmických hodnot v bolestné nebo harmonické žijící skutečnosti. Předpokládejme však, jaké vyhlídky bychom měli na šťastný život, kdybychom žili stále ve jhu pudů a sobectví, jež vytvářejí jenom vlny energie, podmiňující na světě boj, utrpení, nevědomost a zlo. Netrápili bychom se jednou v našich potomcích jako kterási část jejich bytosti nebo jako nějaká nová bytost, zrozená a ve svém bytí podporovaná rozkladem našeho bytí? Nebo nepronásledovalo by nás svědomí za to, že jsme ve svém tělesném životě silí jenom semenem velkých utrpení, způsobovaných sobectvím a odporným sebevědomím? Musíme rozvážně soudit a uvažovat o své odpovědnosti k sobě a k jiným bytostem nyní i v budoucnosti. Nebo snad chceme dokazovat, že jsme tak mrzcí a odporní, že nám nezáleží na ničem jiném než na našich současných osobních smyslových radostech? Pak je ovšem zbytečné každé slovo. Avšak dále:

Lpění na životě ve formě je jev takřka obecný. Jóga, to je ctnostný duchovní život, podpíraný ušlechtilou morálkou, vede mimo jiné k poznání, jak prodloužit život na dobu téměř neomezenou. Manvantary, nesmírně dlouhá časová údobí stvoření, přejdou a vy budete moci žít stále jako táž bytost s týmž tělem a vědomím, které máte dnes. Dokonce ani pralaja, kosmická noc, v níž se rozplývají tvary projeveného vesmíru, nebude vás moci donutit k tomu, abyste se vzdali vyhraněné existence. V řádu stvoření se tím stanete bohy, ovládajícími a řídícími všechnu přírodu.

O čem mluvím, je podle mého soudu ideál, k jehož uskutečnění s menším nebo větším dobrovolným omezováním spěje každý člověk. A snad je vůbec nutno dosíci tohoto stupně moci a ovládní. Nikoli jen proto, že nás k tomu vede nezdravá touha. Proto, aby člověk získal všechny zkušenosti osobního života, v jehož sítích je lapen, a pak aby mohl zjistit, co je nutné k získání a podržení nejvyššího štěstí života adepta.

Mnozí jogínové a buddhisté křičí: „Nirvána! Nirvána!“ Ale co jim

prospěje usilovat o její dosažení, když nepoznají její povahu, dokud neprožijí všechny zkušenosti života ve formě? Nedostatek těchto zkušeností bude stále rušit jejich úsilí o uskutečnění nirvány voláním po všem tom, co život ve formě může ještě dát, bez zřetelů k tichu, kterého se event. cvičením dosáhne. Hrozí tu nebezpečí, že se touha po životě skryje kdesi v podvědomí, aby mohla vyšlehnout v okamžiku pro ně nepříhodném. Proto je nutné dávat velký pozor na to, co se koná, a na to, jak se to má konat. A dále: podle mého soudu a zkušeností je pro nirvánu zralý jenom jogín (nebo buddhista, křesťan, nebo kdokoli jiný), který přes vševědoucnost, všemohoucnost, všudypřítomnost a ochutnání nesmrtelnosti dospěl k poznání pomíjejícího a strastného života ve formě a pochopil jsoucnost a povahu kosmického Prázdna, jež může být jediným útulkem duší, které se nasytily životními zkušenostmi. Potom teprve se může rozhodnout pro nirvánu nebo pro časově téměř neohraničený život ve formě a též jedno nebo druhé uskutečnit.

Za těchto okolností není však rozhodnutí nepodmíněné. Vyplyvá z poznání, že život ve formě je relativně hodnotnější než absorpce v Nic, které vstupuje v nový život dýcháním bytostí; nebo z poznání, že je lepší absorpce v Nic.

„Vstaňte, pojděme. Hle, přiblížil se můj zrádce!“

14, 42

Ježíš věděl předem, že pro něho přicházejí ti, kteří ho usmrtí. Proč neodešel nebo se neskryl? Poněkud nám to osvětluje Ježíšova prosba k Bohu, aby od něho odňal kalich utrpení (Mat. 26, 39). Ježíš, poslušen vůle Zákona nebo, podle něho samého, vůle boží, přijímá všechno, co se na něho vkládá. Stejně musí jednat i jogín. I on, jde-li cestou duchovního vývoje s otevřenými očima, což jej činí schopným vědět předem to, co jej má potkat, musí přijmout svůj osud. Leda by jej mohl odvrátit prostou prosbou k Bohu nebo jednoduchým přesunutím myšlenek a zájmů. Není mu dovoleno, aby odvracel zkoušky a zlý osud podle receptu břídilů — okultistů. Ti totiž vynakládají všechnu svou energii a důvtip na to, aby nositele zkoušek a zla od sebe odvedli, nebo se prostě snaží utéci zlému osudu. To ovšem znamená prohru v morálních zkouškách, kladených na čekateli blaženosti.

Jógická nauka dovoluje svým učitelům, aby se zřetelem na lidskou slabost vůči předzvěstem užili u svých žáků astrálně oslepujících cvičení. Je to proto, aby žák z přechodné lidské slabosti nepodlehli chimerám, zjevujícím se otevřenému astrálnímu zraku. Tak se žák mystiky vyhýbá nebezpečným úskalím bezpředmětných duchovních pádů. Ale nevědomci, kteří si myslí, že si vždy dovedou sami poradit, provádějí mnohdy cvičení hlavně za tím účelem, aby se jejich astrální zrak otevřel. Tím si často sami zahradí cestu k poznání. Je nutno postupovat obezřele! Silní žáci jógy nechť mají oči otevřené. Ale pak musí po způsobu Ježíše přijmout nemilý osud, i když by znali způsob, jak jej odvrátit. Musí jej přijmout, jestliže je to nutné z příčin, které mohou zjistit neutrálním postojem k vjemu a k sobě. Slabí žáci mystiky nechť mají raději oči zavřené.

Velekněží na něj prudce žalovali. Pilát se ho znova tázal: „Nic neodpovídáš? Hleď, co všechno na tebe žalují!“ Ale Ježíš již nic neodpověděl, až se Pilát divil.

15, 3-5

Z hlediska jógické nauky Ježíš skvěle řeší situaci, v níž se ocitl. Obviněný mnich — jogín se nesmí hájit, je-li v jistém čase jakkoli napaden. Příčiny obvinění člověka z něčeho špatného tkví totiž v jeho jednání z vlastní vůle proti zákonu přírody a Světla nyní nebo kdysi v minulosti. A toto jednání se musí odčinit. Odčiní se, když člověk bez hlesnutí uzná vinu na něho uvalenou i trest lidmi za ni stanovený. Kdyby se hájil, obhájil by snad svou osobní čest, ale ta je v poměru k světlu čistoty úplně bezcenná. Proto považujeme za velké očišťování, jehož je hoden jenom světec, může-li položit život za vinu na něho uvalenou temnými živly v jejich temné době. Za těchto okolností bude možná zabito tělo, ale duch, zbavený nečistot, povstane k novému životu ve světle pravdy a pochopení.

Oblékli jej do šarlatu, upletli trnový věnec a vložili mu jej na hlavu . . .

15, 17

Srovnej komentář k verši 28, kap. 27 sv. Matouše.

Šarlatová barva symbolizuje křest krví, jenž člověka provází my-

stickým umíráním na mystické cestě. Je to křest očistný, smývající viny, jimiž naše tělo přijalo na hutnosti a duše na amorálnosti. Jeho zevními znaky jsou utrpení Ježíše v posledních třech dnech jeho života a ještě jiná duševní utrpení, jimiž se člověk přímo povznáší a očišťuje.

„Ty, kteří uvěří, budou provázeti tato znamení: mým jménem budou vypuzovati démony, budou mluvíti novými jazyky, hady budou bráti do ruky, a vypijí-li něco smrtónosného, neuškodí jim to; na nemocné budou vkládati ruce a bude jim dobře.“

16, 17-18

Ve shodě s tímto tvrzením praví indické praktické náboženství (jóga), že moc animan, mahiman, laghiman atd. jsou výsledky dlouhodobého zbožňování nebo klanění se Bohu. Používají se však jenom potud, pokud se jimi uplatňuje osobnost a její přání. Ale jsou i jiné případy. Tibetská mystika se o nich zmiňuje v učení o dubhabu. Rozvíjejí se též za vedení učitele — dévy, nebo též praxí hatha. Ale ve všech těchto případech mají povahu magie nebo, podle svámí Vivekánandy, rituální karmy. Z té příčiny přicházejí v úvahu jen jako zvláštní druh činnosti a odměn. Zvláštní formou je zde jenom hatha jóga. Hatha jogín vyvine v sobě úžasné síly a schopnosti a nemine se cíle, je-li jeho zřetel obrácen k Nejsvětějšímu. Jinak se stává toliko dobrým magikem, jenž na čas unikl zákonům obecného uplatňování karmy; nakonec se jako lepší a očištěnější bytost opět vrátí k obecnému postupu a jím dokoná velkou životní pouť.

O hatha józe dále můžeme říci, že je úžasnou školou nejen pro možnosti, které nám poskytuje, nýbrž i proto, že má své ctitele mezi mocnými bohy. Ti ji provádějí po celá staletí a mnohdy neumírají jenom proto, aby ji mohli dále provádět. Jejich tělo prováděním hatha jógy tak zjemní, že se již nemůže považovat za tělo s tímiž vlastnostmi, jaké mají těla naše. Tak vědomě a tělesně přestupují bohové -hathajogínové do jiných sfér. Co však na této cestě nemohou provést, je konečné rozpuštění těla v absolutnu při zachování vědomí já v Bohu Prázdnotě. Tak jsou omezeni bohové -hathajogínové.

Křesťanská mystika, již máme chápat jako nauku o lásce k Nejvyš-

šimu, vede též — jak jsem již dříve řekl — k rozvinutí zvláštních sil ducha. Ale setrvá-li křesťanský mystik nebo jogín určitého typu v lásce, která ho vede k ztotožnění se vším existujícím, stanou se tyto síly vlastnostmi. Jakóžto takové nebudou nebezpečím pro dosažený duchovní stupeň. Budou jen jako schopnosti prostého člověka, který na nich nelpí a který se jich proto lehce vzdá při konečné absorpci v kosmické božské Nic.

Uvedené schopnosti jsou obecným jevem na vyšším stupni lidství. Jestliže se dnes neprojeví, je to jen známkou choroby ducha, vznikající z omezujícího činitele — sobectví.

*Když Pán Ježíš k nim domluvil, byl vzat vzhůru do nebe
a posadil se na pravici Boží.*

16, 19

Tělo, jehož smrtelné prvky jsou spáleny, nemá tíže a nepodléhá zákonu přirozeného rozkladu, poněvadž „elektrony jsou donuceny obíhat kolem jádra v jiných než obvyklých kruzích“. Nepůsobí prý na ně vzdálenosti a hmotné překážky. Přesto je třeba je považovat za tělo stejných kvalit jako tělo hmotné, pokud jde o jeho reakce a působení. Jogínové, kteří je získali, se právem mohou považovat za vítěze v boji o lepší stav. A ty, čtenáři, také můžeš dosáhnout tohoto vítězství, když správnou snahou zbavíš své tělo tíže a kvalit, které mu udělují vlastnosti, pro něž se stává smyslově postřehnutelné.

EVANGELIUM PODLE LUKÁŠE

Anděl jí řekl: „Neboj se, Maria! Došla jsi milosti u Boha. Hle, počneš a porodíš syna; dej mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazýván Synem Nejvyššího.“

1, 30-32

Maria řekla andělovi: „Jak se to může stát? Vždyť nemám manžela!“ Anděl jí odpověděl: „Duch svatý přijde k tobě, moc Nejvyššího tě zastíní; proto také co se zrodí, bude nazváno svatým, Synem Božím.“

1, 34-35

Narození z panny je i pro pravověrného křesťana příliš silné tvrzení a uvádí jeho soudný rozum do pokušení nebo k nevěře. Ale ezoterní náboženské učení toto tzv. tajemství zná. Nehledě k tomu, že narození z panny je symbolem, potvrzujícím mystikovi proces zrození dítěte v jeho těle, připouští se též, že takové početí je možné i na hmotné úrovni. Okultismus mluví o trojím způsobu početí: normální; oplození ztělesněnými výrony vlastního nebo jiného těla nebo také tzv. píthy; působením kosmického životního principu na zemi.

O prvním případě se není třeba zmiňovat. Druhý nelze doložit konkrétními událostmi. Jsme tu odkázáni na pověst o Ježíši a v novější době na početí Rámakršnovo. O něm cituji z R. Rollanda (Mystický a činný život dnešní Indie. Symposion, Praha 1935, díl I, str. 26):

“Otec, Khudiram, člověk starobyle počestný, byl obrán o vše, co měl, protože odmítl falešně svědčit ve prospěch boháče, kterému sloužil. Bohové ho navštěvovali. Už jako šedesátiletý stařec vykonal pouť do Gaje, svaté země, poznamenané otiskem Višnuovy nohy. ‘Velký spasitel’ se mu v noci zjevil a řekl: ‘Opakuji své narození, abych spasil lidstvo.’

V téže chvíli se v Kamarpukuru jeho ženě Čandramani, když tak sama spala, zdálo, že ji objímá Bůh. V Šivově chrámu, naproti její chatě, boží socha před jejíma očima oživila; do Čandramani vnikl prasek světla; ohromena tímto útokem omdlela. Když se kořist Páně

probudila, byla těhotná. Její manžel, když se vrátil, našel ji změněnou. Slyšela hlasy. Pod srdcem nosila Boha.“ A dál poznamenává tento spisovatel: „Nezáleží nám v této chvíli na skutečnosti objektivní, nýbrž na subjektivní skutečnosti prožitých dojmů.“ (Tamtéž, str. 228.)

O Marii, matce Ježíšově, nevíme, jak prožívala početí. Je docela možné, že taktéž prožila jistý útok duchovní moci. Neboť jóga a tibetská mystika se zmiňuje o tom, že oplodnění bývá způsobeno touž inteligencí, která se potom zrodí jako člověk z téže ženy, již oplodní. Někteří jogínové a mystikové prý tak obnovují své tělo tím, že svou vůlí oplodní před svou smrtí tu kterou ženu; tělesná smrt jogína bývá pak okamžikem jeho opětného zrození v těle, které si připravil.

Zrození působením kosmického životního principu na zemi není skutečností tak zvláštní. Neboť jak jinak by se mohl objevit život na zemi? Kámen se mění v hlínu, ta v rostlinu a tato v živočicha. Přejít mezi rostlinou a živým organismem je ostatně znám. Proč by tedy nemohl nastat případ méně obvyklý, totiž zrození vyššího organismu přímo ze zemského prachu? Mluvil jsem o přímém odtělení, totiž o tom, kdy tělo člověka mizí z pláně smyslové skutečnosti. Nemohl by týž duch se potom na zemi znovu objevit? Je-li totiž možné, aby člověk vzal tělo viditelné sféry do neviditelné, proč by nebylo možné, aby se duchovně dokonalí lidé, kteří sice zemřeli tělesně, ale podrželi ve svém vědomí kromě hmotného těla téměř všechny ostatní složky, které se do těla jenom oblékají, znovu objevili na zemi přímo, tedy bez pomoci ženy? Což by se jejich dokonalý duch nemohl obalit hlínou, která by se pročistila fyzickým dechem tak dalece, aby se podobala normálnímu tělu? Pohlavním plozením nejsou vyčerpány všechny možnosti objevování se smyslových skutečností na zemi nebo v prostoru. Mlhoviny vznikají — podle odhadu smyslového pozorování — z ničeho a nakonec z nich jsou nádherné světy, plné života. Stejně tak matička Země byla kdysi tak žhavá, že to vylučuje jakoukoli domněnku, že by se na ní mohla kdy objevit vegetace a organický život. Tyto věci jsou nyní zde. Odkud se vzaly? Vznikly prostě. Bez pohlavního plození se vyskytly a jsou zde, aby se pohlavním plozením množily. A žádný logik na to nikdy nepřijde, i kdyby každého tvora i věc rozsekal na nejnepatrnější dílky, pátraje po jejich prapůvodu.

Je tedy víc druhů početí. Jogínovi jsou nejznámější tyto: obecné, ztělesněnou představou, jogínovou vůlí, ztělesněnou pítinou čili látkou nahromaděnou na nějakém předmětu uctíváním, vyspělým odtěleným jogínem a působením kosmického životního principu na zemi. Ani běžné početí není prostý pochod. Aby k němu došlo, je k němu třeba tří činitelů: vůle k plození u obou rodičů a jedna příčina mimotělesná. Mimitělesnou příčinou je to něco, co musí oživit tělo novorozeněte. Není-li jí, plod nedozraje. K početí však vůbec nedojde, když v hloubi duše u jednoho nebo u obou rodičů při pohlavním aktu není vůle k plození.

Přítomnost mimitělesné příčiny při početí a její spolupůsobení na jeho vyvolání se nechá nepřímo dokázat rozdílností duševních kvalit rodičů a dětí. Vivekánanda se zmiňuje o tom, že rodičů, jaké měl Ježíš a Buddha, je na tucty. Buddhů a Ježíšů je však velmi málo. Kde by se vzaly kvality jejich ducha, kdyby šlo jen o dědičné přenášení duševních schopností? Jsou kdesi v prostoru, ve vzduchu; z neznámých příčin si vyvolí tu kterou ženu, která je zrodí jako dítě. Ale i tu bývá cosi pozoruhodného. Někdy je dítě realizací snu jednoho nebo obou rodičů. Jejich neujasněné nebo nevyhraněné ideály jakoby našly v jejich dítěti přesné a logické seskupení i vyjádření. Ideál, toť pouto mezi člověkem a inteligencí, čekající na zrození. Hrubá vášeň připoutá ducha odporové bytosti.

Z tohoto poznání vyrostla užitečná teorie o vzbuzení žádoucích kvalit u dítěte. Dobrá a povznesená mysl při plození přivede na svět potomka dobrých kvalit, stejně jako hrubá smyslná vášeň vede ke zplození zmetka.

Bohu není nic nemožného.

1, 37

Anděl, zvěstující Marii narození Ježíše, mluví o době, v níž se zvýší činnost vyššího prvku. Náboženští učitelé připisují tuto skutečnost avatárovi Íšvary. Stejně mluví Bhagavadgíta: „Přijde-li velká příbojová vlna, všechny malé potůčky a příkopy se naplní až po okraj bez jakéhokoli úsilí z jejich strany a aniž si toho jsou vědomy. Právě tak, když se objeví vtělení boží, zdvihne se ve světě tak velká vlna duchovnosti, že lidé cítí přeplnění vzduchu duchovností.“ Podle toho

byl tedy Ježíš avatárem Íšvary, jehož zrozením se vyplňovala proroc-
tví, týkající se božího Ducha.

V Jeruzalémě byl muž jménem Symeon, a byl to člověk spravedlivý a zbožný, který očekával potěšení izraelské, a byl na něm Duch Boží. Jemu se dostalo předpovědi od Ducha svatého, že nespátí smrti, dokud neuvidí Krista Páně. Ten přišel z vnuknutí Ducha do chrámu. Když rodiče uvedli hochu Ježíše, aby učinili na něm podle řádu zákona, i on jej vzal do náručí, velebil Boha a řekl: „Nyní propouštíš, Panovníče, svého služebníka podle svého slova v pokoji.“

2, 25-29

Byla tam také prorokyně Anna, dcera Fanuelova, z kmene Aserova; byla velmi pokročilého věku, prožila s mužem sedm let od panenství a nyní byla vdovou do čtyřiaosmdesáti let; ta nevycházela z chrámu, postem a modlitbami ve dne v noci sloužila Bohu. V tu hodinu přistoupila, velebila Boha a mluvila o něm ke všem, kteří očekávali vykoupění Jeruzaléma.

2, 36-38

Tito jinak neznámí lidé, o nichž se tu mluví, byli proroky, jasnovidci a mystiky v pravém slova smyslu. Proto poznali pravou přirozenost Ježíšovu dříve, než se u něho skutečně projevila.

Ve srovnání s dnešní dobou bylo dříve takových lidí mnoho. Proč? Protože upřímnost a zvnitřnění měly mezi lidmi více místa. Dnes se však všechny duševní schopnosti zaprahají do káry boje o vnější existenční výhody. Zvnitřnění i upřímnost tomuto boji o úspěch podle obecného přesvědčení jenom překážejí. Proto se více méně zavrhnou. Avšak zvnitřnění je to, co činí z lidí proroky. Zpovrchnění pak jenom potlačuje schopnost vytušit budoucí události. Zpovrchnění však doporučují i mnohé církve. Zlehčují totiž nebo odsuzují každou snahu o probuzení prorocké schopnosti. V tom je pečeť zvrhlosti a d'ábel-skosti, které se vloudily do církevního učení. Nebo není to snad záměr samého d'ábla obracet zřetel jenom k slovům a postoji při modlitbě, k čistotě dětských zástěrek, k uctivému poklonkování, k odříkávání konfirmačních básniček nebo žalmů a nevím k čemu ještě,

bez ohledu na vnitřní poměr k Bohu? Sudťte nebo nesudťte, zákon o příčině a následku vyrovná své účty.

Vydejte ovoce, které by bylo hodno pokání; nezačňte si zas říkati: 'My máme otce Abrahama!'; neboť vám pravím, že Bůh může Abrahamovi vzbuditi děti z těchto kamenů.

3, 8

Mluví Jan Křtitel. Poučuje své posluchače, že nestačí, aby se odvolávali na své předky. Z toho by si měli vzít poučení i ti věřící křesťané, kteří se domnívají, že k božímu omilostnění postačí několik jejich modliteb k Bohu a nelogická směs falešných přesvědčení, že Bůh-Otec poslal svého prvorozeného syna na svět, aby svou smrtí vykoupil z ďábelské moci apod. ty, kdo věří. I oni musí vědět, že takové věřící lidi může Bůh tvořit po tuctech, ale ne ke své nebo Ježíšově radosti.

K Bohu je třeba zaujmout pozitivnější stanovisko. Je třeba řídit se Ježíšovým jednáním jako příkladem; pak každý křesťan vezme kříž svůj a bude Ježíše následovat na cestě spasení. Modlit se a věřit ve spasení pomocí někoho jiného (Ježíše) je ctnost příliš negativní, která může zavést jenom do falešného nebe s falešnými Ježíši a s falešným Bohem, od nichž nikdo nedostane nic hodnotného.

Jan však odpověděl: „Já vás křtím jen vodou; přichází však mocnější než já, jemuž nejsem hoden rozvázati řemen u sandálů; ten vás bude křtíti Duchem svatým a ohněm.“

3, 16

Jinými slovy: Ježíš použije moci slova Pravdy. Její účinek je blahodárný na ty, jejichž přirozenost je spíš božská, a neblahý na ty, jejichž přirozenost je spíš pekelná.

Zvedli se, vyhnali jej z města, vedli jej na sráz hory, na které jejich město bylo vystavěno, a chtěli jej tam svrhnouti. Ale on prošel jejich středem a ubíral se pryč.

4, 29-30

Mluví se o zmizení Ježíšově použitím schopnosti učinit se neviditelným. Je to jedna ze sil, které jsou výsledkem jógické práce. Její

probuzení vysvětlují jogínové poukazem na soustředění, při němž je zničena schopnost chápat (poznávat) tvary. Tímto způsobem, praví Pataňdžali v aforismech o józe (viz např. J. W. Hauer: *Der Yoga als Heilweg*. Kohlhammer, Stuttgart 1932), je přerušeno spojení mezi vidícím a viděným, proto následuje zmizení jogínova těla. Tibetští mystikové to vysvětlují zase takto: podaří-li se někomu potlačit každé hnutí ducha, nevzbuzuje u jiných lidí žádné pocity ani pozornost; z toho vzniká přirozená neviditelnost. Tímto způsobem zmizeli v přírodě mnozí vyvinutí jogínové.

Obecný člověk budí velikou pozornost celým svým počínáním. Není to však způsobeno ani tak hřmotem jako stále se vyhraňující osobností. Vyhraněním osobnosti sbírá člověk síly duše a myslí jedi- ně k tomu cíli, aby je vrhl na jiné lidi v magickém aktu upozornění. Oproti tomu člověk, spojující se nebo ztotožňující se s principy, kte- ré nevstupují do stvoření, nebudí v lidech tolik pozornosti. A když si již neuvědomuje ani tvar, ani vyhraněné já své vymezené existence, zmizí postupně v přírodě.

Ježíš zmizel pomocí soustředění, rušícího spojení mezi okem a tvary. Neboť jenom tímto způsobem je možno zmizet náhle a na čas. Zmizení, které vzniká dokonalým uklidněním psychických vln, by bylo přirozenější, takže jeho pobyt na viditelné úrovni by byl jen dočasný.

Žasli nad jeho učením, protože jeho slovo bylo mocné.

4, 32

Mocně a přesvědčivě mluví jen ten, kdo dokonale zná věci nebo předměty, o nichž mluví. Pak jsou totiž slova provázena jasnou před- stavou a nacházejí ohlas v srdci posluchače, v tom srdci, v němž je zárodek vševědčnosti.

Vy nebo já víme ve svém nitru všechno, neboť naše nitro je částí univerzálního Já. Když se do něho ponoříme, objevíme v sobě neo- mezené vědění. Ale my se do něho tak dobře ponořit nedovedeme. Setkáme-li se však s člověkem, který dovede čerpat z této studnice a promluvíme-li s ním, pak se ve své řeči odvolá na naše zkušenosti, skryté pod prahem našeho vědomí a na znalosti našeho nejvnitřnější- ho Já; tím si na ně vzpomeneme a porozumíme mu.

Sdělení, týkající se plané teorie představ, nemuze být nikdy tak účinné. Nečerpá totiž z pokladnice reálných poznatků a zkušeností nejnuitnější lidské podstaty, nýbrž ze sféry astrální, jež nemá přímý vztah k našemu nejnuitnějšímu Já.

Astrální sféra (sféra mysli) v sobě skrývá tolik rozličných skutečností, kolik rozličných představ mohou mít všechny bytosti. Náleží sem nejrůznější představy vyvolávající děs stejně jako mnohé zjevy andělské, probouzející nadšení a radost nejjemnějších forem. Proti vyšším vlivům působí však skutečnosti astrálního světa jaksi cize. Dobrý mystik je podle toho přesně pozná.

Ježíš jako mystik — adept mluví tedy s přesvědčující silou, neboť vyjadřoval nejnuitnější obecné zkušenosti. Taková řeč má na posluchače dvojí účinek. Na ty, kdo žijí v harmonii s ušlechtilými city svého nitra, působí jako síla osvěcující a k dobru přivádějící. Na sobce a hmotaře jako živé svědomí — neboť to mluví jejich dosud nezkažené božské nitro proti ohavnosti sobectví. A jsou-li to sobci a hmotaři vzpurní a důslední, jsou takovou řečí vydrážděni k odporu a nepřátelství proti jogínovi. Předpokládají totiž, že ušlechtilá mravnost, již káže nejnuitnější Duch, je nepřátelská síla, která je vraždí. Sobectví se tu projeví jako pud sebezáchovy.

Když byl ještě daleko od toho domu, poslal četař přátele a vzkazoval mu: „Pane, neobtěžuj se! Neboť nejsem hoden, abys vešel pod mou střechu; proto jsem si také netroufal sám k tobě přijíti. Ale řekni jen slovo, a můj sluha bude vyléčen. Vždyť i já jsem člověk podřízený vrchnosti a sám zase mám pod sebou vojáky; řeknu-li jednomu: 'Jdi!', jde, a druhému: 'Přijď!', přijde, a svému služebníkovi: 'Učiň toto!', učiní.

7, 6-8

Tento četař byl mudrc. Chápal zcela správně, že vyšší světské postavení nečiní nikoho vnitřně lepším a že jeho moc též souvisí jen s vykonáváním povinností tohoto stavu.

Pokládat se za lepšího na základě vyššího světského postavení svědčí o nadutosti a pýše. A rovněž není dobré pokládat se za téměř zatraceného hříšníka, jak je to v módě ve špatně chápaném křesťan-

ském náboženství. Jedině správné je pokládat se za člověka tuctového, který má povinnost mravně se zlepšovat soucitem, dobromyslností, neubližováním, střídmostí, láskou a vírou v nejsvětější představu Boha. Neboť normální umírněné chování a jednání není špatné a naprosto zkažené, stejně jako není projevem lepších kvalit strážníkovy uniformy nebo úředníkovy moc. Kdyby lidé jednali jako ten setník, bylo by na světě brzy lépe. Bohužel se však nezdá, že by to byl něčí ideál. Běžný člověk je přesvědčen, že je lepší než lidé ostatní a že má proto právo na pomoc a úctu ode všech. A fanatismem pokroucený křesťan vědomím o své špatnosti zúrodňuje půdu pro růst sobectví.

Přistoupil a dotkl se mář; nosiči se zastavili a on řekl: „Jinochu, pravím ti, vstaň!“ I posadil se mrtvý a počal mluvit. Ježíš jej vrátil matce.

7, 14-15

Jogín, který ví, jak vstoupit do těla jiného člověka a rozpoltit své vědomí ve dvě samostatně žijící části, může vzbudit mrtvého člověka k opětnému životu. Pak může část jogínova vědomí povstat v těle probuzeném k opětnému životu jako samostatná bytost. To je jeden prostředek k probuzení mrtvých k životu. Druhým prostředkem je soustředění mysli do centra života v těle — které je v prsou — za doprovodu zřetelného obrazového vyslovení mantry v tom místě a současným upevněním životní síly jogína v těle mrtvého; tím se vyléčí choroba.

Život v zemřelém člověku nevyhasíná hned. Funkce ustávají postupně a to je znamení, že je život v těle dosud přítomen. Obvykle pokládáme za smrt ztrátu vnějšího vědomí. Když toto vědomí z těla zmizí, skryje se život v pulsaci životní síly, která pomalu ustává. Pulse však také potřebuje organizující jednotku, tj. nižší vědomí nebo tzv. podvědomí. Jestliže toto podvědomí zachytíme a přimějeme je k tomu, aby se projevilo ve vysokém stupni, chopí se opět vlády nad zmírajícím tělem a tím tělo povstane k opětnému životu jako člověk.

Není-li již toto nižší vědomí v těle přítomno, pak se znalec jógy může chopit dechu a přetvořit jej ve vědomí, které může nechat upevnit v mrtvém již těle. A nechá-li dále proudit do mrtvého těla tento dech jako sílu oživující nebo životní, povstane mrtvý k opětnému životu, i kdyby se již začínalo jeho tělo rozkládat.

Vědomí je princip bez formy a povahy. Je možné je stvořit z prány, již vnímáme. Velmi snadno na sebe přijímá životní dech, a proto má člověk moc stát se stvořitelem. Vždyť jde o činnost více méně mechanickou.

Jóga je zvláštní nauka. Učí, jak vnímat dech, zadržovat jej a měnit ve tvary nebo vlastnosti, proto by měla být zvlášť intenzívně studována. Člověk by poznal mnohé zázraky života a jeho jevů a to by jej učinilo lepším a rozumnějším. Nešlo by mu již o to, aby sobectvím usiloval o záchranu osobního života, ale aby poznal, jaké je jeho nejvyšší určení.

Pravím vám: „Nikdo z těch, kdož jsou narozeni z ženy, není větší než Jan. A přece nejmenší v království Božím je větší než on.“

7, 28

Jsou dva druhy duchovně dokonalých lidí. Jednak ti, kdo se k tomuto stavu povznesli mravním úsilím ze stavu obyčejných lidí, jednak ti, kdo jsou vtělením božím. Podle slov Ježíše byl Jan Křtítel z první skupiny. Proto musil bojovat s lidstvím. Vtělení boží tyto obtíže nemají. Jsou chráněna magickou silou své duchovnosti a všechny útoky nižší přirozenosti se o ni rozbíjejí.

Postup k duchovnosti je velmi dlouhý. Mnohdy se stává, že člověk projde několika vtěleními mudrce a jogína, než se spojí s nejvyšším Duchem kosmu. A všechny tyto jeho inkarnace jsou vyplněny bojem o nejvyšší stav. Božské inkarnace na rozdíl od těchto jogínů a mudrců zápasí jen krátce o probuzení božskosti, která se pak ihned projeví v jejich bytosti v plné slávě.

Proto, pravím ti, jsou jí odpouštěny mnohé její hříchy, protože projevila velkou lásku; komu se odpouští málo, málo miluje.

7, 47

Obětí a láskou k Bohu, jehož projev můžeme vidět v člověku, se dosahuje velikého niterného očištění. Ale obětí a láskou nemohou být ihned odčiněny přestupky, které se již odrazily v rozumových schopnostech a přirozenosti nebo v přirozené povaze člověka. Pra-

vím však ihned, neboť obětí a láskou se ocitáme v proudu proměny, která časem odstraní všechno zlé a nepříjemné. Tím se láska a oběť stávají silou, měníci hříšníky ve světce.

Láska a oběť samy o sobě by toto dílo nevykonaly. Jsou však prostředkem k odstranění omezujícího nás sobectví a tím i lpění. Jejich odstraněním prasknou všechna zlá pouta a duch člověka se rozletí v nekonečný prostor a v nekonečnost kosmického vědomí, aby spočinul v klidu harmonie.

Přistoupili k němu a budili jej slovy: „Pane, pane, hyne-me!“ Probudil se, pohrozil větru a příboji vody; i utišily se a nastal klid. Řekl jim: „Kde je vaše víra?“ Oni se přestrašili a podivili a říkali mezi sebou: „Kdo je to, že poroučí i větru a vodě, a poslouchají ho?“

8, 24-25

Zkušený jogín má přepevnou víru ve svůj příznivý osud. Proto je jeho klid hluboký a — nakažlivý. Proto nebylo Ježíšovi obtížné, aby přenesl svůj klid též na vodu a vzduch.

Vy všichni můžete dosáhnout téže moci. Nesmíte se však bát. Zachovejte si nepohnutelné nitro v každé situaci a pak již budete brzy pozorovat, že váš klid je nakažlivý; že se přenáší i na ty, kdo vás chtějí pronásledovat. Později budete moci pozorovat jeho vliv i na vnější přírodu. Tak se dospívá k moci jogína, který může přikázat vodám a větrům, aby se utišily, a jehož také poslechnou.

Poslal je kázat království Boží a léčit a řekl jim: „Nic si neberte na cestu, ani hůl, ani mošnu, ani chléb, ani peníze, ani dvě košile.“

9, 2-3

Ježíš tímto žádal na apoštolech slib chudoby a tím i úplné osobní volnosti. Je to jeden z hlavních a bezpodmínečných slibů, které skládají sannjásinové na křižovatce života, odkud vede jedna cesta do světského života. Druhá je cestou těch, kdo chtějí již v tomto životě vidět své poslední zrození.

Kdo nesložil slib chudoby, není ještě svobodný, a proto nemůže doufat, že toto jeho vtělení je vtělením posledním. Přání a povinnosti

jej znovu zavolají do lidského těla, i kdyby měl jinak velké úspěchy v józe. Neboť absorpce v Nic je možná jen tehdy, když je člověk úplně volný ve smyslu přátelských, rodinných a jiných společenských svazků a závazků. A jenom tato absorpce je zárukou, že současné vtělení jogína je vtělením posledním.

Je ještě jedno trvalé odtělení, týká se však jen hrubého těla. Je podmíněno získáním takového množství zásluh, jež se týkají jemného nebo světelného vtělení, že vytlačí všechny sklony i touhu po životě v těle naší úrovně. Tyto zásluhy se získávají obětí, skutky (dobrem) a láskou k světelným světům. Jimi se získá světelné tělo dévů, kteří se již nemusí vtělovat do světa týchž životních podmínek, v nichž žijeme my. Podrží jen tělo dévy, v němž není činna karma bolestného a utrpení plného života. Jako téměř dokonalá bytost je pak od nejvyšší blaženosti oddělen toliko vědomím své vyhraněné jsoucnosti.

Není-li tedy člověk vyproštěn z pout společenského života, nemůže dosáhnout nejvyššího cíle — definitivního odtělení. Může jen vejít do vysokých a čistých nebi, kde lze prožít dlouho trvajících blaženost. Ale když potom chce postoupit dál, musí se znovu chopit bolestného odříkání, rušícího poslední vztahy k formě. Jelikož to jogínové vědí, chtějí se vyhnout ztrátě času, způsobené vyčerpáním karmy v nebi bohů, takže se odvažují rušit odříkáním i tuto karmu. Je to krácení cesty nebezpečnou stezkou po prudkých svazích a strmými skalami, kde na člověka číhá nebezpečí pádu v síť bolestného života, když již byla naděje na lepší život.

Podle úsudku jogínů je však lépe, aby se lidé odvážili vstoupit na tuto strmou stezku, než promarnit čas pobytem v nebi. Tam smrt také kosí ty, kdo už vyčerpali svá aktiva na účtu dobré karmy. A nechť si nikdo nemyslí, že se v nebi křesťanského Pána Boha neděje totéž. Je to pomyslný Bůh, a proto jeho nebe má kratší trvání než nebe některých dévů. Stejně tak je krátkodobé nebe, jež člověk obdrží za víru v Ježíše Krista. Je dokonce možné říci, že proti některým nebím je jeho trvání tak krátké jako lusknutí prstů proti lidskému životu.

Zákon o činnosti a jejích výsledcích je neúprosný. Není možné jej obejít přesvědčením, že to tak nemůže být, protože bychom *my* trpěli příliš mnoho. O člověka jako jednotku nejde. Všeživot trvá dál,

i když jednotka zaniká v žalu a utrpení. Proto se pusťme do boje! Pusťme se do boje sebeovládáním, abychom přemohli nejnižší druh lpění a abychom tak mohli vdechnout vzduch volnosti a svobody a na této cestě mohli hledat dále, až najdeme svobodu nejvyšší.

Jakmile to uviděli učedníci Jakub a Jan, řekli: „Pane, chceš, abychom řekli, aby oheň sestoupil s nebe a zhubil je?“

9, 54

Schopnost vyvolat magickým způsobem oheň, který spaluje jiné lidi, má původ v jógické síle, vzniklé z uskutečnění pravdy. Měl ji prý též otec jógy, Pataňdžali. Praví se o něm, že když seděl pod stromem a meditoval, přiběhli někteří obyvatelé z nejbližší vesnice, chtějíce ho rušit v této práci. Pataňdžali otevřel ústa, z nichž vyšlehl oheň a spálil provinilce na popel.

Ještě jiný mu řekl: „Budu tě následovati, pane, jen mi na před dovol, abych se rozloučil doma s rodinou.“ Ježíš mu odpověděl: „Nikdo, kdo vloží ruku na pluh a ohlíží se zpět, není způsobilý pro království Boží.“

9, 61-62

Rozhodnete-li se nastoupit stezku odříkání, musíte to učinit bez rozžehnavání se s tím, co chcete opustit. Jinak najdete nové důvody k tomu, aby vaše odříkání bylo podmíněné, a to činí celé snažení zbytečným. Na cestě odříkání vás nesmí nic zajímat. Svůj zrak musíte upřít na Nejsvětějšího a tím zpřetrhat všechna pouta, bránící vám v rozletu. Zachováte-li si v srdci jedinou vzpomínku na to, co opouštíte, ponecháváte si též jeden z provazů, jímž jste připoutáni ke světu.

Hleď tedy, ať světlo v tobě není tmou. Je-li celé tvé tělo světlé a nemá ani částky temné, bude celé světlé, jako by tě osvítila lampa jasem.

11, 35-36

Výraz „ať světlo v tobě není tmou“, vztahuje se na náplň vědomí. Když touto náplní bude Světlo, vyvěrající z nelpění, laskavosti, přá-

telského smýšlení, blahovolenosti a zanícení pro nejsvětější jsooucnost, bude, jak praví druhý verš, všechno tak světlé, že tě jako lampa osví- tí. A toto Světlo se stává Tmou, když se sebevědomí obrací v pýchu, když se soudnost a logický rozum obrací v prostředky k obohacení a k získání vyššího společenského postavení, sebevláda k získání mo- ci. Neboť sebevědomí, soudnost, logický rozum a sebevláda jsou vlastnosti Bohů. My jsme je získali duševní kázní a ctnostným živo- tem. Ale jako démonické bytosti je obracíme k svému prokletí tvoře- ním další bolestné karmy, když jejich pomocí způsobujeme jiným bytostem utrpení tím, že se obohacujeme a vypínáme. Neboť to jsou vlastnosti získané karmou; jako takové je nemusíme mít trvale.

Jeden znalec zákona mu odpověděl: „Mistře, když takto mluvíš, urážíš i nás!“ On mu řekl: „I vám znalcům zákona, běda! Protože nakládáte lidem břemena těžko snesitelná, ale sami se těch břemen ani jedním prstem nedotknete.“
11, 45-46

Kdy a kdo může soudit jednání druhých lidí tak, jako je soudil Je- žíš, je otázka, kterou nemůže zodpovědět obecný člověk. A já chci k tomu říci jen tolik, že to může dělat ten, kdo tím upozorňuje na špatné následky, postihující více lidí a nikoli jen toho, kdo sám špat- ně jedná.

Sám sobě může člověk způsobovat jakékoli utrpení a přece to ne- smí nikoho vést ke kritice jeho jednání. Když však svým konáním způsobuje někdo utrpení mnohým bytostem, může se mu to vy- tknout.

Zákon karmy je ve svém působení spletitý. Kdyby někdo z nás ne- byl zatížen vinou, nemohl by mu ublížit nikdo na světě. Ale takoví li- dé neexistují. Každý z nás je něco dlužen jiným lidem i světu a svět i lidé si tyto dluhy vyrovnávají svým způsobem. Jde jen o to, že i vy- máhající lidé jsou dlužníky a to by je mělo mít k tomu, aby svým dlužníkům odepisovali dluhy, pokud to je vůbec možné. Neboť vy- máhá-li někdo dluh na svém dlužníkovi tak, že to dlužníka bolí a ochuzuje, vznikají tím dluhy věřiteli, čímž se řetěz úvěru natahuje do nekonečna. Můžeme-li se proto obejít bez prostředků, které musí- me na jiných lidech vymáhat, nevymáhejme je. Tím začneme odepí- sovat dluhy, které máme my i všichni lidé ostatní.

Blaženi služebníci, které pán při příchodu nalezne bdící. Vpravdě vám pravím: Přepásá se, posadí je ke stolu, pak přistoupí a bude je obsluhovati. A kdyby přišel o druhé noční hlídce neb o třetí a našel je tak, blaženi jsou.

12, 37-38

Bděním je soustředěné pozorování mysli a duše, aby nepřijaly nechtěnou vlastnost nebo tvar. Je nutno udržovat nitro neustále nepohnuté, neboť může nadejít doba, kdy Světlo intenzivněji proniká do ducha i těla; to je okamžik, v němž je možno dosáhnout cíle. Všechny snahy jogína směřují k tomu, aby přijal Světlo. Je-li jogín nedbalý, tj. soustřeďuje-li se jen do té míry, aby lenivě odpočíval, propase okamžiky intenzivnějšího působení Světla a velmi tím oddaluje své zdokonalení. Je tedy žádoucí intenzivně se cvičit v duševní nepohnutelnosti, aby mystická snaha nebyla docela planá a aby člověk za čas neodpadl od mystické cesty pro nedostatek posilujících poznatků a duchovních zkušeností.

Kdo z přátel poznání, Světla a duchovních zkušeností je tak zánícen, že zanedbává všechna osobní utěšování pro úsilí (cvičení) k získání mystických a duchovních zkušeností, dosáhne v době kratší jednoho roku zkušenost nebo poznatek, který ho na jeho cestě upevní. A když ani potom nepodlehne pokušení, které ho nutí, aby se radoval ze získaných neobvyklých zkušeností, může důvodně doufat, že dosáhne podstatných mystických výsledků do tří let. Ale dosažení podstatných výsledků v době tak krátké vyžaduje, aby se žák mystiky vzdal všech osobních radostí a potlačil všechno chtění i jáství až na snahu cvičit soustředění duševních sil a zastavovat duševní činnost. Ani jediný šepot vášně nebo citu nesmí rozrušit pozornost. Toto bdění, posílené umlčením chťičů a rozhodnutím usilovat třeba po věky o dosažení Světla a poznání bez zřetele na jiné výsledky, jako jsou mystické stavy, vytržení, stavy blaženosti aj., vás za nedlouhou dobu dovede k blahoslavenství, které tu slibuje Ježíš. „Žij, jako bys chtěl věčně snášet, pracuj, jako bys nechtěl nikdy z vlastní vůle skončit, a přece stále připraven zapomenout na všechno a opustit vše, co tě na světě může zajímat, přiblíží-li se smrt“, tomu učí dobré duchovní nauky. Ne tedy počítat čas, který jste již věnovali své snaze a svému

duchovnímu cvičení. Toť netrpělivost, která cvičícího člověka činí spícím.

Služebník, který zná vůli svého pána a přece nic nepřipraví a neučiní podle jeho vůle, dostane mnoho ran; který však nezná a činí to, co zasluhuje ran, dostane jich méně. Od každého, komu bylo mnoho dáno, bude mnoho vyhledáváno, a komu mnoho svěřili, od toho mnoho požádají.

12, 47-48

“Nevědomost hříchů nečiní“, říká se. Ale není to docela pravda. Oheň spálí jak toho, kdo zná jeho účinky, tak i toho, kdo je nezná. A stejně tomu je s přestupky morálky, povznášející ducha. Raní vás to duchovní slepotou a přivede do pekla, ať o tom víte nebo nevíte. Nevíte-li však o tom, že přestoupení morálních příkazů, povznášejících ducha, vede k slepotě a do pekla, nejste dosud tak zjemnělí, abyste kvalifikovali pekelné prožitky a utrpení jako hrůzu. Proto se vaše přestupky zdají být trestány méně. Jenom velké přestupky vás dovedou níž, kde budete prožívat ze svého osobního hlediska pravá muka.

Analogicky působí porušení obecných morálních zásad duchovního života i na člověka duchovního. Obecnému člověku by se jeho trest zdál nepatrný, ale pro něho je nesnesitelný asi tak, jako je nesnesitelné sluneční světlo pro netopýra. Neboť vždy se střetávají dvě nestejnorodé podstaty, působící si vzájemně utrpení.

Vina a trest jsou tedy subjektivní pojmy a jsou posuzovány svědomím a citlivostí organismu. To však neznamená, že jsou to soudcové shovívavější, než je křesťanský Bůh-soudce. Neboť proti citlivosti organismu se dá dělat stejně málo jako proti mravní úrovni, na níž pracuje naše svědomí. A co víc! O tomto soudci si nemůžete myslet, že ho podvedete předstíráním ctností jako Boha-soudce, který stojí kdesi mimo vás. Svědomí střeží vaše jednání jako ostříž a připomíná vám každý mravní přestupek — i když se je snažíte zlehčit — s neúprosnou silou, jen aby ve vás vyvolalo všechny předpoklady pro vstup do pekla: nečisté svědomí, strach, krátký dech a horečnatost.

Nejvyšší Bůh se nestará o vaše přestupky. „Je světlem lampy, při němž může jeden člověk číst svaté knihy, a druhý padělat podpisy“,

praví Rámakršna. Ale je zde zákon se svým pomocníkem, svědomím, a ten s vámi nakládá velmi spravedlivě, a proto nemilosrdně. A praví-li Ježíš, že je Bůh-Otec, který se stará o vaše ctnosti a hříchy, pak je to rčení symbolické; vyhovuje svému účelu a skutečnost ani nezlepšuje, ani nezhoršuje.

„Usilujte vejíti těsnými dveřmi, neboť mnozí, pravím vám, budou hledati, aby vešli, ale nedovedou.“

13, 24

Úspěch ve snaze dosáhnout nejvyššího cíle duchovního vývoje, totiž osvobození, je podmíněn příznivou karmou. Příznivou karmu lze vyvolat pouze dobrými skutky. Ale dobré konání je těsná brána, neboť požaduje, aby bylo odstraněno sobectví. Kdo se však dovede sobectví vzdát? Jen ten, kdo dovede věřit, že slib dobrého výsledku za dobré konání je opravdový. Nikdo jiný.

Jakmile se hospodář zdvihne a zavře dveře a vy budete státi venku a začnete tlouci na dveře a říkati: 'Pane, otevři nám!'; odpoví vám: 'Neznám vás, odkud jste'. Tu vy začnete říkati: 'Vždyť jsme s tebou jedli a pili a učil jsi na našich ulicích!'. Ale on vám odpoví: 'Nevím, odkud jste; odstupte ode mne všichni pachatelé křivdy!'

13, 25-27

Mluví se v podobenství o těch, jejichž život je vyplněn zájmy o ve zdejší život, to je o tělo, jeho pohodlí, majetek atd. a při tzv. posledním soudu se dovolávají toho, že též vědí o Bohu. To jim však nepomůže. Poslední soud je okamžik, kdy se člověk definitivně duševně odvrací od světa a hledá pokoj vnitřní harmonie; to se děje zejména v těžké nemoci nebo ve stáří, kdy již vystupuje do popředí otázka smrti. V té době pomůže člověku jen to, když zná stav niterného uvolnění. To ovšem znamená, že jej musel v životě víckrát uskutečnit na úrovni denního vědomí. Jenom pak bude vědět, kam se uchýlit, když se mu každý zájem o věci tohoto světa stane nesnesitelným.

Bůh nebo Ježíš se tedy bude k člověku znát jedině tehdy, když

i on bude znát jejich přirozenost. Tu pozná, když se bude cvičit v nelpění a udržovat pocit radosti, která provází vnitřní nezávislost. Boha jinak znát nemusí. Nezávislost a blaženost jsou jeho přirozeností. Je vždycky lepší znát tuto přirozenost než všechny připisované mu vlastnosti a podobu, o nichž informuje církve. Znalost teologicky uznávaných vlastností a podoby Boha totiž ještě nikomu nepomohla, stejně jako nikomu nepomáhá poznat prožitky bohatství, když zná bohatého člověka.

Tam bude pláč a skřípání zubů, až uvidíte Abrahama, Izáka, Jakoba a všechny proroky v království Božím, sebe však vyvržené ven.

13, 28

Na naší pozemské úrovni se odehrává něco podobného při nemoci nebo přetěžkém utrpení. Velmi trpící i nemocný člověk vidí mnohdy člověka zlem nepostiženého jako nejvyšší šťastného. A utrpení a nemoc nejsou náhodné. Jsou výsledkem našeho myšlení, jednání i karmických dispozic, které byly rovněž vyvolány těmito činiteli. Což není dokázáno, že nepříznivá duševní hnutí vytvářejí v těle jedy, jimiž se tělo otráví? Proto budete-li jednat, myslet a žít tak, abyste nebyli postiženi strachem nebo nepříznivým vzrušením, bude harmonická i vaše karma. Budete zdraví, spokojení a šťastní, aniž byste k tomu měli reálné, tedy fyzické důvody.

Když již jednou vstoupíte do karmických proudů, vyvolávajících pocity štěstí, nevystoupíte z nich také tak náhle. Pocit štěstí je věcí duše, a proto se přenáší až za hrob. Šťastný člověk je šťastný i v umírání. Psychická mohoucnost, která po smrti těla přechází do nových forem a existencí, je jimi dál jakoby obalena a to je předpoklad ke vzniku šťastnějších existencí.

Stejně tomu je se zlem a utrpením. I to zůstává obalem duše a provází člověka životem, umíráním i cestou posmrtného přepodstatnění v novou bytost nebo existenci. Proto zjišťuje Buddha: „Dobro tvoří dobro a zlo tvoří zlo.“ A učí své žáky, aby vysílali přání dobra všem bytostem na všech světových stranách. Učiníme dobře, když se budeme řídit jeho radou.

Hle, váš dům je zanechán vám (pustý). Pravím vám, již mne neuvidíte, dokud nenastane den, kdy řeknete: 'Požehnaný, který přichází ve jménu Páně!'

13, 35

Když nebudete žít tak, abyste vytvořili dobrou a ducha povznášející karmu, dožijete se jednou takové vnitřní chudoby, že budete moci mluvit o sobě jako o pustém domě. Pak se váš osud změní. Bude vás týrat jako váš nepřítel, vás bezmocné, abyste konečně zavrhnou víru v nejvyšší užitečnost věcí smyslového světa. Když ji zavrhnou, začne vám opět svítat osvobozující Světlo, rodící se z nesobeckosti a neso-beckostí se udržující. Pak opět povstane k životu osvícený rozum a intelekt, přerostující se v moudrost.

Zasvitnutí Světla, o němž jsem se právě zmínil, znamená tolik jako spatřit Ježíše ve slávě. Neboť je to Světlo hmatatelné, měnící osud i rozum. Nikoli tedy pouhý abstraktní vjem.

„Přichází-li někdo ke mně a nemá v nenávisti svého otce, svou matku, ženu, děti, bratří a sestry, ano i svůj vlastní život, nemůže býti mým učedníkem.“

14, 26

Ježíš užil tvrdého výrazu „nenávist“ jako protiváhy k mocné připoutanosti posluchače. Podle mravních zásad nelze obecně užít tohoto slova, nýbrž jen slov „nevzdá-li se“. Žák Ježíšův se měl stát vyšším jogínem. Měl vstoupit do prudkých, vysokých vibrací duchovního světa, které ničí každého, kdo by si chtěl podržet „prvky tíže“, tvořící se a udržující se připoutaností. Musíte se vzdát všeho, i svého já, chcete-li pomocí jógy vstoupit bez nebezpečí do sfér světelných stvoření, kde se spaluje všechno, co se podobá těžké zemi. Nelpěním a jógou se přetvoří vaše tělo v baterii vysokého elektrického napětí, které nacházíme u bohů. Pak budete lehce snášet působení jejich sféry, neboť se stanete bytostí jednou z nich.

Ale je snadnější, aby pominulo nebe i země, než aby padl jediný háček ze zákona.

16, 17

Nebe i země jako vůbec všechno to, co má tvar, přetváří se rozkladem a rozpadem, tedy smrtí. Ale Zákon trvá. Neboť vše, co vidíme, slyšíme, můžeme myslit a cítit atd. je tvořeno působením Zákona.

Kdyby ho nebylo, každý čin a každá myšlenka by se propadly v nic hned po svém objevení. A ony zatím vytvářejí svět i názor na něj; i všechny duševní stavy jsou výsledkem Zákona. Bez něho by nebylo ani země, ani nebe, ani ráje, ani mudrců, ani andělů, ani čeho jiného, co má vlastnost a tvar. Zákon sdružuje myšlenky, představy a všechnu energii ze skutků, aby z nich nakonec vytvořil velkolepé světy i sféry, které chápeme jako pekelné nebo nebeské, radostné nebo neradostné apod. Jeho působením trváme i my i život ve své časové nekonečnosti. Udržuje vše i obnovuje, aby nakonec celé stvoření převedl do klidu rovnováhy, v níž zmizí všechny tvary, aby se mohl rozhostit klid v obrovském vesmírném prostoru. Jeho působením pak bude zachován klid ve tvoření a obrovská energie vesmíru bude jím udržena v jistém stupni napětí. Nakonec z jeho popudu nastane nové rozvlnění hladiny této energie a vesmír vstoupí do nových forem, do nového tvoření se stejnými vyhlídkami na velkolepé rozdužení tvarů. Tak je zákon karmy povýšen nad všechny moci ve tvoření. Ani Bůh, ani anděl, ani kdokoli jiný nemá této moci. Každý z nich může tvořit jen s jeho součinností a jeho stvoření je vlastně jen ubohá kopie velkolepé moci Všeživota, jemuž pomáhá tento veliký Zákon.

Ježíš byl adept. Znal tento zákon a seznamoval své posluchače jen s jeho působením. Nezáleží na tom, že při tom používal slova Bůh, jenž v člověku vyvolává představu konečnosti. Za Bohem Ježíšovým bylo jasně vidět nekonečnost, to něco, co člověku ukáže nakonec věčnost. Kromě toho měl pravdu, když mluvil o vesmíru tvarů. Tentýž vesmír, který je džňána jogínovi a rádža jogínovi vesmírem sil, je bhaktimu vesmírem tvarů, jež mají tutéž moc jako vesmír sil rádža jogína a džňána jogína. „Nádrž vody o několika schodištích“, říká Rámakršna. „Přichází křesťan pro vodu a říká jí: water; přichází hindu, čerpá ji do džbánu a říká jí: jal; přichází mohamedán, čerpá ji do koženého měchu a říká jí: pani. Snad nebudeme tvrdit, že ta voda není jal, nýbrž pani, nebo water . . . “ Tak mluví Rámakršna. A já vám říkám, že ta voda je „jal“ jenom proto, abych zbavil její povrch

nečistot a vy abyste nakonec viděli vodu. Toť účel celé té učené hádky a vysvětlování. Kéž by to bylo dobré!

Byl jeden bohatý člověk, oblékal se do šarlatu a kmentu a denně skvěle hodoval. Jeden žebrák pak, jménem Lazar, léhal u jeho vrat plný vředů a toužil se nasytiti z toho, co padalo s boháčova stolu. Ale i psi přicházeli a lízali mu vředy. — Žebrák umřel a byl odnesen od andělů do náručí Abrahamova. Umřel pak i boháč a byl pohřben; když zdvihl v pekle v trápení oči, viděl z dáli Abrahama a Lazara v jeho náručí. I zvolal: 'Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať vnoří konec svého prstu do vody a svaží mi jazyk, neboť se mučím v tomto plameni.' Abraham odpověděl: 'Dítě, vzpomeň si, že jsi dostal své dobré již v životě, a Lazar stejně zlé. Nyní pak on se raduje a ty se mučíš.'

16, 19-25

Lazar byl ve svém utrpení patrně věřící, milující a pokorný člověk. Proto byl po své smrti povýšen na kole osudu. Ale bohatec, o němž se zde mluví, holdoval podle všech známek jenom tělu a pudům, takže se po smrti jeho zřec odebral do truchlivějších životních podmínek. Neboť nejen na podmínkách tohoto života záleží náš budoucí život, nýbrž i na postoji k životnímu údělu.

Chudý a trpící člověk, jenž se uzavírá do ulity závisti a nepřejícnosti, se nikdy duševně nepozvedne na úroveň, kde se pociťuje vnitřní volnost, na niž navazuje pocit štěstí a s ním i zlepšení sociálních poměrů — leda by trpěl příliš mnoho. Jeho duševní stav jej spíše strhne do utrpení ještě většího, neboť utrpení a strádání náleží ke zlovolnému stavu závisti a nepřejícnosti.

Neexistuje tedy pravoplatné pravidlo, podle něhož by se měnil pozemský blahobyt v posmrtné životní neštěstí a chudoba na zemi v rajskou blaženost po smrti. Rozhodující jsou činitelé vnitřní. Bohatý člověk, jenž není sobecký a nelpí na počitcích, které mu poskytuje jeho osud, má čáku, že bude blažený i po smrti. Vidí-li však své nejvyšší ideály jenom v nejzevnějších počitcích, jež mu může jeho bohatství poskytnout, bude raněn slepotou, a proto uvržen do utrpení a nesnázi. U chudého člověka tomu bude rovněž tak. Chudý a trpící

člověk by měl nést svůj životní úděl jako dar nebes nebo alespoň jako nutné zlo s vědomím, že je možné je odstranit osvěcujícím konáním: prací, která není spoutána požadavkem okamžitého úspěchu a dobrých výsledků. Když v tom smyslu bude pracovat stále, obrátí svůj osud k dobru a mnohému užitku. Když však bude závidět a proklínat svůj životní úděl, upadne do tuposti a zaslepenosti a ty nepřipustí, aby v jeho nitru vystoupil pocit radosti a štěstí.

A při tom všem: mezi námi a vámi je pevně položena veliká propast, aby ti, kteří chtějí odtud přejíti k vám, nemohli, ani aby tamodtud nepřekročili k nám.

16, 26

Propast tvoří kvalita přirozenosti. Blaženost je podepřena nesebectvím (odpoutaností, duševní svobodou); utrpení, tíseň a bolest připoutaností (lpěním na pozemských věcech, sobectvím a omezením zájmů na pozemské skutečnosti). Stav jednoho je naprosto cizí stavu druhého. Kdyby přišel trpící člověk se svým karmickým utrpením do nebe, zachoval by si tam své utrpení, tak jako by si šťastný člověk zachoval své pocity i v pekle.

Život je kruh v kruhu. Všechny stavy jsou v sebe vklíněny, ale člověk vnímá vždy jenom ty, na něž je naladěn svou přirozeností. A co víc! Všechny tyto stavy — od blaženosti až po nemyslitelné utrpení — v sobě každý člověk stále nosí. Záleží jen na tom, který z nich zvýrazní svými skutky, povahou myšlení, cítění, láskou nebo nenávisí. Zlému člověku se vnucuje zlo právě tak, jako se vnucuje dobrému člověku dobro. A tento stav nelze jen tak snadno změnit. Musíte se dříve naučit myslet a cítit a konat v protikladném duševním stavu, než ve kterém se nacházíte; teprve potom se postupně změní hnací síla vašeho pociťování.

I řekl boháč: 'Prosím tě tedy, otče, abys jej poslal do domu mého otce; mám totiž pět bratrů, ať jim vydá svědectví, aby i oni nepřišli do tohoto místa trápení.' Abraham mu odpověděl: 'Mají Mojžíše a proroky. Nechť jich poslouchají.' On řekl: 'Ne, otče Abrahame! Ale kdyby k nim přišel někdo z mrtvých, budou činiti pokání.' Odpověděl mu: 'Neposlou-

chají-li Mojžíše a proroků, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.'

16, 27-31

Proroci jsou učitelé spásné mravnosti. Nechce-li ji kdo přijmout a jí se řídit, nepřimějete ho k tomu žádným zázrakem. Oživlý mrtvý, okultní fenomény, materializace, přínosy apod., to všechno se hromadí v koši podvodů, aby se člověk nemusil zamyslet nad tím, že se život nevyčerpává hmatatelnými procesy a jevy. Aby proto, ó hrůzo, nemusil přijmout ušlechtilou morálku, která by ho v očích jiných lidí učinila dobrým. Téměř každý obecný člověk tedy pokládá současný stav morálky za nejlepší životní východisko a velmi těžko se probíjí k uznání jiných zásad. Náboženskou morálku musel odvrhnout, protože nepochopil její pravý účel. Ale jelikož by sociální život bez ušlechtilé morálky byl přece jenom nesnesitelný, nahradil náboženskou morálku tzv. morálkou společenskou. Nemá však pro ni věcné důvody, takže morálka zůstává jenom neduživým dítětem, které nemá nad jeho prospěchářstvím moc. Proto by neškodilo zrevidovat názor našich současníků na učení náboženských učitelů. To, co nás v náboženství může odpuzovat, jsou věčné ohledy na život po smrti, pro jehož jsoucnost není žádných dokladů. Ale pravá náboženská filozofie vidí dál. Ví, že život pokračuje v dětech, vnucích, přátelích a formách, jež na sebe cosi přijímají z mrtvoly našeho těla. V tom všem se skrývá část vědomí našeho já, a proto k tomu všemu máme povinnosti. Způsobovat tomu všemu utrpení jenom proto, že nevidíme tak daleko, není vrchol poznání a vývoje. Je to jenom omluva pro naše sobectví.

Když se ho farizeové otázali, kdy že přijde království Boží, odpověděl jim: „Království Boží nepřichází tak, abyste to pozorovali; nikdo neřekne: 'Hle, zde jest', nebo 'Tam!' Hle, vždyť království Boží je již mezi vámi!“

17, 20-21

Království boží je v nás, kolem nás, uprostřed naší lidské společnosti — všude, kde se jednáním nevyhledává peklo. Proto nepřijde, ale projeví se změnou jednání. Jenomže tento svět je světem červené

karmy a utrpení. Je stupněm na žebříku, po němž vystupuje duše, chycená do sítě vtělení, k nejvyššímu poznání. Stupněm, jehož výrazným povahovým rysem je utrpení. To je jeho účel, a proto zde musí být stále. Tím se stává utopií víra v tisíciletou říši na zemi. Pokud bude tento svět tímto světem, potud na něm budou lidé, způsobující si utrpení. A povznesou-li se nad tento svůj stav, vstoupí do nebe, aby učinili místo jiné společnosti, která si bude počínat právě tak, jako si počíná naše současná společnost. Proto vidí-li kdo v pro-rockém nadšení, že se jednou zlepší situace, vidí jen sebe ve společnosti, která je v jiných životních podmínkách, ve světě lepší karmy, v nebi.

Jako se stalo za dnů Noemových, tak bude také ve dnech Syna člověka: jedli, pili, ženili a vdávali se, až do toho dne, kdy Noe vešel do korábu, a přišla potopa a zničila všechny.

17, 27-28

Předzvěsti katastrof naplňují vzduch a citliví lidé je mohou vnímat. Působí jako nepříznivé vlivy, probouzející v nitru obavy. Pak je už na čase, aby se lidstvo obrátilo na cestě sobectví a žilo ctnostně. Ale lidé zpravidla duchovně spí. Tančí, skáčou, dovádějí a perou se tak dlouho, až přijde katastrofa. Potom již na odvrácení hrůzy není čas. Zlo se vybije a vykoná své dílo. Jen proto, že se člověk nebo lidé včas nezastavili na strmém svahu cesty do neštěstí.

Již mnoho let je prostor naplněn vlivy, hrožícími katastrofou. Je to jako tmavá noc, která hrozí záhubou všemu, co žije a dýchá. Chce to jen zastavit se! Neboť hodiny kosmu ukazují pokročilou dobu.

Dva lidé vstoupili do svatyně, aby se pomodlili, jeden byl farizeus a druhý celník. Farizeus se postavil a takto se u sebe modlil: 'Bože, děkuji ti, že nejsem jako ti ostatní lidé, lupiči, nepoctivci, cizoložníci, neb i jako tento celník. Postím se dvakrát za týden, dávám desátky ze všeho, co vydělávám.' Celník však stál opodál a nechtěl ani pozdvihnouti oči k nebi, ale bil se v prsa, řka: 'Bože, smiluj se nade mnou hříšným!' Pravím vám: Tento odešel domů ospravedlněn spíše než onen; neboť každý, kdo se povyšuje, bývá ponížěn, kdo se však ponizuje, bývá povýšen.

18, 10-14

Nikdo nemůže o sobě říci, že je lepší než druhý člověk, když nezcižolží, nekrade, dává dary a almužny těm, kdo ho o to žádají, modlí se a chodí do kostela, ba ani když chodí k sv. přijímání, zpovídá se apod. To všechno může dělat, a přece stále hřeší (jedná proti Zákonu), když jako obecný člověk touží po věcech tohoto světa a rád vyhovuje žádostem pudového, sobeckého, vyhraněného osobního já. Onen celník, ať vědomě nebo nevědomě, uznal toto prokletí běžného lidského stavu a vzhlížel jako k vysvoboditeli k pomyslné boží velebnosti, která na něho působila očistně prostou reakcí na jeho čisté pojetí.

Jak jednal farizeus, jedná skoro každý obecný člověk. Kdo z lidí nevidí, že je nejlepší ze všech? A kdo tímto soudem neponižuje jiné lidi, když se považuje za lepšího a přitom jím není? Ale trest je obsažen již v tomto soudu. Snaží-li se totiž člověk vidět sebe jako lepšího, než jsou ostatní, nasazuje si brýle mámení a ty mu nedovolí postřehnout své chyby a odstranit je. To samo vyvolává niterné střetnutí a ničí předpoklady k uskutečnění mravních zásad, vedoucích k pocitu svobody a radosti. Proto je lépe být k sobě přísný a kritický, aby naše nežádoucí vlastnosti byly zřejmé a tím se mohly snáze odstranit pro vlastní dobro a duchovní zisk.

Jóga ve snaze zabránit postoji, jaký zaujímal farizeus, doporučuje nehodnotit sebe příliš vysoko, nýbrž snažit se jen o realizaci jejich obecných mravních přikázání, vypočítaných na probuzení mravně vysoce kvalitního duchovního života. Neposuzujte se proto příliš ani v dobrém, ani ve zlém smyslu a uskutečňujte náboženská mravní přikázání, upínejte mysl na Světlo. Tím odstraníte všechny nečistoty, tvořící zákryt na svítícím Duchu. A nejste-li schopni sami sebe hodnotit, hleďte na sobě vidět spíš to zlé, abyste byli podníceni k intenzivnějšímu uskutečňování ctností. Kvůli ničemu jinému. Neboť kdybyste se stále a vytrvale snažili vidět sebe jako zlé, stali byste se takovými podle zákona autosugesce. Proto je žádoucí, abyste byli shovívavými soudci sebe i ostatních lidí a abyste obraceli zřetel spíš k vyšším mravním kvalitám a jejich nositeli, jímž je kladné univerzální Já.

Jednou cestou ke spáse je přepevná jistota vlastní spásné mravní bezúhonnosti. Kdo ví o sobě pevně a zatvrzele, že je hříšník, bude

jím před Nejsvětějším a jako hříšník bude potrestán. Ale kdo ví, že je prost hříchu, stane se světcem a jako světec bude odměněn. Ale i to má své přirozené hranice. Když budete o sobě (sobě samým) tvrdit, že jste prosti hříchů a nebudete si tím zcela jisti, budete kosmickým světelným Já považováni za pokrytce. Ale budete-li pochybovat o tom, že jste takovými hříšníky, za jaké se převážně považujete, budete uvrženi do pekel, abyste poznali svůj omyl nebo pokrytectví a abyste se mohli mravně polepšit. Jenom pochybností prostá víra v jisté vlastní duševní hodnoty vykoná zázrak, že sobě přisuzované vlastnosti se jednoznačně projeví. Proto buďte opatrní, když si přisuzujete mravní hodnoty! Je to dvojsečná zbraň, která může pochybovače zabít.

Zacheus přistoupil a řekl Pánu: „Hle, polovici svého jmění, pane, dávám chudým; ošidil-li jsem koho o něco, vracím mu to čtyřnásobně.“

Ježíš mu odpověděl: „Dnes se dostalo spásy tomuto domu, vždyť je to také syn Abrahamův . . . “

19, 8-9

Zacheus byl obecný člověk, ale toužil po lepším vnitřním životě, čímž se připravil na jeho přijetí. Ježíš jako nositel sil spásy zapůsobil na tuto v něm dřímající vlastnost a probudil ji. To je zřejmé z toho, že byl ihned ponoukán k rozdávání, a jak lze tušit, k rozdávání, které nebylo provázeno myšlenkami na odměnu. To je konání dobra, které mravně velmi intenzívně očišťuje. Proto mohl Ježíš mluvit o spasení domu Zacheova.

Lidská duše je studnicí nevyčerpatelných možností. Svámí Vivekánanda, tento veliký mistr jógy, mluvil o hříšnících, nosících v sobě jiskru světce, jímž se mohli stát co chvíli. Ale jsou zbožní lidé, kteří v sobě nosí semeno ďábelské bytosti. Jak to?

Jsou zbožní lidé, kteří jen tak tak že se nevrhnou do víru smyslového života, neboť se jim líbí a cítí se k němu poutáni láskou. Naproti tomu jsou zločinci, kteří se jimi stali proto, že byli puzeni vzhůru k duchovnímu životu, ale nebyli informováni o jeho věcném základu, takže se ho báli asi tak, jako se neplavec bojí hluboké vodní tůně.

Duchovní síla pro ně byla strašidlo, před nímž se chtěli zachránit, a proto se víc a víc zaplétali do okolností a situací, z nichž vyplynulo mnohé zlo, pokud jde o jejich činy. Proto také takoví lidé v rozhodném okamžiku — kdy zákon na nich koná své právo — mají dosti morální síly k tomu, aby odsoudili své nízkosti a špatnosti. Tím roznutí doutnajících plamen duchovnosti v plamen mocný; jím dosáhnou ne omilostnění, nýbrž produchovnění. Neříkám však, že všichni zlo-synové jsou takoví.

Tibetská mystika dobře rozumí těmto věcem. Jsou tam světci, kteří vůbec nedbají o svůj zevnějšek a žijí, jako by nebyli vázáni obecnou morálkou. Jsou však vnitřně tak ukázněni, že duchovní velebnost je stále osvěžuje jako pramen čisté vody a zabraňuje jim zapadnout do bahna odporné sobeckosti a s ní spojeného zla, v němž Ježíš našel Zachea.

Když se již blížil ke svahu hory Oliv, počala celá skupina učedníků chváliti Boha silným hlasem za všechny mocné činy, které viděli, a volali: „Veleben budiž ten, jenž přichází jako král ve jménu Páně! Na nebi pokoj a sláva na výsostech!“ Někteří farizeové ze zástupu mu řekli: „Mistře, zakaž to svým učedníkům!“ Odpověděl: „Pravím vám: Budou-li oni mlčeti, bude křičeti kamení.“

19, 37-40

Některé prožitky a poznatky na cestě duchovního vývoje vyvolávají tak mocnou a přemáhající vnitřní odezvu, že je nemožné zabránit jejímu vnějšímu projevu. Jsou to zážitky v bhakti velmi výrazné, ale zná je každá jóga. Žádná z nich však nedoporučuje úplně potlačit jejich odezvu. To by bylo asi tak jako dobrovolně podlehnout svodu, vyvolanému vlastním rozhodnutím.

Obrazné rčení „Budou-li oni mlčeti, bude křičeti kamení“ vysvětluje, že potlačení moci, nutkající apoštoly k hlasitému velebení duchovna, by přinutilo duchovní sílu — právě zde to byla síla téměř již živelná — ke vstupu do tělesných orgánů; to mívá ve světě velikou odezvu. Jogín může na základě souvztažnosti všech jednotek stvoření vyvolat přenášením této duchovní síly do hmoty velmi mnoho

zvláštností, které by svědčily, že jogín již není člověk, nýbrž Bůh sám. Zde však jsme již na půdě mystických zvláštností, a proto nepříkročím k podrobnostem.

Svou vytrvalostí získáte své životy (duše).

21, 19

Vytrvalost (nebo trpělivost) je veliká ctnost. Chcete-li dodržet morální příkazy jógy, musíte se často pustit do boje se svou přirozeností a to vyžaduje mnoho vytrvalosti (trpělivosti). Zastavíte-li již veškerou duševní činnost a chcete-li v tomto stavu setrvat, vyžaduje to dvojnásobnou trpělivost. A přece bez setrvání ve stavu, v němž je zastavena duševní činnost, nedosáhneme zostření a zjemnění smyslů až ke stavu, v němž může člověk vše zvědět. Nedosáhneme ani blaženosti, která je reakcí na duševní nepohnutelnost. Tato blaženost vytlačuje obecný stav duševního sevření, jímž se vyvolává všechno utrpení ve světě. Ba ani v našem světě není díla, k němuž by nebylo třeba trpělivosti a vytrvalosti.

V bibli se mluví o duchovních zřetelích. Právě-li Ježíš, abychom vládli dušemi svými v trpělivosti, mluví o tom, abychom setrvali ve zbožné myslí a ve věrnosti vůči světelné moci Ducha. Z toho následuje zničení pocitu duševního omezení a vnitřní rozlet až k pocitu neomezenosti (nespoutanosti).

Ale mějte se na pozoru, aby vaše srdce nebyla zatížena nestřídmostí, opilstvím a starostmi o živobytí, a aby onen den vás nepřekvapil náhle jako past; neboť přijde na všechny, kteří přebývají na povrchu celé země. Bděte v každé době a modlete se, abyste byli schopni uniknout tomu všemu, co má přijíti, a obstáti před Synem člověka.

21, 34-36

Trvalé odříkání, jímž se ruší vnitřní spojení se smyslovým světem, je příprava na vnuknutí nebo osvícení, tedy bdění. V józe to je problém, s nímž se setká každý žák. Cvičíte-li upínání pozornosti, upadnete snadno do stavu sladkého odpočívání. Vědomí zevních věcí zaniká a váš duch je unášen na křídlech — do jisté míry radostné — volnosti. To se dít nesmí! Soustředění musí být vystupňovanou bdě-

lostí co do postřehů. Jako jogínové musíte pozorovat Nepohnutelného, jenž ve vás sídlí; při tom vám nesmí uniknout z vědomí ani tělo, ani duševní stavy. Ba ani ztráta vědomí zevních předmětů vás nesmí postihnout. Jóga totiž znamená rozšíření objektivního vnímání. Proto v ní budete postupovat jen potud, pokud budete schopni rozšiřovat své pozorování. Nejdříve budete schopni pozorovat jenom Nepohnutelného, který je ve vás, a své tělo. Ba ani to ne. Budete-li pozorovat jedno, druhé vám bude unikat. Ale to vás nesmí odradit! Musíte pozorovat jedno a opatrně do toho mísit druhé zpočátku s menším, později s větším zdarem, až jednou kvalita tělo a kvalita Nepohnutelný budou stát před vaším vnitřním hledím jako dvě stejně výrazné skutečnosti. Pak půjdete dál! Když budete moci snadno pozorovat tělo a ducha v omezeném prostoru, totiž v hranicích vlastního těla, budete musit s touž opatrností obě tyto kvality, jež si budete zcela jasně uvědomovat, rozšiřovat do prostoru. To je uskutečnitelné. Nejdříve budete schopni uvědomovat si je jenom něco málo kolem těla, ale brzy se rozrostou. Budete je postřehovat v celém prostoru, který můžete vnímat a později v prostoru ještě širším, až přerostou hranice pomyslného vesmíru do nekonečnosti, ba bezmeznosti. A tu již nebudete daleko od cíle jógy. Ale proč to všechno dělat? Tato otázka je asi stejně rozumná jako otázka, proč budovat všechno na světě. Mohu tedy odpovědět: pro zkušenost! Touha po zkušenostech nás žene do všech podniků, které jsou tu spíš rozumné, tu spíš nerozumné, ovšem podle našeho lidského hlediska. A záleží na tom, jak hodnotné budou naše zkušenosti. Jógická práce, s níž jsem vás právě seznámil, uspokojuje člověka až příliš, než aby ji mohl kdo pokládat za práci, která má malou hodnotu. To cílevědomé a metodické rozšiřování postřehů skutečností, které jsou pro nás reálné, jde světem poznatků a zkušeností, o jakých se obecnému člověku vůbec nezdá a jež jsou obecně užitečné v nejreálnějším smyslu toho slova. Což netápeme při otázce po původu, důvodu a hodnotě mnohých věcí, s nimiž ve svém běžném životě téměř na každém kroku přicházíme do styku? Nuže! Jóga je jeden z prostředků k odhalení mnohých tzv. tajemství. Nemám totiž na mysli jógu šarlatánů! Jde o vážné studium, o jógu, která si dovede získat uznání jako nauka objektivní, ne-li věda. Proto jděte po jejích cestách. Prostředky k tomu jsou: va-

še duševní síla, objektivní skutečnost, totiž tělo, a subjektivní skutečnost, totiž duševní stavy, podněty, city a ty neznámé vlivy, které mění váš duševní stav. Žádný z nich nemusíte pokládat za průkazný; všechno jen ovládat, regulovat, potlačovat, povzbuzovat apod. podle potřeby. Cílem je dosáhnout mohutné schopnosti mít duševní a tělesné jevy celého vesmíru pod dohledem, a to bez jakékoli snahy bránit proměnám, jimiž tyto duševní a tělesné jevy procházejí nebo chtějí procházet. Pak bude jóga vašim velikým dobrodincem.

On zápasil a modlil se ještě usilovněji; pot mu kanul na zem jako kapky krve.

22, 44

V jistém stupni duchovního vývoje je jogín nebo mystik v takovém vnitřním napětí, že se krev mocně tlačí do hlavy a spouští se z nosu, ba i z úst. I v očích a na těle se objevují kapičky krve a její chuť je neustále cítit v ústech na patře. Mystikům známý tlak mezi obočím náleží k týmž jevům.

Proč se to všechno děje? Soustředění, o němž jsem mluvil v předcházejícím komentáři, vyvolává úžasné napětí. Máte-li udržet v pozornosti všechno vnitřní dění a pozorovat přitom ještě jiné objektivní skutečnosti, vyvoláte tak mocné napětí, že fyzické změny jsou přirozeným následkem. Ale tyto fyzické jevy nejsou nebezpečné, i když se to zdá. Napětí vzrůstá pomalu a postupně. Tím tělo sílí a stává se vůči nim značně odolné. Rámakršna mluví o těle, složeném ze sattvických částíček. Jógickou prací se odstraní nečistoty, jejichž spalování jógou by přineslo poruchy ve zdraví, a pak již tělo snese velmi značné napětí bez škodlivých následků. Je to tělo tak uzpůsobené a mocné, že podle ezoterního učení jógy v něm je napětí, které vyvažuje činnost celého kosmu. To však nechť si každý studující ověří sám.

Také jeden z pověšených zločinců se mu rouhal: „Což nejsi Kristus? Zachraň sebe i nás!“ Druhý však mu vytýkal: „A ty se nebojíš Boha? Vždyť máš stejný trest! A my trpíme spravedlivě, neboť dostáváme jen, čeho si zasluhujeme za své činy, kdežto on neučinil nic zvráceného.“ A dodal: „Ježíši, vzpomeň si na mne, až přijdeš do svého království.“ Odpověděl mu: „Vpravdě ti pravím: Dnes budeš se mnou v ráji.“

23, 39-43

Ježíš mluví o podmíněném působení skutků na to, co se v nás uvědomuje jako Já. Oba muži, ukřižovaní s Ježíšem, provinili se jistě stejně, ale vliv skutků na jejich osud byl rozdílný, což vysvětluje z Ježíšových slov. Provinilec na Ježíšově levici byl méně pokročilého charakteru, takže viděl celé své já i život jako určené pro hmotu a na ní závislé. Obracel se tedy zcela do světa a bylo by marné pokusit se obrátit ho k vyšším, ne tak brzy pomíjejícím hodnotám. Proto musel upadnout do temné sféry tzv. mrtvé hmoty, aby v ní trpěl jako každá vědomá jednotka, tísněná tělem příliš lnoucím ke hmotě. Druhý provinilec měl čistší přirozenost. Jeho skutky, vyvěrající ze sobectví, nepůsobily tolik na jeho uvědomující se já, takže se mu Ježíš mohl stát vzorem žádoucího uskutečnění vyšších ideálů. Tím v něm vyvstala k Ježíšovi sympatie, která jako zlatá nit překlenuje propast mezi jeho zevní skutkovou nečistotou a skutkovou čistotou Ježíšovou. Zlatá nit, po níž jeho duch přešel do sféry větší čistoty a světlé tělesnosti.

*Ježíš vykřikl hlasitě: „Otče, do tvých rukou skládám svého ducha.“ Jakmile to řekl, vydechl naposled.
23, 46*

K největšímu svému užitku umírá člověk, který má před očima Světlo dharma kája, to je Světlo, nepromítající se ve tvary. Je však velmi obtížné tak zemřít. Vzpomínky a dojmy, vzbuzené skutky, jež člověk vykonal za života, se dokonale ztělesňují. Staví se mu před oči, když umírá, a budí v něm duševní změny a hnutí, bezprostředně ohrožující jeho duševní blaho.

Jsou tři rozhodující činitele pro určení povahy smrti:

1. Člověk je sobecký, tj. jedná tak, aby měl ze všeho, co vykonává, osobní prospěch. Tím ubližuje jiným lidem a zkracuje je, ať si je toho vědom, nebo ne.

Takové počínání nebudí dojmy dobré povahy. Protože mají tendenci přetvářet se v představy, ocitá se sobecký člověk ve středu představ přinejmenším nemilých. Když je silný a zdravý, odolává vlivu těchto představ snadno, a proto jakž takž může žít šťastně. Při umírání je však jeho úsudek dětský a nelogický a tím rostou předpo-

klady pro vznik strachu z představ. Proto ho může postihnout zlo z vlastní obrazotvornosti.

2. Člověk koná skutky milosrdenství. Pomáhá jiným lidem a tím v sobě budí dobré dojmy a svolává na sebe požehnání těch, které obdaroval. To ho karmicky posiluje. Také tyto dojmy se přetvářejí v představy. Když je člověk zdravý a jeho vědomí není porušené, nevnímá je tolik, a proto může i trpět. V době umírání padá závora, která jim brání, aby mu mohly vniknout do vědomí. Tyto dojmy se pak srazí v představy ušlechtilé podoby a působení. Člověk k nim přilne jako malé dítě a je pak v jejich sféře nesen do blaženosti nebo ke štěstí.

3. Člověk je jogín. Potlačuje každý duševní vznět a udržuje napětí, v němž jeho duch setrvává jakoby ve Světle, blaženosti, v pocitu neomezení mysli a ducha tvarem těla atd. Za těchto okolností nemohou při umírání vzniknout žádné představy, které se ztělesňují. Duch setrvává ve Světle, které se nepřetváří ve tvary. Z toho přirozeně následuje usnutí v dokonalé nepohnutelnosti. Síly jeho bytosti, které si odvykly lnout k něčemu, nemají sklon se chápat předmětů bytosti milých, takže jsou odstraněny všechny předpoklady pro přetváření se v nové formy. Kolo znovuzrození je zastaveno a já spočine v kosmickém Já, které nepřechází ve formy.

Obecně se lidé domnívají, že zde má silný vliv víra. Ale není tomu tak. Víra v jevy silně působí na podmínky, v nichž se ocitne energie, budící dojem člověka nebo jeho vědomí. Ale energie sama jako nositel povahy a vlastností má také tendenci hledat si příslušné prostředí. Ani dokonalý ateismus, který by úplně zničil všechnu představivost, regulující a budující subjektivní pojem mravnosti a tím i téměř všechny podmínky pro vliv představ na náladu, nezabránil by tomu, aby byl člověk karmicky začleněn tam, kam patří. Neboť činy budí vlny energie té které povahy a vlny energie to zase jsou, které unášejí vědomí já. Toho já, které ateista nevěrou neničí a které se s ním díky svému lnutí přenáší do nových forem. Tak má i ateista vyhlídku na reinkarnaci, pokud je jako každý obecný člověk otrokem uchopovací moci svého já.

Vliv skutků je však podmíněný, jako je podmíněné působení znalosti jak se vyhýbat jejich následkům prostým zaměřením pozornosti na Prázdno, nepřetvářející se ve formy. Člověk může vraždit a přece

— když zničí vliv přeludů představivosti — muze setrvat ve sféře blaženosti. Ale i nejobratnější jogín, který se dovede vyhnout každé představě, buzené skutkovou energií, může pod mocí tohoto vlivu upadnout v nechtěné stavy. Neboť i největší silák má jisté slabosti. Proto nezbyvá než v souhlasu s všeobecnými mravními předpisy jógické nauky zlepšovat své sanskárny, tak dospět pomocí skutků až ke zničení lpění a tím dosáhnout spásy jakoby zcela přirozeně.

Když tak hovořili a uvažovali, sám Ježíš se k nim přiblížil a šel s nimi. Ale jako by jim někdo byl držel oči, nepoznali ho.

24, 15-16

Když se s nimi posadil ke stolu, vzal chléb, požehnal, rozlomil a podával jim. Tu se jim otevřely oči a oni jej poznali. Ale on se jim stal neviditelným.

24, 30-31

To se mluví o Ježíši po jeho z mrtvých vstání. Vyzařování těla takového člověka je též povahy jako vyzařování těla jiného člověka, ale je poněkud změněné ve svých účincích na cit a smysly lidí jiných, neboť je sublimované. Zmínil jsem se již o tom, že soustředěním se vzbudí značné napětí; s ním je spojeno zvýšení teploty. Ta uvede do varu „pevné vody těla“, jejichž fyzikálním vyjádřením je citové já se všemi obměnami citu. Ztrnulá soudržnost vášní, chťičů a lpění na já je porušena ohněm jógického soustředění, které je mění v prchavější látky. Ty se po cílevědomém setrvání v lepších stavech nálady srazí ve vyšší druhy ustálených vlastností. Je-li toto „přepuštění“ provedeno několikrát s úměrným tomu povýšením vnitřního stavu z vlastní vůle, změní se názor na život, cítění, myšlení, ba i polarizace těla se změní. Nakonec lze tak změnit celé tělo nebo dokonce vědomě odstranit jeho hmatatelnost a postřehnutelnost a dosáhnout tím zmizení těla z oblasti smyslových skutečností.

Takto změněné tělo má zvláštní vlastnosti. Mluví se o tom, že apoštolové nepoznali Ježíše, i když s ním byli již u jednoho stolu. Jak je to možné? Mluvil jsem o tom, že takové tělo změnilo účinky na cit a smysly jiných lidí. Domníváme se, že známého člověka poznáváme znovu podle tváře. Zatím ho však poznáváme podle mnohých jiných

charakteristických znaků. Mezi ně náleží též kvalita působení, řekněme, hmoty jeho těla. To všechno se však u jogína změnilo, až na podobu, která v poznávání hraje podružnou úlohu. Proto se Ježíš zdál být cizincem i apoštolům. Teprve když konal totéž, co činil v před-smrtném těle, vzbudilo to v nich sugestivně ohlas, že jde o tutéž osobu, s níž se stýkali dříve.

Nyní však k jógickému vysvětlení posmrtného zjevení se těla Ježíšova. Když světec — jogín udrží ve vědomí tvar a tělesnost až do realizace nirvikalpasamádhí, procitne opět k osobnímu vědomému životu. Stejně tomu je ve smrti. Když jogín zemře v nirvanickém stavu ducha a udrží si při umírání vědomé a objektivní vnímání tvarů, skryje se jeho osobní vědomí podle zákona o příčině a následku v univerzálním Já, sídlícím ve zdech jeho těla. Po uvolnění — jež upravuje vyzařování mrtvého těla tak, že v obecném případě může již nastat rozklad těla a rozptylování prvků, budících dojem života — dojde retrográdním postupem k opětnému jeho zřejmému projevu a tím ke zmrtvýchvstání. Nelze však zabránit tomu, aby bylo odplaveno to, co se váže na gunu tamas; proto dochází k proměně, kterou jsem kvalifikoval v prvním odstavci tohoto komentáře.

Nemysleme si však, že uskutečnit žádoucí stav ducha v okamžiku umírání je snadné. Vědomí tvaru (tělesnosti) a dokonalá nevázanost vědomí na tvar jsou protiklady. Přidržíte se jednoho a pustíte druhé. A námaha podržet oboje bývá marná. Pomoci zde může jen jóga. Jen jóga vás naučí podržet ve vědomí omezenost a neomezenost v jednom momentě a ve stavu dokonalého sebeuvědomění je podržet v denním vědomí dál proti všem útokům moci, přetvářející ducha ve smyslu jeho stavu a tvaru.

Stav nepohnutelnosti vědomí při uvědomování si tvarů a neohraňování vědomí není stálý a musí projít několika stupni nebo stavy. To potřebuje čas. A o těch stupních si něco řekneme:

Když uvedete mysl do neproměnlivého uvědomování nějakého tvaru a neohraňujete své vědomí ani na velmi krátkou dobu, zbavíte se všech starostí a jiných zatížení duše. To je dhárana. Když časově tuto neproměnlivost ducha a mysli prodloužíte na tak dlouho, že pocítíte, jako byste byli unášeni ve stavu radosti jako na vlnách při ostrém bdělém vědomí, vstoupili jste do dhjány. Setrvání ve dhjáně

vyvolává vjemy zvláštního druhu. To je savikalpa samádhi. Ale odoláte-li vlivům zevního působení tohoto samádhi, nebudou váš duch, mysl a soustředění změněny. Tím dospějete k samádhi. Povznášením nálady před uskutečněním stavu samádhi dosáhnete samádhi blaženého. A když neztratíte vědomí o těle při pocitu prostorové neomezenosti myslí a vědomí, jenž se vyvinul v samádhi, a dále v něm setrváte, upadnete do nirvikalpasamádhi, onoho oceánu neomezenosti, pociťované duchem a vědomím při úplně zastavené duševní činnosti. Tím je dosaženo rozhodujícího výsledku. Jogín si již dovede sám poradit, neboť poznal všechno, co potřebuje znát na cestě mystiky.

I řekli mezi sebou: „Zdali v nás srdce nehořelo, jak k nám na cestě mluvil, jak nám otvíral Písma!“

24, 32

Adept, který je úplně na „druhém břehu“, působí velmi mocně na srdce lidí, pozvedajících svou mysl i ducha k světelnějším skutečnostem. Mluví totiž souhlasně s jejich názory a přesvědčením, vysvětluje jim jejich tajné a nikdy nevyjádřené otázky, odstraňuje jejich pochybnosti a tím vším je mocně povzbuzuje.

Když to vypravovali, on sám stál uprostřed nich a řekl jim: „Pokoj vám!“

24, 36

Ježíš se po své smrti náhle tělesně objevil. Adeptovi jeho stupně to nečiní potíží. Učiní se viditelným nebo neviditelným tím způsobem, že vyjádří buď slovo „já“, nebo „nejsem“. Tak tvárlivé a poddajné je jeho tělo. Je takové proto, že jeho hmotnost se právě ocitla na hranici viditelnosti a neviditelnosti.

Když ještě nevěřili pro samou radost a žasli, řekl jim: „Máte tu nějaký pokrm?“ Podali mu kousek pečené ryby (a plást medu), i vzal si a před nimi pojedl.

24, 41-43

Ačkoli pozměněné tělo, o něž tu jde, setrvává raději na neviditelné pláni, přece se může chovat na pláni hrubé hmoty jako tělo jiných li-

dí. Ježíš požil tělesnou potravu, která kvalitativně neodpovídala povaze jeho těla. Ale mohl to učinit, neboť na její přijetí připravil své tělo chtíčem, vzbuzeným vůlí. Kdyby toho neučinil, nepotřeboval by, ba ani by nemohl požit hmotnou potravu. Potravou takového těla jsou jemné a čisté částice vyšší hmoty.

Ježíš požil masa. To by mu neměly odpustit vegetářské náboženské společnosti. Ale z vyššího hlediska mu nelze nic vytknout. Požívání rostlinné potravy je prostředkem k uskutečnění a nikoli uskutečněním. Rostlinná strava mírní povahu. Proto je užitečná. Později však jogín nebývá vždy tak opatrný, aby se vyhýbal masité stravě. Přichází zde často v úvahu cit, který nařizuje nečinit nikomu bolest. Když nebereme ani to v úvahu, nehřešíme požíváním masa. Neboť vpravdě není rozdíl mezi hmotami, které nám slouží za potravu. Všechny jsou živé a všechny zasluhují soucitu. Jenom nevědomost přičkne více soucitu některé z nich.

Hle, sesílám na vás, co můj Otec slíbil; čekejte v městě, dokud nebudete přioděni mocí z výsosti.“

24, 49

Apoštolové podle zákona „duchovního vývoje proti přírodě“ se již ocitli v Prázdnostě před reakcí, která poskytuje jogínovi moc. Proto museli čekat ve městě (dle jiných textů bible v Jeruzalémě), tj. symbolicky v jednom stavu, dokud tato reakce nenastala. Ježíš ji definuje „přioděním moci z výsosti“. Jóga naproti tomu mluví o „ověšení adepta silami, jako je bohatá žena ověšena klenoty“. Pataňdžaliho Jógasútra mluví zase o oslavení těla. Tím chce říci totéž. Apoštolové měli prostě dosáhnout nového stavu, jenž byl významný a dobrý.

EVANGELIUM PODLE JANA

Na počátku bylo Slovo, Slovo bylo u Boha, Bůh byl to Slovo.

1, 1

Slovo je činná síla v prostoru. Bůh je kladný vesmírný princip, jehož nejvyšším projevem je vědomí. Činná síla a nejvyšší vesmírový princip ve tvaru vědomí jsou projevem a vlastností, jež v souhrnu nazýváme Bůh. Ale nejvyšší vesmírový princip ve tvaru vědomí není prázdné nic ani volná činná síla kosmu něco. Tvoří celek, tělo a duši žijícího a tvořícího kosmického Já, takže Jan poukazuje na jejich přítomnost.

Bylo od samého počátku u Boha.

1, 2

Slova „od samého počátku“ znamenají před stvořením, totiž před objevením se tvarů. V té době jsou síla a nejvyšší vesmírový princip v nepohyblivém stavu, takže nic netvoří. Jakmile se pohnou, stávají se tvary, čili stvořením samým.

Všecko povstalo skrze ně, bez něho nepovstalo nic, co povstalo.

1, 3

Tento verš lépe vystihuje počátek věcí (stvoření) než první verš první Mojžíšovy knihy, když slova „bez něho“ nahradíme slovy „bez nich“. Neboť stvoření nepovstává z vůle jedince (Boha), nýbrž jeho pohnutím v činném Logu. Tím se nejvyšší vesmírový princip roztrhává na jádra kosmické síly, jež se potom stávají přeludy — tvary.

Touha po bytí (projevu) a nebytí (klidu) se střídají v nitru každého člověka. Je to jakýsi odlesk pohnutí kosmického Já, které rozechvěním zrodí vesmír. Když si potom uvědomí blaženost, která pochází z toho, že setrvává v původním stavu, je už uvězněno ve tvarech a zase v sobě zmírání, prý ve stejných časově vymezených obdobích. Indové mluví o manvantaře (období stvoření) a pralaje (období klidu)

jako o dobách, čítajících jistý počet pozemských roků. V manvantaře je kosmické vědomí roztrženo ve tvary a stupně projevených silových vibrací a stále se nalézá ve zdánlivých úpadcích a vývojích mravních i fyzických. V pralaje pak nepozorujeme žádnou změnu. Nepohnutelný princip (Bůh) se netřísťí v dílčí já a rovněž Logos zůstává v klidu, jakoby spokojeni s tímto stavem. Na počátku nové manvantary však zapomněli na tento stav a pohnuli se opět v sobě jako tvořící elementy.

Tak za sebou následují stvoření a klid a není vyhraněné vůle, která by mohla něco změnit na této kosmické zákonitosti. Ani bohové bez tvaru, tyto bytosti s nejméně omezenou vůlí, kteří zušlechťují přírodu dostředivou koncentrací představ, nemohou na této věci nic změnit. Jak by to pak mohl učinit Bůh-Stvořitel chápaný jako bytost, která si počíná lidsky, třebaže úplně spravedlivě?

O Bohu podle představ křesťanů mluví Mojžíš. Takový Bůh-Stvořitel skutečně je. Tvoří však jen podřadné skutečnosti, které mají omezené trvání. I on sám je podmíněnou existencí, a proto není věčný a nemůže tedy věčnost nikomu dát. Věčnost najdeme jen v Bohu — kosmickém vědomí, kterého Ježíš jistě znal, když jej znal i jeho žák, apoštol Jan.

V něm byl život, a život byl světlo lidí.

1, 4

Logos je činnost velmi čistá a reálná. Je to proud zářící energie s neurčitelným tvarem a hmotností, která uniká pozorovacím prostředkům. Je to vlnění životní energie těl a jako takový je Logos světlo nebo život v omezené nebo vyhraněné jsoucnosti.

To světlo svítí v temnosti, ale temnost ho nepojala.

1, 5

Hmota nebo tvar je zvláštním případem ustrnutí proudů nebo vln velkoprostorové (volní vesmírové) energie. A každá tato hmota nebo každý tvar chová v sobě trochu této mocné volní energie, neboť je vlastně její nádrž. Proto je Světlem, svítícím v temnotě. Ale ani hmota, ani tvar nemohou tuto volní energii podle své vůle nebo přáním na sebe poutat. Drží se v nich na základě správných atomických se-

skupení a prchá z nich, jakmile je toto seskupení porušeno činností dechu.

Příklad najdeme v našem těle. Když se v pozdějším sledu stvoření vyskytla těla, stalo se to tím, že se v degenerujících vibracích upoutal dech pomocí skutkové energie, kterou jmenujeme karma. Tělo samo je totiž následek ustrnutí dechu. Je-li tělo již zde, nemůže odolat mocné přitažlivosti jiných těl nebo věcí, a proto je buď zničeno, nebo přivedeno k pulsaci. Tím vzniká dýchání tvarů. A dechem je do těla vtažen Logos, neboť jím je nasycen, ba je jím. Dál se v něm však neupoutává; jen oživuje ustrnutý dech nebo tělo, setrváváje v něm jako více či méně volná životní síla.

Životní sílu nedovede člověk poutat. Ale v souvislosti s dýcháním ji vědomě či nevědomě nutí k zřejmým projevům. Proto mluví evangelium o tom, že není možné obsáhnout nebo ovládnout světlo Logu temnotou tvaru nebo těla. Ale dýchání nepodporuje jen projevy životní síly nebo energie. Rozrušuje a spaluje také látky a tím ničí spojení (vzájemnou závislost) orgánů. Neboť dech velmi snadno přijímá jakoukoli povahu podle druhu (povahy) nálady. Tím je dána odpověď na otázku o pevném zdraví a dlouhém životě. Čím svobodnější duch, tím je kvalitativně lepší dech a čím je dech kvalitativně lepší, tím méně škod natropí.

Jogín, který by nechtěl uznat, že je jeho povinností se dobrovolně začlenit do smyslově zřejmého světa, mohl by, pokud zná způsob jak očistit a zlepšit dech, upravit jeho působení tak, že by mohl žít velmi dlouho. Spálil by správným dýcháním (pránajámou) všechna ložiska ztrnulé, a proto otravující energie nebo síly, čímž by své tělo tak pročistil, prosvětлил a oživil, že by téměř nepodléhalo rozkladu. Ale takových jogínů je málo. Jogín, který cítí, že má odpovědnost jak k sobě, tak k lidem, napadá karmu svého stavu, takže jeho tělo je podrobena týmž osudům jako tělo každého jiného člověka. Jeho karmická aktiva jsou potom psána do jiných kolonek.

Mluvil jsem o tom, že je možno regulovat dech a o dobrých výsledcích takového počínání. To znamená, že člověk se má chopit dechu a tím i osvěcujícího Logu, čímž dosáhne stavu vyšších bytostí. Ztrnulá síla, projevující se jako vůle, pochopila Logos a podmíněně jím vládne. Tím jogín dosáhl vítězství nad hmotou a nad nesnáze, které potkávají každého člověka.

Přítomnost Logu ve stvoření má též význam jako přítomnost vyšších prvků v nižších projevech bytí, to je v tělech. A jelikož je spojena duchovost Logu s hrubou zemí těla pásmem sil nebo působení různých kvalit (ač zdánlivě dosti nápadně odlišných, přece však téměř nebo vůbec spjatých zhušťováním téže látky), potvrzuje se, že panteisté měli na stvoření správný názor. Bůh není totiž nic jiného než vyšší (jemnější, světlejší atd.) projev téže síly, kterou na nižším stupni postřehujeme jako hmotu.

Pravé světlo, které osvětluje každého člověka, byl ten, který přicházel na svět.

1, 9

Mluví se o Ježíši. V duchovním smyslu byl Ježíš Logos, čili svítící životní síla s jejími dalšími kladnými hodnotami, které se projevují v člověku jako rozum, vědomí, inteligence apod. Byl tedy podle Jana ne člověkem, nýbrž jistou silou projeveného lidství. To znamená — ovšem podle Jana — že Ježíš mohl být jménem nebo označením pro nějaké dění nebo stav, ne bytost. Ale na tom nezáleží! Existuje-li nějaký stav nebo mnoho velmi odlišných stavů, označených jménem, a projeví-li se tyto stavy v některých lidech, pak můžeme označovat tyto lidi jménem toho stavu, který se jimi mocně projevil. Proto jména Logos a Kristus mohla být Ježíšovo příjmení, jako se jiný člověk může jmenovat Buddha, Viveká apod., jestliže se jím mocně projevuje určitý charakter.

Byl na světě, svět povstal skrze něho, ale svět ho nepoznal.

1, 10

Syn Boží, Ježíš, je síla, která je stvořením ve vyšším stupni projevu. Ale stvoření (svět) nepoznává tuto svou vyšší přirozenost. Omezuje vědomí Já na formu a některé pocity; z toho vniká otázka, zda je toto Já odděleno od kristovského Já, které je i naším Já.

Přišel do svého vlastnictví, ale jeho vlastní ho nepřijali.

1, 11

Všechno stvořené, co můžeme vidět, je světlo. Světlem je i naše nejvyšší přirozenost, kterou dejme tomu nazveme Kristus. Proto nej-

vyšší přirozenost, Kristus, vstoupiv do hmoty, přišel do svého domova. Ale hmota nepoznává, že je v ní přítomný vyšší prvek. Chová se k němu, jako by ho nebylo, takže ho nepřijímá.

Kristus je lepší lidská přirozenost. Ale člověk ji neuznává, ba odmítá ji. Proto mluví Jan o tom, že Kristus nebyl přijat, ačkoli byl jedním z nás všech.

Ale všem těm, kteří ho přijali, dal moc státi se dítkami Božími, těm, kteří věří v jeho jméno, kteří byli zplozeni ne z krve ani z vůle tělesnosti ani z vůle mužovy, nýbrž z Boha.

1, 12-13

Kdo uznává kladné hodnoty vyšší přirozenosti, jejímž představitelem měl být Ježíš, a přijme i vyšší morálku, která je spjata s vyšší přirozeností, klesí si cestu k titulu Syn Boží. A toto synovství boží, jelikož se zrodilo s pomocí vyšší morálky, mělo jako otce vyššího činitele, než je krev nebo vašeň nebo přání.

K výrazu „kteří věří v jeho jméno“: na základě svých zkušeností považují za duchovně účinné hlavně chápání povahy nejvyšších, tzv. božích sil, nikoli jen víru ve jméno. Existují však hodnotné nauky, založené na spoléhání se na moc slova. Vztah mezi jménem a povahou skutečně je. Každé jméno vybavuje totiž jistou představu, jak např. dokazuje slovo OM. Jeho tři písmena A, U, M představují počátek činnosti, činnost nebo tvoření a jeho skončení. Tak jsou spjata jména s charakterem; jsou i nauky, které se zabývají studiem vlivu a souvztažnosti jmen se stvořením.

Slovo se stalo tělem a ubytovalo se mezi námi; patřili jsme na jeho slávu, slávu, jakou má jenom jediný Syn od Otce, plný milosti a pravdy.

1, 14

Jan mluví o realizaci vznešeného ideálu. A tento ideál žil mezi námi v osobě Ježíše.

Neboť zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda nastala skrze Ježíše Krista.

1, 17

Slovy „zákon byl dán skrze Mojžíše“ se rozumí, že Jan pokládal Mojžíše za jogína, který se uzavřel v sebe, čili nespoléhal ani na Boha, ani na jeho milost, ale jen na spravedlnost Zákona zpětného působení činů. Ježíš byl proti tomu člověk milující a Světlo vzývající; člověk, který se zdá mít intenzivnější vztah k jiným lidem a který tímto vztahem nechává Světlo působit na ostatní bytosti.

Z hlediska mystiky je poměr k Bohu a lidem u Ježíše i Mojžíše kvalitativně stejný. Aby poznali pravdu, museli oba zničit (přemoci) žádosti osobního já. Když potom Ježíš svolával Světlo na zemi a Mojžíš, chápe Zákona, nechával Světlo Světlu a Temnotu Temnotě, vyvěralo to jenom z jejich rozdílného poměru k nejvyššímu stavu a ke karmě.

Svolávání čistého Světla na zemi, jak to činil Ježíš, je činnost chvályhodná. Jogín tím získává mnoho schopností a sil, jakož i moc nad přírodou. Může-li tím opravdu někomu pomoci, to je otázka, na niž nelze dost snadno odpovědět. Jsme-li činní tím, že holdujeme nejvyššímu Já, nebo tím, že vstřebáváme vyšší kosmické prvky, a proto je více vyzařujeme na všechno, s čím se setkáváme, je úplně lhostejné. Cílem je vždy zničení karmy (vztahů) a získání schopnosti rozpustit tělo v elementy za plného vědomí a ze svobodného rozhodnutí, neboť jenom tam najdeme úplné sebeuspokojení.

Boha nikdo nikdy neviděl, jediný Syn, jenž je v náručí Otcově, ten o něm vypověděl.

1, 18

Mluví se jenom o člověku průměrných duševních a smyslových schopností. Bůh-pozorovatel je skutečnost, kterou odvodí analyzující mystik z veškerého dění a stávání se. Objeví najednou, že existence Nepohyblivého (Neproměnného) je cosi odlišného od toho, co se mění a je proto přírodou. Nebo dokonce spatří Neproměnlivého jako bezedné Nic, skrývající se ve všem, co se projevilo a je činné.

Když člověk považuje Boha za jsoucnost vnější, odlišnou od všeho toho, co může být poznáno, spatří ho jako Neproměnnou skutečnost, která není skryta v projeveném světě. Je v něm obsažena jako jeho vnitřní náplň, která je pouhým Nic, projevujícím se za jistých okolností jako příroda.

Proč stavět hradby před tím, co lze poznat? Můžeme vědět, že Bůh je bytí s vlastnostmi, které člověk nemůže dosáhnout a pochopit, ale musíme mít jistotu, že je to bytí pochopitelné a postřehnutelné člověku, jenž je jeho emanací. „Jako tebe viděl jsem Boha a vidím, ale vidím jej mnohem jasněji“, říká Rámakršna Vivekánandovi. A na jiném místě praví, že prošel sférami stvoření, světy nižšími, andělskými i božskými, až do „prázdné sféry“ a skrze tuto sféru do sféry sedmi mudrců. Tomu je nutno rozumět tak, že pronikl ze sféry obecného uvědomování do sféry božské.

Jóga rozšiřuje jogínův obzor. Postupuje-li sférami tím způsobem, že odpoutává vědomí od nejzevnějšího světa a osobního já a rozšíří své uvědomování tak, že překročí hranice smyslových skutečností a vykročí až za hranice poznatelného, tedy našeho vesmíru. A v mezích svého uvědomování pozná všechny stavy a prvky, od božských až k nejmrtvějším přírodním.

Zastávám tedy stanovisko — a ne planě teoretické — že Boha, resp. ztělesněné i neztělesněné božské prvky, je možno uvidět. A nejen to. Pravím, že je možné Boha se dotýkat, mluvit s ním a radit se s ním jako s dobře známým přítelem. Samozřejmě se to vždy neděje v ryze tělesné formě. Přesto však může být styk stejně reálný, jako je styk dvou tělesných bytostí. Schopnosti smyslů nejsou totiž ohraničeny zdmi obecně známé činnosti. Pokročilý jogín nebo mystik vnímá lépe; vidí představy a skutečnosti sfér smysly nedostupných. Vidí a později také prožívá i to, co poznala věda, totiž že hmota je přelud, chápaný smysly jako skutečnost. V nejvyšších stupních jógického vývoje nejsou jogínovi překážkou ani hmota, ani vzdálenost.

Uviděl Ježíš Natanaele, jak k němu přichází, a řekl o něm: „Hle, pravý Izraelita, v kterém není lsti.“ Natanael mu odpověděl: „Odkud mě znáš?“ Ježíš mu řekl: „Dříve než tě Filip zavolal, viděl jsem tě pod fíkem.“

1, 47-48

Mluví se o zvláštní schopnosti vidět někoho na dálku. To není tak nesnadné. Rozhodující je ovšem vztah mezi člověkem pozorujícím a pozorovaným. Má-li pozorující člověk zájem o lidi, kteří jsou nakloněni přijmout jeho učení, může je spatřit. Stejně může vidět toho,

kdo se o něm dověděl, a proto na něho myslí. Když zde tento vztah není, jogín ho neuvidí. Neboť kdyby neustále viděl všechno najednou, nebylo by to příjemné ani potěšující.

Jogín, který je na cestě rozvíjení schopností a sil, utajených v každém těle, odstraní všechny překážky vidění. Vidí proto všechno. To však není příjemné. Všeobecné strašlivé vraždění jednoho tvora nebo člověka druhým v boji o uhájení existence vyvolává mocně otřásající dojmy. Proto se sahá k omezení, totiž ke spočívání pozornosti na jedné věci. Tím je Pozorovatel zaujat a nevnímá vše. Jde ostatně o ochranu, které se užívá všeobecně. Co je tzv. zdravý názor a logické myšlení nebo schopnost úsudku než záměrné upínání pozornosti na jistý počet jednotlivostí? Kdo nedovede pozornost takto upínat, vstupuje duševně do abstrakt a vidí přeludy nebo alespoň nelogicky myslí. Ale úplná otevřenost škodí zrovna tak jako setrvávání u několika pozorovaných jednotlivostí. Jogín oboje střídá. Chce poznat, co je za hranicemi smyslových skutečností. Proto se odvažuje zničením dojmů z toho, co pozoruje, uvidět to, co nelze pozorovat přirozeně, ale potom se vrací k duševnímu stavu logika, uvažujícího v mezích smyslového vidma. Proto jsou jeho možnosti větší.

A dodal: „Vpravdě, vpravdě vám pravím, uvidíte nebe otevřené a anděly Boží vystupující a sestupující na Syna člověka.“

1, 51

Ježíš odstranil překážky vidění. Proto mohl vidět to, co jiní lidé jenom čas od času cítí, totiž ztělesněné příčiny nadšení, radosti, lásky apod. Obecný člověk vnímá nálady jen jako pocity. Ale zřec vidí, že vznikají obcováním já s inteligencemi jiných úrovní, obcováním, které se uskutečňuje energií ze skutků.

Život je ve všech svých projevech velkolepý. Vidíme, jak se beztvářá energie ze skutků sráží ve formy, které mění tvářnost a později zanikají. Obrovský prostor se mění ve svět plný obyvatel a jevů, které se přerazují a přetvářejí v nejpestřejší směsici zvláštních odrůd. Všechno je plné života a přepestrých tvarů, s nimiž nemůže mnohost zvláštností naší přírody vůbec soutěžit. A je snad hřích vidět to všechno? O kolik nepoznaných jevů rozmnožil mikroskop to, co

lidstvo poznalo? A nezbláznili jsme se. Říkáme dokonce, že jsme moudřejší. A nemůže být ještě moudřejší ten, kdo vidí ještě víc? Snad se z toho někdo zbláznil. Ale někdo je opravdu moudřejší. Vždyť poznal ještě víc podrobností stvořeného světa.

Nedostávalo se vína a tu Ježíšova matka mu řekne: „Nemají vína!“ Ježíš jí odpoví: „Ženo, co mi chceš? Má hodina ještě nepřišla.“

2, 3-4

Užití mystických schopností je závislé na jistém stupni soustředění a uvědomění si vyšších kvalit duševní síly. Je to stav, v němž člověk není vždycky. I jogín nejvyšších vývojových stupňů propadá při styku se světem dočasné roztržitosti a nevinnému lpění, jež je obsaženo ve vnímání světa a dění. Když toto lpění nebo zaujetí Ježíš odstranil, přišla již jeho hodina. Potom učinil svůj první zázrak, proměnu vody ve víno, o čemž mluví následující verše.

Pokud jde o proměnu vody ve víno: jeden „věřící“ křesťan mi řekl o této věci, že Ježíš použil sugesce jako hypnotizéři. Tím tlumočil názor „pokrokových“ věřících protestantů. Ale tento názor není správný! Z mravního hlediska by se žádný jogín nesnížil k podobným produkcím, neboť je to balamucení davu, podvod, který se přičí ideálu náboženské nauky a jeho možné realizaci; to Ježíš sledoval především. Jenom duševní zkaženost může každému přičítat úskoky a neupřímnost. Bylo by lépe věřit, že Ježíš přesvědčil vodu, že je vínem.

Symbolicky značí tento zázrak odstranění duševní roztržitosti a sobeckosti a nahrazení jich upřímnou náklonností k vyšším ideálům.

Sám Ježíš však se jim nesvěřoval; znal všechny . . .

2, 24

Jogín, jenž opravdu žije duchovním životem, nikdy nesdělí jiným lidem své prožitky a poznatky, týkající se jeho životní cesty. Jeho skutky jsou ve shodě s náboženskými příkázáními a vyjadřují vyšší duchovní pravdy. Kdyby je sdělil předčasně, podnítil by jiné lidi k ostrému a zjevnému nepřátelství.

... a nepotřeboval, aby mu kdo vydával svědectví o lidské povaze; sám poznával, co je v člověku.

2, 25

Potlačení změn v duši můžeme připodobnit zřízení velmi jemného přístroje k zaznamenávání nepostřehnutelných záření. Lidský organismus je velmi citlivý, proto je naše vnitřní rovnováha neustále porušována. My to však nepozorujeme, protože dokonalou rovnováhu neznáme. Když však své nitro ustálíme, poznáme, jak mnoho je příčin k rozrušení. Stále jsme napadáni vlivy, jež ničí náš úplný klid, a proto je velmi nesnadné jej udržet.

O jogínovi můžeme předpokládat, že své nitro dokonale ustálil. Nechá-li něco nebo někomu na sebe působit, otvírá se jenom tomu a ostatním vlivům se brání dál. Proto poznává povahu záření věci či bytosti a tím povahu jí samé.

Působení věcí a bytostí je poměrně mocné. Působí tlakem a je proto možné je vážít i barevně identifikovat; proto je výrazné. Ustálené nitro je citlivá váha i spektroskop a velmi snadno zjistí povahu i energii toho, co zkoumá. To všechno se děje použitím obyčejného prostředku — dokonalým ovládnutím vzruchů mysli, citu a smyslové činnosti.

Ježíš odpověděl: „Vpravdě, vpravdě ti pravím: Nikdo nemůže viděti království Boží, leč by se narodil shůry (znovu).“

Nikodem se zeptá: „Jak se může člověk naroditi, když je starý? Přece nemůže podruhé vstoupiti do mateřského lůna a naroditi se!“ Ježíš odpověděl: „Vpravdě, vpravdě ti pravím: Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejíti do království Božího.“

3, 3-5

Mluví se o znovuzrození v sobě samém. Uskuteční se soustředováním duševních sil do jednoho střediska a reakcí na toto soustředění.

Když se namáháme soustředit pozornost do jednoho místa v těle nebo na jeden stav, tu všechny duševní síly jakoby následují naši pozornost a směřují tam též. Přirozeným následkem toho je zcitlivění organismu v místě soustředění, jakož i možnost reakcí.

Když budete podle pravidel jógy při tomto soustředění potlačovat všechny ostatní duševní vzruchy, nebude se dít dlouho nic. Ale potom najednou zjistíte, že jste se stali značně citlivými na vnější vlivy. Odoláte-li i tomu, vyvoláte svým soustředěním mocnou odezvu v celé životní energii vlastní bytosti. Mocná vlna vyšší síly vlastní bytosti strhne vaši pozornost k prostorovému zírání; smyslové skutečnosti tohoto světa nebudou již jedinými předměty, které můžete vnímat. Vaše pozorování bude obohaceno postřehy jiných předmětů toho skutečna, které je světem citů. A tento převrat se nazývá znovuzrozením z Ducha a Vody. Mystických znovuzrození je ovšem několik druhů. Záleží na předmětu, na který se člověk soustřeďuje, nebo vzácněji na ničím nazabarveném soustředění. Čím je předmět soustředění obecnější, tím menší změnu představuje znovuzrození. Nezabarvený a nepohnutelný duch cvičícího jogína se znovuzrodí v povaze nepohnutelného kosmického Pozorovatele.

Za znovuzrození nelze tedy považovat vzepětí náboženských citů, jak se domýšlejí „zbožní“ lidé některých protestantských sekt. Ani tehdy, když náboženské nadšení je opravdové a provádí se při něm všechno, co nařizuje mravní zákon bible. Znovuzrození je jen reakce, která uvádí pozorování, cítění a vnímání do oblasti obsáhlejších možností. Ostatní je pouze první krok na cestě k němu. A cesta před člověkem, který uskutečňuje náboženské mravní zásady, není ani rovná, ani snadno schůdná. Kdo není informován, může dojít k mnohým úhonám na duši i na těle, i když jedná poctivě. Je třeba mít teoretické znalosti a být naprosto objektivní, aby změny a prožitky, jimiž stoupenec náboženství prochází, byly správně kvalifikovány. A především — jelikož je nelze vždy správně kvalifikovat — je třeba potlačovat každý vznět změnu, která ničí mocí dobytý klid a neproměnlivost ducha.

Duch, kam chce, duje — (vítr, kam chce, vane) — ; jeho hlas slyšíš, ale nevíš, odkud přichází a kam odchází. Tak je s každým, kdo je zrozen z Ducha.

3, 8

Adept je bytost, již obecný člověk nemůže poznat. Jinak cítí, jinak myslí, jinak soudí, jinak uvažuje. Žije v naprosto jiné sféře. Proto

když mluví, nerozumíte mu dobře. Ukazuje vám tím totiž široké obzory vnímání, neomezeného zájmy o věci nejbližší tělesným potřebám. Mluví o příčinách a následcích činů a jednání v obzoru velmi širokém, který nemůže obsáhnout duch člověka s omezenými zájmy. Jediné, co vám ho přibližuje, je to, že vám mluví ze srdce a potvrzuje domněnky, o nichž je možno říci, že jsou pravdou vašich vyšších mravních kvalit. Nemá-li člověk tuto mravní záštitu, stává se mu adept osobou vůbec neznámou, i kdyby se s ním stále stýkal a žil s ním.

Žádný nevystoupil do nebe, kromě toho, který sestoupil z nebe, totiž Syn člověka.

3, 13

Tento verš nelze pokládat za tvrzení, které vystihuje skutečnost. Je docela možné, že jiné, původní znění, bylo později zahroceno. Nebo apoštol Jan ještě neznal pravdu, když to psal, nebo také nevyjádřil správně to, co chtěl říci. Jenom jde-li o pobyt v nebi při současném pobytu na zemi (v těle), můžeme předpokládat, že jde o jev neobvyklý, ba výjimečný. K jeho uskutečnění je totiž třeba rozpolit vědomí a pozornost a to pro obecného člověka není snadná úloha.

Každý člověk je podmíněně božský. Božství je jeho přirozenost, která může být utajena, ale nikoli vylučována. Je-li utajena, stačí odstranit to, co není božskou přirozeností, a ona se ihned objeví. Je-li božskost přinucena k projevu, vstupuje člověk do nebe, aniž o to musí usilovat. A mluví-li se v této souvislosti o těch, kdo přicházejí „shůry“, a o těch, kdo zase přicházejí „zdola“, mluví se se zřetelem na jejich poslední existenci.

Máme-li na zřeteli více minulých existencí člověka, je nutno mluvit jen o duchovních „výstupech“ a „pádech“ bytosti. Z mrtvé hmoty, která je tím „dole“, nepovstalo nic, protože je posledním stupněm úpadku oživené hmoty. Když dospěla k tomuto stupni „bezbožskosti“, je zpravidla rozrušována všudypřítomným a všespalujícím ohněm (kosmickým). Tím se opět vrací na vyšší stupeň a stává se oživenou hmotou.

Život sám o sobě má světlou a božskou přirozenost. Jelikož však život je v prvé řadě bytostný projev, musíme vždy mluvit jen o bož-

ském původu bytostí. I když dočasně převládly charakteristické znaky života pekelného. Proto každý člověk může vstoupit do nebe. A nauka o józe říká, že tam také vstoupí, jakmile bude nasycen zkušenostmi obecného (přírodního) života, a proto se ho zřekne.

Sféry nejsou strnulé zařízení, které ustanovila všemohoucí bytost. Mezi pekelníky a nebešťany je trvalý vztah a žádný z obyvatelů té které sféry nemá v ní pobyt zaručen trvale, leda by znal metodu, jak lze vytvářet nebeskou karmu. Ale takových bytostí je velmi málo. Proto můžeme předpokládat, že každý nebešťan se může ocitnout v pekle a stát se v některé své existenci bytostí přicházející „zdola“, nebo pekelník v nebi a stát se bytostí přicházející „shůry“.

*Jako Mojžíš vyvýšil hada na poušti, tak musí býti povýšen
Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, měl věčný život.
3, 14-15*

V boji o mystické zdokonalení a o realizaci mystického ideálu hraje symbol hada důležitou roli. V legendě o Kršnovi čteme, jak se had Kálinág ovinul kolem jeho těla a jak ho tento světec přemohl tím, že mu šlápl na hlavu. Potom ho obdařil dvojnásobnou silou, místo aby ho usmrtil, neboť had bojoval s — Bohem. Učení o hatha józe mluví stále o hadu Kundaliní a velebí ho jako event. dárce poznání.

Legenda o Kršnovi je symbolicky správná. Na jistém stupni pocítí mystik, že se had ovíjí kolem jeho těla, uslyší též jeho syčení proti obličejí a bude nucen s ním bojovat. V boji se ukáže, jaký má soucit. Soucitný žák tohoto hada nezabije; bude mu přát život. Tím ho také posílí ke svému užitku. Zabije-li ho, bude muset příslušný proces zdokonalování opakovat.

Hatha jóga mluví o hadu Kundaliní. Tento „had“ „spí“ dole v těle, blízko pánevního východu. Lze ho probudit silovým soustředěním. Je-li probuzen, stoupá vzhůru páteří (míchou). Při svém vzestupu naráží na čakry: svádhišťhānu, manipúru, anáhatu, višuddhu, ádžnu a sahasráru. Proražení jmenovaných čaker hadí silou přinese jisté zkušenosti a zážitky. Jsou to zkušenosti subjektivní, ale pro každého stejné. Jimi je člověk na své cestě povzbuzován. Ale když vstoupí do sahasráry, dospívá k posledním zkušenostem. Stává se mudrcem, adeptem. Kundaliní dokonal své dílo.

Věčného života nelze dosáhnout prostou vírou v Ježíše. Neboť křesťanský ideální Ježíš, Ježíš se světlym, nesmrtelným *tělem*, je Ježíš z té nebeské sféry, která je též pomíjející. Věříte-li v takového Krista, přijdete do nebe, které má krátké trvání, do nebe, kde může být veliký jas a světlo, ale nikoli světlo skutečné, nýbrž „stvořené“. Tedy do falešného nebe, protože plného tvarů, do nebe, které zničíte poznáním.

Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět, aby soudil svět, nýbrž aby svět byl spasen skrze něj.

3, 17

Slovo svět může mít symbolický smysl. Světem, který mystik spasí, je jeho vlastní tělo a osobní já. Ale spasení tohoto světa nemá tak omezený dosah. Podle zákona o souvztažnosti účastní se vlastního mystikova spasení celý svět, poněvadž je mystik projeví jednáním i konáním. V tom smyslu je ovšem každý mystik spasitelem celého světa. Spasit bezpodmínečně celý svět není možné. Neboť subjektivní duševní prožitky z meditací (světelných) nemohou najít ohlas u člověka, který lpí na hmotě. Tato skutečnost zabraňuje jakkoli mocné vnější síle vtáhnout někoho do sféry duchovní svobody.

O dosahu své duchovní moci a osvětlení se lépe vyjádřil Buddha. Privil: „Ukazatelem cesty, bhikkhu, jsem já.“ Jenom takovým ukazatelem mohl být i Ježíš.

Soud pak je v tom: Světlo přišlo na svět, ale lidé si zamílovali více tmu než světlo, neboť jejich skutky byly zlé. Každý totiž, kdo páchá zlo, nenávidí světlo a nepřichází k světlu, aby jeho skutky nebyly prozkoumány. Kdo však jedná pravdivě, přichází k světlu, aby se jeho skutky objevily jako vykonané v Bohu.

3, 19-21

Jan mluví o posledním soudu, který je stálý. Dnes, zítra a stále nás pronásledují dojmy z činů. Zlý člověk je nucen zlehčovat konání, jímž jiným lidem a tvorům způsobuje bolest, a bylo by pro něho nejvyšším trestem, kdyby se v něm probudil soucit a objektivní hodnocení jeho zlých činů. Naproti tomu dobrý člověk své činy jinak kvali-

fikovat nemusí. Nikdy v něm nevzbudí výčitky svědomí, neboť jimi nikomu nezpůsobil bolest.

Co je však v těchto verších zajímavé? Mluví se o soudu, jež neprovádí Bůh jako bytost, nýbrž nezosobněné Světlo. Tím se potvrzuje učení džňána jógy, které mluví o síle (záření) jako o nejdůležitějším činiteli ve věci odplaty. Neboť není v moci bytosti odplácet naše skutky. Je v mnohých směrech omezená a nemůže prohlédnout příčiny a pohnutky našeho jednání. Ale soudce — světlo, toť kritérium nestrannosti a vysoké mravní kvality. Zlý člověk se mu jistě musí vyhýbat.

Adepti — učitelé vždy byli lidé vysokých mravních kvalit a lidé nestranní. Proto byli nenáviděni lidmi sobeckými. Ti jim totiž nemohli odpustit neohrožené zjišťování následků zlého konání, jemuž se sobec nemůže vyhnout. Byli pro něho hlasem svědomí, které takový člověk musí umlčovat, ať ve tvaru vnitřním, nebo vnějším. Kdo by např. usiloval o život Ježíše, kdyby Ježíš vysvětlováním příčin a následků jednání neútočil na podlost člověka, obsaženou v zlehčování činů, diktovaných sobectvím? Ježíše nezabili Židé. Zabili ho sobci, jimž ukazoval následky sobectví a tím pohnul jejich svědomím. Sobecký člověk nikdy nesnáší, aby se mu popisovaly následky sobectví. Raději si zakryje oči před nebezpečím, než by mu čelil, a kdo mu toto nebezpečí připomíná, je jeho nepřítel. Buďme proto nesobečtí. Nebudeme se bát pravdy jako nepřitele a budeme mít pocit svobody.

Jan odpověděl: „Člověk si nemůže nic vzíti, leč co by mu bylo dáno z nebe.“

3, 27

Blahoslavený je člověk, který přijímá jen to, co mu je vnuceno osudem a který se nesnaží zmocnit se věcí jenom proto, že je má rád. Vaše osobnost vám může stále namlouvat, že to nebo ono by pro vás bylo žádoucí, protože vás to společensky pozvedne v očích jiných lidí. Když uposlechnete jejího hlasu, ohrozíte své štěstí. Zaplétáte se tím totiž do víru rituální karmy, tvoříte skutečnosti pro svou osobu a stanete se jejich otrokem, dokud se neodvážíte zničit je odříkáním.

Jednání, jímž se člověk snaží získat výhody pro své osobní já, toť zásah do polarit duše. Vytváříte skutečnosti a představy, které jsou vašim osobním majetkem a ten jednou bude vašim pánem. Dokud

něco takového máte, dotud žijete v duševním napětí a nemůžete dosáhnout pravé radosti. Proto musíte tyto skutečnosti zničit. Musíte být neosobní, to je přijímat podněty k jednání z vesmírné zásobárny obecných potřeb. Z těchto podnětů vznikají skutky, k nimž nemáte vnitřní vztah, a proto neohrožují vaše vnitřní štěstí. Kdekterý blázen může prohlašovat, že je oprávněn konat to nebo ono. Nedostal-li však k tomu oprávnění osudem, nýbrž chopil-li se toho sám, všechno kazí. Je-li však na svém místě, je tam k obecnému i ke svému užitku.

Sobecký člověk může ovšem následkem svého sobectví též tvrdit, že je k svému konání a úsilí puzen osudem. Ale to není správná cesta. Vězte, že popudy musí vycházet z neosobních vztahů ke světu, totiž z jeho potřeb. Pak vzniká karma, která člověka vede vzhůru, ke Světlu, k očištným zkušenostem, k poznání a k blaženosti. Při opaku vede dolů, k Temnotě, ke zlým zkušenostem, k zatemnělosti a utrpení. Tomu se však každý rozumný člověk chce vyhnout.

Žena samarská mu řekne: „Jak ty, ač jsi Žid, žádáš o napítí mne, Samaritánku?“ Židé totiž se nestýkají se Samaritány.
4, 9

Zasvěcenec nevidí rozdíl mezi lidmi různých ras, jen rozdíl v charakteru a duchovním vývojovém stupni. Duchovně pokročilé a zaostalé lidi můžeme najít v každé rase. Snad je v některých rasách víc těch a v některých víc oněch. Ale to na věci nic nemění. Neboť každý vidí svou rasu jako nejlepší. Je to tedy jenom povyšování sebe z pýchy a z nevědomosti. „... pravím vám, že Bůh může Abrahamovi vzbudit děti z těchto kamenů“, říká Matouš (3, 9). A kdyby Ráma-kršna měl posuzovat rozdíly v rasách, řekl by, že je to rozdílný ústroj téhož Boha, tak jako viděl téhož Boha v ženě cudné i v té, která byla na ulici.

Zasvěcenec hledí na Ducha. Čistý Duch se může projevit mocněji u zlosyna než u kněze. Proto Ježíš mluvil se Samaritánkou, ačkoli to nebylo obvyklé.

Ježíš jí odpověděl: „Kdybys znala Boží dar a věděla, kdo tě žádá ‚Dej mi napít‘, ty bys prosila jeho, a on by tobě dal živou vodu.“
4, 10

Živou vodou se myslí spásné učení. To jsou dveře k osvícení a poznání, jež nevědomému člověku zase zabraňuje odporovat příkazům kosmického zákona spravedlnosti. Jinak se živou vodou může myslet přenos síly adepta ducha. Praví se např. o Rámakršnovi, že jeho vliv byl tak mocný, že pouhý dotek jeho ruky činil z hříšných lidí světce.

Ježíš jí odpověděl: „Kdo pije z této vody, každý bude zase žízniti. Kdo by se však napil z vody, kterou mu dám já, nebude žízniti na věky, ale voda, kterou mu dám, se v něm promění v pramen vody tryskající k životu věčnému.“

4, 13-14

Poznáním a osvícením, k němuž dospějeme uskutečněním duchovní nauky, se odstraní všechny příčiny lnutí k tomu, co má časné trvání. Tím se víc a víc otevírá brána věčného, blaha plného života.

Pozoruhodná je v předcházejících verších rozmluva Ježíše se Samaritánkou, se ženou jistě duchovně neprobuzenou; rozmluva, již Ježíš sám začal. To se zasvěcenci přihází. Vysvětluje se to zralostí světského člověka pro nauku. Ta může být zahalena povrchovou morální nečistotou. Ale to zasvěcenci nevadí. Nechá se podnítit Duchem a nezáleží mu na tom, odporuje-li mu tento člověk pro povrchovou morální nečistotu. Adept vykonal svou povinnost. Považoval by jistě za chybu omezovat se ve sdělování nauky.

Ježíš jí odpoví: „Věř mi, ženo, blíží se hodina, kdy ani na této hoře ani v Jeruzalémě nebudete uctívati Otce.“

4, 21

Ježíš předpokládá, že se rozšíří poznání duchovního života. Když se to stane, neustrne se na místech nebo chrámech. Člověk bude ctít nejvyšší jsoucno všude svým jednáním, myšlením, cítěním a mravností. Ale tato doba dosud nepřišla. Stále se předpokládá, že chrám a nikoli jednání je místem čistoty. Jinak by tzv. svatá místa pozbyla významu.

Chrámem je celý svět. Všude jsme povinni konat ctnostné skutky

a projevovat tak svou oddanost Nejsvětějšímu. Všude na nás hledí oko karmy a všude jsme postaveni před Zákon. Vliv kostela nevyváží vliv konání diktovaného sobectvím. Je to pouhý okamžik ctnostného života proti dlouhé době porušování náboženských mravních příkazů.

Vy uctíváte něco, co neznáte, my uctíváme to, co známe, poněvadž spása je ze Židů.

4, 22

Slovem „Samaritán“ se myslí člověk, který se modlí o své osobní blaho k Bohu konečných vlastností a schopností. Nezná Boha nekonečné moci, toho Boha, jenž je univerzálním Já, přítomným v každé bytosti. Jen tento Bůh, ztotožní-li se s ním člověk, uspokojí všechny jeho touhy a poskytne mu poznání. Tohoto Boha asi snáze chápali Židé. Bylo to zřejmé u Ježíše, který byl Žid. On uskutečnil ve světě jim známém nejvíc, a proto mohl říci, že ze Židů je spasení.

Ale blíží se hodina, ano již je tu, kdy opravdoví ctitelé Boží budou uctívati Otce v duchu a v pravdě. Vždyť Otec hledá takové své ctitele.

4, 23

Je docela možné, že bezprostředně po Ježíšově smrti bylo více lidí na čas uvedeno na správnou duchovní cestu uskutečňování vyšší mravnosti. Můžeme totiž předpokládat, že Ježíš byl avatára Íšvary. Při příchodu takového avatáry se zvedne mocná vlna duchovnosti v celém světě. Později však zaniká a čas od času se objeví zřetelněji nebo méně zřetelně, jak tomu je od počátku objevení se bytostí s hmotným tělem na zemi, to je lidí.

Zdá se, že očekávání doby nejvyšš prospěšné duchovnímu životu provázelo celou minulost až dodnes. A přece to věčné očekávání dokonalosti zítřka nás nepřiblížilo k dokonalosti ani o krok. Jenom jedinci realizují náš ideál, ale když jej realizují, nutně se odloučí od společnosti lidí, holdujících bohu žádosti a smyslných prožitků, a vstupují do sfér bytostí spravedlivých, jimž plnění mravního náboženského zákona leží víc na srdci.

Nikomu však nelze nic vyčítat! Náš svět je totiž světem očišťujících

karmických vibrací, a proto se nemohou všechny jeho bytosti najednou povznést do sféry rajske harmonie. Ale povaha jeho „ovzduší“ se přece jen mění. Podle tamilského kalendáře prochází svět čtyřmi změnami nebo stavy či věky. Věkem „zlatým“, „stříbrným“, „železným“ a „černým“. Ve „zlatém“ věku jsou lidé zbožní a dobří a plní univerzální zákon mravnosti, vedoucí k dobru. Ve „stříbrném“ věku žijí bytosti z nastřádané dobré karmy a zlo se ještě nevyskytuje. Žijí tedy v pravdě a lásce. „Železný“ věk je charakterizován bojovníky a lidmi, kteří pášou zlo, ale nelpí tolik na osobnosti jako lidé dnešní. Proti věkům předcházejícím mají však lidé již pevná těla, jako máme my, a vytvářejí karmu velkých utrpení. V „černém“ věku žijeme my. Převládá satanova moc. Lidé vytvářejí jenom zlou karmu, která stahuje bytosti dolů, do pekel velkých utrpení.

„Černý“ věk trvá podle tamilského kalendáře 432.000 let. A to je mocná vlna v životě věků. Rozkládá se v menší vlny, jež se vyznačují zlepšením nebo zhoršením situace. Vcelku však trvá duchovní úpadek, který bude odstraněn v „stříbrném“ a ještě lépe ve „zlatém“ věku. V nich teprve zmizí lpění na osobním já a tím též příčina disharmonie. Ale v této době už nebudu ani já ani vy v dnešním pojetí naší existence. Naše tělesnost se životními zkušenostmi více nebo méně změní, a proto pro nás již nebude ani svět takový, jaký je dnes.

*Bůh je duch, a kteří jej uctívají, musí jej uctívati v duchu
a v pravdě.*

4, 24

Z těchto slov je patrné, že Ježíš velmi dobře znal pravou tvář Boha. Věděl, že Bůh ve tvaru je jenom pomůcka pro lidi, kteří nechápou jeho pravou přirozenost, aby si ho mohli snáz představit a byl jim bližší. K tomu účelu jsou ostatně všechny svaté obrazy. Mají vyvolat jistou představu, k níž má křesťan vzhlížet, uctívat ji a milovat, upínat k ní všechny své ušlechtilé myšlenky a tím vytvořit centrum nejsvětějších pohnutek a idejí. Se zřetelem na to lze schvalovat opatření církve, totiž zobrazování Boha. Teprve dochází-li k nesmyslnému okrašlování této představy přívlastky jako Soudce všeho, zjišťovatel všeho dění a konání, vládce všeho, určovatel všeho dění apod., jsou lidé uváděni na scestí. Neboť Bůh ve formě je jen pomůcka a nikoli skutečný Bůh.

Bůh je duch, to je síla, prvek nebo vlastnost. Nebo cokoli nezformovaného, ale ve svých účincích skutečného a zjistitelného, s kladnými kvalitami, jako je uvědomění, zření a neomezený soucit, jenž spojuje a sjednocuje všechny projevy stvoření. Jako takový se nestará o to, zanedbáváte-li návštěvy chrámu pro hru v karty apod. To obstará gravitační zákon konání a působení, tj. karma. Jsou-li vaše činy namířeny proti kladným hodnotám vyššího Ducha, totiž proti jasnému vědomí, nezaujatému zření, neomezenému soucitu, jímž se spojete (vnitřně) se vším, co je, pak karma jako nosná vlna vašeho já vás v tomto vnitřním naladění přidrží. To bude trest za vaše jednání. Neboť zastírání vědomí je podmínkou toho, aby vystoupily pudy a nebezpečí spojená s jejich uposlechnutím. Nezaujaté vidění bude vystřídáno zaujatým a to se mstí rozvojem subjektivního názoru a na něj vázanou nevědomostí. Neomezený soucit se vším živoucím, jenž člověka začleňuje do velkého nesmrtelného celku, bude nahrazen láskou k sobě, jejímž následkem je nezdravé odloučení od společenství bytostí a utrpení z tíživého osamocení. Ale ještě stále mluvím o Bohu bhakti jogína. Nejvyšší Bůh je totiž bez vlastností. Je čirým světlem nezabarveného zírání. Ale tento Bůh zde nepřichází v úvahu. Nemá vztah ke stvoření, je jeho pozorující náplní, nemá povahu a nemění svůj vztah k člověku — ve smyslu pozorující náplně — ani když hřeší. Teprve když hříšník soustavně nepoužívá tohoto Boha, který je Pozorovatelem, přestává pro něho existovat. Pak dochází k jeho odloučení z vůle hříšnickovy. Mystikové to nazývají duchovní smrt.

Duchovní smrti propadá málokdo. Každý člověk — i nejzatrzelejší — který je v nebezpečí, že ztratí možnost vnímat a správně členit to, co vnímá, ustoupí z cesty soustavného potlačování činnosti Pozorovatele. Tím s ním znovu naváže styk a zachraňuje tak svou individualitu. Můžeme naopak říci, že celé stvoření se snaží svými cestami dospět k nejvyššímu projevu neutrálního Pozorovatele a tím i k tzv. spojení s Bohem. Jen vysocí bohové — asketi se nebojí ze svého vědomí vylučovat tohoto Pozorovatele, aby mohli slézt po stezce Temnoty a Smrti. Ale i tato stezka vede k poznání. Soustavné ničení funkcí Pozorovatele přinese poznání jednoty jednotlivostí stvoření. Tak se dospívá jinou cestou k poznání ústřední soudržné jednotky — Pozorovatele.

Ale to všechno nám říká, že Pozorovatel není bytost, nýbrž síla nebo schopnost bez povahového zbarvení. Je to studnice čisté vody, odrážející na své hladině všechno dění. Teprve úsudek a svědomí je člení a životní síla (energie) mu vtiskne podobu vlny nebo proudu, který se k nám ve velikém oblouku vrací ve formě podnětů k činům a ve formě moci, utvářející povahu. Z toho zase vzniká tzv. osud nebo lépe okolnosti, které upravují naše společenské postavení, tedy zase osud.

Žena mu řekne: „Vím, že přijde Mesiáš (to znamená Kristus-Pomazaný). Až přijde, vyloží nám všechno.“

4, 25

Totéž se domnívají mnozí věřící lidé, kteří čekají druhý příchod Spasitele. I oni věří, že jim ten druhý Spasitel všechno vysvětlí, ačkoli se uzavírají všem novým poznatkům, i když jsou hodnotné. Zpravidla se domnívají, že jim nový Spasitel schválí jednání, jaké nevede k obecnému blahu, jen k jejich vlastním všestranným výhodám. To ovšem žádný Spasitel schvalovat nemůže. Proto nikdy nebude Spasitele, který všem lidem všechno vysvětlí, nýbrž bude jen Spasitel, který bude vytýkat sobectví a materialistický egocentrismus.

Královský úředník mu odpověděl: „Pane, přijď, než mé dítě zemře!“ Ježíš mu řekl: „Jdi, tvůj syn je živ,“ Ten člověk uvěřil slovu, které mu Ježíš řekl, a šel.

Když ještě byl na cestě, vyšli mu naproti služebníci a řekli: „Tvůj syn je živ.“

4, 49-51

Uzdravení na dálku pomocí magnetismu je snadné, uvážíme-li, že pro představu neexistují vzdálenosti. Jogín vyvolá představu nemocného člověka a sdělí jí, že je zdrav; představa tato je vlastně nemocným člověkem, jehož jogín uzdravuje slovy i představou, prozařovanou harmonizujícím Světlem.

Potom jej Ježíš našel v svatyni a řekl mu: „Hle, jsi zdrav! Nehřeš více, aby se ti nestalo něco horšího.“

5, 14

Jsou skutky, které mají vliv jenom na vnitřní stav (pocity blaha a utrpení), a jsou skutky, jejichž následky postihují tělo. Nemyslí se tím však přímý útok na zdraví nebo duševní harmonii nesprávným fyzickým životem. Myslí se vnitřní (duševní) rozvlnění (rozechvění) skutky a jeho vliv.

Vnitřní rozvlnění (rozechvění) má veliký vliv na zdraví i náladu. Skutky, sloužící obecnému dobru, vyvolají rozvlnění, které působí radost. Ta má blahodárny vliv na zdraví. Skutky zlé vyvolají rozvlnění, které působí obavy. Obavy jsou jedy, ničící zdraví.

V praxi je obtížné zjistit, odkud pramení zlo. Někdy nás takto zasahují naše činy, jindy jsme postiženi činy dřívějšími nebo činy svých rodičů. Neboť duševní rozvlnění, jež vyvolává nepříznivé pocity a působí zhoubně na zdraví, může se velmi snadno přenést na potomka. Otec přenáší na plod svou náladu, která ničí jeho potomkovi zdraví. Nebo chcete-li, na základě hledání vhodného prostředí sestoupí do novorozeněte duch, který nastrádal zlou karmu, a proto musí ve svém novém vtělení trpět. Téměř vždy se však u lidí šťastných rodí šťastné děti a u lidí zle myslících děti různě postižené.

Ježíš jim odpověděl: „Vpravdě, vpravdě vám pravím: Syn nemůže sám ze sebe činiti nic, leč co vidí činiti Otce; co onen činí, to činí i Syn stejně.

5, 19

Osvícený člověk, jenž zná vyšší prvky, žije a jedná v souladu s činy, které vedou vzhůru ke Světlu. Naproti tomu člověk zatemnělý, chycený do sítí zhoubného sobectví, jedná v souladu s činy, podporujícími toto zhoubné sobectví. Tak syn Světla jedná podle dobrých a spásných příkladů a syn Tmy jedná podle zhoubných příkladů ego-centrismu.

Neboť Otec miluje Syna a ukazuje mu všechno, co sám činí, a ukáže mu ještě nad to větší skutky, až se podíváte.

5, 20

Soustředěním pozornosti na Nepohnutelného vidí člověk zákonitost zpětných účinků činů, jakož i příčiny dění. Proto se může soustředující mystik vyhnout utrpení a vyvolávat zvláštní účinky.

Jako Otec křísí a obživuje mrtvé, tak i Syn obživuje, koho chce.

5, 21

Jogín uplatňuje svou moc především na těch, k nimž cítí sympatie. Tento vztah usměrní jeho vnitřní (magnetickou) sílu, takže snadno vykoná svůj blahodárný čin. Jindy to není tak snadné. Jogín se musí mocně soustředit, aby odstranil především ty činitele, kteří brání přijetí jeho síly. Pak teprve uplatní svůj blahodárný vliv.

Otec sám nesoudí nikoho, ale všechn soud dal Synovi, aby všichni ctili Syna, jako ctí Otce. Kdo nectí Syna, nectí ani Otce, který jej poslal.

5, 22-23

Syn je Logos, tedy síla, která se projevuje účinky. Otec je Brahma, to je prvek neutrální k dění. Náleží tedy soud Synu. Otec je totiž pouhým divákem.

Ctíme-li zákon zpětného působení činů, přibližujeme se k Bohu Otci, jenž je Pozorovatelem. Nectíme-li jej, to je pracujeme-li jen proto, abychom získali různé osobní výhody, a nepřihlížíme-li k tomu, že tím vyvoláváme utrpení jiných lidí, znečišťujeme Pozorovatele, čili upadneme do Temnoty a utrpení.

Vpravdě, vpravdě vám pravím, kdo slyší mé slovo a věří tomu, kdo mě poslal, má věčný život; před soud nepřejde, ale přešel ze smrti do života.

5, 24

Kdo uznal nejčistší vesmírový prvek a spojil se s ním, nebude souzen, neboť dosáhl bezhříšného stavu všeobecnosti nebo všeživota.

... i vyjdou ti, kteří činili dobře, na vzkříšení k životu, ti však, kteří činili zle, na vzkříšení k soudu.

5, 29

Dobro je soucítění bližší a tudíž bližší i Světlu. Zlo pak vede k zjednotlivění (osamocení) a tudíž k Temnotě. Soucítěním je člověk účasten na věčnosti života celku, kdežto zájem o osobnost jej od věč-

ného života celku izoluje a zanechává v pomíječnosti jedinců. Zahynutí, to je jakoby soud. Kdežto soucítění, které je možno považovat za pocítění se ve všech bytostech, je jakoby věčný život.

„Svědčím-li já sám o sobě, mé svědectví není pravdivé.“

5, 31

Tvrdí-li něco člověk o sobě jako o bytosti, která dosáhla spojení s nejvyšším prvkem vesmírovým, nemusí to být pravé svědectví. Shodne-li se však na tom soudu víc lidí i jeho skutky, lze mu spíš věřit. Neboť podvodník tvrdí o sobě vždy jen to nejlepší, ale jednoznačný úsudek mnohých lidí se nemůže tolik odchylovat od pravdy. Ostatně obecné uznání je zkušebním kamenem dobré kvality jedince. Subjektivní názor na sebe sama nemusí vystihovat skutečnost.

Já však mám svědectví větší než Janovo; neboť skutky, které mi Otec dal, abych je konal, již ty skutky, které činím, svědčí o mně, že mě Otec poslal. A sám Otec, který mě poslal, vydal o mně svědectví. Vy jste nikdy neslyšeli jeho hlasu, ani jste neviděli jeho vzhledu . . .

5, 36-37

Svědectví o spojení nejsvětějšího Já se zjevným (lidským) vědomím je vyjádřeno skutky i řečí. Řečí budete dokazovat jsoucnost Nejvyššího, skutky svou náklonnost k němu, neboť nebudete konat zlo. Zlo však též fascinuje. Ale jen lidi sobecké, neboť schvaluje jejich jednání, kterým obšťastňují svou vlastní vyhraněnou osobnost.

Ježíš však konal zázraky. To znamená, že askezí získal magické schopnosti, které považoval za důkaz svého dobrého poměru k Bohu. Ale i zlí lidé mohou askezí probudit magické schopnosti. Nebudou jimi však dokazovat, že mají dobrý poměr k Bohu, neboť jimi budou chtít vzbudit obdiv nebo si budou žádat jinou zevní odměnu. To však Ježíš nedělal. Vykonal-li magickými silami dobrý skutek, vykonal jej pro dobro druhého člověka bez zřetele na to, zda tím získá nějaké osobní výhody. To je důkaz božskosti člověka.

Vy prozkoumáváte Písma, poněvadž myslíte, že v nich máte věčný život — a ona svědčí o mně . . .

5, 39

Ježíš žil a jednal podle mravních příkazů Písma a konal i skutky, které podle jeho slov měl konat boží člověk. Proto o něm Písmo vydávalo svědectví. Ale lidé odlučují Písmo od člověka. Všechny jeho vznešené pravdy jsou jim jen krásným čtením, ale nenapadne je, že to všechno lze uskutečnit a tím realizovat to nejvyšší — Boha v člověku. Jinak by nebylo toho věčného porovnávání jednání člověka s řečí Písma, které Ježíše připravilo o život a jiným lidem způsobilo tolik pronásledování. Všechno by bylo jasné. Kdo jedná podle slov Písma a koná skutky boží (podle slov Písma), byl by považován za božského člověka a nikoli za podvodníka.

Prostí věřící lidé nedovedou uznat toho, kdo realizoval učení Písma. Mají svou ideální nauku, již nikdo nemůže realizovat: všechno stvoření je podle nich naplněno d'áblem a domnívají se, že bude vzato na milost. Nevědí však, že to, co je naplněno d'áblem, nemůže být vzato na milost, leda vlastním úsilím o postup ke Světlu. Dábelské stvoření padá do pekel, i když je osvětlováno nejvyšším Světlem.

Ježíš uskutečnil vše, co Písmo požadovalo, a proto se stal božím synem. Ale nevěřil mu to nikdo. Každý v něm viděl jenom vychytralého člověka — až na několik čestných výjimek - jako vidí dnešní lidé vychytralého člověka v každém, kdo zná víc než oni.

Je možné, že mnozí křesťané budou dotčeni, když mluvím o Ježíši jako o člověku. Chtěli by ho nechat božím synem s mlhovitou postavou a abstraktní přirozeností, ačkoli by ho takovým mít nechtěli, kdyby skutečně žil a věděli, že je to on. Viděli by ho ostatně jako člověka a odporovali by mu, kdyby tvrdil, že je synem božím. Dnes, kdy Ježíš není na světě, mohou ho křesťané nechat zidealizovaného. Jako takový je podle jejich domněnek s nimi spokojen, protože jim nemůže nic vytknout, nejsou s nimi v přímém osobním styku.

Ale poznal jsem vás, že v sobě nemáte lásky Boží.

5, 42

Božská láska, toť soucit, který člověka přiměje přát všem bytostem klid a mír, jakož i neubližovat jim a být nesobecký. Člověk dobrý, člověk boží, je ochoten pomoci trpícím lidem, může-li. Přesto však

může též útočit na ty, kdo si přejí, aby se svět točil pro jejich já. Neboť sobectví, jež je vlastností zjednotlivujících, je tak veliké zlo, že je může člověk potlačovat bez nebezpečí škody na duchu.

Mluví-li se v tomto verši o božské lásce, bude též dobře připomenout lásku satanskou. Lidé, příslušející do sféry utrpení (pekel), milují též, ale jen to, k čemu lnou činnou pudovostí, nebo též to, z čeho mají nějaký, ovšem osobní prospěch. Pekelný člověk miluje svou ženu jako předmět k ukojení vášní a své děti jako svůj majetek, ale výš se jeho láska nepozvedá. Naopak. Je-li to člověk opravdu pekelný, nenávidí kromě své rodiny všechny lidi. Na úkor všech ostatních bytostí se snaží zpříjemnit si život svůj i život svých nejbližších, ale žádá od nich vděk nebo jinou odměnu. Ale i tato láska obsahuje zárodek lásky boží, a proto ji může správně zhodnotit jenom člověk osvícený.

*Já jsem přišel ve jménu svého Otce, ale nepřijímáte mne.
Přijde-li jiný ve vlastním jménu, toho přijmete.*

5, 43

Lidé, vzdálení božského života, nemohou přijmout nikdy to, co jim nabízí osvícený člověk, neboť neznají duchovní život. Ale když přijde člověk z jejich řad s něčím, co bude nazývat božským, přijmou to snadněji, neboť to vždy bude do jisté míry schvalovat jejich sobectví.

Božské hodnoty s lidskými se však snášet nemohou. Božské bytosti žijí v oběti a vzdávání se, kdežto lidské více méně v lásce k sobě a v sobectví. Duchovně nejpokročilejší člověk se vzdává osobního blaha a potlačuje dokonce touhu po spasení, aby mohl jiným lidem co nejvíce pomáhat. Člověk duchovně méně vyspělý, je-li nevěřící, snaží se dosáhnout co největšího pohodlí a blaha pro sebe v nejzevnější smyslu. Věří-li však, hledá blaho posmrtné, ale nedovede se bezvýhradně obětovat, ačkoli oběť je základní podmínkou pro dosažení vyšší blaženosti. Jak si tedy mohou rozumět tak rozdílné povahy? Duchovní člověk nebude schvalovat jednání a způsob života člověka pozemského, ačkoli se to vždy vyžaduje. A pozemský člověk, vydávající se za nositele nejvyššího vědění, nedovede zase nic jiného než schvalovat takový způsob života, jakým žije světský člověk. A po-

kusí-li se pozemský člověk, považující sebe za nositele nejvyššího vědění, moralizovat jiné lidi jako autorita v duchovní morálce, postaví se většinou poměrně příkře proti skutečné duchovní morálce a tím i proti lidem vpravdě nejspravedlivějším. Proto bývá jeho morálka neplodná a nezničí fanatismus — neopodstatněnou víru — která zdánlivě není provázena vírou v Boha.

Jak vy můžete věřit, když přijímáte oslavu jeden od druhého, ale nehledáte oslavy od jediného Boha?

5, 44

“Kdo se klaní bohům, půjde k bohům; kdo uctívá bhúty, půjde k nim; kdo předky, k nim přijde, kdežto Moji ctitelé přijdou ke Mně“, praví Bhagavadgíta. Analogicky ti, jimž záleží na lidech a kteří se zřetelem na ně upravují svůj postoj k Bohu, nemohou pocítit dotyk Světla (Boha). Ba ani to náboženství, které musí odpovídat estetickému citění obecných lidí, není duchovní, nýbrž jenom lidské a nevede k Pravdě. I to je náboženství přizpůsobené lidským představám o dokonalosti.

Pravé nebo boží náboženství znamená uskutečňování a dodržování všeobecných velikých náboženských příkázání, především mravních, která byla zjevena velikými apoštoly Boha nebo Světla nebo duchovna, totiž Ježíšem, Buddhou a neznámými velikými učiteli jógy. Tato příkázání totiž vedou k poznání nedělitelnosti osobního já s Já kosmickým (a s já všech ostatních bytostí), což přispívá k odstranění odporného egocentrismu, soucitu se sebou samým a nepoznání (nevědomosti).

Nemyslete si, že já na vás budu žalovati u Otce; vaším žalobcem je Mojžíš, na kterého spoléháte.

5, 45

Nejvyspělejší bhaktové, kteří se v poznání shodli s nejvíce vyspělými džňána jogíny, si již nestěžují na ty, kdo jim ubližují pro lásku k sobě. Jsou uzavřeni v sobě v tichém, blaženém rozjímání. Jiným lidem přejí, aby dosáhli téhož poznání a uspokojení. Vědí, že v něm lze nalézt a prožívat samu věčnost.

Mojžíš byl spíše džňanin, jenž nepřijal nejvyšší bhakti. Proto se

před Světlem cítil dotčen krutostí sobectví, která je skutečným d'ábelstvím. Tím uvedl v činnost trestající moc karmy před okem Pozorovatele. Vyburcoval svědomí zlých lidí, aby viděli zlo skutků nedobré povahy, a uvedl tak do chvění jejich nitro; do toho chvění, které je obrazně drátem, vodivým pro nesnáze a utrpení.

Jogínům jsou tyto věci dobře známé. Jogínové na své cestě k dokonalosti procházejí stavy, v nichž realizují úmysl nereagovat na útoky zla a vytrvat v tichém a blaženém soustředění na Nejsvětějšího, přejíce útočnickům dobro (Ježíš), nebo naopak setrvávají v soustředění na Nepohnutelného, aniž přijmou a stráví vlny zla, vysílané sobci, čímž na ně vkládají vinu i trest (Mojžíš).

Je však dlužno upozornit ještě na jednu věc, které se Ježíš právě dotýká. Ježíš nemohl být žalobcem u Boha, neboť dosud nebyl obecně uznán jako autorita ve světě božských bytostí. Kdežto Mojžíše lidé uznávali jako zjevitele zákona, takže jim byl měřítkem ve sféře svědomí. Řekl-li tedy Mojžíš, že některé jednání je hříšné před Bohem, lidé tomu věřili. Když se pak prohřešili, nemohli to udělat bez výčitek svědomí, jež na ně svolaly trest. Proto musíme být opatrní! Musíme jednat v souhlasu se svým svědomím a se zřetelem na to, abychom svými skutky nerozmnožovali obecné zlo; pak nepřijdeme se svým nitrem do rozporu. Vystoupí-li pocit blaženosti, bude to blaženost úplná.

Ježíš jim odpověděl: „Já jsem chléb života; kdo přichází ke mně, jistě nebude lačněti, a kdo ve mne věří, jistě nebude žízniiti nikdy.“

6, 35

Vydávaje se za pána nauky, mohl Ježíš říci o sobě, že je chlebem života, neboť tato nauka člověka uspokojuje, neboli nasytí. Ale nauka není chléb pozemský, neboť nenasytí hladový žaludek; je to chléb nebeský, jímž se nasytí věčně toužící (hladové) já.

Kdo jí maso z mého těla a pije mou krev, má život věčný, a já jej vzkřísím v poslední den.

6, 54

Tento verš je možno vyjádřit i takto: kdo uskutečňuje velká mravní přikázání v jednání i v životě a soustřeďuje se při tom na Nepohnutelného, dožije se takové vnitřní proměny, že vnitřně přejde na vyšší úroveň projeveného života, ať chce, nebo ne. Tam zaniká jedno jeho vědomí (nižší osobní) a rodí se vědomí druhé (vyšší nadosobní). Jeho zrod se pak děje jakoby s cizí pomocí. Je to způsobeno přechodným zánikem vědomí, při němž se život skryje v neporovnatelné ustálenosti ducha a mysli a nato se objeví znovu ve sféře nového vědomí, které jako lepší a vyšší nahradilo vědomí dřívější.

Ježíš, cítě se vyšším vědomím, mluví právem o vzkříšení těch, kdo uskuteční vyšší očistu. A jelikož je výměna vědomí spojena s úpadkem sebevědomí a pudového já, jehož zanikání způsobí zemdlenost a jistý stupeň bezvědomí — tedy stav podobný smrti — říká Ježíš, že vzkřísí člověka „v poslední den“.

Mluvil jsem právě o zkušenostech mystika, jenž již přešel na „druhý břeh“. Ne zevrubně, neboť tím nechci zabírat další místo v knize. Ale kdo již „přešel“, bude rozumět. Ti pak, kdo nebudou rozumět, nechť setrvávají ve zmíněném již soustředění a uskutečňují velká mravní přikázání. Pak se jistě dožijí veliké proměny, počínající dobrovolným odvrácením mysli a ducha od světa a končící mystickou smrtí, po níž následuje opětné zrození, ale v bytosti samé. Až propadnou mystické smrti, v níž zaniká fyzické vědomí a rodí se vědomí ušlechtilé, porozumí po svém vzkříšení slovům „já jej vzkřísím v poslední den“.

Ježíš jim řekl: „Nevyvolil jsem si vás těch dvanáct? A přece jeden z vás je ďábel.“

6, 70

Jak je možné, aby s člověkem Světla chodil člověk Tmy a zla? Jidáš — o něm právě mluví Ježíš — byl již karmicky zralý, to je nasycený zkušenostmi smyslového světa. Proto začal hledat na cestě Světla; Ježíš ho proto nemohl odmítnout. Ale Jidáš byl jistě na mystické cestě v reinkarnačním sledu poprvé. Proto nerozuměl požadavkům vyššího uskutečnění. Byl slabý a podléhal ještě moci vnější osobnosti. Z toho vznikly nepřijemnosti, jež způsobil svému učiteli Ježíšovi.

Kdyby byl Ježíš obecný člověk a věděl, že je ohrožován na životě

právě Jidášem, jistě by se postaral o jeho včasné odstranění. Ale Ježíš byl člověk duchovní. Proto přijímal všechno, co mu osud vnucoval, i když mu to mohlo být osobně nepříjemné. Duchovnost je totiž mocná a vysoká mravní síla. Čelí zlu zpříma a dovede je přijmout dobře a správně, když jí je vnuceno.

Jeho bratří mu řekli: „Odejdi odtud a jdi do Judeje, aby přece tvoji učedníci viděli činy, které konáš. Vždyť kdo se chce státi veřejně známým, nic nečiní v skrytosti. Když dovedeš takové věci, zjev se světu.“ Ani jeho bratří totiž v něj nevěřili.

Ježíš jim odpoví: „Můj čas ještě nenastal, ale váš čas je pořád uchystán.“

7, 3-6

Tyto čtyři verše dokazují jasně, že rodina, z níž pocházel Ježíš, byla duševně hluboko pod duchovní úrovní, na níž byl on. Neboť věděla-li Marie, Ježíšova matka o tom, že Ježíš je Spasitel, proč to neřekla alespoň jeho bratrům? Snad by se podle toho k němu chovali a nepokoušeli ho jako ostatní světští lidé, o nichž Ježíš říká, že to jsou Satanovy nástroje. A neodpovídá Ježíš svým bratrům jako jiným lidem, když jim říká, že „jejich čas je pořád uchystán“? Jinými slovy, že se mohou řídit chytíci a přáními bez vnitřního odporu, odporu to duchovní přirozenosti. Nezakrývejme si oči a nechejme se těmito čtyřmi verši poučit. Podle nich byl Ježíš i ve svém domově neznámou osobou a „svatá“ rodina byla jen rodinou průměrných lidí. Byli však nakloněni Bohu a tím vytvořili pásku, která Ježíšovi umožnila, aby se v lidském světě narodil právě v této rodině. Kult Ježíšovy osobnosti a jeho rodičů vznikl z časového odstupu. Jejich současníci nic podobného neviděli ani v nich, ani v něm. To mohu tvrdit, opíraje se o znalosti jógy. Víím, že Ježíš mohl být adeptem a světcem vysokého stupně, stupně tak vysokého, že mohl vzít s sebou na „druhý břeh“ i tělesnou schránku. Ale víím také, že kdyby byl naším současníkem, zdál by se věřícím lidem méně svatý, než se zdá nyní. Byl by pro své učení pronásledován jako dotíravý novotář, jenž se snaží zneuctít dnešní společenský život, který lidé v nebezpečí obhajují jako dokonalý.

V mých očích je Ježíš jogín, jakých bylo a je poměrně dost; ale jako jeden z mála měl dáno do vínku, aby své učení dal veřejnosti. Tím ovšem naprosto nechci tvrdit, že byl jogín, s jakým se můžeme setkat den ode dne. Neboť jen jeden člověk z mnohých může uprostřed společnosti žít vnitřní život takřka hmatatelně a zachovat si spojení s nejniternějším principem při styku s množstvím lidí. Proto je pro mne Ježíš velikým vzorem, osobou hodnou nejvyšší úcty, i když nedovedu věřit v jeho poslání rozhodujícího Spasitele nade vším stvořením. Vím totiž, že ani ten, kdo jistými jógickými pracemi spoutá vesmír, nemá moc nad každým jednotlivcem. Jeho práce a úvahy se chápou oblastí a celků, ale vůle jednotlivých bytostí unikají jeho poutající moci.

Život je kruh v kruhu. Existuje-li bytost, která ovládá celky, neovládá vždy jednotlivce. Zrovna tak bytost, ovládající jednotlivce, neovládá celky. A všemohoucnost, o níž si musíme myslit, že udrží pod svým dohledem všechny kruhy (jednotlivce i celky), nechce ničemu a nikomu udávat jiný směr, než kterým se ubírají sami. Předpokládám proto, že Ježíš byl vzorem, který se má následovat, aby bylo dosaženo jistého stupně vnitřního (duchovního) zdokonalení.

Kdo z lidí bude tedy věřit v božskou a kosmickou náplň Ježíšovy osobnosti, kdo se jí bude zabývat ve svých denních meditacích a spojovat se s ní jako s vyšším kosmickým prvkem, dosáhne jistě vytržení v duchu a tím přestoupí obecnou psychickou úroveň, ačkoli tím ještě nemusí dosáhnout cíle rádža nebo džňána jógy. To proto, že úplným ovládnutím psýchy (rádža jóga) nebo zničením osobního vědomí (džňána jóga) bude poznán nebo ovládnut celý vesmír. Ježíš je tedy pro mne jogín nebo adept, jenž jako Buddha může o sobě říci: „Ukazatelem cesty jsem já.“ Ale nikoli Spasitelem, Soudcem a Zatrátitelem všeho stvoření. Není totiž stvořitelem v církevním smyslu, ani nejvyššího uspořádání života ve vesmíru, jak je chápe církevní učení. Ve skutečích jsme sami sobě zákonem. Ideál božské jsoucnosti je jenom pomůcka, již zasvěcenci vždy uznávají jako prospěšnou pro většinu lidstva. Pro zralé lidi však musí být tento ideál nahrazen skutečnostmi. Krásně to vyjadřuje Rámakršna: „Než se narodí božství, musí zemřít lidství. Ale i to božství musí zemřít, než se narodí Svrchované.“ A mluvě o svém vývoji, praví:

Člověk docela nahý (Totapuri) mne vyzval, abych svou mysl odpoutal ode všech předmětů a abych se pohroužil do lůna ztajeného Atman. Ale přese všechna svá úsilí jsem nemohl proniknout oblastí jména a formy a přivést svého ducha do stavu ničím nespoutaného. Snadno jsem svou mysl odpoutal ode všech předmětů, vyjma jediný: a to byla příliš důvěrně známá podoba zářivé Svaté Matky, podstata čistého Vědomí, která se přede mnou zjevovala jako živoucí skutečnost. Zatarasovala mi cestu k onomu světu. Několikrát jsem zkusil soustředit myšlenky na učení Advaity, ale pokaždé mi do cesty vstoupila podoba Matky. Zoufale jsem řekl Totapurimu: „Není to možné! Nejsem schopen povznést svou mysl ke stavu ničím nespoutaného, abych se octl tváří v tvář věčnému Atman . . . “ — Odpověděl mi přísně: „Cože, ty nemůžeš? Musíš!“ Rozhlédnuv se kolem sebe, uviděl kousek skla, zdvihl jej, vtiskl mi jeho hrot mezi obočí a řekl: „Soustřeď svou mysl na tento hrot!“ - Jal jsem se ze všech sil zbožně rozjímat; a jakmile se mi zjevila půvabná podoba Božské Matky, použil jsem rozlišovací schopnosti jako meče a rozřal jsem ji. A tu již nebylo překážky před mým duchem, který hned vzlétl až nad rovinu věcí „podmíněných“. A ztratil jsem se v Samadhi.

Vesmír zanikl. Ani prostor již nebyl. Zprvu se po temném pozadí ducha ještě vznášely nějaké stíny myšlenek. Jenom slabé vědomí o Já se jednotvárně opakovalo . . . Potom také to přestalo. Zůstala jenom Jsoucnost. Duše zanikla v božském Já. Všechen dualismus se ztratil. Prostor konečný a nekonečný byly jen Jedno. A za slovem, za myšlenkou, jsem plně pochopil Brahman a splynul s ním . . . ’ (R. Roland: „Mystický a činný život dnešní Indie“, díl první, str. 51 a dále.)

Není vyprávění „člověka, který byl bohy“ a který ztekl nejvyšší vrcholy Ducha, důkazem, že za vesmírem (nebo chcete-li ve vesmíru) forem existuje vesmír nečleněného Světla, z něhož se vyzařují (rodí se) bohové, nebe, očiště, pekla a vůbec všechno projevené? A že toto nečleněné Světlo je oblastí nejvnitřnější nebo středovou na cestě hledání v duchovním životě?

Členění nejvyššího Světla v podoby bohů, andělů, archandělů, ve světy a sféry tu dobré a příjemné a tu zase zlé a plné utrpení atd. je pomůckou pro dav, aby snáze pochopil nebo mohl přijmout duchovní učení. Zdá se však, že tato pomůcka nestačí soudnému vědecké-

mu rozumu, jemuž příroda mizí přímo v beztvarem jsoucnu a jenž nenachází stopy po zásahu osobní vůle. Věci se rozpadají podle jistých zákonů a podle týchž zákonů nechávají zase vznikat novým formám. Kdyby to však bylo řízeno nějakou osobní vůlí, vyskytly by se tu a tam odchylky od této zákonitosti.

Jsoucnost světelně odstupňovaných prvků, jejichž téměř je na prahu Nepohnutelného (Absolutna) a pata v chaosu silových napětí a konfliktů, není nikomu ani poskytována, ani odnímána. To mi dává jistotu, že každé z nich je možno dobýt mocí nebo vhodným snažením. Proto se přiházívá, že se v některé rodině duševně průměrných lidí narodí člověk duchovně uvědomělý, jenž si správnou snahou proklesí cestu k základnímu Já, zatím co ostatní členové jeho domova nemají o těchto věcech ani zdání a zůstávají na obecné úrovni duševního života. A tak tomu bylo u Ježíše. On jako duch připravený přijmout nejhlubší poznání našel k tomu klíče a použil jich. Pak se stal cizincem v domě svých rodičů i ve svém okolí. A je jím všem lidem dnešním.

Bude-li kdo chtíti činit jeho vůli, rozezná to učení, je-li z Boha, či mluvím-li sám ze sebe.

7, 17

Nejvýš potěšující skutečností je pro mne fakt, že všichni lidé, kteří dosáhli nejvyšší realizace, shodně chápou příčiny stvoření, života, smyslu dění i počátek a cíl duchovní snahy. Duchovní vývoj počíná rozdílně. Jsou tu ti, kdo věří v Boha s podobou a začínají s cvičením forem. Potom tu jsou ti, kdo věří v jsoucnost jakéhosi Boha a začínají cvičením, jehož pomůckou je udržení jednoho vhodného stavu (duševního). Dále jsou tu intelektuálové, jejichž základním cvičením je rozlišování a členění různých niterných stavů, aby nakonec našli nezměnitelný stav a ten podrželi. Potom tu jsou ti, kdo vůbec ničemu nevěří, hledají však „své lepší“. Proto začínají s krocením těla, citů, vášní, aby dospěli k vnější vyrovnanosti a tím poznali i jiné stavy, než je rozervanost. Tento poznatek je vede k hledání dalších dobrých hodnot citového a pocitového žití. A ti všichni na konci své cesty dojdou ke stejnému názoru na život i dění i na karmu, aby nakonec dovedli správně rozlišit „satanské učení“ od „božského učení“.

Nesud'te podle zdání, ale sud'te spravedlivým soudem.

7, 24

Z tohoto verše je patrné, že Ježíš jako každý jiný duchovně dokonalý člověk také vypadal lidsky a nebyl na něm patrný jeho božský původ. Ale to by nemělo vést k nepříznivým úsudkům o duchovně dokonalých lidech. Mělo by se přihlížet k tomu, do jaké míry duchovní člověk přerostl rámec obecných názorů a zvyklostí a zdali dosáhl hlubokého poznání příčin a následků. To se projevuje skutky nebo logickým vysvětlováním hlubokých pravd, jinak zjišťovaných i vědecky.

Bylo by lépe studovat příčiny dění podle návodu duchovních lidí, aby se poznalo, zdali je v jejich učení obsažena pravda nebo přelud. Neodmítat tyto lidi proto, že jejich původ je známý, a proto, že pocházejí z rodin bratrů a sester, žijících obvyklým způsobem.

Osvěcující a osvobozující pravdu může poznat každý; je-li opravdu prospěšná, proč ji nepřijmout od kohokoli? Či snad musí mít nositel pravdy nimbus nadzemskosti? Myslím, že postačí, je-li to rozumný člověk.

I ptali se někteří Jeruzalémští: „Není tohle ten, kterého usilují zabít? A hle, mluví veřejně, a nic mu neřeknou. Snad se opravdu přesvědčili přední muži, že je to Kristus? Ale o tomhle víme, odkud je. Když Kristus přijde, nikdo nebude vědět, odkud jest.“

7, 25-27

Lidé si přejí, aby ten, kdo zná náboženství a zákony duchovního života, byl osobou, která se na zemi objevila zázračně. Nevěří totiž, že poznání duchovního života může obsáhnout lidský člověk. Chtějí, aby duchovní život byl lidem nedostupný, aby trůnil vysoko nad světem lidí, a tím vlastně nevědomky chtějí dokázat, že jsou dětmi Tmnoty a zla. A co víc! Lidský člověk jim nedokáže, že je možno poznat zákony dění a konat zázraky, jak to skutečně pramení ze znalostí duševního a duchovního života. Evangelia o tom mluví na mnoha místech. A čím je to způsobeno? Předsudkem, že člověk je bytost omezená ve vědění i síle, bytost slabá a duchovně neschopná. Tuto lež

věřící lidé hájí jako rezultat všech svých snah a studií. Ale duchovní život není předpojatý jako oni. Nechá se dobýt správnou snahou každého člověka, ať je dobrý nebo zlý, rozumný nebo nerozumný, nehledě ani na jeho původ, ani na vnější chápavost. Pokud znají duchovno, všichni lidé se na břehu moře pravdy scházejí v názorech.

I zvolal Ježíš hlasitě, když učil ve svatyni: „Znáte mě? A víte odkud jsem? A přece jsem nepřišel sám od sebe, ale ten, který mě poslal, je pravdivý, a toho vy neznáte. Já jej znám, poněvadž jsem od něho a on mě poslal.“

7, 28-29

Adept, který má odevzdat své duchovní zkušenosti a zážitky jiným lidem, je k tomu podněcován oním duchovním Já, jehož část je v každém z nás. Je to tzv. vnitřní hlas, který se projevuje dvěma způsoby: bhaktijógickým nebo džňánajógickým. Bhakti jogín slyší tento hlas jakoby ušima, může na něj odpovídat a radit se s ním; v některém případě bhaktové tento hlas bezpodmínečně poslouchají. Vnitřní hlas džňána jogína je spíš rezonancí nejvnitřnějšího Já nebo též vychýlením jeho pozorujícího Já, vyvolaným rozličnými kosmickými vlivy a reakcí nejsvětějšího kosmického Já.

Ježíš mluví o tom, že nepřišel sám od sebe, nýbrž že byl poslán. Nejvyšší vnitřní Já, jež reprodukuje našemu vědomí vůli Já univerzálního, může svým způsobem skutečně vyzvat člověka, aby svou nauku a své poznání sdělil jiným lidem. Člověk však nemusí uposlechnout. Ježíš uposlechl — a uposlechl více jiných lidí. Ale stává se přece, že člověk neposlechne. Důvod toho tkví v sebelásce a v sobectví. Ale neuposlechnutí bývá trestáno jako sobectví.

Ježíš mluví o tom, že byl poslán Bohem. Já pak mluvím o světovém (kosmickém) Já. V tom nechť čtenář nevidí rozdíl. Kosmické Já a nejvyšší osobní vnitřní Já jsou týmž Bohem, jenomže je to Bůh, který není činný z vlastního rozhodnutí a vůle, nýbrž jen z popudů zákona. Ježíš tohoto Boha také znal, ale lidi seznamoval jen s Bohem lidsky pochopitelným, tedy lidským.

K vnitřnímu hlasu chci připomenout, že to není kdejaký hlas, jenž je tak mnohým pověřčivým lidem směrodatný. Nejvyšší vnitřní hlas vám řekne své důvody pouhým nabádáním. Jsou to však důvody lo-

gické. Nižší vnitřní hlas vás však bude nabádat ke skutkům, které vám zdánlivě slibují slávu a „obrovský“ úspěch v akcích nebo v podnikání.

Čtenáře snad také překvapí, že mluvím o adeptovi, jako by to mohl být též sobecký člověk. Bohužel může tomu tak být. Neboť i jóga se může provádět se sobeckými úmysly. Jsou lidé, kteří hledají osobní výhody i v józe, a jelikož vyhoví podmínce nelpění (v tomto případě to bývá nelpění podmíněné), nemají překážky k dosažení vyšších duchovních cílů. Ze svého osobního hlediska považují za lepší všelásku, to je vzdávání se sebe k dobru všech bytostí. Neboť člověk se může snáz zachránit odevzdáním svého já nesmrtelnému celku než blažeností omezovanou na sebe samého.

Usilovali tedy zmocniti se ho, ale nikdo na něj nevztáhl ruku, poněvadž ještě nepřišla jeho hodina.

7, 30

Slovy „ještě nepřišla jeho hodina“, mluví Jan o moci osudu. Tělesný člověk totiž podléhá zákonům tělesného prostředí až do okamžiku, kdy přijme tělo ve sféře na ničem nezávislého Já. Když uvažující a na ničem nezávislé Já vstřebá elementy hrubého těla, je smrtelné tělo vyňato ze zákonitosti hmoty.

Jan tedy nepřímou říká, že Ježíš byl tělesný člověk v našem smyslu, což je také správné podle jógy. Tělesně byl Ježíš člověk, ale duchovně adept. Teprve v okamžiku smrti přijal tzv. božskou tělesnost. Kdyby tomu tak nebylo, nemohla by „přijít jeho hodina“, neboť božská tělesnost ji nepřipouští. Není totiž třeba zabíjet božskou tělesnost, protože se tím neodčiní zlá karma světa. Je totiž od něho kvalitativně příliš vzdálena. Odčinění zlé karmy světa mělo být účelem Ježíšovy tělesné smrti. Proto Ježíš stejně jako každý jogín dosáhl nejdříve vnitřní dokonalosti a potom teprve dokonalosti vnější. Prožil též to, co Vivekánanda nazval rozetnutím soukolí duchovního a tělesného života, takže kolo hmotného života ještě běželo kolejami obecných zákonů, zatím co duch již odpočíval v nirvanickém stavu. A v kolejích obecného života procházel Ježíš tělesným osudem, předurčeným jogínovi.

Budete mne hledati, ale nenaleznete, a kde já jsem, tam vy nemůžete přijíti.

7, 34

Obecný člověk nemůže po své smrti vstoupit do stavu jogína, který dosáhl nirvány. Nikoli pro jakousi karmu, nýbrž proto, že nechápe stav, jež jogín žije již na zemi. Tato okolnost totiž způsobí, že si obecný člověk nepovšimne stavu vyspělého jogína, stavu, který v kaleidoskopu umírajícího člověka rovněž vystoupí. Umírající obecný člověk se zastaví mnohem níž, totiž ve sféře karmy strachu a nadšení, Světla a Tmy, tedy ve světě lidsky pochopitelném. Posmrtný stav dokonalého (adepta) je možno definovat takto: klid, plný jasu a nezaujaté zírání toho, kdo trůní nad protiklady.

Když toto slovo uslyšeli někteří ze zástupu, říkali: „To je opravdu prorok!“ Jiní říkali: „To je Kristus.“ Jiní odpírali: „Ale, což přijde Kristus z Galileje? Nepraví Písmo, že Kristus přijde z potomstva Davidova a z vesnice Betléma, kde byl David?“

7, 40-42

Dva tábory, o nichž se mluví v citovaných verších, jsou v mém rozporu. Oba vidí Ježíšovy skutky, ale usuzují různě. Jedni, soudíce podle skutků, říkají, že jejich vykonavatelem je Kristus. Druzí přesto, že vidí totéž, říkají, že to Kristus být nemůže, protože je z Galileje a ne z Betléma. Rozhodoval tedy jako dnes původ člověka a nikoli jeho kvalita. Neboť tentýž projev moci může být považován u neznámého člověka za projev božského poslání, tak jako u známého může být důkazem podvodu. Vzhledem k tomu by bylo dobře studovat a věcně zkoumat zvláštní nebo neobvyklé jevy poutané na určitou osobu. Ne tedy např. tvrdit, že se země nemůže točit kolem vlastní osy a obíhat kolem slunce, protože podle Mojžíše bylo slunce umístěno na obloze kvůli zemi (Mojžíš 1, 14-18), čímž náleží slunci podružná úloha. Kristovská je každá abnormální moc, směřující k rozmnožení dobra a souladu; satanská je zase ta abnormální moc, která rozrušuje víru v dobro a Světlo. Nezáleží na rodovém původu jejího nositele, jen na jeho vnitřní (morální) kvalitě.

Biřici se vrátili k velekněžím a k farizeům, a ti se jich ptali: „Proč jste ho nepřivedli?“ Biřicové odpověděli: „Nikdy žádný člověk nemluvil, jako mluví tento člověk.“

Farizeové jim řekli: „Snad jste se i vy dali svěsti? Uvěřil v něj některý z předních mužů nebo z farizeů? Leda tenhle zástup, který nerozumí zákonu — kletba na něj!“

7, 45-49

Farizeové se pokládali za znalce Písma a je i možné, že je skutečně znali, ale Ježíše nepoznali. Proč? Protože rozuměli Písmu svým způsobem.

Tak tomu je i dnes. Máme vykladače bible, kteří vám řeknou z paměti, který prorok co a jak řekl a na které stránce v bibli je to napsáno, ale kdyby dobrý Ježíš znovu sestoupil na zem, dokazovali by právě verši bible, že to není on, nýbrž někdo jiný, nejspíš nějaký podvodník. To všechno proto, že se na vše dívají brýlemi nesprávných pojetí biblických výroků.

Není snadné pochopit smysl náboženského učení bible. Odkloníme-li se od přirozeného vysvětlování, jež musí být podepřeno neosobním postojem k životu, dění a světu, je každé naše vysvětlování založeno na osobním názoru. To bylo právě i u farizeů. Chápali náboženství a jeho morálku svým způsobem - jako dnešní „pravověrní“ — a proto pronásledovali „kacíře“ Ježíše s tak dobrým svědomím, jako to často činí jiným lidem dnešní dobří křesťané. Všichni čerpají z bible, ale ponechávají stranou učení o lásce, snášenlivosti a spjatosti nábožného života s životem všedním. Náboženství ortodoxních myslitelů musilo pro rozpory všedního života s životem duchovním ponechat tento svět na pospas morální zkáze a ustoupit do abstrakt, kde názory, myšlenky a úvahy mají velmi široké pole pro nevěcné vysvětlování náboženství a jeho mystérií. Pokud tato vysvětlení nevedou ortodoxně věřící lidi k ničení člověka v náboženských věcech svobodomyšlného, nelze jim nic vytýkat. Vedou-li však, můžeme předpokládat, že ten, kdo se odvažuje někoho pronásledovat, je spřeženec d'ábla a pekla. Neboť jenom pekelník a ukrutný člověk si může přát, aby byl zničen člověk jinak smýšlející a chápající.

Musíme být přinejmenším shovívaví. Jestliže jde někdo jinou ces-

tou než my, nechť po ní kráčí v pokoji. A známe-li otázku vnitřního života lépe než on, máme se snažit mu jen poradit bez postranních myšlenek, abychom tím získali něco pro sebe.

Zákoníci a farizeové přivádějí ženu přistiženou při cizoložství, postaví ji doprostřed a řeknou: „Mistře, tato žena byla přistižena při činu v cizoložství. V zákoně (nám) Mojžíš přikázal takové kamenovati. Co říkáš ty?“ Tím jej chtěli pokoušeti, aby měli proč jej obžalovati. Ježíš však se sehnul a prstem psal po zemi. Když se ho nepřestávali ptáti, vzpřímil se a řekl (jim): „Kdo z vás je bez hříchu, hod' na ni první kamenem.“ Sehnul se zas a psal na zemi. Když to uslyšeli, pojednou se vytráceli, počínajíc staršími, až zůstal sám a žena před ním. Ježíš se vzpřímil a řekl jí: „Ženo, kam se poděli? Nikdo tě neodsoudil?“ Odpověděla: „Nikdo, pane.“ Ježíš řekl: „Ani já tě neodsuzuji. Jdi a od nynějška již nehřeš!“

8, 3-11

Z citovaných veršů je patrné, že duchovně vyspělý člověk chápe morálku docela jinak než lidé ostatní. Duchovní člověk hodnotí vnitřní pohnutky provinilce i všechny okolnosti, které ho přiměly k amorálnímu skutku. Teprve z toho si utvoří konečný závěr, většinou příznivý; ví, že obecný člověk je jen nepatrně odolný vůči silám, jež ho podněcují ke skutkům.

Ježíš neodsoudil prohřešivší se ženu. Sám žil ctnostný život skutečně, a proto věděl, že hříšný život je běžný u lidí, žijících v ohni smyslového života. Je jistě pravda, že žena, o niž šlo, zhřešila skutkem. Ale což nehřeší i ten, kdo se obírá hříšnými myšlenkami? Pozorujeme-li duševní stav lidí, hřešících myšlenkami, a lidí, hřešících skutky, zjistíme, že se neliší. Všichni jsou otroky vášně, ať žijí zevně ctnostně nebo hříšně.

Lidský soud však žádá, aby byl člověk ctnostný na povrchu. Proto ten, kdo se vnitřně proviní, může být podle lidského úsudku ještě ctnostný, kdežto člověk, který se prohřeší zevně, je považován za hříšníka. Je to vžitý, ale velmi pochybný soud, neboť skutky jsou projevem vnitřních stavů a myšlenek. Buddha o tom řekl: „Naučte

lidi, aby dobře mysleli, a nebudete je pak musít nutit, aby lépe jednali.“

Myšlenková kázeň je nejúčinnější prostředek k mravnímu zušlechťení. Učte sebe i své děti tomu, aby o každém člověku mysleli dobře, a odvracejte smysly od předmětů, které rozněcují vašeň; dříve či později se to projeví jako ctnost ahinsa, velká ctnost neubližování a velká mravní síla a ušlechtilost.

Když to doporučuji, slyším již odpověď mnohých neotesanců, kteří žijí v mravní nevázanosti, prostě tak, jak je vede jejich neukázněné nitro: „Co z toho budu mít, když se budu řídit omezujícími morálními pravidly?“ Slyším jejich výsměch ušlechtilým mravům a vyšší morálce, jako by šlo o bludařství a duševní zakrnělost. Ale to nevádí! Všichni lidé, i ti nejméně ukáznění — nebo vůbec neukáznění — si přejí, aby se s nimi jednalo ušlechtilě a soucitně, to je tak, jak oni ani myslit ani jednat nechtějí. V tom je právě kořen zla, který živí nesnášenlivost, ukrutenství, sobectví a jiná zla. Strážník, soudce a kat sami o sobě pořádek neudělají. Musíte jej udělat sami. Musíte vyčistit své nitro, ten chlév zanedbávaný po věky. Pak nebudete musít naříkat na utrpení, jež vám dosud působí jiní lidé.

Čtenáře bude také zajímat, jakou mocí zahnal Ježíš všechny soudce té ženy, sám proti mnohým. Je to docela prosté a snadné. Jestliže nebudete nikoho odsuzovat, nýbrž každého omlouvat, a budete to provádět dlouho a vytrvale, vytvoří se kolem vašeho těla ochranný obal magického záření, které samo odrazí každého nepřítele. Ctnosti jsou totiž skutky, vytvářející mnoho magických ochranných sil. K nejvyšší ctnostnému člověku se jako lidé nebudete moci přiblížit, jestliže vaše mysl nebude láska sama. Tak je ctnostný chráněn oním dharma megha, oblakem ctnosti.

Nyní však ještě jedno přirovnání: jak Ježíš posuzoval jednání a poklesky jiných lidí a jak je posuzují křesťané, zdobící se gloriolou ctnosti? Ježíš odpustil a ještě morálně podpořil. Přední strážci křesťanů a ctnosti vyhrožují peklem za každý skutek, který se jim osobně nelíbí. Nesešli z cesty Ježíšova učení a náboženství? Pravda! Ježíš také odsoudil; odsoudil však pokrytce, ty lidi s hezkou tváří, ale nikoli hezkou duší. Nepokrytecké provinilce odsuzovat nemohl, neboť šlo o obecný, nesnadno odstranitelný kaz povahy.

Zase k nim Ježíš promluvil: „Já jsem Světlo světa. Kdo mne následuje, nebude choditi v temnosti, ale bude míti světlo života.“

8, 12

Ježíš praví, že je světlem světa. Jak se jím stal? Tím, že potlačil vlastní osobnost, totiž projevy osobního já, a uskutečnil velká mravní přikázání, požadovaná Naukou. Na místo vůle vyhraněného jáství nechal nastoupit vůli kosmu, vůli spravedlnosti, nezaujatou cítěním s jednotlivcem, nýbrž se vším, co se hýbe, co žije. Proto chápal skutky i dění z hlediska jejich pravých příčin a hodnotil je s ohledem na jejich působení na celek ve smyslu vnitřním a vnějším. Když to všechno poznal a uskutečnil, stal se vzorem velikého Uskutečnění a vůdcem ke spásné ušlechtilosti, tedy světlem světa, v němž zaniká utrpení, jež způsobuje věčný boj sobeckých vyhraněných já.

Potlačíte-li každý projev sebelásky a každý osobní (sobecký) důvod ke konání a setrváte-li neustále v tomto velikém mlčení skutky a pohnutkami, vstoupíte do oblasti Pravdy a Světla, abyste se později stali též jejich nositeli, hodnými následování. A vymknuvše se takto z moci osobního jáství, nebudete již trpět pochybnostmi a dohady, protože se ve vás probudí veliké pochopení pro všechno a vaše oči se otevrou natolik, že budete moci vidět stěnami vnějších šálení.

Potlačením všech projevů osobního já stává se člověk Ježíšovým následovníkem. Můžete se modlit celá léta a nepřiblížíte se ke svému ideálu ani o krok, nenastolíte-li na vedoucí místo ve svém životě boží vůli kosmu potlačením osobního já.

Farizeové mu namítali: „Ty svědčíš sám o sobě. Tvé svědectví není pravdivé.“

Ježíš jim odpověděl: „I když svědčím sám o sobě, mé svědectví je pravdivé; neboť vím, odkud jsem přišel a kam jdu.“

8, 13-14

Kdo se správně soustřeďuje a při soustředění potlačuje všechny projevy vlastní bytosti a já, získá za jistou dobu velikou moc nad hrubou přírodou a ztotožní se nakonec s nejnvnitřnějším, pravým Já. To

ho konečně opravňuje mluvit o sobě jako o vyšší, božské bytosti. Vždyť svou prací poznal tolik tzv. tajemství. Poznal svůj původ, původ všech bytostí, zákony karmy, následky snah a činů, tedy to všechno rozhodující, co má utvářecí moc v životě, podobě, osudu a činech a ve všem tom, čím se člověk nebo bytost projevuje. A když to všechno vědění a poznání nevyhloudí v člověku vědomí, že je vyšší, jiným bytostem nadřazenou bytostí, je to světec sám.

Obecný člověk neví, co člověka řadí výše nebo níže v řádu bytostí. Vidí každého v tom stavu jako sebe samého, takže není opravdu nikdo, kdo by mohl hodnotit takovou bytost, jako byl Ježíš. Řekl-li tedy Ježíš o sobě, že je „světlem světa“, řekl pravdu, ovšem dosud obecnými lidmi nepochopenou.

Nesmíme si myslit, že docela každému člověku jde o sebechválu, mluví-li o sobě. Adept Ježíš, mluvě o sobě, ukazoval lidem rozvité lidství v nejčistší a nejlepší jeho formě. Tím v nich budil touhu po jeho uskutečnění; také se stal vzorem vyšší spásné mravnosti, vůdcem lidí k vyšším metám a k harmonickému soužití. Zanechal hluboko pod sebou touhu vyniknout, tu touhu, určující počínání a konání všech průměrných lidí.

Vy soudíte podle tělesné přirozenosti; já nesoudím nikoho.

8, 15

Světský člověk soudí podle nejzevnějších znaků a okamžitých projevů. Neshrnuje všechny činy a pohnutky. Stačí mu jeden dobrý skutek či slovo, aby si udělal příznivý úsudek, a jeden zlý skutek nebo nepříjemné slovo na úsudek nepříznivý. Věří v moc člověka, když se projevuje množstvím poddaných lidí, bohatstvím a jinými podobnými věcmi, a neuznává chudého člověka ušlechtilého charakteru, když nemá žádnou moc. Ježíš nebyl zevně bohatý ani mocný, neboť po příkladu vnitřně vyvinutých jogínů zastínil svou duchovní moc dodržením slibu chudoby. Proto se jevil jako každý jiný člověk. Jak potom mohli světští lidé věřit v jeho božský původ, znalosti a moc?

Poznání a duševní život jsou velmi citlivé na poklesky, podmíněně trváním vyhraněného osobního jáství. Člověk, jenž se na úrovni vědomí ztotožnil s nejniternejším Já, musí se chovat jako člověk nejobyčejnější. Musí svým jednáním dokázat, že poslouchá lidské a pří-

rodní zákony; jinak upadá do pýchy a ztrácí spojení s Nejniternějším (Duchem). Teprve když získá tolik karmických zásluh, že již nemusí žít jako obecný člověk, může bez nebezpečí používat své moci, zrozené z duchovní dokonalosti.

Ježíš praví, že nesoudí nikoho. Žádný zasvěcenec nesoudí, protože rozumí. Obecný člověk naopak soudí každého, kdo koná něco, co odporuje jeho názoru o morálce. Morálka, založená na osobních názorech, je relativní. Nelze se jí řídit, neboť se mnohdy opírá o zcela protichůdný mravní a životní názor. Jednomu světskému člověku je morální to, co je druhému nemorální; kdyby chtěl člověk každému vyhovět, těžko by se mu to podařilo. Ty všechny osobní zájmy, které způsobují, že každý čin, dobrý nebo špatný, má vždycky dvě tváře, mají vidoucí bytost k tomu, aby nesoudila vůbec. Vždyť všechno se utápí v činech, v tom moři ubližování a pomoci. A každý člověk, jenž by se snažil vše zharmonizovat, musel by konečně doznat naprostý nezdar.

*A soudím-li já, můj soud je pravdivý, protože nejsem sám,
ale jsem já a ten, který mě poslal.*

8, 16

Kdyby vidoucí člověk soudil, soudil by správně, neboť dovede rozpoznat a zjistit všechny činitele, jež někoho přiměly k vykonání skutku. Zasvěcenec však nesoudí. Ví, že příčinou skutků, způsobujících bolest a zlo, je neznalost toho, jak se uplatňují podněcující síly ke skutkům. Ba i to, že zlo pramení jen ze sebelásky, té zrůdné formy lásky, která trvá, pokud člověk nepochopí, že žije ve všech bytostech. Ví, že to, co je u jednoho člověka skutečný hřích, je u druhého hřích bezděčný. Takový, jenž pochází z neznalosti ušlechtilé morálky, která káže neubližovat a být nesobecký. Proto se vyhýbá soudu, i když dovede správně zhodnotit všechny činitele, které nutí člověka ke konání.

Ve vašem zákoně přece je psáno, že svědectví dvou lidí je pravdivé.

8, 17

Logika nás učí, že absolutní výjimky ve vesmíru neexistují. Přesto však můžeme připustit, že i nezevšeobecnělá zkušenost může být reálná. Musíme to připustit, neboť nezobecnělé zkušenosti činí z jednotlivců průkopníky nových poznatků, jež se namnoze později ukazují jako logické. V tomto směru nám říká historie mnoho zajímavého.

Zkušenosti, získané jógou a mystikou, rovněž nejsou zobecnělé. Vyvěrají však z věcných a metodických prací a snesou všechny zkoušky vědeckého ducha. Nemusíme věřit, že jsou reálné, ba naopak je můžeme ze zkušebních důvodů zamítat, a pokud si chtějí prokázat cestu do vědomí, celou silou vůle potlačovat a neuznávat. A přece se nakonec vnutí a potvrdí v ohni logických zkoušek. Uvedme konkrétní případ: jogín zastaví duševní činnost pomocí vůle a objektivního zjišťování duševních změn a tak probudí jasnozrak, jasnosluch a jasnocit. To znamená, že může za normální smyslové činnosti vycítit (hmatově) duševní stavy jiných lidí, i když je nevidí a nezná. Ale nevěří tomu. Proto si to všechno chce ověřit. Posléze zjišťuje, že viděl, slyšel a cítil (hmatal) správně. To však je jenom subjektivní zkušenost. Ale udělá totéž jiný člověk a dochází ke stejným výsledkům. Tu se jogín už nerozpakuje soudit, že našel obecně použitelnou metodu k rozvinutí zvláštní schopnosti, utajené v člověku. Ví a uznává, že jóga a mystika pokročily na cestě bádání v tajích bytí více než věda. Poznává také, že jeho osobní zkušenosti budou obecné, jakmile se pozná, že je ve vlastním zájmu každého člověka ovládat a potlačovat duševní činnost, a jakmile bude dosaženo úspěchu na této cestě.

Ježíš svědčil o pravosti zákona, ale svědčily o ní i všechny jeho zkušenosti. To, co uznal za správné jeho rozum, potvrzovalo se mu též zjevně i smyslově za dohledu úplné nestrannosti. Proto nebyl osamocen. To by bylo jen tehdy, kdyby svou zkušenost nemohl doložit ani soudem jiných lidí, ani zjevným účinkem ve světě, ani smyslově, ani obdobou v lidském životě.

Já svědčím sám o sobě, a svědčí o mně Otec, který mě poslal.

8, 18

Ježíš měl svůj soud potvrzen i z hlediska Nejvnitřnějšího principu, jenž je Bohem, z něhož se vyzářílo stvoření a v němž se též zrcadlí.

Řekli mu: „Kde je tvůj Otec?“ Ježíš odpověděl: „Neznáte ani mne, ani mého Otce. Kdybyste znali mne, znali byste i mého Otce.“

8, 19

Kdyby lidé znali Ježíšův vnitřní život, nebo ono Já, které znal Ježíš, poznali by i Boha-Stvořitele, Otce Ježíšova. Neboť Bůh-Stvořitel a světelná lidská přirozenost jsou totožné nebo alespoň sobě velmi blízké. Lidé však znají jenom nižší přirozenost, to vyhraněné já, které lpí a chce. To já, jež je poutáno světem nebo předměty, já, které je domnělou přirozeností duševních otroků světa.

Světelnou přirozenost lze poznat soustředěním (zaměřením) pozornosti na to něco v nás, co je za proměnami našeho nám zjevného já. Když ji poznáte, vejdete s ní do styku, jako s ní vešel do styku Ježíš. A poznáte též d'ábelskou přirozenost, která je protějškem světelné přirozenosti.

I řekl jim: „Vy jste zdola, já jsem shora. Vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa. Proto jsem vám řekl, že zemřete v svých hříších.“

8, 23-24

“Hořejšími“ světy jsou světy andělů, archandělů, bohů, siddhů, mudrců, asketů, ctnostných lidí, bhakti jogínů atd. „Dolejšími“ jsou světy lidí, neprovádějících kázeň, bhútů, elementárů, d'áblů a jiných tzv. bytostí, jejichž silou projevu je vášeň.

Výraz „já jsem“ poukazuje na vztah osobnosti k Já. Již zřetel k tomuto Já ničí vliv zlých skutků. To je zkušenost bhakti jogína. Ten obrátí zřetel k Nejsvětějšímu Já a upjat takto vnitřně na ně spaluje karmu, jíž se zapisoval do knihy tohoto světa, aby se nakonec očištěn mohl povznést k vyšším světům. To je konečně logické. Kam člověk obrací zájem, tam tíhnou všechny jeho duševní síly; svět Nejsvětějšího Já neobsahuje karmu našeho světa, takže tato karma zmírání dřív, než ho člověk dosáhne. Člověk se tedy očistil upětím sil duše na Neproměnného, jenž je Nejsvětějším vesmírným principem.

Poznáte pravdu, a pravda vás učiní svobodnými.

8, 32

Poznáním skutečnosti je překonán klam usilovného hledání štěstí ve spjatosti já s pomíjejícím světem. Člověk se vymaňuje z marného účastenství ducha na činnosti a smyslových požitcích, aby spočinul v klidu Zírajícího principu, jenž se poučuje z objektivně pozorovaného dění. V pomíjejících skutečnostech projeveného světa již vidí přelud a nalézá Nepohnutelného, jenž je od věčnosti do věčnosti. K němu se vnitřně přidruží a pak již prožívá totéž, co Nepohnutelný.

Jogín, jehož oči se otevírají pro vidění pravdy, vidí, jak prchává a pomíjející je jsoucnost smyslového skutečna. Poznává, jak krátce trvá existence tvarů, zatím co pomíjející já se věčně obnovuje tužbou a chtíčí v klamu připoutanosti a odporu. V těch příčinách utrpení, z nichž není východiska kromě skutečného neúčastenství na všem dění. Poznává, jak toto já mění své formy od života do života ve věčném ohni žádosti a nevyplněných tužeb. Nakonec si dovodí, že existuje Já, které se ničeho neúčastní.

Poznáním pomíjejícínosti smyslových skutečností se ničí vnitřní závislost na nich. Neboť jak může člověk lpět na tom, co není trvalé, co již snad zítra přejde v nové formy, co je připoutáno na pomíjející skutečnosti a co nemůže zabránit změnám, poněvadž si jich samo přeje? Skutečná láska se probouzí toliko k věcem nepomíjivým. Obecný člověk je však ošálen nepoznáním. Miluje proto z náklonnosti každou věc nebo bytost, která v něm budí zdání vyššího ideálu. Nedovede jako jogín proniknout sugestivními účinky jevu k vnitřním jeho kvalitám, které jsou nesmrtelné, a proto ničí každou připoutanost, úzkoprsost a předpoklady ke zklamání a utrpení.

Jógické poznání poskytuje názorné postřehnutí pomíjivosti všeho. Je to odhalení tak otřásající, že ničí všechnu důvěru v pomíjející skutečnosti a obrací definitivně pozornost na velké Prázdno. Tak se stává člověk buddhistou, jenž se vyprostil z proudů dravé řeky života a který nyní odpočívá na výsluní osvobozujících meditací o já a ne-já, o podmíněných a udržitelných kvalitách, světlých či duchovních principech. Buddhista (nebo jogín), který poznal pravdu, ví, že ve vesmíru existují skutečnosti temné, a proto trpící, a také skutečnosti

světlé, žijící v blaženosti. Ví však také, že všechny tyto skutečnosti jsou odstupňovány ve vnitřním prožívání od největších utrpení až k nepochopitelné blaženosti, ale že všechny jsou pomíjející. Proto hledá nirvánu, v níž bojem zmučená duše odpočine jako pták, jenž se unavil dalekým a vysilujícím letem.

Obecný člověk nechápe svobodu, jak ji chápou duchovní nauky. A přece je to svoboda, po níž každý člověk touží, alespoň ve skutečném duševním utrpení. Její kořeny tkví v zanechání světských věcí a ve zničení závislosti a tužeb, pnoucích se k smyslovému jsoucnu. Překoná-li člověk sugestivní moc tvarů potlačením chťičů jimi vyvolávaných a pozorováním Nepohnutelného udržuje jeden jistý duševní stav, vhodný z duchovního hlediska pro jeho vnitřní život, pozná rovněž nestálost všeho projeveného a milovaného, a proto se ho vzdá a tím se osvobodí. Poznává tedy pravdu a zví, co je skutečnost a zkušenost.

Namítli mu: „My jsme potomci Abrahamovi, nikdy jsme nebyli ničímí otroky. Jak můžeš říci: 'Stanete se svobodnými?'“

Ježíš jim odpověděl; „Vpravdě, vpravdě vám pravím: Kdokoli hřeší, je otrokem hříchu.“

8, 33-34

V této řeči se slovem hříchu může myslit jenom lpění na smyslovém nebo hmotném světě. Neboť jenom lpění je otroctvím, podněcujícím člověka k činům, jaké jiné lidi poškozují. Páchání zla lidmi nelpícími, to je těmi, kdo pracují bez sobeckých pohnutek, není otroctví, podněcující ke konání, jímž jsou jiní poškozováni. Obvykle je konání obecného člověka podloženo sobectvím a tudíž i nevědomostí. Proto přestupuje mravní zákon o neubližování, čili hřeší. Člověk je roznícen tužbou po věcech, přeje si je a snaží se je získat, nehledě na to, kolik utrpení vyvolá v jiných lidech snahou je získat. To je závislost, která ho činí nevědomým a trpícím otrokem, jenž se může osvobodit jen poznáním, že to, co se mu jeví jako žádoucí a milé, je jen pomíjející, smrtelné, smrtící a přináší utrpení.

Vy činíte skutky svého otce. Odpověděli mu: „Nenarodili jsme se ze smilstva; máme jen jednoho Otce, Boha.“ Ježíš jim řekl: „Kdyby Bůh byl vaším otcem, milovali byste mne. Vždyť já jsem vyšel a pocházím od Boha. Nepřišel jsem sám od sebe, ale on mě poslal.“

8, 41-42

Z těchto veršů je zřejmé, že Ježíš jako každý jogín, jenž dosáhl poznání, nepříznivě posuzoval zakládání si na zevní bezúhonnosti a počestném původu. Myslí-li si člověk, že zevní bezúhonnost a počestný původ jsou bohulibé ctnosti, smýšlí zvráceně. Je to smýšlení tak zvrácené, že by nemělo nalézat místa u dnešních poměrně duševně vyspělých lidí. A přece ti mnozí „věřící“ kladou velikou váhu na zevní morálku a zevní počínání člověka, pokud jde o zbožnost a křesťanskou upřímnost. Tím však dokazují, že náboženskému životu vůbec nerozumějí a že jejich náboženství je pobožnůstkářství a pověra. Nevědí a nedovedou pochopit, že věčný hříšník (podle jejich soudu) může být člověkem božím, jako může být zatracencem člověk církevně nejzbožnější.

Tento zdánlivý paradox uvádí na správnou míru logický důvod, že je totiž rozhodující to, co žijeme vnitřně a nikoli to, co žijeme zevně, abychom vzbudili dobré mínění nebo zdání u jiných lidí. Jaký by to byl zákon zpětného působení skutků, ona velká spravedlnost, která by vážila zevní souhlas s dobrem jako dobro a dobré vnitřní cítění, zastíněné tu a tam sobeckým skutkem a důvodnou náboženskou nevěrou, jako zlo? Žijeme a tvoříme tím, co cítíme, ne tím, co hrajeme. Umodlený křesťan, jehož já se projevuje hrabivostí a sobectvím, toť pekelník sám. Naopak zase ateista, je-li to člověk skromný, jenž proto tolik netyče ze všech lidí, je člověk boží, jenž zajisté přijde do nebe.

Židé, s nimiž tu Ježíš mluví, byli také oklamáni zevním zdáním. Jak tedy mohli milovat Ježíše, jenž tu zastupuje Pravdu a Světlo? Odvolávali se na svůj zevní původ jako blázen na svůj pocit, že je králem, za což byl později uvězněn. Před spravedlností neobstojí krásná a zušlechtěná tvář, ale jenom ryzí cítění. Neboť z krásné tváře nevycházejí dobré skutky, jako z ryzího cítění a obyčejné tváře nevycházejí skutky zlé. To je nutno mít na paměti při hledání základu náboženské morálky.

*Vaším otcem je ďábel, a vy chcete činit, co váš otec žádá. On byl vrahem lidí od počátku, neobstál v pravdě, poně-
vadž v něm není pravdy. Kdykoli mluví lež, mluví z toho,
co je mu vlastní, poněvadž je lhář a otec lži.*

8, 44

Obecný člověk, jehož skutky jsou projevem prostého sobectví, lpění nebo pudu sebezáchovy, je vlastně synem ďábla, té nešťastné bytosti, která žije v Temnotě a utrpení a která z nevědomosti jiným bytostem stále ubližuje. Ve světle její pravdy, zastíněné sobectvím a lpěním, je všechno jaksi zkreslené. V tomto světle se považují za ctnosti různé ohavnosti a zlo, jimž propadá sobecký a neuvědomělý člověk. Například tak osudné a zatemňující lpění na rodinných příslušnících je pokládáno za lásku, jen když je zastíněno zdánlivě kavalírským jednáním. Despotismus je považován za moc, slabost jemnocitného člověka za dobrotu, činná hrabivost velkého formátu za vynikající duševní schopnosti, pohotovost velkých řečníků za velkého ducha atd. Zde jsme opravdu uprostřed zhoubných klamů, v nichž se celý svět utápí. Těch velkohubých frází, jež dovedly nadchnout davy a strhnout je do neštěstí! A toho zla, zamaskovaného květy krásných zdání, jimiž se podvádí! To všechno tvoří život nebo soužití na zemi. Ani trochu lásky nebo soucitu. Jen zápas o moc a převahu, ten nelítostný zápas, okrášlený výrazy jako láska k rodině, k národu, povinnost, nutnost, vyšší cíle apod. A tato veliká lež je laterna magika, která učaruje téměř každému člověku do té míry, že s radostí kráčí k otci, k ďáblu.

Vpravdě, vpravdě vám pravím: „Kdo zachovává mé slovo, neuzří smrti na věky“.

Židé mu namítli: „Teď jsme jisti, že jsi posedlý démonem. Abraham zemřel i proroci, a ty pravíš: Kdo zachovává mou řeč, neokusí smrti na věky! Což jsi ty víc, než náš praotec Abraham, který přece zemřel? I proroci zemřeli. Co ze sebe děláš?“

8, 51-53

Kdo zachovává Ježíšovu nauku, vymaní se ze zjednotlivujícího, a proto smrtícího sobectví, a bude žít v pocitu spojení se vším, co je nesmrtelné. V něm skryje své vyhraněné jáství, aby skutečně okusil nesmrtelnost všejsoucna. A když se naučí manipulovat s vědomím, může je přenést do tohoto Všejsoucna a zachovat je v něm jako vyhraněné já a tak se zúčastnit jeho věčného bytí. Neboť v čem jiném žije člověk než ve vědomí?

Normálně je vědomí ve světě změn, a proto je jeho trvání konečné. Když je však vymaníte z proměnlivého světa a „přenesete“ je do světa věčného, budete též žít věčně. A jelikož pozornost následuje nejen vědomí, nýbrž i všechny síly já a bytostného života, nelze vylučovat možnost téměř nekonečného prodlužování života v těle.

Prostý soud logického rozumu, jenž se opřel o zkušenost ze soustředování, připouští tedy možnost nesmrtelnosti. Když to však budete tvrdit jiným lidem, budou vám odporovat a dokazovat na všech známých případech, že nesmrtelnost neexistuje. Z toho vzniká hádka, kterou se nic nevysvětlí. Jisté však je, že život je ve všem. Člověk zemře a již se jeho tělo rozpadá a vlastně předpodstatňuje. Toť život, který považujeme za smrt proto, že uniklo vědomí. Naučme se proto udržovat vědomí vůlí a nebude již pro nás smrti. K tomuto účelu slouží jedna z jóg. Doporučuje, abychom se uvědomovali v celém svém těle, ve všech částech já, ba i v prostoru. Když to člověk provádí, chopí se vědomí a následuje je tělem, pocity, duševními stavy až k Všejá. A na této cestě se postupně uvědomí ve všem. Tam již je nesmrtelnost, neboť vědomí se spojilo s Vševědomím, v němž zároveň zaniklo malé osobní smrtelné já.

Vy ho nechápete, ale já ho znám. Kdybych řekl, že ho neznám, byl bych lhářem stejně jako vy. Ale znám jej a zachovávám jeho slovo.

8, 55

Jogín, který poznal základní prvky projeveného jsoucna, musí to pravdivě přiznat. Kdyby je znal, a přece tvrdil, že je nezná, třebas jen s úmyslem prokázat křesťanskou pokoru, byl by zrovna takový lhář jako ten, kdo by tvrdil, že je zná a neznal. Jogín, jenž nechce být lhář, nemůže prokázat pokoru tím, že by neuznal věčné a logicky po-

depřené vlastní poznatky. Dělal by to ke své škodě. Bůh, nebe, rajske a všechny jiné božské i andělské světy může poznat každý pozemský člověk, jenž žije v jógické kázni. Kdyby chtěl vyhovět církevnímu učení, že to všechno člověk poznat nemůže, a popřel své poznání, byl by to osudný omyl nebo poklesek.

I k vlastním poznatkům se má zaujímat zcela nestranné stanovisko. Poznáme-li hybné a základní síly tohoto světa, máme to uznat. Potom máme přezkoušet jejich působení a uplatňování a vypořadovat, je-li v jejich působení skryta osobní vůle. Když jsme to všechno poznali, máme udělat konečný závěr. To i tehdy, když jsme v jejich působení nenašli zásahy osobní vůle, a proto v konečném závěru popřeme jsoucnost Boha, jenž řídí všechno stvoření. Neboť je-li nějaký Bůh a neuzná-li jej člověk proto, že se jeho jsoucnost v ničem nepotvrdila, odpustí mu spíš než tomu, kdo si jej představuje nesprávně a je proto horlivým modloslužebníkem.

Správně pozorující a analyzující jogín nachází ve vesmíru základní (hybnou) sílu projevených skutečností. Ty jsou ve všem, projevují se vším a není možno je *nepozorovat*. Ježto je to síla projevenými skutečnostmi nepřekonatelná, můžeme předpokládat, že je to síla Boží nebo v jisté formě Bůh sám. Z jejich projevů můžeme soudit, že je to síla povšechně rozumná, protože výsledek jejich mnohdy zmatených působení (zmatených ovšem jen z lidského hlediska) je dobrý. A tato síla hýbe vším. Zda je proto Bohem nebo ne, to nechť přizná nebo nepřizná sám sobě každý, kdo ji poznal. Přesvědčující tvrzení někoho jiného nemá ceny. Neboť jak může někdo uznat něco za Boha, když byl zvyklý jej přijímat a chápat jen jako nejvyšší rozumnou, vševedoucí a všemohoucí *bytosť*? Proto ho musí poznat každý sám přímo, to je smyslově, a pak teprve udělat závěr. Když ho pozná a uzná, musí to přiznat. Jinak bude lhářem jako ten, kdo tvrdí, že ho zná a zatím jen uznal jeho jsoucnost podle vnějšího církevního učení.

Přiznávání ověřených poznatků má hluboký význam. Přemáhá se tím strach duševně malého člověka. Odvaha pak otevírá dveře do nejvyšších (božských a andělských) světů. Nepřizná-li člověk poznatek ze strachu před domnělým upadnutím do pýchy (duchovní nebo jiné), zamkne si vrata k nejvyššímu poznání. Je to tedy kletba, spočívající na člověku jenom proto, že se neodvážil odbočit z vyšlapané cesty obecně přijímaného otroctví a zatmělosti.

Váš praotec Abraham zaplesal, že uzří můj den, i viděl jej a zaradoval se.

Židé mu řekli: „Padesát let ti ještě není, a Abraham tě viděl?“ Ježíš jim odpověděl: „Vpravdě, vpravdě vám pravím: Dříve než se Abraham narodil, já jsem.“

8, 56-58

Člověk si myslí, že jeho život je vyměřen od kolébky do hrobu a že jeho paměť sahá nejdále do pátého roku jeho života. Ale není tomu tak. Soustředěním duševních sil, potlačěním činnosti citů (vznětů) a soustřeďováním pozornosti na neproměnlivé světelné cosi v bytosti vystoupí vzpomínky na doby ještě dřívější, na minulé vlastní inkarnace i na okolnosti, v nichž člověk žil.

Vzpomínky na minulé životy jsou uloženy jako vlnky paměti v latentním stavu ve složce bytí nebo v Já, jež má delší existenci a je trvanlivější než tělo. Člověk je opravdu složen z více než jednoho druhu vlnění nebo stavů silových napětí. Nejzevnějšími stavy silových napětí jsou tělo, vůle, cítění, mysl, jáství a schopnosti smyslů, tedy všechno, co zaznamenává naše vědomí. Ale uvnitř, kdesi v centru naší bytosti, jsou smyslově nezjistitelná já nebo složky bytí, jež přežívají naše tělesné bytí. Jsou dokonce složky, jejichž vznik můžeme klást do doby před stvořením světa.

Člověk není stvořen z ničeho. Je stvořen z jakési vesmírové látky, která zde byla dřív než všechno stvoření. Tato látka je v jistém stavu v člověku. Potlačí-li člověk myšlení, slyšení, cítění, vnímání atd. a pozoruje-li to proměnlivé něco, co existuje na prahu věčně klidného a neměnitelného něčeho, jež vystupuje analyzujícímu duchu z pozorovaných změn, uzří tvárlivý prastav svého bytí. V něm najde sebe v dobách zrodu přírody a vzpomene si na sebe v tom čase; vzpomene si, čím byl, jak vypadal, jaký byl apod.

Vzpomínky jogína na sebe (svůj stav) sahají až do doby před vznikem všeho projeveného světa. Správným soustředěním na pralátku — já si vzpomene, jakým způsobem vzniklo stvoření. Vzpomene si na dobu objevení se prvních bytostí, na nebe, pekla a všechny skutečné i pomyslné sféry, neboť byl všude a ve všem v jistých dobách nebo stavech já, nebo proviněním či dobrým skutkem se v nich vědomím někdy ocitl.

Člověk v sobě opravdu zachovává všechny stupně bytí, možná v tomto vesmíru, a to buď v latentním, či zase v projeveném stavu. Když Ježíš dosáhl blaženosti a osvětlení a vzpomněl si na sebe v tomto stavu v daleké minulosti, viděl, že byl ideálem Abrahamovým. Neboť Abraham pochopil blaženost kristovského ducha, když se ho dotkl při časovém jógickém vnitřním rozdělení. Ale Abraham, spatřiv blaženost kristovství, dovedl si také, jako si to dovedí každý, kdo je uzří, že ono se jednou musí vtělit nebo v někom uskutečnit. Tak se mohl těšit na vtělení kristovství nebo Krista.

Ano! Jsme všichni božími dětmi a jsme tu již od počátku stvoření, ale nepamatujeme si to. Jóga však odkrývá roušku z tajemství prazrodu. Učí nás hluboké dhjáně, v níž se zastavuje duch na prahu tvořícího, ale ve stvoření nepřecházejícího jsoucna, aby je pozoroval a tím odhalil příčiny a počátky stvoření. Nechá nás poznat, že vznik světa není jen tajemství, nýbrž i proces, který můžeme vždy v sobě pozorovat. Neboť stvoření (zrozování) a smrt provázejí opravdu celý náš život. Jenom roztržitost mysli a zanícení pro věci nejzjevnější zabraňují možnosti to pozorovat. Proto okusme učení jógy prakticky a poznáme jako každý dobrý jogín, jak jsme vznikli my a vůbec všechno to, co existuje.

Cestou uviděl člověka slepého od narození. Učedníci se ho zeptali: „Rabbi, kdo zhřešil: on sám, či jeho rodiče, že se narodil slepý?“ Ježíš odpověděl: „Ani on nezhřešil, ani jeho rodiče, ale na něm se mají zjevit skutky Boží.“

9, 1-3

Nejprve poznámku k otázce apoštolů. Je jisté, že by člověk slepý od narození nemohl zhřešit jindy, než v dřívějším svém vtělení. Tím se tedy přiznává a potvrzuje učení o znovuvtělování samou biblií, nebo lépe evangeliem. Ostatně otázka znovuvtělování je v každém velkém náboženství zodpovídána kladně, jelikož je jeho existence zjištěna přímým pozorováním zasvěcenců. Zde tedy nejde o spekulaci nebo domněnku.

Někdy se zdá, že k vyvolání rozhodující události v životě jedince je třeba, aby se setkal s jiným člověkem, který mu je povahově blízký, ale je mravně silnější nebo čistší než on sám. Podle ezoterního učení

je to jediná bytost rozpolcená na dvě části. Jedna část se mohla očistit, zatím co druhá část sebrala všechnu zlou a zatemňující karmu. Tyto bytosti, podle zevního zdání odlišné, se zcela doplňují.

Dosáhla-li jedna část této rozpoltěné bytosti zasvěcení, je druhá udržována v bezmocnosti, ačkoli se její nitro chvěje podobným zanícením pro duchovno jako nitro její vyšší, oddělené části. Sejití obou pak může vyvolat zázračný účinek. Nedostatky, kterými je jedna (nižší) část zasažena, může druhá odčinit vůlí. A zdá se, že nikdo nebyl vinen osudovou těžkostí jedné z nich.

Ježíš řekl o slepci, kterého potom uzdravil, že nezhřešil ani on, ani jeho rodiče, nýbrž že se stal slepcem proto, aby na něm byly zjeveny boží skutky. Podle ezoterického učení, o němž čtenáře nahoře informuji, mohl být tento slepec částí Ježíšova já, která se dříve odtrhla. Neboť jenom tato složka může být bez viny postižena něčím tak těžkým, jako je slepota.

Rozštěpení já ve dvě samostatné části (bytosti) není tak zvláštní událost. Děje se při každém hlubokém vzrušení, zahloubání, nebo v hluboké meditaci. To znají zejména tibetští mystikové. Učí, že já se může rozpadnout v několik já a vtělit se tak do několika bytostí. Naopak zase víc lidí se stejnými snahami a mystickým úsilím může vytvořit jedinou bytost. Ty všechny jmenují tulku.

Tak zvané odštěpky, vzniklé z hlubokých vzrušení, se vždycky nevyvinou v tělesnou bytost, která by byla zevně i vnitřně podobná svému stvořiteli — člověku. Nejsou totiž podpořeny mocnou silou brzkého zrání, protože tato činnost zpravidla není záměrná. Ale z hlubokých meditací vznikají odštěpky — bytosti velmi dokonalé, někdy dokonce dokonalejší a lepší než průměrní lidé, jelikož bylo užito nejlepších duševních sil k jejich stvoření.

O těchto svých duševních výtvořech, zrajících v bytosti, obecný člověk zpravidla nic neví. Jogín pak na ně mnohdy zapomíná. Proto se mu stává, že se setká se svým vlastním dvojníkem (podle vnitřních kvalit) a sám jej považuje za cizí bytost. A přece je to jeho výtvor, který vznikl v době jeho vlastního tzv. rozpoltění. Ale jogín může také tvořit fantómy nebo skutečné bytosti vědomě. Může to udělat použitím obrazotvornosti, přenosem vědomí (vyhraněného já) a rušením pout mezi sebou a svým stvořením. Může stvořit fantóm tělesně do-

konalý, fantóm, který mluví, jedná a žije jako každá jemu podobná bytost, např. bytost lidská. Skutečné bytosti pak může jogín vytvářet tím, že vtiskne podobu do astrální látky. V astrální sféře se pak podoba nebo fantóm vyvíjí, až se stane já, obdařeným zásluhami, nutnými k obdržení skutečného, např. lidského těla.

Dosáhla-li podoba nebo fantóm tohoto stupně vývoje, obdrží lidské tělo onen zárodek božskosti, jímž je obdařen každý průměrný člověk. Pak již není rozdílu mezi ním a jiným člověkem. Jeho vývoj se začne ubírat svými cestami a tak kromě vztahu, jenž je utajen ve vzájemném přitahování (sympatii), není mezi ním a jeho stvořitelem žádného vztahu. Ale nižší a zlá karma, obsažená v samém tvaru (těle), může na něm spočívat jako temný příkrov a postupně se pak vyvíjet vhodnými zkušenostmi.

Slepec, s nímž se tu Ježíš setkává, mohl tedy být i jeho stvořením, a Ježíš jako jogín poslušný jógického příkázání odstranil duchovní mocí jeho chorobu a tím pozvedl i jeho. Ukázal mu na výšiny Ducha a tak ho uvedl na cestu užitečných realizací. O tom hovoří následující verše (35-38).

My musíme konati skutky toho, který mě poslal, dokud je den; blíží se noc, kdy nikdo nebude moci pracovat. Pokud jsem na světě, jsem světlem světa.

9, 4-5

Podle znění těchto veršů je Ježíš světlem světa svým konáním. Využívá totiž všeobecně příznivé doby pro duchovní život a zjevuje v ní, jak má pracovat duchovní a spravedlivý člověk. Ale doba, příznivá pro duchovní život, není trvalá. Ježíš mluví o nastávající noci, to je o době, v níž duchovní vibrace nejsou dosti mocné, aby přemohly temnou (d'ábelskou) moc, posilující sobectví a vyhraněné jáství. V této době, je-li zvláště nepříznivá, není možno vyvinout duchovní úsilí ani konat tzv. ctnostné skutky, totiž skutky, které ničí sobectví, ale osvěcují.

“My víme, že k Mojžíšovi mluvil Bůh, ale o tomhle nevíme odkud je“.

9, 29

Lidé, o nichž se zde mluví, věděli, že Mojžíš byl muž boží, kdežto o Ježíši jim nic takového nebylo známo. Věřící lidé současné doby pak vědí, že Mojžíš nebyl ani tak duchovním člověkem jako Ježíš, jehož považují za syna božího. Je to tím, že takového duchovního velíkána poznáme jen časovým odstupem? Ne! V době, kdy žil Ježíš, byl již Mojžíš po smrti, a proto ho bylo možno ozdobit gloriolou svatosti. Dnes je po smrti i Ježíš, a proto může být svatý i on. Kdyby však právě žil, nepřiznalo by se mu to. Musil by i dnes věřícím ovečkám vytýkat neupřímnost a pokrytectví. Kromě toho by byl tělesně podobný ostatním lidem a vůbec by se na něm dalo najít mnoho nedostatků, které podle „zbožných“ lidí syn boží nesmí mít. Takový je totiž svět: kdo je po smrti, toho obestře svatozáří. Když žije, usiluje přibít ho na kříž. K tomu konkrétní a logický příklad:

Dnes nemáme víc důkazů o Ježíšově božskosti, než měli jeho současníci. Neboť tvrzení nemáme pokládat za průkazné. Máme jich méně než oni, protože nejsme svědky jeho tzv. zázračných skutků. O nich nás informuje jenom bible, která může být právě tak málo spolehlivá v údajích, jako je každá jiná kniha. A přece věříme v jeho božskost. Jeho současníci byli svědky jeho skutků, a přece v jeho božskost nevěřili. Předpokládáme-li, že nebyli úplní idioti, musíme se nad konečným úsudkem o Ježíši, jeho původu a božskosti přinejmenším zamyslet. Vždyť zítra nemusí být pravda to, co bylo poznáno dnes. Ježíš se jevil svým současníkům jako více či méně obyčejný člověk, který měl jisté znalosti a schopnosti, jaké se tehdy vyskytovaly častěji. Dnes, kdy se magické přirozenosti nevěnuje tolik pozornosti jako v dobách Ježíšova života, může se o Ježíšovi vědět ještě méně a tím spíš může být Ježíš nepochopen. Jeho skutky a schopnosti se mohou dnešním lidem zdát přehnaným tvrzením kejklířů a podvodníků, kteří ohlupují prostáčky ve snaze získat osobní výhody a prospěch. Všechnu tu úctu, již křesťané mají k bibli, nemají ani odůvodněnou, ani ověřenou. Je podložena neodůvodněným uznáním tradičního názoru, že bible je svatá, veskrze pravdivá kniha.

Dnes je již vžitým zvykem posuzovat neobyčejné jevy a události z hlediska logiky. A mohlo by se jen doporučit, aby se tento boží dar (logický rozum a myšlení) používal i v posudcích biblických tvrzení. V bibli se např. tvrdí, že v Ježíšovo poslání — na mnohých místech

zdůrazňované i jím samým — nevěřili ani jeho bratři (viz Jan 7, 5); na jiných místech zase, že Ježíš skutečně konal neobyčejné skutky, které měly toto poslání prokázat, a přece neprokázaly. Dovodme si, že jeho zjev musil být skutečně jenom lidský. Jeho božskost, která se dnes zdůrazňuje, byla podložena jen subjektivním poznáním několika lidí a byla proto opodstatněná jen podmíněčně. Byla utajená v něčem, co bylo obecnému lidu nepochopitelné; a můžeme-li věřit alespoň zčásti tvrzení jiných lidí, můžeme věřit i v pravdivost biblických tvrzení. To jsou úvahy, jimiž neurazíme ani Boha, ani Ježíše. Spíš je urážíme, když je velebíme, aniž je známe. Pak to vypadá, jako by božskost, ta skutečná a prokazatelná božskost, musila být uznávána bez důkazu své jsoucnosti. Ale božství dovoluje uznat jsoucnost toho, co bylo prokázáno a neprokazatelné zamítat, aby se velkolepý lidský duch nesnižoval ke stavu otroka a zvířete.

Budte tedy logičtí do důsledku! Zkoumejte zvláštní tvrzení a neobvyklé skutky náboženských nauk vhodnými (jógickými) metodami. Když najdete nesrovnalosti z hlediska rozumu a logiky, zamítněte je. Nevěřte něčemu jenom proto, že to tvrdí uznávaná autorita, nebo proto, že se domníváte, že nevěra je hřích. Je-li totiž skutečnost skutečností, obstojí před kritickým zkoumáním. Je možné ji začlenit do přírodních zákonitostí dění, a je-li božská, potvrdí jen platnost přírodních zákonů. Neboť skutečnost je pyramida, na jejímž vrcholu je božství. Pozorující princip je tím něčím, co skutečnost — pyramidu musí objevit.

Ježíš řekl: „Přišel jsem na tento svět k soudu, aby ti, kteří nevidí, viděli, a kteří vidí, oslepli.“ Farizeové, kteří byli u něho, to uslyšeli a řekli mu: „Snad nejsme i my slepí?“ Ježíš odpověděl: „Kdybyste byli slepí, neměli byste viny. Vy však říkáte: 'Vidíme' a proto vaše vina trvá.“
9, 39-41

Ježíš o sobě mluví jako o ztělesnění nejvyššího kosmického Duha. Je-li takovýto Duch přítomen ve světě lidí, osvěcuje je nebo zaslepuje ještě více podle toho, přijímá-li jej člověk nebo nikoli. Jeho přijetí nebo nepřijetí není zcela libovolné. Jsou lidé, jimž víra v nejvyšší skutečnost byla dána do vínku jejich karmou, vytvořenou záslu-

hami. Ti snadno přijmou tvrzení, že existuje osvěcující nejvyšší kosmický Duch. Jejich opakem jsou však ti, kdo se tomuto Duchu uzavírají tím, že kladou své duševní schopnosti, rozum a jáství na první místo. Proto zůstávají ve světě trýznící karmy vyhraňujících se jáství (bytostí), ba co víc, uzavírají se ještě neprodyšněji vstupu nejvyššího kosmického Ducha, jenž se nechává poznat, když vniká do bytosti jako moc soucítění, všelásky a dobra.

Farizeové nepochopili vnitřní smysl Ježíšových slov. Mluví proto o smyslové slepotě. Ježíš však vztáhl jejich odpověď na vnitřní smysl — neboť i v něm vlastně platila. Odpovídá jim, že jejich hřích zůstává, neboť obracejí smysl teorie duchovní mravnosti a zbožnosti pomocí rozumu, zatemnělého zřeteli na vyhraněné osobní já.

Mluvil jsem dosud o farizejích, kteří byli současníky Ježíšovými. Ale mnozí dnešní věřící církevní otcové nejsou lepší. Naopak. V dobách Ježíšových byl náboženský a církevní život chápán mnohem opravdověji. Lidé skutečně upravovali svůj život podle církevních a teologických pouček. Věřící lidé naší doby z velké většiny ve svém jednání pečlivě obcházejí náboženská ustanovení a holdují osobnosti a jástvím zkaženému rozumu víc než farizeové. Jestliže tedy dříve byl ohled na církevní učení mocný, je dnešní náboženský život směsí ateismu, pověry a falešné mravouky. Nejdeme tedy vzhůru, nýbrž dolů.

Opravdové církevní zanícení a realizace náboženských pouček postupně upadá. Kdo by např. dnes chtěl válčit pro náboženství? Náboženství je pro mnoho křesťanů jen sváteční záležitost nebo záležitost nedělního dopoledne. Sedm dní — až asi na jednu nebo dvě hodiny — věnují zlatému teletu. Ale Boha se lidé dovolávají všemi sedmi dny. To jsou spousty, jimiž nepronikne paprsek osvěcující duchovnosti. Člověk bude zatím musít zůstat ve světě nemilosrdného boje a utrpení, světě d'áblově, i když se v jeho ústech objevuje slovo Bůh nebo Spasitel.

Nelze tedy prokazovat zbožnost občasným přemýšlením o jsoucnosti a úřadu Spasitele a o důležitosti modlitby nebo modlením samým. Na první místo je nutno zařadit realizaci spásné (náboženské) morálky v životě i ve skutcích. Neboť existuje-li nejvyšší (boží) Jsoucnost, je to skutečnost a jako skutečnost je dosažitelné skutky. A jelikož — po-

dle znění Písma — je boží Jsoucnou skryto za ctnostmi, jimž učil Ježíš své učedníky na hoře (viz Matouš 5, 7), je cesta ukázána úplně zřetelně.

*„Vpravdě, vpravdě vám pravím: Kdo do ohrady ovčí ne-
vchází dveřmi, nýbrž přelézá jinudy, to je zloděj a lupič.
Kdo však vchází dveřmi, je pastýř ovčí.*

10, 1-2

*Já jsem dveře. Kdo vchází mnou, bude spasen; bude bezpeč-
ně vcházet a vycházet a najde pastvu.“*

10, 9

Zdůrazňuje se, že vše, co je živé, má kladným poměrem k lásce a dobru vstoupit do duchovního centra. Je to forma jógy, při níž se jogín obrací k Svítícímu bytí, které existuje vně jeho bytosti, a snaží se je vstřebat uctíváním, klaněním apod. To proto, že bez kladného poměru ke Světlu by v člověku mohlo dále bujet zlo, které spásnou duchovní nauku mění v studnici otravné vody.

K nejvyššímu uskutečnění však nevede jen jediná cesta. Jsou jógy, pro nichž k realizaci vede sebeovládání, analýza, vnímání dechu a mnoho jiných forem činnosti. Existuje dokonce Cesta Záporu, ta hrozná cesta, na jejímž konci je tentýž element — nejvyšší Já ve formě Světla a čistého Zírání. O těchto cestách si v krátkosti něco řekneme:

1. Potlačíte-li mocí všechnu činnost mysli, citu, smyslů a vnímání, uskutečníte duševní nepohnutelnost. Když potom nepustíte ducha (ve smyslu nálady) dolů ani vzhůru, objevíte Nepohnutelného, jenž není žádnou ze složek vaší bytosti, nýbrž skutečným vesmírovým Já, odrážejícím všechny tvary bytí jako přeludy pomíjivého skutečna. Přenesením vědomí (osobního) do tohoto Já dosáhnete nejvyššího stavu ve vesmíru bytí.

2. Nezaujatým pozorováním změn a procesů v mysli, citu a bytí vůbec (pozorovacím objektem má být samozřejmě člověk sám), najde člověk to věčné a neměnitelné, které je v člověku nejvyšším Já a ve vesmíru Zírajícím Nepohnutelným principem, jenž odráží všechny tvary jsoucna jako zrcadlo. Tento Zírající Nepohnutelný princip přijme naše osobní vědomí a tím se objeví blaženost indiferentismu.

Když člověk odolá moci, strhující jej opět do přírodního stavu, dosáhne nejvyššího stavu ve vesmíru bytí.

3. Vnímáním čistého dechu se zjemní tělo natolik, že člověk pochopí vyšší stavy bytí. Spálením vědomí vyhraněné osobnosti dospívá ke ztotožnění s univerzálním prvkem — Všeživotem. Vyšší pránajámou se pak odstraní i tato nejsubtilnější překážka ztotožnění s Všejá, nejvyšším Zírajícím principem.

4. Člověk naslouchá syčení v těle. Pak tento smysl (sluch) zaměří do prsou. Dostaví se sluchové efekty, počínající hučením, vrcholící mocným hřmotem a končící jemným zněním až tichem. Potom vystane blaženost. Tu člověk potlačí a ocitne se ve vyšším tělesném prostředí. Když to nechce vnímat, ocitne se u brány Prázdna. Očím jogína, cvičícího naslouchání, se zjeví Zírající princip.

5. Člověk potlačuje každý lepší vznět. Brání se však tomu, aby byl ovládán zvířecími pudy a chťíci. Tím se pohrouží do Temnoty. V ní, ovládaje event. mechanická přilnutí bytostného já k něčemu, pozná bezpodstatnost pomíjejícího jsoucna. Proto se od něho vnitřně odpoutá a tím pozná Nepohnutelný Svítící princip. Potom snadno dosáhne blaženosti.

Tyto Cesty nejsou „vedlejšími cestami“. Šli po nich slavní jogínové i Buddha a dosáhli na nich nejvyšších stupňů vnitřního vývoje. Prošli nebi nejvyšších blažeností a zastavili se teprve u Neproměnlivého principu, užívajíce klidné pohody bytostí ničím nevzrušovaných. To bylo známo též Rámakršnovi, a proto řekl jednomu muži, když se ptal na křesťanské učení o hlavním vchodu: „Milý synu! V každém domě je zadní vchod. Proč by lidé neměli do domu vcházeti těmito zadními dveřmi, když po tom touží? . . . Ale souhlasím ovšem s tebou, že hlavní vchod je nejlepší.“ (Viz R. Rolland: „Mystický a činný život dnešní Indie, díl I., str. 260.)

Každý výrok je třeba posuzovat z objektivního hlediska. Do centra nejvyššího Já živoucího světa je mnoho dveří. Jedny dveře jsou pro ty, kdo jsou schopni lásky; jiné pro ty, kdo jdou cestami uplatňování vůle, a jiné zase pro ty, kdo cvičí askezi se zřetelem na dosažení nejvyššího poznání. Tak každý odstín povahy najde svůj vstup, své dveře.

Ježíš zdůraznil, že je nutné vstupovat dveřmi, jež tvoří láska k by-

tostem, život v dobru a kladný poměr k Bohu. K Bohu, který, jak patrně z bible, má tvar a vůli. Nutno si však uvědomit, že jeho posluchači byli lidé jistého charakteru, názorů a schopností. Proto je možné, že jiným lidem by byl řekl něco jiného — ačkoli by jistě vždy zdůrazňoval lásku, dobro a kladný poměr k Bohu.

K posluchačům, o něž tu jde, jinak mluvit nemohl. Jak lze vyčísti z celé předcházející kapitoly a z veršů 1-21 této kapitoly, byli to lidé úskoční, k sobě i k jiným neupřímní, pokládali se i byli pokládáni za autority v náboženství, ač tomu tak vpravdě nebylo. Takové lidi může adept jenom pokárat, vytknout jim jejich neupřímnost a ukázat cestu k nápravě.

Mám i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivést; uslyší můj hlas a bude jedno stádo, jeden pastýř.
10, 16

Jinými ovci z jiného ovčince mohou být lidé, kteří Ježíše nepovažují za svého duchovního vůdce, kteří však žijí v souladu s jeho názory na morálku i na postoj k Bohu. Ale adept může mít své žáky i mezi bytostmi jiných sfér. Křesťanství se snad o této možnosti nikde nezmiňuje, ale v buddhismu není tato věc neobvyklá. Mluví se např. o tom, že Buddha kázal lidem i bohům; při studiu buddhistické nauky se tu a tam dočteme, že ta která bytost neviditelného světa se poučuje od Buddhy. Kromě toho lze toto tvrzení ověřit jógickými zkušenostmi. I jogínové se setkávají s anděly nebo duchy, kteří se jich na něco ptají nebo naopak jim zase něco vysvětlují.

Ke slově Ježíšovým „uslyší můj hlas“. Život podle mravních zásad, určených ke ztotožnění s já, otevře člověku brány do centra Všeživota bez ohledu na zevní souhlas nebo nesouhlas s počínáním Ježíšovým. Neboť svými činy a nikoli názory je člověk začleňován do toho kterého karmického stavu. Názory mohou totiž být jen prach usazený na křišťálovém zrcadle, čistém nitru.

Ježíšovo volání neplatí tedy jen křesťanům; tím méně jen křesťanům některých sekt. Proto domněnka, že některá křesťanská sekta má spasení přislíbeno víc než jiná, nemá význam. Slyšel jsem ji od protestantů. Bůh ani Ježíš se nebudou zajímat o druh vašeho uctívání. Musíte se jim přiblížit srdcem (skutky); ústa a pobožná mysl mohou zmlknout. Neboť z těch nikdo nežije a žít nemůže.

Nezavírejte Boha (Ježíše) do krabice formalismu! Jsou bytí, jsou život! A nelze je jinak polapit než konáním, jež nachází ohlas v jejich přirozenosti. Všechny ty modlitby, jež v podstatě vyjadřují prosté uznání jejich jsoucnosti, jsou jako šípy, vrhané bez míření. Většinou jsou neúčinné, mrtvolné; vrhány bez míření zasahují mnohdy temný svět samého ďábla. Náboženství, toť bytí; toť život! Odříkávaná modlitba a zbožná mysl bývají mnohdy jen mrtvoly. To je třeba vědět!

Proto mě Otec miluje, že dávám svůj život (svou duši), abych jej zase přijal. Nikdo mi ho nebere, ale já jej dávám sám od sebe. Mám moc dáti jej, a mám moc zase jej vzít; takový příkaz jsem dostal od Otce.

10, 17-18

Vzdávat se sebe sám od sebe (z vlastní vůle) je ctnost, která je karmicky vysoce hodnotná. Neboť vzdávání se sebe je přímé odstraňování moci zatemňujícího sobectví a poskytování možnosti nejvnitřnějšímu (univerzálnímu) Já, aby se mohlo mocně projevit.

Vzdávání se sebe je veliké odříkání, jímž si člověk podrobuje přírodu. Je to askeze, která nutí božské moci, aby se k člověku sklonily a vyplnily každé jeho rozumné přání. Je tak důležité, že se mu oddávají všichni velcí jogínové. Neboť jenom jeho pomocí si podrobili vesmír a otevřeli si cestu z něho. A využivše těchto možností, dosáhli nejvyšší, téměř nadpomyslné duševní svobody.

Vzdávání se jenom některých věcí, na nichž člověk lpí, je askeze nižší, podružná, s nižšími cíli nebo odměnami. Jestliže se však vzdáme sebe tím, že nabízíme pocity a celé své já (osobnost) Nejsvětějšímu Já nebo všem bytostem k jejich dobru, je naše askeze dokonalá. Její pomocí získáme mnohé dobro, neboť jsme se vzdali tvárlivého já, jež zakrývá Světlo Všeponnání.

Pro tyto řeči se Židé zase neshodli. Mnozí z nich říkali: „Je posedlý démonem a blázní. Proč ho posloucháte?“ Jiní říkali: „To nejsou slova posedlého. Což může démon otevřít oči slepých?“

10, 19-21

Jogínovy znalosti nejsou v rozporu s rozumem. Ale přesto je jimi obecný člověk drážděn, jelikož nesouhlasí s jeho názory. Jenom neobvyklé schopnosti mohou přimět mnohé lidi k tomu, aby podmíněně uznali realitu jogínových schopností a vědění. To však neodstraní hrozbu, že na něho budou útočit. Nikomu se totiž nelíbí jeho názory, zdůrazňující spásnou morálku a realizaci stavu vědoucího duchovního člověka. Každý člověk žádá na jiném týž názor, jaký má sám, jinak v něm vidí nepřítele. A jelikož jogínovy znalosti nemohou být stejné jako u člověka s vyhraněným já, nemohou si tito lidé rozumět.

Moc jogína vyvěrá ze znalostí, jak se uplatňují přírodní síly, a tím má jeho moc stejný základ jako moc vědy. Rozdíl je jen v prostředcích, jichž oba tyto směry používají. Zatím co věda se opírá o materiál našeho (smyslového) světa, obrací jogín svůj zřetel k silám jemnějším. Chápe se životních sil, jevících se ve volném prostoru jako prána, spoutává je nebo ji vůlí a vrhá podle svého přání tam, kde chce vyvolat nějaký účinek jejím soustředěním nebo nahromaděním.

Brzdícím činitelem v úspěšném užívání životní síly nebo prány je trvání vyhraněného já. Vyhraněné já sbírá vnímanou pránu k prodlužování svého trvání; kromě toho jsou všechny duševní síly soustředěny na tuto pomyslnou jsoucnost. Je-li vyhraněné já zničeno vědomou spjatostí osobního já s Neohrazeným principem, jsou odstraněny překážky k volnému používání prány. Člověk může být „průchodním domem“ vše oživující kosmické energie (prány) a může ji vrhat, kam si přeje, prostým upětím pozornosti.

Uznává-li člověk, že vyhraněné já má nejvyšší hodnotu, je jednostranný a jeho moc je omezena. Jednostrannost to je, co je brzdou na cestě obecného pokroku. Jednostranní lidé jsou vždy přesvědčeni, že současný stav vědění je nejvyšší a konečný, i když se musí později stále opravovat. Což nebylo dost hádek a odporu tehdy, když šlo o uznání nějakého technického objevu? Jednostrannost si přála zachovat současný stav, aby nemusila doznat, že věci úplně neznala.

Praktické studium jógy přinese studujícímu člověku mnoho nových poznatků. Všechny tyto poznatky jsou věcné a lze je zařadit do rámce poznatků reálných. Jogín zjišťuje, že se jóga neopírá o víru v pomyslné případy, nýbrž o manipulace s duchovními silami, které jsou jinak silami životními. Má tedy společnou základnu s obecným

studiem. To zdůrazňuji, abych doporučil její studium k obecnému prospěchu. Ježíš byl tedy jogín, který poznal to, co jóga poznat připouští. Ale jeho posluchači byli lidé jednostranní. Zajímali se jen o své vyhraněné já. Proto mu nemohli rozumět. Byli jen podrážděni jeho učením a hájili je nebo zavrhovali podle toho, jak měli vnitřně daleko k dobru nebo ke zlu. Pro Ježíše tím ovšem nevznikaly žádné osobní výhody. Neboť zlo je v našem světě činnější princip a může prostřednictvím lidí napadnout adepta, zachová-li mravní přikázání a nebrání se.

Obklopili jej Židé a řekli mu: „Jak dlouho nás chceš držeti v nejistotě? Jsi-li Kristus, řekni nám to zřetelně.“

10, 24

Z toho je zřejmé, že Židé by se byli rádi dověděli, kdo Ježíš je. Tím byla zdánlivě na Ježíše vložena morální povinnost odpovědět jim podle pravdy. On to však neudělal. Nemohl, neboť měl jenom dvě možnosti: potvrdit jejich mínění, že je vychytralý a hraje komedii božské bytosti; říci pravdu a nechat se napadnout pro domnělé rouhání. Skutky a jednání, to všechno jim nic neříkalo, protože je zajímala jenom jeho osoba.

Ježíš tedy nemohl říci davu, kdo je. Mohl jen konat skutky ctnosti a tím upozornit na jsoucnost vyššího bytí; jeho osobnost musila ustupovat do pozadí. Tím obrátil zájem posluchačů tam, kam jej měl obrátit, chtěl-li naplnit své poslání jako ukazatele vyššího Jsoucna. Jenom průměrný člověk představuje jiným lidem své já. Mistr jógy ukáže skutečnost vyšší; své já činí nezřetelným. V tom je ta veliká mravní síla jogínů. Dovedou poutat zájem lidí tak, že musí přemýšlet o svém mravním založení a prokázat (sami sobě), náležejí-li do sfér lepších nebo do pekla.

Já a Otec jsme jedno.

10, 30

Ježíš mluví o totožnosti sebe a Boha. Musíme tedy předpokládat, že Bůh mu byl silou nebo vlastností, nikoli bytostí. Tohoto Boha nosí v sobě každý člověk. Ježto však se zajímá jen o věci podmíněné, nemůže mluvit o totožnosti sebe a Boha, který je existencí nezosobněnou.

Bůh a člověk je skutečně jedno. To, co se jeví jako příroda, je též boží síla, vržená daleko od středu, od nezosobněného kosmického Já, které je v člověku ve stavu schopnosti nezaujatého pozorování. To je síla nebo schopnost, kolem níž krouží a na niž se upínají všechny síly nebo skutečnosti podmíněného trvání. Ty, které mu jsou nejbliž, jsou síly nebo skutečnosti božské. Dále od něho — od středu — jsou skutečnosti a síly stále méně světelné nebo božské, až dospějeme k silám mrtvé hmoty.

Ježíš se dotýkal středu, to je Boha. To ostatní může uskutečnit každý člověk. Neboť jde vlastně jen o vědomí. Když se odpoutáváte od podmíněných skutečností a povznesete své vědomí k jsoucnosti nepodmíněné, spojíte se s Bohem jako on. Užitek z této své práce budete mít v pocitu vnitřní nespoutanosti podmíněnými skutečnostmi, z čehož zase vyvěrá blaženost, radost a jiné kladné stavy duše. To se pak odráží i ve věcech, jež se týkají zevní existence.

Jiní lidé, k nimž Ježíš mluvil o Bohu, rozuměli jen to, že Bůh je jakoby bytost. Může i zde člověk dosáhnout kladných hodnot svým uctíváním Boha? To záleží na kvalitě ideálu, jemuž říká Bůh. Kdo neokusil pocit zpřítomnění svého já ve všem, co žije a dýchá, ba naopak upíná své zájmy jen k sobě samému, chápe i Boha jako bytost uzavřenou v sebe, bytost s lidskými sklony, která ve vztahu k člověku není za všech okolností dobrá. Je to tedy jakýsi fetiš; uctívající člověk je jeho otrokem. Kdo okusil zpřítomnění svého já ve všem, považuje Boha za bytost nebo sílu s charakterem, označeným „vše-láska“. Je-li však toužícímu člověku Bohem bytost milující vše, ocitáme se před světy podmíněných blažeností. Kdežto nezosobněná vše-láska staví člověka před světy blaženosti nepodmíněné.

S těmi všemi „bohy“ je možno se spojit. Velký rozdíl je však mezi tím nebo oním „bohem“. Bůh konečných vlastností a sklonů poskytne uctívajícímu člověku některé osobní výhody; Bůh nejvyšších a nejčistších vlastností vyvolá dobrý niterný stav, který vede k nejvyššímu uskutečnění.

V uskutečňování nejvyššího stavu přicházejí však v úvahu ještě jiní činitelé. Vědomé ztotožnění s Nejsvětějším principem, jenž jako základní prvek bytí je ve všem obsažen, napomáhá lidskému vědomí uskutečňujícího člověka realizovat tento stav. Sleduje-li však jogín

cestu, jejímž smyslem je zachování pojmu vyhraněného já při jeho dotyku s neomezeným principem, vyvolá tento efekt tím, že povede duchové vibrace do svého srdce. Tím si zachová rozum člověka i při pocitu totožnosti s Absolutnem.

*Židé odpověděli: „Pro dobrý skutek tě nechceme kamenovati, ale pro rouhání, že se ty, pouhý člověk, činíš Bohem“
Ježíš pokračoval: „Což není psáno ve vašem zákoně: 'Řekl jsem: jste bohové?' Jestliže ty, na které se obracela Boží řeč, nazývá bohy — a Písmo nemůže býti zrušeno — . . .“*

10, 33-35

Ježíš se svou řečí nesnažil chytře uniknout nebezpečí, které mu hrozilo. Z jistého hlediska jsou totiž lidé bozi. Povaha boha je však člověku utajena a zakryta duchovním popelem, který vzniká vytyčováním nižší osobnosti. Když se odstraní všechno, co není v povaze bohů, je člověk bohem. Po své smrti vejde do jejich světa a přijme jejich tělo i moc.

Co činí člověka bohem nebo démonem či jinou bytostí, je karma. Ale karma není u bohů jiná síla než u démonů. Je to táž síla, jenomže u bohů kmitá prudčeji než u démonů. Který druh vlnění právě převládne, ten člověku vtiskne charakter a zařadí ho mezi jeho nositele. S ohledem na to mluví buddhismus o pomíjejícínosti nebeského, pozemského i pekelného bytí. Stavby jsoucnosti se střídají zrovna tak jako nálady, povaha a sféry, v nichž člověk žije vnitřně. Na úrovni zevního projevu nejsou však tyto proměny tak časté, ba je zaznamenána jenom jedna změna, totiž bytí a nebytí. Ale v nitru, to je v náladách a pocitech, jsou přestupy z jedné sféry do druhé velmi časté. Nálady i pocity se stále střídají a člověk se tak ocitá hned v té, hned v oné sféře.

V životě duše jsou však také činitelé, kteří podržují svůj tvar nebo zabarvení po delší dobu. Především je to základní tón povahy. Přesto, že i zde dochází k jistému vychýlení, člověk se povahově příliš nevzdálí od svého základního znění. Tím se udržuje v jistém druhu karmy. Teprve rozhodný řez na těle povahy může změnit stav převládající karmy a uskutečnit tak předpoklad k trvalejšímu projevu toho kterého druhu karmy či pocitového života.

Jsou tedy lidé bohy, anděly, d'ábly apod. v každém okamžiku, ale relativně převládá ta nebo ona povaha, která se jistě zase změní. Proto mohl Ježíš mluvit o lidech jako o bozích, aniž tím řekl nepravdu. Ale lidé to přesto nechápou. Vidí člověka jen dobrého nebo zlého, ale nevidí, že je to jenom součet dobrých a zlých skutků, který vyvolá zdání, že tento člověk je dobrý a onen zlý, a že za všemi těmito projevy pevně stojí božskost a d'ábelskost, které se vzájemně potírají.

Přítomnost usměvavého dobrotivého Boha nebo společnost rohatých čertů nejsou tedy samy o sobě důkazem našeho konečného duchovního nebo karmického začlenění. Člověk vidí jen lidskou společnost, ale prožívá v ní buď blaženost bohů, či střídavé stavy lidí, nebo muka sféry čertů. Ale tento stav není trvalý. Ve vesmíru existují sféry bytostí jiných, než jsme my. Sféry bytostí pro naši smyslovou úroveň neviditelných. Ty se seskupují ve společnosti, jež z našeho hlediska nazýváme sférami božskými nebo pekelnými či jinými.

Vytvoříme-li svými skutky mnoho dobré karmy (nosných sil ducha), sama unese naše vědomí já při přepodstatnění (nebo srozumitelněji po smrti) do sféry, v níž se sdružují bohové nebo andělé či jiné světlé bytosti. Vytvoříme-li však mnoho zlé karmy, bude po smrti vědomí já uneseno karmou do sféry bytostí, které žijí v utrpení, v přítmí či ve tmě. Přitom nezáleží na tom, že paměť nezachová vzpomínku na dřívější stav. Ta provází člověka jenom tzv. mezistavem, bardem, které je světem mezi dvěma vtěleními. Na konci žití v bardu se zruší soudržnost duchových sil, které poznáváme v našem světě jako vědomí já. Pak složky vnitřní bytosti přecházejí do nových těl. Člověk se rodí buď v našem, či jiném světě jako bytost zcela nová, usměrňovaná však silami konání (karmy). Ale ani v těchto věcech neplatí neohebné pravidlo. Stmelení vědomí s pamětí a s já zachová v nové existenci vzpomínku na minulou existenci. To se však nestává často. Neboť podmínkou je soustředění všech duchovních sil člověka do jednoho místa a stavu, soustředění, jež téměř nikdo neprovádí. Proto je velmi vzácné, když se někdo upamatuje na svou minulou existenci.

Marta oslovila Ježíše: „Pane, kdybys tu byl býval ty, nebyl by můj bratr zemřel. Ale i teď — vím, že cokoli bys žádal od

*Boha, Bůh ti dá.“ Ježíš jí řekl: „Vstane tvůj bratr.“
Marta mu odpověděla: „Vím, že vstane při vzkříšení v poslední den.“ Ježíš jí řekl: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby zemřel, bude živ; a každý, kdo je živ a věří ve mne, nezemře na věky. Věříš tomu?“*

11, 21-26

Z těchto slov je zřejmé, že pod slovem „vzkříšení“ myslel Ježíš něco jiného než Marta i věřící lidé naší doby. Marta, tak jako věřící lidé dneška, se domnívala, že přijde den všeobecného vzkříšení a božího soudu. Zatím však člověk může být vzkříšen den ode dne. Neboť slovem vzkříšení se myslí ztotožnění já s podstatou bytí, se světlým a kladným prvkem projeveného světa.

Ztotožnění s tímto elementem je cílem praktických mystiků, jogínů a všech lidí, kteří mají opravdový vztah k duchovnímu Všejá. Jen v postupu k realizaci bývá značný rozdíl. Upřímný, duchovně založený prostý člověk postupuje k této realizaci neuvědoměle, totiž prostou vírou ve světelnou podstatu (Ježíše nebo Krista) se vším možným kolísáním, jež nedovede vyrovnávat. Opravdový mystik dosahuje realizace záměrným soustředěním na duchovní prvky, jež jsou obsažené v něm samém, totiž v jeho těle a v já. Skutečný jogín jí dosahuje záměrným soustředěním na duchovní prvky svého těla a na já pomocí vědomého spoutávání energie v těle a jejím správným zvedáním.

Vstřebání Nejsvětějšího prvku, totiž vzkříšení, odstraňuje rozdíl mezi zmíněnými třemi druhy lidí. Ale jogín to uskutečňuje nejdřív, neboť „zpracovává“ nutné morální položky dokonaleji od samého začátku. Vyhýbá se tak odbočením, jež prodlužují dobu vývoje.

Mluvil-li tedy Ježíš o vzkříšení, mluvil o znovuzrození nebo o znovupovstání k novému životu v sobě samém a při trvání starého já. Ve vesmíru totiž nenajdeme příklad, že by něco mohlo skutečně zemřít a po delší době vstát ve starém já k opětovnému životu, tím méně pak k životu blaženějšímu nebo pekelnějšímu, než v jakém dříve žilo.

Věří-li se v den obecného vzkříšení k božímu soudu, je to z neznalosti duševního života, z bezdůvodných domněnek o vzkříšení (s ohledem na časný život) a ze snahy neprotivit se tvrzení Ježíšovu.

Tak je nutno odsunout dobu vzkříšení na dobu po tělesné smrti. Posmrtný život, jehož jsoucnost zdůrazňovali vždy všichni mistři duchovních nauk, je pytel, do něhož se nacpe všechno, co nelze vysvětlit. Zachrání se tím víra v církevní učení, které, pokud jde o posmrtný život, je pro nepoznávajícího člověka protismyslné. Kromě toho se v něm může hledat pramen autority zakladatele náboženství.

Čím by se stalo církevní učení, kdyby nebylo tak obsáhlého žoku — učení o posmrtném životě? Církevní učení nemůže vykázat aktiva v poměru k vnějšímu životu. Posmrtný život je tajemný, duchovními autoritami uznávaný a připomínaný, takže se jím může kdekomu vyhrožovat. Ale ke vzkříšení, jež má být cílem úsilí, snah a tužeb, zjevovaných duševní činností člověka, a které má být uskutečněno v současném (skutečném) životě, celé církevní učení nevede, neboť mu není známé.

Já pak, až budu vyvýšen ze země, všechny lidi potáhnu k sobě.

12, 32

Tento verš připouští dvojí vysvětlení. Jednak se muze předpokládat, že Ježíš předpověděl vliv a rozšíření náboženství kříže, jednak — a tato okolnost je významnější — že jde o vnitřní zkušenost mystiků. Neboť mystik, soustřediv v sobě všechny síly svého bytí do střediska Já, přiměl i síly projeveného světa ke vtoku do Já. V oblasti vnitřních zkušeností se to jeví jako vnitřní spojení se vším, co je, a vtažení všeho bytostného stvoření do stavu, v němž mystik vnitřně žije. Tak mystik soustředěním všech sil vlastní bytosti táhne k sobě vnitřně všechny ostatní lidi, aby jim při vstupu do sféry blaženosti dal tuto blaženost okusit, třebaže zatím jen na úrovni jejich podvědomí.

Kdo z mystiků pocítí připoutání (přibití) svého těla na dřevo — nebo i jinak — a přitahování všech já (lidí) k sobě, je podle pravidel mystické nauky považován za spasitele. V okamžiku, kdy přitahuje lidi k sobě, pocítí také, že do nich vniká svým já; tím na nich uplatní svou duchovní moc a prosadí mnohdy jiné, (duchovně) lepší životní názory.

Subjektivní zkušenosti mystika jsou zvláštní. Pociťuje mnohdy, že

je spojen se vším, a to tím, že se ve všem uvědomí. Vyzáří vědomí pocitového já do srdce všech bytostí; vdechne prvek země; pociťuje, že ovládá všechny čtyři principy a že může i zničit vědomí svého vyhraněného bytí. Nevzniká to z jeho víry v podobné možnosti, je to jen jistý stupeň soustředění nebo zpřítomnění něčeho ve vědomí. Kromě toho může tyto subjektivní zkušenosti podrobit zkouškám a nacházet obdoby v přírodě i ve vztazích bytostí. Subjektivní zkušenosti tím dokáží, že mají reálnou hodnotu.

Ačkoliv tolik velikých znamení učinil před nimi, nevěřili v něho.
12, 37

Evangelium samo zdůrazňuje, že zázraky nezpůsobí změnu životních názorů obecných lidí ani změnu pudového života v život spásný; nepřinesou ani víru v božskost člověka, konajícího zázraky. Světským lidem zůstane člověk člověkem i tehdy, kdyby zářil jako slunce nebo byl takovou září obklopen. Viděli by v tom podvod, jako vidí podvod v jisté řeči moudrého člověka.

Žádá-li někdo zázraky, aby byla probuzena víra, je to jen duchovní bloudění a slepota. Zde může být člověk podveden co chvíli. Spasitel a duchovnost totiž nekonají zázraky; ty působí jen vyhraněné vlastnosti, totiž „vůle“ a „já“. Tyto schopnosti nebo duševní síly má i ten, kdo se obrací jinam, než k nejvyšším skutečnostem, ke světu duchovnímu.

Přece však i z předních mužů mnoho jich uvěřilo v něho, ale pro farizeje se k tomu nepřiznali, aby nebyli vyloučeni ze synagogy; neboť milovali slávu lidskou víc, než slávu Boží.
12, 42-43

Kdo chce v sobě vzbudit Boha, musí zabít (v sobě) člověka. Musí pozvednout svou duši k prožití neohraničeného uvědomování a potlačit podněty k činnosti ve svůj osobní prospěch a tím i vyhraněné (osobní) já. Musí poslouchat podněty, vycházející z Já, i když jej mají k tomu, aby vstoupil do okolností nepříznivých pro jeho já. Nesmí se bránit obtížnějším životním podmínkám nebo zchudnutí proti podnětům vyššího Já. Neboť božství se nezrodí v člověku, který je dítě-

tem tohoto světa. V takovém se zrodí jenom pomíjející já. Božství, které je Světlem, v něm nenajde místo.

Z duchovního hlediska není tedy šťastné řešení, když někdo odkládá realizaci duchovního života ze strachu před existenčním poškozením. Je lépe podržet si po způsobu silných jogínů oba zájmy, totiž o život vezdejší i duchovní, dokud člověk nezíská ochranu vstřebaných duchovních sil, jež ho chrání před úhonou v časném světě. Nakonec se totiž tělesné bytí stejně jeví jako prelud nebo sen. Všechny úspěchy v životě jsou jako pouhé nic před majestátní tváří Smrti. Neboť všemi statky tohoto světa nelze vykoupit prodloužení života o jediný den. Jenom vědění a duševní síla dovede čelit děsu, jež vyvolává tvář smrti. Člověk může litovat, že se nepokusil poznat víc.

Ježíš hlasitě zvolal: „Kdo věří ve mne, ne ve mne věří, nýbrž v toho, který mě poslal; a kdo mne zří, zří toho, který mě poslal. Já jsem přišel na svět jako světlo, aby žádný, kdo ve mne věří, nezůstal ve tmě.“

12, 44-46

Tyto krásné verše mluví o totožnosti Boha a Ježíše. A nejen o tom. Mluví též o neulpívání na vyhraněném bytostném já. Tím se dokazuje, že člověk nemusí být vždy tvarový jev, nýbrž i jev silový nebo abstraktní. Dále pak z nich lze vyčíst, že konečný stav člověka není v bytostnosti, ale v ne-já, jak tomu správně a nejzřetelněji učí buddhismus.

Podle duchovních nauk jsme v říši jsoucnosti tělesnými bytostmi jen na jistém stupni uvědomování. Potom jsme netělesným bytím, potom nepochopitelným Nic a ještě později skutečným (základním) Nic. Účelem duchovních nauk je, aby bylo získáno poznání pravdy a blaženosti ve stavu Já.

Ježíš tvrdí, že je zjevením skutečného (nejvyššího) Boha. To neodporuje učení duchovních nauk. Praví se, že uctívání něčeho jako samého nejvyššího Boha je tolik jako uctívání jeho samého. Neboť Bůh je ve všem a vyzáří se, když ho v tom hledáme.

Ježíš nemluví již o sobě jako o člověku. Je Bohem, je Světlem. To znamená, že jeho osobní já zcela zaniklo a bylo nahrazeno univerzálním vědomím nebo též vědomím nejsvětějšího Boha. To je rovněž cí-

lem jogínů. Chtějí se zbavit připoutanosti vědomí na lidské, pomíjející já a vdechnout vzduch svobody a pocit neohraničení. Ostatně to je uskutečnitelné. Když je potlačeno uvědomování lidského pomíjejícího bytí a pak božského pomíjejícího bytí, vystoupí uvědomování neohraničeného, neomezeného Já. Člověk může zvolat s Ježíšem: „Já Světlo, já Bůh, já věčný.“

Kdo mne zavrhuje a nepřijímá mých řečí, má svého soudce: slovo, které jsem promluvil, jej bude souditi v poslední den, poněvadž já jsem nemluvil sám ze sebe, ale sám Otec, který mě poslal, mi dal, co mám říkati a co mám mluviti.

12, 48-49

Ježíš vyjadřoval vůli Nejsvětějšího principu, vůli, která inspiruje bytosti k očištnému konání, vedoucímu do lůna vědomí a pocitu neohraničení já. A jelikož mluvil k lidským srdcím ve shodě s pohnutkami, vyvěrajícími z lepší části lidského já, budila jeho slova svědomí. Až člověk skončí pozemskou pouť a bude nucen uvažovat o tom, čím přispěl k řešení problému bytí, bude v negativním případě jeho svědomí pohnuto pocitem viny. Ocitne se na šikmé ploše strachu ze zlého údělu a tím i v magickém vztahu nitra ke zlu. Blaho duše bude vážně ohroženo.

Mluví se tedy zase o neosobním soudci, o silách bytosti nebo skutků. Tím se potvrzuje učení džňána jógy, která hledá odměňující činitele v gravitační síle skutků a dění. Bůh je jenom symbol, jméno, pomůcka, která má obrátit pozornost člověka k čistším ideám, aby nakonec snáze našel nejvyšší skutečnost.

V náboženství není třeba Boha. Účel je splněn poznáním Zákona. Jeho poznáním se člověk doví, jak jednat, aby nedošel úhony. Nemusí se bát Boha, neboť pozná, že je to personifikovaná síla zpětného působení skutků nebo zosobňovaný Zákon.

Potom nalije vody do umyvadla a začne umývati učedníkům nohy a vytíratí zástěrou, kterou byl přepásán.

13, 5

Tímto skutkem zobrazil Ježíš na svých učednících vnitřní nebo mystický zážitek toho, kdo se soustřeďuje v duchu a pravdě na Nej-

světější princip ve tvaru světla v těle nebo v bytosti. Tímto soustředováním se totiž odvrací člověk od nečistot a naopak se činně naplňuje čistotou a volností Nespoutaného bytí. Zbavování se nečistot je symbolizováno omýváním nohou, které se pociťuje, jak postupuje od nohou vzhůru, hlavně k spodní části těla. Kromě toho se jedná také o mystický stav zmoknutí aj.

Ježíš mu odpoví: „Kdo je vykoupán, nepotřebuje, aby se ještě umyl (kromě nohou), nýbrž je celý čistý. I vy jste čistí, ale ne všichni.“

13, 10

Ježíš mluví o mystickém stavu omývání. Nejdříve je tu zmíněný již déšť, jímž se omyje tělo; voda, postupující zdola, omyje spodní části, sídlo to pudů a pekelného já. Křest vodou se tím stává očišťovacím procesem v astrálním smyslu. Člověk lépe cítí, myslí a uvažuje, neboť byla vzbuzena náklonnost k dobru nebo i k duchovnosti.

Očista omytím nemusí však být uskutečněna jen vlastní snahou, to je soustředováním na cosi, co nepodléhá pudům a podobným sklonům. Dobrý duchovní učitel může mít týž vliv. Pak toto dílo vykonala dobrá společnost. Ježíš byl touto dobrou společností, vyzařující očišťující sílu. To však je nepochopitelné obecnému člověku, ačkoli to není naprosto výjimečné. Totéž se totiž říká o Rámakršnovi. I on prý vyzařoval zvláštní duševní sílu, která vrývala svůj spár, i když nemluvil. „Tygří síla“, říkali prý někteří svědkové o tomto něžném učiteli, aby vyjádřili mohutný dojem životní síly a zároveň dojem osvobozené duše. Tedy týž nepochopitelný vliv, který dosud není pouhou legendou. Jeho žáci a svědkové, pokud právě nezemřeli, žijí dosud.

Vy mě nazýváte mistrem a Pánem, a dobře říkáte; jsem jím.

13, 13

Za jistých okolností není odvážné tvrzení, které se zdá být přeceněním sebe sama. Ale vždy jsou to okolnosti více méně výjimečné. Ježíš potvrdil domněnku apoštolů, že je mistrem. Mohl to udělat, neboť apoštolové znali jeho život a nemohli tudíž na něho získat nesprávný názor jako lidé, kteří neznali jeho soukromí. U těch by jeho

tvrzení vyvolalo buď fanatické uctívání, nebo zase odpor a neúčinné spory. Přesto však nezůstává jen při tomto tvrzení Ježíšově. Zdůrazňují se povinnosti pána a mistra:

Jestliže tedy já, váš Pán a mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden druhému mýti nohy. Dal jsem vám totiž příklad, abyste i vy činili, jak jsem já učinil vám. Vpravdě, vpravdě vám pravím: Služebník není víc než jeho pán, posel není víc než ten, kdo jej poslal.

13, 14-16

Kdo žije podle náboženských přikázání a zničil moc vnější osobnosti, nesmí svůj ústup do pozadí považovat za ctnost, jako nesmí jemu sloužícího mistra považovat za služku. Každý je na svém místě tam, kde právě stojí. A nestojí tam jen ze svého rozhodnutí a vůle, nýbrž mocí své karmy a z pochopení svých povinností, povinností člověka, který se má duševně očistit svým konáním. To musí vědět pán i služebník, světec i hříšník. Pán však má vědět, že je služebníkem svých podržovaných. Služebník má vědět, že svými povinnostmi má odčinit provinění proti karmě, která ho přivedla do otroctví a v tomto stavu na něm žádá konání povinností k počtě Nejsvětějšího principu nebo též k dobru jeho pána nebo všech lidí. Světec má vědět, že osvětlení klade na něho povinnost sloužit všem lidem svými vědomostmi. Hříšník má vědět, že je jeho povinností uskutečňovat přikázání mistrů ctnosti a tím usilovat o realizaci dobrého, krásného a dokonalejšího mravního života.

Někteří chudí lidé, kteří nemají příležitost k sociálnímu vzestupu a propadli falešnému názoru, utěšují se, že budou mít po smrti lepší osud než lidé lépe situovaní. Ti budou podle jejich názoru postiženi zlým osudem. Ale klamou se. Zákon není tak neohebný a nepůsobí tak přímočaře. Leda by se přihlíželo i k vnitřním činitelům. Pak je zřejmé, že boháč, nabízející vnitřně své bohatství k dobru všech lidí, přijde po své smrti do nebe stejně jako chudák, který rovněž všem lidem přeje dobro a lepší osud. Do pekla přijdou boháč - lakomec a chudák, který lpí na skromné skývě chleba a nikomu nepřeje lepší osud. Neunikne peklu ani tehdy, když se bude snažit zachránit svou duši pro sebe vnější zbožností.

Duševní bída a utrpení pocházejí z připoutanosti k smyslovému světu. Nepřipoutanost je odstraňuje. A protože posmrtný život je ve vnějším směru pokračováním duševního života, jímž člověk žil v těle, vyplývá z toho, že původce našeho osudu musíme hledat ve vlastním nitru. Proto se doporučuje objektivní posuzování sebe samého. Člověk má vědět, že nemá zásluhy ani práva, nýbrž povinnost pracovat. Svou práci má vykonávat s láskou a radostí a upravovat svůj vnitřní postoj k jiným lidem podle svého sociálního začlenění: pán má být blahosklonný a služebník uctivý a ochotný. A především: z ničeho nedělat ctnost a nevidět v tom nějakou přednost!

V domě mého Otce je mnoho příbytků. Kdyby tomu tak nebylo, což bych vám byl řekl, že vám jdu připravit místo?
14, 2

Křesťanství zná nebe, peklo a očistec. Ježíš pak mluví o mnoha příbytcích, které je však jistě možno zařadit do některého z těchto pevných pojmů. Jogín je však poznává jako různá nebe a různá pekla s rozdílnými osudy. Višnu-purána je pak specifikuje:

1. Pradžapátja-lóka nebo pitr-lóka. To je svět pitriů nebo praotců. Je složen ze světla až tmy.

2. Indra-lóka nebo svarga čili nebe. Jeho světlo je popelavé.

3. Marut nebo déva-lóka čili nebe bohů, nebo nebesa boha větrů. Jeho světlo je modré a převládá v něm intenzívnější radost.

4. Gandharva nebo mahr-lóka čili svět gandharvů a nebeských duchů. Jeho barva je světle žlutá až bělavá.

5. Džňána-lóka, jichž je 18 000. Jsou to sféry svatých. Jejich barva je červená až bílá. Převládá v nich radostné duchovní zanícení.

6. Tapó-lóka čili svět rišiů nebo zřeců — mudrců. Jeho barva je bílá. Z duševních sil v něm převládá zážitek samádhi.

7. Brahma nebo satja-lóka čili svět Brahmův a věčné pravdy. Je bezbarvý a vládne v něm pohoda a klid.

Dále jsou uváděna pekla, jichž je velmi mnoho, protože každý hřích musí být odpykán ve zvláštním, k tomu určeném pekle.

V komentáři k Pataňdžalioho Jógasútře uvádějí Vjasa a Vačaspati Mišra jiný popis:

1. Bhúrlóka nebo země. Rozpíná se od aviči, nejspodnějšího pekla,

až k hoře Méru, kde sídlí bozi. Mezi těmito dvěma póly sídlí mnoho polobohů, andělů, lidských a démonických bytostí.

2. Antaríkša čili svět sfér (ovzduší). V něm nejsou uváděni žádní obyvatelé. Rozpíná se od hory Méru k polární hvězdě. Je však obydlen velmi hustě rozličnými druhy bytostí, např. elementály, bohy, siddhy apod.

Následují nebeské světy.

3. Mačendra nebo svět Indry. Je obydlen šesti druhy bohů, pocházejících z atomů, nikoli z rodičů.

4. Svět Mahr Pradžapatiho, pána tvorů. Je obydlen pěti druhy bohů, ovládajících hrubé elementy a žijících ze soustředění.

5. Džňána. Je obydlen čtyřmi druhy bohů, ovládajících jemné elementy (tattvy, prána apod.) a jemné (astrální) orgány.

6. Tapas nebo svět asketů. Je obydlen třemi druhy bohů, ovládajících kromě hrubých a jemných elementů též pralátku nebo prakrti. Žijí dvojnásob dlouho než obyvatelé páté sféry a tito zase dvojnásob dlouho než obyvatelé světa předcházejícího. Délka jejich života je určena jedním kalpa (311,040.000,000.000 let) čili periodou stvoření. Jejich poznání nejsou kladeny překážky, ať již jde o poznání věcí nižších nebo vyšších. Kromě jiného poznávají všechny jemné a skryté věci od aviči až do světa satja.

7. Satja. Je obydlen čtyřmi druhy bohů, kteří kromě jmenovaného ovládají též guny, totiž sattvu, radžas a tamas. Jejich bytí není ohraničené. Na konci trvání světa a života ponoří se v Brahmú.

Následuje sedm podsvětí. Mahatala, Rasatala, Atala, Sutala, Vitala, Talatala a Batala. Jako osmý svět náleží sem naše země se zlatým králem, horou Meru. Višnupurána praví o těchto podsvětích: „Když se mudrc Nárada vrátil z těchto oblastí na nebesa, prohlásil, že podsvětí jsou nádhernější než Indrova nebe.“ Sídlí tam nágové (hadí bozi), asurové, polobozi, démoni, daitjové, dánavové, rakšasové a jiné bytosti, odpykávající si tam svou karmu. A do všech těchto světů může přijít též člověk nebo jeho já na své kolotavé cestě inkarnacemi.

Obecný člověk svým vztahem k osobnímu já koná skutky, jejichž vibrace ve sféře volní energie tvoří jakoby příkrov na jeho duši a vědomí. Jejich odstranění je podmíněno uzráním a vybitím, jež se na naší úrovni jeví jako podněty ke konání a poutající moc složek já

a vědomí. A jelikož jde o příkrov mnohojevný, je velmi mnoho úchy-
lek ve výbojích, jež tvoří osud nebo pocit. Člověk může být zařazen
mezi bohy, anděly, duchy apod. Potom přichází v úvahu odříkání.
Jím člověk vychází ze světů karmy, jež ho přemáhá, do světa stále
větší volnosti, až při odříkání se všeho si otevírá bránu sféry asketů
(tapó-lóka). Potom potlačením uvědomování sebe jako vyhraněné
jsoucnosti dosáhne světa Brahmy.

Jogínové si vynucují vstup do každé chtěné sféry, protože znají
vliv skutků. Kráčejí po niti vztahů, jež existují mezi světy od nejniž-
ších do nejvyšších. Vždyť vyzářily z nejvyššího principu jsoucná
a odlišily se kmitočtem, který je rychlejší a éteričtější ve sférách Svět-
la, dobra a pravdy a pomalejší, temnější a relativně zmrtnější při so-
bectví, chtíči a zlu. Vyloučením jednoho převládne druhé. Tak jsou
všechny sféry spojeny a odstíněny.

Ve sférách bytí lze každý ušlechtilý vznět začlenit do určitého vyš-
šího světa, stejně jako můžeme každý vznět, vztahující se k hledání
výhod a požitků pro osobní já, zařadit do některého světa nižšího ne-
bo temného. Tzv. Svědek, jehož jsoucnost nám umožňuje zjistit po-
vahu skutků, je z tohoto začlenění vyňat. Přechází do nové existence
bez zřetele na karmickou povahu tvaru nebo bytosti. Ale souhrn
vznětů a skutků té které povahy vytvoří bytost, která trpí nebo se ra-
duje. Osobní já odchází zpravidla do tvaru, který byl vytvořen největ-
ším počtem vznětů. Z ostatních se vytvořily mátohy, jejichž bytí je
velmi krátké.

*Jdu-li vám připravit místo, vrátím se a vezmu vás k sobě,
aby jste i vy byli, kde já jsem.*

14, 3

Ježíš mluví o přijetí karmy svých žáků na sebe a o jejím přetvoření
uvědoměním se ve vyšších stavech. To je ostatně možné. Soucítěním
lze vzít na sebe utrpení druhého člověka a odčinit je nebo vyžít pře-
nosem vědomí do stavu blaženějšího. Nejednomu z nás se přece při-
hodilo, že se stal zpovědníkem trpícího člověka, který tím, že byl
vyslechnut, pocítil velkou úlevu a snadněji překonal duševní bolesti
nebo krize. Oč více a dokonaleji snímá utrpení a bolesti ten, kdo po-
žívá důvěry jako člověk, znající Ducha a jako učitel osvobozující my-

stické nebo duchovní praxe. Jeho věrní stoupeni důvěrou v něho přenesou na něho své utrpení nebo karmické zatížení a on soustředěním všech sil své duše do sféry volnosti, blaženosti a svobody toto utrpení zničí.

Ježíš tedy odchází. Odchází do sféry neohrazeného vědomí a úplné duchovní svobody. Jako ideál nejvyššího uskutečnění připravuje místo apoštolům, až se k nim ve tvaru jejich vlastního sebepoznání jako duchovních lidí vrátí. Prostřednictvím jejich poznání Nejvyššího principu, který je Ježíšovým domovem, je pak vezme s sebou.

Cestu, kam jdu, znáte.

Tomáš řekne: „*Pane, nevíme kam jdeš; jak můžeme znáti cestu?*“ Ježíš mu odpoví: „*Já jsem cesta, pravda a život.*“

14, 4-6

Apoštolové znali cestu (metodu) vnitřně. To dokazovali tím, že uskutečňovali přikázání, kterých dbal Ježíš. Zevně ji znát nemusili, neboť je to nauka, kterou vysoce vyspělí jogínové svým žákům nepřednášejí. Svým vlivem a příklady je usměrňují nebo nutí přijmout ji jako životní praxi. To je jistě důležitější.

Apoštolům je tedy Ježíš vzorem, jehož následování jim umožňuje poznat cestu nebo nauku. A pokud tímto vzorem někomu zůstává, potud po ní kráčí. Nezáleží při tom na teoretických znalostech. Těch je třeba tomu, kdo kráčí sám. Jemu klade překážky neznalost teorie správného postupu.

Filip řekne: „*Pane, ukaž nám Otce, a to nám stačí.*“ Ježíš mu odpověděl: „*Tak dlouho jsem s vámi a neznáš mne, Filippe? Kdo viděl mne, viděl Otce. Jak tedy můžeš říci: 'Ukaž nám Otce?'*“

14, 8-9

“*Vy hledáte Boha? Nuže! Hledejte ho v člověku! Božství v člověku je zřejmější než v čemkoli jiném!*“ To říká Rámakršna. Tím více však lze hledat Boha v člověku, jenž realizoval nejvyšší mystické ideály a jenž žije v souhlasu s vesmírnými zákony spravedlnosti, se zákony božími. Ježíš, vydává se ze všeho vlastnictví ve vnitřním

a zevním smyslu, žil tedy jako Bůh. Ale tento skutečně božský a božsky žitý život lidé nechápou. Žádají si Boha mocného, který všemu vládne a který při své spravedlnosti přehlíží jejich mravní poklesky a neublíží jim za ně.

Božství je však hodnotnější. Je to středisko, k němuž tihne stvoření, a je to sebeobětování, jímž jsou oživeny jednotlivé kolotající shluky činné síly. Jeho přítomnost v jednotlivostech umožňuje pestré bytí tvarů, stejně jako jím umožňuje poznat nejvyšší stav a realizovat jej.

Žije-li však člověk jako Bůh, je též Bohem. A takoví lidé žili na světě a jistě ještě žijí. Ale svět je nepoznává. Je oklamán lidskou tváří Boha — Boha, který tu jako světec, tu jako hříšník, tu jako asketa, tu jako prostopášník chodí světem. Jen se dívejte pod slupku zevního projevu člověka a uvidíte Boha, nevyvolává-li ovšem ten člověk pouze dojem, že je Satan.

Ardžuna vzýval Sri Kršnu jako Absolutno. Kršna mu řekl: „Pojď se podívat, jak vypadám.“ Zavedl ho na jisté místo a zeptal se ho: „Co vidíš?“ — „Veliký strom“, řekl Ardžuna, „a hrozny bobulí, které na něm visí.“ — „Ne, příteli“, řekl Sri Kršna, „přístup blíže a podívej se lépe: nejsou to moruše, nýbrž nesčetní Kršnové.“ (Evangelium Rámakršny.)

Vpravdě, vpravdě vám pravím: Kdo věří ve mne, i on sám bude činiti skutky, které já činím, ano ještě větší bude činiti. Neboť já jdu k Otci . . .

14, 12

S dobou mystické praxe vznikají karmické zásluhy a jimi se rozmnožují mystické schopnosti a síly. To znamená, že se prohlubuje poznání příčin a zdokonaluje se i sebeovládání. Tak roste moc jogína.

Ježíšův tělesný život byl krátký, proto nedosáhl rozvinutí všech schopností, jež jsou utajeny v lidské bytosti. Jejich rozvinutí je možné, ale pro krátkost života ve formě postoupí zpravidla člověk k dokonalejší tělesnosti; jeho tělo se stává světlým a neviditelným lidským očím.

Praxe je časově velmi dlouhá. Podle nauky jogínů musí člověk cvičit soustředění, odříkání a nelpění nepřerušeně, i když smrt na něm

vykoná své dílo. V tělesném i netělesném stavu a po mnoho století. Při správném odříkání dosáhne pak jogín všech schopností, utajených v lidském těle. Ale to již nebývá člověkem. Je bytostí božskou a éterickou, ale s působením člověka nebo hmotného těla.

Jen málo lidí dosahuje tohoto stupně. Téměř všichni jogínové naší doby, když poznali hru vesmírových sil, odcházejí z lidského těla do těla jemnějšího. Dohánějí je k tomu také veliké obtíže, vyskytující se na cestě poznávání a mravního zdokonalování v naší sféře. Tlak „okolností“ bývá tak strašný, že i poznávající člověk se vzdává způsobu a stavu života dokonalých bytostí s lidským tělem, i když jde o stav hodný dosažení.

Přesto se však čtenáři nemusí domnívat, že útěk do jiné tělesnosti po dosažení poznání je slabost. Mluvil jsem o strašném tlaku „okolností“. Kromě toho znamená útěk do jiné tělesnosti po dokonalém poznání útěk do stavu, jenž sousedí se stavem skutečné dokonalosti.

Milujete-li mě, zachovávejte mé příkazy.

14, 15

Ne tedy projevovat náklonnost k Bohu či k Ježíši vyznáváním. Především jsou činy. Ježíš jednal jistým způsobem a vy, chcete-li si jeho nebo Boha naklonit, musíte jednat jako on. Musíte milovat všechny tvory a z této lásky jim pomáhat, seč jste. Nesmíte se na nikoho zlobit nebo ze zlosti někomu přát zlo. Naopak musíte odpouštět každému, kdo vám ublíží. Kromě toho musíte odpoutat mysl ode všeho, co budí chtíč, a upnout ji jen na duchovní princip v sobě. Tak projevíte skutečnou lásku, i když se nebudete modlit všechno, co vynalezlo církevnictví.

Já budu prositi Otce, a on vám dá jiného Přímluvce, aby s vámi byl na věky, Ducha Pravdy. Svět ho nemůže postihnout, poněvadž ho nezří a nepoznává. Vy jej znáte, poněvadž přebývá s vámi a bude ve vás.

14, 16-17

Vírou, zbožněním a upětím všech duchovních sil člověka nabývá duchovní prvek bytosti konkrétní vyjádření. Někteří mystikové cvičením jógy vyvolají pocit přítomnosti božího „něčeho“, co naplňuje

ovzduší, které je obklopuje. Toto „něco“ působí jako síla boží. A nejen to. Obdrží od něho podněty, rady apod., jež jim ukazují cestu životem.

Dokud žák mystiky má duchovní oporu ve svém tělesném učiteli, může se obávat její ztráty. Je lépe získat přítomnost neviditelné, trvale povznášející moci nevtěleného duchovna, která pak provází člověka stále a za všech okolností. Tibetská mystika mluví o společnosti neviditelných sil, které mohou mystika trvale provázet a budit v něm čisté duchovní vzněty, jimiž se tvoří karma, vedoucí k dokonalosti. Tuto společnost lze získat vyvoláním a podržením vysokého stupně duchovního nadšení, jež mystik postupně chce cítit i v prostoru kolem sebe. Tím se vyvolá magické napětí, do něhož nemůže vstoupit nic jiného než útvar nebo síla nejlepších duchovních kvalit.

Se zřetelem k napětí, obklopujícímu člověka nebo vůbec každou bytost, i k jeho moci vyvolávat nálady a duševní stavy, je možnost vědomého vytváření aury velikým dobrodiním, nebo vlastně největším, jaké v poměru k člověku vesmír poskytuje. Touto možností je totiž bytostem poskytnut prostředek vnitřní ochrany před škodlivými vlivy méně příznivých napětí. Člověk může na základě toho získat společnost, jakou si přeje, a vyhnout se vlivům, jež ho nutí k tvoření nežádoucí karmy.

Ježíš slibuje apoštolům jiného „Příznivce, Utěšitele“. To znamená, že se jeho odchodem otevřela brána ke vstupu ochranné duchovní moci, již si apoštolové svými skutky zasloužili, která se však na ně nemohla snést pro odpor napětí, jaké vyvolával Ježíš svým myšlením, cítěním apod.

Přímluvce pak, Duch svatý, kterého Otec pošle v mém jménu, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.

14, 26

Člověk — duchovní učitel — může svému žáku zjevit mnoho užitečných věcí, ale žák může z toho realizovat jen to, co chápe rozumem. Když však žák svolá povznášející moc nevtěleného duchovna, získal učitele, který mu neustále připomíná jeho povinnosti a téměř si vynucuje jeho správný postoj ke světu i životu. Tak ho vede velmi

rychle k nejvyšší realizaci. Proto velicí mistři umírají, když své žáky seznámili s celou teorií mystické nauky.

Rámakršna mluvil o tom, že duchovní učitel poškodil své žáky, byl-li s nimi déle než stanovenou dobu. Rovněž tak mluvil jeho žák, svámí Vivekánanda. A Ježíš říká, že odchází, aby připravil místo svým učedníkům, a že pro ně vyprosí u Boha seslání Přímluvce, Duha svatého, který jim připomene všechno, co slyšeli od Ježíše a naučí je všemu, co potřebují znát. Ve vyjádření Vivekánandově to značí, že je nutné, aby učitel odešel ve správném čase a „nekazil své žáky“. Neboť když učitel sdělí celou nauku, je žádoucí, aby odešel a učinil místo skutečností prožívání.

To je můj příkaz, abyste milovali jeden druhého, jako jsem já miloval vás.

15, 12

Co je láska? Rodinné souručenství nebo dávání a požadování, s nímž se shledáváme v průměrném manželství? Ne! Obětujeme-li velmi mnoho pro manžela nebo manželku či děti, musíme předpokládat, že to je láska nesobecká, ale nikoli nejvyšší. Nejvyšší láska je obět, již přinášíme ke zmírnění utrpení lidí, kteří s námi nejsou v příbuzenském poměru. Musíte jiným trpícím bytostem přát své nejradostnější prožitky a vnitřní pohodu, které způsobily nejpožehnanější chvíle ve vašem životě. Musíte skutkem i myšlenkou odevzdat jiným bytostem dobro, které vám poskytl osud. To je důkaz, že máte skutečně lásku k jiným bytostem, a to lásku nejvyšší nesobeckou.

Láskou tedy není náklonnost k někomu a potřeba mít to, co milujeme, u sebe pro potěšení. To je jen lnutí a sobectví. Láska dává a obětuje se a zůstává spokojena v konečné opuštěnosti (nepřítomnosti milovaného). Je-li takto žita, ničí pouta, jimiž je nižší já svázáno se světem, postřehovaným smysly.

Již vás nenazývám služebníky, poněvadž služebník neví, co jeho pán činí; vás jsem nazval přáteli, poněvadž jsem vám uvedl ve známost všechno, co jsem slyšel od svého Otce.

15, 15

Správný poměr učitele k žákovi je vyjádřen poměrem přítele k příteli. Jenom v tomto poměru může vzniknout sympatie, která dovolí sdělit vnitřní prožitky i Ducha. Považovat sebe za učitele a žáky za žáky vyvolává niternou uzavřenost žáků, vnitřní odstup od učitele a — pýchu učitele.

Někteří mystikové se obestírají ovzduším vznešenosti nebo se snaží vzbudit takový dojem. Je to nepochopení požadavků duchovních nauk, pokud to ovšem není kaz povahy, jež studující jógy neodstranil. Duchovně nejlepší a nejosvícenější lidé budili dojem nejtěsnějšího vztahu k obecným lidem. Způsobil to jejich soucit s trpícími lidmi a snaha pomoci jim. Soucit a snaha pomoci upoutaly jejich zájem na svět lidí obecných a prohlubovala se osvobozující láska i hluboké poznání.

Duchovnímu životu nelze snadno rozumět, leda by člověk nezájatě pozoroval pohnutky, jež ho vedly k vykonání určitého činu. Pak by mohl zjistit, že odstup od lidí byl třeba vyvolán strachem před konflikty nebo vůbec snahou vyhýbat se střetnutím, jaká vyvolává činný život. Nebo by poznal, že ho k účasti na činnosti vedlo správné poznání. A co víc! Účastí na činnosti nemusí být hluboké vnitřní osvětlení zničeno; ba vnější činnost vůbec nemusí být překážkou na cestě přímé realizace nejvyššího ideálu duchovních nauk. Krásný příklad dává Vivekánanda. Přesto, že byl velmi činný a zajímal se o osudy své země a o utrpení svých krajanů, přece zemřel v záchvatu Kundaliní-šakti.

Z lidí, orientovaných na duchovní zájmy, se ti nejpokročilejší také neobávali připoutanosti, jakou někteří mystikové vidí v účasti s bolestmi trpících lidí. O Rámakršnovi můžeme číst, že se velmi věnoval svým žákům a trpícím lidem, a přece svět neměl pout, kterými by ho k sobě připoutal. Rámakršna dával světu jenom svou činnost, a to bez nezdravého postoje toho, kdo se cítí povznesený nad tím, komu má poradit nebo prokázat něco dobrého. Proto nemohl být ani stržen, ani spoután. Mohl být jenom zářným příkladem jako Ježíš, který považoval apoštoly za své přátele.

Kdybyste byli ze světa, svět by miloval to, co jest jeho. Že však nejste ze světa, ale já jsem vás vyvolil ze světa, proto vás svět nenávidí.

15, 19

Svět nemá rád ty, kdo se k němu obracejí zády a snaží se odstranit ze sebe vše, čím jsou ke světu připoutáni. Vidí v nich nepřátele, kteří jej ničí tím, že potlačují všechno (vzněty apod.), co pochází ze světa.

Svět má rád lidi, kteří jej milují, poutají se na něj a propadají všem vznětům, jimiž s ním obnovují spojení. Tito miláčkové světa nejsou opravdu nikdo jiný než lidé, u nichž dosud nevyvstala myšlenka na blaho bytosti nelpící. Lidé, kteří svými zájmy skáčou z jedné smyslové věci na druhou, jako motýli přelétávají s květiny na květinu. Kdyby se jen na okamžik zahleděli ke skutečnostem vnitřního života, již by vznikly třecí plochy v jejich vztazích ke světu a tím i pokles jejich obliby ve světě.

Ježíš opravdu nebyl z tohoto světa. Všechny jeho zájmy se obracely ke skutečnostem vyšším, a proto nemohl mít v tomto světě přítele. Jak ho potom měli mít apoštolové, kteří Ježíše následovali? Ale takovým lidem již tolik nezáleží na ztrátě obliby ve světě. Žijí radostný, ba blažený vnitřní život a v těchto radostech se utápí každá event. nepřízeň světských lidí.

Budou vás vylučovati ze synagog; ano blíží se hodina, že, kdo vás zabije, bude si myslit, že tím prokazuje službu Bohu. To vám budou činit, poněvadž nepoznali Otce ani mne.
16, 2-3

Hubit jinověrce bylo vždy považováno za opravdovost v náboženském zanícení a za hlubší oddanost k Bohu, jako se dnes považuje za vysokou mravní kvalitu hájení materialismu proti názo-ru duchovnímu. A přece všechna ta náboženská přesvědčení, rozdílná a spolu bojující, se neopírají o poznání skutečnosti, již nazýváme Duch boží nebo Bůh nebo andělé či jinak. Nemají dokonce žádný vliv na vnější osud. Bojuje vlastně domněnka s domněnkou, že právě toto náboženství je posvěcené Bohem a ono že je blud, který musí být zničen. Není ani stopy po snášlivosti a pochopení kladných hodnot druhého člověka, pochopení, jež je vlastní vesmírnému náboženství. Je jen boj fanatiků a sobců, lpících na svém malém světě. A všechen tento fanatismus a všechno toto sobectví se dovolává Ježíše, jenž miloval všechny protiklady

a uváděl je v soulad láskou. Ale nedovolají se ho! Nesnášenlivostí budou lidé nuceni k tomu, aby jednali, mysleli a uvažovali tak, že půjdou do Temnoty, i když jejich ideálem bude Ježíš. Vždyť přece sám zřec se tím upíná na temnotu nespravedlivého individualizování svého já.

Je žádoucí mít oči otevřeny! Život a jeho emanace jsou činnost, která je víc než víra. Upřímnost a opravdovost je víc než to, když uznáme některé církevní učení za učení pravé. Proto může člověk, vlašný v církevním učení, dosíci hlubší duchovnosti, jestliže jen dbá harmonického vyzařování. Naopak může člověk, dbalý předpisů náboženské nebo duchovní nauky, upadnout do pekel, pokud jeho skutky byly diktovány tendencemi k mentální individualizaci v bytostném světě. Neboť nejvyšší spravedlnost odměňuje ohled na celek jako na jednotu nejvyšším dobrem. Ve zlo nechává správně propadnout i dobro, jež člověk prokazuje s ohledem na posílení vnitřní odluky jednotlivců od celku.

Ale to jsem vám mluvil, abyste si, až se přiblíží hodina toho, vzpomněli na to, že jsem vám to řekl. Od začátku jsem vám to neříkal, poněvadž jsem byl s vámi.

16, 4

Dokud byl Ježíš s apoštoly, vysvětloval jim všechno, co se vztahovalo k jejich každodenním osudovým příhodám. Když měl odejít, předpověděl jim, co přijde, až půjdou cestami Ducha samotni, aby je podpořil vzpomínkou na předpověď. Neboť zlé události mohou klást veliké požadavky na jejich sílu a víru, jež je udržují na cestě Ducha. Bylo nutno upozornit je na to, že lidé, kráčející cestami Ducha, bývají pronásledováni se zanícením, které je opravdové a upřímné, jako by bylo ze samého Boha. Pak teprve bylo možno očekávat, že se apoštolové nad těmito fakty nebudou pozastavovat a půjdou za svým cílem bez vnitřního pohnutí. Správně založený duchovně pracující člověk totiž uvažuje o reakcích světa jako o reakcích z Boha, jsou-li ovšem provázeny opravdovostí a upřímností; to ho někdy zdržuje na cestě k duchovnímu cíli.

Já jsem tebe oslavil na zemi, když jsem dovršil dílo, které jsi mi dal, abych činil. Nyní oslav ty mne, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe, dříve než svět povstal.

17, 4-5

Ježíš zjevil Boha na zemi svým konáním a ctnostmi. Za to žádá od Boha oslavení ve smyslu slávy Slova, již mělo dříve, než byl stvořen svět. Po stvoření světa nezdá se mít Logos tutéž slávu, jako předtím, neboť jeho velkolepé rozdužení ve tvary upoutává pozornost víc než sám Logos.

Prosím za ně. Neprosím za svět, ale za ty, které jsi mi dal, neboť jsou tvoji.

17, 9

Dobře rozeznávající a s kosmickým duchovním Já spojený adept chápe, že svět a jeho obyvatelé jsou správně karmicky zařazeni a že se tudíž nepotřebují duchovně probudit, aby dosáhli úplného vnitřního uspokojení. Ale ti, kdo pochopili pomíjivost všeho stvořeného, a proto hledají trvalejší hodnoty, je najdou jen v odpoutanosti od světa. Proto potřebují pomoc dobrého osudu, za nějž Ježíš prosí Boha.

Ježíš tedy — ani žádný jiný adept — neprosí za lidi, kteří hledají naplnění svého života jen v pomíjivých hodnotách. Takové vychovává sám život a vyslyšená prosba za jejich vysvobození z pout pozemskosti by mohla být jenom nemístným, ba škodlivým zásahem do jejich osudu. Takoví lidé svým lopocením ve hmotě nasbírají dost životních zkušeností, jež je poučí o pomíjivosti stvoření. Pak sami od sebe vstoupí na cestu Života, která je dnes pro ně marným abstraktním snažením. Život je totiž tření, které se věčně klamanému a ulpívajícímu člověku znechutí. Proto jednou zatouží po klidu. Ale jeho touha už nebude mátožná. Bude poznamenána usměrněním sil duše k duchovnu nebo jinak vstupem na cestu duchovnosti. Potom již bývá na místě prosba (nebo spolupůsobení) adepta, aby se skončilo neusměrněné snažení, které je charakteristické při duchovním postupu člověka, ulpívajícího na hmotě.

Prosím nejen za tyto, nýbrž i za ty, kteří pro jejich slovo věří ve mne: ať všichni jsou jedno.

17, 20

Ježíš pamatuje i na ty, kdo jsou karmicky zralí pro praktické zduchovnění svého bytí odříkáním (odpoutáváním) a kteří vstoupí na tuto cestu, jakmile o ní uslyší. Proto jsou užiteční ti, kdo na cestu vstoupí, i ti, kdo je na tuto cestu uvedou. Ježíš prosí za oba druhy lidí.

Otče, chci, abys to, co jsi dal mně, dal i jim, aby, kde jsem já, i oni byli se mnou a patřili na mou slávu, kterou jsi mi dal, poněvadž jsi mě miloval před založením světa.

17, 24

Bůh-pozorovatel může inklinovat jen k nejvyšší emanaci bytí, ke kristovské přirozenosti, tj. k centru, soustředujícímu činné, vybuchující Světlo. Ježíšovým přáním bylo, aby je apoštolové spatřili. Spatřením Světla se poznává vznik příčin podmiňujících trvání všeho, co existuje, a najde se i správný poměr k tomu, co nazýváme Bohem. Neboť není snadné pochopit všechny „přirozenosti“, nacházející se ve vesmíru.

Vyšel tedy Pilát k nim a řekl: „Jakou žalobu máte proti tomuto člověku?“ Odpověděli mu: „Kdyby to nebyl zločinec, nevydali bychom ti ho.“

18, 29-30

Průměrní lidé se vždy příkře staví proti tomu, kdo nejde po vyšlapaných cestách. I když poznání takového člověka souhlasí se zákony logiky, průměrní lidé přece hájí vžitá a ustálené názory. Nové poznatky totiž zpravidla odbourávají něco z toho, na čem duše člověka z pohodlnosti lpí, místo aby přezkoušela kvalitu toho nového.

Ježíš byl nazván zločincem. Z hlediska těch, kdo proti němu vedli žalobu, jím byl. Vždyť přece odhaloval jejich duchovní bídu, již zplo-dilo lpění na tělesném životě. Jedno nechtěli odstranit ani druhé přiznat. Chtěli spíš slyšet chválu na svůj život, aby se nemusili obávat nebezpečí zatracení, které jim ze lpění hrozilo. Tím se ovšem nepří-

jemná skutečnost nesprovodí ze světa. Věc je třeba řešit. Zabití světce je jen další nová položka na kontě dluhu světa.

Pilát se vrátil do pretoria, zavolal Ježíše a řekl mu: „Jsi židovským králem?“ Ježíš odpověděl: „Říkáš to sám ze sebe, či ti to řekli jiní o mně?“ Pilát odpověděl: „Což jsem já Žid? Tvůj národ a velekněží mi tě vydali. Co jsi spáchal?“

Ježíš odpověděl: „Mé království není z tohoto světa. Kdyby mé království bylo z tohoto světa, moji služebníci by zápasili, abych nebyl vydán Židům. Ne, mé království není od tud.“ Pilát se ho tedy zeptal: „Přece jsi tedy králem?“ Ježíš odpověděl: „Ty sám říkáš, že jsem králem. Já jsem se k tomu narodil a k tomu jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas.“ Pilát mu řekl: „Co je pravda?“

Po těch slovech Pilát znova vyšel k Židům a mluvil k nim: „Já na tom člověku neshledávám žádné viny.“

18, 33-38

Považujeme-li nejvyšší principy za vůdčí elementy a připustíme-li, že Ježíš je realizoval, pak ho můžeme považovat za krále stvoření. Ale realizace nejvyššího prvku je doposud stavěna na místo podřadnější. Před nimi se staví skutečnost smyslová. Tím se lidstvo odvrací od vyšších skutečností a chápe se skutečností pomíjejících; z toho pramení mnoho bolesti.

Pilát byl také ošálen zdánlivou mocí vnějšku. Viděl přemožení krále duchovna hrubou mocí světa a neodpustil si pokoušet Ježíše tvrzením, že pravda je vratký pojem, když ovládající moc musí ustupovat nebo podlehnout moci nižší, která je před tváří Pozorovatele pomíjející. „Co je pravda?“ Otázka, na kterou obecnému člověku odpovídá skutečnost, že pravdou je moc. Osvícený člověk však ví, že pravdou je uplatňující se subjektivní skutečnost a pravdivé popisování věcí, jak je chápe ten, kdo o nich mluví. To je ovšem na naší úrovni. Na vyšší úrovni je pravdou, že všechno projevené je škodlivé duši, protože je pomíjející a svou povahou vyvolává utrpení. Nepravdou je úmyslné popisování skutečností jinak, než je chápeme, a tvrzení, že na nás mají jiný vliv, než skutečně pociťujeme. Přesto však musíme přiznat, že pravdou je i mocí prosazený určitý názor.

Všechno je tedy relativní. To však neplatí jenom na naší zemi. Relativita vládne i světu vnitřnímu. Jsou např. lidé, kteří nedovedou přemoci vliv pomíjejícího já; pro ně je pravdou, že příroda má absolutní moc. Jsou však i takoví, kteří ovládají všechno, čím na ně toto já působí; pro ty je pravdou, že lidská moc je větší než moc přírody.

V ezoterním učení Indů se mluví o tom, že bytost, která ovládá všechny vzněty osobního já, ovládá i přírodu. Jako taková již může dát přírodě nový řád a nové zákony. Stará pravda se tím tedy stala lží. Proto je možno předpokládat, že relativita je přirozeností stvořeného a vymezeného světa. Sledujme jen ezoterní náboženskou nauku. Podle ní jsou nebe, pekla a očistce jen jistou formou prvků, totiž vody, země, ohně a vzduchu. V nich existují věčné ráje a nebe blažeností podle prvků.

V čisté formě prvku vzduch najdeme nebe nejsvětější; v čisté formě prvku oheň nebe nejmocnějších. V čisté formě prvku voda nebe nejvyšší pocitové blaženosti; v čisté formě prvku země všechny ráje.

V přirozené formě prvku vzduch najdeme světy bytostí vzdušných, jež jsou na jedné straně téměř andělské a na druhé straně bytosti, které vyvolávají děs svým zjevem. V přirozené formě prvku oheň žijí jednak krásné bytosti, které se snášejí a milují, jednak bytosti, jimž jde hlavně o uplatnění moci a vůle. V přirozené formě prvku voda najdeme jednak víly, jednak zvířata a bytosti, jež neustále propadají vášním. V přirozené formě prvku země najdeme jednak lidi, jednak některá zvířata i astrální bytosti, které zuřivostí nahánějí strach. V nízké formě prvku vzduch najdeme pekla, v nichž trpí bytosti mrazem, představami, falešnými domněnkami, a bytosti zlovolné, které nahánějí strach náhlými změnami tvaru. V nízké formě prvku oheň najdeme pekelníky, kteří velmi trpí přeludy palčivosti. V nízké formě prvku voda najdeme nezřetelné mátohy, které brzy zanikají. V nízké formě prvku země najdeme tupé a zlovolné d'ábly a ošklivé zjevy, trpící těžká muka.

Uvážíme-li to, je nám zjevná relativita samé jsoucnosti tzv. skutečného světa. Týž prvek a přece několik tvářností. Proto není snadné vystihnout smysl slova „pravda“.

Vešel zas do pretoria a zeptal se Ježíše: „Odkud jsi?“ Ale Ježíš mu nedal odpovědi. Pilát mu řekl: „Nechceš se mnou mluvit? Nevíš, že je v mé moci propustiti tě neb ukřižovati?“ Ježíš odpověděl: „Neměl bys nade mnou pražádné moci, kdyby ti nebyla dána shůry. Proto větší vinu má ten, kdo ti mě vydal.“

19, 9-11

Průměrný člověk se domnívá, že dělá, co chce, a zatím jsou jeho rozhodnutí podmíněna tolika činiteli, jimž nemůže vzdorovat, že o jeho svobodě v rozhodování nelze vůbec mluvit. Některé skutky jsou určovány touhou po moci, jiné vášněmi a opět jiné vnějšími příčinami.

Řeč o svobodě konání je tedy prázdné tlachání. Ale svět si v prázdném mluvení libuje. A není tak kritických lidí, kteří by dovedli vážít obsah řeči. Téměř každý věří tomu, co se právě prohlašuje, aniž si vzpomene na pochyby včerejška a posoudí neproveditelnost toho, co se prohlašuje zítra.

Jsme všichni otroky karmy. Což dovedu uzнат kladné hodnoty zápasu o své lepší osudy ve světě a zavrhnout jógu, již se vytváří pocit radostné nespoutanosti? Nebo naopak: dovede otrok touhy po svém uplatnění zanechat tohoto boje a věnovat se duchovně osvobozujícím meditacím? Každý jde cestou, již mu vytkly vibrace z dříve vykonaných skutků a jen mocný dojem, jež vyvolává někdo jiný z moci duševní nebo duchovní příbuznosti, může jeho pozornost obrátit jiným směrem a tím začít novou cestu životem. Jinak je celé lidské konání vyjádřením toho „musím“, jemuž se nelze snadno vzepřít. Tak zlý i dobrý, ctnostný i nemravný člověk, hrdina i zbabělec atd. jsou jimi z největší části pro to „musím“, na něž bláznivý svět rád zapomíná.

Když to řekla, obrátila se a vidí státi Ježíše, ale nevěděla, že je to Ježíš. Ježíš jí řekne: „Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš?“ Ona si myslila, že je to zahradník, a řekne mu: „Pane, jestliže tys jej odnesl, pověz mi, kam jsi jej položil, a já si jej vezmu.“ Ježíš jí řekne: „Maria!“ Obrátí se a ona zvolá hebrejsky: „Rabboni!“ — to znamená „Mistře!“

Ježíš jí řekne: „Nedotýkej se mne, neboť jsem ještě nevystoupil k Otci. Ale jdi k mým bratřím a řekni jim: 'Vystupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a Bohu vašemu'.“

20, 14-17

Zase zmínka o tom, jak velmi se Ježíš změnil po svém zmrtvýchvstání. Ani Maria ho nepoznala, dokud nepromluvil, resp. dokud se nenechal poznat jistým vyjádřením nebo působením. Kromě toho je zajímavé, že se Ježíš varoval tělesného dotyku. Proč?

Ježíšovo nové nesmrtelné tělo bylo hned po jeho zmrtvýchvstání příliš jemné a citlivé. Musilo dříve uzrát při soustředění duševních sil na nejvyšší jsoucno. Ježíš se musil ve svém novém těle ponořit ještě jednou (duševně) do Nepohnutelného; pak již snášel reakce dotyků jiných (hrubých) těl. Tím se stal mistrem, který může žít věčně v bytostném zjevu nebo těle.

Člověk má opravdu veliké možnosti. Je jen třeba studovat bytost soustředováním duševních sil a potlačováním duševní činnosti. Tím se z bytosti učiní předmět studia, který o sobě poví člověku všechno, co skrývá. Jen vytrvalý musí být. Musí vylučovat všechny krásné a povznášející vzněty a sebe učinit předmětem bádání, i když se vnučují krásné, dosud nepoznané prožitky. Neboť nejvyšší poznání je nade všemi prožitky. Rozřeší všechny problémy a nechá prožít neztrácející se blaženost duševně odpoutaného člověka. A když po mocném zastavení duševní činnosti drží jogín nepohnutelnost podle své libosti, okusí nesmrtelnost.

Po těch slovech na ně dechl a řekl jim: „Přijměte Ducha svatého.“

20, 22

Kdo se duševně ztotožnil s Nejsvětějším principem, může vdechovat svatého Ducha. Neboť Duch svatý je vzduch, který lze stále vdechovat.

Ježíš mu řekne: „Poněvadž jsi mě viděl, uvěřil jsi. Blaženi jsou, kteří uvěřili, ač neviděli!“

20, 29

Každému člověku, který chce jít cestou mystického zdokonalování, se nenaskytne příležitost hmatatelně se přesvědčit o zázracích praktické mystiky, jako se stalo Tomášovi. Z toho vzniká nedůvěra, která člověka olupuje o snadné uskutečnění nejvyšší mety praktické mystiky. Začátečník je téměř vždy odkázán na víru ve tvrzení mystiků, kteří uskutečnili nejvyšší stav, nechce-li ovšem věřit v prolhanost všech, kdo píšou o mystice. Víra je pro něho jediná pochodeň, kterou si může svítit na temnou cestu vnitřního zdokonalování. Všechno se však končí. Upřímně se snažící člověk dosáhne jednou zkušeností nebo výsledků, jež jej posílí a dovolí mu zcela nezaujatě posoudit všechna tvrzení, týkající se těchto věcí — bude-li ovšem dost nezaujatý.

Je nutné vědět, že všechno probíhá cestami vývoje. Při vstupu na Cestu musíme počítat jen s vlastní silou a vírou. Později však naše nadšení podpoří zkušenosti a prožitky ze světů nadmyslových a mimosmyslových. Nejdůležitější však je zostřování postřehu. Člověk pozoruje stále lépe, dokonaleji a hlouběji, až pronikne za práh světa smyslově postřehnutelného. Ocitá se v novém světě, v němž a z něhož může pozorovat mnoho zajímavého. To ho podpoří na mystické cestě.

Když posnídali, praví Ježíš Šimonovi Petrovi: „Šimone, synu Janův, miluješ mě víc než ostatní?“ Odpoví mu: „Ano, Pane; ty víš, že tě mám rád.“ Řekne mu: „Pas mé beránky!“ Zeptá se podruhé: „Šimone, synu Janův, miluješ mě?“ Odpoví mu: „Ano, Pane, ty víš, že tě mám rád.“ Řekne mu: „Bud’ pastýřem mých ovec!“ Řekne mu po třetí: „Šimone, synu Janův, máš mě rád?“ Petr se zarmoutil, že se ho po třetí ptal: „Máš mě rád?“ I řekl mu: „Pane, ty víš všechno; je ti známo, že tě mám rád.“ Ježíš mu odpoví: „Pas mé ovečky.“

21, 15-17

Proč Ježíš žádal třikrát na Petrovi, aby ho ujistil o své lásce? Aby se ujištění stalo dokonalým souhlasem, musí být vyjádřeno nejen ústy, nýbrž i nitrem (srdcem, citem). Teprve po třetí vložil Petr do svého ujištění největší opravdovost, jíž byl schopen. To je potvrzeno

slovy „Petr se zarmoutil“. Tím vytvořil magickou spojitost mezi sebou a Ježíšem, která byla zárukou, že bude konat to, co od něho Ježíš očekával.

Ujistit někoho o náklonnosti, o převzetí nějakého závazku nebo o snaze jít po mystické cestě, dokud nedosáhne nejvyšší možné výsledky, má být magický úkon, jímž navazujeme na Uskutečnění. Navázáním na Uskutečnění vytvoříme předpoklad, že nesejdeme s nastoupené cesty. Proto je třeba slíbit samým nitrem, to je citem, srdcem. Pak se opravdu uplatní heslo „chtít znamená moci“.

Jelikož má takovéto ujištění tak rozhodující význam, je žádoucí, aby bylo dáno po zralé úvaze a aby bylo dbáno opatrnosti v ujišťování (rozhodování). Neujišťujme nikoho (ani sebe), že půjdeme po vratkých cestách uskutečňování neuvážených ideálů, i když „slabá chvíle“ takové rozhodnutí vnucuje. Rozhodnutí často dokazuje otroctví vzhledem k protichůdným ideálům.

Vpravdě, vpravdě ti pravím: Dokud jsi byl mladší, opásával ses sám a chodil, kam jsi chtěl. Až však zestárneš, vztáhneš ruce a jiný tě opásá a povede tě, kam nechceš.

21, 18

Mluví se o Petrovi. Jeho svoboda není taková, aby mohl být neukázněný a poslouchat hlas osobního já. Musel poslouchat hlas Všejá a pracovat k dobru všech bytostí. Nebylo mu dovoleno dělat něco pro své osobní pohodlí, jak se to děje u obecného člověka. To znamená, že budou zklamáni všichni, kdo se chápou mystiky proto, aby mohli dokonaleji vyhovovat svým lidským touhám připravit si co nejvíce výhod.

Kdo chce zdolat vrchol mystické stezky, musí udusit každý šepot svého nižšího já. Musí žít zcela neosobně a pokud je puzen k práci, musí ji konat k dobru všech bytostí. Teprve ve stavu dokonalého odosobnění se dotkne vod nejduchovnějšího Já. Pak se mu otevře smysl pro pochopení všeho dění. Poznává, že činnost má člověka vyvádět z utrpení a otroctví a nikoli jej do něho hlouběji ponořovat ohledem na osobní já. Potom najde způsob, jak přerhat pouta, jimiž je vázán na svět a na jistá dění. Je to výsledek, jenž se jistě zdá být uskutečnitelný, ale doopravdy je to dokonalá duševní rovnováha, již

je schopen jenom málokterý člověk. Tuto rovnováhu nelze totiž zaměňovat za povrchní rovnováhu založenou na útěku od silových tření; adept vždy vyrovnává vše, co na něho působí a co se ho dotýká. Tím se stává pánem sebe a analogicky i vesmíru; pánem, který je vázán zákonem, nutícím ho pracovat v intencích Nejvyšší vůle, vůle všech bytostí. V této práci je utajena neustálá obnova (udržování) neosobního života, jímž se zase prodlužuje blaženost.

Petr se obrátí a vidí, jak za ním jde učedník, kterého Ježíš miloval, který také u večeře spočíval na jeho prsou a zeptal se: 'Pane, kdo tě zrazuje?'; jak jej Petr uvidí, otáže se Ježíše: „Pane, co bude s tímto?“ Ježíš mu odpoví: „Chci-li, aby tento zůstal, až přijdu, co tobě na tom záleží? Ty mne následuj!“

Toto slovo se rozšířilo mezi bratřími, že onen učedník nezemře. Ale Ježíš mu neřekl, že nezemře, nýbrž: 'Chci-li, aby zůstal až přijdu, co tobě na tom záleží?'

21, 20-23

Mluví se o Janovi. Podle povahy evangelia byl velmi vyspělý, byl rádža jogín i džňána jogín, čímž mu byla poskytnuta možnost dosáhnout vyššího stupně ve zvláštностech jógy.

Slovy: „Chci-li, aby tento zůstal, až přijdu“ se Ježíš zmiňuje o Janově nesmrtelnosti v těle, předpokládáme-li ovšem pozdější Ježíšův příchod na svět. Jelikož nesmrtelnost je podle duchovních nauk dosažitelná a dokonce jsou k tomu účelu jogínům poskytnuty jisté pokyny, zmíním se o nich.

Nesmrtelnosti je možno dosáhnout soustředěním mysli a pozornosti, jistými polohami a vedením dechu. Účelem těchto úkonů je otevření středisek nahromaděné životní síly a otevření průchodů pro vstup kosmické psychické energie, aby se životní síly v těle mohly stále vyměňovat a tím aby se zabránilo vlivu času.

Vstupní branou kosmické psychické energie je brahmárandhra, Brahmova dutinka na patře v ústech. Ta však je obvyčejně uzavřena. Klíč k jejímu otevření je ve spodní části těla, kde sídlí ohnivá energie, zvaná hadí síla neboli Kundaliní. Jí je nutno pohnout, aby vstoupila do hlavy a otevřela průchod kosmického dechu. Jogín jí pohne zkrřížením nohou, vedením dechu a soustředěním.

Zkřížení nohou vyvodí tlak na střediska životní energie v nohou. Tím je tato energie donucena opustit své místo a stoupá vzhůru. Musí se však dbát toho, aby tato energie nevstoupila přímo do břicha, neboť by to mělo za následek zcitlivění, jímž někteří lidé bývají informováni o některých událostech ve vzdálených místech správnými předtuchami, čili stanou se jasnocítcími. Tato energie musí narazit na středisko ležící při východu pánevním a na středisko v kostrči. Podle tvrzení jogínů tam sídlí síla hádka Kundaliní.

Jakmile narazí energie středisek v nohách na středisko síly Kundaliní, přiměje ji k postupu páteří vzhůru k dalším střediskům. Nyní však již musí spolupůsobit soustředování duševních sil vůlí a analytické pozorování a třídění duševních stavů, aby byl udržen jeden žádoucí stav. Tím síla Kundaliní nebude moci vyvolat změnu rozumného člověka ve fanatika a blouznivce (ovšem fanatika a blouznivce podle lidského soudu).

Účelem vedení dechu je rytmus a harmonie duševní a tělesná, což je zase prostředkem k zachycení jemných změn stavů, vyvolaných dotykem Kundaliní s čakrami. Soustředění má na delší dobu upevnit nebo zadržet stavy, vyvolané Kundaliní; poloha má napomáhat k udržení otevřených středisek v nejspodnější části těla a v nohách. Proto se těchto cvičení nelze vzdát.

Stoupá-li již síla Kundaliní, podporovaná správnou polohou, soustředěním a dechem, vyvolává jisté subjektivní zkušenosti; začínají stoupáním vnitřního neklidu, který se rozvíjí do depresí, dotyků, vzrušení a jiných příjemných i nepříjemných stavů. Končí však zvláštním stavem, který hned popíši.

Již za neklidu, lomozu a jiných pocitových stavů lze zjišťovat, že se dostávají příjemnější zkušenosti. Nadšení, klid a příjemné prožitky dotyků vrcholí ve stupňování magické moci až ve vtoku kosmické životní síly do těla hlavou.

Když síla Kundaliní prorazí temenem, pociťuje jogín, jak vtéká osvěžující a čistá kosmická energie do těla. Energie, odstraňující malátnost a dispozice k tělesnému úpadku. A když jogín udrží „otevřenou páteř“, počne létat pták Kundaliní vzhůru a dolů páteří, vyháněje smrtelnost. Jogín pociťuje vtékání osvěžující energie zdmi svého těla a kosmickou sílu poznávání hlavou, aby po event. potlačení projevů vyhraněného já se mohl dotknout vod nesmrtelnosti.

Stav nesmrtelného člověka je zvláštní. Pociťuje ve svém těle vítr, jenž rozhání všechny shluky, tvořící vyhraněné jáství, které zakládá smrtelnost. V zádech příjemně chladí a hlava zůstává čistá a bezstarostná. Jen občas dochází k jistým příjemným vytržením, jimiž jogín dospívá k mnohým dobrým poznatkům. A nezáleží-li jogínovi na ničem jiném, může žít v tomto stavu bez přihlížení k času, který je umíráním.

Jest ještě i mnoho jiného, co Ježíš učinil; kdyby to bylo napsáno jednotlivě, myslím, že by svět nemohl obsáhnouti knih o tom napsaných.

21, 25

Slávu duchovna, ztělesněného v Ježíši, nemůžeme tedy vypátrat z Písma. Více je toho, co zůstalo utajeno, neboť by se tomu nemohlo věřit. Zjeveno bylo jen to, co může rozum přijmout. Ostatní by bylo příliš těžkou zkouškou pro logiku. O tom se může přesvědčit každý, kdo jde cestou skutečné realizace. Prožije prazvláštní věci (ovšem prazvláštní z lidského hlediska), jež nebude moci vyjádřit, i když bude vysokým mistrem slova. A jeho samého budou záznaky překvapovat na každém kroku . . .

SKUTKY APOŠTOLŮ

Odpověděl jim: „Není vaše věc znáti časy nebo doby, které Otec určil v své vlastní síle . . . “

1, 7

Mystik má žít v zahloubanosti a v zahloubanosti konat své dílo zevní i vnitřní. Touhou po poznání podrobností ničí svou zahloubanost a naplňuje mysl tím, co se před tváří Všejá zdá malicherné. Proto pracujte a nestarejte se o čas. Všechno přichází ve své době.

Najednou se ozval z nebe zvuk, jako když se žene prudký vítr, a naplnil celý dům, kde seděli; objevily se jim jazyky, jež se dělily jako plameny a na každém z nich se usadil jeden, a všichni byli naplněni Duchem svatým; i počali mluvit jinými jazyky, jak Duch jim dával vyjadřovati se.

2, 2-4

To je manifestace svatého Ducha, který dovoluje ustálenému nitru zjišťovat myšlenky a odpovídat na ně v řeči člověka, o jehož myšlenky jde. Touto schopností jsou obdařeni všichni vysoce vyspělí jogínové a mystikové. Skutečnost dokonalého vidění to ovšem nevyklučuje.

Slunce se obrátí v temnotu a měsíc v krev, než přijde veliký a slavný den Páně.

2, 2

Slunce je symbolem vědomí a osobnosti; měsíc symbolem těla, mysli, citu a vnímání. Tento výrok tedy značí zánik individuality v těžké očistné zkoušce, která člověka povznáší k výšinám mystického života.

Ve sféře skutečného bytí jde o dobu, kdy převládnu jiné životní podmínky na zemi nebo ve vesmíru. Můžeme totiž předpokládat, že po zániku dnešní tvářnosti nebeských těles budou určovat jednání lidí jiní činitelé. Nyní jsou lidské skutky zrcadlením karmy v hrubé síle hmotných nebeských těles.

Po zániku světa stagnujících počitků budou lidé lépe žít. Nebudou

lpěním rozmnožovat zlo, ale žít v oběti, která je božím požehnáním. Potom jistě bude vládnout Bůh, jako nyní vládne sám ďábel.

Každý, kdo vzývá jméno Páně, bude zachráněn.

2, 21

Vidím zde obdobu tvrzení Mahánirvánatantry, v níž praví bůh Šiva, že v černém věku (kali juga), v němž ostatně právě žijeme, bude účinné pouze konání kaulika. To znamená, že jde o údobí, v němž stav kosmického napětí připouští jenom upřímné vzývání Boha nejlepších vlastností, ale nikoli metodický postup velikých jóg. Lidé v černém věku nemají tolik mravní síly ani dost dlouhý život, aby mohli jít cestou velkých jóg. Náhradou jim je možnost snazšího dosažení realizace vzýváním.

Ale vy jste se odřekli muže svatého a spravedlivého, a vyprosili jste si milost pro lupiče . . .

3, 14

To je zmínka o žádosti Židů, aby jim Pilát propustil Barnabáše, kdežto Ježíše aby ukřižoval. Světší lidé budou vždy žádat spíš toho, kdo je z nich, než toho, kdo jde cestou sebeobětování. Žijí přece smrtelným věcem. Člověka povznášejícího se k nesmrtelnosti vzdáváním se smrtelných věcí pokládají za svého odpůrce. To platí i pro dnešek.

Bůh však takto splnil, co předpověděl ústy všech proroků, že totiž jeho Kristus musí trpěti. Čiňte tedy pokání a obraťte se, aby vaše hříchy byly smazány, aby vám nastaly doby oddechu před tváří Páně a aby Bůh poslal dávno pro vás určeného Krista Ježíše . . .

3, 18-20

Tato omluva byla na místě, přihlížíme-li k předpovědi o Ježíšově utrpení. Přesto se však neměli lidé propůjčit k vykonání ortelu, který byl vynesena nad Ježíšem samým osudem. Prokázali tím, že chovají v sobě sklony k vraždě. Proto je Petr upozorňuje na to, aby žili v pokore a zahloubanosti a mohli tak přijmout vyšší duchovní vlivy, které je ještě více očistí.

Tu Petr, naplněn Duchem svatým, jim odpověděl: „Vy přední mužové lidu a starší! Jsme-li dnes před soudem vyslýcháni pro dobrý čin na nemocném člověku, kým byl uzdraven, budiž vám všem a veškerému izraelskému lidu známo, že ve jménu Ježíše Krista Nazorejského, kterého vy jste ukřižovali, kterého však Bůh vzkřísil z mrtvých, tento člověk stojí před vámi zdravý.“

4, 8-10

Apoštolové uzdravovali nemocné ve jménu Ježíšově. To je ovšem možné. Vždyť v něho věřili tak, že jim byl Bohem, jenž vyzařoval zvláštní moc a síly. Zdůrazňuji však: zbožněním se může stát svatou i nejméně božská skutečnost. Záleží tedy na člověku, na jeho víře, představě nebo domněnce.

Když se pomodlili, zatřásl se to místo, kde byli shromážděni a všichni byli naplněni Duchem svatým a mluvili slovo Boží směle.

4, 31

Přijetím nebo vstřebáním svítícího Ducha může dojít k zvláštním fyzikálním jevům. Z vnitřního hlediska je totiž vstřebání svítícího Ducha moc, síla nebo tíže, již mrak, nazývaný země nebo fyzická příroda, snadno neodolá. Hmota je totiž příliš průlinčitá a neodolná, aby mohla překonat nebo vyvažovat prudké, a proto silně zhutnělé, třebaže z našeho hlediska nikoli fyzické světlo.

Když Ananiáš slyšel tato slova, padl a zemřel. Na všechny, kteří to slyšeli, padl veliký strach.

5, 5

Spojení s duchem Světla a Pravdy vyvolá tak mocné jeho vyzařování, že reakce jsou skutečné a okamžité za předpokladu, že člověk zastaví duševní činnost. Ananiáš nejednal poctivě. Duch Světla a Pravdy, který vyzařoval z Petra a zobrazil mu zlo nepoctivosti, způsobil v něm tak mocný otřes, že to tělesně nepřežil.

Nepoctivé jednání vždy zabíjí. Nejednají-li tak člověk před téměř zhutnělým Světlem, není reakce tak prudká a okamžitá jako u Anani-

ase. Zabije později a pomalu mocí výčitek svědomí. A stane-li se, že je někdo dost silný, aby se vysmál svému svědomí, posečká osudová nepřízeň na dobu příhodnější, kdy již tak silný nebude. Proto následkům nepoctivého jednání neunikne nikdo.

. . . vztáhli ruce na apoštoly a uvrhli je do obecné vazby. Ale anděl Páně v noci otevřel dveře vězení, vyvedl je . . .

5, 18-19

Když tam služebníci přišli, nenalezli jich ve vězení. I vrátili se a oznámili: „Žalář jsme našli zavřený velmi pečlivě a hlídky stojící u dveří, ale když jsme otevřeli, uvnitř jsme nenalezli nikoho.“

5, 22-23

Apoštolové setrvali ve vytržení ducha. Při něm tělo mení své vlastnosti; přizpůsobuje se mánii duše ve vytržení. Apoštolové ztratili (vnitřně) pojem hmotných překážek, vzniklých jejich uvězněním; jejich těla se podrobila subjektivnímu dojmu osobní svobody.

Uvážíme-li, že hmota je jenom zdánlivě pevná a ve skutečnosti je pod sugestivní mocí trvalého dojmu, tedy přeludem, nebude pro nás obtížné uznat neobvyklý fenomén, totiž únik apoštolů ze žaláře přes závory a hmotné překážky. Apoštolové ve svém vytržení považovali svá těla za přelud, jemuž hmotná překážka nebrání v pohybu, jako zed' nepřekáží představě v jejím průchodu do přírody. Jejich těla to uznala, takže tím byli osvobozeni. Nebo jsme nečetli, že někteří dervišové v duševním vytržení chodí bosí po žhavých kamenech? I jejich těla uznalo jejich vnitřní přesvědčení o nespalitelnosti těla nebo celé jejich bytosti.

Všichni, kteří seděli v synedriu, na něj hleděli a viděli, že jeho tvář je jako tvář anděla.

6, 15

Svit obličejů je též výsledkem duševního vytržení v božím Světle. O tom jsem již mluvil dříve (Mat.17, 2).

Ale Svrchovaný nebydlí v příbytcích udělaných rukama, jak praví prorok: 'Nebe je mi trůnem, země podnoží mých no-

hou. Jaký dům mi vystavíte?’ praví Pán: ‘Které jest místo mého spočinutí?’

7, 48-49

Chrám je pouze místo, kde se sdružují lidé stejně smýšlející, ale nikoli síť, do níž se dá chytit Bůh. Ten je ve všem. Naplňuje prostor i hmotu. Proto ho nehledejme v chrámě. Hledejme ho v sobě a ve všem, co žije a dýchá. V sobě se ho snažme najít odstraněním všeho, co jím není. V ostatních živoucích bytostech ho uctívejme láskou a službou. Až si odmyslíme všechno, co zevně budí dojem, že to není Bůh, poznáme, že Bůh je všechno. Všechny skutečnosti smyslového světa jsou Bohem nebo alespoň oděvem Boha. Ale člověk to neví. Domnívá se, že Bůh je skryt v nějakém útulku nebo světě, kam nevkročí noha člověka. Tak zůstává svým vědomím ve světě, který je světem samého d'ábla a mrtvé Temnoty.

„Hle, — praví, — „vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího po pravici Boží.“ Vzkřikli hlasitě a zacpali si uši. Vrhli se hromadně na něj, vyhnali jej z města a kamenovali jej. . . . Kamenovali Štěpána, který volal o pomoc: „Pane Ježíši, přijmi mého ducha!“

7, 56-59

Je zajímavé, že zbožný člověk má před svou tragickou smrtí jen krásné vize. To vystupňovaná činnost nebo shluk dobré karmy kouzlí krásné obrazy, aby jako nepřekonatelná moc zničila v dobru jeho tělesný život. Potom jako nosná vlna duše nese tato karma sdružené duševní síly, vytvářející pojem já, do nového vtělení nebo jsoucnosti. Zbožný člověk je odměněn za dobré skutky dobrým vtělením.

Tu na ně složili ruce a oni přijali Ducha svatého.

8, 17

Apoštolové dospěli ve svém vnitřním vývoji již tak daleko, že dovedli vdechovat svatého Ducha. To znamená, že odpoutali svou mysl i vědomí od věcí podmíněných a spočívali (duševně) ve Světle kladné duchovní Síly. Byli tedy již mistry jógy.

Když Šimon viděl, že vkládáním rukou apoštolů se dává Duch, přinesl jim peníze a řekl: „Dejte i mně tuto moc, aby ten, na koho složím ruce, přijal Ducha svatého.“ Ale Petr mu odpověděl; „Ať zhyne tvé stříbro i s tebou, poněvadž ses domníval, že si můžeš Boží dar koupiti za peníze!

8, 18-20

Kaj se tedy z této své špatnosti a pros Pána, zda by ti nemohl býti odpuštěn úmysl tvého srdce. Vidím totiž, že jsi propadl hořké žluči a poutu nepravosti.“

8, 22-23.

Mluví se o Šimonu kouzelníkovi, který čaroval a potom uvěřil v apoštolské vyznání a byl od nich pokřtěn. Z toho je patrné, že magické schopnosti nemusí být provázeny osvícením. Umění hypnotizovat, citovat ducha apod. nemusí nikoho přivést ani o krok blíž k osvícení. Naopak může vyvolat kazy v povaze, které vedou ke scestí jako u tohoto Šimona kouzelníka, jak je zřejmé z posledního citovaného verše.

Saul ještě soptil hrozbami a proléváním krve proti učedníkům Páně. Šel k veleknězovi a vyžádal si od něho dopisy k synagogám v Damašku, aby, najde-li tam nějaké přívržence toho náboženství, muže a ženy, přivedl je spoutané do Jeruzaléma.

Když se cestou blížil k Damašku, najednou jej ozářilo světlo z nebe. I padl na zem a uslyšel hlas, který k němu mluvil: „Saule, Saule, proč mě pronásleduješ?“ Odpověděl: „Kdo jsi, Pane?“ On řekl: „Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ. Ale vstaň, jdi do města a bude ti řečeno, co máš činiti.“

9, 1-6

Saul je krásným příkladem člověka, který je boží uvnitř, ale na povrchu je zlosyn. Přitom je pozoruhodné, že ani sám člověk neví o své vnitřní zralosti pro duchovní život. Tato zralost je skryta v podvědomí a podněcuje jej, aby konal skutky vzhledem k duchovní zralosti právě opačné a tím ji potlačil. Ale nepodaří se mu to. Vhodné okolnosti způsobí, že duchovní sklony vyrazí jako zářný plamen; člověk

náhle opustí cestu zla a stane se pokorným synem pravdy. Plod duchovního života dozrál pod zákrytem falešné domněnky, že člověk je navždy úzce spjat se světem. Podle Vivekánandových slov: zločinec, jenž v sobě nosí jiskru Boha.

Saul povstal ze země, ale ačkoli jeho oči byly otevřeny, neviděl nic. Vzali jej tedy za ruce a zavedli do Damašku. Tři dni neviděl, nejedl ani nepil.

9, 8-9

Z toho je zřejmé, jak mocné napětí ducha provázelo jeho vizi. To se děje vždycky, neboť všechna duševní síla směřuje k jednomu stavu. Jiné duševní schopnosti jsou oslabeny jejím odčerpáním.

Zlačněl a chtěl něco snísti. Zatím co mu chystali jídlo, upadl do vytržení: viděl otevřené nebe a jakousi nádobu sestupující jako veliké prostěradlo za čtyři rohy spouštěné na zemi. V ní byli čtvernožci všech druhů, plazi zemští a ptáci nebeští. Ozval se hlas k němu: „Vstaň, Petře, zabij a pojez!“ Petr odpověděl: „Nikterak, Pane! Nikdy jsem nejedl nic poskvrněného a nečistého!“ Hlas se k němu ozval ještě podruhé: „Co Bůh očistil, nepokládej ty za nečisté!“

To se stalo třikrát, a pak najednou byla nádoba vyzdvižena do nebe.

10, 10-16

Toto symbolické vidění nabádá Petra — a nás též — aby nečinil rozdílů podle zdání, jaké někdo budí svým vnějším projevem. Světec, jenž vidí Boha ve všem, nemusí se obávat dotyku lidí duchovně méně pročištěných. Naopak: vidí-li v nich Boha, zbavuje je nečistot, které v nich Boha zastínily.

Kdo se domnívá, že je čistý, a dbá toho, aby se neznečistil stykem s prostými lidmi, nenasákl čistotou. Shodou okolností se cítí poněkud povznesen, ale padne do nečistot, jakmile mu osud položí stéblo přes cestu jeho povznesení. Je nutné nebát se! Mějte pevnou víru, že váš duch nemůže být poskvrněn obecnou společností, že je čist a čistým zůstane neustále. Takovým způsobem v sobě upevníte čistotu a připravíte se ke vstupu do čisté duchovní sféry nebo společnosti.

Řekl jim: „Víte, jak nezákonné je pro Žida přidružovat se k cizinci nebo navštěvovati jej. Ale mně Bůh ukázal, abych žádného člověka nepokládal za poskvrněného nebo nečistého.

10, 28

Všichni duchovně vyspělí lidé zaujímají k ostatním lidem stejné stanovisko jako Petr. Vivekánanda mluví o lidech mimo kasty jako o Nárájanovi. A Rámakršna, jenž vysokým zduchovněním dospěl ke zjištění, že je rozdíl mezi ním a ostatními lidmi, považoval to za duchovní pýchu, kterou odstraňoval drastickým způsobem: čistil jizbu páriovu svými vlasy. Jenom snob, člověk duchovně nevyspělý, spatřuje rozdíl mezi člověkem a člověkem podle majetku nebo podle sociálního postavení. Přitom však každému tajně závidí a při vhodné příležitosti výše postaveného člověka zrazuje. A přece se cítí být výš než ten, kdo poznáním viděl téhož Boha ve všem. Té pýchy, která tvoří a posiluje zlo! Neboť z dobrého, z Boha, nepochází toto poznání rozdílnosti mezi člověkem a člověkem.

Když to uslyšeli, umlkli a velebili Boha: „Tak tedy i pohanům dal Bůh pokání k životu!“

11, 18

Nejsvětější Bůh netřídí lidi podle oficiálního vyznání. Kdo plní příkázání spásné nauky, je věřící, i když nenáleží k žádné sektě nebo církvi. Pohané neznají tzv. spásnou věrouku, proto nepřekrucují spásné učení. Jsou proto karmicky méně zatíženi než lidé s oficiální „vírou“, neboť jejich svědomí není citlivé na jednání, které se přiči spásnému životu. Pohané upravují mravouku tak, aby jejich svědomí s ní nepřišlo do rozporu.

Nejsvětějšího Boha nelze přimět k tomu, aby se k člověku sklonil pro jeho *oficiální* vyznání, ba ani pro jeho bezděčně odříkávané modlitby a pro plnění všech církevních předpisů. Musíte žít tak, jak káže správné učení, a bez zřetele na svou církevní příslušnost budete zbožní. Naopak budete z duchovního hlediska bezbožní, když věříte v Boha, modlíte se a zúčastňujete se církevních obřadů, ale jednáte proti předpisům spásného duchovního učení.

A hle, objevil se anděl Páně a světlo ozářilo komoru; uhodil Petra do boku, probudil jej a řekl: „Rychle vstaň!“ Řetězy mu spadly s rukou. Anděl mu řekl: „Opásej se a obuj si sandály!“ Učinil tak. I řekl mu: „Oblec si plášť a pojď za mnou!“

12, 7-8

Nejvyšší zanícení a vnitřní vytržení uvedlo Petra duševně na úroveň světlejších jsoucností. Jím vyzařovaná duševní síla ve vytržení světlé povahy se srazila v bytost, která pro duševní povznesení Petrovo vsála tamasické prvky jeho těla. Petr pak mohl vyjít ze žaláře přes strážce a závory.

V ustanovený den se Heródes, oděn královským rouchem, posadil na trůn a měl k nim proslov. Lid volal: „To je hlas Boží, ne lidský!“ Najednou však jej ranil anděl Páně za to, že nevzdal čest Bohu: byl rozežrán červy a zemřel.

12, 21-23

Není možné, aby nenastalo přesycení, když člověk neustále sytí svou duši světskými zájmy. Každý si jednou potřebuje odpočinout na výsluní duševní očisty, totiž v oproštění od světských zájmů. Jinak duševně upadá. Heródes, toť symbol člověka, jenž se neustále zajímá jen o pozemské věci a jenž se snaží bránit starý řád, o který se opírá jeho zevní moc. Jednou však tento zájem vyprchá. Až otráven a zkrúšen světem pozná člověk dobro, lásku a oběť jako věci potěšující ducha, nebude již chtít učení o nejvyšší hodnotě a užitku boje o zevní moc. Vždyť všechno je pomíjející. I sláva, i moc. Jenom povinnosti provázejí člověka celým životem, který si lze bojem o moc jen ztrpčit. Když prý Bůh stvořil svět a všechny bytosti, řekl bytostem: „V oběti žijte a obětí se rozmnožujte.“ Neřekl tím, že jenom oběť (konání dobra) je cestou k blahobytu? To všechno živé a blahobytu sloužící, co člověk dobývá pro sebe a drží jako svůj kapitál, je jenom mrtvá hmota hned, jakmile to vyňal z hodnot, sloužících všem bytostem. Je to, jako by stavěl přehradu řece, která se potom stává bahnitým rybníkem.

Nesnáze tímto jednáním vyvolávané nejsou nutné zlo. Provázejí

jenom smrtelné sobectví a nedůvěru člověka k člověku, jež ze sobectví pochází. Mravní příkazy duchovní nauky, jež mezi jiným vyžaduje nelpění, pokoušejí se odstranit i toto zlo. Ale zatím to lidé neslyší. Jsou příliš hluboko ponořeni v klamu domněnky o skutečnosti svého já. Proto se mu snaží sloužit, aby pozbylo strachu před svým zánikem z mnohých příčin. A přece není jiného východiska z bídy, než nesobectví (nelpění). Nesobecký (nelpící) člověk pozná, že jeho život není omezen na jeho tělo, nýbrž že žije ve všem, a proto se nebojí ani smrti, ani zániku z bídy a nemajetnosti.

Heródes obhajoval ve své řeči oficiálně uznané bohy a tím i zřízení, které jistým vrstvám vyhovovalo na úkor jiných společenských vrstev. Lid byl však příliš roznícen svatým Duchem apoštolů. To způsobilo, že se jeho řeč odrazila od ducha posluchačů a na místě ho ubila. Byla to přirozená reakce na jednání, kterým člověk napadá nejvyšší (boží) Světlo.

Proti nim se postavil Elymas kouzelník — tak se totiž překládá jeho jméno — a snažil se odvrátiti místodržitele od víry. Ale Saul — který se jmenoval také Pavel —, naplněn Duchem svatým, se na něj zahleděl a řekl: „Člověče plný klamu a všeliké zločinnosti, synu ďáblův, nepříteli každé spravedlnosti, což nepřestaneš podvracetí přímé cesty Páně? Hle, nyní je ruka Páně proti tobě, oslepneš a neuvidíš nějaký čas slunce.“

13, 8-11

Z citovaných veršů je zřejmé, že magické schopnosti jsou kvalitativně mnohem níž než Světlo přijaté Uskutečněním. Proto se magické schopnosti v józe jenom konstatují, ale nehodnotí jako znak jistého stupně duchovnosti. Jogín na své vývojové cestě potlačuje každou schopnost i prožitek (mystický stav), neboť v nich vidí překážku brzkého Uskutečnění. Jsou to totiž jenom jevy, založené na uvolňování životní síly, která má být ovládnuta a řízena správným soustředěním pozornosti.

Podrobíte-li se mystické kázni, potlačujte všechny sklony k projevům uvolněné již životní síly (jde o vjemy, stavy, schopnosti apod.) a snažte se dosáhnout dokonalého soustředění, v němž ustává všech-

na duševní činnost až na vůli, jejíž pomocí musíte harmonizovat a vyrovnávat nitro. Tak dosáhnete poznání (osvícení) velmi brzy a pochopíte i příčiny kouzelných jevů, vyvolávaných soustředováním. Nakonec zjistíte, že vědění je víc než zvláštní schopnost nebo mystický stav.

*Někteří ze sekty farizejské, kteří se stali věřícími, povstali a prohlásili: „Pohané se musí obřezávat a musí se jim nařizovati, aby zachovávali zákon Mojžíšův.“ Sešli se apoštolo-
vé a presbyteři, aby zkoumali tuto věc.*

Po mnohých sporech povstal Petr a řekl jim: „Bratří, vy víte, že si odedávna Bůh mezi vámi mě vyvolil, aby mými ústy pohané uslyšeli slovo evangelia a uvěřili. Bůh, znatel srdcí, jim vydal svědectví tím, že jim dal Ducha svatého jako nám a nečinil žádného rozdílu mezi námi a mezi nimi, nýbrž vírou očistil jejich srdce. Proč tedy nyní pokoušíte Boha a vkládáte na šíji učedníků jho, které ani naši praotcové ani my jsme nedovedli snést?“

15, 5-10

Kdo vstoupil na cestu Ducha, nepotřebuje již hledat své posvěcení v obřadech. Farizeové spatřovali v obřízce poznávací znamení nebo smlouvu s Bohem (Genesis, 17, 10-11), ačkoli tento akt byl již mysticky tak neúčinný, jako je neúčinný dnešní křest, neboť byl konán stejně řemeslně.

Pohané přijali ducha Božího povznesením mysli a tak se sami posvětili. Nepotřebovali tudíž obřízku. Šli cestami Ducha bez ní a šli jistě správně. To pochopil Petr (nebo chcete-li, tedy mu to bylo zjeveno), a proto farizeům vytýkal, že se k obřízce vracejí. Dokonce mluvil Petr jako o pokoušení Boha, o snaze uvést ji v život mezi stoupenci náboženství apoštolů. Zdůrazňováním toho, že obřezání je nutné, mohli totiž odvrátit pohany z cesty Ducha na cestu mrtvých náboženských úkonů. Náboženství je otázka srdce a citu, ne ztrnulých zvyků. Vžitě a mechanicky prováděné náboženské úkony může vykonávat i člověk, jenž není mravně vůbec ukázněný. Kdežto ten, kdo chce vyznávat Nejvyšší Skutečnost srdcem, nemůže mít úspěch, jestliže se nepodrobí ušlechtilé mravní kázni. Proto můžeme hledat lidi,

kteří jsou již na cestě k Bohu nebo k nejvyšší realizaci, jak mezi křesťany, tak i mezi pohany; stejně mezi nimi můžeme hledat i syny zatracení.

Jest rozhodnutí Ducha svatého a naše, aby vám nebylo ukládáno žádné další břímě kromě těchto nezbytných příkazů: zdržovati se masa ze zvířat obětovaných modlám, požívání krve a masa zvířat udušených a necudnosti. Toho se střežte, a dobře se vám povede. Buďte zdraví!“

15, 28-29

Těmito verši představuje bible pohanství jako náboženství, obracející se k bohům a bůžkům, jež si chtělo naklonit obřady, krvavými oběťmi, ba i orgiemi. Nechtě si však nikdo nemyslí, že v tom nebyl řád a vědění. Bůžkové nebo bohové byli pro pohany ztělesněním vlastností nebo sil, jež pohan chtěl přimět k tomu, aby neškodily ani jemu, ani jiným lidem. A nemůžeme tvrdit, že by neměli úspěch. Oblíbené rčení Tibeťanů praví: „Kdo ví, jak si má počínat, bude žít pohodlně i v pekle.“ Není v tom nic jiného, než umění odporovat jistým vlivům, jež vedou člověka do nemilého prožívání. Člověk úctou k zlovolným silám nebo jejich zbožněním tuto jejich vlastnost ničí. Pak je chráněn před prožitím zlého.

Pohanští kněží museli umět v sobě soustřeďovat čistou duchovní sílu a používat ji proti zlým vlivům, které vyvolávaly zlo a pohromy. Jelikož však poznali, že zlým vlivům lze čelit úspěšněji jistými obřady, používali své vnitřní síly ve spojení s nimi. To jim umožnilo použít i čisté duševní síly lidí, přítomných jejich obřadům.

V orgiích hledali cestu, která vede k vybíjení nahromaděné energie, vedoucí člověka ke zlému konání. Tato energie se měla vybíjet vždy tak, aby natropila co nejméně škod. Krvavé oběti pak měly ukojit žádosti boha hrůzy, zla, neštěstí apod. Všechny snahy pohanů byly tedy zaměřeny na to, aby bylo odvráceno zlo v nejzevnějším smyslu nebo svoláno dobro. Tak nám před očima vyrůstá náboženství, jež Indové zařazují do guny tamas a radžas. Křesťanství se zdá být náboženstvím sattvickým. Proto se obrací k nejvyšším skutečnostem a spoléhá na to, že v zevním směru pomůže křesťanovi zákon daru a potřeby. To je ostatně správné. Ale většina křesťanů není tak vy-

spělá, aby se držela Ježíšova náboženství. Slouží molochu tělesných žádostí, ve srovnání s pohany dokonce s tou indispozicí, že nedovedou přimět síly žádosti a daru ke službě ve svůj prospěch. Který křesťan se modlí k Nejsvětějšímu principu nebo Bohu o nejvyšší dar nebes, to je o duchovní blaženost, vyrůstající z úplného oproštění ode všeho pozemského? Víím, že se modlí o zdraví, bohatství, dlouhý tělesný život, o blaho dětí, o úrodu, o všechny možné úspěchy a o odvrácení neštěstí; ale nevím, že by se modlil o uskutečnění, jež máme hledat v nirváně. Proto je jeho náboženství fetišismus, který není správně prováděn.

Křesťanství mělo v úmyslu stát se náboženstvím, které vede k duchovní svobodě. Jeho zakladatelé přesvědčili pohany, že nemají uctívat bohy úspěchu a jiných tělesných výhod. Pohané se pak se svými obecnými žádostmi obrátili na Boha nejvyššího. Tím zanikl jeden fetišismus a od té doby se křesťané pokoušejí o fetišismus nový. Avšak s malým úspěchem, neboť neznají cesty k úspěšnému používání psychických sil, které znali pohanští kněží.

Je ovšem správné, že lidem byly ukázány obzory vyšší duchovnosti. V nich se totiž může fetišismus úplně vyhladit. Ale zatím lidé stejně holdují zlatému teleti, třebaže to dnes činí bez krvavých obětí a orgií. Žijí prostě tak, jak je nutí pud. Omezují se jen proto, aby se nestřetli se zákonem, jenž bdí nad tím, aby v lidské společnosti neza vládl zákon džungle. Podle všech známek bude ještě dlouho trvat, než lidé dobrovolně přijmou duchovní zákon mravního zušlechťování, jenž je chce vyvést z bojů a zmatků vnějšího života do života plného blaženosti. Ten je ezoternímu křesťanství znám stejně dobře jako józe a jiným hodnotným mystickým směrům.

Prošli Frygií a krajinou Galatskou, poněvadž jim Duch svatý bránil mluvit slovo Páně v Azii. Když došli k Myzii, pokoušeli se cestovati do Bitynie, ale Duch Ježíšův jim to nedovolil.

16, 6-7

Mluví se o hlasu svatého Ducha nebo o vnitřním hlasu. Kdo jej má a zná, poslouchá jej. Nebo jsme nečetli o Sokratově Daimonu? I on jej snad vždycky poslechl.

Neinformovaný člověk se domnívá, že tu jde o jistý druh šílenství. Ale není tomu tak. Vnitřní hlas může mluvit i k rozumnému člověku, aniž tím oslabuje jeho rozum nebo omezuje jeho používání. Stává se dokonce, že je s tímto hlasem možno mluvit jako mluví člověk s člověkem. To znamená: vnitřní hlas nabádá k něčemu a člověk mu odporuje, protože se mu nechce udělat to, k čemu ho tento hlas nabádá. Proto vnitřní hlas poví i své důvody. A když po několikerém neuposlechnutí dojde na jeho slova, poslechne jej pak člověk vzdychky. Přesvědčí se totiž, že jej nemá ke zlému, ale jen k dobrému.

U obecného člověka se vnitřní hlas někdy manifestuje jako tušení. To však lidé většinou za šílenství nepokládají. A přece to je tentýž hlas, s nímž může jogín rozmlouvat jako člověk s člověkem.

Když jsme jednou šli do modlitebny, potkala nás otrokyně, jež měla ducha věštby a poskytovala svým pánům velký zisk svým věštěním. Šla za Pavlem a za námi a volala: „Tito lidé jsou služebníci Boha nejvyššího a zvěstují vám cestu spásy.“ To činila po mnoho dní. Pavla to omrzelo, i obrátil se a řekl tomu duchu: „Přikazuji ti jménem Ježíše Krista, abys z ní vyšel.“ I vyšel z ní v tu chvíli.

16, 16-18

Člověk duchovně vyspělý podrobuje kontrole vůle a rozumu poznatky svého citu, jenž ho informuje o duševních stavech jiných lidí. Tzv. senzitivní lidé však přijímají sdělení citu zpravidla bez kontroly a vyjadřují je dále. Zde však je možno mluvit o mediumitě. K tomu bližší vysvětlení.

Médium je člověk, jehož vědomí je spojeno s jeho vlastním podvědomím. Podvědomí zaznamenává psychické změny, vyvolané působením jiných lidí. Tím se o nich médium dovídá a může nás informovat, jestliže právě na smyslové úrovni nesleduje svým vědomím něco jiného. Pokročilý mystik je však schopen zachycovat tyto změny za plného vědomí a něco o nich povědět nebo nepovědět podle toho, přeje-li si to nebo ne.

Ale nejen tyto dva druhy lidí mohou zjišťovat to, co je skryto v nitru jiných lidí. Psychická citlivost je běžnější jev, než by se mohlo zdát. Každý člověk vycitňuje působení jiných lidí a reaguje na ně po-

rušením vnitřní rovnováhy. Neví však o tom, neboť mocným usměrněním zájmů k vnějším věcem tyto vnitřní poruchy vědomím neznamenává, resp. ho nenapadá, aby hledal jejich příčiny, i když je pozoruje.

Nikdy nepovažujme věšteckou schopnost za boží dar, jehož se má používat. Konejme své povinnosti a upínejme svého ducha k nejvyšším skutečnostem, abychom dosáhli cíle všech tužeb a snah.

Na každé cestě člověk více méně kolísá. Jednou spěje vzhůru a jindy se jeho cesta sklání dolů pod tíhou pokušení, kladených touhami osobního já. Tehdy není věštecká schopnost k ničemu dobrému. Oslabí člověka tím, že mu nahání strach ze zlého osudu, který se tu právě rýsuje, a pak se jeho předzvěsti zase ztrácejí. Když však věnuje sílu, aby pokušení překonal, zasvitne mu opět Světlo stoupající cesty. Proto tuto schopnost odmítněte a vírou v nejlepší osudy si posviťte na cestu k Uskutečnění.

Asi o půlnoci se Pavel a Sílas modlili a zpívali chvalozpěvy k Bohu, a ostatní vězňové je poslouchali. Najednou nastalo veliké zemětřesení, takže se zachvěly základy žaláře. Rázem se otevřely všechny dveře a všem se uvolnila pouta.

16, 25-26

Z hlediska jógy bychom mohli říci, že apoštolové dosáhli svého fenoménu užitím mantry. Co je to ? Když pronášíme nějakou řeč nebo zpíváme, abychom soustředili všechnu svou duševní (myšlenkovou) sílu k dílu, které bychom chtěli udělat, a když bez pochybností věříme, že se nám to podaří, stane se náš zpěv nebo naše řeč magickou silou, která velmi přispěje k tomu, aby se žádané uskutečnilo.

Užívání manter není tak neobvyklé. Kdo z nás někdy nepřivolá změnu nálady působivou písní? Nebo kdo z nás modlitbou nedosáhl změny nálady? Člověk je někdy opravdu pohnut natolik, že do písně nebo modlitby vloží sílu víry v žádaný stav a jejich pomocí ho soustředěním duševních sil dosáhne. Manter se však užívá i jinak. Někdy hudba nebo píseň vytrhne posluchače z jeho duševního stavu a přivede ho, jak říkáme, na jiné myšlenky, jež mu dají zapomenout na starou bolest, ba i na nemoc. A tak je prokázána moc proneseného slova nebo mantry na toho, kdo mantru pronáší, i na jeho posluchače.

Mantra je tedy průpověď nebo zpěv, v němž jogín soustřeďuje všechnu duševní sílu, aby dosáhl žádaného výsledku. Apoštolové ve své víře předpokládali, že jsou svobodní, a v tom duchu zpívali a modlili se. Jelikož jejich víra byla dokonalá, učinili zázrak: žalář se otevřel atd.

Také někteří z epikurejských a stoických filosofů se s ním utkávali a někteří říkali: „Co asi chce tento mluvka říci?“ A jiní: „Zdá se, že je to hlasatel cizích božstev“ — to proto, že hlásal Ježíše a vzkříšení.

17, 18

Stoická životní moudrost byla též jednou z cest k duchovní moci. Její stoupenci znali metodu jak se uzavřít jistým dojmům. Proto nebylo snadné přimět je k přijetí křesťanského učení, jež hledalo svou oporu v jiné bytosti a nikoli v sobě. Stoikové spolu s epikurejci, i když se jejich životní moudrost ubírala v podstatě rozdílnými cestami, řešili otázky života poměrně uspokojivě, proto u nich zaměření na nevtělené duchovno (Absolutno) nenašlo ohlas. Neboť nikdo, kdo je spokojen se svým zevním životem, nehledá řešení životních problémů, jako to dělá trpící člověk, který řešení nezná.

Pavel se tedy postavil doprostřed Areopagu a mluvil: „Athéňané, pozoruji, že jste v každé příčině velcí ctitelé božstev . . .“

17, 22

Pavel krásně vystihuje skvělou řeckou kulturu, která přála i nábožnosti, aby se rozvila mnoha směry. Žel, nešla tak do hloubky jako náboženská kultura indická, která našla samého Brahma tělesnými očima. Řecká kultura byla příliš skvělá a rozvinutá; své úspěchy hledala spíš na pozemské úrovni a to jí zabránilo proniknout do Ducha.

Podle slov Pavlových byli Athéňané velmi zbožní, ale patrně neupínali svůj zájem k nejvyššímu Bohu. Ctili opravdově projevy (bohy) vlastností, ale jejich vládce neznali. V tom jim Pavel chtěl pomoci, když v následujícím verši řekl, že jim zvěstuje toho neznámého Boha, jemuž postavili také jeden oltář. Ale Athény (Řecko) byly jako krásný mladík, který zemřel dřív, než dospěl ve zkušeného muže.

Jsmeli tedy rodem Božím, nesmíme se domnívat, že by božstvo bylo podobno zlatu nebo stříbru nebo kamenu, výrazu lidského umění a výmyslu.

17, 29

Přirozenost Boha nelze pochopit duševními schopnostmi průměrně vyvinutého světského člověka. Je vyšší než jakákoli představa, již si člověk dovede vykouzlit; představa se nedovede povznést nad známé skutečnosti. Bůh je nade vším projeveným i pomyslným a nemůže být proto zjištěn žádnou schopností průměrného lidského ducha. Ale člověk se mu postaví tváří v tvář v tu chvíli, jakmile vůlí a psychickou kontrolou potlačí všechnu činnost ducha, až na zírání. Tu teprve vidění nemá mezí a člověk rozliší přírodu od promítací desky skutečností, kterou je On.

Jakmile uslyšeli o vzkříšení z mrtvých, jedni se pošklebovali a druzí řekli: „Poslechneme si tě o tom jindy.“

17, 32

Člověk, jehož rozum dovede být činný jen na úrovni smyslově postřehnutelných věcí, nemůže přijmout teorii o zmrtvýchvstání, protože v přírodě nevidí toho období. Jeho zkušenosti ho přesvědčují pouze o zániku bytí. Život posmrtný podle jeho názoru souvisí s obavami před zánikem individuality a někdo se jich pak zbaví útěchou o posmrtném životě. Takoví byli i Řekové, a proto se mu posmívali, když nepochopili pravou skutečnost.

Tomu, kdo nabyl poznání podle představ duchovní nauky, se otázka posmrtného života nevymyká logickým poznatkům. (Asi tak, jako se fyzikovi nezdá být mimo rámec logických dedukcí poznatek, že hmota je přelud.) Očima vidí život, který se projevuje mnohotvárněji než běháním, jídlem, plozením a jinými projevy živé bytosti. Vidí jeho rozčlenění a jen podmíněnou závislost života citu na životě rozumu, života chtění na životě vnímání apod. Všechny složky mnohotvárně projeveného já se mu zdají žít téměř samostatně; jsou-li tyto složky sdruženy, budí dojem jako člověk, zvíře, anděl, bůh, d'ábel atd.

Zanikne-li to, co nazýváme životem jeho nositele, vidí poznávající

člověk, že se dění nezastavilo. Vidí různá vědomí, např. citu, rozumu, pudu, nadšení, ušlechtilých myšlenek, jáství atd. a vidí, že neztratila na životnosti; pozoruje jen, jak se rozcházejí. Tak může vidět dříve živoucí a nyní mrtvou bytost vcházet do nových osudů, které jsou šťastnější nebo méně šťastné podle toho, kam se přiklonilo vědomí; v něm člověk sdružoval dojmy a součet nejmocnějších dojmů mu potom určuje osud. Poznává, že já, sdruživší mnoho špatných dojmů, přejde do nové existence (nebo ji vytvoří), provázené utrpením a bolestmi; já, které na ničem nelpí, přechází do existence vyšší a poměrně šťastnější. Mezi nimi vidí já, jež sdružilo dojmy z dobrých skutků, přecházet do existence šťastné nebo méně šťastné až nešťastné podle toho, kolik v jeho skutcích bylo skutečného vzdávání se sebe ve prospěch podarované bytosti.

Pro vidoucího člověka je tedy život mnohem hlubší, pestřejší a trvanlivější než pro toho, kdo mocí vůle omezuje svou pozornost na skutečnosti našeho (smyslového) světa. A jelikož vidí a pozoruje trvání života a jeho manifestace v projevu zevním i vnitřním, věří v něj, jako jiný člověk věří ve jsoucnosti, které vnímá smyslově. Nebo nebylo by bláznovství nevěřit v to, co vidíme, cítíme, slyšíme, můžeme hmatat i chutnat? Jako každý jiný člověk se nechejme poučit smysly a buďme si vědomi i toho, že všechno je podmíněné, jen pouhý přelud, kreslený velikým kejklířem — zosobněným vědomím — na promítací desku Vševidoucího. Podrobme zkoušce tzv. abstraktní poznatky. Zkusme na svém těle moci, o nichž mluví jóga. Nemůžeme-li v nich najít nic, co odporuje logickému rozumu, uznejme je a považujme za správné, jako hvězdář věří na základě jistých důkazů vzdálenostem mezi hvězdami, které neměřil ani metrem stolaře, ani mírou pláteníka.

Někteří z potulných židovských zaklínačů se pokoušeli vyslovovati nad lidmi, kteří byli posedlí zlými duchy, jméno Pána Ježíše a říkali: „Zaklínám tě Ježíšem, kterého Pavel káže.“

19, 13-14

Ale zlý duch jim odpověděl: „Ježíše znám a o Pavlovi vím; ale kdo jste vy?“ A člověk, v kterém byl ten zlý duch, na ně

skočil, zvládl oba a tak je zmohl, že nazí a zranění utekli z toho domu.

19, 15-16

Vyzařování těla se mění podle stavu mysli a ducha jeho nositele. Obecný člověk, jehož zájmy jsou roztrženy na rozličné smyslové věci, vstřebává energii různých kvalit. Proto je jeho vyzařování slabé a chaotické. Ale člověk s pozorností zcela upjatou k jedinému Svítícímu principu činí ze sebe baterii s mocným elektrickým účinkem, která působí na citlivé lidi docela jinak než vyzařování obecného člověka.

Pavel i Ježíš žili v soustředění, jímž sbírali energii, která z nich pak vyzařovala velmi mocně. To ovšem citliví lidé cítili, a proto je považovali za mocné bytosti. Kdežto zaklínači, o nichž se právě mluví, byli podle všeho lidé duševně průměrní, takže nestačili na manifestující se sílu ideje, sklonu nebo vášně, jež se tu jevila jako posedající duch.

Soustředování, toť sport sílící ducha. Je to klíč k dosažení úspěchu a k osobnímu uplatnění; dveře ke společenskému vzestupu. Úspěšní lidé vždy měli soustředěnou mysl a ducha; jóga soustředění prohloubila a zdokonalila a jeho pomocí dospěla k tomu, co nazýváme jejím tajemstvím. Jenom lidé s roztržitou myslí jsou slabí a neodolní. Musí mnoho trpět, a proto hledají cesty, jaké velký zákon o neubližování, spravedlivosti a pravdě neschvaluje. Setkáme-li se někdy s člověkem soustředěného ducha, jenž páchá zlo, můžeme hledat jeho původ ve strachu před nebezpečím zániku individuality. Ve strachu, který byl vyvolán jeho vlastními vidinami, jež považoval za předzvěsti.

Nyní tedy, hle, ubírám se do Jeruzaléma poután duchem (tj. z vnitřní nutnosti); nevím, co se mi tam stane, leda že mě Duch svatý v každém městě ujišťuje, že mne čekají pouta a strasti. Ale život má pro mne jen tu cenu, abych dokončil svůj běh a službu, již jsem přijal od Pána Ježíše, abych vydával svědectví o evangeliu Boží milosti.

20, 22-24

Z hlediska jógy si Pavel počíná správně. Neboť kdo plní Zákon a tím v sobě probudí schopnost předpovědět si budoucnost, nesmí se vyhýbat svému osudu, který již zná. Musí mu jít především o splnění povinnosti. Jogín má konat svou povinnost a nedbat žádostí své osobnosti, aby ji chránil věděním. Potom si počíná správně a jde vzhůru po cestě duchovních kvalit.

Pavel se cítí duševně sevřen svým tušením. Je to soucit s osobností, který nelze hned překonat. Ale Pavel se s ním pouští do úspěšného zápasu, když bez ohledu na to, že se jeho osobnost tetelí strachem, chce s nadšením (radostí) konat povinnost, již mu ukládá následování Ježíše v kázání evangelia.

Co však je na tom krásného? Pavel se přiznává k člověčenství. Přiznává se k lidským pocitům a k lidskému zápasu s osudovým zlem, jež mu bylo zjeveno duchovním nazíráním. Nikde nemůžeme najít stopu po nezdravé póze těch, kdo se domnívají, že jsou v ochraně boží, která nepřipustí, aby na ně dolehlo zlo, když se cvičí v józe. Jsme přece lidé! Proto můžeme pokládat za povinnost vnitřně se spojit s kosmickým božím Duchem, ale nesmíme v tom hledat úlevu ve svém obecném osudu. Ani podceňování neblahých událostí nesmí tuto kázeň provázet, ba ani neuznávání společenských pout, která na nás byla vložena osudem nebo která jsme na sebe vzali dobrovolně. V této své povinnosti musíme žít jako lidé a své těžké břímě (zevního života) zvedat s sebou až tam, kde se náš osvobozený duch rozletí do nekonečného prostoru a vědomí, až do „říše docela ničeho“, kde se člověk, zproštěn starostí, pozvedne na hranici „možného vnímání“. Vzdáváním se této poslední možnosti projeveného života skončí procesy bytí a znovuvtělování i útrapy, spojené s naší pozemskou existencí.

Shledal jsem, že jej obviňují z nějakých sporů o jejich zákon, ale nebylo proti němu obvinění, pro které by zasluhoval smrti nebo vězení.

23, 29

To píše Klaudius Lyziáš vladaři Felixovi. — Jemu jistě byly cizí otázky „náboženského zákona“, třebaže v mravním a společenském směru jsou tyto otázky rozhodující. Víme přece, že mravnost mnoha

minulých staletí byla určována náboženskými výklady, které podle své kvality činily morálku hlubší nebo povrchnější. Odmítáme-li je dnes docela, nemůžeme zabránit poklesu morálky až tam, kde vzniká bezohledný boj o moc a o uplatnění jedince. Pokud lidé nehřeší ze strachu před Bohem, pak odmítnutím náboženství padá poslední ochranná zeď a člověk má vyhlídku, že klesne až ke stavu dravce. Je zbytečné mluvit o obraně inteligencí. Jí si pud nenechá příliš rozkazovat. Zvláště když člověka ubíjí soutěž, vrhá se do boje, aby obhájil životy, do boje, při němž se vždy někomu ublíží.

Jóga přikazuje neničit, nelhat, nekrást atd. Jestliže člověk plní tyto příkazy, je jiným lidem pro posměch. Když však zabíjí, lže, krade atd., také jim to není milé. A přece jóga netápe v chimérách. Chce tím rozbít pouta a to pomůže uskutečnit vyšší stav ducha. O to právě jde. Krádež, lež, zabíjení atd. jsou projevy lpícího ducha, který nepoznává blaženost, tryskající z dodržování mravních příkazů. A máme si snad kazit náladu proto, že se lidé vysmívají, když kráčíme osvědčenými cestami k vnitřní radosti? Ne! Musíme jít tam, kde se na nás nezašklebí ďábelská tvář nesouhlasu svědomí.

Když Pavel takto promluvil svou obhajovací řeč, zvolal Festus hlasitě: „Blázníš Pavle! Tvá veliká učenost tě dohání k bláznovství!“

Pavel odpověděl: „Neblázním, nejslovutnější Feste, ale mluvím slova pravdivá a rozumná . . .“

26, 24-25

Pavel mluvil o své cestě do Damašku a o svém vidění a slyšení, jehož příčinou měl být Ježíš, a o svém poslání, které se domníval mít, protože nabyt jisté subjektivní zkušenosti apod.

Cesta po strmých svazích mystických a duchovních zkušeností opravdu není z hlediska života obecného člověka tak bezpečná jako cesta oddanosti světu. Ale je to cesta poznávání. Karmicky dospělý člověk touží znát smysl života, a proto se odvažuje vstoupit na nebezpečné cesty (z lidského hlediska) jako např. lékař, který se vystavuje nebezpečí infekce při studiu infekčních chorob. Je-li však jogín rozvážený a podrží-li si při svých cvičeních v soustředění objektivní názor, nemusí se ničeho bát. Jeho subjektivní mystické zkušenosti pro

něho nebudou znamenat víc než práci s dynamitem, která při dostatečné opatrnosti nevede ke zničení života toho, kdo s ním pracuje. V kladném případě mu přinesou poznání, které bude požehnáním v jeho životě.

'Neboj se, Pavle! Musíš se postavit před císaře, a hle, Bůh ti dává darem všechny, kdo s tebou plují.'

27, 24

Vojáci měli úmysl pobít vězně, aby některý neuplaval a neutekl, ale četař, jenž chtěl zachránit Pavla, překazil jim jejich úmysl a nařídil, aby ti, kteří umějí plavati, napřed se vrhli do vody a vyšli na zem . . .

27, 42-43

Člověk nemůže zemřít dřív, než nadejde jeho den. Lidské zkušenosti to potvrzují. Mnohému člověku několik kroků zachránilo život; též zmeškaný vlak a jiné příhody vyňaly jedince z osudu mnohých lidí. Zde byli vězňové zachráněni proto, že setník chtěl zachránit Pavla. Pavel zase mluví o příslibu z duchovna, že bude zachráněn. Tak ruka osudu člověka opatrně vede nástrahami, které tu a tam hrozí zahubit život, ale nezahubí, když není pro to čas.

Přes všechny tyto nikoli ojedinělé případy zřejmého zásahu osudu mluví lidé v otázkách osudu o síle mohoucnosti svého já. Zatím však i toto já je vedeno na neviditelném a nepocíitelném provaze po cestách, které mu jsou určeny. Proto je zbytečné přiznávat svému já vůdčí místo při určování konání. Stačí konat povinnosti, které na nás vkládá osud, a uznat jeho vůdčí a určující moc.

EPIŠTOLA ŘÍMANŮM

Všichni, kdo hřešili bez zákona, bez zákona také zahynou, a všichni, kdož hřešili se zákonem, budou souzeni zákonem.

2, 12

. . . ti (pohané), ač nemají zákona, jsou sami sobě zákonem, poněvadž ukazují, že je dílo zákona vepsáno do jejich srdcí; jejich svědomí jim k tomu bude vydávati svědectví a myšlenky budou se mezi sebou obviňovati nebo také obhajovati . . .

2, 15

Pavel mluví jasně a zřetelně o zákoně zpětného působení skutků. Tento zákon působí bez zřetele na lidskou víru nebo nevěru, sílu nebo slabost, obratnost nebo neobratnost, chytrost nebo zaostalost. Projevuje se vibrací, vyvolanou činem. Tato vibrace zaniká vyvoláním jistého duševního stavu nebo též shodou „okolností“, jež jsou hlavními činiteli ve tvoření osudu.

Nevěrou a neinformovaností nemůže nikdo zabránit tvorbě vibrací z činností. Každý skutek s sebou nutně nese duševní pohnutí; to vyvolá nebo vytvoří napětí (duševní), které zaniká vytvořením nebo vyvoláním neovladatelného duševního stavu. Z něho mohou pramenit nové akce, jež vyvolávají napětí. Karma se tvoří do nekonečna. Se zřetelem na to vzniklo odvětví jógy, které učí potlačovat dojmy z činů. Potom nevznikají duševní rozvlnění nebo napětí, jež jsou vodičným drátem karmických výbojů.

Jogín se vyhne následkům svých činů. Potlačí duševní činnost a pak pracuje, jako by nepracoval. Podle svého přání vyvolá svým konáním účinek na naší úrovni jako každý jiný člověk, ale v oblasti jeho duše nemá jeho čin charakter ani energetický účinek. Z toho hlediska je jeho čin bezbarvý. To má být ideálem každého z nás. Každý člověk se má stát pánem svých činů potlačováním duševní činnosti při svých výkonech. Tím vstoupí na cestu prožívání radosti ve stavu duševní volnosti.

Pravým Židem není, kdo jest jím jen zevně; obřízkou není obřízka zevní, tělesná; ale Židem je ten, kdo je jím uvnitř, a obřezaný je člověk čistý srdcem, v duchu, nikoli podle písmene — takovému se dostává pochvaly ne od lidí, ale od Boha.

2, 28-29

Obřízka je mystický stav, provázený pocitem trnové koruny kolem srdce, otevřením srdce za pocitu vynětí stagnující zledovělé a v jistém smyslu zosobněné náklonnosti k sobectví a páchání zla, jakož i nepřemožitelným pocitem nevinnosti až bezbrannosti. Snad aby byl člověk chráněn před nebezpečím napadení zlými lidmi, vystupuje tato obřízka až v ohni mocné jógické záře, takže překonává a odzbrojuje toho, kdo chtěl jogínovi škodit nebo mu ubližovat.

Zevní obřízka a zevní vyznání je tedy opravdu jen hluchý a prázdný znak toho, kdo si potrpí na insignie. Proto je naprosto bezpředmětná domněnka, že zevní příslušnost k církvi nebo zevní znak důstojnosti (církvní) je moc, vymáhající na Bohu lepší individuální osud.

Všichni zhřešili a nedostává se jim Boží slávy, ale bývají oсправедlněni zdarma jeho milostí vykoupěním, jež nastalo v Kristu Ježíši. Jej Bůh předem určil za smírcí prostředek v jeho krvi skrze víru, aby ukázal svou spravedlnost, a to proto, že hříchy před tím spáchané prominul v své Božské shovívavosti . . .

3, 24-25

Učení o milosti boží, která člověku poskytne něco proti jeho vůli a činům k jeho osobnímu dobru, nedovedu vůbec uznat. Všude vidím karmu, ten Zákon skutku a odplaty, který vládne všem světům od nejsvětějších až po nejtemnější. Bůh (déva) je pro mne bohem proto, že překonal strhující moc chtíčů, uplatňujících se v pozemské oblasti. Anděl je pro mne andělem proto, že miloval pravdu a držel se jí. Satan je pro mne Satanem proto, že jako nezávislé osobní já přijal v sebe jen chtíč, vášeň, smyslnost, lpění na já aj. A stalo-li se, že se Satan přepodstatnil v dévu, stalo se to podle mne jenom proto, že

karmicky dozrál a ze své vůle pak přemohl své nízké a zjednotlivující duševní vlastnosti. A jelikož potlačením jedné náplně vystává druhá, nebylo důvodu, proč by se sám satan nestal bohem.

Může-li křesťanství tu a tam ukázat na náhlou přeměnu požitkáře v asketu, který se stal žhavým vyznavačem Boha, vidím v tom jen viditelné uplatnění dobré karmy, která byla vytvořena kdysi v minulosti a zapomenuta dřímala pod úrovní vědomí tak dlouho, až se naskytly příznivé podmínky. Potom se náhle uplatnila.

Obecný člověk vidí jen zevní projev. Účinky duševních konfliktů, jichž není nikdo na světě ušetřen, mu jsou zcela neznámé. Tak je odkázán na hledání příčin zvláštních událostí nebo všech dějů v cizím podněcovateli, v Bohu.

Usuzujeme tedy, že člověk bývá ospravedlněn vírou bez skutků zákona.

3, 28

Víra je schopnost, která se rodí ze životních zkušeností. Hmatem se člověk přesvědčí, že hmota, kterou vidí, je pevná, a z toho se v něm zrodí víra, že všechno, co vidí, je pevné, a proto skutečné. Na psychické úrovni se ovšem děje totéž. Spiritista se přesvědčí, že to, co mu něco v transu správně předpovědělo, je síla nebo schopnost nebo podle jeho přesvědčení i duch, který všechno ví. A pak již věří v moc všech neviditelných bytostí.

Věda jde dál. Studuje hmotu, ta se tím rozpadne v prvky, které přecházejí v abstrakci, ačkoli se nejdříve jeví jako více méně pevné. A jogín, který analýzou stavů, schopností a sil své bytosti odkryl nefyzickou příčinu své jsoucnosti a bytí, proklestil si cestu k Pozorovateli. Když jeho poznatek u někoho najde odezvu (to však je možné jenom u někoho, kdo měl stejný zážitek nebo poznatek v nižší míře) pak i tento člověk může zaměřením pozornosti k nejvyšší skutečnosti překročit všechna pokušení, jimž je vystaven ten, kdo postupoval k poznání od základu, a chápe se ihned Nejvyšší skutečnosti. Milost boží v tom ovšem není, neboť vědění je majetkem všech tvorů. Díky vztahu mezi jednotlivcem a celkem je každý jistým způsobem účasten bádání vědce nebo jogína.

Víra je tedy projev vědomé nebo i podvědomé zkušenosti. Těchto

zkušeností člověk využívá (většinou nevědomě) a chápe se poznatků těch, kdo ho na cestě poznávání předešli. Když takto využil jejich zkušenosti, dospěje rychle k nejvyššímu poznání, jako embryo v mateřském těle rychle spěje přes nedokonale vyvinuté nižší podoby k dokonaleji vyvinuté podobě lidské. (I zde se rychle prochází nižšími — zvířecími — těly, u nichž se vyšší, zkušené embryo nezastavuje, dokud nedospěje k tělu lidské bytosti.)

Víru tedy můžeme považovat za moc, která nám pomáhá překročit opakující se životní zkušenosti v nás uložené. Kdysi jsme je získali, aniž mohly — pro rychlost postupu — znovu dozrát ke zkušenostem vyšším, které jsou dosud nad úroveň našeho vědomí, a proto nám nejsou dostupné. Je to, jako bychom za normálních okolností využívali zkušeností jiných lidí, které jsou v jistém smyslu též naše. Jinak je víra, jak jsem již dříve řekl, schopnost nebo síla takto projevených podvědomých nebo vědomých životních zkušeností.

Tomu, kdo koná dílo, se mzda nepočítá z milosti, nýbrž z povinnosti. Tomu však, kdo nekoná dílo, ale věří v toho, který ospravedlňuje bezbožného, se počítá jeho víra za spravedlnost.

4, 4-5

Víra je schopnost, kterou se může člověk povznést výše, aniž musí právě zažít zkušenosti všech stavů mezi žádoucím vysokým stavem a stavem, v němž žije. Je to most, spočívající svými pilíři na jedné straně v lidství, na druhé pak ve skutečnostech vyšších; klene se nad řekou mnohých stavů, v nichž si krácející člověk nemusí nohu omočit. Proto víra může být považována za činitele očišťujícího karmu, v níž člověk právě je.

Kdo nedovede překlenout vzdálenost mezi právě žitými stavy a osvobozujícím ideálem, je odkázán na síly karmy. Musí vykonat určité množství nesobeckých skutků a ty se stanou vlnami, které ho unášejí k vyšším stavům. Pokud tyto skutky nevykoná, musí předpokládat, že setrvá ve stavu, který se vyznačuje kolísáním mezi utrpením a radostí, tedy ve stavu, který provází lidské bytí.

Bůh dokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšníci.

5, 8

Lásku Boha k člověku vidím v přirozeném působení nejvyšší jsočnosti na člověka, jež se manifestuje jako buzení vyšších sklonů a čistých vznětů. Člověk má přirozený sklon hledat krásu v přírodě, v jevech, v umění apod. Nejdříve se krásu hledá mezi zjevnými skutečnostmi. Později hledá člověk krásu ve vnitřním oproštění a ve stavech, buzených vnitřním oprošťováním od světa. Tak Bůh (vyšší stav) pomáhá člověku jakoby láskou. Předpokládám však, že to všechno je jenom opuštěný a ne zcela zapomenutý vyšší stav, v němž kdysi člověk žil.

Z poznání jogínů víme, že když se Nejvyšší jsočnost rozštěpila v mnohé jednotky, vznikly nejdříve bytosti ušlechtilé, které žily v blaženosti. To však byl první stupeň úpadku, který se na tom nezačal. Pro svůj přirozený zájem na své vymezené jsočnosti bytosti klesaly dál a tím zanikal i stav jejich prožívání, totiž blaženost.

Zájem na vymezené jsočnosti způsobil, že u těchto bytostí došlo nejdříve k postupnému zhušťování (vzhledem k temnotě a tíži), až se ryze éterické bytosti staly bytostmi astrálními, to je v jemnější míře ústrojnými. Potom se staly bytostmi hutnými, jež již měly tělo, jako máme my. K tomu je mimochodem nutno podotknout, že čím byly tyto bytosti časově blíže ke stavu bytostí s jemnými těly, tím více jim byla známa schopnost přenosu vědomí do tohoto vyššího stavu. Měly dokonce i schopnost odhmotnit svá těla. A pak se na všechno zapomnělo. Bytosti se staly fyzickými a jen slabá a neurčitá vzpomínka na jejich slavný a dobrý stav budila v nich estetické sklony, usměrňující mysl k Božství.

Druhým proudem, který však vede opačným směrem, je postupné ožívání nižší hmoty nebo její vývoj k vyšším stavům. Když se hmota stala mrtvou, byla rozložena kosmickým ohněm a přetvořila se v nové skutečnosti, které nebyly tak dokonalé jako bytost lidská. Tyto skutečnosti jsou zdokonalovány ohněm karmy, až se povznesou ke stavu člověka. Tak nacházíme dva proudy; jeden shora a druhý zdola. Potkávají se ve stavu člověka, aniž se u něho zastavují. To doklá-

dám, aby nevznikl konflikt s poznáním přírodovědeckým, které zná právě postup zdola.

Proto skrze jednoho člověka hřích vstoupil do světa, a skrze hřích vstoupila smrt, a tak na všechny lidi se rozšířila smrt, poněvadž všichni zhřešili.

5, 12

Smrtelný hřích, který uvedl na svět smrt, byl právě vyvolán poklesem bytosti s éterickým tělem do těla hmotného, nebo také zapomněním nauky, která dovede zlomit skličující moc zjednotlivění a pomáhá proniknout k neohraničenému vědomí.

Podle ezoterního učení byl Adam první smyslově projevenou bytostí, která zatoužila po spojení se smyslovými předměty, když zapomněla na svou moc a slávu, obsaženou v umění zrušit skličující moc pevného těla. Svou touhou vyvolal přelud žádoucích tvarů a tak došlo ke spojení této bytosti s tvary na úrovni pomíjejícího. Ostatní hmotné bytosti jsou symbolicky jejími dětmi a nesou stejný osud.

Jako skrze neposlušnost jednoho člověka mnozí byli učiněni hříšníky, tak i skrze poslušnost jednoho mnozí budou učiněni spravedlivými.

5, 19

Seznámením lidu s cestou spásy byl shozen provaz se střechy uskutečnění na zemi utrpení. Provaz, po němž mohou šplhat lidé, kteří touží po vyšším způsobu života. Naopak nauka podsvětí vede k intenzívnějšímu spojení se smrtelnými věcmi a tím i k prohloubení utrpení. Ji poslouchají ti, kdo ošálení hledají svůj nejvyšší ideál ve smyslových požitcích. Tak se chápou cesty zániku a jdou po ní.

Vždyť víme, že náš starý člověk byl spolu s ním ukřižován, aby tělo hříchu bylo zničeno a my už neotročili hříchu.

6, 6

Zastaví-li se člověk ve svém šíleném běhu za smyslovými požitky, aby si duševně odpočinul v klidu soustředění duševních sil na nepoutající se Já, zapůsobí na tělo a osobní já tak, že se cítí jakoby spoutány a přikovány. To se často manifestuje jako přibití na kříž.

A setrvá-li člověk ve svém soustředění, nesestoupí tělo a nejnižší já s kříže, dokud nebude (člověk) znovuzrozen. Jinak řečeno, dokud se světelným soustředěním nevytvoří (podvědomě ovšem) nové vnitřní světelné tělo. Tak symbolicky visí člověk s Ježíšem a s ním též vstává k novému životu jako bytost, nepoutaná tolik světskými zájmy.

Co zemřelo, hříchu zemřelo jednou provždy; co však žije, žije Bohu.

6, 10

Mluví se o Ježíši. Šel životem soustředěn na Nejvyšší princip a mrtev pro všechno ostatní. V tomto duševním stavu podlehl mystické smrti, která odplavila všechny jeho sklony k pozemskému životu, ale nechala vystoupit vědomí vyšší skutečnosti. Jinými slovy: zemřel hříchu a zrodil se Bohu.

Stejně každý člověk, jenž žije a trvá v soustředění na Nejsvětějšího, zemře světu — nedá-li ovšem ani nejnepatrněji vystupovat jiným sklonům — a zrodí se Nejvyššímu, aby v něm dál a neustále žil. Jestliže však nechá vystupovat (ve vědomí) jiné skutečnosti, jakkoli čisté, zemře všem jiným světům — podmíněně ovšem — až na svět nebo vlastnost, na niž se vnitřně upínal.

Tak i vy se pokládejte za mrtvé hříchu, ale za žijící Bohu v Kristu Ježíši.

6, 11

Pavel předpokládá, že se Ježíš vnitřním spojením s Bohem stal s ním totožný. A předpokládal též, že ti, kdo vnitřní připoutaností na Ježíše propadli mystické smrti, žijí v Bohu jeho prostřednictvím. Z hlediska bhakti jógy je to ovšem správné. Podle této nauky nežijeme smrtelný život hmoty, když se v ní domníváme nacházet nesmrtelného Ducha a spojujeme se s ním (duševně). Žijeme prostě tím, co víme, cítíme a co si představujeme, nikoli tím, co se v naší duši odráží jako smyslový vjem.

Ať tedy nekraluje hřích ve vašem smrtelném těle, abyste poslouchali jeho chtíčů . . .

6, 12

Pavel doporučuje askezi čili odpírání si pocitových rozkoší. Askeze, provázená pozvedáním mysli a ducha k vyšším skutečnostem, je vrahem hříšnosti. Je cestou k znovuzrození ve vyšším duchovním stavu, i když není provázena vírou v Boha ve tvaru nebo v Boha bez tvaru. Neboť touto činností jste ze sebe vyloučili všechnu Temnotu, pramenící ze spojení duše se smrtelnými věcmi, i náklonnost k sobeckému (zlému) konání. Tím pak je položen předpoklad pro znovuzrození ve stavu vysoké čistoty.

Odpírání pocitových rozkoší by samo o sobě nevedlo tak vysoko. Duch (mysl) se při tom musí povznášet ke sférám čistoty a nespoutanosti; jenom tím uniknete sansarickému světu a budete moci spočinout ve skutečnosti nepodmíněné. Kdybyste však při askezi nedbali příkazu duševního povznášení, znamenalo by vaše znovuzrození přechod do sféry duchů fenomenálních. Příčina je v přirozeném působení zadržovaných sil, podněcujících člověka k obecně známým duševním projevům, jež vedou za tohoto „toku“ pozornosti do sféry přetvářejících se preludů a vibrací. Tato sféra je sférou duševní, takže se přetváří stejně snadno a rychle, jako se střídají duševní stavy, myšlenky a city lidí. Rozdíl je jen v tom, že se zde duševní síly personifikují.

Hřích nad vámi již nebude moci panovati, neboť nejste pod zákonem, nýbrž pod milostí.

6, 14

Upětím mysli na Svítícího, jenž podle našeho přesvědčení vyzařuje blaženost, čerpáme jeho čistotu i pocitový stav, i když dosud vnitřně náležíme stavům nižším. To pak je ovšem jako velká milost, jíž je člověk účasten. A přece to byl jenom čin a jeho výsledek.

. . . hřích ožil, já však jsem umřel. I ukázalo se, že příkaz daný k životu je mi k smrti. Hřích užil příkazu jako podnětu, oklamal mě jím a zabil.

7, 10-11

Mnozí křesťané i mystikové se domnívají, že v učení o snímání hříchů Spasitelem nebo Bohem našli osvobození. Nemohou však přitom zabránit tomu, aby se dověděli o povinnostech, jež Spasitel nebo

Bůh ukládají zbožnému člověku. Tím se stává, že je jejich svědomí obviní při každém skutku, jaký přikázání neschvalují. Z toho vznikají dojmy vytvářející zlé představy a ty je pronásledují, když umírají. Tak jim učení a přikázání, od nichž čekali spásu, byly k trestu a ke škodě. Proto nezbývá než žít ve shodě s mravními přikázáními křesťanské vírouky; jinak je člověk ohrožen osudem pokrytce.

Jsem si totiž vědom, že ve mně, to jest v mém těle, nesídlí dobro. Vůle je ve mně pohotová, ale konati dobré — to ne! Neboť nečiním dobro, které chci, nýbrž dělám zlo, které nechci. Jestliže tedy činím to, co nechci, nekonám to já, nýbrž hřích, který ve mně sídlí.

7, 18-20

Pavel mluví o stálém pokušení a podléhání pokušení. To by mu měli mít za zlé ti, kdo se pro své náboženství cítí povzneseni nad pocit hříchu. Říkám však, že jenom ti! Pro objektivního člověka je Pavel nestranným soudcem tělesných pocitů a sklonů, které ukazují, že se nenechají uhnout ze své cesty zaměřením všech duševních sil k Bohu. Uvědomělý mystik by rád zjistil, že konečně umlkl hlas jeho nižší přirozenosti, protože ví, že to znamená odstranění překážek ničím nepoutaného osobního života s konečnou platností. Ví však také, že to nelze dokázat jen tak snadno. Je nadpomyslně obtížné obrátit tok všech sil bytosti k nejvyšší skutečnosti; síly nižší bytosti jsou neúchopné, neboť sídlí pod úrovní vědomí. Proto nižší bytost mystika strhuje, dokud s konečnou platností nepřerve pásku mezi tím, co si uvědomuje, a pudovým já, nebo toto já nepročistí mocným a ničím nepřerušným spojením své duše s kosmickým, na ničem nezávislým Já.

Neboť, co bylo nemožné zákonu, protože byl bezmocný pro tělesnost, naplnilo se: Bůh poslal vlastního Syna v podobě hříšného těla a pro hřích a odsoudil hřích v těle . . .

8, 3

Učitelé mystiky uskutečněním vyššího stavu překlenuli moře života k dobru jiných bytostí. Kdybychom byli odkázáni jenom na karmu z pozemské činnosti, trval by vývoj k nejvyššímu stavu nadpomyslně dlouho. Takovou mocí působí prostý příklad učitele.

Tělesné smýšlení je nepřitelem Božím, neboť není podřízeno Bohu, ba ani nemůže býti. Ti, kteří jsou oddáni tělesnosti, nemohou se zalíbiti Bohu.

8, 7-8

Smýšlením těla se myslí respektování pudu sebezáchovy a služba tělu vůbec. Jelikož je tělo složeno ze smrtelných částíček, je jisté, že lidský duch, který k němu tíhne, nemůže mít sympatii u Boha. Vždyť Bůh je jistý všebytostný prvek, jenž se nepoutá na nic podmíněného a jenž je proto nesmrtelný.

Zájem o podmíněné skutečnosti olupuje člověka o schopnost zjišťovat neohraňovanost vlastního vědomí. Takovým zájmem totiž nutí vědomí setrvávat právě ve světě tvarů, kde vládne smrt, čili moc, vyčerpávající sílu soudržnosti základních kamenů hmoty a tím i moc přetvářecí. To prvek Bůh nezná. Je silou, již nazýváme vědomím; silou, nepoutající se na nic, co má tvar nebo co lze zjišťovat běžně fungujícími smysly. Proto Bůh nepoznává smrt. Změny soudržnosti síly vědomí jsou pro něho jen změny, jež nemění ani jeho přirozenost, ani jeho poznání.

Mám totiž za to, že utrpení přítomného času nejsou ničím proti budoucí slávě, jež se má zjevit na nás.

8, 18

Vnitřní odpoutání je bolestná operace na těle mnohostranně žádostivého já, ale tato bolestná operace nemůže vyvážit radostný pocit rozlétnuvšího se ducha ve sféře volnosti. Penízem nemilé bolesti tak člověk platí za zboží nadpomyslné blaženosti.

Vždyť víme, že veškeré tvorstvo spolu s námi vzdychá a spolu bolestně zápasí až posavad.

8, 22

Všechno stvoření trpí pocitem omezování. Proto všechno úsilí člověka směřuje k dosažení svobody a blaženosti. Ale člověk vždycky neví, že nejvyšší blaženost musí hledat v odpoutanosti od světa. Proto usiluje ve světě pomíjejících skutečností. Když pak pozná, že nejvyšší štěstí nenajde v získání všeho toho, čeho si žádají jeho ne-

nasytné touhy, chopí se cvičení sebe v nezávislosti. Tak vstoupí na cestu nejvyšší blaženosti.

Právě tak i Duch se ujímá naší slabosti. Vždyť my nevíme, zač se máme modliti, jak náleží, ale sám Duch se nás zastává vzdechy, které se vymykají slovům.

8, 26

Potlačí-li jogín hlas chtění nižšího já, zjistí, že příčinou touhy, která si nakonec proráží cestu odříkáním, bylo právě nejvyšší Já v člověku. To se v něm ozývalo neujasněnými tužbami po nejvyšší blaženosti. A tento hlas uváděl do zmatku jeho nižší já. Činil je nespokojené, i když dosáhlo zdánlivě uspokojujícího výsledku ve světě, až nakonec shledalo, že všechno je marnost, protože to je časné a podmíněně uspokojující. Teprve odříkání nechá zazářit nejvyššímu Já; v jeho projevu najde člověk ukojení všech tužeb.

Víme, že těm, kteří Boha milují, všechno napomáhá k dobrému, těm, kteří jsou podle plánu povoláni.

8, 28

Kdo se vnitřně ztotožňuje s Nejsvětějším, najde v každé zkušenosti veliké poučení. Dozví se, co dělat a čeho se vyvarovat, aby spojení s duchovnem a s tím spojený pocit blaženosti nebyly přerušovány smyslovým životem.

Mluvím pravdu v Kristu, nelžu, mé svědomí mi to dosvědčuje v Duchu svatém, že nosím v srdci veliký zármutek a neustálou bolest. Přál bych si sám býti prokletím vzdálen od Krista místo svých bratří, svých pokrevních příbuzných.

9, 1-3

Na cestě nejvyšší realizace se člověk stává tak neosobním a soucítícím, že upřímně přeje své osvobozující poznání každému, byť na svůj úkor. To přání jej znepokojuje stále. Čas od času se poněkud vyrovnává poznáním, že trpící bytost jde svou cestou utrpení proto, že si to vnitřně přeje. Pak se však opět vrací k přání pomoci, byť tím bylo na něho vloženo totéž utrpení, které by rád sňal s bytostí jiných. To vysvítá ze slov Pavlových stejně jako ze slov Ramákršnových a Vi-

vekánandových. Ba i Buddha mluví o zachvácení bezmezným soucitem se vším, co dýchá a žije.

Tak, nad kým chce, slituje se, a koho chce, zatvrzuje.

9, 18

U Boha takovýto vztah k člověku nenacházím. Rozhodující jsou totiž silové příčiny a nikoli vůle. Buddha řekl: „Dědici svých skutků jsme.“ Já vidím, že smilování nebo buzení zatvrzelosti vůči vyšším skutečnostem jsou výsledkem zpětného působení řady dojmů jisté povahy; a ty jsou buzeny činy.

Mluví-li tedy Pavel o tom, že jenom Bůh jako bytost nám cizí může učiniti člověka šlechetným nebo zlým a sobeckým, pak jistě nepronikl k základu všeho jsoucna. K němu proniká jenom analyzující duch džňána jogína, aby zde poznal stavební materiál vesmíru i účinnou energii v jejím vzniku, trvání i zániku. Poznává, že to, co člověk povznáší k hledání na vyšších úrovních, je jenom směr toku duševních sil, který je podmíněn dlouhodobou zkušeností při soutěži a zápasu ve světě tvarů. Boha pak, tj. Boha-Stvořitele — najde na téže cestě zkušeností, poznávání a odpoutávání. Nikde žádná zvláštnost ve sférách bytí. Jenom procesy v mezích karmického zákona. I Boha v nich nacházíme.

Vždyť kdo se může postavit jeho vůli? — Člověče, kdopak tedy ty jsi, že si troufáš volati Boha k odpovědnosti? Což řekne výrobek výrobcí: 'Proč jsi mě udělal takhle!' Což nemá hrnčír moci nad hlinou, aby z téže kaše udělal jednu nádobku k čestnému účelu a druhou k nečestnému?

9, 20-21

Spokojenost s osudem je velká ctnost. Očišťuje zírání a činí je nezaujatým, takže člověku umožňuje poznat pravdu. Hrnčířem je pak určující moc nebo činitel — jedna ze složek já — který podle stavu karmy přijímá tu neb onu formu. Proti výsledku je ovšem těžko co namítat. Jenom úsilí o vytvoření dobré karmy je cestou k přetvoření hrnce — tělesné formy a duševnosti.

Každý, kdo by vzýval jméno Páně, bude spasen.

10, 13

Když se vtělí Íšvara, vytvoří se vysoká příbojová vlna duchovnosti. Pak ústa a vzývání dostačí lidem k tomu, aby polapili Boha. Tomu učí Indové. Avšak podle jiného jejich učení člověk tímto způsobem nezíská nejvyšší poznání. Získá jenom stav, vhodný k odvržení posledních poutajících prvků, jež mu brání dosáhnout nejvyššího uskutečnění. Tak avatára připravuje člověka k nejvyššímu uskutečnění mocným, duchovně povznášejícím vlivem.

Každý člověk nechť se podřizuje vrchnostenské moci. Neboť není vrchnosti, která by nebyla od Boha. — Kdo se tedy protiví vrchnosti, staví se proti Božímu řádu; ti, kteří se stavějí proti němu, sami na sebe přivádějí soud.

13, 1-2

Sociální postavení je výsledkem karmy nebo zásluh. Proto má člověk povinnost uznávat rozčlenění společnosti ve skupiny správné a výkonné a být se svým zařazením spokojen. Z toho se tvoří karma, vedoucí k lepším životním podmínkám. Odpor vede k zarputilosti a ta je cestou do pekel.

Velké sociální převraty (revoluce) jsou z duchovního hlediska nakupená karma nespokojenosti a pocitu omezování, způsobené jednou společenskou vrstvou vrstvě druhé. Z toho vzniká napětí a potom přepětí, které si mocí razí cestu k vystřídání správné a výkonné skupiny.

Noc pokročila, přiblížil se den. Odložme tedy skutky, které se rády skrývají ve tmě, oblecme se ve zbroj světla.

13, 12

Den vzešel slyšením spásné nauky. Slyší-li ji člověk, má se jí řídit. Neboť jsou to jen vzácné okamžiky v životě věků, kdy přijde na svět světlo ve tvaru spásné nauky.

Ten, kdo si troufá jísti všechno, nepohrdej tím, který nejí; kdo nejí, neodsuzuj toho, který jí. Bůh jej přijal . . .

14, 3

Žádný z nás nežije sám sobě a žádný neumírá sám sobě.

14, 7

Hrdost nad vlastním řešením životních otázek, vnučování vlastních názorů jiným lidem a podceňování těch, kdo jednají jinak než my, je téměř obecný jev. Každý je přesvědčen, že našel nejlepší způsob života a řešení, i když se to vztahuje jen k uspokojení vnější osobnosti. Jsou hrdí asketové a jsou hrdí požitkáři. Každý z nich myslí, že je moudřejší než druhý, a přece jsou oba směry povoleny přírodou a kvalitou těl. Kromě toho má každý člověk své důvody pro své počínání a koná vše jen na účet své karmy. Později bude každý sám dědicem své karmy. Proto je hrdost nad sebou samým bezdůvodná pýcha.

Je dobře nejísti masa a nepítí vína a vůbec nic, nad čím se tvůj bratr uráží (nebo pohoršuje, nebo zeslabuje).

14, 21

Pro jogína je takové jednání umírněností, která odstraňuje překážky rozvíjejících se schopností vnitřní přirozenosti. Maso a víno rozněcují a probouzejí nižšího člověka. Vzbuzovat pohoršení znamená vyvolávat odpor, jenž původci ubírá klid. Jogínovi takové věci znesnadňují soustředování a vedou k nezdaru ve snaze přimět osobnost ke klidu a pozorování k rozšířené objektivnosti. Proto se jogín podrobuje této kázni.

Víru, kterou máš, měj pro sebe před Bohem. Blažený ten, kdo nesoudí sám sebe v tom, o čem je přesvědčen. Kdo pochybuje a přece jí, jest odsouzen, poněvadž nejedná z víry, a všechno, co není z víry, je hřích.

14, 22-23

Konejte všechny své skutky k počtě Boha, jehož vidíte třeba i v člověku, a budete uchráněni přehmatů, provázejících snahu činit se svatým z vlastní vůle. Kdo koná vše pro Boha nebo k jeho počtě, tomu je dovoleno konat téměř všechno. Hlavní činitel, odplácející zlem naše přehmaty a mravní poklesky — nejistota a pochyby — byl totiž zničen přenesením odpovědnosti. Proto žijte a jednejte v odda-

nosti k Nejsvětějšímu. Pak napětí, vyvolané ve sféře energie skutky, se vybije v jeho Světle a reakcí bude jen požehnání.

Jedna indická legenda mluví o jistém světci, který nenašel most přes řeku a odpočíval na jejím břehu. Za ním tam přišly dvě vesničanky, nesoucí oběd svým manželům. Také nevěděly, jak se přes řeku dostat. Světec je požádal o nějaké jídlo a slíbil jim, že je za to přes řeku převede. Pak světec, který měl stále hlad, snědl oba jejich obědy, jež nesly manželům. Poté se zvedl a zvolal: „Za to, že jsem dnes ničeho nepojedl, způsob, Brahma, abych mohl přejít na druhou stranu řeky s oběma ženami.“ Na to se vody rozestoupily a světec i se ženami mohl přejít na druhou stranu řeky po suché zemi.

Z této legendy vidíme, že onen světec jedl buď k poctě Brahmy, nebo byl přesvědčen, že vůbec nejí — což je jednou z metod rušení karmy, vznikající konáním. Brahma to vzhledem k jeho mocné víře uznal. Tak světec jedl, jako by nejedl. Brahma vzhledem k jeho nevinnosti učinil zázrak rozestoupení vod.

Jiný velmi poučný příklad: Giriš, později více méně svobodný žák školy Rámakršnovy, se ze zvědavosti přišel podívat na Rámakršnu, který měl pověst světce. Byl však opilý a posmíval se mu. Rámakršna mu ironicky řekl: „Aspoň pijte k poctě Boha, možná, že On také pije!“ Giriš řekl: „Jak to víte?“ Rámakršna: „Kdyby nepil, jak by mohl stvořit svět, v němž je všechno vzhůru nohama?“ Překvapený Giriš odešel. Rámakršna řekl později svým žákům: „Giriš je člověk zcela oddaný Bohu.“

Z této zajímavé historky je patrné, že Giriš, velmi inteligentní a nadaný herec, nemohl překonat svou vášeň — pití — o čemž se ostatně můžeme dovědět z dalších vyprávění života Rámakršnova. Proto ji podceňoval právě úvahou, že Bůh má možná také své slabosti. Na tyto úvahy odpověděl Rámakršna, a proto jej překvapil. V hlubším pojetí poradil Rámakršna Girišovi, aby požitky z pití nabídl Bohu a tak aby se zbavil viny, kterou tvořil svými úvahami, pochybnostmi a vztahováním požitků na sebe sama. — Tak žádný světský počin nemůže člověka připoutat k zemi a oloupit ho o ovoce spásné oddanosti.

PRVNÍ EPIŠTOLA KORINTSKÝM

*Nevíte, že jste Boží chrám a že Duch Boží ve vás přebývá?
Kdo ničí Boží chrám, toho zničí Bůh; neboť Boží chrám je
svatý a to jste vy.*

3, 16-17

Nejvyšší element je obsažen ve všem. Proto se doporučuje úcta k sobě. Ovšem úcta toho druhu, že se neodvážíme poskvřňovat se jednáním, které obecný názor na mravnost a naše morálka považují za nedůstojné k sobě samému. Jako lidé, nosící v sobě Boha, máme jednat čestně a důstojně, aby nám naše svědomí nemusilo nic vytýkat. Pak neposkvrníme sebe jako chrám Boží a budeme žít k radosti a k poctě Boha.

*Ať nikdo sebe neklame! Myslí-li kdo mezi vámi o sobě, že je
'moudrý' v tomto věku, musí se státi 'pošetilcem', aby se
stal moudrým, . . .*

3, 18

Nepovažujme se za nadřazenější bytost, máme-li správný a logický názor na svět. Miláckové Nejsvětějšího principu jsou ve své mysli mlčenliví; neposuzují se ani v dobrém, ani ve zlém smyslu. Neboť před nejvyšší skutečností je všechno naše počínání a lidské vědění pouhým nic. Považujme všechny události za pouhé dění a nehledejme v ničem vážnost. Spíš hledejme řešení a možnost pomoci tam, kde toho je třeba; jinak se nad ničím nepozastavujme. Neštěstí a utrpení jsou od nepaměti, ba ještě dříve. Mohli bychom se proto pozastavovat i nad tím, že brontosaurus přemohl pleriosaury a že diluviální člověk zahynul, protože mu mamut rozdupal oheň. Všechno totiž odplaví čas. Co je dnes hrozivá a nitrem otřásající skutečnost, odplaví zítřek jako vzpomínku, která nikým nepohne. Proč tedy nepřemáhat vliv události, vzbuzující vážnost, už právě dnes? Uvažujme logicky! Co se stane, když nás dnes zasáhne smrtící ruka pomsty nebo neštěstí? Snad to v někom vzbudí hrůzu a u jiných lidí pozornost. Potom už nic. Všeobecně jde život dál, aniž se ohlédne. To měj každého k tomu, aby se díval na sebe i na život stejně.

Neodpírejte se jeden druhému, leda po vzájemné dohodě na čas, na příklad abyste se nerušeně mohli oddati modlitbě, a potom se zase sjednoťte, aby vás satan nepokoušel vaší nezdrženlivostí. — To říkám jako radu, ne jako příkaz.

7, 5-6

Mluví se o manželské věrnosti. Pavel tu hledá rozumné řešení ve věci pudů, totiž ve střídavém povolování a potlačování nižší přirozenosti. To vede k poměrně rychlému ovládní, jak můžeme obdobně vidět při krocení bujného oře. Je totiž marné přikazovat někomu na prostou mravní bezúhonnost, když nepodnícen vyššími ideály má opačné sklony. Takový člověk by obcházel přikázání mravní čistoty možná i s nedobrým svědomím. Proto je lépe mu ukázat schůdnou a pro mravně neodolného člověka poměrně dobrou cestu, totiž páchat mravní nepravosti s vědomím a souhlasem partnera. Doplnit to slibem, že se člověk v době, kdy není znepokojován zlými sklony a pudy, věnuje vyšším myšlenkám; ovšem nejen jednou za čas, nýbrž stále. Neboť i to je cesta Světla proti cestě Temnoty, na níž člověk holduje výstřednostem (nepravostem) s tajným vědomím, že si počíná nesvědomitě.

Je-li však možné ovládnout své vášně a pudy, je lépe činit tak přímo. Každé ovládní má horní mez v duševním napětí, vznikajícím z ovládní. Není-li jí dosaženo, nepovolujte! Vznikne-li, najděte ventil, kterým se napětí vybije; pak se rychle vraťte k ovládní. Tehdy budete rozumní a budete moci jít světlou cestou Boha, i když nebudete čistí, jak káže zákon náboženské morálky.

Mužům neženatým a vdovám pravím: Dobře je jim, zůstanou-li tak, jako já.

7, 8

Povinnost svobodných lidí, vdovců a vdov, pokud nechtějí vstoupit opět do manželství, je vylučovat každou myšlenku na rozkoše. O takových lidech se totiž předpokládá, že tato věc není pro ně problém a že proto mají žít povinnostem svobodného (nebo ovdovělého) člověka, totiž v duševním klidu, který při povznesené mysli nebo náladě přináší mystické zkušenosti i poznání.

*Ženatým a vdaným nařizuji — vlastně ne já, nýbrž Pán —
Žena ať se nerozvádí od muže — rozvede-li se, nechť zůsta-
ne nevdána neb ať se smíří s mužem — a muž ať se nerozlu-
čuje od ženy.*

7, 10-11

Podle názoru poznávajících lidí se předpokládá, že rozvádějící se člověk uvážil všechny důležité věci a především poznal, že k svému obšťastnění nepotřebuje partnera, takže již může žít jako panic. Ne-li, pak je zaslepen a volí svou cestu z vášně, cestu, která vede ke strádání a bolestem. A domnívá-li se, že nemusí mít partnera, a později pozná, že se mýlil, je lépe obnovit dřívější svazek, než vstupovat do nového. Důvod dlužno hledat v tom, že uzavřením nového svazku žije člověk vnitřně ve dvojím manželství. Kromě toho bývá nové manželství kaleno kletbou opuštěného manžela.

Ostatním pak pravím já, ne Pán: Má-li některý muž ženu nevěřící, a ona svoluje žít s ním společně, ať ji nezapuzuje . . .

7, 12

Chce-li se nevěřící strana rozvésti, ať se rozvede, vždyť v takových případech bratr nebo sestra nejsou otroky. Bůh vás povolal k míru. Jak můžeš vědět, ženo, zdali nezachrániš svého muže? Nebo jak můžeš vědět, muži, zdali nezachrániš ženu?

7, 15-16.

Propustit partnera pro jiný názor na duchovno, ač chce zůstat, je nespravedlivé. Stejně tak není dobré zdržovat partnera, chce-li se s námi pro odlišný názor rozejít. Zde musí mít člověk zájem na vytvoření největší harmonie, pokud je to ovšem možné. Zájem o duchovno je totiž ryze osobní, takže jím nemá být vyvolávána disharmonie.

Nechte si svůj zájem o duchovní snahy za zavřenými dveřmi svého soukromí. Ani propagací ani týráním partnera jej nečiníte hodnotnějším. A nerušíte-li svým zájmem nikoho, a přesto se nemůžete vyhnout tomu, aby na vás útočil váš partner, jenž chce proto přerušit

i manželský stav, nebraňte mu. Ovšem chcete-li jít po cestě ke zduchovnění. I tím vytváříte harmonii.

Ale to vám pravím, bratři: Lhůta je krátká; proto nezbývá, než aby ti, kteří mají ženy, žili, jako by jich neměli, ti, kteří pláčí, jako by neplakali . . .

7, 29

. . . kteří používají světa, jako by nepoužívali; neboť tvar tohoto světa pomíjí.

7, 31

Nemůžete-li přemoci pudy a upadnete proto do běžného způsobu života, chovejte se ke svému konání, jako by se vás vůbec netýkalo. Jste-li nuceni povolit svým pudům pro vnitřní napětí, povznete mysl k věcem nejsvětějším. Tím zničíte zlou karmu, tvořící se ze lnutí, a budete duševně svobodni, i kdybyste denně hřešili. To však neříkám proto, abyste v tom hledali cestu, po níž byste chtěli chytře uniknout následkům svých činů. Je to cesta z nutnosti, a proto po ní smíte jít jen v nouzi. Pokus o chytré uniknutí hříchu by mohl být zaplétáním nohou do oka nástrah.

Že hlásám evangelium, to není mou chloubou; to na mně leží jako nutnost, a běda mi, nebudu-li hlásat evangelium.

Odměny se mi dostává, činím-li to dobrovolně; jestliže nedobrovolně, je to prostě 'správa statku', která je mi svěřena.

9, 16-17

Je-li člověk k něčemu povolán a činí-li to s vnitřním souhlasem, tvoří si dobrou karmu. Když však činí něco nekontrolovaně nebo s pocitem donucení okolnostmi nebo společností, vytvoří bezděčně karmu, která mu v ničem nepomůže. Proto člověk, jenž dosud miluje svět, má konat své povinnosti se souhlasem a nadšením. Potom vytvoří tolik dobré, ještě v tomto životě působící karmy, že než dožije svůj život, vstoupí na cestu osvícení; na cestu, vedoucí na pravý břeh moře života plného utrpení.

Pavel se domnívá, že by byl potrestán, kdyby nekázal. Tato domněnka je správná, hledíme-li k tomu, že v tom viděl svou povinnost. A jelikož to chápal jako svou povinnost, na níž záleží jeho blaho, hřešil by, kdyby ji nekonal.

Jsem 'svobodný' ode všech, ale učinil jsem se 'otrokem' všech, abych získal co nejvíce lidí. Židům jsem se stal Židem, abych získal Židy; . . .

9, 19-20

Pavel mluví o pocitu jogínovy vnitřní nezávislosti a o schopnosti značné přizpůsobivosti, jejímž dárce je tato svoboda. Co takový jogín koná, to koná dobrovolně. Přitom se spoutává dobrovolným přijetím názoru, že je to povinnost, na jejímž konání závisí jeho všeobecné blaho.

. . . ale týráám své tělo a zotročuji je, aby se nestalo, že bych snad jiným kázal, ale sám byl zavržen.

9, 27

Jogín, jenž dosáhl jistého stupně vývoje a poznání, nemusí se podrobovat mravním příkázáním náboženských nauk. Ví totiž, že nezáleží na tom, co se koná, nýbrž na vnitřním postoji při konání. Přesto však se podrobuje kázni, aby se zevně nestal svědkem lidí, hledajících pravé poznání. Neboť hledající lidé v něm vidí příklad spásného počínání, aniž uvažují, že on nemusí dělat totéž co člověk, jenž chce dosáhnout jeho stavu. Je jako lampa, která barvou svého světla zabarví hledajícímu člověku předměty jinak, než jsou zabarveny původně. Musí tedy dbát, aby byl lampou, která svítí jasným, pokud lze bělavým světlem.

. . . všichni oblakem a mořem přijali křest ve jméno Mojžíšovo . . .

10, 2

. . . a všichni pili týž duchovní nápoj, pili totiž z duchovní skály, která je provázela, a ta skála byl Kristus . . .

10, 4

Pavel mluví o vyvedení Židů Mojžíšem z Egypta do země zaslíbené. Vidí v tom symbol opuštění světa a cesty do sféry Uskutečnění. Na ní se člověk osvěžuje duchovním vztahem k Nejsvětějšímu; pak jí a pije, aby se posílil na další cestu.

Ne, ale to chci říci, že, co obětují, démonům obětují, a ne Bohu. Nechci však, abyste se stali účastníky démonů.

10, 20

Skuteční pohané obětovali bohům, aby si je naklonili a získali od nich za to pozemsky hmatatelnou odměnu. Nejsvětější Bůh však takto nikoho neodměňuje. Od něho je možno získat poznání a s ním spojené jisté vnější dobro. Proto může-li vám váš Bůh na vaše modlitby odpovědět tím, že vám poskytne výhody ve vnějším světě, aniž vám dříve poskytne poznání a osvícení, není to Bůh, nýbrž ďábel, oblečený v roucho Boha.

Proto, ať jíte či pijete, ať cokoli činíte, všechno činite k slávě Boží.

10, 31

Pavel znovu nabádá konat všechno k počtě Boha. Je to totiž jedna z dobrých cest.

Když se muž modlí nebo prorokuje s pokrytou hlavou, zneuctívá svou hlavu.

11, 4

Tento příkaz Pavlův a všechny podobné další příkazy, uvedené v necitovaných verších 5-15, patří spíše k zevní morálce. Pavel je pak zdůrazňoval buď proto, aby věřící nehledali úpravy v zevním počínání a neznepřátelili se tím, nebo dbali zevního postoje, který hrál velmi důležitou roli v egyptských mystériích. Zkušenost však napovídá, že postoj zaujímá druhé místo v metodické zbožnosti; proto jej příliš nezdůrazňuji. Zvláště nejde-li o postoj nezbytný.

Kdybych mluvil jazyky lidskými i andělskými, ale neměl lásky, jsem jako řinčící kov a hřmotící zvon.

13,

... a měl všechnu víru, takže bych hory přenášel, ale neměl lásky, nejsem nic.

13, 2

Magické umění, jemuž nás učí jóga, máte pokládat za nic, leda byste je mohli použít k povznesení všeobecné morálky a blaha a k rozšíření vědění. Tento zřetel vás označuje jako bytosti milující. Jako takoví můžete mít moc, aniž vás to označí za duševně prázdného člověka.

Usilujte o lásku, z duchovních darů pak nejvíc se snažte, abyste dovedli prorokovati (také kázati z vůle Boží a v Božím jménu).

14, 1

Tuto žádost je třeba schválit, jde-li o prorockou schopnost, obsaženou v čistém zření, jíž lze dosáhnout odstraněním rzi na zrcadle — zřeci — soustředěním, při němž jogín potlačuje vlny odporu a přichylnosti. Zejména když prorocká schopnost nebude použita k předpovídání osudu kdekomu. Neboť soustřeďování je nezbytné pro vývoj a růst ducha.

. . . ať i ve vašich církvích ženy mlčí; nedovoluje se jim mluvíti, ale ať jsou podřízeny, jak i zákon praví. Chtějí-li se o něčem poučiti, ať se zeptají doma svých mužů. Je hanba pro ženu mluvíti v církvi.

— Či myslíte, že slovo Boží vyšlo od vás a že se dostalo jen vám? —

14, 34-36

V duchovním snažení zaujímá žena nižší místo než muž, neboť je od přírody svým srdcem více než on připoutána k zemi přirozenou láskou k dětem a k rodině. Snad také proto je tak málo žen, které dosáhly vyššího mystického zasvěcení a poznání.

Moderní doba odčínuje hanbu dějin, jež ženě prisuzovaly jen nižší místo v řádu stvoření. Je však na ženě, aby prokázala schopnost k dokonalému odříkání, jakou prokázal Buddha nebo Rámakršna. Jinak vím, že mezi ženami jsou vzácné výjimky. Samému Rámakršnovi přispěla na pomoc žena, sannjásinka Bhairavi. Ale nesmíme přehlédnout, že sám nezaujatý Buddha ženám v této věci nevěřil. Ve sbírkách jeho řečí se čtenář o tom doví víc.

Nebyl-li Kristus vzkříšen, prázdné je naše kázání, prázdná je i vaše víra.

15, 14

Naději a víru, tu berlu na cestě do nebe, nachází Pavel v Ježíšově moci a poznání, korunovaných jeho zmrtvýchvstáním, jež mělo být prokázáno, když se zjevil apoštolům a Pavlovi samému. Tomu se ovšem nelze divit. Kdyby se dnes některý mrtvý znovu objevoval a tvrdil, že příčinou této události byl jistý způsob života, jistě by získal mnoho přívrženců a následovníků. Ostatně zmrtvýchvstání není jev obvyklý; ukazují se jím nové obzory a lidské možnosti, a proto není zavrženíhodné studovat nauku, která k němu vede.

Nemáme-li v Kristu nic leč pouhou nadějí v něho v tomto životě, jsme nejnešťastnější ze všech lidí.

15, 19

Kdybychom se měli od kolébky do hrobu jenom utěšovat nadějí na nesmrtelnost, byli bychom jistě na tom hůř než ti, kdo hledají požitky v tomto životě pro sebe samé. Ale nauka slibuje vyplnit naše přání věčného života a chce tomu také dostát. Je jen třeba splnit její požadavky.

Jako poslední nepřítel bude zmařena smrt.

15, 26

Uvědomění se v Nejvyšším principu znamená dosažení nesmrtelnosti, neboť Nejvyšší prvek je věčný. Ale mezi tímto stavem a stavem lidským je dlouhá cesta rozličných zkušeností. To znamená, že člověk dříve pozná mnohá tajemství. Pak pozná marnost všeho pekelného, pozemského i nebeského žití, a proto je zamítne, aby zakotvil v neměnitelném a nesmrtelném bytí.

Když pak mu bude všechno podřízeno, tehdy i sám Syn se podřídí tomu, kdo mu všechno podřídil, aby Bůh byl všechno ve všem.

15, 28

Jógicky: když se vzdáte všeho, získáte všechno. A když se vzdáte všeho, co jste získali, ve prospěch Neměnitelného, bude Neměnitelný vším. Tím bude dosaženo cíle: jogín získá dokonalou svobodu.

Jsou nebeská těla a jsou zemská těla, ale jiná je zář nebeských a jiná zemských těl.

15, 40

Z našeho hlediska jsou nižší nebeská těla velmi jemná a mají barvu denního světla. Vyšší se pak zdají hutnější, neboť jsou z jasně zářícího světla. Náleží dévům a vyšším andělům; nižší jsou těly ostatních andělů. Pak je ovšem přirozené, že tato těla jsou vybavena jinými vlastnostmi než těla lidská, která se z hlediska světelnosti podobají plameni, v němž je velmi mnoho kouře.

Co se rozsévá, je pomíjející, co vstane, je nepomíjející; co se rozsévá, je potupné, co vstane, je slavné; co se rozsévá, je slabé, co vstává, je mocné; co se rozsévá, je tělo jen 'duševní', co vstává, je tělo 'duchovní'.

15, 43-44

Člověk rozsévá to, čeho se odříká. Odříká se ovšem jenom toho podřadného fyzického, co je příčinou utrpení. A přece vzdáním se toho vyrůstá cosi nového, lepšího, jehož vlastnosti můžeme považovat za neporušitelné a nebeské. Zde tedy člověk mění opravdu výhodně. Proto můžeme odříkání pokládat za činnost požehnanou samým Bohem.

První člověk byl ze země zemsky hmotný, a druhý člověk bude z nebe. Jaký je zemsky hmotný, takoví jsou i zemsky hmotní; a jaký je nebeský, takoví budou i nebeští.

15, 47-48

Jestliže otec — pozemský člověk — obrací svůj zájem k pozemským věcem, plodí toliko bytosti s týmiž sklony, neboť stejné přivolává a vytváří stejné. Jestliže se však upíná k věcem ideálnějším a miluje při tom zemi, vytváří a plodí bytosti pozemské, ale ušlechtilé. Obrátí-li však svůj zájem jen k věcem nebeským (světlým netělesným), vytváří a může plodit jenom bytosti nebeské, zase ovšem po-

dle zákona vnitřní příbuznosti. I nebeské bytosti mohou však mít dvojí charakter. Člověk totiž může hledat v nezemském bytí konečné vlastnosti; tu jde o nižší nebeské kvality. Považuje-li však nezemské kvality za nebeské s nekonečnými vlastnostmi, které se země vůbec nedotýkají, vytváří dokonale nebeské bytí, které již nesestupuje do prachu pozemskosti.

Adam byl zjevením Ducha ve formě nebo v těle. Když se štěpil v nové bytosti na pozemské úrovni, vložil do nich zárodek příbuznosti projeveného bytí s projeveným a nikoli s Nejvyšším principem. Tím vzniklo lpění, které přineslo smrt. Dokud se štěpil v bytosti, v něž neuložil zárodek příbuznosti projeveného bytí s projeveným, plodil nesmrtelné bytí. To byl ovšem Adam dokonalý. Když poklesl na duchu, našlo jím stvořené bytí — ovšem až po skončení radostí mladého života ve hmotě — své duchovní obrození v Duchu Kristovi, který se projevil odpoutáním vědomí a já od projeveného bytí. Tak byla nalezena cesta obrození, která je dodnes na světě v podobě jógy, tibetské a křesťanské mystiky, v méně dokonalé formě i v katolické mystice a v mnohých náboženských směrech, jež vyznávají afričtí domorodci, Číňané a jiní. Buddhismus, sánkhja a džňána náležejí k zvláštním formám.

Hle, pravím vám tajemství: všichni nezesneme, ale všichni budeme proměněni, rázem, v okamžiku, na poslední znamení polnice.

15, 51

Z duchovního hlediska umírá jen ten, kdo je přesvědčen, že skutečně zemře. Ale takových lidí je málo. Téměř každý člověk do posledního dechu věří v nekonečnost svého života. To je předpoklad pro jeho opětné oživení nebo znovuzrození.

Ze znovupovstání k životu není však vyňat nikdo. I nejzatvrzelejší ateista lpí na životě a propadá tužbám a žádostem téměř do konce svého života. Lpění, touhy a žádosti jsou tím kouzelníkem, který ho vzbudí k opětnému životu. Zde však jenom k životu v Temnotě. Ale člověk, věřící v nekonečnost svého života, povstává k novému životu podle kvality své víry, skutků a znalostí ve Světle menším nebo prudším a podle toho i v blaženosti nebo menším či větším utrpení apod.

“Znamení polnice“ je v přeneseném smyslu jistým vnitřním signálem, na nějž mystik odpovídá opětným probuzením se k vědomí. Totéž se má dít bytostem skutečně zemřelým.

Nebot toto pomíjející tělo musí být oděno v nepomíjejícínost, toto smrtelné oděno v nesmrtelnost.

15, 53

Pavel mluví o vlastnostech těla vyspělého jogína. V Pataňdžaliho Jógasútře se mluví o kráse zevnějšku a diamantové tvrdosti těla. To má být výsledkem cvičení se v rádža józe. Křesťanství pak zná tuto věc ze světelných soustředění, jimiž světec přijal mnoho duchovního Světla přímo do těla.

DRUHÁ EPIŠTOLA KORINTSKÝM

On nás učinil také dostatečnými jako služebníky nové smlouvy, smlouvy ne litery, ale ducha. Neboť litera zabíjí, ale duch oživuje.

3, 6

Duchovní život je v jednání a způsobu života. Můžete znát celý církevní zákon a církevní nauku, ba i bibli můžete znát nazpaměť, a přece se tím nemusíte stát ani o vlas bohumilejší. Naopak můžete vidět v těchto znalostech nepřítele, který zabíjí vašeho ducha. Nebo jste si nevšimli, že ti nejvzdělanější náboženští teoretikové jsou příliš duševně mrtví, než aby mohli považovat vnitřní zkušenost člověka srdcem zbožného za něco hodnotného? Což nezjevuje teoretikovo náboženství tolik protikladů, jež jsou s to vyvrátit duši pociťovaný dotek Boha? Či se před jeho zrakem nehemží ďáblové, hledí-li na subjektivní zkušenosti člověka srdcem zbožného? Odstraňte ďábla z mozku náboženských teoretiků a zůstane tam jen vůně smrtelného rozumu a smrtelné země. Ani trochu pachu po Bohu. Jenom slova modlitby; jinak mrtvo.

Zármutek ve smyslu Božím působí zajisté pokání k spáse, a toho není třeba litovat; zármutek ve smyslu světa ovšem působí smrt.

7, 10

Pocit vnitřní opuštěnosti může vzniknout ze dvou důvodů:

1) Člověk je připoután na svět, a proto miluje světské věci. Ztráta toho, co miluje, mu způsobí zármutek, jenž se dotýká jeho srdce a způsobí v duši pocit naprosté prázdnoty a opuštěnosti.

2) Člověk má vztah k věcem nadsvětským; miluje je a snaží se udržet s nimi vnitřní spojení. Roztržka mezi ním a tím, co miluje, posiluje jeho cit lásky. Cit obrácený ke skutečnostem netělesným se obnovuje v lepší formě nebo na vyšší úrovni. Tím se láska k netělesnému bytí stává provazem, po němž opuštěný člověk rychle šplhá k pravdě a Světlu.

*Míním toto: Kdo rozsévá skoupě, skoupě bude i sklízeti,
kdo však rozsévá požehnaně, požehnaně bude také sklízeti.*

9, 6

S velikou účinností pracuje jen ten, kdo koná své povinnosti bez rozmyslu a úvah, jimiž si každý jiný člověk rád svou povinnost usnadní nebo se jí zbaví. Práci bez rozmyslu a úvah se vytváří mnoho energie a veliké napětí. To ve zpětném působení uvádí člověka do činného života, jenž podstatně zlepšuje jeho existenční podmínky. Kdežto ten, kdo úvahami o odtažitých věcech (vzhledem ke svým povinnostem) tlumí účinky své činnosti ve sféře vibrací, vzbudí jen málo energie, která ve zpětném působení činí ducha labilním. Z toho vzniká osud, jaký mu poskytne jen málo možností v jeho existenčním boji. Přitom není třeba přihlížet k tomu, zdali je činnost povahy dobré nebo zlé. Jde jen o činnost. Jenom činnost vytváří podmínky ke snesitelnému životu. Je-li to činnost zlé povahy, vytváří podmínky k činnému životu provázenému krizemi, utrpením a některými druhy překážek. Činnost dobré povahy vytváří při velké živosti při konání ve zpětném účinku podmínky lepší. Člověk bude mít úspěchy.

Ale zlá činnost je lepší než nečinnost. Konáním se přetavuje bytí i člověk sám, kdežto nečinnost je úpadek, ba niterné hnutí. „Ačkoli není ničeho, co by se mi zdálo hodným k dosažení ve všech třech světech, přece jsem neustále činný“, praví svatý Pán Ardžunovi v Bhagavadgítě. Tím víc má člověk usilovat o udržení se v živé činnosti. Má totiž ve světě nebo ve vesmíru čeho dosahovat.

Jste-li tedy povoláni k práci, pracujte ochotně, rychle a bez rozmyslu. Nenechte své city ovlivnit tamasem, který vás má k úvahám, jak si ve svých povinnostech vyhovět pro pohodlí těla. Jste vojáci a jen boj je vaše povinnost. Generál karma řídí boj sám. Složíte-li ruce do klína, pak karma projde vaším životem bez užitku. Proto pracujte!

Beztoho říkají: „Jeho listy jsou tvrdé a přísné, ale když je osobně přítomen, je slaboch a jeho řeč neznamená nic.“

10, 10

Co se mluví, uniká z paměti. Ale psané téma je možno stylizovat tak, aby bylo mocnou sugescí, neustále lidem připomínající vyjádřenou myšlenku.

'Kdo se chlubí, ať se chlubí v Pánu.' Vždyť ne ten, kdo sám sebe doporučuje, jest osvědčený muž, nýbrž ten, koho doporučuje Pán.

10, 17-18

Máte-li se čím chlubit a co u sebe chválit, čiňte to ve prospěch toho, co bylo původcem oné chlouby či chvály. Nic nevztahujte na sebe. Svoboda ducha je výsledkem nepřipoutanosti. Ji nevyváží žádná vlastnost nebo um, pro něž se vrháte do otroctví.

Chvályhodné vlastnosti, které máte, nechte objevit jiným lidem. Nedejte se svést poznáním svých vlastních duševních předností. Zjistíte-li, že nějaké máte, použijte je k zlepšení služby jiným lidem. Postřehnou-li je a kladně zhodnotí, budiž to pro vás stejné, jako když je nepostřehnou a nezhodnotí. Vždyť žijete sobě. Každá vaše duševní nebo mravní přednost vás karmicky správně začlení, i když ji uznávat nebudete. Neboť nejste začleňováni tím, co si o sobě myslíte, nýbrž tím, co jste. Obdivovat sebe pro nějakou vlastnost bývá jen příčinou pádů; rodí se z toho domýšlivost a z ní přehmaty v jednání a pošetilost.

Jsem sice „prostý v řeči“, ale ne v poznání, vždyť jsme se vám vůbec ve všem dovedli učiniti srozumitelnými.

11, 6

Umění vyjádřit se není vždy znakem znalostí a hlubokého vzdělání. Ostatně je to pochopitelné. Věnuji-li se pátrání a hledání v tajemstvích života, nedělám to odříkáváním dlouhých učených statí, nýbrž analýzou stavů a soustředováním duševních sil beze slov. Člověk může dobře znát svou práci, ale slova mu mohou chybět. Nikdo však nežije ze slov, leda jen na této zemi a dočasně. Znalosti jsou majetek, který člověk odnáší s sebou do hrobu a možná i za hrob.

A není divu. Vždyť se i sám satan přestrojuje za anděla světla.

11, 14

Prostý člověk vidí ve zjevení světlé Ježíšovy postavy podobu Ježíše samého. A přece to nemusí být vždy on. Jeho tělo i podobu mohou obléknout i jiné charaktery. Záleží na člověku, aby to poznal.

Božské charaktery v temných tělech a pekelné charaktery ve svět-
lých tělech je možno rozeznat docela snadno podle stavu vlastního
ducha. Zjevení božského charakteru je provázeno nadšením pro věci
nejsvětější; pekelný charakter se zjeví za doprovodu niterné pokle-
slosti a pozemských zájmů. Na svitu a záři nezáleží. Když budete za-
ujati světem, bude zářící zjev pekelný, i kdyby pěl hymnus chvály
samému Bohu. Proto pozor na zjevy!

V kvalifikování zjevů mnohdy dochází k hrubým omylům. Při po-
znávacích schopnostech člověka neznalého jógy můžeme předpoklá-
dat, že si o zjevu utvoří opačný úsudek. Ostatně to bývá pravidlem.
Luther patrně hodil kalamář po Ježíši, který se mu zjevil, a nikoli po
d'áblovi v Ježíšově zjevu a šatě, jak se domníval. Stejně tak spiritisty
milované „svaté“ zjevy jsou jen zlovolní skřítkci a d'áblové. Jsme tu
v bardu projeveného života, který snadno obrací naše přesvědčení
i zjev. Vodítkem k rozeznávání zjevů je jenom duševní stav toho, kdo
jej pozoruje.

*Znám člověka v Kristu, který před čtrnácti lety — nevím,
zdali se to událo v těle či mimo tělo, Bůh ví — byl uchvá-
cen až do třetího nebe.*

12, 2

Je zřejmé, že zrak člověka, jako byl Pavel, vidí skutečnosti proje-
veného i neprojeveného světa bez hraniční čáry mezi oběma. Pavel
viděl člověka, jenž byl vtržen do nebe, ale neví sám, byl-li tento člo-
věk živ na zemi, nebo ne. Rozhodující bylo, že to viděl.

Někteří jogínové nejsou spokojeni s tím, že vidí bytost v jistých
podmínkách, ale chtějí také vědět, je-li to bytost žijící na zemi nebo
v jiné sféře. Proto se uchylují ke zvláštnímu soustředění, jehož po-
mocí je možno vidět a rozeznávat auru vtěleného člověka od aury by-
tosti, která je již mimo tělo. Přesvědčí-li se, že jejich zjištění nebylo
jen fantazie, přestávají se takto soustřeďovat.

EPIŠTOLA GALATSKÝM

Všichni ti, kdo chtějí před vámi vypadati krásně po stránce tělesné, vás nutí, abyste se dávali obřezávati, jen proto, aby nebyli pronásledováni pro Kristův kříž. Vždyť ani sami ti obřezaní nezachovávají zákon, ale na vás chtějí, abyste se obřezávali, aby se vámi mohli chlubit po stránce tělesné.
6, 12-13

Tak si počínají všichni, kdo o sobě tvrdí, že jsou pravověrní příslušníci některé náboženské skupiny nebo obce. Mluví o své oddanosti Bohu, ale ve vyhlášeném přesvědčení nedovedou setrvat, když na nich svět žádá vyznání, či jsou. Tu rychle opouštějí Ježíše, Boha i svaté a hned se hlásí k obecnému lidství. Nebo jste viděli — až na vzácné výjimky ovšem — že by někdo, jenž o sobě mluví jako o člověku zbožném a Bohu oddaném, setrval při svém tvrzení i tehdy, když má svému přesvědčení přinést oběti? Křesťanství žádá v podstatě upřímnost, skromnost, lásku i k nepřítelům aj. Který křesťan plní tyto příkazy svého náboženství? Nežije v boji proti svým sklonům a pudům, ale vyhovuje jim jako ateista, odsouzený podle jeho názoru k věčnému zatracení. Jemu podoben tak hledí vstříc stejnému osudu.

Církev si počínají stejně, jak praví Pavel. Chlubí se počtem svých příslušníků, ale nemohou se chlubit úspěchy ve snaze učinit věřící lidi věrnou kopií Ježíšova názoru na mravnost. Je to stejně hluchý klas na poli bytostí Pánu věrných. Je to Augiášův chlév, jenž potřebuje svého Herakla.

Ostatně ať mi nikdo nepůsobí dalších nesnází, vždyť já nosím na svém těle znaky Ježíšova vlastnictví (stigmata).
6, 17

Pavel mluví o stigmatěch, čili Ježíšových „znacích“ po ukřižování. Mluví o tom, že je nosí na svém těle, ač ukřižován nebyl. To znamená, že stigmatizace provázejí oddanost Bohu.

Věrný křesťan, jenž žije v opravdové oddanosti Bohu, pocítí Ježí-

šovy rány ihned, jakmile oddaností Bohu ze sebe setřásl vliv světa nebo pocit vnitřního spojení s ním a otevřel se božským vlivům vyšlehnutím opravdové lásky k Bohu. Vztahuje se to na každého křesťana Bohu oddaného. Není výjimek mezi zbožnými lidmi, kteří by nemusili pocítit stigmatizaci. Jen neúplná oddanost, nerealizované křesťanské zásady a vnější oddanost Ježíši nebo Bohu způsobí, že stigmata nebudete mít. Nestigmatizovaný člověk proto nemůže mluvit o své opravdové lásce k Bohu.

Pro jogína znamenají jizvy po ukřižování otevření průchodů kosmického dechu. Přesto však i on je musí mít. Neboť nejde o znalosti příčin nebo o formu uctívání, nýbrž o vnitřní spojení s nevtělenou vyšší jsoucností. Jde-li však o spojení s nevtělenou jsoucností nižší, ďábelskou, je člověk stigmatizován v tomto smyslu. Tu však bývá sazeno jiné místo na těle.

EPIŠTOLA EFEZSKÝM

Vy jste byli mrtvi pro své přestupky a hříchy, v nichž jste kdysi trávili svůj život podle eona tohoto světa, řídíce se vládcem vzdušných mocností, duchem, jenž je nyní činný v neposlušných synech.

2, 1-2

Pavel mluví o pekelném znovuzrození. V něm ožívuje každý člověk, jenž se neřídí jógickou kázní. Kromě toho je možno předpokládat, že Pavel jako jiní citliví jogíni postřehuje zlo jako náplň vdechaného vzduchu. Se zřetelem na to odliší jogínové v dechovém umění pekelný vzduch od nebeského a vdechují ten, který si vdechovat přejí.

Neboť milostí jste spaseni skrze víru; a to ne ze sebe, jest to Boží dar; ne ze skutků, aby se nikdo nechlubil.

2, 8-9

Podle jogínů nelze dosáhnout spasení činností rukou. Tato činnost vyčerpává nejvyšší možnosti dosažením nebe bohů s těly. I oddanost Pánu vidí ohraničenou tak, že se její pomocí může dosáhnout pouze spojení s Duchem vtěleného vesmíru. Teprve když jsou potlačeny všechny duševní stavy pomocí cvičení rozeznávací schopnosti a celkového ovládnutí, je podle nich dosaženo klíče k realizaci Nejvyššího principu.

Bible klade nejvýš jen oddanost Pánu. To znamená, že nezná nejvyšší formu buddhismu, který si klesí cestu osobní sebekázní až tam, kde není ani tvaru, ani jména. Zbývá jen zrcadlící Já. Na prahu ztotožnění s tímto Já nepřichází v úvahu ani zbožnost, ani napětí, ani ovládnutí, ani skleslost, ani láska, ani nenávisť, ani pevné (silové) soustředění, ani zásadní duševní roztržitost, nýbrž jen jemné vnitřní rozlišování a bezdojmové zapomínání na všechno. Proto nejvyšší jogínové považují křesťanství za náboženství s cílem poněkud nižším než to, které vyčerpává všechny možnosti člověka.

Jsmo zajisté jeho dílo, poněvadž jsme byli stvořeni v Kristu Ježíši k dobrým skutkům, jež Bůh předem připravil, abychom v nich žili.

2, 10

Apoštolové dosáhli nejvyššího stavu oddaností Bohu, takže skutečně byli jeho dílem. Oddaností vdechli totiž Ducha v jeho nejvyšším pojetí. Tento Duch se jim odměnil tím, že v nich setrval.

Žijte jako děti světla, neboť ovoce světla záleží ve všeliké dobrotě, v spravedlnosti a v pravdě.

5, 9

Nesobeckost (dobrota) jde ruku v ruce s nejvyšším poznáním. Neboť nejvyššího poznání nelze dosáhnout jinak než vzdáváním se nebo odříkáním.

Tak jsou muži povinni milovati své ženy jako vlastní těla; kdo miluje svou ženu, miluje sám sebe.

5, 28

Manželku musíte považovat za část svého já. Neboť i když je to zdánlivě samostatná bytost, přece jen žije vámi a vy jí. Tím je vám uložena povinnost nepůsobit jí utrpení.

Úcta k manželovi nebo k manželce přispívá k vnitřní harmonii a tím také ke zkušenostem, náležitým do vyšších světů. Příčina je ve službě bytostem, která je obsažena v uctívání manželky nebo manžela.

Manželská láska se však mine cíle, když manžel nebo manželka jsou otroky svého partnera v citu, jež nazývají láska. Neboť sám duchovní názor ukazuje, že manželství je smlouva stejných žádostí, jež však nesmí snižovat důstojnost lidství. Musíte ctít své protějšky, chovat se k nim laskavě, ale nesmíte činit ze sebe otroky tzv. lásky ani usilovat o to, abyste si na svém partneru vynutili nezdravý názor na sebe.

... neboť váš zápas není zápas s krví a s tělem, nýbrž s démonskými vládami a vrchnostmi, s vládci světa nynější temnosti, s duchovými silami zla v oblasti nebeské.

6, 12

Knížata, mocnosti a páni temného věku tohoto světa, to je duševní činnost, věnovaná úsilí o všestranné vnější zabezpečení bez ohledu na jiné vnitřní činitele. Každý z nás má věnovat nezbytně potřebnou sílu a část dne snaze o vnější zabezpečení v mezích potřeb. Část dne má věnovat jógické kázni, neboť subjektivní vnitřní život také vyžaduje řešení, nezbytné pro nejvyšší uspokojení.

Napadat přirozené sklony, jimiž tělo projevuje své potřeby, to je askeze vedoucí do pekel. Proč? Tato askeze nerozmnožuje pokoj, nýbrž dráždí tělo k odporu a nakonec může shodit svého pána — vědomí, ducha a jáství — do prachu dřív, než skončí jeho čas. Napadněte proto marnivost, nenasytný chtíč, touhu po uplatnění se za každou cenu, faleš, lhaní, smyslnost, krutost, zlé myšlenky a city i sklon k vyššímu sebehodnocení. Ale tato zla nenapadejte v jiných lidech, jen v sobě. Žijete svůj život, a proto musíte dělat pořádek v sobě. Jiným tvorům účtuje karma za jejich činy. Vy s tím nemáte co dělat!

EPIŠTOLA FILIPSKÝM

Vždyť pro mne život je Kristus a smrt zisk. Když život tělesný, to znamená pro mne plodné dílo — a tu nevím, co si mám vybrati. Jsem na rozpacích mezi obojím: mám touhu složit stan a býti s Kristem, to je tuze daleko lepší; zůstat v těle však je nutnější pro vás.

1, 21-24

To není jen Pavlův problém. Každý jogín, jenž okusil dotek Nejsvětějšího principu, skončil by rád svou životní pouť nepřerušovaným spojením s Ním. Ale povinnost volá! Někdy povinnost, již jogín označuje za dobrovolnou. A přece to není povinnost dobrovolná. Všechny ty spousty, jež se nás chytají na cestě životem, nejsou nic jiného než nám určený osud. Proto je radno se jim podrobit ve službě dobru, i když nás olupují o žádoucí pokoj a klid.

Kdekdo může volat, že má právo na pohodlí a klid. Dokud však karma volá k činnosti, nesmí tento svůj vnitřní hlas slyšet. Musí stále pracovat k dobru jiných bytostí, třebas v té práci zajde ve smrti. Neboť je marné zpěčovat se osudu. Na to myslí Kniha zlatých pravidel, když praví: „Nečinnost ve skutcích milosrdenství se stává činností ve smrtelných hříších.“ Analogicky vzdávání se činnosti, k níž nás nutí naše přirozenost nebo vnější činitelé, může se stát účastenstvím na zakázaných požitcích a smyslnostech.

Nejvyšší (uskutečnění) vám neuteče, když poslušní zákona práce budete pracovat k rozmnožení pokoje. Pracujte! „Konejte však práci jako bohoslužbu, jako nejvyšší bohoslužbu, ale nenechte se ničím poutat“, řekl kterýsi indický mudrc. Potom bude práce pro vaši bytost nosnou vlnou, která vás uloží v tichu nirvány. To nevyjadřuji jenom svůj pracně vytvořený názor. Patañďžalího Jógasútra učí, že samádhi dosáhnou mezi jinými také ti, kdo jsou velmi energičtí. Činnost je tedy stejně dobrá jako oprostující meditace.

. . . nic neučiníte z osobní zaujatosti nebo z ješitnosti, ale v pokoře budete jiné pokládati za znamenitější než sebe samy.

2, 3

Lépe je ponížovat se než povyšovat. Jestliže se zdravě ponížujete, můžete lépe zhodnotit své schopnosti a síly, než zdůrazňujete-li své přednosti, abyste získali obdiv.

Ačkoli měl Božskou podobu, nepokládal rovnost s Bohem za žádoucí kořist . . .

2, 6

Mluví se o Ježíši. Jinému člověku by toto tvrzení pravověrný křesťan neodpustil. Neví totiž, že ztotožnění s Bohem pocitově i v moci a schopnostech není tak mimořádné. Jogínové, kteří nechali rozplynout své vědomí ve Všeřídícím bytí, jsou také účastni jeho vědění a moci. Je jenom třeba, abychom odstranili smrtelnou, zdánlivě všeznající osobnost. Potom budeme účastni zázraků Všemohoucího.

Toto mé tvrzení možná napadnou ti, kdo si myslí, že dokonale rozumějí božímu životu. Nicméně však namítám, že zkušenost dokonalého oprostění jejich názor opraví. Člověk se musí opřít o příslušnou zkušenost.

Všecko čiňte bez reptání a bez pochyb, abyste byli bez úhony a upřímní, Boží děti bez vady uprostřed pokolení zkřiveného a zmateného . . .

2, 14-15

Podrobíte-li se nauce v mravní a duševní kázni a takto usměrnění budete jednat bez pochyb a pocitu tíživé povinnosti, budete jakoby zproštěni všech karmických dluhů. Po zkoušce osvědčení jich budete zproštěni opravdu. Proto mějte odvahu, nerozmýšlejte se a pracujte, jak káže Zákon.

Nespoléháme na tělo, ačkoliv i já bych mohl spoléhati na tělo. Myslí-li si někdo jiný, že může spoléhati na tělo, já tím víc: byl jsem obřezán osmého dne po narození, jsem z národa izraelského, z kmene Benjaminova, Žid a syn židovských rodičů, co se zákona týče, farizeus, co se horlivosti týče pronásledovatel církve, co se týče spravedlnosti, jež záleží v plnění zákona, obstojím bez výtky. Ale všecko, co jsem dříve pokládal za zisk, naučil jsem se pokládati pro Krista za ztrá-

tu, ano opravdu ještě i dnes pokládám všechno za ztrátu, když to srovnávám s nesmírným pokladem poznání Krista Ježíše, svého Pána; pro něho jsem se všeho zřekl a pokládám to za bezcenný brak, abych získal Krista . . .

3, 4-8

Jakkoli se to zdá nepochopitelné, je to přece jen pravda, že duchovní zisk ze soustředění (oddanosti Bohu) je nad všechny statky světa. Bohatstvím nelze totiž usmrtit červa nejistoty a strachu, jenž hlodá v duši. Ale usmrtíme jej jistě poznáním, zrozeným z jógické snahy.

Pavel tvrdí, že to, co mu bylo ziskem před světem, považoval u sebe za škodu pro Ježíše. Proto je třeba se odříkat, jako se odříkají všichni jogínové. Ti, když oblékají roucho sannjásinů, vzdávají se rodiny, majetku — i jména. Pak bez příbuzenských svazků a majetku krácejí světem jako bezejmenní žebráci ve věčné zevní volnosti, s myslí zaměřenou na jediný duchovní cíl. Takovým postojem je jejich vnitřní vývoj podstatně usnadněn, ve srovnání s člověkem, který se jako světský stoupenec nauky musí vypořádat jak se světem, tak i se svými povinnostmi k duchovnu.

EPIŠTOLA KOLOSSKÝM

Dává si to jméno moudrosti, ale není to než libovolné pobožnůstkářství, 'pokořování sebe' a týrání těla, ale nemá to vůbec ceny a není to též ukájení tělesnosti.

2, 23

Mluví se o hodnotě zevních náboženských úkonů. Spásnou zbožnost lze snadno zaměnit za zbožnost s jinými cíli. Poznávající člověk je však rozliší. Ví, že záleží na stavu mysli. Proto vězte, že žádný ritus ani síla zbožnosti nepozvednou člověka k Bohu, zůstává-li jeho mysl při zemi. Fanatické vyznávání Boha a modlení nebo předstíraná pokora trpícího obličej a přísnost k sobě v zevním směru, to vše je jen askeze. Jejím cílem bývá rozvinutí některých duševních nebo magnetických schopností, ale nikoli vědění (poznání) a blaženost. Spásná duševní kázeň nemusí mít ani jeden ze znaků, vyznačených Pavlem. Jogín s velkými úspěchy na duchovní cestě může vystupovat jako člověk klidný, rozvážený, ve zbožnosti nijak výstřední, k sobě ne zvlášť přísný. Jeho kázeň může být obsažena v duševní sebevládě, která se skrývá za občanskou, spíš veselejší tváří.

Nejlepší spásná cesta je příjemná na počátku, uprostřed i na konci. Toto zdánlivě trýznivé zřikání vzbuzuje radostnou náladu ihned. Vždyť se člověk zřiká jenom toho, co je nepříjemné. Všechny ty radosti světského člověka jsou pro jogína jen trýzeň. Jsou to uměle vyvolávané křeče ducha. Jogín je proto pokládá za trýzeň duše, jíž je třeba se vzdát. Násilně projevovaná zbožnost, jakou vidí v pošmourné pokoře, v tvrdosti k sobě samému a v nábožnosti, která s každou maličkostí běží do kostela, se mu jeví jako stejně trýznivá. Jenom sebevláda a svoboda ducha ho může uspokojit. Všechno ostatní má pro něho pochybnou cenu.

Nelžete si vespolek, svlechte starou podstatu člověka s jeho počínáním . . .

3, 9

I tzv. obrácený člověk je vystaven nebezpečí, že se zase vrátí k jednání, kterého se dříve zřekl. Ten nižší zlý člověk, jenž sídlí v nitru po boku člověka vyššího (lepšího), obživuje neustále, dokud nezapomene na všechno zlé právě ztotožněním s vyššími a lepšími kvalitami. Vývoj totiž jde přes výstupy a pády. Dnešní nadšení pro Nejsvětějšího zabíjí sice nižší já, ale zítřek zase s sebou přináší návrat k světu, jímž toto já opět oživne. A vyžaduje to mnoho vážných náporů, než nižší já zajde s konečnou platností.

Vy otcové, nedrážděte svých dětí, aby nemalomyslněly.

3, 21

Z hlediska působení karmy je při výchově dětí nutno dbát toho, aby dítěti vnucovaná kázeň nezlomila jeho duši. Dítě musí mít svobodu ve vyjadřování svých citů i v pohybu. Jako nutné omezování mu stanovme jen vyjadřování citů k cizím dospělým lidem, pokud se s nimi musí stýkat. Nemá se mu pomáhat v rozeznávání špatné společnosti od dobré, dokud mu v tom nepomůže jeho morální cítění nebo rozum. Rodiče mu mají ponechat svobodu ve volbě společnosti, ale mají mu vlastním příkladem ukázat dobrou společnost.

Je omyl domnívat se, že dítě lze vychovat v dobrého člověka zákazy a prutem. Pro dítě je směrodatné napětí v prostoru, jež vzniká myšlením a duševní kázní jeho rodičů. Vzhledem k tomu můžete předpokládat, že vaše nesobecká a tudíž požehnání přející mysl a ukrocení smyslů s dostatečnou autoritou, provázenou smyslem odpovědnosti vůči sobě i jiným, vytvoří napětí příznivé povahy, které zlepší povahu dítěte. Naopak neukázněný a pyšný člověk stejně jako požitkář a zlý člověk vytvoří nepříznivou auru, která v dětské povaze budí zlé náklonnosti.

Věčné zákazy budí u dětí vzdor a bitím se potlačuje rozvoj jejich duše. Dětskou duši lze lépe zkrotit důsledností. Mnoho řečí je také jenom na škodu. Účelem výchovy je přece přimět dítě k dobrovolné sebekázní. Když je jí dosaženo, lze mu dál pomáhat radou, nabádáním a vysvětlováním. Všechno ostatní krocení nemá kladného významu.

Na dítě je nutno pohlížet jako na samostatnou bytost, která potřebuje rozumné rady, aby se navenek projevil nejlepší povahové hod-

noty, které si s sebou přineslo na svět. Útoky a dráždění přispívají k vývinu negativních složek povahy a ty mu v budoucím společenském životě způsobí utrpení a nesnáze.

PRVNÍ EPIŠTOLA TESALONICKÝM

Toto vám pravíme slovem Páně, že my živí, kteří se dožíváme příchodu Páně, nepředejdeme těch, kteří zesnuli.

4, 15

Kdo se soustředoval na nepomíjivé kvality, aniž dbal vztahu mezi vědomím a živoucí vyhraněnou osobností, mohl zemřít tak, že jeho osobní vědomí bylo jen dočasně potlačeno. V tomto stavu pak — předpokládáme-li uvedení sil karmy v pohyb činností — mohl a může setrvávat velmi dlouho, tak dlouho, dokud nedozrají jeho zásluhy, poskytující opětné oživení. Pak se (tyto zásluhy) dotknou jeho osobního vědomí a probudí je k opětnému životu. Člověk vstane znovu jako ti svatí při Ježíšově vzkříšení.

Živí do příchodu Páně jsou ti, kdo se rovněž ponořili do Nepomíjivého bytí, ale udrželi si přitom schopnost uvědomovat si vyhraněnou osobnost.

Považujeme-li za „příchod Páně“ dotyk dozrálých zásluh, pak musíme předpokládat, že jde o proces, uvádějící funkce vědomí do normálního chodu, a to u tzv. živých lidí za dozoru vědomí, kdežto u tzv. mrtvých lidí bez jejich dozoru, to je jakoby po dotyku kouzelným proutkem.

Síly karmy mohou působit různě. Zde jde o karma, která je činnou silou, působící kolem já zemřelého po záměrném — i když někdy neuvědoměném — soustředění na Nepomíjivé bytí, jež se nedostalo do vztahu k osobnímu vědomí. Tato karma dozrává ze zevního hlediska asi tak, jako dozrává k pádu do výše vržený předmět, když vyčerpal odporovou sílu, použitou k překonání zemské tíže. Pak se tato karma vrhá na člověka, aby mu poskytla novou sílu k projevenému osobnímu životu.

Svatým a milujícím zbožným lidem nejde o poznání tajemství těchto procesů. Jejich názor na Boha a člověka (bytosti) a na jejich vzájemný poměr jim diktuje oddanost, která usměrňuje všechny jejich duševní síly ke zmíněnému již „Nepomíjivému Já“ bez zřetele k osobnímu životu a jeho funkcím. Tím vzniká mnohdy předpoklad

k podmíněné smrti, v níž osobní já usíná, aby se po jisté době znovu probudilo k životu, třebaže mnohdy za jiných životních podmínek. Jogín však hledá tajemství bytí. Proto se oddává soustředěním, doprovázeným kontrolou jejich účinků na tělo i duši a jejich potlačováním. Tak dospívá k mystickému usmrcení za kontroly bdělého vědomí, čímž se jeho znalosti velmi rozmnožují. Ve znalostech pak vidí nejvyšší ochranu před vznikem fanatismu, pramenícího z rozumově nevysvětlitelných stavů a dění.

Sám Pán sestoupí s nebe, jakmile zazní výzva, jakmile se ozve hlas archanděla a Boží polnice. Mrtví v Kristu vstanou nejprve . . .

4, 16

Dotyk dozrálých zásluh se může dít tak, jako by šlo o dotyk nebo hlas bytosti neviditelného světa. Který mystik při probouzení k novému životu neslyšel hlas bytosti neviditelného světa a nepocítil její dotyk? Jsme tu opět uprostřed klamných manifestací sil, které se nechají zpracovat názorem nebo domněnkami.

Mrtví v Kristu jsou ti, kdo byli velmi činní, a proto způsobili prudký karmický vír, který se dotkne jejich duše ihned, jakmile převládne sattviské napětí. Po nich budou oživeni ti, kdo záměrně soustřeďovali duševní síly do Já, jež je živoucí, ale není ve vztahu k smyslově projevenému bytí. Potom teprve vstanou tzv. mrtví věřící k soudu; zjeví se jim zosobněné dojmy, vyvolané jejich dřívějšími činy. Probudí se, protože měli příchýlnost k smyslovému světu. Kdyby takový člověk nelnul k ničemu, nepovstal by k opětovnému životu.

. . . potom my živí, kteří se toho dožíváme, spolu s nimi budeme uchvázeni v oblacích, půjdeme naproti Pánu do vzduchu, a tak budeme trvale s Pánem.

4, 17

Mluví se o mystickém znovuzrození, při němž se vědomí přesune do jemné tělesnosti s tendencí dostihnout Pána „ve vzduchu“. Tento „vzduch“ je Prázdno, naplněné božími vlivy, v protikladu k Prázdnu, v němž ustávají funkce neomezeného vědomí. Slovo „uchváce- ní“ se vztahuje k projevenému účinku zpětně působících dojmů boží

povahy, jež se rodí zaměřením pozornosti a ostatních schopností a sil duše na věci boží povahy. Věcmi boží povahy myslím blaženost, zrozenou z pozvednutí mysli a duše k netělesným skutečnostem.

Až budou lidé říkati: 'Je pokoj' a 'Je bezpečno', znenadání na ně přikvapí záhuba jako bolest na rodičku. Uprchnout jim nebude možno.

5, 3

Pavel pokládá za všeobecnou zkušenost zničení víry ve zdánlivě zajištěný dobrý osud nějakou neblahou osudovou událostí, jež se dostaví právě v okamžiku, kdy obecný člověk tuto víru získal. Důvod k svému soudu vidí v přirozené reakci na klid a jistotu, vyvěrající z víry v pomíjející věci.

Ospalci spí v noci a opilci se opíjejí v noci.

5, 7

Noc je symbolem nepoznání. Jenom nepoznávající člověk může být spokojen (čas od času ovšem) se sebou samým nebo se svým stavem. Je-li spokojen, ustává v duševní činnosti, která přináší osvobozující zkušenosti bez ohledu na její povahu nebo její zaměření.

Poznávající člověk není spokojen se svým stavem. Zjišťuje u sebe některá omezení, která nedopouštějí, aby vyvstal pocit volnosti a vševědění. Stále objevuje záhady, za jejichž řešením tuší svou nejvyšší spokojenost. To ho podněcuje k činnosti a bdělosti, to je k těm stavům duše, které mu slibují život, požehnaný poznáním. To je tzv. život ve dne.

DRUHÁ EPIŠTOLA TESALONICKÝM

Nepřijde, dokud nenastane napřed odpadnutí, dokud se neobjeví člověk nepravosti, syn zhouby, odpůrce povyšující se nade všechno, co se jmenuje Bůh nebo předmět zbožňování, aby se posadil do chrámu Božího, prohlašuje se za Boha.
2, 3-4

Mluví se o lidech, kteří se domnívají, že všemu rozumějí a kteří se odvažují pokládat sebe za měřítko mravnosti, rozumu, názorů apod., ač nejsou mudrci. Také šílenci se někdy domnívají, že jsou bohové a autority v náboženském a duchovním životě. U nich to však vzniklo z falešného vnuknutí, jehož povahu nepoznali.

Potom se objeví činitel nepravosti, kterého Pán Ježíš zničí dechem svých úst a zahubí zjevením svého příchodu . . .
2, 8

Dokud se v lidech neprojeví božské vědění a božská povaha, dotud se v nich může uplatňovat učení d'ábelské se lživými konstrukcemi rozumu, zastíněného existencí osobního já. Když se již božství projeví, musí d'ábelské učení ustoupit. Neboť jenom božství potvrzuje správný názor, jenž se běžně skrývá v tzv. tušeních pravdy, vyvěrajících ze životních zkušeností.

Jako d'ábelské učení se projevuje mnoho věcí dosud nepoznaných; ale to všechno klade vyšší a vyšší požadavky na energii člověka. Získá určité pohodlí, za něž musí platit duševní námahou a nakonec nervovým vyčerpáním. Tak zdánlivé ulehčení v práci a obohacení života zničí nakonec zdraví a přivedí celkovou vyčerpanost aj. Boží učení naopak požaduje, aby člověk své potřeby omezoval. Přihlíží k tomu, že lidské touhy nelze nasytit. Že žádosti se stále rozmnožují, až příroda a lidská mohoucnost nestačí je vyplnit a člověk dospívá ke zničení sebe sama. Kromě toho božské učení, které požaduje omezení fyzických potřeb, podporuje růst ducha, který se postupně z nepatrného plaménku rozroste do prostoru. Člověk začíná žít ve všem, takže jeho blaženost přesáhne hranice, které poutají vědomí.

Proto na ně Bůh posílá působivost bludu, aby uvěřili lži . . .

2, 11

Z duchovního hlediska jsou mocným dílem „bludu“ všechny tzv. vymoženosti, hlavně technické. Prostý život poskytuje víc radostí a hlubší blaženost, když se neubírá cestou tvrdého úsilí o lepší vnější podmínky. Neboť každá taková snaha se ukáže jako nemilosrdný boj, v němž musí prohrát ne člověk, nýbrž lidstvo.

. . . ani chleba jsme darmo od nikoho nejedli, ale v lopotě a námaze ve dne v noci jsme pracovali, abychom nikomu z vás nepřipadli na obtíž. Ne že bychom k tomu neměli práva, ale abychom se vám dali za vzor, který byste napodobovali.

3, 8-9

Evangelista i duchovně pracující člověk jsou velmi činní. Chtějí-li totiž dostát svým povinnostem, vkládaným na ně přáním udržet duchovnost a harmonické vyzařování, vyčerpají všechnu energii k práci duševními cvičeními a kontrolou ducha. A jelikož dosah kontroly ducha a jejich jiných duševních prací se neomezuje na karmické výsledky jen pro jejich osobu, můžeme předpokládat, že jejich práce je stejně reálná, významná a důležitá, jako jsou jiné světské práce.

Jogínové vědí, že jejich práce není světem správně hodnocena. Proto se věnují i občanským povoláním. Tím však vydávají ze sebe příliš mnoho energie, takže si zkracují život. Přesto však na to nepohlížejí tragicky. Vědí totiž, že toto tělo trvá chtěním a že práce ruší pouta mezi tělem a duchem, čímž se otevírají dveře k blaženosti a svobodě.

PRVNÍ EPIŠTOLA TIMOTEOVI

Biskup tedy má býti bezúhonný, jen jednou ženatý, střízlivý, počestný, slušný, pohostinný, přístupný poučení . . . schopný krásně spravovati vlastní dům, udržovati své děti v poslušnosti s naprostou čestností . . .

3, 2,4

Stejně se mluví dále o jáhnech. Kněží totiž mají dávat dobrý příklad laickým stoupencům, protože „lid se řídí příklady těch, kdo jsou vysokého původu, a neptá se, zda ku prospěchu nebo ke zkáze . . .“ praví Bhagavadgíta.

Duch praví výslovně, že v pozdějších dobách mnozí odpadnou od víry; přidrží se bludných duchů a nauk o démonech . . .

4, 1

Za pozdější doby je nutno považovat dobu úpadku duchovního života a učení. V té době se lidstvo vrhá do činnosti a koná ji s ohledem na jsoucnost vyhraněného (osobního) já; poslouchá takto hlas zaslepeného rozumu a citu, hlas, zaměřený k osobnímu životu.

. . . zakazují manželství, nařizují zdržovati se některých pokrmů, ačkoli je Bůh stvořil k tomu, aby jich věřící a pravdy znalí lidé užívali.

4, 3

Askeze může mít dvě východiska. Chápe-li ji někdo jako samospasitelnou, klame se, protože jeho odříkání je mučení životních sil v těle. Zato ukročení, založené na úplném obrácení toku duševních sil k Zírajícímu principu, je askeze blahodárná, která přinese užitečné výsledky. Zničit chtění obrácením toku duševních sil k Zírajícímu principu však není snadné. Z počátku je to zápas dvou mocí, totiž osobnosti, která člověka strhuje do zemského prachu, a záměrného úsilí o změnu toku sil. To může mít plný úspěch teprve, když člověk najde žádoucí skutečnosti v nevtěleném duchovnu. Do té doby na-

chází mnoho zajímavého i ve světě, ale tím je dán předpoklad k duševnímu úpadku.

Nebylo-li lnutí ke světu zničeno ohněm vnitřního ztotožnění se Zírajícím principem, je dobré nastoupit smírnou cestu: přijímat to, co život nabízí, ale s díky Bohu. Neboť přijímá-li člověk životem nabízené jako oběť Bohu, je bez viny, i když z toho bere užitek. Hřích je v egocentrismu a nevinnost v odříkání se všeho k počtě Všemohoucího. Ale odříkání, jež není zaměřeno na nejrychlejší spojení s nevtěleným duchovnem, znamená cestu pekelníků do jejich sféry.

Skutečná osamělá vdova má naději v Bohu a trvá na modlitbách a prosbách dnem i nocí. Ale vdova, která si počíná bujně, je za živa mrtva.

5, 5-6

Zemřelý manžel může být ženě — vdově duchovní mocí, která ji pozvedá k duchovnu. Způsobuje to hlavně její neukojená touha po jeho přítomnosti, touha, která učiní ze zemřelého manžela ušlechtilý, k dobru vedoucí ideál.

Ale nebude tomu tak, když ovdovělá žena začne hledat nové spojení na zemi. Tu zanikne spásný, do jisté míry bolestný pocit opuštěnosti, který kouzlí duchovní ideál, jenž ji zušlechťuje.

Duchovní význam vdovství v naší době zanikl. Povinností ovdovělé ženy dříve bylo nemyslet již na nová spojení. Vyloučením myšlenek tohoto druhu se duševní síly přirozeně zaměřily k věcem více méně duchovním. Jistě však byly i vdovy žádostivé po nových spojeních, ale ty Pavel považuje za mrtvé. Nevzaly totiž užitek ze svého stavu, ale žily jen jako ženy svobodnice, jimž se znovu otevírají dveře do obecného života.

Proto chci, aby se mladší vdovy vdávaly, měly děti, staraly se o domácnost a nedávaly našim odpůrcům příčiny k pomluvám.

5, 14

Tato Pavlova rada je dobrá, jestliže žena (dívka) nemůže sledovat vyšší (duchovní) cíle. Neboť jenom vdaná žena získává životní zkušenosti, urychlující karmický život. Osobní svoboda tyto zkušenosti nepřijímá, hledá-li člověk (niterně) smyslové požitky.

Ty, kteří hřeší, kárej přede všemi, aby se i ostatní báli.

5, 20

V této lekci jsou jistá nebezpečí. Ten, kdo trestá, musí umět správně vážit míru hříšnosti v činu. Jinak může dojít k nesmyslnému bití, které vyústí ve zlu. Je lépe si myslet, že obecný člověk nemá právo posuzovat, co je a co není hřích, ale má zato povinnost — chce-li vůbec koho soudit — být dobrým živým příkladem.

DRUHÁ EPIŠTOLA TIMOTEOVI

Vždyť Bůh nám nedal ducha zbabělosti, ale ducha moci, lásky a rozvahy.

1, 7

Jsme částčkami kosmického Já, jež je vševědoucí, a proto i všemohoucí. Ale falešné učení to popírá, protože nás chce oloupit o boží vlastnosti, jimiž jsme obdařeni již proto, že jsme částí Všejá. Proto falešné učení zdůrazňuje pomíjející prvky bytostného bytí, aniž připomíná, že jsou oděvem Nepomíjejícího principu. Tak zakrývá pravdu a projevuje d'ábelskost, která hledá své nejvyšší ideály právě v pomíjejícím světě.

Učení boží povahy musí zdůrazňovat, že lidská bytost je obydlím Nepomíjejícího principu, který bude nalezen a projeví se ihned, jakmile k němu bude směřovat všechna její duševní síla. Má upozornit na pomíjivost bytostného života; musí však ukázat na jeho nesmrtelné centrum, které je silné, mocné, a proto dobré a čestné. Neboť bázeň, lež, bolest a zlo se vždy uplatní jen u toho, kdo si je vědom své pomíjejícínosti a kdo se proto snaží získat pro sebe co nejvíc příjemných smyslových prožitků.

Kdo je vojákem, neplete se do zaměstnání pro živobytí, chce jen vyhověti tomu, kdo jej najal na vojnu.

2, 4

Kdo opravdu žije duchovní život, nezúčastňuje se hádek o názory, ale podle možnosti stále víc prohlubuje ztotožnění s Nejsvětějším prvkem; ví, že jenom v tom je jeho záchrana. Hádkám o názory se věnují jen lidé světští, i když jsou to názory náboženské.

Vystříhej se žádostivosti mládí, usiluj o spravedlnost, víru, lásku, o pokoj s těmi, kteří vzývají Pána z čistého srdce.

2, 22

Jestliže mládenec upotřebí všechny své duševní síly k hledání toho, co má ukojit jeho nižší pudy a vášně, zanedbal zajisté to nejhod-

notnější, co mládenectví poskytuje, totiž rozvinutí všech dobrých duševních schopností. Povinností mládence je odvracet smysly od předmětů, které je dráždí k žádostem, aby se životní síla nepřeměňovala v sílu pohlavní, nýbrž v sílu ódžas, která osvěcuje.

K snažšímu porozumění: jsoucnost člověka je podmíněna karmickými vztahy. Jako taková by však měla velmi krátké trvání. Delší trvání získává jinými pomocnými vlivy, jako je dech a chtění. Nám však jde o dech. Jenom dech doplňuje životní sílu, kterou vyčerpáváme konáním.

Neulpí-li člověk na ničem smyslovém a jeho duševní síly nadto tekou do Prázdna, následují tam usměrňovanou pozornost, pak se životní síla nevybílí orgány chtění, ale orgány pozorování, úsudku, paměti a čistého zanícení pro Bezpředmětno. Na této úrovni tvoří karmu, která ho vede vzhůru k poznání a svobodě. Upíná-li však člověk pozornost a tím i ostatní duševní síly na věci, které rozněcují city a chťice, vybílí svoji životní sílu jejich orgány, když ji před tím transformoval (při průchodu těmito orgány) na sílu pohlavní nebo sílu žádostí.

Je jenom jeden oživující činitel — životní síla. Ta nachází své východisko v těch orgánech, které korespondují s předměty nebo stavy, na něž se upíná mysl a pozornost. Podle toho se pak tvoří karma nižší nebo vyšší, která zaručuje nešťastný nebo šťastný osud.

Lidé budou sobečtí, chtiví peněz, chlubní, pyšní, rouhaví, neposlušní rodičů, nevděční, nepobožní . . .

3, 2

Pavel mluví o vystupňování vlivů kali jugy. V lepších dobách tyto sklony zapadnou a dřímají, čekajíce znovu na svou dobu, nebudou-li ovšem zatím vykořeněny jógou.

Neboť nastane čas, kdy lidé nesnesou zdravého učení, ale podle vlastních libůstek si budou sháněti učitele, aby byly jejich uši polechtávány . . .

4, 3

Dnešní doba stále ještě dovoluje věnovat se mystice nebo józe. Ale kali joga ještě zesílí. Pak tyto možnosti úplně zaniknou. Na zemi bu-

de možný jenom „tanec kolem zlatého telete“. Pak dojde k vyhlazení života. Země se otřese jako kůň, který setřásá sužující jej ovády — chtíči rozežrané lidi. Pak dojde k obrození. Bytostný život se bude znovu rozvíjet a vyvíjet.

EPIŠTOLA ŽIDŮM

'Ty jsi, Pane, na počátku založil zemi, nebesa jsou dílem tvých rukou; ta pomínou, ale ty trváš, ta všecka zvetšejí jako šat . . .'

1, 10-11

Pavel nemůže myslit na zosobněné božství, nýbrž na Pozorovatele. Neboť jenom Pozorovatel je věčný. Co má tvar, podléhá změnám a karmě. Jinak tomu ani být nemůže.

Tvar je křečovitě napětí, které nemůže trvat věčně. Nezáleží na tom, jde-li o tvar světlejší (boží) nebo temnější (lidský, zvířecí, pekelný aj.). Každý z nich je seskupení vibrujících částíček, které se dříve či později rozpadnou podle zákona sdružující karmické moci tzv. zásluh. Vztahem k Pozorovateli to můžeme sledovat od světa Brahmy až do světů nejnižších. A Brahma sám, jenž sdružuje stvořené bytí, aby mu poskytl možnost kvalitativní příbuznosti, přestává být Brahmou, jakmile zanikne stvoření, asi tak jako král přestává být králem, jakmile ztratí království.

V této věci může být asketův zrak oklamán, protože asketa vždy neodmítá všechny formující se síly svého nitra. Je nutno jít až na konec. Odříkání nechť se nezastavuje v blaženosti, vzniklé odmítnutím všeho zformovaného; zamítnuty musí být i nejjemnější záchvěvy já, manifestující se v uvědomění „vidím“, „mohu zjišťovat“, nebo také „nemohu zjišťovat“, „jsem lhostejný“, „mám nebo nemám poměr k vnějšímu netělesnému bytí“ atd. Pak je soustředění dokonalé, nerušené citem ani myšlenkou, dojemem ani pocitem, jímž se zdůrazňuje jáství. Za těchto okolností se člověk vnitřně podobá Pozorovateli, takže vidí bez časového a prostorového omezení všechno dění od světa Brahmy až k nejnižšímu životnímu projevu.

Zastaví-li se však asketa na své cestě (odříkání) právě na stupni vyznačeném odmítáním vlivů všeho stvoření, bude oklamán pořádkující mocí, totiž Bohem. Bude tuto moc vidět jako vyšší, než má on sám; z toho vzniká pojem Bůh-Stvořitel, Bůh mocný a vševládnoucí, jemuž nic není rovno. Je však nesnadné překročit mezník, který

označuji jako jogínovo odmítání (nebo vzdání se) všeho stvoření. Člověk se totiž zpravidla děsí nicoty, do níž právě vstupuje. Děsí se zániku individuality, aniž může dobře vědět, čeho se má právě vzdávat. Celá jeho osobnost se stává vibrací (vlněním), již nelze snadno uchopit, natož ovládat. Neví dosud nic o rádža józe, která se odvažuje chytit toho cválajícího koně, existenci silových změn (osobnost jako procesy), aby ho jogín zastavil a dostal pod kontrolu nezaujatého pozorování. Potom teprve může analyzovat procesy, které, stanou-li se projevenými, označují se jako city, citová hnutí, nadšení, které znamená vyzařování životní síly atd. Tím teprve se dostává na cestu poznání Brahmy jakožto omezujícího činitele, který je a trvá pod dohledem nezosobněného Pozorovatele.

Což nejsou všichni andělé jen služební duchové, kteří bývají posíláni na pomoc těm, kdo mají obdržeti dědictví spásy?

1, 14

Začnete-li se cvičit v józe s největší opravdovostí, bude vám všechen osud usnadňovat cestu. Ale první pochybnosti nebo nechuť vám položí překážky. To může být vodítkem při hledání příčin úspěchu nebo nesnází.

Někdo vydal kdesi svědectví:

, Co je člověk, že jsi ho pamětliv, nebo syn člověka, že se ho ujímáš? Učinil jsi jej na krátko nižším vedle andělů, slávou a ctí jsi jej ověnčil, všechno jsi mu podřídil pod nohy (a ustanovil jej nad dílem svých rukou).“

Ve slovech „podřídil mu všechno“ je obsaženo, že nenechal nic jemu nepodřízeného. Ale nyní přece, jak vidíme, ještě není člověku všechno podřízeno.

2, 6-8

Pavel cituje Žalmy a poslední věta je jeho zjištění. Mluví se o slávě člověka, jenž se zdá slabý a bezmocný, pokud se vnitřně spojuje se smrtelnými věcmi a pokud na nich lpí. Poznává však, že je mocný a silný, jakmile přestane lpět na pozemských věcech a povznese se duchovně a duševně k vyšším skutečnostem. Když je malým dítětem, je duchovně opravdu o málo níž, než většinou bývají andělé; a níž

klesá teprve tehdy, když se v něm rozvinou zájmy o svět a chtíče. Proto mystikové, kteří mohou konstatovat, že se vrátili k prožitkům (stavu) dítěte, vracejí se do stavu andělské nevinnosti; zamítnou-li (potlačí-li) tento druh vědomí já, vystoupí nad andělský stav ke stavům bohů a pomocí dalších prací dál až do světa Brahmy.

Neujímá se ovšem andělů, ujímá se potomstva Abrahamova.

2, 16

Mluví se o Ježíši. Stejně se však může mluvit i o velikých jogínech. Když veliký jogín správným odříkáním dosáhne nejvyššího poznání, nezastaví se v některém vyšším stavu, v němž nedochází k hrubým a bolestným konfliktům (niterným). Jat soucitem podnikne cestu dolů (na zemi), aby mohl zvěstovat osvobozující nauku, kterou poznal a realizoval.

K těmto jogínům však nelze družít všechny, kdo nauku káží a doporučují. Mezi nimi najdeme nadšence, kteří zaplanuli vírou v nauku a nerealizovanou ji doporučují dál jako směs teorie a osobních názorů; též čilé obchodníky lze mezi nimi nalézt.

Jogín — mudrc dospívá k rozhodnutí zvěstovat nauku po vážné úvaze. Je si vědom všech obtíží, které tuto snahu provázejí; i subjektivní činitelé se při tom hlásí o slovo. Slyšme, co o tom praví Buddha:

“ . . . vzešlo mi nyní poznání a zjevilo se mi: Neotřesitelné je mé vykoupení, toto je mé poslední zrození, nadále není nového bytí.

Tu jsem si, učedníci, pomyslíl: opravdu dosáhl jsem této pravdy, hluboké, obtížně spatřitelné, obtížně poznatelné, klidné, nádherné, na druhém břehu myšlení se nacházející, nadsmyslné, mudrcům pochopitelné. Ze života v domově těší se však toto pokolení, život v domově je obšťastňuje, život v domově je uspokojuje. Tomuto pokolení, těšícímu se ze života v domově, životem v domově obšťastňovanému, životem v domově uspokojovanému, je těžko poznatelný tento vztah: zákon příčinnosti, zřetězení příčin a působení; a také tento vztah je těžko poznatelný: ustání všeho rozlišování, oproštění sebe od všeho životního pudu, zničení touhy po bytí (tanhá), svatost, zánik, nibbánam. Kdybych však nyní zvěstoval pravdu a lidé mne nepochopili, měl bych takovou námahu, měl bych takové útrapy. A tu, učedníci, vysvitly mi tyto samozřejmé verše, které jsem dříve neznal:

Čeho jsem dosáhl s těžkou námahou, marně bych zvěstoval: ti, které stravuje láska a nenávisť, nauku nepochopí.

Vůči ustálené víře je to nadsmyslné, hluboké, obtížné k spatření.

Kdo chťicem zaujat, ten nespatri, že nocí pozemské mlhy je zahalen.

Tak rozvažujíc, učedníci, klonila se moje mysl k rezignaci, nikoli ke zvěstování pravdy! Než tu, učedníci, pomyslil Brahmá Sahampati, postřehnuv mé uvažování: Ach, svět zanikne, ach, svět zahyne, nakloní-li se mysl dokonalého, svatého, dokonale osvíceného Buddha k rezignaci a nikoli ke zvěstování pravdy! Tu zmizel Brahmá Sahampati, učedníci, náhle — tak rychle, jako když třeba silný muž natáhne ohnutou paži nebo nataženou paži ohne — ze světa Brahmty a objevil se přede mnou. Když pak, učedníci, projevil mi Brahmá Sahampati svou úctu, sepal ke mně ruce a řekl: Kéž bys, ó pane, zvěstoval vznešenou pravdu. Kéž bys zvěstoval blahoslavenou pravdu. To řekl Brahmá Sahampati, učedníci, a potom dále takto mluvil:

V Magadhá vládne nečistá nauka,
smyšlená lidmi neujasněných snah;

otevři nyní bránu života,
ukaž teď, čistý, jasnou nauku.

Jako dívající se z vysoké hory
spatřuje země kolem dokola,
tak podleď, Všeoko, do dálav,
z věže pravdy — ty na sebe se spoléhající,
strasti prostý — na utrpení bytostí.

Shlédni, mudrci, na toto bytí:
zrození a stáří je jejich strast.

Povstaň, ó čistý, vítězný reku,
mistře stáda, do světa vkroč:

Nechť zvěstuje Vznešený pravdu,
najdou se chápající.

Když jsem, učedníci, uslyšel Brahmovu prosbu, pohlédl jsem ze soucitu k bytostem na svět Buddhovým okem. A pozoruje svět Buddhovým okem, spatřil jsem, učedníci, bytostí, které byly málo uchopeny světskými vášněmi a takové, které jimi byly mocně uchopeny, bystré a tupé, krásné a škaredé, rozumné a pošetilé, a takové, které

žijí v bázni před hříchy a jiným světem. Právě tak jako v jezeře s modrými, červenými a bílými lotosy mnohé modré, červené a bílé lotosové květy ve vodě zrozeny, ve vodě vyvinuty, z vody nevyčnívajíce, ve vodní hlubině žijí; jiné modré, červené a bílé lotosové květy ve vodě zrozeny, ve vodě vyvinuty, až k vodní hladině pronikají; ojedinelé modré, červené a bílé lotosové květy ve vodě zrozeny, ve vodě vyvinuty, z vody vyčnívajíce, vodou nepotřísněny stojí: právě tak učedníci, pozoruje svět Buddhovým okem, spatřil jsem bytosti, které byly málo uchopeny světskými vášněmi a takové, které jimi byly mocně uchopeny, bystré a tupé, krásné a škaredé, rozumné a pošetilé, a mnohé, žijící v bázni před hříchy a jiným světem. Pak, učedníci, odvětil jsem Brahmovi Sahampati:

Slyším, důvěřujícím v má slova
jsou otevřeny brány k oproštění od smrti.

Na vlastní námahu jsem myslil
a nezvěstoval hlubokou nauku lidem, Brahmo.

Tu mi řekl, učedníci, Brahmá Sahampati: Vznešený vyslyšel moji prosbu, aby zvěstoval pravdu!, uklonil se pak hluboce přede mnou a zmizel odtud . . . “ (Madždžhima-Nikájo, I. sv., III. díl, 6. Suttam.)

V dalším popisuje Buddha svou cestu do Benáresu, kde mínil „roztočit kolo zákona“ a vypráví o překážkách, které ho potkaly na cestě. Neboť dřívější dva jeho učitelé zemřeli krátce, než se rozhodl je navštívit a sdělit s nimi svou nauku; asketa Upako se od něho odvrátil ihned a teprve pět bráhmánů — mnichů se nejprve rozhodlo opačně, ale pak přijalo jeho nauku k svému dobru a své spáse. To znamená, že Buddha nepřizpůsobil nauku po způsobu nadšenců a lidí s nečistými úmysly lidským žádostem pro lidi dosud neujasněně toužící. Vyjádřil nauku čistou, pravou a dobrou, když se podle Pavlových slov předem odvrátil od ustrnutí ve vyšších stavech navrácením se k lidskému cítění, které dovoluje učinit nauku lidem pochopitelnou.

Mějte se na pozoru, bratří, aby v někom z vás nebylo zlé, nevěřící srdce, takže by odpadl od Boha živého . . .

3, 12

Člověku buď mrtvý každý Bůh, jehož necítí v sobě jako sílu nebo moc, která ho povznáší nebo vede k nejvyššímu Nepoznatelnému

principu. To je ten mytologický Bůh-soudce, sedící nad oblaky a udávající směr všemu dění na zemi, když nedovede zabránit nesignifickému trestání a ničení tvorů a krveprolití, které po nestranném soudu nepřináší mnohdy nic než kletby a vzpouru proti nebi. To je ty vlastnosti, které by měly být zkouškami a utrpením odstraněny a nikoli vyvolávány. Nenechme se zmást domněnkou o ryze pozemské skutečnosti symbolické mluvy Genesis. Neboť Bůh nikdy nemohl litovat svého činu — stvoření člověka, jako člověk ve svém nejnižším principu nelituje své existence, která povstala tříštěním nejvyššího kosmického prvku a která se udržuje chtěním a uchopováním.

Hledejme živého Boha, Boha, který jako člověk kráčí naším světem; Boha, který je bytím; Boha, který je životem a který dotykem s lidskou duší vzbudí jediný ohlas: skutečno! Skutečno živé, projevené, reálné a zaujímající všechny světy, od nejvyšších do nejnižších.

Křesťanský Bůh není živý Bůh. Je příliš vzdálen světa; je příliš neskutečný a jen pomyslný, když se ani vědě nejeví jako moc ovládající. Nebo snad může zastavit zákonitý běh světů v prostoru? Zatím to neučinil. Učinil však prý, že ze své vůle dopustil, aby na svět dolehlo zlo, tedy něco, čeho pevná zákonitost nebyla dosud objevena. Až bude objevena, ustoupí i z tohoto pole své domněle projevované moci. Tedy zase jen fetiš, kolem něhož lidé tančí a skáčou, dokud je nenapadne konat něco horšího.

... neboť, 'kdo vešel do jeho odpočinku, ten také odpočinul od svých činů jako Bůh od svých.'

4, 10

Odpočinutí v Bohu je zastavením šestinásobného vyzařování bytosti — člověka — a setrvávání v klidu znamená, že se nevytváří další karma. Z toho se rodí poznání a bohorovná moc, jimiž se zastavuje kolo znovutělování a osobního bytí.

Tak si ani Kristus sám neosobil slávu velekněžství, ale dal mu ji ten, jenž mu řekl: 'Syn můj jsi, já jsem tě dnes zplo-dil'...

5, 5

Nejčistší úsilí o uskutečnění se nezastavuje u prvního stupně širšího poznání života, kde by se nositel tohoto poznání vyčerpával nadále jenom tím, že by učil jiné lidi. Přes tyto první vyšší poznatky jde až do stavu, v němž se zastavuje kolo karmy. Potom se mu úřad učitele sám sebou vnucuje. Jogín dokončuje svou životní pouť na pozemské úrovni právě spásným konáním, tj. sdílením nauky, již realizoval.

. . . ačkoli byl Synem, mučením se naučil poslušnosti . . .

5, 8

To znamená, že i Ježíš, jenž byl roven Bohu, sbíral zkušenosti ke svému užitku. To se může zdát podivné. Ale jogín to pochopí, když pozná z vlastních zkušeností, že i Ježíš byl člověk, který šel cestou vývoje k nejvyššímu poznání jako každý jiný člověk, jdoucí po cestě vzhůru. Neboť kdyby byl Ježíš nejvyšší existencí, nemusil by jít cestou vývoje.

. . . když byl prohlášen od Boha za velekněze podle řádu Melchisedechova.

5, 10

Pavel tím řadí Ježíše do jakési hierarchie, která se klaní nebo odává nejvyššímu Bohu. To znamená, že Ježíš nezaujímá výsadní postavení; je včleněn do řádu bytostí, uznávajících Boha.

. . . hutný pokrm je pro dokonalé, pro ty, kdož svým složením mají svá čidla vyškolená, aby dovedli rozeznávat dobro a zlo.

5, 14

Hutným pokrmem je poznání zákona o činnosti, jejích příčinách a následcích, zákona, který ukazuje Boha a vesmírný pořádek v docela jiném světle než teologie a tradiční náboženské učení. Je však jisté, že toto poznání by zničilo mravní názory a morálku vůbec, kdyby bylo odhaleno obecným člověkem. Ten ve své neznalosti chrání svou vnitřní nevinnost tím, že přijme tradiční mravní zásady. Tento stav si však trvale neudrží. Jednou jako Adam začne jíst ze stromu poznání věcí dobrých i zlých ono ovoce, které Adama připravilo

o nesmrtelnost. Proti zákazu samého Boha je však podle Pavla může pojmít, jakmile jsou jeho smysly způsobilé k přijetí pokrmu tohoto druhu.

Poznání dobrého i zlého neuškodí tomu, kdo se podrobuje dokonalé kázni. Neboť takový člověk nehledá úlevy pro zevní osobnost, nýbrž poznání, a to bez zřetele k poznatkům, jichž nabývá na své cestě a jež mu jako svůdci nabízejí jisté, ne však nejvyšší výhody. Slabý člověk podlehne těmto pokušením hned; poznatky se mu stávají smrtelným jedem. Proto duchovní nauky neustále zdůrazňují nejvyšší morálku, která nedovolí osobnosti v čemkoli se projevit. Tak toužícího člověka chrání před pády nebo zničením.

Neboť když lidé byli již jednou osvíceni, když okusili nebeského daru, stali se účastnými Ducha svatého . . .

6, 4

. . . a pak odpadli, takové není možno zas obnovovati k pokání, protože si znova křížují Syna Božího a činí jej předmětem posměchu.

6, 6

Pavel mluví o hříchu proti Bohu a proti Duchu svatému. Z jeho slov je zřejmé, že pád z výše duchovní moci nebo duchovnosti samé brání sám tomu, aby člověk nastoupil opět cestu pokání, jímž se duchovnost může znovu obnovit. Snáz nastoupí cestu pokání ti, kdo nemají oživeno vědomí vyšší duchovnosti a tupí Boha i Spasitele. Ti totiž vnitřně ještě nežili, a proto jejich skutky proti Světlu božských existencí jsou mrtvé nebo neúčinné. Zato zničením duchovnosti je ztracena cesta (k Bohu, Světlu, Nejsvětějšímu principu atd.) a trvá velmi dlouho, než karma vezme takového hříšníka na milost prostřednictvím vystupujících vyšších osvěcujících myšlenek a snah.

Vždyť změnou kněžství nastává nutně také změna zákona.

7, 12

Jde o kněžství získané vnitřním sebezposvěcením v nejvyšším stavu ducha (lidského), to je dosažením adeptství. Toto kněžství může být přeneseno na jiné vdechnutím duchovní síly, moci a vědění. Tuto mají jen někteří adepti. A ti, kteří ji nemají, nemohou niko-

ho vysvětit (na kněze). Jejich svěcení je vnějším úkonem a nepřivodí vnitřní změnu, která přetváří člověka na kněze.

Takový velekněz se nám hodil, svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků, povýšený nad nebesa, jenž není denně nucen, jako obyčejní velekněží, napřed přinášeti oběti za své vlastní hříchy a teprve potom za hříchy lidu; neboť to učinil jednou provždy, když obětoval sám sebe.

7, 26-27

Ježíš byl kněz, neboť přenášel posvěcení, které získal nejvyšším Uskutečněním. Tím se lišil od jiných kněží, kteří, jsou-li dobří a praví, přenášejí posvěcení vzýváním vyšších sil s úmyslem obdařit jimi jiného člověka nebo jiné lidi. Tento úkon musí však být provázen rovněž mocnou vírou a očišťováním, dosahovaným vzýváním vyšší jsoucnosti.

Toto je smlouva, kterou smluvím s domem izraelským, až uplynou ony dni, praví Pán: Dám jim své zákony do mysli, na srdce jim je napíši, budu jim Bohem a oni mi budou lidem.

8, 10

Rodová víra v Boha může být korunována zrozením svědomí boží povahy. Poslušnost tohoto svědomí může být později posvěcena navázáním vnitřních vztahů mezi člověkem a světlou boží mocí. Tím je sepsána smlouva mezi Bohem a člověkem, kterou Bůh ve formě dobré ochranné síly stále dodržuje, dokud ji lidské zásluhy nevyčerpají přijímáním dobrého, jež z toho pramení. O tom mluví citovaný verš.

Budu míti slitování s jejich nepravostmi a na jejich hříchy již nebudu vzpomínati.

8, 12

Dokud nejsou vyčerpány všechny zásluhy, získané vírou v Boha a posloucháním svědomí boží povahy, dotud záře božího Světla chrání jejich nositele, byť jakkoli (v nižším smyslu ovšem) porušoval přikázání Zákona. Ale po vyčerpání zásluh je takový člověk vyvržen do zlého prožívání, neboť špatná karma velmi zmohutněla a útočí na

něho. Proto je záhodno, aby každý člověk dbal vyšších mravních příkázání a usnadnil si tím život po eventuálním vyčerpání ochraňujících zásluh. Není radno, aby člověk jako někteří magikové pokoušel dobrou karmu tím, že by se uzavíral nebo oblékal do pancíře boží ochrany a v něm pak konal skutky, jež zákony vyšší mravnosti neschvalují. Takový člověk jistě dostane svůj díl.

Ba skoro všecko se podle zákona čistí krví, a bez vylití krve není odpuštění.

9, 22

Bez oběti není vykoupení. Se zřetelem na to obětovali kdysi kněží životy jiných lidí nebo tvorů na usmíření, které je možné toliko obětováním sebe sama. Ale oběť může být zevní nebo vnitřní. Zevní však nebývá vždy tak účinná. Lepší je vnitřní oběť, která zničí já v ohni odříkání. Tomu nejlépe a téměř školním způsobem učí tibetská nauka, zvaná čöd.

. . . sic jinak by musil od stvoření světa častokrát podstoupiti utrpení. Ne tak! Ale zjevil se jen jednou na konci věků, aby svou obětí zrušil hříchy.

9, 26

Konec věku souhlasí s posunem jarního bodu ve zvířetníku. V době Ježíšově vstupoval jarní bod do souhvězdí Ryb; dnes je na přestupu ze souhvězdí Ryb do souhvězdí Vodnáře. Souhvězdí Ryb charakterizuje oddanost, cit apod.; souhvězdí Vodnáře charakterizuje bezprostřední vnímání, analytické schopnosti, uplatňující se ve sféře ducha a poznání, pocházející z nezaujatého pozorování. Ve vodnářském věku se lidé neklanějí Bohu ve tvaru. Jejich chápání je vyšší.

Pavel také praví, že by Ježíš, snad jako Kristus, musil od počátku světa častokrát trpět. To znamená, že při skončení věku dochází k neprojevené oběti, již adept vykoná jinak než zjevným vylitím krve. Jsou to krize končícího se stavu, který ustoupí jinému géniovi. Ten se případně projeví jen duchovně, totiž změnou obecného nazírání.

Tento však přinesl jen jednu oběť za hříchy a trvale usedl po pravici Boží . . .

10, 12

Vylití krve by k dosažení toho nestačilo. Neboť mnoho krve vylévá člověk, než dosáhne existence, která bude požehnaná poznáním. Ale obětováním osobního já ve vřetavícím ohni snahy o nejvyšší uskutečnění bude získána odměna, již Pavel označuje za posazení se na pravicí Boží.

Bratří, když tedy máme důvěru, že smíme vejíti do Svatyně Ježíšovou krví, touto novou a živou cestou, kterou nám zasvětil skrze oponu, to jest skrze své tělo.

10, 19-20

Jóga nemůže uznat, že je možné vykoupení prostřednictvím oddanosti k tomu, co musíme chápat jako tělesnou jsoucnost. Co je ve tvaru, může nás zavést jen do sféry tvarů. A vykoupení je nad sférami tvarů. Proto byl Ježíš Cesta a nikoli cíl, třebaže cíl je na konci cesty. A jestliže apoštolové ukazovali cíl v Ježíši, chtěli pomoci celé obci alespoň tím, že jí ukázali jedno z nebí, které svou mravností Ježíš zevně představoval.

Víra je základ věcí, jichž se nadějeme, a přesvědčenost o věcech, jichž nevidíme.

11, 1

To platí pro ty, kdo nejsou schopni přijmout vyšší učení a kterým bychom rádi pomohli vírou a reakcí na ni, pokud se upíná k čistším skutečnostem. Džňána jóga však předkládá důkazy. Ukáže vám vyšší a jemnější světy, i anděly, bohy a všechno, co se rozkládá od sedmého pekla až ke světu Brahmy. Je lhostejné, jestli věříte nebo nevěříte. Skutečnost je smyslovému vnímání dokazatelná; víra nemůže nahradit poznatek. Jinak je víra moc, která může usměrňovat duševní síly a připravit půdu pro neobyčejné činy a prožitky.

Žádný z nich ze všech, ač měli osvědčení svou vírou, nesklidil splnění slibu, neboť Bůh měl před očima něco lepšího k vůli nám, aby nedošli dokonalosti bez nás.

11, 39-40

Zrozením adeptovým je zachráněno mnoho karmicky zralých bytostí, které za jiných okolností umírají ve světě procesů (sansáró),

a znovu se v něm rodí. Jeho zrozením se vzduje velká vlna duchovnosti, která je k němu přitáhne, aby mohli slyšet nauku a dojít tak k cíli své cesty. Ba i lidé dosud neusměrněných snah mohou mnoho získat od žijícího mystika, jenž uskutečnil. Zářící na všechny jako slunce a nedbá příliš o to, aby jeho nauka byla sdělena jenom některým charakterům nebo lidem. Adepta je třeba považovat za ztělesněnou a živoucí realizaci ušlechtilých snah, tužeb a idejí všech lidí dobré vůle, kteří to vše nedovedli usměrnit k dosažení tak dobrého výsledku.

Člověk není nezávislá bytost. Ušlechtilé (duchovní) snahy ho strhují do moře vibrací téže povahy; do vibrací, jež vznikly niterným vyzářováním všech lidí. Tyto vibrace mu velmi pomáhají k nejvyššímu uskutečnění. I on však po celé věky ukládal do tohoto moře své duchovní vyzářování. Potom náhle, když tyto vibrace velmi zesílily, vyústily v jeho já jako činitel, který ho zdokonalil. Člověk realizoval nádherný stav duchovní dokonalosti.

. . . neboť koho Pán miluje, toho vychovává (také ovšem kárá) a švihá každého syna, kterému je nakloněn.

12, 6

Bhakti jogín, jenž vyjadřuje svůj poměr k Nejvyšší moci klaněním, úctou a vzýváním, vyvolá reakce svého nižšího já, které jsou pravou příčinou vnitřních bojů a utrpení. Z jeho hlediska — osobní já a Boha pokládá za dvě od sebe oddělené existence — se to však zračí jako „navštívení křížem“. Teprve spálení osobního jáství v ohni klanění, úcty a vzývání tyto reakce ukončí, takže ustoupí pocitu harmonického vztahu k Bohu. Jinak jsou vnitřní krize doprovázející klanění, úctu a vzývání důkazem toho, že byla nastoupena duchovní cesta nebo duchovní pokrok na cestě k duševnímu obrození (znovuzrození).

Narovnejte ochablé paže a skleslá kolena, připravte pro své nohy přímé stezky, aby, co je chromé, se nevymklo, nýbrž raději bylo vyléčeno.

12, 13

Naslouchání spásné nauce měj vás k tomu, abyste skoncovali se životem bez kázně a nastoupili cestu spásné kázně. Tak se můžete za-

stavit na cestě sestupu do pekel a obrátit se na cestu vzhůru, k lepším světům. Odměna je dobrá.

. . . neboť náš Bůh je „oheň ztravující“.

12, 29

Přirozenost Boží je ohňová, protože je světelná. Proto i kdyby člověk vstoupil do božího stavu se všemi lidskými sklony a vášněmi, přece by byl Bohu ihned podobný. Tento stav by jako oheň spálil všechny hořlavé součástky, zledovatělé a stagnující vlastnosti vyhranující se osobnosti. Askeze to umožňuje dobře poznat. Odříkáním vždy vzrůstá teplota (tělesná), ba i palčivý oheň v prsou ji provází. To boží přirozenost pálí stagnující lidství. Když je lidství spáleno, je pocíťované horko jen o málo vyšší než teplota normálního lidského těla, protože jsou páleny už jenom nově se objevivší nebo do těla nově vniklé vlastnosti, omezující ducha.

Ať trvá láska k bratřím.

13, 1

Láska bratrská je láska nejvyšší, neboť ji může provázet jen málo sobectví. Milenecká láska obsahuje příliš mnoho pudu a láska k dětem se podobá lásce k majetku.

EPIŠTOLA JAKUBOVA

Je-li někdo z vás pozadu v moudrosti, ať prosí Boha, jenž dává všem upřímně a nic nevyčítá, a bude mu dána.

1, 5

Odvrátí-li člověk pozornost od světa k Bohu, je to, jako by podobně ptáku ustal v divokém letu za kořistí a usedl, aby dál jen klidně všechno pozoroval. Vnitřní neúčast na honbě za požitky a pozorování tohoto všeobecného chvatu rodí moudrost. Účast pak a smyslové sledování předmětu chtěče připodobňuje člověka šelmě, která nemyslí na nic jiného než na kořist a která proto nemůže nikdy přijít na vyšší myšlenku.

Ať ovšem prosí ve víře a bez pochyb.

1, 6

To je úsilí o prohloubení soustředění ducha na věci odtažitě (se zřetelem na předměty nezdravé žádosti), aby člověk mohl tím bystřeji pozorovat a tím své poznání též prohloubit.

Bratr v nízkém postavení se smí chlubit svou výší, bohatý však ať se chlubí svou nízkostí, vždyť beztoho pomine jako květ trávy.

1, 9-10

Chudý člověk, jenž uskutečnil nejvyšší stav, nemusí se na sebe dívat jako na bídníka; to se zase doporučuje bohatému člověku se zřetelem na pomíjejícínost jeho stavu. Tak duchovní pravdy učí člověka na každém jeho kroku.

Blažený jest muž, který je vytrvalý v pokušení (zkoušce), poněvadž, osvědčí-li se, dostane se mu věnce života, jenž byl slíben těm, kdož milují Boha.

1, 12

Překonáním pokušení se prohloubí a zpevní upětí ducha na Neměnitelný princip. Výsledkem toho může být samádhi (vytržení),

uvádějící člověka do stavu poznávání. Neboť ono úsilné vyzařování nižší bytosti, které při podlehnutí může zničit zahloubanost nebo soustředění, je jenom pokušení.

Kdo je pokoušen, neříkej: „Jsem pokoušen od Boha“. Bůh je nedostupen pokušení ke zlému a sám také nikoho nepokouší.

Každý bývá pokoušen tak, že jej vlastní chtíč přitahuje a láká.

1, 13-14

Jakub tím potvrzuje můj dřívější komentář (Pavel k Židům 12, 6).

Myslí-li si kdo, že je nábožný, ale nemá na uzdě svůj jazyk, nýbrž klame své srdce, takového člověka zbožnost je sebeklam.

Zbožnost čistá a bezvadná před Bohem a Otcem je v tom: starati se o sirotky a vdovy v jejich tísní a zachovávat se neposkvrněný od světa.

1, 26-27

Myšlenka, že jsme zbožní, tedy neplatí. Nutné jsou skutky. Především skutky, neboť tu není ani zmínky o modlitbách, církevních obřadech a jiných úkonech, které se považují za projev zbožnosti, ale neovlivňují zevní jednání. To proto, že náboženství je otázka práce, správného názoru a postoje k sobě i k životu.

Neboť i kdyby někdo zachovával zákon jako celek, ale v jedné věci by pochybil, stává se vinným proti všem.

2, 10

To znamená, že nic neprospěje tzv. oddanost Bohu, když někdo jedná proti zákonu spásné mravnosti. Musíte nejen cítit, nýbrž také žít podle tohoto zákona; potom učiníte zákonu zadost.

Co je platno, moji bratři, tvrdí-li kdo, že má víru, ale nemá skutků? Může jej víra spasiti?

2, 14

Věříš, že je jediný Bůh? Činíš dobře; démoni věří, ale

chvějí se. Chceš se přesvědčiti, prázdný člověče, že víra bez činů je neúčinná?

2, 19-20

Jakub zde mluví jinak než Pavel, který praví v epištole Židům, že „víra je základ věcí, jichž se nadějeme, a přesvědčenost o věcech, jichž nevidíme“. V souhlasu s nezaujatými jogíny zastává Jakub názor, že víra bez skutků je mrtvá, i když přiznává, že mnoho pomáhá. Musí se totiž uvážít, že víra v Boha nevyváží vibrace vyvolané skutky, jež potírají náklonnost k Bohu. Právě tak neprospěje člověku na cestě k spasení prospěšný skutek, vykonaný s duševním zaujetím pro temné (pekelné) světy. Neboť duševní zaujetí Světlem a dobrem zařazuje vibrace ze všeho konání do sféry vlivů pomocných. Stejně prostá víra, která je spíš schvalováním Boží jsoucnosti, nemůže zničit vliv temné sféry — do níž je člověk včleněn chtěním a zájmy o osobnost — a pozvednout ducha do sféry bytostí nezaujatých, stvořené a udržované vzdáváním se světa a nelpěním. Proto je třeba víry i skutků — a především skutků — aby se celý člověk obrátil směrem vzhůru, k Světlu a obrození.

Víra je tedy jeden druh duševní aktivity, jaká ve spojení s jinými duševními činiteli může velice prospět, ale neprospěje, když je osamocena; nevyváží aktivitu jiné povahy nebo jiného druhu. Proto nelze přeceňovat moc víry. Jinak by z ní věřící ďáblové také brali užitek a byli by spaseni. Zatím jim však vládne moc skutků a zájmů jiné povahy.

Nuže tedy: vy boháči, plačte a naříkejte v bídách, jež na vás přicházejí.

... vaše zlato a stříbro je stráveno rezem; tento rez na něm bude svědectvím proti vám a stráví vaše těla jako oheň.

5, 1, 3

Nářky chudých lidí na zevní bídu jdou skutečně na vrub těch, kdo hromadí majetek, dobývaný jejich rukama. Na to však nikdo nemyslí. Podle svých možností se každý člověk snaží vytěžit co nejvíce z těch, kdo pro něho za odměnu konají služby. Olupuje je o jejich výtěžky, aby se mohl těšit z většího množství hodnot, a neohlíží se, že tím

znesnadňuje jejich existenci a přivolává všeobecné hospodářské nesnáze. Nebo snad nevíme, že úžasné množství hodnot nemůže být zkonsumováno proto, že odměna za jejich dobytí nebo vyrobení je tak malá, že jejich dobyvatel může konzumovat jen jejich zbytky nebo dokonce odpadky? Toto zboží nenašlo odbytiště, protože si ho jeho výrobci nemohli koupit. Byli nuceni rozmnožovat majetek toho, kdo je od nich kupoval a s velikým ziskem prodával dál. Tak se zboží a peníze soustředily v jedné ruce. Druhé ruce zůstaly prázdné — v srdci jen nesmazatelný pocit křivdy a na jazyku kletby. Proto se snažme uvádět v pohyb peníze i zboží, abychom nebyli obtíženi pocitem spoluviny na obecném okrádání jednoho člověka druhým a abychom se nemusili obávat božího trestu — zavržení.

Eliáš byl člověk podrobený stejným strastem jako my; pomodlil se vroucně, aby nepršelo, a opravdu nepršelo na celou zemi tři léta a šest měsíců; pomodlil se zas, a nebe dalo déšť a země vydala své plody.

5, 17-18

Vliv na počasí lze získat vnímáním prostoru a dechu v něm obsaženého. Tomu také učí jóga. Pod pojmem pránajáma učí žák tomu, jak má přijít do souladu s přírodou, aby v rytmu vdechování a vydechování mohl pohnout i vzduchem a změnit počasí. V tom není nic nepřirozeného. Jogín je totiž schopen dýchat prostor a prostorem též pohybovat. Zevní účinky mu mají dokázat, že to byl jeho vliv, který vyvolal to nebo ono.

PRVNÍ EPIŠTOLA PETROVA

... neboť oči Páně hledí na spravedlivé, jeho uši jsou otevřeny jejich prosbám, tvář Páně však je proti těm, kdo činí zlo.

3, 12

Božství se opravdu zdá zlé tomu, kdo páchá zlo a nechá se vyvolanými dojmy obvinít ve svém svědomí. Proč? Božství je zrcadlo. Předstoupíte-li před ně s obličejem pokřiveným zlovůlí, neukáže vám tvář anděla. Podle toho je třeba upravovat jednání i myšlení.

... buďte stále hotovi hájiti se před každým, kdo by od vás žádal účty...

3, 15

Žijte tak, jako byste měli již zítra zemřít ve vší poctivosti, pokud jde o povinnost a dluhy. Dělejte jen takové skutky, jaké se nedotýkají nepříznivě svědomí. Vždyť skutečně nevíte, zdali již zítra nebudete stát před tváří smrti s jediným majetkem, který tam platí: dojmy ze skutků a myšlení. Potom jistě budete mít značnou naději na veliké zlepšení karmy.

Milovaní, nepozastavujte se nad výhni, jež vám nastává pro vaše vyzkoušení, jako by se vám dalo něco naprosto divného.

Vždyť se tím stáváte účastnými utrpení Kristových. Proto se radujte, abyste se radovali a plesali také při zjevení jeho slávy.

4, 12-13

Vstoupil-li člověk na cestu uctívání a vyvolal tím bolestnou reakci nižšího já (osobního), nemá naříkat, ale přijímat to s nadšením a s láskou, aby jeho blaženost, vznikající oprostěním od pozemských věcí, byla výraznější a dokonalejší.

Bude-li stěží zachráněn spravedlivý, kam se poděje bezbožný a hříšník?

4, 18

Za normálního stavu ducha a mysli může být člověk, konající dobro, za své činy vytržen do nízkého andělského světa, v němž karma nepřipouští nepříznivé vjemy. Spravedlivý člověk pak může být vytržen až do světa siddhů (polobohů). Když se nechal unést zvlášť prudkým nadšením pro světlo Ducha, může být vytržen až do sféry archandělů nebo světelných bohů. Výše pak, do světa Brahmova, lze vkročit jen s použitím jógy jako klíče.

To znamená, že spasení lze dosáhnout pouze vnitřní kázní, která vlastně začíná ukrocením mysli a smyslů, pokračuje potlačením vnímání a vrcholí ve vnitřní nepohnutelnosti. Ten, kdo se cvičí v józe, kráčí světy bohů s tvary, později světem bohů bez tvaru (to jsou bohové poznatelní jako stav nebo kvalita) a zastaví se ve všeovládání a zírání.

DRUHÁ EPIŠTOLA PETROVA

. . . poznáním k zdržlivosti, zdržlivostí k trpělivosti, trpělivostí k zbožnosti, zbožností k bratrství . . .

1, 6-7

Petr vyučuje jógu. To je zřejmé z toho, že obecná kázeň (zdrženlivost a trpělivost) je stavěna na vyšší rovinu pozvednutím mysli, vyjádřeným pobožností. Tak i křesťanství ukazuje „královskou cestu bohů“ k nejvyššímu uskutečnění.

Ale tihle? Jako nerozumná zvířata, zrozená pudově k lovu a záhubě, se rouhají tomu, co neznají, ve vlastní záhubě také sami se zahubí . . .

2, 12

Mluví se o lidech, kteří neznají Ducha a jeho působení v životě tvarů a jsou ve své omezenosti dost sebevědomí, aby si mysleli, že vystihli pravdu, když velebí pudový život. Ti jsou přirovnáni ke zvířeti, určenému k zabití. Vždyť se jako zvířata ženou za svou světskou kořistí a při tomto šíleném pronásledování jsou sami ohroženi na životě, protože se ženou právě světem podobných existencí. Je lépe zastavit se na této cestě dravců a podrobit všechno dění kontrole, abychom se z toho všeho mohli poučit. Vybrat potom to nejlepší, co život v těle může člověku poskytnout, to je blaženost a radost z trvání karmické ochrany.

Tato jedna věc vám nesmí zůstatí skryta, milovaní, že jeden den je u Pána jako tisíc let a tisíc let jako jeden den.

3, 8

Podle názoru Indů je čas pomyslné měřítko. Jeho vliv na zrání se různí podle sféry. Na zemi jsou podmínky jiné než ve vyšších (duchovních) světech. Tvrdí, že to přímo poznali setrváním v té které sféře. Z toho tyto poučky:

1 sluneční rok je jedním dnem a nocí bohů;

— 12.000 roků bohů jsou 4 juga (4,320.000 našich roků);

— 1.000 čtverojuha (4.320,000.000 našich roků) je jeden Brahmův den. Jeho noc má stejné trvání;

— 360 dnů a nocí Brahmových (3,,110.040,000.000 našich roků) je jeden jeho rok;

— 100 Brahmových roků (311,,040.000,000.000 našich roků) je lhůtou jeho projevu. Po této době zaniká všechno stvoření, aby se za stejnou dobu opět vyzářilo.

K těmto časově specifikovaným údajům nemohu podat komentáře kromě toho, že jogín přímo poznává (zažívá nebo konstatuje), že je zničen pojem čas. Tím se ocitá ve zcela novém stavu prožívání. Když zmizí závora — čas — vystupuje před jogínovými zraky dění ve svém neukončitelném běhu, aby poznal bezpodstatnost všeho dočasného bytí. Tak pohnut, vstoupí za použití duchovní moci do Neměnitelnosti a poznáním bezpodstatnosti dění a procesů se v ní stále udržuje. Z tohoto hlediska vidí mnohé události jako Petr, aniž může určit jejich přesný čas.

Když se takto všechno rozplyne, jací musíte býti vy v svatém životě a zbožnosti, když očekáváte příchod dne Páně, ano toužíte po něm, dne, jímž nebe v ohni se rozplyne a živly v požáru se roztaví!

3, 11-12

Nezaujaté zření do Ducha vede k poznání, že živoucí bytí zhyne v plameni chtění, vášně, touhy, smyslnosti atd. To platí pro všechny světy. Neboť každý tvar je udržován projevem lpění. Bohové sebe milují zrovna tak jako lidé; lidé zrovna tak jako démoni atd. Proto bude jejich bytí rozrušeno právě ohněm. Co však shoří? Jenom prvky těžké (mrtvé) země, které jsou zřejmé postřehnutelností tvarů. Co lze postřehnout, propadá stárnutí a tudíž i smrti. Tak zhynou všechny tvary, aby se obnovily a žily za stejných podmínek jako dříve. Je nemožné vyjímát z tohoto osudu i to, co se obnovilo v plameni vytržení, které směřovalo k individuálnímu životu. Se zřetelem k tomu bude vyňat z tohoto procesu zrozování a hynutí jenom člověk, který se obrodil zastavením kola karmy. To znamená, že nejvyšší zanícení křesťanských světců musí být dále povýšeno, neboť i ono zpravidla směřuje k projevenému Bohu, k Bohu s vlastnostmi. Je nutné potlačit každý podmíněný stav; jinak se kolo karmy nezastaví.

Čekáme podle jeho slibu nové nebe a novou zemi, v nichž přebývá spravedlnost.

Proto, milovaní, očekávejte-li to, usilujte, abyste od něho byli shledáni bez poskvrny a hany v pokoji!

3, 13-14

Všechno je určeno k zániku a jeho uchopovací mocí k obrození. Očekává se obrození světa i sfér. Jací budou jejich obyvatelé, takové budou sféry. Smyslné touhy a honba za světskými věcmi vyvolávají napětí, které podporuje růst a upevňování osobního jáství. Jáství zase budí sobectví a sobectví zlo. Za takového stavu bychom ovšem v novém věku (obrozeném světě) nemohli očekávat nějaké zlepšení, ale jen omlazení starého světa. Ten by v druhém věku upadl ještě víc, až by nakonec nebeské kvality vůbec vyhynuly a zůstaly jen kvality pekelné.

Nejkratší doby „obrození světa“ jsou dva a pět tisíc let. Jací byli lidé na „konci věku“, takový bude nový věk. Neboť na „konci světa“ se karma zrychluje; myšlenky, dojmy, přání atd. se brzy stávají živoucími skutečnostmi ve sféře prožívání a stávají se i mocí k jednání.

PRVNÍ EPIŠTOLA JANOVA

Říkáme-li, že nemáme hříchu, klameme sami sebe a není v nás pravdy.

1, 8

Kdo je úplně bez hříchu, nezná pocity omezení. Pro jeho vědomí neexistují hranice; žije a uvědomuje se ve všem a dokonce ještě širě — za vším. To proto, že si nepoložil překážky konáním, které bylo provázeno zřetelem k něčemu jakkoli omezenému.

Hříšné je jen počínání vedoucí k zaslepenosti. Zaslepující je každý zřetel, který se upíná k čemukoli omezenému. Tak dospívá k zaslepenosti člověk, který pracuje s ohledem na sebe, a dospívá k ní i ten, kdo pracuje, aby se zalíbil pomyslnému antropomorfnímu Bohu. Naopak zase se jí zbavuje člověk, který pracuje k počtě Všejsoucnosti nebo s přáním, aby jeho činy prospěly všem lidem. A když bude umět nabídnout své subjektivní prožívání nepostižitelné Všejsoucnosti — to znamená, že jí nabídne všechny své subjektivní prožitky, aniž si některý z nich podrží pro sebe jako požitek — bude před tváří Univerza úplně nevinný a jako takový bude odměněn zničením pocitu omezení. Proto se snažme být neosobní! Vezměme pod kontrolu všechno své počínání, prožívání i pocitování a dbejme, aby nic z toho nezastíralo pocit úplné nezávislosti. Dýchejme čistý vzduch volnosti a odrážejme každý vliv, který by nás chtěl přimět, abychom se zabývali osobními city a sklony. Nehledejme popudy k činnosti v ničem jiném než v povinnostech, vložených na nás světem, a v mravních zásadách, jež nám Ježíš předkládá prostřednictvím apoštolských evangelií. Pak teprve můžeme předpokládat, že se zbavujeme hříchů a kráčíme k bezhříšnosti.

Kdo říká: „Znám jej“, ale nezachovává jeho příkazů, je lhář a není v něm pravdy.

2, 4

Mluví se o Ježíši jako o přímlovci u Boha. Bylo by dobré poučit se z citovaných slov Janových. Ne vyhlašovat, že jsme boží děti, když

sami o sobě víme, že nejednáme podle božích přikázání. Tím si totiž sami zakrýváme oči před skutečností a pokoušíme se podvést sebe i Boha. Bude lépe — prohlašujeme-li již, že jsme boží děti — pokusit se podle náboženských přikázání také jednat. Máme-li sílu k takovému tvrzení, máme i sílu dodržovat a uskutečňovat všechno, co náboženství přikazuje. Nemáme-li takovou sílu, nestojíme za nic a zasloužíme odsouzení.

Kdo říká, že je v světle, ale nenávidí svého bratra, je dosud ve tmě.

2, 9

Světlo a všeobjímající láska krácejí ruku v ruce. Jak by tedy mohl ten, kdo je ve Světle, někoho nenávidět? I když je nucen odporovat a bránit se dovoleným způsobem, přece v něm nevystane ani neláska, ani nenávisť. Odráží rány, ale snaží se přitom o pokoj a harmonii, neboť jenom ty v něm budí ohlas. Tak člověk, žijící ve Světle, nemůže být pohnut proti nikomu.

Nemilujte světa, ani co je ve světě. Jestliže kdo miluje svět, není v něm lásky Otcovy . . .

2, 15

Světlem se tu myslí všechno světské dění. Kdo je miluje, zaplete se do jeho sítí a v nich jako ve světských snahách a úsilí zahyne. Rovněž jedná špatně ten, kdo se zamiluje do jednotlivých věcí světa. Protože se zamiloval do smrtelných věcí, rovněž zahyne.

Lidi je však dovoleno milovat. Nikoli však jako předměty k ukojení vášně nebo vůbec k nějakému osobnímu uspokojení, nýbrž jako Boha v lidské podobě. Tak je máte ctít, zbožňovat a klanět se jim, abyste jako nezištně milující lidé dospěli též k radosti a k oprostění.

Svět však pomíjí i jeho chtíč, ale kdo činí vůli Boží, zůstává na věky.

2, 17

Láska ke světu, který je vlastně velikým počtem procesů, vede k úzkému vnitřnímu spojení s ním; proto s ním pak také zahynete. Jednáte-li však na základě schválené mravnosti, spojete se se jsouc-

ností, která nepodléhá změnám; proto prodloužíte i své bytí po dobu jejího bytí.

Dítky, je poslední hodina. Slyšeli jste, že antikrist přichází. Nyní se objevilo mnoho antikristů. Z toho poznáváme, že je poslední hodina.

2, 18

Na konci věku se chápe vlády antikrist jakožto protiklad království, jež se projevuje všeobjímající láskou. V tom je jistá logika. Věk stárne jako člověk. Jako člověk upouští postupně od idealismu a kloní se k požitkářství a zájmům o sebe, tak i věk, který dohasíná, neudrží v činnosti tolik idealismu. Prostřednictvím lidí se vybíjí ve lpění, chtění a zájmech o pomíjející věci. Pak zhyne. Antikristem je zmohutnělý, všechny bytosti si podrobující materialismus nebo člověk, který tento názor zastává a živě propaguje. Kristus totiž vede každého k pravému opaku.

Žádný, kdo popírá Syna, nemá ani Otce.

2, 23

To se může vysvětlovat i neosobně. Syn, toť Slovo, projevující se duchovností, ale nelpící na své činnosti. Proto: kdo neuznává projevené bytí jako emanaci vyšší jsoucnosti, jsoucnosti Boží, nemůže ani Zírajícího (Otce) uznat jako vyšší nebo Boží princip. Zírající princip může pro něho být jenom tupá Prázdnota, neprojevený tamas. V lidském smyslu je to ta prázdnota, v níž rotace nebo jiná činnost elektronů kreslí přeludy, které jsou pro nás skutečností — přírodou.

Žádný, kdo v něm zůstává, nehřeší; každý, kdo hřeší, neviděl ho, ani ho nepoznal.

3, 6

Kdo svým vědomím zůstává v Nepohnutelném principu, nehřeší, neboť jeho sobectví nebo sobecké skutky jsou spáleny ohněm neosobnosti. Na kom pak lze pozorovat jakoukoli omezenost, ten nespočívá duchem v Nepohnutelném principu a jeho skutky jdou na vrub zosobňující karmy.

Dítky, nemilujme jen slovem ani jazykem, ale činem, a tak pravdivě.

3, 18

Za účinnou lásku musíme pokládat jen skutky. Slova totiž mohou být lež. Nemusejí vždy vyjadřovat cítění, myšlení a povahu. Kdežto skutky lásky sobectví nesnášejí. Napadají opačné cítění a myšlení a postupně je přetvářejí, aby odpovídalo povaze skutků.

Ducha Božího rozeznáte podle toho: každý duch, který vyznává Ježíše Krista příslého v těle, je z Boha; ale žádný duch, který nevyznává Ježíše, není z Boha. To je duch anti-kristův, o němž jste slyšeli, že přichází a nyní je již ve světě.

4, 2-3

I v této věci se doporučuje opatrnost. Kdyby totiž při sledování nějakých osobních cílů záleželo jenom na schválení tělesné existence Ježíšovy, nerozpakoval by se to přiznat nikdo. Dokonce lze předpokládat, že i sám ďábel by to přiznal. Nikomu totiž nezáleží na tom, co se povídá, nýbrž na tom, co se žije. Proto je obtížné schválit božské bytí v lidském těle jenom způsobem jednání. To by se člověk musil vzdát lpění, sobectví a honby za smyslovými požitky. Proto se mu hodí lépe přidržet se toho všeho a Božskou dokonalost odkázat do jiných sfér, které nemají nic společného s životem na tomto světě.

Božství se však vtěluje. Ovšem zase ne tak, že všemocný Bůh nebo jeho syn se jako takový narodí v lidském těle, v tomto těle žije a event. i umírá s tím posláním, aby spasil nenapravitelné hříšníky. Božství se vtěluje jinak. Jednak mocí člověka, který se na to připravil potlačením myšlenkové činnosti a pozvednutím ducha ke skutečnosti za projeveným i pomyslným světem. Jednak vzářením se do člověka, který v minulé existenci dosáhl sjednocení s Nejvyšší jsoucností, pak zemřel a z nějakých příčin se opět vtělil. Tento člověk je totiž znepokojován nezřetelnou vzpomínkou na svůj dřívější stupeň, takže začne hledat již v útlém věku a nachází, aniž přesně ví jak.

Když se božství vtělí, nezahálí, ale pracuje. Jistě především v duševní oblasti, ve světě příčin. Ve vnějším projevu je lze poznat jako bytost nelpící a konající spíše dobro než zlo. Podle toho lze nalézt Boha, který oblékl lidské tělo a snaží se zřejměji se projevit.

My však jsme z Boha. Kdo poznává Boha, poslouchá nás; kdo není z Boha, neposlouchá nás. Podle toho rozeznáváme ducha pravdy a ducha bludu.

4, 6

Apoštolové seznamovali lid s učením, vedoucím k Nejsvětějšímu bytí. To může poslouchat jako radostnou zvěst jenom sattvický (více méně božský) člověk. Ale člověk, jenž náleží do světů temné guny, toto učení slyšet nechce ani se jím nemůže řídit, neboť je v příkrém rozporu s jeho niternou tendencí.

V tom se zjevila Boží láska k nám, že svého Syna jediného poslal Bůh do světa, abychom byli živi skrze něj.

4, 9

Jógická nauka nepřipouští, že by mohl Bůh poslat někoho na svět v pravý čas k záchraně světa. Předpokládá se jenom, že akce budí reakci: mravní úpadek, který tvoří karmu vedoucí do pekel, vyvažuje příroda nebo kosmos nebo dokonce lidský svět sám napětím duchovní povahy. To do sebe přijme některý člověk, aby je vyzářil do lidského světa a tím přispěl k vytvoření souladu, který byl porušen vzdalováním se lidského bytí od božského. V člověku samém se to jeví tak, že příchýlností k pozemským věcem, která již nepřipouští osvobozující myšlenky nelpícího člověka, je božství tak potlačované, že se to podobá krizi, v níž božské bytí vítězí. Nikoli tak, že by se projevilo ve svém nositeli, nýbrž že se prostě osvobodí a pak se ztělesňuje v některém jiném člověku, který k němu může ukázat cestu, prožívaje sám jeho vtělování. Je ovšem jisté, že se Božství nevtělí v ledajakém člověku. Vtěluje se především v člověku, který o to usiluje.

Tím by však nebyly vyčerpány všechny možnosti. Buddha a Ježíš a jiní giganti ve sféře božské realizace bývají ztělesněním utlačovaného Božství všech lidí. Když po dlouhodobém „tanci kolem zlatého telete“ jsou lidé postiženi velkým utrpením z nedostatku prožitků osvobozující božské lásky a obětivné duchovnosti, vyzárají touhou po nich nejlepší (nejčistší) duchovní síly. Tyto síly jako by se střádaly v prostoru a nakonec se srazily v bytost, která je zásobárnou jistých sil, které se musejí nějak projevit. Potlačované Božství se může sou-

středit v jedné bytosti jistě úžasně osvícené; stejně by se musilo soustředit v jedné bytosti všemi potlačované d'ábelství.

Při zjištění toho nezapomínejme, že lidský svět je v přeneseném smyslu malým věkovým úsekem proti vyšším jednotkám, před nimiž jsou celé světy pouze lidskými jednotkami. Tím dospíváme k začlenění tzv. věků nebo jug, totiž zlatého, stříbrného, železného a černého a postupně až ke kalpám, v nichž se stvoření objevuje a mizí. A není Boha, který by to vše mohl pořádat. Jakmile se stvoření vyzáří, rozdruží se samo v karmické stavy, které se uzavírají do sebe, ale vzájemně na sebe působí, aby se nakonec zharmonizovaly a zharmonizované v sobě podmíněně zmizely. Neboť nic skutečně neexistuje ani nemizí. Jenom jsoucností jednoho se poznává druhé, a když se to vše vyváží a zharmonizuje, nemá, v čem by se to poznávalo. Toť jediný řád objevení se a zmizení stvořeného.

Strachu není v lásce, ale dokonalá láska vypuzuje strach, protože strach se vztahuje na trest, a kdo má strach, není k dokonalosti přiveden v lásce.

4, 18

Láska nezná bolest, neboť to není lpění. Milující bytost se vzdává všeho, co má, k dobru a prospěchu jiných lidí a má radost, že to vůbec může dát. Kromě toho symbolizuje láska stav spjatosti se vším. Milující bytost se vcítí do všeho, a proto je s tím spojena, ať je to blízko nebo daleko. Má radost, že to existuje a že to může cítit nebo se tomu oddávat. Proto milující bytost netrpí.

... neboť každý, kdo je zrozen z Boha, vítězí nad světem. Vítězství pak, které zvítězilo nad světem je naše víra.

5, 4

To se vysvětluje tím, že božství má jinou přirozenost než svět. Poutá totiž vždy jen to, na co se člověk niterně upíná.

Kdo je vítězem nad světem, ne-li ten, kdo věří, že Ježíš je Syn Boží?

5, 5

To by samo o sobě nestačilo. Musili byste se nitrem spojit s Ježíšem, který je pro vás jsoucností vyšší, duchovní. Jinak byste našli jenom světskou skutečnost, která vás k duchovní dokonalosti nepozvedne.

Ježíš Kristus je ten, který přišel skrze vodu a krev (ve křtu a při smrti). Nejen s vodou, ale s vodou a krví. A Duch je toho svědkem, poněvadž Duch je pravda. Jsou tři svědkové: (vločka: na nebi: Otec, Slovo a Duch svatý, a ti tři jsou jedno; a tři jsou svědkové na zemi:.) Duch, voda a krev, a to tré jest za jedno.

5, 6-8

Mluví se o mystickém znovuzrození. Dospívá se k němu omytím, zčištěním, přetvořením a konečně uvědoměním se v nejvyšším Já. To pak odpovídá třem křtům: tomu, jímž se očišťují pevné látky neboli tělo; tomu, jímž se přetvořují látky, které jsou v pohybu, neboli duševnost; tomu, jímž člověk dospívá k uvědomění si sebe v principech nadtělesných. Tak se projevuje vývojový proces všeho stvořeného.

Vidí-li kdo svého bratra hřešiti hříchem, který není k smrti, pros, a Bůh mu dá život, ovšem jen těm, kdož hřeší ne smrtelně. Jest hřích k smrti; za takový aby se modlil, to neříkám. Každá nepravost je hříchem, ale je také hřích, který není k smrti.

5, 16-17

Znám jediný smrtelný hřích: činnost, namířenou proti vyšším prvkům vlastní bytosti. Dokud ony trvají, dotud člověk náleží do vyšších sfér a všechna jeho činnost, která jej odtud karmicky odvádí, způsobuje jen přechodný, byť někdy tisíciletí trvající život v sansáru. Když však pracuje tak, aby zcela potlačil projev vyšších prvků, projevující se zbožností, vyšší mravností a úctou k Nejsvětějšímu principu nebo bytí, může se dočkat toho, že na ně úplně zapomene, a to znamená vtělení já do sansára. Kdo je na této cestě a snaží se dosíci jejího cíle, toho si podle Jana nemáme všímat. Jenom zbožný člověk, jenž přechodně klesá pod tíhou lidských žádostí, má v nás vzbudit

touhu pomoci mu. Přihlíží se patrně k tomu, že touha pomoci vede k vnitřnímu spojení s hřešícím člověkem, což je pro mnohé lidi nebezpečné.

ZJEVENÍ JANOVO

V Janově zjevení jsou snad mnohá tajemství, která mohou zajímat vzletného ducha, jaký baží po zvláštnostech extáze a její symbolické mluvě. Mne však tato věc nezajímá. Víím totiž, že vidění v extázi bývají zabarvena osobními názory a že nelze mnohdy docela přesně zjišťovat, zda jde o symbol, vztahující se k osobě extatika nebo k celým skupinám lidí. Symboly samé pak připouštějí několikeré, často protichůdné a přece jen zdánlivě správné vysvětlování. Extatik je totiž na astrální úrovni, která zjevuje jednak jeho vlastní představy, jednak tzv. astrální obrazy a posléze představy jiných lidí, pozměněné však extatikovým pojetím skutečnosti; pravý význam jeho vidění lze proto jen nesnadno určit. Kromě toho nelze snadno poznat, vztahuje-li se vidění na sféru bytostí neviditelných nebo viditelných.

Čtenář tedy může předpokládat, že Janovo vidění mohlo stejně znamenat mystikův zápas promítnutý do obrazů jako předzvěst nějakých pozemských událostí nebo i zápas astrálních bytostí v jejich sféře a konečně na vůli nezávislé vnitřní přetváření každého jedince. Jistě není pravda, že Janovo vidění je symbolická předzvěst osudu celého světa, vztahující se na tu kterou dobu. Neboť Bůh — Beránek je stále zabíjen a stále vítězí jak individuálně, tak obecně. Dokonce i křesťanství je stále ubíjeno i samými křesťany a stále je oživují ti, kdo je opravdu uskutečňují.

Nechť si tedy Janovo zjevení vysvětlí každý podle svého, jistě to bude správné. Lepší a správnější však bude uskutečňovat křesťanské mravní zásady, neboť jsou stejně hodnotné jako zásady jógu. Ostatně žijeme jen tím, co konáme, a nikoli tím, co si myslíme, nebo tím, co se domníváme. Naše cesta je již narýsována. Jako lidé máme pracovat v mravních intencích křesťanského učení a jako jogínové se podrobit předeepsané duševní kázni. Jenom v tom můžeme nakonec vidět cestu k poznání.

VYSVĚTLIVKY

Poznámka vydavatele: Když Květoslav Minařík před více než třiceti lety připravoval toto druhé vydání Vnitřního smyslu Nového Zákona, měl sice k dispozici různé české překlady indických a tibetských textů, ale většinou to byly překlady zprostředkované přes angličtinu, franštinu, němčinu. Tomu odpovídala i dnes již překonaná transkripce výrazů ze sanskrtu a jiných indických jazyků. Celý text této knihy jsme pravopisně upravili podle současných norem, u indických výrazů se řídíme dnes již ustálenou českou transkripcí. Děkujeme touto cestou dr. Borisi Merhautovi za jeho obětavou pomoc při přepracování vysvětlivek, jeho četné připomínky a doplňky.

Zora Šubrtová

absolutno v hierarchii kosmických projevů to nejvyšší; zářící prvek, který přijímá a duchovně oživuje všechno stvořené.

adept ten, kdo dosáhl vrcholu v psychickém ovládnutí sebe a na tomto stupni již nedovoluje své duši, aby se projevovala. S tím souvisí psychická moc, které dosáhl.

advaita (sans. nedvojný) Jednota, myšlenka, absolutno, neosobní bůh.

ádžňa viz: čakra.

ahinsa (sans.) ctnost neubližování, nezabíjení, nenásilného odporu. Náleží k velikým ctnostem v mravní jógické kázni.

anáhata viz: čakra.

andělé z křesťanského hlediska duchovní bytosti vnitřně očištěné kladným poměrem k vyššímu bytí (k Bohu). Žijí v harmonické vesmírné sféře. Dělí se do dvou skupin:

1. zářící a poměrně mocné bytosti (archandělé) jsou světloňosi a zvěstovateli Světla a pravdy;
2. podstatně nižší druh světelných bytostí (např. andělé strážní) dosti blízkých lidem.

animan viz: siddhi.

antaríkša sféra za naším světem smrtelných bytostí, totiž dévů (bohů), asurů, lidí, zvířat, pretů a bytostí pekelných. Při mystickém postupu se antaríkša projevuje jako prázdnota, za níž se nalézají další beztvaré oblasti.

arcanum (lat.) tajnost, tajemství.

Ardžuna v indickém eposu Mahábhárata „boží bojovník“, model člověka — hrdiny, který se dovede vzdát vlastní vůle a jednat jako nástroj boží. V Bhagavadgítě je jeho vozatajem bůh Kršna, vtělení boha Višnu. Viz: Bhagavadgíta.

arzenik filozofů struska nebo mrtvá země, která se vylučuje při výrobě kamene nebo elixíru mudrců.

asketa kající. Zásadně se dělí na dvě skupiny. Jedna se oddává zevnímu sebetrýznění, např. zdvižení ruky nebo rukou, vystavování se slunci a ohňům a jiným mukám. Tito asketi bývají odměňováni jistými nižšími magickými nebo kouzelnými silami. Druhá skupina se oddává odříkání ve sféře svého duševního života (citu nebo mysli) a podle výsledků dosahují nižšího nebo vyššího zařazení v hierarchii bytostí.

astrál sféra více méně personifikovaných vyjádření lidské duše. Jsou to jednak subjektivní vize personifikovaných vznětů, dojmů, citů atd., jednak objektivní sféry osamostatněných již existencí, vzniklých z myšlenek, představ a záření životní síly, způsobené meditací nebo jiným druhem soustředování. Mohly vzniknout nejen ze záření bytostí lidských, nýbrž i bytostí jiných (vyšších) sfér. Proto tvoří skupiny nebo sféry velmi rozdílné povahy, od zlovolných až k andělským.

astrální zrak druhý stupeň smyslového vidění, umístěný na temeni hlavy. Vyvíjí se soustředěním na představu, která neobsahuje fyzické prvky.

asurové ve staroindické mytologii odvěcí protivníci bohů.

átman (sans. svůj) kosmické Já božské povahy, duchovní podstata každého jedince, jež se v člověku upevňuje a zosobňuje silou sebeuvědomění.

aura vyzařování lidského těla, jeví se barevně podle druhu myšlení, citění a povahy vůbec. Tvoří obal lidského těla.

avatára (sans., novoind. avatár) vtělení božské povahy nebo vlastnosti či vlastností. Může k němu dojít při narození z mateřského těla nebo i později.

aviči černá nebo téměř černá sféra, pohlcující nebo ničící lidskou individualitu, nejtemnější z buddhistických pekelných sfér. Vede do ní zatvrzelé popírání vyšších (světelnějších) prvků v životě.

bardo přechodný stav mezi smrtí a opětným vtělením. Dělí se na šest částí: bardo zrození; bardo snů; bardo dhjány; bardo okamžiků smrti nebo 'čchi-kha'i bardo; bardo prožívání skutečnosti nebo čhos-ñid bardo a bardo svítajícího nového zrození nebo srid-pa'i Bardo.

Bardo thödol Tibetská kniha mrtvých, „Vysvobození v bardu skrze naslouchání“; v českém překladu viz např.: Tibetská kniha mrtvých, přeložil Josef Kolmaš, Odeon, Praha 1991.

bardo projeveného života přechodný stav zjevujících se přeludů bytí.

Bhagavadgíta (Zpěv Vznešeného) filozofická epizoda indického eposu Mahábhárata, pojednávající o spásné zbožnosti.

bhakti jóga mystická cesta oddanosti Bohu, jóga lásky.

bhikkhu buddhistický mnich směru theravádinů (hínajánského buddhismu).

bhúrlóka svět bohů, asurů, lidí, zvířat, pretů a bytostí pekelných.

bhútové bludní duchové nebo duchové lidí, kteří zapomněli na vyšší principy pro své pudové já.

bohové světelné bytosti různého stupně moci a vědění. Obyvatelé nebi různých stupňů blaženosti: bohové, žijící ve vyšší blaženosti prostorově omezované; ještě výš bohové v nadpomyslné blaženosti prostorově méně omezované; dále bohové prostorově i v já neomezovaní. Nejnižší bohové mají dosti hutná, ohňová těla. U vyšších bohů můžeme pozorovat snižování hutnosti a vzrůstající průzračnost až k bohům, jejichž forma je nezjistitelná. Ty nazýváme bohy netělesnými. Úměrně jsou pak vyšší bohové mocnější, až dospíváme k bohům s neomezenou mocí, vyšší mocí, než má Brahma (Bůh; viz Brahma). A všichni tito bohové jsou na cestě rozvíjejícího se lidství. Proto jsou jejich stavy lidem dosažitelné.

boží zákony zákony vyšší mravnosti, uvedené v život kladným poměrem k světelným jsoucnostem a tím vzbuzeným svědomím.

božská síla vibrující životní síla, která je nasycena vyššími prvky, vstřebanými vnímáním vyšší (světelné) jsoucnosti nebo klaněním se jí.

božský duch mocný světelný duch člověka, podřizujícího se jógické kázni. Též kosmické světelné vibrace, jež působí soustředěně.

Brahma v hinduismu analogie křesťanského Boha-Stvořitele. Je personifikací neosobního božství, první příčina projeveného vesmíru.

bráhmanismus starší vývojová etapa hinduismu, jejíž název je odvozen od sanskrtských textů; nezná žádnou ústřední autoritu, jako je např. v křesťanství papež.

bráhman příslušník nejvyšší kasty v hinduismu, často kněz — obětník.

brahmárandhra Brahmův otvor nad patrem na temeni hlavy. Tudy sestupuje božský duch do těla člověka a tudy má též v okamžiku smrti vystoupit.

Buddha (sans. Osvícený, Probuzený). V textech o buddhismu většinou princ Gautama Siddharta, jenž zemřel asi r. 543 př.Kr. Asi ve třiceti letech odešel do bezdomoví, aby se oddal nejpřísnější askezi a později osvobozujícím a osvěcujícím meditacím, jejichž pomocí dosáhl osvícení a vykoupení asi ve 35 letech svého věku. Žil přibližně 80 let.

buddhismus učení Buddhovo, které vidí pomíječnost sansára (viz: sansáró), a proto hledá svůj cíl v nirváně (viz: nirvána), tj. v neměnitelném stavu potlačení osobního vědomí.

Buddhovo oko schopnost nezaujatého zírání, zjišťující příčiny dění.

Bůh především moc ovládající. Též konečná jsoucnost, obdařená velikou mocí. Nebo i nekonečná jsoucnost čisté moudrosti. V křesťanském pojetí má Bůh několik aspektů. Nejprůměrnější člověk jej chápe jako pána a vládce tvorů. Duchovně nejvyvinutější člověk jej chápe jako nezúčastňujícího se diváka nebo svědka dění. Vzhledem k člověku jako osobnosti vždy jen představa, na niž člověk reaguje jako šílenec na prelud. V neosobním pojetí jsoucnost vládnoucí jistým skutečností nebo projevům individualizovaného života. Nikdy však neomezený vládce všeho. Viz též bohové.

Bůh karmy udržující a sdružující činitel — prostor, který umožňuje trvání napětí, způsobeného skutkovou energií. Viz též bohové a karma.

Bůh-Otec představa ovládající moci s charakterem otce. Jsoucnost smyšlená, sama o sobě neexistující.

Bůh osobní ten můj bůh, odlišný od představy Boha jiných lidí. V širším pojetí pak smyšlená jsoucnost a pomůcka k umožnění duchovního pokroku. Mnohdy však vystihuje božskou, na člověku nezávislou bytost nebo stav.

Bůh nevtělený viz: bohové.

Bůh-pozorovatel tichý svědek veškerého dění, vše-zrcadlící moudrost, odrážející „vjemy“ ve vědomí, které se k ničemu neupíná. Jsoucnost vesmírná a též osobní.

Bůh-Soudce vně promítnuté a zosobněné svědomí. Jinak podmíněná skutečnost.

Bůh-Stvořitel většinou zosobněná jsoucnost, tvořící na vyšší úrovni vůlí ovládaného bytostného vyzářování, nebo také bytost, schopná zadržovat proudy volných psychických sil a udávat jim jiný směr. — V jiném pojetí pak elektrická síla nejvyšší Trojice, kterou tvoří Pozorovatel, Logos (který je elementem tvoření) a „stavební látka projeveného světa“.

cesta Ducha cesta ničení zosobňující karmy (viz: karma); cesta k poznání a dokonalosti.

čakra (pl. čakry, sans. kolo) též padma neboli lotosy; v jemnohmotném těle analogie neurovegetativních plexů. Jóga jich popisuje sedm:

1. Muládhára, čtyřplátečný kruh, na konci páteře v míšní oblasti genitálií, kde dříme tzv. hadí síla (viz: hadí síla). Při svém rozvinutí probouzí dosud nepoznané nadšení pro duchovno.
2. Svádhisthána, šestiplátečný kruh, ležící v páteři v míšní oblasti nad genitáliemi, poskytne při svém rozvinutí cvičícímu člověku jisté prohloubení nebo vážnost v názoru na krásu, postřehovanou rozvinutím muládháry. Vyvolává však sklony k většímu přilnutí z ideálních pohnutek.
3. Manipúra, desetiplátečný kruh, ležící v míšní oblasti proti pupku, je střediskem mnohých zvláštních subjektivních (mystických) zkušeností ve sféře smyslů.
4. Anáhata, dvanáctiplátečný kruh, ležící v míšní oblasti srdce, uvádí člověka při svém rozvinutí do ráje. Při jeho rozvíjení získává člověk mnoho subjektivních vyšších mystických zkušeností.
5. Višuddha, šestnáctiplátečný kruh, ležící v míšní oblasti v hrdle, budí kladný poměr k Nejsvětějšímu bytí. Jeho rozvinutím se stává cvičící člověk jogínem, obdařeným jistými magickými schopnostmi. Jenom všeobjímající láska, probuzená rozvinutím předchozího centra, ustupuje pocitu nesnesitelnosti jakéhokoli vztahu k zjednotlivělým vtěleným jsoucnostem. Rodí se intenzívní touha po „vyšším“.

6. Ádžna, dvoudílný, šestadevadesátiplátečný kruh, uložený mezi obočím, nechá při svém rozvinutí dospět k duševní vyrovnanosti bytosti všeovládající; člověk si je vědom jen dvou přirozeností, totiž sebe a Boha. Dosáhl poznání světa a života.
7. Sahasrára, tisíciplátečný kruh, uložený na temeni. Jeho rozvinutím se končí mystický vývoj v osobním smyslu. Pocit duality mizí. Otevírání čakr je způsobeno obrácením směru vyzařování životní síly, které se u obecného člověka děje vně jeho těla a bytosti vůbec. Obrácení směru vyzařování životní síly je pak způsobeno soustředěním mysli a pozornosti do těla na nějaký vnitřní objekt. Tímto soustředěním se životní síla hromadí v těle a naplňujíc tělo stoupá od nohou vzhůru, aby jako mocná účinná energie rozvinula všechny síly a schopnosti v nás uložené. Totéž může způsobit síla hadí (viz: hadí síla) s poněkud menšími obměnami v rozvoji schopností a mystických sil. To však prokáže zkušenost každého, kdo cvičí.

červená karma karma činného živoucího utrpení. Vzniká mocným zdůrazňováním vyhraněného já při konání nebo v samých činech.

čhos-ňid bardo bardo prožívání skutečností; v evropském vyjadřování kaleidoskop zosobněných dojmů, vyvolávajících v duši odtělujícího se já další dojmy a hnutí, jimiž se pak budí přichylnost a odpor, hlavní činitele v udržování podmínek budoucího osobního života. Zosobněné dojmy se představují jako bytosti (božstva) a záření; podle povahy činů během života se zdají být krásná a příjemná nebo ohyzdná a odpudivá. Ta jsou hnacími silami do nových vtělení. (Viz: bardo.)

'čchi-kha'i bardo bardo okamžiků smrti, kdy odtělujícímu se jáství svítá čiré Světlo nezosobněné (nevtělené) moudrosti. Poznání-li je umírající nebo mrtvý člověk jako „svůj svět“ nebo „svou sféru“, přejde jeho jáství do sféry moudrosti a nemusí se již vtělit. (Viz: bardo.)

činný světelný Duch vnitřní osobní já, upínající se trvale k nejvyššímu, nevtělenému skutečným. V neosobním smyslu pak kladné Světlo, jež je jednou z vesmírných skutečností.

čistší já viz: Já

čöd rituální potírání svého já.

Daimon zosobňovaný vnitřní hlas Sokratův.

daitjové synové bohyně démonů Deti, druh mocných bytostí astrálního světa.

dánavové druh bytostí astrálního (pekelného) světa.

dary nebes různé schopnosti a prožitky duchovní povahy.

démonické vlivy napětí v prostoru budící v lidech zlé sklony.

déva, dévický viz: bohové, božský.

dhárana okamžik úplného soustředění pozornosti mysli a všech duševních sil na jeden předmět.

dharmá kája v mahájánském buddhismu název pro nejvyšší ze tří „těl“, kulovité Světlo moudrosti nebo také stav „pravdy samé o sobě“.

dharmá megha oblak ctnosti u světců a mudrců, vytvořený zásluhami; v ikonografii často zobrazovaný jako svatozář kolem hlavy.

dhjána meditace, rozjímání, kdy dhárana (viz: dhárana) se prohloubila ve schopnost časově neomezeného soustředování všech duševních sil na jeden předmět.

dévalóka nebe bohů nebo ráj.

druhá smrt vnitřní smrt, předpodstatňující člověka ve fantóm, oživený toliko životní silou.

druhý břeh zakotvení vědomí ve sféře neosobního života.

dubthab rituál, jímž si cvičící člověk podrobuje osobnost do té míry, že nevzniká karma zpětně působící, i když se jím tvoří podmínky k dosažení časných osobních výhod. Jde však o rituál vnitřní povahy.

Duch duch nadosobní; s malým „d“ duch osobní. Jinak neztělesňující se já.

duch celku totéž já jako společný vnitřní činitel nebo společná jednotka všech lidí.

duch kosmický viz: Bůh-pozorovatel.

duch moudrosti a zázraků nezosobněné vnitřní já, které se dotykem s orgány nebo s osobním vědomím stává účinnou magickou energií. Jinak vyšší prvek bytostného života.

Duch svatý činný a svítící nezosobněný prvek projeveného světa. Jedna z nejvyšších kvalit nebo forem vnitřních (životních) sil.

duch Světla vnitřní náplň, jevící se jako světelná a živelná vnitřní účinná energie, mající přímý vztah k bytosti — člověku.

duchovní centrum duchovní já, které vyzařuje moudrost.

duchovní prvek vyšší tvar životní síly, která tvoří vnitřní náplň, tzv. duchovní tělo.

duchovní síla světelná a živelná účinná energie.

duchovní tělo viz: duchovní prvek.

duchovní vývoj proti přírodě zevními vlivy nepodmíněný vnitřní (duchovní) růst.

duše souhrn schopností a sil duševních spolu s já a vědomím, na něž se váží (poutají) tyto síly a schopnosti. Tedy jakýsi vnitřní (zosobněný) člověk.

Džanaka král vidéžský, model karmajogína, jenž obklopen nádherou, bohatstvím a leskem, dospěl spravedlností a dobrotou k témuž cíli jako velicí staroindičtí asketi a mudrci řšiové.

džin (arab.) služebný přírodní duch nebo elementál.

džňána (sans. poznání) moudrost, ale i vědění od nejhmotnějšího po mystické.

džňána jóga cesta ke spojení s Nejvyšším principem prostřednictvím vyššího intelektu, nadřazeného rozumu.

džňána-lóka sféra osvícených, kteří džňána jógou, tj. cestou moudrosti a poznání dosáhli potlačením nejvyšší formy tvůrčí energie osvobození ze sansára.

elementální bytosti zosobněné přírodní síly. Jsou rozčleněny do čtyř skupin podle živlu, v němž žijí: sylfové ve vzduchu, salamandři v ohni, undiny ve vodě a gnomové v zemi.

elementární bytosti larvy nebo neoduševnělé bytosti, utkané z podvědomých sil, formované zosobňujícím vědomím. V ně se převtělují lidé, kteří promarnili vzácné lidské vtělení a nepovznášeli mysl (ducha) k čistšímu jsoucnu.

fetiš bůžek, modla, zvl. černochoů afrických.

Gaja vyhlášené poutní místo buddhistů i hinduistů jižně od města Gaja v severní Indii. Buddha tam pod fíkovníkem dosáhl dokonalého osvícení.

gandharvové nebeští hudebníci.

guna (sans., častěji pl. guny) tři základní složky pralátky, kvality kosmické energie: tamas, radžas, sattva. Jejich kombinací vzniká mnohotvárná (druhotná) příroda. V sattvě převládá světlo pravdy,

lehkost a klid; v radžasů neklid a moc ůadosti; v tamasu nevědomost, tíůe a temnota. Sattva převaůuje u bohů, ostatní dvě u nižších bytostí.

hadí síla ohnivá tvůrčí síla, která je v lidském těle uložena ve třech a půl závitech jako tenounký hádek Kundaliní v múládhára čakře (viz: čakra). Probudí se, je-li člověk činný v józe. Jakmile se probudí, stoupá páteří vzhůru, aktivuje čakry, jejichů rozvíjení pak poskytne zvláštní zkušenosti. K probuzení hadí síly se používá téů speciálních cvičení.

hatha jóga cesta k dokonalosti prostřednictvím tělesných poloh, jimiů se uvolní ůivotní síla jistých středisek, aby se pod dohledem vůle stala účinnou energií, vyvolávající mnohé dobré efekty. Ezo-terně značí slovo hatha snahu o spojení sluneční a měsíční síly těla a tím téů o jejich přetvoření v oůivující sílu, která je dárcem nesmrtelnosti. ůáci hatha jógy však potřebují vedení zkušeného učitele.

Indra bůh bouře a král bohů (dévů), vedoucí jejich ůiky proti asurům a démonům; v hinduismu klesl jeho význam na úkor Višnu a ůivy. V buddhistických textech málo významný bůh, libující si v jídle a pití.

Indra lóka nebe čisté blaůenosti.

inkarnace vtělení.

Íšvara (sans. Pán vesmíru) nejvyšší pojetí osobního Boha, projevené boůství, na rozdíl od neprojeveného (Brahma).

Já nadosobní Já v člověku nebo téů univerzální duch, vyšší sdružující činitel všeho světa. S malým „j“ pak já, které ůije v klamu, ůe nejhodnotnější skutečností jsou projevy smyslového světa.

já ve tvaru nebo ve stavu kosmického vědomí já, které překonalo trvalé zaměření na tvarem vymezenou jsoucnost a spojilo se s Vše- vědomím, které není poutáno ani stavem, ani prostorem.

jasnozření schopnost vidět budoucí události nebo současné události tak vzdálené, ůe je nelze vidět smyslově. Vytušení událostí ve vzdálenosti nebo v budoucnosti je jasnocit nebo jasnohmat.

jemné tělo jemnohmotné tělo, energetické pole ze směsí různých energií ůivotních sil, „obal“ hmotného těla. Tvarem se podobá hmotnému tělu, ale je neviditelné lidem, kteří nemají otevřené vnitřní smysly.

jóga (sans. spojení) metodika různých duchovních cest, tuhá duševní kázeň, jejímž cílem je předpodstatnění člověka v Boha, sjednocení individuálního já s univerzálním duchem, spása.

Jógasútra 200 aforismů o józe, připisovaných Pataňďžalimu (viz např. J.W. Hauer: *Der Yoga als Heilweg*. Kohlhammer, Stuttgart 1932), nejstarší klasická učebnice jógy. Má čtyři kapitoly: 1. Samádhi; 2. Prostředky k jeho dosažení (krija jóga); 3. Nadpřirozené síly (siddhi); 4. Analýza a povaha osvobození.

Kálí božská matka, ženská polarita božství, personifikovaná ve svém hněvivém aspektu; je ničitelkou osobnosti a jáství svých uctívačů, aby tak dosáhli osvobození. Rámakršna ji uctíval v chrámě v Dakšínéšvaru v Bengálsku. Filozoficky je Kálí personifikací Mahášakti, prvopočáteční božské tvůrčí energie.

kali-juga čtvrtý, černý nebo temný věk, poslední úpadkové období každé manvantary (viz: manvantara), analogický „železnému věku“, v němž se nalézáme.

Kálinág (sans. černý had) v mýtech o Kršnovi had, na jehož závitech po dobu Brahmovy noci, během neprojevu, spí bůh Višnu v podobě božského dítěte Kršny. Když se Kršna probudí, Kálinág s ním zprvu bojuje a ovíjí se kolem jeho těla. Kršna ho však nezabije, nýbrž ochočí, lehce mu šlápne na hlavu a když had uzná jeho svrchanost, odmění ho dvojnásobnou mocí, neboť bojoval s Bohem.

kalpa Brahmův den, má tisíc velkých věků (mahájuga), každý o 4.320,000.000 lidských rocích. Stejně dlouhé je období neprojevu, Brahmova noc.

karma (sans. karman, původně ve významu čin, rituální oběť, pak zákon univerzální kauzality, zřetězení příčiny a následku); Indové jej chápou jako spravedlnost života k sobě samému. Z našeho hlediska je karma síla nebo napětí vyvolávané skutky a vyrovnávající se podnícením k dalšímu činu nebo činům. Napětí mnohojevné, které i časově dozrává nestejně. Zahrnuje však vše projevené: tvar i prožitky, „okolnosti“ i události, vznik, trvání a zánik, štěstí a úspěchy i neštěstí a neúspěchy.

karma jóga duchovní cesta ke ztotožnění s nejvyšším neosobním Jsoucnem pomocí cílevědomého správného konání, to je konání neosobního, kdy se činitel vzdává plodů svých činů.

karmické stáří dospělost na úrovni osobních zkušeností, projevuje se jako nechuť ke tvoření dalších podmínek, podporujících vyhraněnou osobnost. Dospívá se k němu po nesmírné době a nesčetných vtěleních, neboť jsou potřebné zkušenosti všech projevů bytí.

kaulika (sans.) původně příslušník rodu, potom stoupenec tantrického kultu „levé ruky“, uctíváč ženské polarity božství. Prostý ctitel nejvyšší Jsoucnosti. Uctívání životem a skutky.

Kniha zlatých pravidel tibetská kniha o mystice.

kosmické působení vibrace volných sil, které člověka zasahují, aby jej jako cizí činitel podnítily k udržení určitého duševního stavu nebo k vykonání určitých činů. Jinak chvění kosmické energie.

kosmický dech čistý a osvěžující dech, který lze ve větším měřítku vdechovat teprve ve stavu dokonalé morální očisty.

kosmický oheň smrtící vesmírová síla, která působí rozklad stavů nebo napětí, jež se nechávají poznávat jako tvar.

královská cesta bohů rádža jóga v nejčistší své formě.

Kristus nejvyšší forma účinné vesmírné moci, soustředěná v bytosti.

Kršna, (Šrí) (sans. tmavomodrý) osmé vtělení boha Višnu. Svrchovaný Bůh podle Bhagavadgíty a Bhágavatapurány.

Kundaliní (sans. stočená) viz: hadí síla.

lája jóga (sans. doslova spojení, rozpuštění) jóga naslouchání.

logos (z řec.) slovo, pojem, myšlenka, zákon, rozum; v ezoterickém smyslu prvotní impuls, který uvádí do pohybu energetická kosmická kvanta, přičemž se dále sbalují a vytvářejí náš vesmír. Logos je tedy činnost silových svazů, které se stávají fyzikálními skutečnostmi.

láma tibetský buddhistický mnich.

Magadha historický název říše v severní Indii v době Buddhově.

magie umění vyvolávat zvláštní účinky na hmotné pláni použitím uvolněné psychické síly lidského těla.

magická síla průchodů (nervů) uvolněná životní síla, obsažená v nervech a především v nervových centrech.

magický shluk uvolněná psychická síla, nahromaděná v prostoru a dotírající na určitého člověka.

magnetické schopnosti schopnosti snímat nebo odstraňovat choroby nebo některá duševní utrpení přenášením zharmonizované duševní síly vlastního těla.

Mahánirvátantra učení o velikém osvobození. Šivaistický traktát ve formě rozhovoru mezi bohem Šivou a jeho manželkou Párvatí.

mahiman schopnost libovolně zvětšit velikost těla, viz: *siddhi*.

mahr lóka sféra *gandharvů*, viz: *gandharvové*.

Mahr Pradžapati bůh, zvaný Pán tvorů.

manipúra viz: *čakra*.

mantra (sans.) modlitba, posvátná slabika či mystická formule, která se používá jako předmět meditace ke vzbuzení žádaného duševního stavu (soustředění).

mantra jóga duševní kázeň, založená na odříkávání veršů nebo vět *manter*; hlavním prostředkem je posvátný zvuk (např. opakování jména božího).

manvantara nejdelší jednotka času v hinduismu, jejíž délka se udává různě. Je symbolizována žulovou krychlí o hraně 1m. Jednou za sto let přijde světec a lemem roucha se otře o krychli. Dříve se krychle tímto počínáním ošoupe, než skončí *manvantara*. Jinde se uvádí, že čítá 8.640,000.000 roků, to je 2.000 čterojuga, to znamená, že za tuto dobu se vystřídá 2.000 tzv. zlatých věků a stejný počet stříbrných, železných a černých. Viz též: *věky*.

Máró (pálijsky; sans. *Mára*) v buddhismu zosobněné zlo, pokušitel.

Marut (častěji *Marutti*) bohové větrů ve védském panteonu.

meditace niterné rozjímání (*dhjána*) o nějaké myšlence či představě, vyúsťující v poznání nebo pochopení určité pravdy.

médium prostředník mezi smysly vnímatelným světem a světem neviditelným, zpravidla astrálem.

Méru duchovní hora, tvořící svislou osu země.

milost Nejvyšší světlé moci samovolné působení nejvyššího prvku nebo prostě záření nezosobněného Nejvyššího principu, které působí na každého, jakmile se mu jen vnitřně otevře.

mrtvá země látka nebo hmota, jejíž nejvyšší podstatou je podružné, zanikající světlo. Jeví se jako mrtvá temnota.

mystéria zasvěcovací obřady, během nichž neofyt (zasvěcovaný) prochází smrtí a zrozením, symbolem přeměny v nového člověka.

mystická smrt zánik uvědomovaného já (osobnosti a jáství vnitřního člověka), jehož zájmy jsou obráceny do světa pomíjejících skutečností.

mystika ezoterní nauka o vnitřním zdokonalování. Prostředky jsou soustředění a niterné povznesení.

nágové v hinduistické a buddhistické mytologii méně významní polobozi v hadí podobě.

Nárada mudrc, kterého si Višnu zvolil za svého „posla“.

Nárájana univerzální duch, který se vznášel nad vodami; ten, který se první začal hýbat na vodách, které během neprojevu (Brahmovy noci) vyplňovaly celý vesmír. Je zobrazován jako dítě spící na závitech hada Šéši či Ananty.

nebe jednak sféra, shromažďující v sobě bytosti prožívající štěstí, jednak jistá forma radosti nebo blaženosti, již může prožívat člověk, žijící na zemi v hrubém hmotném těle.

Nejsvětější nejzářnější prvek projeveného i nezosobněného života, který může být též zažíván žijícím člověkem.

Nejsvětější duchovno nejzářnější, ale nezosobněný prvek života.

nejvyšší Já viz: Já.

nejvyšší vůle samovolná působnost nejvyššího prvku projevené přírody, jež však je harmonická.

neměnitelný ústřední nebo nejvyšší Já, jehož se nedotýkají změny, pozorovatelné v přírodě. Jinak jiný výraz pro Já.

neomezené vědomí (bezmezné) překonání karmického pouta mezi vědomím a vyhraněným já, jež vzniklo činy, které byly konány se zřetelem k sobě jako přesně vymezené jednotce bytí. Jinak stav na cestě k nejvyššímu uskutečnění nebo k nejvyššímu cíli.

neomezený prostor (bezmezný) jeden z prožitků nebo stavů na cestě k nejvyššímu cíli. Je podmíněn zrušením pojetí „omezený prostor“, které vzniká vztahem vědomí k tělu a ruší se rozšířením soustředění nebo meditace.

nepomíjivé viz: neměnitelný.

nervová centra viz: čakra.

nibbánam viz: nirvána.

nirvána (sans., pálijsky nibbánam, vyvanutí) vyhasnutí falešného přesvědčení o skutečnosti pomíjejícího já i bytí nalezením nebo poznáním nejvyššího principu, nepomíjejícího Všejá, jehož část je v nás; stav osvobození v koloběhu znovuzrozdání.

nirvičára meditace o pralátce stvoření, nevztažené k času a prostoru.

nirvikalpa samádhi nejvyšší stupeň soustředění, v němž cvičící přiměl všechny duševní síly ke vtoku do bezmezné prázdnoty Všeducha. Veškeré jeho životní a psychické síly směřují do sahasráry (viz: čakra). Tím se tělo stává baterií s obrovskou elektrickou účinností, která zruší hranici mezi individuálním já a ostatními formami bytí. Vyvolává pocit všemohoucnosti a svobody. Viz: samádhi.
nirvitarka soustředování na hrubé elementy bez otázek, náležitých času a prostoru.

nižší já osobní já, které podléhá klamně domněnce o skutečnosti sebe sama, ačkoli je pomíjející. Viz: Já.

nižší přirozenost souhrn duševních sil a schopností, které směřují k pomíjejícím skutečnostem.

nositel Světla ten, kdo uskutečnil *nirvikalpa samádhi* a vrátil se opět k osobnímu životu se snahou vyzařovat Světlo nejvyššího uskutečnění na živoucí bytosti.

nositel Temnoty propagátor materialistického života bez vyšších idejí — bez Ducha.

nositel zpětného působení viz: Bůh karmy.

odštěpek celého našeho já zosobněná a osamostatněná, z nás vyzářená některá duševní funkce.

ódžas (sans.) nejvyšší forma v těle zadržené a přeměněné pohlavní energie. Jeví se jako duševní mohoucnost a magická schopnost smyslů.

oslavení těla jeho zlepšení nebo proměnění vstřebáním vyšší (čistší) síly stvoření soustředěním nebo pránajámou (viz: pránajáma).

pária (drávid.) v Evropě zdomácnělý název pro „nedotknutelné“ příslušníky kmenů praobyvatel Indie, kteří netvoří součást hinduistické pospolitosti. Jsou pro ně vyhrazena „nečistá“ povolání jako metař, řezník, koželuh. Gándhí usiloval o jejich povznesení a přejmenoval je na haridžany, děti Haribo, tj. boha Višnu.

Patañdzali nejvýznamnější staroindická autorita jógy. O době a místě jeho zrození není nic známo.

peklo nešťastná sféra smyslných žádostí. Sdružují se v něm „duše“ zcela podrobené uchopující síle chtění, která již ve své působnosti dozrála. V tomto stavu totiž chtěče převládají nad možnostmi jejich splnění. Z toho vzniká trýzeň, vnitřní rozpory a nesnáze, způsobu-

jící bytostem v pekle sídlícím nadpomyslná muka. Ta se projeví objektivně jako následek toho, že si pekelné bytosti vzájemně ubližují; to pramení z jejich vnitřních rozporů.

pevné vody těla vodní prvek těla, na nějž se poutá se sebou cítící já, plné pudů, chtíčů, vášní a tužeb po smyslových rozkoších.

pítha (sans. sedadlo, sídlo boha, oltář) jemné záření, které je pránou, transformovanou orgány (viz: prána). Podle druhu myšlení, které se týká toho kterého orgánu, usazuje se na různých místech nebo předmětech. Tam setrvává, aby v náhodném poutníku vzbudila nadšení nebo určitý sklon. Tak existuje pítha, která víří na uctívaných předmětech, v chrámech, kolem těla asketů, panen a paniců, na kouzelných předmětech a také bezděčná pítha, která se tvoří pářením nebo souloží.

pitrlóka sféra předků, duchů dědů a praotců. Je to sféra měsíční, která podléhá jiným vývojovým zákonům než sféra našeho života.

podsvětí sedmero sfér horších životních podmínek, než vládnou na naší zemi. Též sféra, kde je ještě méně duchovního světla, než na naší zemi.

poslední soud věčný soud našeho svědomí, který je zvláště účinný v rozhodných momentech našeho života. Podle druhu víry může být doprovázen preludem zosobněného svědomí.

pozorovatel viz: Bůh-pozorovatel.

pradžápatja-lóka viz: pitrlóka.

prakrti (sans.) prvotní příroda (materia prima) jako protiklad Ducha.

pralaja období trvající časově stejně dlouho jako období Viz: manvantara.

pralátka já prastav duševních existencí.

prána (sans.) kosmická energie obsažená v prostoru, jejíž jeden aspekt vyprazdňuje a naplňuje plíce.

pránajáma dechová cvičení provázená soustředěním, jejichž účelem je kontrolovat dech a především proudění prány. Viz prána.

pratjáhára „sebrání“ duševních sil a odtažení pozornosti od smyslových vzruchů.

Prázdno oblast docela ničeho, kterou cvičící člověk nalézá za projevěným světem.

předkové duchové dědů nebo praotců, kteří žijí v pitrlóka. Viz: pitrlóka

přelom reakce na bezpředmětné soustředění, které uvádí vědomí do sfér za sférou našeho života. Je výsledkem samádhi.

psychické síly lidského těla různé manifestace živoucí síly lidského těla, podmíněné kvalitou centra, z něhož vyzařuje.

pudové já viz: nižší já.

rádža jóga (sans. královská jóga) razí si cestu k dokonalosti ovládním celé lidské bytosti vůlí a bdělým vědomím.

radžas (sans.) složka kosmické pralátky prakrti pudící k neustálé činnosti, neklidu a strasti, honbě za smyslovými požitky. Viz: guny.

rakšasové druh gigantických ďábelských bytostí lidského vzezření a normálních duševních sil.

Rámakršna Parahansa, vlastním jménem Gagádhas ČaHopádhjáj, bengálský bráhman a bhaktijogín, největší indický světec poslední doby (1836-1886). Byl považován za vtělení Ráma a boha Višnu.

reinkarnace znovuvtělování, které je mnohonásobné, než jenom např. obecný člověk dosáhne dokonalosti.

rituální karma karma záměrně a zúmyslně vytvářená, která vyvolává zvláštní, tj. do normálního vývojového postupu nezapadající podmínky životní nebo duchovní.

roucho sannjásina zevní odznak nebo úbor mnichů — jogínů, zřeknuvších se světa; je okrové nebo oranžové barvy.

rozhraní možného vnímání stav mysli a ducha, jehož se dosahuje na cestě k dokonalosti. Představuje možnost zrušení nebo podržení vnímání. Jinak hraniční čára mezi bytím v sansáru a nirvánou.

rozsvícení ducha děje se nadšením pro svítící duchovno a odoláním opačným reakcím, vyvolaným tímto nadšením.

Rší (sans. zřec) ten, který zří absolutní Pravdu. Staroindický mudrc a zasvěcenec, inspirovaný autor védských hymnů.

řád Růže a Kříže — Rosikruciáni; kázeň a učení legendárního německého rytíře Christiana Rosenkreuze, které měly mystický duchovní podklad.

říše docela ničeho oblast prázdnoty, zjevující se cvičícímu člověku, který zničil omezenost i pomyslnou neomezenost.

sahasrára viz: čakra.

samádhi (sans.) extáze, vytržení, výsledek soustředění, kterým byl

znícen pojem osobního já; spojení s Bohem osobním či neosobním božstvím.

sambhógakája „božské tělo dokonalé krásy“. Symbolizuje stav duchovního shromáždění všech na zemi nežijících milosrdných světců.

sánanda samádhi vytržení, které zanechává blaženost. Viz: samádhi.

sanjána pevné, analyzující soustředění, které se opírá o činné a tvořící síly a o Ducha současně.

sannjása mnišství na základě složení slibu úplného odřeknutí se světa.

sannjásin potulný mnich, který odešel do bezdomoví.

sansáró (pálijsky, sans. sansára) koloběh smrtí a zrození, jemuž podlehají všechny bytosti šesterá oblastí včetně lidí, pokud z něho nedosáhli úniku osvobozením.

sanskáry (sans., pl., pálijsky sanbháry) podvědomé tvořivé síly, zpětně působící vibrace, vyvolané duševní činností a skutky.

satja svět pravdy a nevtělené moudrosti.

sattva (sans.) nejvyšší ze tří gun, složek kosmické energie, projevující se světlem, jasem, lehkostí, harmonií a čistotou. Viz: guna.

savičára samádhi meditace o pralátce stvořeného, vztažená k času a prostoru.

savikalpa samádhi jedno z vyšších samádhi, které je však podmíněné. Viz: samádhi.

savitarka samádhi různé stupně tzv. sampradžňáta samádhi, dosažitelné technikou koncentrace a meditace se zachováním rozdílu mezi subjektem a objektem.

sedmé peklo nejnižší, duchovním světlem neozařované, v nicotě ztracené prožívání. Viz: peklo.

sféra proroků jedno z nebí blaženosti.

sféra spravedlivých první z božských (Brahmových) nebí.

sféry světy, sdružující bytosti stejného druhu vědomí a karmy. Je jich nespočetné množství. Je možno je členit na pekelné, očištné, nebeské, blažené, božské a nejvyšší. Nejsou však od sebe odděleny prostorově, nýbrž kvalitou nebo druhem vibrací. Někdy se dokonce prolínají.

siddha (sans. ten, který dosáhl) rozumí se dosáhl dokonalosti vlastním úsilím, který získal siddhi (viz: siddhi).

siddhi (sans.) osm jógických sil, vyvinutých zásluhami; znak dosažení dokonalosti. Jmenují se: animan — schopnost stát se malým jako atom; mahiman — schopnost stát se velikým jako hora; laghiman — schopnost stát se lehkým jako bavlna; gariman — schopnost stát se těžkým jako železo; prápti — schopnost všude dosáhnout na jakoukoli vzdálenost; prákamja - schopnost dosáhnout splnění všech přání; íšatva — tvůrčí schopnost; vašitva — síla rozkazovat všemu.

srid-pa'i bardo neboli „stav vznikání“ (viz: bardo).

síly nižší přirozenosti magická účinnost chťíčů, zaměřená do pomíjejícího světa. Mocně vyvinuté se jeví jako síly čarodějně, které svého času vzbudily zájem vnějším účinkem (padání kamenů v Kotrbachu na Slovensku). Jogín se je snaží záměrně ovládnout.

smrtná duše pomíjející vnitřní já, oživované vědomím. Je nejvyšší vnitřní jsoucností člověka, který se duševně upíná jen na pomíjející skutečnosti. Viz: duše.

Spasitel ten, kdo si uvědomil vztah své karmicky tvárné bytosti s bytostmi celého lidského světa a přiměl ji upínat se všemi svými silami k nejvyšší skutečnosti. Tak totiž vytváří stejné napětí i v jiných bytostech.

srdeční centrum viz: čakra (ánahata).

stigmata Ježíšovy rány po ukřižování, které jsou mystikovi pečetí nebo smlouvou s vyšší jsoucností — s Bohem. Považují se za všeobecný projev definitivního odvrácení vědomí od pomíjejícího světa k světu vyššímu.

svádhištána viz: čakra.

svarga viz: Indra lóka.

svatá Matka synonymum bohyně Kálí, jehož používal Rámakršna, aby vyjádřil svůj poměr k ní (viz: Kálí; Rámakršna).

Svatý Pán bůh Višnu.

Svěddek viz: Bůh-pozorovatel.

svědomí ustálený mravní korektiv, který reaguje na naše konání tím, že vyvolá strach a s ním spojený vnitřní útěk do temnoty, nebo vnitřní rovnováhu, která dovoluje uchylovat se ke Světlu bez bázně. Tím je svědomí naším nejvyšším a směrodatným karmickým soudcem.

svět Brahmy (Brahma lóka) čtyři úrovně bytí bez tvaru. Představují čtyři stupně vývoje, jímž je vědomí oprošťováno od svých jemných sansarických představ.

světec mravně úplně bezúhonný člověk z duchovního, ne z lidského hlediska.

světelný kosmický prvek viz: Bůh-pozorovatel.

světlé moci viz: bohové.

světlé Prázdno viz: Bůh-pozorovatel.

Světlo nevtělující se kladná duchovnost.

světlo kosmické nezosobněné Světlo, čili duše projektující duchovní moci.

světy viz: sféry.

svítící viz: Bůh-pozorovatel.

svítící duchovno nejvyšší nezosobněné duchovní elementy, bezmezný oceán čiré, všepromikající zářnosti.

šestinásobné vyzařování bytosti člověka odpovídá vyzařování čakr (viz: čakra) a podle povahy myšlení, cítění, uvažování atd. náleží šesti úrovním bhúrlóky (viz: bhúrlóka), totiž dévům, asurům, lidskému světu, zvířecímu světu, světu prétů (nešťastných duchů) a světu pekelnému. Vyzařování, které v nich relativně převládá, nám připravuje zrození v jedné z těchto šesti oblastí. Ale jógou lze toto vyzařování přeměnit, takže člověk může dosáhnout vyšších oblastí.

Šiva (sans. milostivý) ničitel zosobněného světa a bůh přeměny. Jeden z nejvyšších bohů hinduistů, vzývaný jogíny a askety.

tamas nejnižší ze tří modalit pralátky prakrti, vyznačující se temnotou, hutností, tíhou a nevědomostí (viz: guna).

tanha (pálijsky) žízeň po osobním bytí, žádostivost.

tapas (sans. žár) askeze, sebekázeň, která otevírá brány velké duchovní moci.

tapó-lóka sféra asketů, kteří ovládají všechnu přírodu a všechno vědí.

tattva (sans. to, co jest) základní prvky hmotné přírody; podle učení sánkhja je 25 tatev.

temné moci vlivy nižších a pekelných světů.

tibetská mystika tuhá duševní kázeň, sledující při nanejvýš realistickém pojetí osobního života znovuzrození v nejvyšším smyslu toho

slova. Používá takové cvičební metody, že je vedle rádža jógy nejlepší formou mystiky pro racionalisticky založené lidi.

ticho umlčení bytosti ve všech jejích duševních projevech. Dokonalé soustředění.

tulku ten, kdo sdružil více jednotlivých duševních projevů nebo svých já a znovu se vtělil, příp. se vzpomínkou na své minulé bytí.

udána jedna z prán, vitální energie v jemnohmotném těle v hrudní oblasti (viz: prána).

univerzální Já v člověku viz: Bůh-pozorovatel.

věky cyklické éry v manvantaře, kterou Indové rozdělují na věk zlatý, stříbrný, železný a černý (krta, tréta, dvápara, kali). Nyní žijeme v černém věku, který podle některých indických údajů trvá 432.000 let. Železný věk pak údajně trvá 864.000 let, stříbrný 1,296.000 let a zlatý 1,728.000 let, což je jedna tisícina kalpy čili Brahmova dne. Viz: manvantara.

vinice Páně obrazné rčení o zušlechťující duchovní snaze.

Višnu (sans. všepromikající) bůh udržovatel, druhá osoba hinduistické trojice: tvůrčí a udržující podstata světa. Kdykoli je svět v nebezpečí, sestupuje jako avatára (viz: avatára).

Višnupurána indický spis symbolického obsahu.

višuddha viz: čakra.

vivéká (sans.) rozlišování, schopnost rozeznávat skutečné od neskutecného.

Vivekánanda, svámí (1860-1902) hlavní žák Rámakršňův. Vlastním jménem Narendranáth Datta, Bengálec z kasty Kšatrijů. Procestoval Indii, Evropu i Ameriku, kde konal přednášky o józe.

vnější já viz: nižší já.

vnitřní hlas reakce lidského vědomí na vyšší osobní Já, upjaté do sféry života a dění.

vnitřní život žití se zřetelem k vyšším prvkům a jsoucnostem.

všeduch viz: Bůh-pozorovatel.

Všejsoucnost Nejvyšší Já (neosobní), které se uvědomuje jako jednota, ačkoli v sebe pojímá všechno.

Všemohoucí přídomek Boha-pozorovatele.

Všeřídící viz: Všemohoucí.

vyšší duchovní centra prvky světelné (boží) povahy.

vyšší Já viz: Já.

záchvat Kundaliní šakti zabítí sebe podržením Kundaliní v hlavě.

Viz: Kundaliní; hadí síla.

zákon viz: karma.

Zírající viz: Bůh-pozorovatel.

zničení vědomí devátý a poslední (nejvyšší) buddhistický vnor, který se rovná nirváně.

život procesy, které se dějí za doprovodu uvědomování.

život — smrt život ve formě, která stále umírá, aby nakonec zemřela a přepodstatnila se. Dotýká se člověka, který žije svým vědomím ve světě pomíjejících skutečností.

životní síla modifikace prány, kterou bytost získává zrozením, potravou a dýcháním. Z těla se vyzařuje všemi úkony vědomého života. Soustředováním a potlačováním duševní činnosti ji lze hromadit.

Viz: prána, pránajáma.

živý Bůh moc, přemáhající člověka, avšak zároveň jej podněcující k nabytí duchovní moci.

OBSAH

Předmluva k druhému vydání	6
Evangelium podle Matouše	9
Evangelium podle Marka	116
Evangelium podle Lukáše	135
Evangelium podle Jana	170
Skutky apoštolů	266

Epištoly

Epištola Římanům	288
První epištola Korintským	303
Druhá epištola Korintským	314
Epištola Galatským	318
Epištola Efezským	320
Epištola Filipským	323
Epištola Kolosským	326
První epištola Tesalonickým	329
Druhá epištola Tesalonickým	332
První epištola Timoteovi	334
Druhá epištola Timoteovi	337
Epištola Židům	340
Epištola Jakubova	353
První epištola Petrova	357
Druhá epištola Petrova	359
První epištola Janova	362
Zjevení Janovo	370
Vysvětlivky	371